(เล่ม 1-รายงานฉบับสมบูรณ์)

โครงการดัชนีชี้วัดธรรมาภิบาล หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยในระบบสุขภาพ

Governance Index for

Health Systems Research Management Units

เสนอต่อ สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข

โดย

เดชรัต สุขกำเนิด

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

และมูลนิธินโยบายสุขภาวะ

ตุลาคม 2552

โครงการนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข

Governance Index

for Health Systems Research Management Unit

By

Dr.Decharut Sukkumnoed

Faculty of Economics ,Kasetsart University

And

Healthy Public Policy Foundation

October 20009

โครงการดัชนีชี้วัดธรรมาภิบาลหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยในระบบสุขภาพ

บทคัดย่อ

การดำเนินโครงการพัฒนาดัชนีชี้วัดธรรมาภิบาลหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยในระบบสุขภาพ เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาระบบบริหารจัดการงานวิจัยของสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุขและเครือข่าย เพื่อส่งเสริมให้การดำเนินงานบริหารจัดการงานวิจัยให้โปร่งใส ตรวจสอบได้ มีประสิทธิภาพ เป็นการสร้างเครื่องมือในการพัฒนาระบบบริหารจัดการองค์กรให้มีหลักการบริหารจัดการที่ดี เพื่อพัฒนาองค์กรไปสู่ความยั่งยืน และก้าวไกล

โครงการนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อกำหนดกรอบการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล พัฒนาดัชนีชี้วัดธรรมาภิบาล และศึกษาความเหมาะสม และปัญหาอุปสรรคของดัชนีชี้วัดธรรมาภิบาลที่พัฒนาขึ้น ตลอดจนเป็นการวางแนวทางในการจัดเก็บข้อมูลที่จำเป็นสำหรับใช้ในการวัดประเมินผลการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล ของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยในระบบสุขภาพ

การดำเนินงาน เริ่มจากศึกษาทบทวนทฤษฎี แนวคิด และผลงานศึกษาวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องกับธรรมาภิบาลและดัชนีชี้วัดธรรมาภิบาลสำหรับหน่วยงานบริหารจัดการงานวิจัย ทั้งในประเทศและต่างประเทศ สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้อง และผู้บริหารหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย และเจ้าหน้าที่ ทำการวิเคราะห์ข้อมูล สร้างและทอดแบบสอบถาม ทดลองใช้ร่างดัชนีชี้วัดธรรมาภิบาลกับสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข และปรับปรุงแก้ไขดัชนีชี้วัดธรรมาภิบาลให้มีความเหมาะสม

จากการศึกษา “ธรรมาภิบาล” (Good Governance) หมายถึง “กระบวนการที่ดีและเป็นธรรม ซึ่งองค์กรต่างๆ ทั้งภาคเอกชน ภาครัฐ และภาคประชาสังคม ในการกำหนดทิศทางของตนเอง” ซึ่งมีนัยยะที่เป็น “*กระบวนการที่จะแปรเปลี่ยนความตั้งใจอันดีงามร่วมกัน (collective moral intentions) ไปสู่การปฏิบัติการทางสถาบันที่มีประสิทธิผลและมีความพร้อมรับผิด (effective and accountable institutional actions)*”

ผลการศึกษาทำให้ได้กรอบแนวคิดที่สำคัญในการพัฒนาตัวชี้วัดของสวรส. 2 ประการคือ 1)การยึดหลักการธรรมาภิบาล ใน 6 ประการที่สำคัญคือ หลักนิติรัฐ หลักความโปร่งใส หลักความคุ้มค่า หลักการมีส่วนร่วม หลักคุณภาพ และหลักความพร้อมรับผิด และ 2)นำหลัก 6 ประการดังกล่าวมาใช้ในขั้นตอนการจัดการวิจัยของสวรส. โดยจะมีการแบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 5 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนกำหนดนโยบาย ขั้นตอนการวางแผนจัดการงานวิจัย ขั้นตอนการระดมและการจัดสรรทรัพยากร ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย และขั้นตอนการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย ทำให้ได้ตัวชี้วัดทั้งสิ้น 30 ตัวชี้วัด และสามารถนำมาประเมินผลภาพรวมตามหลักธรรมาภิบาลในลักษณะของ composite index ได้ 6 ดัชนี ตามหลักธรรมาภิบาล

ผลการประเมินธรรมาภิบาลของสวรส. โดยภาพรวม พบว่า ผลการประเมินธรรมาภิบาลของสวรส. อยู่ในระดับสูง โดยผลการประเมินพบว่า ขั้นตอนการระดมและจัดสรรทรัพยากรมีผลการประเมินอยู่ในระดับสูงสุด รองลงมาคือ การวางแผนจัดการวิจัย ส่วนขั้นตอนการกำหนดนโยบาย การใช้ประโยชน์จากงานวิจัย และการดำเนินการวิจัย มีค่าอยู่ในระดับปานกลาง

คำสำคัญ : ธรรมาภิบาล , หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยในระบบสุขภาพ

Good Governance Index for Health Systems Research Management Unit

Abstract

As a part of developing the research management system in Health Systems Research Institute (HSRI) and its alliances, the project of developing good governance index as a tool for research administration in health system is initiated to promote various research projects to be managed transparently, efficiently, and accountability. The operation of this project will be an empowerment tool which provides good governance practices to reform organizational management system, leading to sustainability and future breakthrough.

Objectives of this project are 1) to define the framework of monitoring and evaluating the project administration in accordance with good governance practices 2) to develop good governance index 3) to study the appropriateness of the developed index, issues, and barriers for index perceived 4) to set a guideline to gather essential data for project performance evaluation which is based on good governance principle of research management team in health system.

The process of this project begins with 1) reviewing theories, concepts, and research reports related to good governance practices and its index both domestically and internationally 2) interviewing experts from related disciplines, and research managements 3) developing and testing questionnaire and then analyzing data 4) using the drafted good governance index to conduct internal pilot test with HSRI 5) reviewing index and modifying it to be more suitably.

According to study, Good Governance means “the good and fair process which diverse organizations including private and public sector, government, and civil society apply to set their own direction. It is regarded as a process to change collective moral intentions to effective and accountable institutional actions”

The result of this study has indicated that two crucial conceptual frameworks of index development has emerged and they are comprised of 1) conforming to six good governance practices including Rule of Law, Transparency, Worthiness, Participation, Quality, Accountability and 2) applying six good governance practices to five steps of the research management process including the process of defining a policy, planning of research management, gathering and allocating resources, operating research, and utilizing research. Shown in this study are total thirty indices which are collapsed into six composite indices to evaluate holistic picture of good governance practices in research management process.

The outcome of evaluating Health Systems Research Institute (HSRI)’s good governance practices has been depicted that overall in the organizational level HSRI has high good governance practices. When considered in the perspective of five research management process, the process of gathering and allocating resources gains the highest level of engaging good governance practices and is followed by the process of planning the research management as a second. Other research management processes are evaluated that their involvement in good governance practices are in the middle level.

Keywords : Good Governance, Health Systems Research Unit.

สารบัญ

	หน้า
สารบัญ	**3**
หลักการและเหตุผล	**5**
กระบวนการวิจัย	**6**
การทบทวนองค์ความรู้เรื่องตัวชี้วัดธรรมาภิบาล สำหรับสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข	**8**
1. ที่มาและความหมายของธรรมาภิบาล	8
2. องค์ประกอบของธรรมาภิบาล	9
3. ธรรมาภิบาลการวิจัย	12
4. ประสบการณ์ของธรรมาภิบาลการวิจัยในระบบสุขภาพ	13
5. ธรรมาภิบาลการวิจัยในเชิงประจักษ์	16
6. การประเมินตัวชี้วัดธรรมาภิบาล	17
7. การจัดการวิจัยระบบสุขภาพในประเทศไทย	18
แนวทางการพัฒนาตัวชี้วัดธรรมาภิบาล	**26**
1. การกำหนดนโยบาย	**35**
1.1 ความเป็นนิติรัฐในการกำหนดนโยบายของ สวรส.	36
1.2 ความโปร่งใสในการกำหนดนโยบายของ สวรส.	38
1.3 หลักความคุ้มค่าในการกำหนดนโยบายของ สวรส.	40
1.4 การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของ สวรส.	42
1.5 หลักคุณภาพในการกำหนดนโยบายของ สวรส.	44
1.6 ความพร้อมรับผิดในการกำหนดนโยบายของ สวรส.	46
2. การวางแผนจัดการงานวิจัย	**48**
2.1 ความเป็นนิติรัฐในการวางแผนจัดการงานวิจัย (หรือการพัฒนาแผนงานวิจัย)ของ สวรส.	49
2.2 ความโปร่งใสในการวางแผนจัดการงานวิจัย (หรือการพัฒนาแผนงานวิจัย) ของ สวรส.	51
2.3 หลักความคุ้มค่าในการวางแผนจัดการงานวิจัย (หรือการพัฒนาแผนงานวิจัย) ของ สวรส.	53
2.4 การมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดการงานวิจัย (หรือการพัฒนาแผนงานวิจัย) ของ สวรส.	55
2.5 หลักคุณภาพในการวางแผนจัดการงานวิจัย (หรือการพัฒนาแผนงานวิจัย) ของ สวรส.	57
2.6 หลักความพร้อมรับผิดในการวางแผนจัดการงานวิจัย (หรือการพัฒนาแผนงานวิจัย) ของ สวรส.	59

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

3. การระดมและการจัดสรรทรัพยากร **61**

3.1 ความเป็นนิติรัฐในการระดมทรัพยากร และการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัยของ สวรส. 62

3.2 ความโปร่งใสในการระดมทรัพยากร และการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัยของ สวรส. 64

3.3 ความคุ้มค่าในการระดมทรัพยากร และการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัยของ สวรส. 66

3.4 การมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร และการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัยของ สวรส. 68

3.5 หลักคุณภาพในการระดมทรัพยากร และการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัยของ สวรส. 70

3.6 ความพร้อมรับผิดในการระดมทรัพยากร และการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัยของ สวรส. 72

4. การดำเนินการวิจัย **74**

4.1 ความเป็นนิติรัฐในการดำเนินการวิจัยของ สวรส. 75

4.2 ความโปร่งใสในการดำเนินการวิจัยของ สวรส. 77

4.3 หลักความคุ้มค่านากรดำเนินการวิจัยของ สวรส. 79

4.4 การมีส่วนร่วมในการดำเนินการวิจัยของ สวรส. 81

4.5 หลักคุณภาพในการดำเนินการวิจัยของ สวรส. 83

4.6 ความพร้อมรับผิดในการดำเนินการวิจัยของ สวรส. 85

5. การใช้ประโยชน์จากงานวิจัย **87**

5.1 ความเป็นนิติรัฐในการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยของสวรส. 88

5.2 ความโปร่งใสในการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยของ สวรส. 90

5.3 หลักความคุ้มค่าในการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยของสวรส. 92

5.4 การมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยของ สวรส. 94

5.5 หลักคุณภาพในการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยของ สวรส. 96

5.6 ความพร้อมรับผิดในการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยของ สวรส. 98

6.สรุปผลการประเมินธรรมาภิบาลสวรส. **101**

7.การพัฒนาแนวทางปฏิบัติ **108**

8.เอกสารประกอบการวิจัยและหน่วยงานที่ให้ข้อมูล **135**

หลักการและเหตุผล

ภายใต้ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) มีแนวทางการพัฒนาหลักประการหนึ่งที่มุ่งสร้างภาคราชการและรัฐวิสาหกิจที่มีประสิทธิภาพ และมีธรรมาภิบาล เน้นการอำนวยความสะดวกแทนการกำกับควบคุม และทำงานร่วมกับหุ้นส่วนการพัฒนา โดยพัฒนาระบบราชการและข้าราชการให้ยึดหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติราชการ โดยพัฒนาระบบประเมินผลการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในส่วนราชการ และในระดับบุคคล โดยมีตัวชี้วัดที่ชัดเจน และนำผลการประเมินไปใช้ประกอบการพิจารณาการจัดสรรรางวัลประจำปีของส่วนราชการ รวมทั้งการพิจารณาความดีความชอบในระดับเจ้าหน้าที่ และให้มีบทลงโทษสำหรับส่วนราชการ/ข้าราชการที่ผลการประเมินต่ำกว่าเกณฑ์ ทั้งนี้ควรพิจารณาให้มีหน่วยงานกลางเป็นผู้ดำเนินการประเมินผล และรายงานผลต่อสาธารณะ

การดำเนินโครงการพัฒนาดัชนีชี้วัดธรรมาภิบาลหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยในระบบสุขภาพ เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาระบบบริหารจัดการงานวิจัยของสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุขและเครือข่าย เพื่อส่งเสริมให้การดำเนินงานบริหารจัดการงานวิจัยให้โปร่งใส ตรวจสอบได้ มีประสิทธิภาพ เป็นการสร้างเครื่องมือในการพัฒนาระบบบริหารจัดการองค์กรให้มีหลักการบริหารจัดการที่ดี เพื่อพัฒนาองค์กรไปสู่ความยั่งยืน และก้าวไกล

<u>วัตถุประสงค์ของโครงการ</u> :

1. เพื่อกำหนดกรอบการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยในระบบสุขภาพ
2. เพื่อพัฒนาดัชนีชี้วัดธรรมาภิบาลสำหรับหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยในระบบสุขภาพของประเทศไทยให้มีความเหมาะสม ทั้งในส่วนของดัชนีชี้วัดเชิงกระบวนการ และดัชนีชี้วัดผลสำเร็จและผลกระทบของการดำเนินงาน
3. เพื่อศึกษาความเหมาะสม และปัญหาอุปสรรคของดัชนีชี้วัดธรรมาภิบาลที่พัฒนาขึ้น
4. เพื่อวางแนวทางในการจัดเก็บข้อมูลที่จำเป็นสำหรับใช้ในการวัดประเมินผลการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล ของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยในระบบสุขภาพ ทั้งในส่วนข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ

<u>ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย</u> :

1. มีดัชนีชี้วัดธรรมาภิบาลสำหรับหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยในระบบสุขภาพของประเทศไทยที่มีความเหมาะสม อันจะเป็นการสนับสนุนการผลักดันขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาของแผนฯ 10 สู่การปฏิบัติจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เป็นผลดีต่อการพัฒนาประเทศ
2. ดัชนีชี้วัดธรรมาภิบาลสำหรับหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยที่สร้างขึ้น ใช้ได้กับหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยด้านสุขภาพ จึงเป็นการเพิ่มขีดความสามารถการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาระบบสาธารณสุขโดยตรง
3. หน่วยงานบริหารจัดการงานวิจัยในระบบสุขภาพมีแนวทางในการเตรียมพร้อมด้านข้อมูลสำหรับใช้ในการวัดประเมินผลการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล

กระบวนการวิจัย

วิธีการดำเนินงาน :

1. ศึกษาทบทวนทฤษฎี แนวคิด และผลงานศึกษาวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องกับธรรมาภิบาลและดัชนีชี้วัดธรรมาภิบาลสำหรับหน่วยงานบริหารจัดการงานวิจัย ทั้งในประเทศและต่างประเทศ
2. สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้อง อาทิ สาขาการบริหารจัดการองค์การ การบริหารรัฐกิจ ประมาณ 10 ท่าน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับดัชนีชี้วัดธรรมาภิบาลที่เหมาะสมสำหรับหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย
3. สัมภาษณ์ผู้บริหารหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย และเจ้าหน้าที่ของหน่วยดังกล่าว เพื่อทราบบทบาท ภารกิจ แนวทาง รูปแบบการบริหารจัดการของหน่วยงาน ดัชนีชี้วัดธรรมาภิบาลที่ใช้อยู่จริง รวมทั้งความคิดเห็นเกี่ยวกับดัชนีชี้วัดธรรมาภิบาลที่เหมาะสมสำหรับหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยในระบบสุขภาพ
4. วิเคราะห์ข้อมูลทั้งจากเอกสารและจากการสัมภาษณ์ เพื่อจัดทำดัชนีชี้วัดธรรมาภิบาลสำหรับหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย ฉบับร่าง
5. สร้างและทอดแบบสอบถามเพื่อถามความคิดเห็นของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย ที่มีต่อดัชนีชี้วัดธรรมาภิบาลสำหรับหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย ฉบับร่าง
6. ทดลองใช้ร่างดัชนีชี้วัดธรรมาภิบาลกับสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข
7. นำเสนอผลการทดลองใช้ร่างดัชนีชี้วัดธรรมาภิบาลต่อที่ประชุม
8. ปรับปรุงแก้ไขดัชนีชี้วัดธรรมาภิบาล
9. จัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

ขอบเขตของการวิจัย :

1. สร้างกรอบแนวคิดในการพัฒนาตัวชี้วัดธรรมาภิบาล ที่สอดคล้องกับหลักการธรรมาภิบาลตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546 และแนวทางที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554)
2. พัฒนาดัชนีชี้วัดธรรมาภิบาลสำหรับหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย โดยดัชนีดังกล่าวจะต้องมีทั้งดัชนีเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อให้สะท้อนวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีได้อย่างครอบคลุม ในการพัฒนาดัชนีดังกล่าวอาศัยข้อมูลทั้งจากการประมวลเอกสาร การสัมภาษณ์และแบบสอบถาม
3. จัดทำข้อเสนอแนวทางสำหรับหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย ในการเตรียมพร้อมด้านข้อมูลสำหรับใช้ในการวัดประเมินผลการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล

ระยะเวลาในการดำเนินโครงการวิจัย : ระยะเวลาดำเนินการ 12 เดือน นับจากวันลงนามในสัญญา

ผู้รับผิดชอบ

ดร. เดชรัต สุขกำเนิด คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
และ มูลนิธินโยบายสุขภาวะ

แผนการดำเนินงาน ตลอดโครงการวิจัย (Action Plan) :

แผนปฏิบัติการ (Action Plan)

กิจกรรม/ขั้นตอนการดำเนินงาน	เดือน									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9-10	11-12
ศึกษาทบทวนทฤษฎี แนวคิด และผลงานศึกษาวิจัยต่างๆ	x									
สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ		x	x							
จัดประชุมให้ความรู้เพื่อสร้างความเข้าใจในระหว่างบุคลากรของสวรส.และองค์กรภาคี			x				x			
สร้างและทดสอบแบบสอบถามเพื่อถามความคิดเห็นของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย ที่มีต่อดัชนีชี้วัดฯ ฉบับร่าง			x							
สัมภาษณ์ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย				x	x	x				
วิเคราะห์ข้อมูล เพื่อจัดทำดัชนีชี้วัดธรรมาภิบาลสำหรับหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย ฉบับร่าง							x			
ทดลองใช้ร่างตัวชี้วัดฯกับสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข								x	x	
ปรับปรุงแก้ไขดัชนีชี้วัด									x	
จัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์										x

การทบทวนองค์ความรู้เรื่องตัวชี้วัดธรรมาภิบาล สำหรับสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข

ภายใต้ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) มีแนวทางการพัฒนาหลักประการหนึ่งที่มุ่งสร้างภาคราชการและรัฐวิสาหกิจที่มีประสิทธิภาพ และมีธรรมาภิบาล เน้นการอำนวยความสะดวกแทนการกำกับควบคุม และทำงานร่วมกับหุ้นส่วนการพัฒนา โดยพัฒนาระบบราชการและข้าราชการให้ยึดหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติราชการ และพัฒนาระบบประเมินผลการเสริมสร้างธรรมาภิบาล ทั้งในระดับของส่วนราชการและในระดับบุคคล

สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุขจึงจัดให้มีการดำเนินโครงการพัฒนาดัชนีชี้วัดธรรมาภิบาลหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย เพื่อสนับสนุนการสร้างระบบธรรมาภิบาลในระบบการวิจัยสุขภาพ โดยการดำเนินโครงการดังกล่าวจะเริ่มต้นด้วยการทบทวนองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับกรอบและตัวชี้วัดธรรมาภิบาลของระบบวิจัยสุขภาพ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาตัวชี้วัดธรรมาภิบาลการวิจัยในระบบสุขภาพของประเทศไทยต่อไป

รายงานฉบับนี้เป็นการนำเสนอผลการทบทวนองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับกรอบและตัวชี้วัดธรรมาภิบาลของระบบวิจัยสุขภาพ อันเป็นการดำเนินการในขั้นตอนแรกของการดำเนินโครงการพัฒนาดัชนีชี้วัดธรรมาภิบาลหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย โดยรายงานฉบับนี้จะเริ่มต้นจากการนำเสนอที่มาและความหมายของธรรมาภิบาล ต่อจากนั้นจะเป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบหลักของธรรมาภิบาล ก่อนที่จะนำประเด็นเข้าสู่กรอบธรรมาภิบาลการวิจัย และประสบการณ์ในการใช้กรอบธรรมาภิบาลการวิจัยในระบบสุขภาพในประเทศต่างๆ และในส่วนสุดท้ายจะเป็นข้อเสนอแนะในเรื่องการใช้ธรรมาภิบาลการวิจัยในเชิงประจักษ์ เพื่อนำไปสู่กระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน

1. ที่มาและความหมายของธรรมาภิบาล (Good Governance)

ธรรมาภิบาลมาจากคำว่า “ธรรมะ (Good) + อภิบาล (Governance)” หรือ การอภิบาลที่ดีและเป็นธรรม แต่เนื่องจากคำว่า “อภิบาล” เป็นคำที่มีการใช้กันไม่มากนักในสังคมไทย คำว่า “อภิบาล” จึงยังเป็นคำที่มีความเข้าใจร่วมกันไม่มากนัก ดังนั้น เราจึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจกับคำว่า “อภิบาล” เป็นลำดับแรก

คำว่า “อภิบาล” หรือ Governance มาจากรากศัพท์ภาษาละตินแปลว่า “steering” หรือการควบคุมกำกับทิศทาง (Governance, Wikipedia, 2008) โดยหากเปรียบเทียบกับคำว่า “Government” หรือรัฐบาล รากศัพท์ทั้งสองคำนี้จะแตกต่างกันอย่างชัดเจน กล่าวคือ

- คำว่า **Government** จะเน้นที่ใช้ในการอำนาจในการขับเคลื่อน (หรือ driving) โดยยึดในอำนาจหน้าที่หรืออำนาจที่เหนือกว่าในการบัญชาการ (หรือเน้นที่ power over)
- ส่วนคำว่า **Governance** จะเน้นที่การใช้อำนาจร่วมกันในการกำกับทิศทางการตัดสินใจหรือดำเนินการ (หรือ steering) โดยยึดหลักการใช้อำนาจร่วมกันเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์สิ่งใดสิ่งหนึ่ง (หรือเน้นที่ power to)

UNESCAP (2008) ได้ให้ความหมายคำว่า อภิบาล (Governance) ไว้ว่า

> “*อภิบาล หมายถึง กระบวนการตัดสินใจ และกระบวนการภายหลังการตัดสินใจ ทั้งการปฏิบัติและการไม่ปฏิบัติ*”

ดังนั้น การวิเคราะห์ระบบการอภิบาลจึงเป็นการวิเคราะห์ที่เน้นบทบาทของผู้ปฏิบัติการและโครงสร้างทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ อันเกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจ และกระบวนการภายหลังการตัดสินใจ (UNESCAP, 2008)

เมื่อเป็นเช่นนี้ คำว่า ธรรมาภิบาล (Good Governance) จึงหมายถึง “กระบวนการที่ดีและเป็นธรรม ซึ่งองค์กรต่างๆ ทั้งภาคเอกชน ภาครัฐ และภาคประชาสังคม ในการกำหนดทิศทางของตนเอง” ซึ่งภายใต้ความหมายเช่นนี้ McDonald (2001) จึงเห็นว่า ธรรมาภิบาลจึงน่าจะมีนัยยะที่เป็น “*กระบวนการที่จะแปรเปลี่ยนความตั้งใจอันดีงามร่วมกัน (collective moral intentions) ไปสู่การปฏิบัติการทางสถาบันที่มีประสิทธิผลและมีความพร้อมรับผิด (effective and accountable institutional actions)*”

2. องค์ประกอบของธรรมาภิบาล (Good Governance)

สืบเนื่องจากความหมายของธรรมาภิบาลที่ McDonald (2001) ได้ระบุว่าเป็นกระบวนการที่จะแปรเปลี่ยนความตั้งใจอันดีงามร่วมกัน ไปสู่การปฏิบัติการทางสถาบันที่มีประสิทธิผลและมีความพร้อมรับผิด ดังนั้น McDonald (2001) จึงเสนอว่า ธรรมาภิบาลจะต้องเกี่ยวข้องกับกระบวนการดำเนินการ 2 ส่วนคือ

- **ความตั้งใจอันดีงามร่วมกัน (collective moral intentions)** กล่าวคือ อะไรคือสิ่งองค์กรนั้นตั้งใจ และทำไมถึงตั้งใจที่จะทำสิ่งเหล่านั้น และ
- **การปฏิบัติการทางสถาบันที่มีประสิทธิผลและมีความพร้อมรับผิด (effective and accountable institutional actions)** โดยจะต้องค้นหาและพัฒนากระบวนการที่เหมาะสมในการดำเนินการ และการเข้าใจถึงอุปสรรคในการดำเนินการ

ขณะเดียวกัน ทาง UNESCAP (2008) ก็ได้ระบุถึงองค์ประกอบของธรรมาภิบาลไว้เป็น 8 ประการ (ตามภาพที่ 1) กล่าวคือ

ภาพที่ 1 องค์ประกอบของธรรมาภิบาล

- **การมีส่วนร่วม (Participation)** โดยการมีส่วนร่วมควรเป็นไปทั้งในลักษณะของการมีส่วนร่วมโดยตรง และการมีส่วนร่วมผ่านสถาบัน องค์กร หรือตัวแทนที่ชอบธรรม เนื่องจากระบบประชาธิปไตยแบบตัวแทนยังไม่สามารถนำเสียงของผู้ด้อยโอกาสเข้าสู่การพิจารณาได้อย่างมีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วมที่ดีจะเกิดขึ้นได้ต้องมีทั้งการให้ข้อมูล ระบบการจัดการที่เอื้ออำนวย และการเคารพในสิทธิและเสรีภาพในการแสดงความเห็นของภาคส่วนต่าง ๆในสังคม
- **การปฏิบัติตามกฎหมาย (Follow the rule of the law)** ธรรมาภิบาลจำเป็นต้องอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมายและระบบยุติธรรมที่เคารพสิทธิของภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับเสียงส่วนน้อยในสังคม เพื่อเป็นหลักประกันว่า การตัดสินใจต่าง ๆ จะเป็นไปโดยธรรม
- **ความโปร่งใส (Transparency)** ความโปร่งใสหมายถึง ก) การตัดสินใจนั้นเป็นไปตามกฎกติกาที่ระบุไว้ และ ข) ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจดังกล่าวต้องสามารถเข้าถึงข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม ทั้งในแง่ของเนื้อหา ในแง่ระยะเวลา และในแง่ของรูปแบบและสื่อที่ใช้ในการเผยแพร่
- **การตอบสนองที่เหมาะสม (Responsiveness)** ภายใต้หลักธรรมาภิบาล ผู้ที่ดำเนินการและกระบวนการที่ใช้การดำเนินการจะต้องสามารถตอบสนองต่อผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนได้ภายในช่วงเวลาที่เหมาะสม
- **การสร้างฉันทามติร่วมกัน (Consensus-oriented)** เนื่องจากภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคมมักมีมุมมองที่แตกต่างกัน ระบบธรรมาภิบาลจึงควรทำหน้าที่เป็น “สื่อกลาง” ในการให้มีการแลกเปลี่ยนมุมมอง ผลประโยชน์ และผลกระทบที่แตกต่างกัน ได้ผ่านกระบวนการกลั่นกรองและสะท้อนคิดเพื่อให้เกิดฉันทามติหรือความเข้าใจร่วมกันในสังคม ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีการวิเคราะห์และเข้าใจในพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และเงื่อนไขทางสังคมและสถาบันที่แวดล้อมอยู่นั่นเอง
- **ความเสมอภาคและการเปิดโอกาสให้กับทุกภาคส่วน (Equity and Inclusiveness)** ความผาสุกของสังคมจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อทุกคนในสังคม โดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาสในสังคมสามารถมีหลักประกันว่าตนเองจะไม่ถูกกีดกันออกจากสังคม และสามารถมีบทบาทอย่างเท่าเทียมในกระบวนการตัดสินใจที่จะมีผลกระทบต่อตนเอง
- **ความพร้อมรับผิด (Accountability)** ความพร้อมรับผิดเป็นกุญแจสำคัญของระบบธรรมาภิบาลทุกระบบ ทุก ๆองค์กรไม่ว่าภาครัฐ ภาคประชาสังคม หรือภาคเอกชน ล้วนแต่ต้องมีความพร้อมรับผิดต่อสาธารณะและผู้เกี่ยวข้อง (เช่น รัฐสภา คณะกรรมการบริหาร หรือผู้ถือหุ้น เป็นต้น) ทั้งสิ้น ซึ่งระบบความพร้อมรับผิด (ซึ่งระบุใครจะพร้อมรับผิดต่อใคร) ล้วนแตกต่างกันไปตามกระบวนการตัดสินใจที่เกิดขึ้น แต่โดยหลักการแล้ว ทุกองค์กรควรมีความพร้อมรับผิดต่อผู้ที่ได้รับผลประโยชน์และผลกระทบจากการตัดสินใจขององค์กร ซึ่งระบบความพร้อมรับผิดจะไม่สามารถเกิดผลในทางปฏิบัติได้หากปราศจากความโปร่งใสและระบบกฎหมายที่เป็นธรรม
- **ความมีประสิทธิผลและประสิทธิภาพ (Effectiveness and Efficiency)** ดังที่ได้กล่าวแล้วว่าระบบธรรมาภิบาลต้องการนำไปสู่ “ผลลัพธ์” ตามความตั้งใจอันดีงามร่วมกัน ความมีประสิทธิผลและประสิทธิภาพจึงมีความสำคัญมาก ในการแสดงให้เห็นถึงผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นและทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินการดังกล่าว ซึ่งในกรณีนี้รวมถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศน์วัฒนธรรมจากการตัดสินใจนั้นด้วย

ดร.อมรา พงศาพิชญ์ (2541 อ้างในถวิลวดี บุรีกุลและวิศิษฏ ชัชวางทิพากร, 2549; หน้า 14) ได้อธิบายความหมายของธรรมรัฐและธรรมราษฎร์ โดยแยกเป็นความหมายระดับนามธรรมและรูปธรรม ความหมายของธรรมรัฐและธรรมราษฎร์ในระดับนามธรรม หมายถึง การดูแลผลประโยชน์ของส่วนรวม โดยสมาชิกของสังคมนั้นมีการตรวจสอบซึ่งกันและกัน ส่วนความหมายในระดับรูปธรรม คือ การกำหนดเกณฑ์หรือกติกาเพื่อให้สมาชิกในสังคมนั้นๆ สามารถตรวจสอบดูแลผลประโยชน์ของส่วนรวมได้ ตัวอย่างของกฎเกณฑ์คือ ความโปร่งใสในการทำงาน ความเสมอภาคในการกระจายผลประโยชน์ ความยุติธรรม ฯลฯ

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2542 (ปัจจุบันได้ยกเลิกไปแล้ว) (อ้างในถวิลวดี บุรีกุลและวิศิษฏ ชัชวางทิพากร, 2549; หน้า 12-13) มุ่งเน้นให้หน่วยงานของรัฐดำเนินงานตามภาระหน้าที่โดยยึดหลักการพื้นฐาน 6 ประการ ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความพร้อมรับผิด และหลักความคุ้มค่า

หลักนิติธรรม หมายถึง การตรากฎหมายที่ถูกต้อง เป็นธรรม การบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย การกำหนดกฎ กติกาและการปฏิบัติตามกฎกติกาที่ตกลงกันไว้อย่างเคร่งครัด โดยคำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพ ความยุติธรรมของสมาชิก

หลักคุณธรรม หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม การส่งเสริม สนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริต จนเป็นนิสัยประจำชาติ

หลักความโปร่งใส หมายถึง การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติ โดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกวงการให้มีความโปร่งใส

หลักความมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนรับรู้และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศ ไม่ว่าด้วยการแจ้งความเห็น การไต่สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติ หรืออื่นๆ

หลักความรับผิดชอบ หมายถึง การตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมือง และการกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและความกล้าที่จะยอมรับผลดีและเสียจากการกระทำของตนเอง

หลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยรณรงค์ให้คนไทยมีความประหยัด ใช้ของอย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้าและบริหารที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก และรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

แต่ละหลักสามารถจำแนกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับประเทศ ระดับภาครัฐและระดับองค์กร ซึ่งแต่ละระดับมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน กล่าวคือ องค์กรที่มีการบริหารจัดการที่ดีที่จะสนับสนุนการบริหารจัดการที่ดีของระดับภาครัฐ และระดับประเทศต่อไป ในทางกลับกัน การกำหนดบทบาทในระดับประเทศจะมีผลต่อบทบาทภารกิจและการบริการจัดการของระดับภาครัฐและระดับองค์กรด้วย

3. ธรรมาภิบาลการวิจัย (Research Governance)

ธรรมาภิบาลการวิจัย เป็นการนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ในการจัดการงานวิจัย โดย Walsh, McNiel and Breen (2005) ได้ให้คำนิยามของธรรมาภิบาลการวิจัยไว้ว่า

"ธรรมาภิบาลการวิจัยหมายถึง กรอบที่สถาบันจะได้แสดงความพร้อมรับผิด (accountable) ต่อคุณภาพของการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ ความเหมาะสมทางจริยธรรม และความปลอดภัยในกระบวนการวิจัยที่ตนดำเนินการ"

ดังนั้น ธรรมาภิบาลการวิจัยจึงถือเป็นระบบที่ใช้ในการกำหนดมาตรฐานของงานวิจัย และการติดตามและประเมินผลการวิจัย ซึ่งใช้ในการดำเนินการของผู้วิจัยทุกฝ่าย

ความสำคัญของการพัฒนาระบบธรรมาภิบาลการวิจัย เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ที่สำคัญ 3 ประการด้วยกัน (McDonald, 2001) คือ

- การส่งเสริมการวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม
- การเคารพศักดิ์ศรีและสิทธิของผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการวิจัย
- การธำรงรักษาความไว้วางใจซึ่งกันและกันระหว่างชุมชนของผู้ปฏิบัติการวิจัยโดยภาพรวม

เนื่องจากตามนัยยะของ McDonald (2001) ธรรมาภิบาลเป็นกระบวนการที่จะแปรเปลี่ยนความตั้งใจอันดีงามร่วมกัน ไปสู่การปฏิบัติการทางสถาบันที่มีประสิทธิผลและมีความพร้อมรับผิด ดังนั้น การพัฒนาระบบธรรมาภิบาลการวิจัยจะสำเร็จได้จึงต้องเกี่ยวข้องกับทั้งการออกแบบทางสถาบันที่เหมาะสม (Appropriate Institutional Design) และผลการปฏิบัติการที่เหมาะสม (Effective Institutional Actions) การพัฒนาระบบธรรมาภิบาลการวิจัยจึงต้องคำนึงถึงทั้งบรรทัดฐานทางนามธรรม (เช่น สิทธิและความรับผิดชอบ) และบทบาทความสัมพันธ์ที่เป็นรูปธรรรมขององค์กรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกสถาบัน ดังตัวอย่างที่แสดงในตารางที่ 1

เนื่องจาก การพัฒนาระบบธรรมาภิบาลนั้นเน้นถึงประสิทธิผลในการปฏิบัติเป็นอย่างมาก หัวใจของธรรมาภิบาลจึงเป็นการหาทางออกที่ "เหมาะสม" และเป็นทางออกที่พอดี ไม่ขาดไม่เกิน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายเชิงคุณธรรมที่กำหนดไว้ร่วมกัน การพัฒนาระบบธรรมาภิบาลการวิจัยจึงจำเป็นจะต้องสอดคล้องความเป็นจริงในทางปฏิบัติ แม้ว่า ธรรมาภิบาลเกี่ยวข้องกับ "การกำกับดูแล" แต่มิใช่เป็นการกำกับดูแลเพื่อประโยชน์ของการกำกับดูแลเอง แต่เป็นไปเพื่อนำไปสู่ความตั้งใจอันดีงามร่วมกัน ดังนั้น ประเด็นที่สำคัญของธรรมาภิบาลคือ การสร้างความไว้เนื้อเชื่อใจระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่างๆ (McDonald, 2001)

ตารางที่ 1 บทบาทของฝ่ายต่าง ๆ ในธรรมาภิบาลการวิจัย

บทบาท	ความรับผิดชอบ
ผู้สนับสนุน	ความเพียงพอของทรัพยากรการวิจัย และการออกแบบแนวทางหลักในการวิจัย
ผู้ให้ทุน	การสนับสนุนทุนในการวิจัย
สถาบันวิจัย	ความรับผิดชอบผู้ที่เกี่ยวข้องต่างๆ ในการดำเนินการวิจัย
ผู้วิจัยหลัก	ความรับผิดชอบโดยตรงต่อการออกแบบและการดำเนินการวิจัยของตนเอง
ผู้ปฏิบัติงาน	สนับสนุนการดำเนินการของผู้วิจัยหลักและการกำกับดูแลทางการเงิน
นักวิจัย	ปฏิบัติการวิจัยและรายงานต่อผู้วิจัยหลัก
ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการในกระบวนการธรรมาภิบาล แม้จะมิได้มีความรับผิดชอบโดยตรงก็ตาม

ที่มา: Walsh, McNiel and Breen, 2005

4. ประสบการณ์ของธรรมาภิบาลการวิจัยในระบบสุขภาพ

เนื่องจากบริบทของการวิจัยสุขภาพในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และมีความซับซ้อนมากขึ้น การจัดการงานวิจัยจึงต้องเกี่ยวพันกับฝ่ายต่างๆ และมิติต่างๆ จำนวนมาก ดังนั้น การจัดการงานวิจัยจึงควรเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อเคารพสิทธิของฝ่ายต่างๆ ในกระบวนการวิจัย

McDonald (2001) ได้สรุปว่า บริบทการวิจัยสุขภาพในปัจจุบันมีอยู่ด้วยกัน 4 ลักษณะที่สำคัญคือ

- ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นไปอย่างรวดเร็ว
- รูปแบบการวิจัยเป็นแบบสหวิทยาการมากขึ้น
- การขยายตัวทางการค้าและการเพิ่มบทบาทของภาคเอกชน
- โลกาภิวัตน์และการปรับระบบให้เข้าหากัน รวมถึงการสร้างและปรับปรุงระบบมาตรฐานต่างๆ และการนำระบบธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ด้วย

ซึ่งบริบทการวิจัยสุขภาพแต่ละด้าน ไม่ว่าจะเป็นการขยายตัวทางการค้าและการเพิ่มบทบาทของภาคเอกชน หรือโลกาภิวัตน์และการปรับระบบให้เข้าหากัน หรือลักษณะอื่นๆ ล้วนแต่ทำให้เกิดความจำเป็นอย่างเร่งด่วนที่จะต้องพัฒนาระบบธรรมาภิบาลการวิจัยในระบบสุขภาพทั้งสิ้น

สืบเนื่องจากความจำเป็นในการพัฒนาระบบธรรมาภิบาลการวิจัยดังกล่าว ปัจจุบันประเทศที่พัฒนาแล้วหลายประเทศ ได้ให้ความสำคัญกับระบบธรรมาภิบาลการวิจัยเป็นอย่างมาก โดยมีการกำหนดกรอบธรรมาภิบาลการวิจัย และการจัดตั้งคณะกรรมการที่รับผิดชอบเพื่อกำกับดูแลการวิจัยให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ดังสรุปไว้ในตารางที่ 2 และในกรอบที่ 1 ได้แสดงให้เห็นตัวอย่างกรอบธรรมาภิบาลการวิจัยของ Alfred Hospital ประเทศออสเตรเลีย

ตารางที่ 2 ตัวอย่างประเทศที่มีการพัฒนาธรรมาภิบาลการวิจัยในระบบสุขภาพ

ประเภท	กรอบหรือองค์กรที่รับผิดชอบ	เอกสารอ้างอิง เพื่อค้นคว้าเพิ่มเติม
สหราชอาณาจักร	Research Governance Framework (2001)	Howarth and Knefsey, 2005
ออสเตรเลีย	Human Research Ethics Committee (HREC)	Walsh, McNiel and Breen, 2005
แคนาดา	Research Ethics Board (REB)	McDonald, 2001

จากการทบทวนประสบการณ์ของการประยุกต์ใช้กรอบธรรมาภิบาลการวิจัยในประเทศต่างๆ ข้างต้น พบว่า ผู้เกี่ยวข้องในระบบการวิจัยสุขภาพส่วนใหญ่ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาระบบธรรมาภิบาลการวิจัย ดังนั้น จึงสนับสนุนการพัฒนากรอบธรรมาภิบาลการวิจัยดังกล่าว (Howarth and Knefsey, 2005 และ Walsh, McNiel and Breen, 2005)

อย่างไรก็ดี จากการทบทวนประสบการณ์ดังกล่าวก็ค้นพบปัญหาในทางปฏิบัติหลายประการด้วยกัน อาทิ

- **ภาระงานของคณะกรรมการฯ (ที่กำกับดูแลธรรมาภิบาล) หนักมาก** เนื่องจากมีงานวิจัยจำนวนมาก และการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการดำเนินการดังกล่าวยังไม่พอเพียง
- ในบางกรณี คณะกรรมการฯ ก็ได้มีการก้าวล่วงมาให้ความเห็นในแนวทางการวิจัย ซึ่งโดยส่วนใหญ่จะมี**ความโน้มเอียงไปทางการวิจัยทางการแพทย์และเชิงปริมาณ** ทำให้การวิจัยทางสังคมศาสตร์ และการวิจัยเชิงคุณภาพมิได้รับความสนใจเท่าที่ควร
- ในหลายกรณี การพัฒนากรอบธรรมาภิบาลการวิจัย ยังเป็นไปในลักษณะของกรอบนโยบาย ซึ่ง**ขาดแนวทางที่ชัดเจนในระดับปฏิบัติการ** (หรือขาด Operational Guidelines) ทำให้ไม่สามารถประยุกต์ใช้กรอบดังกล่าวได้อย่างจริงจัง
- ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ **การถูกแปลงให้เป็นระบบราชการ (Bureaucratization of research)** หรือการใช้กรอบธรรมาภิบาลการวิจัยกลายเป็นการเพิ่มขั้นตอนต่างๆ ที่ต้องขออนุมัติในกระบวนการวิจัย ทำให้กลายเป็นความล่าช้าในการดำเนินการวิจัย
- ปัญหาประการสุดท้าย คือ **การขาดระบบการติดตามและกำกับดูแลที่เพียงพอ**ที่จะช่วยติดตาม และชี้ได้อย่างทันท่วงทีว่าระบบธรรมาภิบาลที่พัฒนาขึ้นมาเป็นระบบธรรมาภิบาลที่ดีและเพียงพอหรือไม่ รวมถึงเสนอแนะแนวทางเพื่อปรับปรุงให้เป็นระบบธรรมาภิบาลที่มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพให้มากที่สุด

กรอบที่ 1 องค์ประกอบของกรอบธรรมาภิบาลการวิจัย

ตัวอย่างกรอบธรรมาภิบาลการวิจัยของ Alfred Hospital, Melbourne (อ้างโดย Walsh, McNiel and Breen, 2005)

- **การประเมินข้อเสนอโครงการวิจัย**
  - การพิจารณาข้อเสนอโครงการ โดยผู้เชี่ยวชาญอย่างเหมาะสม
  - การใช้เวลาในการประเมินที่เหมาะสม
  - กระบวนการประเมินที่ชัดเจนและระบุเป็นลายลักษณ์อักษร
  - การพิจารณาความขัดแย้งของผลประโยชน์
  - การสื่อสารและการอุทธรณ์ที่เหมาะสม
  - ความตระหนักถึงความเสี่ยงสำคัญของโครงการ
- **ข้อกำหนดทางกฎหมายและจรรยาบรรณวิชาชีพ**
  - การพิจารณาถึงข้อกำหนดทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
  - การปกป้องข้อมูลความลับส่วนบุคคล
- **การประกันความเสียหาย**
  - ความครอบคลุมในการประกันความเสียหาย
  - การสื่อสารถึงขีดจำกัดของการประกันความเสียหาย
- **ความพร้อมรับผิดทางการเงิน**
  - การจัดการทางการเงินมีความโปร่งใสและเหมาะสม
- **ความน่าเชื่อถือ**
  - โครงการดำเนินการโดยนักวิจัยและแนวทางวิจัยที่น่าเชื่อถือ
  - การจัดสรรเวลาและทรัพยากรเป็นไปอย่างเหมาะสม
  - ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่างๆเข้าใจในหลักธรรมาภิบาลและจริยธรรมในการวิจัย
- **ทรัพย์สินทางปัญญา**
  - การกำหนดถึงการแบ่งสรรทรัพย์สินทางปัญญาอย่างเหมาะสม
- **การติดตาม**
  - การติดตามว่าการดำเนินการวิจัยเป็นไปอย่าเหมาะสม
  - การดำเนินการวิจัยเป็นไปตามข้อกำหนดทางจริยธรรม
  - การจัดทำแนวทางที่ดีในการปฏิบัติการวิจัย
  - กระบวนการติดตามในกรณีงานวิจัยมีผลลัพธ์ที่ผิดปกติ
- **การเปิดเผยข้อมูล**
  - การเปิดเผยข้อมูลในช่วงเวลาและรูปแบบที่เหมาะสม
  - การเปิดเผยข้อมูลแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ดังนั้น McDonald (2001) จึงได้เน้นย้ำไว้อย่างชัดเจนว่า สิ่งที่ควรระวังในการพัฒนาระบบธรรมาภิบาลการวิจัยสำหรับระบบสุขภาพคือ **การลดทอนความซับซ้อนโดยกระบวนการราชการ (หรือ Bureaucratic Reductionism)** กล่าวคือ การแปลงความซับซ้อนทั้งในเชิงนามธรรมและรูปธรรมของระบบธรรมาภิบาลการวิจัยให้มาอยู่ในรูปของแบบฟอร์มการตัดสินใจที่มักมีการใช้กันในระบบราชการ ตัวอย่างเช่น การออกแบบฟอร์มการอนุมัติการวิจัยใหม่ หรือการสร้างตัวชี้วัดธรรมาภิบาล หรือการสร้างกระบวนการอนุมัติใหม่ โดยเชื่อว่าแบบฟอร์ม หรือตัวชี้วัด หรือกระบวนการอนุมัติใหม่เหล่านี้ จะเป็นตัวแทนในการทำให้เกิดธรรมาภิบาลการวิจัยได้ ทั้งๆ ที่ในความเป็นจริง ระบบธรรมาภิบาลการวิจัยล้วนมีผู้เกี่ยวข้องมากมาย มีความซับซ้อนในหลายมิติ และมีความเป็นพลวัตอยู่ตลอดเวลา

ทั้งนี้ ปัญหาลักษณะเช่นนี้ก็เกิดขึ้นหลายครั้งในประเทศไทย และก็อาจเกิดขึ้นในกรณีของสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุขได้ด้วยเช่นกัน ดังนั้น จึงควรเตรียมการป้องกันมิให้เกิดการลดทอนมิติและความสำคัญของระบบธรรมาภิบาลลงมาเหลือเพียงแค่ขั้นตอนหรือแบบฟอร์มการอนุมัติการวิจัยแบบใหม่เท่านั้นเอง เพราะการลดทอนดังกล่าวจะทำให้ระบบธรรมาภิบาลการวิจัยไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในการพัฒนาระบบธรรมาภิบาลได้

5. ธรรมาภิบาลการวิจัยในเชิงประจักษ์ (Evidence-based Research Governance)

เพื่อป้องกันปัญหาการลดทอนมิติความสำคัญของธรรมาภิบาล รวมถึงการลดความยุ่งยากซับซ้อนในกระบวนการธรรมาภิบาลการวิจัย McDonald (2001) จึงเสนอให้มองระบบธรรมาภิบาลการวิจัยในฐานะ “**วงจรการเรียนรู้**” ที่เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องได้ร่วมเรียนรู้จากความสำเร็จและความล้มเหลวในการพัฒนาระบบธรรมาภิบาล โดยวงจรการเรียนรู้ดังกล่าวต้องตั้งอยู่บนฐานข้อมูลหลักฐาน หรือที่เรียกว่าเป็น Evidence-based Research Governance โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การศึกษาเรื่องผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่างๆ ทั้งก่อนและหลังที่มีการประยุกต์ใช้ระบบธรรมาภิบาลดังกล่าว ขณะเดียวกัน สถาบันวิจัยและผู้สนับสนุนต้องแสดงให้เห็นความมุ่งมั่นในการปรับปรุงธรรมาภิบาลการวิจัย โดยอาศัยผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในวงจรการเรียนรู้ในการปรับปรุงระบบธรรมาภิบาลการวิจัยอย่างจริงจัง ทั้งนี้ McDonald ได้ย้ำอีกครั้งว่า

“...ความล้มเหลวในการสร้างวงจรการเรียนรู้ก็จะนำไปสู่ความล้มเหลวของธรรมาภิบาลอันเป็นหลักของสถาบัน...”

ดังนั้น การที่สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุขจะได้พัฒนาระบบธรรมาภิบาลการวิจัยขึ้นมา ด้วยเจตจำนงที่พัฒนาคุณภาพการวิจัย เคารพสิทธิของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่างๆ และเสริมสร้างความเข้าใจและความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ในระหว่างภาคส่วนต่างๆ ในกระบวนกาวิจัย ซึ่งแม้จะเป็นเจตนาที่ดี แต่จากประสบการณ์ในประเทศอื่นๆ พบว่า ความสำเร็จของการดำเนินการดังกล่าวจึงอยู่ที่การสร้างระบบที่มีความเป็นธรรม เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วน มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพ และมีการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่องโดยอาศัยข้อมูลหลักฐานที่เกิดขึ้นจริง โดยจะต้องไม่ลดทอนความซับซ้อนและความสำคัญของธรรมาภิบาลการวิจัย จนเหลือเพียงการสร้างตัวชี้วัดธรรมาภิบาล หรือแบบฟอร์มการอนุมัติการวิจัยเท่านั้น

6. การประเมินตัวชี้วัดธรรมาภิบาล

ในการประเมินตัวชี้วัดธรรมาภิบาลนั้น โดยทั่วไปแล้ว เป็นการยากจะบอกได้ว่า ประสิทธิภาพการทำงานของรัฐอยู่ในระดับใด เนื่องจากไม่มีมาตรฐานการวัดที่ชัดเจน เป็นรูปธรรม และเป็นที่ยอมรับ ดังนั้นเมื่อนำหลักธรรมาภิบาลมาจัดกรอบรูปแบบการบริหารจัดการของรัฐ จึงเป็นโอกาสดีที่จะสร้างรูปแบบการประเมินหรือตัวชี้วัดที่มีหลักเกณฑ์ขึ้น และก่อนจะสร้างตัวชี้วัด คณะกรรมการสร้างตัวชี้วัดธรรมาภิบาลควรกำหนดเกณฑ์ในการจัดทำตัวชี้วัด ซึ่งอาจจะพิจารณาหลักเกณฑ์ที่ Knack and Manning, 2000 (อ้างในบุษบง ชียเจริญวัฒนะ และบุญมี ลี้, 2550, หน้า 86) ได้เสนอไว้ดังนี้

1. ต้องมีความเหมาะสมกับลักษณะงานของแต่ละหน่วยงาน
2. ต้องสามารถนำไปปฏิบัติได้ และมีความโปร่งใสในตัวชี้วัดนี้เอง
3. ต้องมีคุณภาพและความแม่นยำของตัวชี้วัดและกรอบตัวชี้วัด
4. ต้องมีข้อมูลที่สนับสนุนการได้มาซึ่งตัวชี้วัด
5. ต้องสามารถระบุผลที่จะได้รับจากตัวชี้วัดได้อย่างชัดเจน

ในกระบวนการการสร้างตัวชี้วัด บุษบง ชียเจริญวัฒนะ และบุญมี ลี้ (2550) เสนอว่าจะต้องมีเป้าหมายในการประเมิน คือ ประเมินอะไร เพื่อวัตถุประสงค์อันใด และควรจะประเมินอย่างไร ซึ่งอาจจะพิจารณาวงจรการสร้างตัวชี้วัดดังนี้ (แผนภูมิที่ 2)

1. **วิเคราะห์ความต้องการในการปรับปรุงและพัฒนา –** แทนการค้นหาปัญหาขององค์กรและความพยายามในการเสนอทางแก้ปัญหา ให้คณะกรรมการสร้างตัวชี้วัดทำงานร่วมกับหน่วยงานนั้นเพื่อหาความต้องการในการปรับปรุงและพัฒนาองค์กร
2. **การศึกษาแนวทางการปรับปรุงองค์กร –** ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการปรับปรุงโครงการสร้างหรือกระบวนการ ในการศึกษาแนวทางการปรับปรุงองค์กร ควรพิจารณาหน่วยงานและกระบวนการที่เกี่ยวข้องในการสร้างความเข้าใจ ภาพรวมและความสัมพันธ์ของนโยบาย (Policy) กระบวนการดำเนินงาน (Procedure) และการปฏิบัติงาน (Practice) ของทั้งองค์กรเพื่อช่วยในการเสนอแนวทางที่มีความเป็นไปได้สูง
3. **สร้างตัวชี้วัด -** เนื่องจากหน่วยงานมีโครงสร้างที่เรียบง่ายหรือซับซ้อนแตกต่างกันเมื่อมีความจำเป็นต้องสร้างตัวชี้วัดขององค์กรจึงต้องพิจารณาคัดเลือกตัวชี้วัดหลักและตัวชี้วัดย่อยที่มีคำจำกัดความ (Definition) ที่ชัดเจน สามารถอธิบายหลักเกณฑ์ และเหตุผล (Rationale) ของตัวชี้วัดได้ และมีกฎเกณฑ์ (Criteria) ที่ชัดเจนในการสร้างตัวชี้วัดว่าเป็นการวัดในเชิงปริมาณ (Quantity) หรือเชิงคุณภาพ (Quality)
4. **นำตัวชี้วัดไปปรับใช้ –** ควรต้องมีการทดสอบตัวชี้วัดเพื่อให้แน่ใจในคุณภาพของตัวชี้วัด ว่ามีความหมาย (Meaningful) สามารถวัดได้ในทางปฏิบัติ (Practical) และสามารถสร้างความน่าเชื่อถือ (Reliable) จากผลการประเมิน
5. **ทบทวนตัวชี้วัด –** หนึ่งในขั้นตอนของการสร้างตัวชี้วัดที่ต้องมีการตรวจสอบความทันสมัย และคงความเป็นไปได้อย่างสม่ำเสมอ เพื่อปรับหลักเกณฑ์ในการวัดที่เหมาะสมกับเวลา และสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป ซึ่งจะช่วยให้เกิดความยั่งยืนของตัวชี้วัด

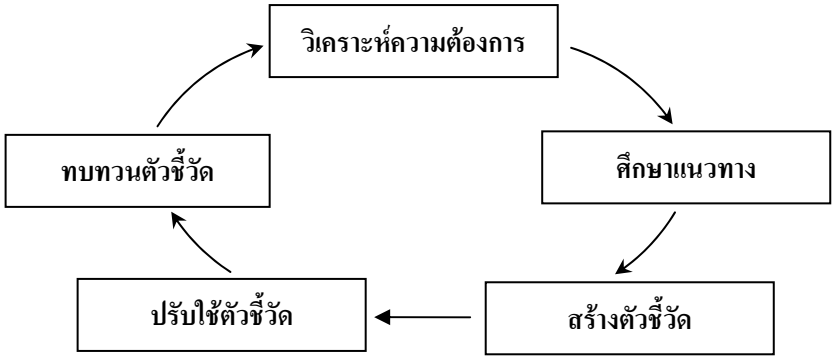

แผนภูมิที่ 2 วงจรการสร้างตัวชี้วัด

7. การจัดการวิจัยระบบสุขภาพในประเทศไทย

ใน พ.ศ.2544 องค์การอนามัยโลกภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จึงได้กำหนดแนวทางการพัฒนาระบบวิจัยสุขภาพขึ้นในรายงาน “Strategies for Health Research systems Development in the South-East Asia Region” สำหรับเป็นแนวทางและกรอบการพัฒนาระบบวิจัยสุขภาพในรับชาติ เพื่อใช้เป็นฐานความร่วมมือระดับนานาประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยได้ระบุบทบาทหน้าที่ (Roles and Foundations) สำคัญของระบบวิจัยสุขภาพในระดับชาติ 5 ประการ (อ้างในสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข, 2547) ประกอบด้วย

(ก) การประสานนโยบายการวิจัย (Stewardship) เป็นกระบวนการและกลไกที่แสดงภาวะการนำ (Leadership) ที่สามารถสื่อสารทั้งกลไกนโยบายสุขภาพและชุมชนนักวิจัยสหสาขาให้สามารถร่วมกันสร้างวิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์สำคัญสำหรับใช้เป็นแนวทางกำหนดแผนงานวิจัยทางสุขภาพ ก่อให้เกิดการผนึกพลังร่วมมือกันแปลงแนวยุทธศาสตร์และความรู้ที่สร้างสรรค์ขึ้นมาเพื่อนำไปใช้ในการขับเคลื่อนระบบสุขภาพอย่างจริงจัง

(ข) การสร้างสมรรถนะ (Capacity Development) บทบาทสำคัญของระบบวิจัยสุขภาพจะต้องเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัยทั้งในด้านระเบียบวิธี เทคนิคการวิจัยในด้านต่างๆ และในด้านการจัดการงานวิจัยเพื่อให้สามารถเชื่อมโยงนักวิจัยกับผู้ใช้งานวิจัยให้เสริมพลังและทรัพยากรเข้ามาใช้ในกระบวนการวิจัยสุขภาพได้อย่างพอเพียง และช่วยให้ผลงานการวิจัยถูนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่า

(ค) การสร้างความรู้ (Knowledge Generation) ระบบการวิจัยสุขภาพจะต้องมีบทบาทสำคัญในการสร้างความรู้ที่เหมาะสมในกาใช้งานในแต่ละบริบทของแต่ละประเทศและตอบสนองความต้องการของประชาชนในระดับต่างๆได้อย่างทันเหตุการณ์ การสร้างความรู้เหล่านี้ครอบคลุมมิติของการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากต่างประเทศมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ และการศึกษาเพื่อสร้างกรอบทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์สุขภาพที่เหมาะสมสอดคล้องกับเงื่อนไขทางสังคมเศรษฐกิจ การเมือง ชีวภาพของแต่ละประเทศ

(ง) การใช้ประโยชน์ความรู้จากการวิจัย (Knowledge Utilization and Management) เป็นบทบาทในการประยุกต์ใช้ความรู้จาการวิจัยไปสู่การยกระดับการบริหารจัดการของระบบสุขภาพ อันส่งผลให้เกิดสภาวะสุขภาพที่ดีขึ้นและเกิดความเท่าเทียมเป็นธรรมประชาชนทุกหมู่เหล่าใ ในอันที่จะดำรงสถานะของสุขภาพได้เต็มตามศักยภาพที่พึงควรจะมี ดังนั้นการปรับเปลี่ยนนโยบายสาธารณะที่กระทบต่อสุขภาพด้วยความรู้จากงานวิจัยจึงควรจะมีการเชื่อมโยงขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง

(จ) การระดมทรัพยากร (Resource Mobilization) เป็นบทบาทสำคัญของระบบวิจัยสุขภาพที่จะต้องรวบรวมทรัพยากรที่จะใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ทรัพยากรมนุษย์ เครื่องมือและเทคโนโลยีในการศึกษาวิจัย ตลอดจนเงินทุนงบประมาณจากแหล่งทุนต่างๆ ที่จะนำมาใช้ในการสนับสนุนการวิจัยสุขภาพให้เกิดความยั่งยืนและสามารถดำเนินการลุล่วงจนสามารถนำผลสัมฤทธิ์จากงานวิจัยมาใช้ประโยชน์อย่างต่อเนื่อง

1.2) แนวคิดระบบวิจัยสุขภาพในประเทศไทย

กระบวนการปฏิรูประบบสุขภาพจุดประการให้เห็นข้อจำกัดของการวิจัยทางสุขภาพในประเทศ และเสนอแนวทางในการจัดวางการวิจัยระบบสุขภาพให้บูรณาการเป็น “สมอง” ของระบบสุขภาพ

คณะกรรมการปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติได้ทำการศึกษาวิเคราะห์ระบบวิจัยสุขภาพของประเทศไทย โดยมีกระบวนการวิจัยทบทวนปัญหาและอุปสรรคของการวิจัยสุขภาพ จนได้ข้อสรุปแสดง ปัญหาพื้นฐาน 5 ประการ ที่ขวางกันมิให้ดำเนินการวิจัยสุขภาพไปสู่การพัฒนาระบบสุขภาพในอุดมการณ์ (อ้างในสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข, 2547) ดังนี้

หนึ่ง ขาดวัฒนธรรมหรือจิตวิญญาณการวิจัย ระบบสุขภาพยังขาดความตระหนักรู้ว่า การวิจัยเป็นองค์ประกอบสำคัญอันจะขาดมิได้ องค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องรวมทั้งมหาวิทยาลัย กระทรวง ทบวงกรมต่างๆ องค์กรเอกชน สื่อ ชุมชนท้องถิ่น และองค์กรนโยบายยังไม่เห็นคุณค่า และมีความต้องการที่จะใช้การวิจัยเป็นเครื่องช่วยทำให้ปฏิบัติได้ถูกต้องและได้ผลดี การขาดวัฒนธรรมหรือจิตวิญญาณการวิจัยสุขภาพเป็นรากฐานต้นตอของอุปสรรคอื่นๆ ที่ขัดขวางการวิจัย

สอง ขาดแคลนนักวิจัยที่มีคุณภาพและปริมาณพอเพียง กระบวนการวิจัยสุขภาพต้องการนักวิจัยที่มีฝีมือและจริยธรรมจำนวนมากและคุณภาพพอเพียงที่จะสร้างพลังทางปัญญา (Critical Mass) จนสามารถรังสรรค์งานวิจัยที่มีคุณภาพ ตรงกับความต้องการของสังคมไทยได้อย่างต่อเนื่อง ช่วยให้เกิดการพัฒนาระเบียบวิธีการวิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้ จนเป็นฐานทางปัญญาของระบบสุขภาพไทย แต่ในปัจจุบันประเทศไทยยังขาดแคลนนักวิจัยสุขภาพสาขาต่างๆ ที่จะมาร่วมทำงานวิชาการเหล่านี้ จึงจำต้องเร่งสร้างนักวิจัยเหล่านี้ขึ้น และสนับสนุนให้สามารถดำรงวิชาชีพการวิจัยได้อย่างยั่งยืน

สาม ขาดความสามารถในการนำผลงานวิจัยไปใช้ในทุกระดับ หน่วยงานต่างๆ นับตั้งแต่องค์กรนโยบายลงไปจนถึงองค์กรปฏิบัติการประเภทและระดับต่างๆ จำต้องมีสมรรถนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ เพื่อให้งานที่รับผิดชอบอยู่ดำเนินไปด้วยพื้นฐานที่มั่นคงทางความรู้ ซึ่งสภาพดังกล่าวยังไม่เกิดขึ้นในประเทศไทย การสนับสนุนให้เกิดบูรณาการความรู้เข้าไปในกระบวนการทำงานได้นั้น จะต้องให้ผู้ใช้ผลการวิจัยเข้าร่วมตั้งคำถามงานวิจัย สนับสนุนการวิจัย ร่วมวิจัยในบางกรณี อันจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาสมรรถนะในการนำผลการวิจัยไปย่อยและแต่งให้เหมาะสมกับการใช้งาน ตลอดจนสามารถวิจารณ์ต่อรองให้มีการปรับการวิจัยเพิ่มเติมให้เหมาะสมกับการใช้งาน การพัฒนาสมรรถนะดังกล่าวรวมไปถึงองค์กรชุมชน หรือท้องถิ่น ซึ่งจัดเป็นการเพิ่มพลังชุมชน (Empowerment) ด้วย

สี่ ขาดการจัดการงานวิจัยที่ดีในสถาบันต่าง ๆ การจัดการงานวิจัย (Research Management) มีความสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างนักวิจัยอย่างเป็นระบบ และจัดประสานผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้เกิดคำถามการวิจัยที่ดี การบริหารงานวิจัยให้เกิดการทำงานวิจัย และนำผลการวิจัยไปใช้เป็นงานยาก ในปัจจุบันเกือบจะไม่มีนักจัดการงานวิจัยสุขภาพเลย ไม่ว่าในสถาบันการศึกษา สถาบันการวิจัย กระทรวงต่างๆ จึงเป็นภาระกิจสำคัญที่ต้องเร่งพัฒนานักจัดการงานวิจัยเป็นการด่วน

ห้า ขาดองค์กรจัดการการวิจัยสุขภาพแห่งชาติ ที่สามารถแก้ปัญหาทั้ง 4 ประการเบื้องต้น เนื่องจากปัญหาทั้ง 4 ประการเป็นปัญหาใหญ่ และต้องการแก้ไขโดยเร่งด่วน หากจะให้มีระบบสุขภาพที่ดี จำต้องจัดให้เกิดองค์กรจัดการวิจัยสุขภาพแห่งชาติที่มีสมรรถนะสูง ที่จะดำเนินภารกิจสร้างนโยบายการวิจัยสุขภาพให้มีบูรณาการเพื่อนำไปสู่การมีสุขภาพดี และสามารถส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการแก้ปัญหาใหญ่ๆ ทั้ง 4 ประการ เพื่อให้เกิดการวิจัยสุขภาพอย่างพอเพียง และนำไปใช้ให้ระบบสุขภาพสามารถเอื้ออำนวยให้เกิดสุขภาพแก่คนทั้งมวล (Health for All) อย่างแท้จริง

สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (2547) ระบุว่าการวิจัยระบบสุขภาพควรการวิจัยอย่างเป็นระบบที่วางนโยบาย และเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ให้สนับสนุนการปฏิรูประบบสุขภาพและการจัดการเปลี่ยนผ่านระบบสุขภาพ ทำให้จำต้องขยายแนวร่วมทั้งในกลุ่มที่เป็นนักวิจัย กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับงานวิจัย กลุ่มผู้มีศักยภาพที่จะใช้และลงทุนในงานวิจัยให้เข้ามาร่วมสานความคิด ร่วมวางแผน และร่วมระดมทรัพยากรสนับสนุนงานวิจัย

ภาคีสำคัญสามกลุ่มใหญ่ในการประสานกันเข้าเป็นเครือข่ายตั้งแต่เริ่มแรกประกอบด้วย

1. กลุ่มนักวิชาการ นักวิจัยซึ่งทำหน้าที่รวบรวมข้อความรู้เพื่อนำทิศให้เห็นปัญหา อุปสรรค และปัจจัยเชื่อมโยงที่เกี่ยวเนื่องกับสุขภาพ ตลอดจนรวบรวมประสบการณ์ความรู้จากนานาประเทศมาสังเคราะห์เป็นฐานคิดของระบบสุขภาพตามกรอบวิชาการ

2. กลุ่มประชาสังคม ชุมชน เป็นกลุ่มที่สะท้อนความคิด ความต้องการ และประสบการณ์ ตลอดจนนวัตกรรมทางสุขภาพที่ต้องดำเนินอยู่ในสังคมไทยเพื่อสังเคราะห์เป็นฐานคติของระบบสุขภาพในอุดมการณ์ นอกจากนั้น ในสภาวการณ์ปฏิรูปทางการเมืองและสังคม กลุ่มประชาสังคมและชุมชนจะต้องเสริมสร้างสมรรถนะให้เข้มแข็งขึ้นเพื่อเป็นฐานสำคัญของการขับเคลื่อนระบบสุขภาพในอนาคต

3. กลุ่มการเมือง ภาคส่วนราชการ เป็นภาคีที่รับภารกิจในการขับเคลื่อนระบบสุขภาพที่ดำเนินการอยู่ จึงสามารถให้ความรู้จากประสบการณ์และผลการปฏิบัติการจากทักษะจริง ภาคีกลุ่มนี้มีฐานทรัพยากรของรัฐบาลและราชการจึงควรมีพันธกิจเป็นแกนนำขับเคลื่อนภาคีการปฏิรูประบบสุขภาพ

ทั้งนี้ สวรส. ได้กำหนดนิยามของ “แนวร่วมการวิจัยสุขภาพ (Health research alliances)” คือ ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับงานวิจัย ได้แก่ นักวิชาการ นักวิจัย ผู้กำหนดนโยบาย ผู้บริหาร ผู้ให้บริหารทางด้านสุขภาพ รวมทั้งผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องด้านสุขภาพที่มีความสนใจร่วมกัน (Common interest) ในประเด็นการวิจัย และต้องการจะใช้กลการวิจัยเป็นเครื่องมือของการสร้างความรู้และนำมาปรับใช้ในการพัฒนาระบบและกลไกต่างๆ ในระบบสุขภาพ โดยการผนึกกำลังและสร้างความร่วมมือในลักษณะของภาคี (Partnership) เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้จากกระบวนการวิจัยและเกิดการเสริมพลัง (Synergy) ในการร่วมจัดการงานวิจัยในประเด็นที่สนใจร่วมกัน

สวรส. (2547) ได้วิเคราะห์และจำแนกองค์ประกอบที่สำคัญในกระบวนการวิจัยระบบสุขภาพดังต่อไปนี้

1) กำหนดประเด็นวิจัยจากสภาพปัญหา (Problem Based Mapping)

หน่วยงานให้ทุนวิจัยมักจะริเริ่มกระบวนการจัดการงานวิจัย โดยทำรายชื่อหรือประเด็นที่เป็นปัญหาหรือโจทย์การวิจัย เพื่อเปิดรับคำของทุนงานวิจัยให้สอดคล้องกับเงื่อนไขที่กำหนดเอาไว้เป็นโจทย์และคำถามที่ต้องการคำตอบ วิธีการกำหนดปัญหาในการวิจั่ยเกี่ยวกับสุขภาพอาจจะดจำแนกออกไปได้เป็นรูปแบบการดำเนินการ ดังนี้

1.1) ลำดับสำคัญของปัญหาทางสุขภาพ (Health problem priority) เป็นการจัดความสำคัญของประเด็นที่มีผลกระทบต่อการป่วยหรือการตายของประชากร ในปัจจุบันอาจจะมีมาตรวัด (Measurement) ทางระบบสุขภาพที่ใช้ Disable Adjusted Life Year หรือ DALY มาเป็นเครื่องมือในการบ่งชี้ลำดับสำคัญของภาวะโรคหรือภัยที่มีผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนในประเทศ หรือ ในแต่ละพื้นที่ (80) ซึ่งอาจจะไม่อยู่ในกรอบนโยบายขณะนั้น

1.2) การตั้งโจทย์การวิจัยตามกรอบความสนใจของผู้กำหนดนโยบาย (Political problem priority) เป็นการจัดความสำคัญอันสืบเนื่องมาจากเงื่อนไขในการบริหารนโยบายของภาครัฐ ซึ่งอาจจะมีเงื่อนไขเชิงการจัดการประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของการบริหารแผนงานโครงการของหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งนำเสนอโดยผู้กำหนดนโยบาย หรือผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐ จึงมักจะละเลยโจทย์ทางเลือกที่อยู่นอกกรอบนโยบาย

1.3) การตั้งปัญหาการวิจัยจากการวิเคราะห์ข้อบกพร่องของระบบสุขภาพที่ดำเนินอยู่ (Existing Health System Pitfall) มักจะดำเนินการโดยการศึกษาทบทวนกลไก และกระบวนการของระบบสุขภาพที่เป็นอยู่เพื่อพิจารณาจุดอ่อนจุดแข็งของระบบ ตลอดจนอาจมีการศึกษาทบทวนวิธีการขับเคลื่อนของระบบสุขภาพประเด็นเดียวกันโดยเปรียบเทียบกับประเทศอื่น วิธีการนี้จะเสนอรูปแบบที่แตกต่างไปจากที่กำลังดำเนินการอยู่

นักวิจัยหรือนักวิชาการมักเป็นผู้ดำเนินการศึกษาทบทวนประเด็นที่เกิดขึ้นทั้งสามรูปแบบ โดยประสานความร่วมมือกับผู้กำหนดนโยบาย ผู้บริหาร หรือผู้ให้บริการสุขภาพ

2) การวางแผนที่การวิจัยโดยทีมนักวิจัย (Researchers Based Mapping)

กรอบวิธีคิดและมุมมองปัญหาสุขภาพบางเรื่องผูกพันอยู่กับทักษะและสมรรถนะของนักวิชาการแต่ละสาขาสำหรับการศึกษาแต่ละประเด็นกลายเป็นเงื่อนไขสำคัญในการวางแผนการวิจัยด้วยเช่นกัน

2.1) การสร้างแผนที่การวิจัยตามสมรรถนะนักวิจัยและสถาบัน (Researchers Mapping) ในกรณีที่จำต้องใช้เทคโนโลยีเฉพาะที่มีราคาสูง หรือจำต้องใช้นักวิจัยที่มีจำนวนจำกัด การรวบรวมรายชื่อของนักวิจัยและสถาบันวิจัยที่มีประวัติผลงาน ตลอดจนภารกิจที่กำลังศึกษาวิจัยอยู่ในปัจจุบันจัดว่าเป็นสิ่งสำคัญโดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนาเช่นประเทศไทย เพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่าที่สุด การวิจั่ยที่ประสานโดยกลุ่มของนักวิจัยกลุ่มหลักในแต่ละประเด็นอาจให้ความมั่นใจในการ่ตอบคำถามการวิจัยสูงกว่าแต่ก็อาจจะก่ออคติ (Prejudice) ให้ละเลยโจทย์งานวิจัยที่ฉีกแนวจากกระบวนทัศน์ทางวิทยาการที่ติดกรอบ

2.2) ประเด็นการวิจัยเพื่อสร้างนวัตกรรมทางวิชาการ (Innovative Academic Study) เป็นแนวคิดริเริ่มจากนักวิจัยที่มีแนวคิดล้ำหน้า เพื่อฉีกวิถีคิดให้สามารถสร้างผลิตภัณฑ์ หรือกระบวนการใหม่ล้ำยุคขึ้นใช้ภายในประเทศ ข้อจำกัดของการให้ทุนงานวิจัยในกลุ่มนี้อยู่ในกลุ่มนำวิชาการด้วยกันเองที่อาจจะจำกัดมุมมองของความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ทำให้ลดทอนโอกาสของนักวิจัยที่มีแนวคิดผิดแผกไปจากกลุ่มหลัก (Main stream Researchers) การวิจัยในกลุ่มนี้มักจะมีความเสี่ยงสูง (Venture Investment) แต่หากประสบความสำเร็จก็จะก่อให้เกดิผลการเปลี่ยนแปลงที่มีคุณค่าสำคัญ (Critical Change) ได้

3) การกำหนดจากวิสัยทัศน์ร่วม (Common Vision Based Mapping)

เป็นกระบวนการที่ก่อประเด็นวิจัยขึ้นมาจากการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันของกลุ่มภาคีที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับงานวิจัยแตกต่างกัน เพื่อสร้างภาพที่พึงปรารถนาของระบบสุขภาพ หรือระบบย่อยในแต่ละแผนงาน หรือ โครงการวิจัย

3.1) การพัฒนาวิสัยทัศน์โดยอาศัยงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Study) เป็นงานที่ทีมวิจัยเป็นผู้เก็บข้อมูล แนวคิด และความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลที่มีประสบการณ์และเป็นนักคิดที่มีวิธีคิดแตกต่างกันเพื่อนำมาประมวลเป็นกระบระบบสุขภาพที่พึงประสงค์สำหรับการระดมสมองแลกเปลี่ยนกับคนกลุ่มต่างๆ เพื่อให้ได้กรอบการจัดระบบสุขภาพที่พึงปรารถนาใน อนาคต (84) การใช้วิธีนี้จำต้องวิเคราะห์ผลการศึกษาให้ปลอดจากอคติของนักวิจัย

3.2) การพัฒนาวิสัยทัศน์โดยอาศัยระเบียบวิธีมองภาพอนาคต (Foresight Technique) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ สวรส.ศึกษาถ่ายทอดจากศูนย์ศึกษาอนาคตของสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ(สวทช.) และได้นำมาใช้กับการสร้างภาพและยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนงานวิจัยในกลุ่มวิชาชีพทางสุขภาพกลุ่มต่างๆ โดยเริ่มจากวิชาชีพการพยาบาล ระเบียบวิธีนี้จำต้องเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมศึกษาที่หลากหลายความคิดและให้เวลามีสมาธิกับกระบวนการศึกษาพอสมควรจึ่งจะสามารถสร้างผลลัพธ์ที่นำไปใช้งานต่อไปได้

4) นิยามของผังพิสัยการวิจัยสุขภาพ

แนวคิดการวางแผนงานวิจัยได้พัฒนาและถูนำไปใช้งานในหลายรูปแบบ และมีเป้าประสงค์ที่แตกต่างกัน ดังนั้น การเรียกรวมวิธีการที่หลากหลายเหล่านี้ว่า แผนที่การวิจัย (Research Map) จึงก่อให้เกิดความสับสนและสร้างความผิดพลาดในการสื่อความเข้าใจระหว่างกลุ่มผู้ทำงานที่มีพื้นฐานประสบการณ์แตกต่างกัน อันเป็นปัจจัยสำคัญที่เป็นอุปสรรคต่อการผนึกความร่วมมือให้เกิดการผสานพลังงาน (Synergy) ปัญญา เทคโนโลยี และทรัพยากรเข้ามาใช้ร่วมกันในการวิจัยระบบสุขภาพอย่างมีประสิทธิผลได้

ผังพิสัยการวิจัยระบบสุขภาพ หมายถึง ผังแบบแผนที่ใช้สำหรับแสดง กรอบแนวคิด (Conceptual Framework) ในการจัดการงานวิจัยระบบสุขภาพ เพื่อบ่งชี้ให้เห็นวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Objective) ทิศทางของกิจกรรม และทรัพยากร ที่จำเป็นต้องใช้ในการจัดกระบวนการศึกษาวิจัยระบบสุขภาพในแต่ละประเด็น

ผังพิสัยการวิจัยจะต้องเกิดจากความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการวิจัยทั้งในด้านของผู้ใช้งานวิจัยและในด้านของนักวิจัยเพื่อให้สามารถสานทอแนวคิดและความต้องการของทั้งสองฝ่ายจนเกิดเป็นเป้าประสงค์ร่วมกันที่ปรารถนาจะให้เกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้ ทั้งนี้ผู้จัดการแผนงานวิจัยสำหรับใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการวางแผนงานวิจัยคาดคะเนเป้าหมาย ผลลัพธ์ เพื่อใช้กำกับ ติดตาม และประเมินผลการจัดการงานวิจัย ให้ทันต่อการแปรเปลี่ยนของสถานการณ์ และช่วยให้สามารถจัดเตรียมทรัพยากรสำหรับสนับสนุนงานวิจัยอย่างต่อเนื่อง

การร่วมจัดวางผังพิสัยการวิจัยช่วยเชื่อมโยงความรู้ที่แสดงปัญหาสุขภาพและปัจจัยของปัญหาสุขภาพที่ปรากฏอยู่ในอดีตและปัจจุบันให้สอดประสานกับความรู้ อุดมคติและจินตนาการของทุกภาคีที่วางเป็นหลักคิดและมรรควิถีที่สร้างสมานฉันท์ระหว่างกลุ่มผู้กำหนดนโยบาย ผู้บริหารและประชาคมสุขภาพ ที่มีภาพอุดมลักษณ์เป็นความมุ่งมั่นเชิงนโยบายและเป็นความคาดหวัง กับกลุ่มนักวิจัยที่มีสมรรถนะในการสร้างเครื่องมือทางวิชาการด้วยเทคโนโลยีหลากหลายค้นหาหลักฐานและวิธีการที่เป็นวิทยาศาสตร์ให้เข้ามาร่วมวาดหวังความต้องการ และวางแผนที่จะร่วมตอบปัญหาต่างๆ ร่วมกัน เป็นการประสานแนวคิดที่ดูเหมือนสวนทางกัน (Paradox) ให้รวมกระแสเป็นวงจรเดียวกันดุจดังปรัชญาหยินหยางที่เป็นกรอบกำหนดวิธีคิดตะวันออก

5) การระดมทรัพยากรวิจัยระบบสุขภาพ

การระดมทรัพยากรวิจัยระบบสุขภาพ หมายถึง กระบวนการจัดการและประสานงานให้ได้มาซึ่งทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับใช้สนับสนุนกระบวนการผลิตผลงานวิจัยและงานวิชาการ ที่ตอบสนองต่อความต้องการใช้ประโยชน์ของผู้ที่เกี่ยวข้องและมีส่วนได้ส่วนเสียในระบบสุขภาพ โดยการสร้างความร่วมมือเชิงสถาบันที่มีข้อตกลงการร่วมลงทุนอย่างชัดเจน และในที่สุดอาจก่อตัวขึ้นเป็นสินทรัพย์ทางวิชาการ (Academic assets) หากจำเป็นต้องใช้งานวิชาการเหล่านี้อย่างต่อเนื่อง

6) การกำกับนโยบาย (Strategic Governance)

การควบคุมกำกับนโยบายและยุทธศาสตร์ของหน่วยงานที่สร้างงานทางวิชาการเป็นกลไกอิสระภายนอก มักจะไม่ใช้ระเบียบวิธีกำกับกิจกรรมที่เข้มงวด หากแต่เป็นเวทีสำหรับผู้ที่ทำงานร่วมกันในปฏิบัติการกับระดับนโยบายเป็นช่องทางแลกเปลี่ยนข่าวสารและข้อคิดในการทำงาน และเป็นโอกาสสำหรับช่วยกันวางแผนเพื่อปรับแก้ปัญหาต่างๆ ที่เผชิญอยู่ รวมทั้งเปิดเผยให้ทุกฝ่ายได้รับรู้ค่าใช้จ่ายผลประกอบการและสัมฤทธิ์ผลของพันธะกิจอย่างโปร่งใส

การจัดชุดโครงการวิจัยระบบสุขภาพจึงมีความจำเป็นที่จะต้องจัดคณะกรรมการชี้ทิศ (Steering Committee) สำหรับช่วยในการสนับสนุนการทำงานของชุดโครงการวิจัยด้วย หากแต่เงื่อนไขทางวิชาการ เงื่อนไขทางพันธะสัญญากับภาคีหุ้นส่วน ตลอดจนความยุ่งยากของการปรับใช้ความรู้และเทคโนโลยี ทำให้การวางรูปแบบและองค์ประกอบของคณะกรรมการชี้ทิศทางปรับเปลี่ยนไป และมีรูปแบบการจัดองค์กรและความรับผิดชอบที่แตกต่างกันตามลักษณะของงานวิจัย

7) การติดตามผลการดำเนินงาน (Track Record Performance)

องค์กรที่ร่วมจัดการกลไกทางวิชาการร่วมย่อมต้องการให้เห็นผลประกอบการที่เป็นไปตามความคาดหวังอันจะเป็นการสร้างความเชื่อถือ (Credibility) ให้กับองค์กรทุกฝ่ายที่มาร่วมลงทุน ดังนั้น การตามงานและการประเมินงานอย่างทันการณ์แล้ว ยังจะช่วยให้สามารถประชาสัมพันธ์ผลงานกับสาธารณะได้อย่างเหมาะสม

ระบบการตามและประเมินงานจึงเป็นส่วนสำคัญในการช่วยปรับวิธีการใช้ทรัพยากรร่วมกันให้เกิดผลสูงสุด ในการจัดการวิจัยระบบสุขภาพของ สวรส. ได้สร้างระบบวางแผนงาน และระบบรายงานช่วยในการตามงาน ในขณะเดียวกันก็ได้ใช้กระบวนการประเมินงานภายในอย่างไม่เป็นทางการในการช่วยชี้ประเด็นบกพร่องให้เกิดการปรับปรุงด้วย

การติดตามประเมินผลเป็นเครื่องมือจัดการงานวิจัยที่ช่วยภาคีแนวร่วมการวิจัยระบบสุขภาพ และนักวิจัยให้สามารถปรับเปลี่ยนกระบวนการและวิธีการในแผนงานให้สอดคล้องทันการณ์กับการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไข บริบทแวดล้อมและผลงานวิจัย

ระเบียบวิธีสำหรับติดตามและประผลจึงถูกปรับใช้เป็นเครื่องมือหลักในการพัฒนาและปรับแก้การจัดการงานวิจัย และกระบวนการ โดยประยุกต์แนวคิดการประเมินผลเพื่อเสริมสมรรถนะ (Empower Evaluation) โดยใช้กลวิธีในการสร้างความเข้าใจและค่านิยมร่วมกันในหมู่ภาคีที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับแผนงานวิจัยระบบสุขภาพ และนักวิชาการ นักวิจัยที่รับภารกิจในการวิจัย หรือ กล่าวได้ว่าเป็นการป้อนกลับข้อมูลทางคุณภาพและปริมาณเพื่อสะท้อนให้เห็นคุณค่าจากหลายมุมมองที่มีต่อแผนงาน หรือ โครงการวิจัย โดยมุ่งให้เกิดการเรียนรู้เพื่อปรับแก้กระบวนการทำงานภายในกลุ่มผู้รับผิดชอบโครงการ

การประเมินผลในลักษณะนี้จึงแตกต่างจากการประเมินผลโครงการที่นักประเมินผลส่วนใหญ่คุ้นเคย เนื่องจากเป็นรูปแบบการประเมินผลเชิงกลยุทธ์มีจุดมุ่งหมายให้ปรับการให้คุณค่า (Value Orientation) ต่องานวิจัยในกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีพื้นหลังและความต้องการที่แตกต่างกันให้เกิดเป็นแนวคิดที่มีเอกภาพ เนื่องจากผู้ที่เข้ามาเป็นแนวร่วมในงานวิจัยระบบสุขภาพในระยะแรกมีมุมมองและทัศนะต่องานวิจัยด้วยพื้นฐานแนวคิดและความต้องการที่แตกต่างกัน

สวรส.ได้นิยามของ การติดตามและประเมินผล คือ การวัดและให้คุณค่า (Value) ของกระบวนการวิจัยและการจัดการงานวิจัย เพื่อสะท้อนผลลัพธ์ ผลสัมฤทธิ์และผลกระทบของพันธะกิจ ตลอดจนกิจกรรมสะท้อนกลับ (Feed back Mechanism) ไปให้ภาคีที่ร่วมวิจัยได้รับรู้เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการปรับเปลี่ยนแนวคิด เป้าหมาย และวิธีการดำเนินงานให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา นโยบาย และสภาวะแวดล้อมกระบวนการวิจัยและการจัดการงานวิจัยที่แปรเปลี่ยนไป

การใช้กระบวนการและระเบียบวิธีในการติดตามและประเมินผลที่เปิดโอกาสให้ภาคีนโยบายสุขภาพได้เข้าร่วมเรียนรู้แลกเปลี่ยนจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการประมวลสมรรถนะและสัมฤทธิผลของงานวิจัยพร้อมกันไปกับการกลั่นกรองสถานการณ์ที่ผันแปรของบริบทที่แวดล้อม กระบวนการนโยบายและระบบสุขภาพ โดยเฉพาะความมุ่งหวังที่จะให้การติดตามและประเมินผลเป็นกลวิธีสำคัญในการปรับความเข้าใจและค่านิยมที่แตกต่างกันในหมู่ภาคีที่เข้ามาเป็นแนวร่วมการวิจัยระบบสุขภาพให้เกิดความมุ่งมั่นในการปรับใช้ประโยชน์จากความรู้ที่เก็บเกี่ยวได้จากงานวิจัย

ดังนั้น กระบวนการจัดการงานวิจัยระบบสุขภาพจึงวางเป้าหมายสู่การจัดโครงสร้างและกลไกให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากงานวิจัยในระหว่างกลุ่มนักวิจัยหลากหลายสาขา ให้เกิดการผนึกความรู้จากนักวิชาการหลายวิชาชีพเพื่อหลอมรวมเป็นพลังปัญญาที่เข้มแข็งสามารถผลักดันการเปลี่ยนผ่านระบบสุขภาพให้เกิดขึ้น ตลอดจนสร้างเงื่อนไขให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างนักวิจัยกับกลุ่มภาคี ที่มีภารกิจการขับเคลื่อนนโยบายระบบสุขภาพ

นักจัดการงานวิจัยจึงต้องปรับตัวให้สามารถเชื่อมโยงวงจรกาสร้างและใช้ความรู้ของแนวร่วมการวิจัยระบบสุขภาพจนสามารถปรับใช้ความรู้ที่ร่วมลงทุนทำงานวิจัยร่วมกันให้เกิดผลอย่างคุ้มค่า

8) การสร้างและใช้ความรู้ในการจัดการงานวิจัยระบบสุขภาพ

ภารกิจของกลุ่มนักวิจัย และผู้ควบคุมปฏิบัติการของระบบสุขภาพในทุกระดับ ตั้งแต่ ระดับนโยบาย บริหาร ให้บริการ และกลุ่มประชาสังคม ตลอดจนถึงชุมชน มีการสร้างและใช้ความรู้กันอยู่ตลอดเวลาในรูปลักษณะของการเรียนรู้จากการปฏิบัติงาน แต่การสร้างและใช้ความรู้ที่เป็นทั้งความรู้ฝังลึกและความรู้เปิดเผยของทั้งสองกลุ่มอาจจะมีการแสดงออกที่แตกต่างกัน

การสร้างความรู้ ของภาคีในบทบาทต่างๆ ในกรอบที่นักจัดการงานวิจัยติดตามและวิเคราะห์ มีลักษณะที่แตกต่างกันในแต่ละภาคีที่เป็นแนวร่วมงานวิจัยสุขภาพ ได้แก่

นักวิจัย : สร้างและพัฒนาความรู้ขึ้นมาในรูปของระบบวิธีการวิจัย เทคโนโลยีการปฏิบัติงานต่างๆ วิธีการประมวลและวิเคราะห์ข้อมูล การตรวจสอบความถูกต้องของข้อค้นพบทางวิชาการและงานวิจัย รวมทั้งการสังเคราะห์หลักการ ทฤษฎี ในทางวิชาการที่ทำการศึกษาอยู่

ผู้กำหนดนโยบาย: ค้นหาทางเลือกและเสนอนโยบายให้มีที่มีความมั่นใจว่าจะก่อให้เกิดผลประโยชน์โดยรวมกับระบบสุขภาพ กำหนดยุทธศาสตร์สำคัญที่ก่อให้เกิดกาเปลี่ยนแปลงทั้งหน้าที่และโครงสร้างของระบบสุขภาพ

ผู้บริหาร: สร้างและปรับวิธีการบริหารจัดการแผนงานและโครงการต่างๆ ในระบบสุขภาพ เพื่อให้ตอบสนองต่อนโยบายและยุทธศาสตร์ รวมทั้งกำหนดแนวทางในการจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้ระบบสุขภาพดำเนินไปได้อย่างเหมาะสม

ผู้ให้บริการสุขภาพ: สร้างระเบียบวิธี และแนวทางปฏิบัติที่ใช้ในการดำเนินการเพื่อให้ประชาชนและชุมชนได้รับบริการที่มีคุณค่า คุณภาพ ประสิทธิภาพอย่างเท่าเทียมเป็นธรรมและทั่วถึง

ประชาชน : เกิดกระบวนการร่วมเรียนรู้ในหมู่ประชาคม และชุมชนต่างๆ ดังจะเห็นได้อย่างชัดเจนในการปฏิรูประบบสุขภาพที่ขยายเวทีร่วมคิดร่วมเสวนาเอื้อโอกาสให้ทุกประชาคมได้เข้ามาศึกษาแลกเปลี่ยนประสบการณ์และทัศนะ

ในส่วนของ **การใช้ความรู้** ของภาคีที่อยู่ในแนวร่วมการวิจัย นักจัดการงานวิจัยจำต้องติดตามและทำความเข้าใจเพื่อนำมาใช้สนับสนุนให้เกิดประโยชน์ ประกอบด้วยกรอบการใช้ความรู้ ได้แก่

นักวิจัย : เผยแพร่ความรู้จากการวิจัยในแวดวงวิชาการ หรือ เสนอต่อเวทีสาธารณะต่างๆ เพื่อให้เกิดการร่วมศึกษาระหว่างกลุ่มต่างๆ หรือ การประยุกต์ใช้ความรู้ หลักการ ทฤษฎีที่ค้นคว้าขึ้นให้เกิดประโยชน์ในการศึกษาวิจัยด้านอื่นๆ ที่ใกล้เคียงกัน เป็นการขยายผลจากบทเรียนต่อไป

ผู้กำหนดนโยบาย : ตัดสินใจดำเนินการตามนโยบายที่ได้เสนอและพิจารณาความเหมาะสม เพื่อพัฒนาระบบสุขภาพให้ดีขึ้น ตลอดจนจัดสรรทรัพยากรสำหรับกิจกรรมในนโยบายด้านต่างๆ ตามลำดับความสำคัญ

ผู้บริหาร : จัดการปรับเปลี่ยนรูปแบบและกลวิธีในการดำเนินการ และปรับปรุงโครงสร้างขององค์กรให้ตอบสนองต่อพันธกิจสำคัญของระบบสุขภาพที่รับผิดชอบในแต่ละส่วน

ผู้ให้บริการสุขภาพ : จัดการปรับเปลี่ยนและพัฒนาการให้บริการ เพื่อให้เกิดบริการสุขภาพที่เป็นเลิศ (Best Practice) และให้บริการครอบคลุมให้เกิดความเป็นธรรมทางสุขภาพ

ประชาชน: เกิดพลังสำนึกในการรวมตัวและจัดการดำเนินพันธกิจนโยบายสาธารณะร่วมกันในหลายๆ ด้าน เช่น กลุ่มเคลื่อนไหวด้านเกษตรอินทรีย์ กลุ่มแพทย์พื้นบ้าน กลุ่มปราชญ์ชาวบ้าน ฯลฯ โดยร่วมจัดกิจกรรมเผยแพร่และขยายบริการทั้งทางวิชาการ แลกเปลี่ยนความคิดและแสดงข้อเสนอแนะต่อสังคมวงกว้าง

หากนักจัดการงานวิจัยสามารถสังเกตและค้นพบปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจากกระบวนการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดการสร้างและใช้ความรู้ที่เป็นวงจรเล็กๆ กระจัดกระจายในกลุ่มคนเหล่านี้ และสามารถเชื่อมโยงให้เกิดเครือข่ายเสริมพลัง (Synergy) ซึ่งกันและกันในแต่ละกลุ่ม หรือข้ามไปยังกลุ่มอื่นๆ ได้ ก็จะช่วยให้การแลกเปลี่ยนความรู้ก่อตัวเป็นวงจรที่กว้างขวางและมั่นคงขึ้น ตลอดจนสามารถนำไปปรับใช้ให้เป็นประโยชน์ในเงื่อนไขและข้อจำกัดที่แตกต่างกันช่วยให้เกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้ และการวิจัยในกลุ่มเครือข่ายเหล่านี้และขยายตัวออกไป

ผลลัพธ์ของการจัดการแผนงานวิจัยระบบสุขภาพ คือ การหลอมรวมพันธะกิจการวิจัย ให้เป็นเนื้อเดียวกันกับกระบวนการนโยบายระบบสุขภาพ เพื่อให้วงจรการสร้างและใช้ความรู้จากงานวิจัย สานทอเป็นพลังขับเคลื่อนการปฏิรูประบบสุขภาพ

ผลสำเร็จของการจัดการงานวิจัย (Research Management) จึงไม่ได้วัดที่ผลผลิตของงานวิจัยที่เป็นผลงานในแต่ละโครงการ หรือ แผนงาน หากแต่อยู่ที่การวางกลยุทธ์อำนวยการ (Strategic Facilitator) ให้เกิดความร่วมมือระหว่างผู้ผลิตงานวิจัยกับผู้รับผิดชอบนโยบายและระบบสุขภาพ จนเกิดเป็นวงจรเชื่อมโยงสมรรถนะและความมุ่งมั่นร่วมกันทั้งสองฝ่าย เพื่อนำผลงานวิจัยไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการปฏิรูป หรือพัฒนาระบบสุขภาพ ตลอดจนสามารถยกสถานะสุขภาพและรักษาระดับคุณภาพชีวิตของคนไทยได้อย่างยั่งยืน

แนวทางการพัฒนาตัวชี้วัดธรรมาภิบาล

จากการทบทวนกรอบแนวคิดและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ ในเบื้องต้น ทำให้ได้กรอบแนวคิดที่สำคัญในการพัฒนาตัวชี้วัดของสวรส. 2 ประการคือ

1. **การยึดหลักการธรรมาภิบาล ใน 6 ประการที่สำคัญ**คือ หลักนิติรัฐ หลักความโปร่งใส หลักความคุ้มค่า หลักการมีส่วนร่วม หลักคุณภาพ และหลักความพร้อมรับผิด (Accountability)
2. การนำหลัก 6 ประการดังกล่าวมาใช้ใน**ขั้นตอนการจัดการวิจัยของสวรส**. โดยจะมีการแบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น **5 ขั้นตอน**คือ ขั้นตอนกำหนดนโยบาย ขั้นตอนการวางแผนจัดการงานวิจัย ขั้นตอนการระดมและการจัดสรรทรัพยากร ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย และขั้นตอนการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย

ดังนั้น เมื่อนำหลักการธรรมาภิบาลทั้ง 6 หลักการ และขั้นตอนของการวิจัยทั้ง 5 ขั้นตอนเข้าด้วยกัน ก็จะมีตัวชี้วัดทั้งสิ้น 30 ตัวชี้วัด และสามารถนำมาประเมินผลภาพรวมตามหลักธรรมาภิบาลในลักษณะของ composite index ได้ 6 ดัชนี ตามหลักธรรมาภิบาล

กระบวนการ/ หลักการ	นิติรัฐ	ความโปร่งใส	ความคุ้มค่า	การมีส่วนร่วม	คุณภาพ	ความพร้อมรับผิด
กำหนดนโยบาย	ตัวชี้วัด 1.1	ตัวชี้วัด 1.2	ตัวชี้วัด 1.3	ตัวชี้วัด 1.4	ตัวชี้วัด 1.5	ตัวชี้วัด 1.6
การวางแผนจัดการงานวิจัย	ตัวชี้วัด 2.1	ตัวชี้วัด 2.2	ตัวชี้วัด 2.3	ตัวชี้วัด 2.4	ตัวชี้วัด 2.5	ตัวชี้วัด 2.6
การระดมและการจัดสรรทรัพยากร	ตัวชี้วัด 3.1	ตัวชี้วัด 3.2	ตัวชี้วัด 3.3	ตัวชี้วัด 3.4	ตัวชี้วัด 3.5	ตัวชี้วัด 3.6
การดำเนินการวิจัย	ตัวชี้วัด 4.1	ตัวชี้วัด 4.2	ตัวชี้วัด 4.3	ตัวชี้วัด 4.4	ตัวชี้วัด 4.5	ตัวชี้วัด 4.6
การใช้ประโยชน์จากงานวิจัย	ตัวชี้วัด 5.1	ตัวชี้วัด 5.2	ตัวชี้วัด 5.3	ตัวชี้วัด 5.4	ตัวชี้วัด 5.5	ตัวชี้วัด 5.6
การจัดการงานวิจัยโดยรวม	ตัวชี้วัดรวมที่ 1	ตัวชี้วัดรวมที่ 2	ตัวชี้วัดรวมที่ 3	ตัวชี้วัดรวมที่ 4	ตัวชี้วัดรวมที่ 5	ตัวชี้วัดรวมที่ 6

การกำหนดตัวชี้วัดทั้ง 30 ตัวชี้วัดจะพิจารณาเกณฑ์องค์ประกอบคุณภาพในแต่ละตัวชี้วัด โดย**องค์ประกอบคุณภาพเหล่านี้จะมีลักษณะที่เน้นการดำเนินการในเชิงกระบวนการ** เพื่อให้เป็นกรอบแนวทางในการปฏิบัติของสวรส. และแผนงานวิจัยอื่นๆ ด้วย โดยการประเมินจะมีการประเมินตัวชี้วัดแต่ละตัวชี้วัดตามองค์ประกอบคุณภาพเหล่านี้ ตามรายละเอียดในหน้าถัดไป

ทั้งนี้ **ในการประเมินครั้งนี้ จะเป็นการประเมินตามข้อมูลหลักฐานเชิงประจักษ์ (evidence-based evaluation) กล่าวคือ เป็นการประเมินว่า สวรส. (หรือแผนงานฯ) มีการดำเนินการตามองค์ประกอบคุณภาพในแต่ละตัวชี้วัดเหล่านี้จริงหรือไม่** มากกว่าการประเมินในเชิงความเห็น ซึ่งอาจจะคลาดเคลื่อนเนื่องจากมุมมองที่แตกต่างกัน หรือการประเมินเชิงปริมาณ ซึ่งอาจจะคลาดเคลื่อนเนื่องจากปัจจัยอื่นๆ ที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของสวรส. และแผนงานวิจัย

อย่างไรก็ดี เนื่องจากสวรส. มีแผนงานและโครงการวิจัยจำนวนมาก และจากการประเมินพบว่าผู้จัดการงานวิจัย รวมถึงแผนงาน/โครงการวิจัยต่างๆ ของสวรส. มีแนวทางการปฏิบัติการตามหลักธรรมาภิบาลในบางตัวชี้วัดหรือในบางองค์ประกอบทางคุณภาพที่แตกต่างกัน แต่ผลการประเมินที่จะต้องประเมินเป็นผลการประเมินโดยภาพรวมของสวรส. ดังนั้น ในกรณีเช่นนี้ ผู้วิจัยจึงมีความจำเป็นที่จะต้องใช้วิจารณญาณในการประเมินองค์ประกอบเชิงคุณภาพนั้นๆ ว่าผ่านเกณฑ์องค์ประกอบคุณภาพหรือไม่ โดยจะมีการระบุไว้อย่างชัดเจนในกรณีที่ผู้จัดการงานวิจัยหรือแผนงาน/โครงการวิจัยของสวรส. มีแนวทางปฏิบัติที่แตกต่างกัน

ทั้งนี้ ในการใช้วิจารณญาณจะยึดหลักความจำเป็นของการที่จะต้องปฏิบัติตามองค์ประกอบคุณภาพในข้อนั้นเป็นสำคัญ กล่าวคือ หากองค์ประกอบคุณภาพข้อนั้นควรจะมีการปฏิบัติโดยพร้อมเพรียงกันในทุกๆ แผนงาน/โครงการวิจัย แต่ข้อเท็จจริงกลับพบว่า มีเพียงบางแผนงาน/โครงการวิจัยของสวรส. เท่านั้นที่ปฏิบัติตามองค์ประกอบคุณภาพในข้อนั้น ผู้วิจัยจะประเมินว่าไม่ผ่านเกณฑ์คุณภาพในข้อดังกล่าว

ขณะเดียวกัน ในขณะที่องค์ประกอบคุณภาพบางข้ออาจไม่มีความจำเป็นที่จะต้องปฏิบัติเช่นเดียวกันทั้งหมด เพียงแต่สวรส. มีนโยบายและแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนตามองค์ประกอบข้อนั้น รวมถึงมีแผนงาน/โครงการวิจัยส่วนใหญ่ก็ปฏิบัติตามนโยบายหรือแนวทางปฏิบัติของสวรส. ผู้วิจัยก็จะประเมินให้สวรส. ผ่านเกณฑ์องค์ประกอบคุณภาพในข้อดังกล่าว

แม้ว่าในการสรุปผลการประเมินในการศึกษาครั้งนี้ ได้มีการคำนวณค่าเฉลี่ยของตัวชี้วัดต่างๆ ตามหลักการธรรมาภิบาลทั้ง 6 ข้อและตามขั้นตอนการจัดการวิจัยทั้ง 5 ขั้นตอน แต่วัตถุประสงค์สำคัญของการศึกษาครั้งนี้ไม่ใช่เพื่อการได้ข้อสรุปที่เป็นตัวเลขค่าเฉลี่ยแต่อย่างใดทั้งสิ้น วัตถุประสงค์สำคัญของการประเมินตัวชี้วัดธรรมาภิบาลในครั้งนี้คือ การได้มาซึ่งข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติการตามธรรมาภิบาลของสวรส. และการสร้างวงจรการเรียนรู้เพื่อการปรับปรุงการบริหารจัดการงานวิจัยของสวรส. มากกว่าการได้ข้อสรุปว่าสวรส.มีธรรมาภิบาลในระดับใดเพียงคำตอบเดียว

นอกจากนี้ การทำการวิจัยในครั้งนี้จะต้องดำเนินการในลักษณะของการสร้างวงจรการเรียนรู้มากกว่าการศึกษาเพียงครั้งเดียว ผู้วิจัยจึงได้พัฒนาแนวทางการปฏิบัติตามหลักการธรรมาภิบาลขึ้นมาในบทสุดท้าย เพื่อเป็นแนวทางเบื้องต้นสำหรับผู้บริหาร ผู้จัดการ และผู้ปฏิบัติการงานวิจัยของสวรส. รวมถึงแผนงาน/โครงการวิจัยของสวรส. ในการบริหารจัดการงานวิจัยในอนาคต

ขณะเดียวกัน แนวทางการปฏิบัติสำหรับสวรส. เหล่านี้ ก็จะเป็นแนวทางในการจัดเก็บข้อมูลที่จำเป็นในการวัดการประเมินการปฏิบัติงานตามหลักการธรรมาภิบาลของสวรส. และแผนงานวิจัยต่างๆ ของสวรส. ทั้งในส่วนของข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยการดำเนินการสร้างวงจรการเรียนรู้ดังกล่าวจะเริ่มต้นดำเนินการจากกรณีศึกษา 3 แผนงานด้วยกัน ในช่วงระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2552 ถึงกุมภาพันธ์ 2553 ซึ่งผลการดำเนินงานในช่วงเวลาดังกล่าวจะช่วยให้การขยายการประเมินหลักธรรมาภิบาลมีความเหมาะสมกับบริบทในการจัดการงานวิจัยของสวรส. และแผนงาน/โครงการวิจัยของสวรส. ต่อไป

ตาราง องค์ประกอบคุณภาพของตัวชี้วัดธรรมาภิบาลของสวรส.

กระบวนการ	หลักการ/ตัวชี้วัด	เกณฑ์องค์ประกอบคุณภาพ
1. กำหนดนโยบาย	1.1 นิติรัฐ	การดำเนินการตามกรอบของกฎหมาย 1) บทบาททั่วไปของคณะกรรมการฯ 2) ความเป็นอิสระของคณะกรรมการฯ 3) บทบาทเชิงรุกของคณะกรรมการฯ 4) การให้เหตุผลประกอบการตัดสินใจของกรรมการฯ
	1.2 ความโปร่งใส	การเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ 1) ความกว้างขวางของการเปิดเผยข้อมูล 2) ความลึกของข้อมูลที่เปิดเผย 3) ความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูล 4) ระยะเวลาในการเปิดเผยข้อมูล 5) ความต่อเนื่องในการเปิดเผยข้อมูล
	1.3 ความคุ้มค่า	การพิจารณาความคุ้มค่าในการกำหนดนโยบาย 1) การมีเกณฑ์ในการพิจารณาความคุ้มค่าในกระบวนการกำหนดนโยบาย 2) การนำเสนอข้อมูลในการพิจารณาความคุ้มค่าในการกำหนดนโยบายแต่ละด้านอย่างชัดเจน 3) การกำหนดเกณฑ์ความคุ้มค่าเป็นส่วนหนึ่งของตัวชี้วัดความสำเร็จทางนโยบาย
	1.4 การมีส่วนร่วม	คุณภาพของกระบวนการมีส่วนร่วม 1) ความชัดเจนของกระบวนการมีส่วนร่วม 2) ช่องทางที่เหมาะสมในการมีส่วนร่วม 3) ระยะเวลาที่เหมาะสมในการมีส่วนร่วม 4) การเข้าถึงกลุ่มผู้ด้อยโอกาส 5) การตอบสนองต่อกระบวนการมีส่วนร่วม
	1.5 คุณภาพ	การตรวจสอบคุณภาพทางวิชาการในการกำหนดนโยบาย 1) กำหนดเกณฑ์ที่ชัดเจนในการเลือกสรรประเด็นนโยบาย 2) การประยุกต์ใช้ข้อมูลหลักฐาน/ความคิดเห็นทางวิชาการอย่างกว้างขวาง
	1.6 ความพร้อมรับผิด	การกำหนดแนวทางความพร้อมรับผิดชอบ 1) การกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จทางนโยบายที่ชัดเจน 2) การกำหนดแนวทางในการประเมินผลตัวชี้วัดความสำเร็จทางนโยบาย 3) การมีเกณฑ์และแนวทางการประเมินผลภาพรวมทางนโยบายที่ชัดเจน

กระบวนการ	หลักการ/ตัวชี้วัด	เกณฑ์องค์ประกอบคุณภาพ
2. การวางแผนจัดการงานวิจัย (หรือการพัฒนาแผนงานวิจัย)	2.1 นิติรัฐ	การดำเนินการตามกรอบของกฎหมาย 1) การผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการฯ 2) การดำเนินการตามระเบียบของสวรส. และ/หรือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	2.2 ความโปร่งใส	การเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ 1) ความกว้างขวางของการเปิดเผยข้อมูล 2) ความลึกของข้อมูลที่เปิดเผย 3) ความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูล 4) ระยะเวลาในการเปิดเผยข้อมูล 5) ความต่อเนื่องในการเปิดเผยข้อมูล
	2.3 ความคุ้มค่า	การพิจารณาความคุ้มค่าในการวางแผนจัดการงานวิจัยแต่ละด้านอย่างชัดเจน 1) การกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาความคุ้มค่าของแผนงานวิจัยแต่ละด้านอย่างชัดเจน 2) การนำเสนอข้อมูลในการพิจารณาความคุ้มค่าของแผนงานวิจัยอย่างชัดเจน 3) การกำหนดเกณฑ์ความคุ้มค่าเป็นส่วนหนึ่งของตัวชี้วัดความสำเร็จของแต่ละแผนงาน
	2.4 การมีส่วนร่วม	คุณภาพของกระบวนการมีส่วนร่วมในการวางแผนการวิจัยของแต่ละแผนงานฯ 1) ความชัดเจนของกระบวนการมีส่วนร่วม 2) ช่องทางที่เหมาะสมในการมีส่วนร่วม 3) ระยะเวลาที่เหมาะสมในการมีส่วนร่วม 4) การเข้าถึงกลุ่มผู้ด้อยโอกาส 5) การตอบสนองต่อกระบวนการมีส่วนร่วม
	2.5 คุณภาพ	การตรวจสอบคุณภาพทางวิชาการในการวางแผนจัดการงานวิจัยแต่ละแผนงาน 1) กระบวนการพิจารณาความเหมาะสมทางจริยธรรมในการวิจัยจากนักวิชาการ/ผู้เกี่ยวข้อง 2) การประยุกต์ใช้ข้อมูลหลักฐานอย่างเหมาะสม 3) การเปิดรับฟังความคิดเห็นในการวางแผนการวิจัยจากนักวิชาการ/ผู้เกี่ยวข้องโดยตรง

กระบวนการ	หลักการ/ตัวชี้วัด	เกณฑ์องค์ประกอบคุณภาพ
	2.6 ความพร้อมรับผิด	การกำหนดแนวทางความพร้อมรับผิดชอบ 1) การกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของแต่ละแผนงานที่ชัดเจน 2) การกำหนดแนวทางในการประเมินผลตัวชี้วัดความสำเร็จของแต่ละแผนงาน 3) การกำหนดเกณฑ์และแนวทางการประเมินผลภาพรวมการทำงานของแต่ละแผนงาน
3. การระดมทรัพยากรและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัย	3.1 นิติรัฐ	การดำเนินการตามกรอบของกฎหมายหรือระเบียบปฏิบัติ 1) การกำหนดกรอบแนวทางการระดมและจัดสรรทรัพยากรที่ชัดเจนในระดับสวรส. 2) การกำหนดกรอบแนวทางการระดมและจัดสรรทรัพยากรที่ชัดเจนในระดับแผนงาน
	3.2 ความโปร่งใส	การเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะในเรื่องการระดมและการจัดสรรทรัพยากร 1) แหล่งที่มาของทุน/ทรัพยากรการวิจัย 2) ความทับซ้อนของผลประโยชน์ 3) แผนการจัดสรรทุน/ทรัพยากรการวิจัย 4) การให้เหตุผลประกอบการตัดสินใจในการระดมและจัดสรรทุน/ทรัพยากรการวิจัย
	3.3 ความคุ้มค่า	การพิจารณาความคุ้มค่าในการระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัย 1) การมีเกณฑ์ในการพิจารณาความคุ้มค่าในการระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัย 2) การนำเสนอข้อมูลในการพิจารณาความคุ้มค่าในการระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัยของแต่ละแผนงานฯ
	3.4 การมีส่วนร่วม	คุณภาพของกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัย 1) ความชัดเจนของกระบวนการมีส่วนร่วม 2) ช่องทางที่เหมาะสมในการมีส่วนร่วม 3) ระยะเวลาที่เหมาะสมในการมีส่วนร่วม 4) การเข้าถึงกลุ่มผู้ด้อยโอกาส 5) การตอบสนองต่อกระบวนการมีส่วนร่วม

กระบวนการ	หลักการ/ตัวชี้วัด	เกณฑ์องค์ประกอบคุณภาพ
	3.5 คุณภาพ	การตรวจสอบคุณภาพทางวิชาการในการระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัย 1) กระบวนการพิจารณาความเหมาะสมทางจริยธรรมในการระดมและจัดสรรทรัพยากรจากนักวิชาการ/ผู้เกี่ยวข้อง 2) การประยุกต์ใช้ข้อมูลหลักฐานอย่างเหมาะสมในการวางแผนจัดสรรทรัพยากรการวิจัย 3) การเปิดรับฟังความคิดเห็นจากนักวิชาการ/ผู้เกี่ยวข้องโดยตรง
	3.6 ความพร้อมรับผิด	การกำหนดแนวทางความพร้อมรับผิดชอบในการระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัย 1) การกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของสวรส. ในการระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัยที่ชัดเจน 2) การกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของแต่ละแผนงานในการระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัยที่ชัดเจน 3) การกำหนดแนวทางในการประเมินผลตัวชี้วัดความสำเร็จในการระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัยที่ชัดเจน
4. การดำเนินการวิจัย	4.1 นิติรัฐ	1) การประมวลและจัดทำแนวทางการวิจัยเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ และสัญญาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง 2) มีกระบวนการสนับสนุนแผนงานและนักวิจัยในการดำเนินการวิจัยให้เป็นไปตามแนวทางตามกฎหมาย ระเบียบ และสัญญาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
	4.2 ความโปร่งใส	1) การเปิดเผยข้อมูลโครงร่างและกระบวนการวิจัยของโครงการต่างๆ เพื่อให้สาธารณชนสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก 2) การเปิดเผยข้อมูลความคืบหน้าในการดำเนินการของแผนงาน/โครงการวิจัยตามช่วงระยะเวลาที่เหมาะสม เช่น ทุกๆ 3 เดือน
	4.3 ความคุ้มค่า	1) การดำเนินการและพัฒนาระบบบัญชีและการใช้จ่ายงบประมาณเพื่อการวิจัย โดยมีการตรวจสอบกับแผนงบประมาณที่กำหนดไว้ล่วงหน้า 2) การพัฒนาระบบการติดตามการทำงานของสวรส. และของแต่ละแผนงาน โดยมีการจัดทำรายงานสรุปผลความก้าวหน้าตามช่วงเวลาที่เหมาะสม

กระบวนการ	หลักการ/ตัวชี้วัด	เกณฑ์องค์ประกอบคุณภาพ
	4.4 การมีส่วนร่วม	1) การประมวลและการเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ในกระบวนการวิจัยของสวรส. และของแต่ละแผนงานฯ 2) กระบวนการพัฒนาขีดความสามารถของนักวิจัยและผู้เกี่ยวข้องในการทำวิจัยแบบมีส่วนร่วม 3) การจัดกระบวนการหรือช่องทางพิเศษสำหรับประชาชนทั่วไปหรือผู้ที่ไม่ใช่นักวิจัยที่ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการวิจัย
	4.5 คุณภาพ	1) การพัฒนากระบวนการพิจารณาความเหมาะสมทางจริยธรรม 2) การพัฒนากระบวนการตรวจสอบคุณภาพทางวิชาการในการวิจัย 3) การจัดทำแนวทางการวิจัยให้เป็นไปตามหลักจริยธรรม และกระบวนการตรวจสอบคุณภาพทางวิชาการ
	4.6 ความพร้อมรับผิด	1) การพัฒนาระบบการติดตามการทำงานของสวรส. และของแต่ละแผนงาน โดยมีการจัดทำรายงานสรุปผลความก้าวหน้าตามช่วงเวลาที่เหมาะสม 2) การให้ข้อคิดเห็นของสวรส. ที่เป็นลายลักษณ์อักษรต่อการดำเนินการของแต่ละแผนงาน/โครงการ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามกรอบของแผนการวิจัย
5. การใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัย	5.1 นิติรัฐ	การดำเนินการตามกรอบของกฎหมายหรือระเบียบปฏิบัติ 1) การกำหนดกรอบแนวทางการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยของสวรส. 2) การกำหนดกรอบแนวทางการจัดการทรัพย์สินทางปัญญาจากผลงานวิจัยต่างๆ ของสวรส. และของแผนงาน/โครงการต่างๆ ให้ชัดเจน 3) การนำเสนอผลงานวิจัยสู่องค์กร/หน่วยงานต่างๆ ตามกรอบแนวทางการใช้ประโยชน์ของผลงานวิจัยที่กำหนดขึ้น

กระบวนการ	หลักการ/ตัวชี้วัด	เกณฑ์องค์ประกอบคุณภาพ
	5.2 ความโปร่งใส	การเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะในเรื่องการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัย 1) แหล่งที่มาของทุน/ทรัพยากรการวิจัย 2) ความขัดแย้งของผลประโยชน์ 3) ระเบียบวิธีการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง และข้อจำกัดของผลงานวิจัย 4) การตีความผลงานวิจัยในทางนโยบาย 5) กระบวนการนำเสนอ/ใช้ประโยชน์ผลงานวิจัย
	5.3 ความคุ้มค่า	การประเมินความคุ้มค่าของผลงานวิจัย 1) การสรุปภาพรวมการใช้ทรัพยากรการวิจัยและผลงานวิจัยของแต่ละแผนงาน และในภาพรวมของ สวรส. 2) การประเมินความคุ้มค่าของผลงานวิจัยโดยเทียบเคียงกับตัวชี้วัดความสำเร็จ 3) การทบทวนบทเรียน/ประเมินผลความคุ้มค่าของผลงานวิจัย 4) ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง/เพิ่มเติมแนวทางการประเมินความคุ้มค่าของผลงานวิจัย
	5.4 การมีส่วนร่วม	คุณภาพของกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย 1) ความชัดเจนของกระบวนการมีส่วนร่วม 2) ช่องทางที่เหมาะสมในการมีส่วนร่วม 3) ระยะเวลาที่เหมาะสมในการมีส่วนร่วม 4) การเข้าถึงกลุ่มผู้ด้อยโอกาส 5) การตอบสนองต่อกระบวนการมีส่วนร่วม
	5.5 คุณภาพ	การตรวจสอบคุณภาพทางวิชาการในการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย 1) การกำหนดกระบวนการตรวจสอบคุณภาพของวิจัยและการตีความในการใช้ประโยชน์ของผลงานวิจัย 2) การเปิดรับฟังความคิดเห็นทางวิชาการและทางนโยบายจากนักวิชาการ/ผู้เกี่ยวข้องโดยตรง

กระบวนการ	หลักการ/ตัวชี้วัด	เกณฑ์องค์ประกอบคุณภาพ
	5.6 ความพร้อมรับผิด	การประเมินและปรับปรุงแนวทางความพร้อมรับผิดชอบ 1) การเปรียบเทียบผลการดำเนินงานกับตัวชี้วัดความสำเร็จที่กำหนดไว้ 2) การทบทวนบทเรียน/ประเมินผลภาพรวมการทำงานตามตัวชี้วัดความสำเร็จของการวิจัย 3) การประเมินผลภาพรวมการทำงานของแต่ละแผนงาน/โครงการ และในภาพรวมของสวรส. 4) การเปิดเผยผลการประเมินผลดังกล่าวสู่สาธารณะ และการให้ข้อเสนอแนะแนวทางกำหนดเกณฑ์และแนวทางการประเมินผลภาพรวมการทำงานของแต่ละแผนงาน/โครงการ และในภาพรวมของสวรส.

1. การกำหนดนโยบาย

1.1 ขั้นตอนการกำหนดนโยบาย **หลักการนิติรัฐ**

ความเป็นนิติรัฐในการกำหนดนโยบายของ สวรส.

ความสำคัญ

ในฐานะหน่วยงานของรัฐ สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) จะต้องยึดในหลักการนิติรัฐ เพื่อให้การดำเนินการต่างๆ ของสวรส. เป็นตามหลักการและอำนาจหน้าที่ของพรบ. สาธารณสุข และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในการกำหนดนโยบายและทิศทางการทำงานของสวรส. ซึ่งเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญมากในการจัดการงานวิจัยของสวรส. ดังนั้น การกำหนดนโยบายและทิศทางการทำงานของสวรส. จึงเป็นไปตามหลักนิติรัฐ อันจะเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการดำเนินการตามหลักธรรมาภิบาลในขั้นตอนอื่นๆ ต่อไป

การดำเนินการตามหลักนิติรัฐในการกำหนดนโยบายและทิศทางการทำงานของสวรส. จะเน้นที่บทบาทของคณะกรรมการฯ ทั้งบทบาทโดยทั่วไป และบทบาทในเชิงรุกในกระบวนการกำหนดนโยบาย รวมถึงต้องให้ความสำคัญกับความเป็นอิสระของคณะกรรมการฯ เพื่อป้องกันความทับซ้อนของผลประโยชน์ และจะต้องมีการบันทึกและเปิดเผยการให้เหตุผลประกอบการตัดสินใจเชิงนโยบายของคณะกรรมการฯ เพื่อแสดงให้เห็นถึงการใช้วิจารณญาณอย่างรอบคอบของคณะกรรมการฯ ในการดำเนินการให้เป็นตามความมุ่งหมายของสวรส.ที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติ

การประเมินคุณภาพ

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	ผลการประเมิน	หมายเหตุ
1) บทบาททั่วไปของคณะกรรมการฯ เช่น มีการประชุมคณะกรรมการสวรส. อย่างสม่ำเสมอ และมีบทบาทชัดเจนในการกำหนดแนวนโยบายของสวรส.	ผ่าน	
2) ความเป็นอิสระของคณะกรรมการฯ โดยระเบียบหรือหลักการในการป้องกันความทับซ้อนของผลประโยชน์ของคณะกรรมการฯ ที่ชัดเจน	ผ่าน	
3) บทบาทเชิงรุกของคณะกรรมการฯ ในการแสวงหาข้อมูล/ข้อเท็จจริง และความคิดริเริ่มใหม่ในการกำหนดนโยบายของสวรส.	ผ่าน	
4) การให้เหตุผลประกอบการตัดสินใจเชิงนโยบายของคณะกรรมการฯ โดยมีการบันทึกรายงาน/เอกสารประกอบการประชุมที่ชัดเจน เพื่อแสดงถึงความเป็นมาและเป็นไปของการตัดสินใจ และจะต้องเปิดเผยบันทึกรายงานการประชุม (ที่ผ่านการรับรองแล้ว) ต่อสาธารณชน	ไม่ผ่าน	ยังไม่มีการเปิดเผยรายงานการประชุมต่อสาธารณะ

ผลการประเมิน

ระดับการประเมิน	ผลการประเมิน	เหตุผลประกอบการประเมิน
ไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้/ไม่ประเมิน	☐	คณะกรรมการสวรส. มีบทบาทที่ชัดเจนในการกำหนดนโยบาย มีการประชุมอย่างสม่ำเสมอ และมีการทำงานเชิงรุกในการแสวงหาข้อมูล/ข้อเท็จจริงและความคิดริเริ่มใหม่ๆ ในการกำหนดนโยบายหรือแนวทางการทำงานของสวรส. อย่างต่อเนื่อง แต่ยังมีข้อจำกัดในการเปิดเผยรายงานการประชุมของคณะกรรมการสวรส. ต่อสาธารณะ เนื่องจากเกรงว่าอาจจะการเปิดเผยข้อมูลที่มีผลกระทบทางลบต่อการดำเนินการของสวรส. จึงถือว่าผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลางถึงสูง
ไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพข้อใดเลย	**(1)** ☐ **ต่ำสุด**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**เพียงหนึ่ง**ประการ	**(2)** ☐ **ต่ำถึงปานกลาง**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**สอง**ประการ	**(3)** ☐ **ปานกลาง**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**สาม**ประการ	**(4)** ☑ **ปานกลางถึงสูง**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**ทั้งสี่**ประการ	**(5)** ☐ **สูงที่สุด**	

รายชื่อผู้ประเมินตัวชี้วัด

อ.ดร.เดชรัต สุขกำเนิด

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แหล่งข้อมูลอ้างอิง

1) รายงานการประชุมของคณะกรรมการสวรส.
2) การสัมภาษณ์ผู้จัดการวิจัยในสวรส.
3) การสัมภาษณ์ผู้จัดการ/ผู้ประสานเครือข่ายวิจัยของสวรส.
4) การประชุมกลุ่มย่อยของทีมงานจัดการวิจัยของสวรส.

ข้อมูลเพิ่มเติม (หมายเหตุ)

จากการสัมภาษณ์หน่วยงานเครือข่ายของสวรส. เครือข่ายหลายท่านเห็นว่า เนื่องจากคณะกรรมการสวรส. เป็นผู้ที่กำหนดนโยบายของสวรส. ดังนั้น รายงานการประชุมของคณะกรรมการสวรส. (ที่ผ่านการรับรองแล้ว) จึงควรจะเปิดเผยให้ภาคีวิจัยและสาธารณะได้เข้าถึงข้อมูลได้ มิฉะนั้น คงจะยากที่ภาคีและสาธารณะจะรับทราบแนวนโยบายของสวรส. ได้อย่างชัดเจนและทันการณ์ ซึ่งจากการประชุมกลุ่มย่อยของทีมงานจัดการวิจัยของสวรส. ผู้จัดการวิจัยหลายท่านก็ให้ความเห็นในทางที่สนับสนุนให้มีการเปิดเผยรายงานการประชุมของคณะกรรมการสวรส. ต่อสาธารณะ โดยอาจจะต้องให้ความระมัดระวังเพิ่มมากขึ้นในการบันทึกรายงานการประชุม

ความคิดเห็นต่อตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดนี้เป็นตัวชี้วัดที่มีความเหมาะสมในการประเมินธรรมาภิบาลของสวรส. และหน่วยงานวิจัยในเครือข่ายของสวรส.

1.2 ขั้นตอนการกำหนดนโยบาย **หลักการความโปร่งใส**

ความโปร่งใสในการกำหนดนโยบายของสวรส.

ความสำคัญ

การกำหนดนโยบายของสวรส. เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญมากในกระบวนการจัดการวิจัยของสวรส. เพราะเป็นขั้นตอนที่กำหนดทิศทาง แนวทาง และประเด็นที่สวรส. จะให้ความสำคัญในการจัดการงานวิจัยในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง โดยหลักการของธรรมาภิบาลแล้ว ความโปร่งใสจะเป็นพื้นฐานที่สำคัญมากสำหรับการมีส่วนร่วมของสาธารณะ การควบคุมดูแลคุณภาพ และความพร้อมรับผิดต่อสาธารณชนด้วย ดังนั้น เพื่อสนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยนทางวิชาการ และความคิดเห็นของสาธารณะในกระบวนการกำหนดนโยบายสวรส. จำเป็นจะต้องมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารในกระบวนการกำหนดนโยบายให้สาธารณชนและผู้ที่สนใจรับทราบ

ทั้งนี้ การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารในกระบวนการกำหนดนโยบายจะต้องให้ความกว้างขวางของข้อมูลที่เปิดเผย ความลึกของข้อมูลที่เปิดเผย ความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูล ระยะเวลาในการเปิดเผยข้อมูล และความต่อเนื่องในการเปิดเผยข้อมูล

การประเมินคุณภาพ

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	ผลการประเมิน	หมายเหตุ
1) **ความกว้างขวางของการเปิดเผยข้อมูล** โดยมีการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายในมุมมองต่างๆ มิใช่เฉพาะแนวนโยบายที่สวรส. ดำเนินการเท่านั้น	ผ่าน	
2) **ความลึกของข้อมูลที่เปิดเผย** โดยจะต้องเปิดเผยข้อมูลวิชาการที่ใช้เป็นพื้นฐานในการกำหนดนโยบายด้านต่างๆ ของสวรส.	ผ่าน	
3) **ความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูล** มีการจัดระบบข้อมูลเพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลของสาธารณชน โดยจัดเป็นหมวดหมู่ที่ชัดเจนในเว็บไซต์และ/หรือห้องสมุด	ไม่ผ่าน	ไม่ได้มีการจัดหมวดหมู่ขึ้นมาเป็นการเฉพาะ
4) **ระยะเวลาในการเปิดเผยข้อมูล** ต้องเอื้ออำนวยต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสาธารณชน เช่น เปิดเผยข้อมูลล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 15 วันก่อนที่จะมีการตัดสินใจทางนโยบายของสวรส.	ผ่าน	แต่ไม่ได้กำหนดระยะเวลาในการเปิดเผยข้อมูลที่ชัดเจน
5) **ความต่อเนื่องในการเปิดเผยข้อมูล** โดยยังคงนำเสนอข้อมูลทางวิชาการประกอบกับผลการตัดสินใจทางนโยบายอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อยที่สุดไม่น้อยกว่า 2 เดือน หลังจากการตัดสินใจทางนโยบายแต่ละครั้ง	ไม่ผ่าน	ไม่ได้กำหนดระยะเวลาในการเปิดเผยข้อมูลที่ชัดเจน

ผลการประเมิน

ระดับการประเมิน	ผลการประเมิน	เหตุผลประกอบการประเมิน
ไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้/ไม่ประเมิน	☐	การเปิดเผยข้อมูลของสวรส. มีความเหมาะสมในแง่ของความกว้าง ความลึก และระยะเวลาของการเปิดเผยข้อมูลที่นำมาใช้ในการกำหนดนโยบาย แต่เนื่องจากในการกำหนดนโยบายที่ผ่านมา ยังไม่มีการกำหนดแนวทางในการเปิดเผยข้อมูลที่ชัดเจน ทำให้การเปิดเผยข้อมูลในการกำหนดนโยบายของสวรส. ที่ผ่านมาจึงอาจไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพในบางด้าน
ไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพข้อใดเลย	**(1) ☐ ต่ำสุด**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**เพียงหนึ่งหรือสอง**ประการ	**(2) ☐ ต่ำถึงปานกลาง**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**สาม**ประการ	**(3) ☑ ปานกลาง**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**สี่**ประการ	**(4) ☐ ปานกลางถึงสูง**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**ทั้งห้า**ประการ	**(5) ☐ สูงที่สุด**	

รายชื่อผู้ประเมินตัวชี้วัด

อ.ดร.เดชรัต สุขกำเนิด

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แหล่งข้อมูลอ้างอิง

1) การสัมภาษณ์ผู้จัดการวิจัยในสวรส.
2) การประชุมกลุ่มย่อยของทีมงานจัดการวิจัยของสวรส.

ข้อมูลเพิ่มเติม (หมายเหตุ)

ในความเป็นจริง สวรส. มีความพร้อมในแง่ของข้อมูล และมีความตั้งใจที่จะเปิดเผยข้อมูลที่ใช้ในการกำหนดนโยบายอย่างเต็มที่ แต่เนื่องจากในการกำหนดนโยบายที่ผ่านมา ยังไม่มีการกำหนดแนวทางในการเปิดเผยข้อมูลที่ชัดเจน ทำให้การเปิดเผยข้อมูลในการกำหนดนโยบายของสวรส. ที่ผ่านมาจึงอาจไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพในบางด้าน อย่างไรก็ดี จากการประชุมกลุ่มย่อยของทีมงานจัดการวิจัยของสวรส. ทีมงานของสวรส. เห็นว่า หากมีการกำหนดแนวทางที่แน่ชัดแล้ว สวรส. ก็จะสามารถดำเนินการเปิดเผยข้อมูลได้ตามเกณฑ์ประเมินคุณภาพได้อย่างแน่นอน ขณะเดียวกัน ทีมงานจัดการวิจัยของสวรส. ก็เห็นว่า การดำเนินการตามเกณฑ์ประเมินคุณภาพ จะช่วยให้การเปิดเผยข้อมูลของ สวรส. เป็นระบบมากขึ้น และเป็นประโยชน์ต่อการค้นคว้าข้อมูลของสวรส.

ความคิดเห็นต่อตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดนี้เป็นตัวชี้วัดที่มีความเหมาะสมในการประเมินธรรมาภิบาลของสวรส. และหน่วยงานวิจัยในเครือข่ายของสวรส. ได้ แต่จะต้องเริ่มจากการพิจารณาความเหมาะสมกับแต่ละหน่วยงานวิจัย แล้วกำหนดขึ้นเป็นข้อตกลงร่วมกัน โดยเชื่อว่า หากมีการกำหนดข้อตกลงในการประเมินไว้ล่วงหน้า ทั้งสวรส. และหน่วยงานวิจัยในเครือข่ายของสวรส. น่าจะดำเนินการตามเกณฑ์นี้ได้ และน่าจะเอื้อประโยชน์ต่อการเข้าถึงข้อมูลของสาธารณะ

1.3 ขั้นตอนการกำหนดนโยบาย **หลักการความคุ้มค่า**

หลักความคุ้มค่าในการกำหนดนโยบายของ สวรส.

ความสำคัญ

หลักความคุ้มค่าหรือประสิทธิผลในการดำเนินงานเป็นหลักการที่ได้รับความสนใจมากขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะในสถานการณ์ที่มีทรัพยากรจำกัด เนื่องจากกระบวนการกำหนดนโยบายเปรียบเสมือนการกำหนดทิศทาง แนวทาง และประเด็นการทำงานของสวรส. ดังนั้น สวรส. จึงจำเป็นต้องนำหลักความคุ้มค่าเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการกำหนดนโยบายด้วย ซึ่งก็จะช่วยให้การกำหนดนโยบายของสวรส. เป็นไปในทิศทาง แนวทาง และประเด็นที่น่าจะมีประสิทธิผลและมีความคุ้มค่าในการดำเนินการ

เนื่องจากตัวชี้วัดนี้เป็นตัวชี้วัดเฉพาะในขั้นตอนของการกำหนดนโยบาย ดังนั้น การประเมินตัวชี้วัดนี้เป็นการพิจารณาหลักการความคุ้มค่าในเชิงกระบวนการ มิใช่การประเมินจากผลลัพธ์ในการทำงาน แต่เป็นการวางพื้นฐานสำหรับการประเมินในเชิงผลลัพธ์ต่อไป เช่น มีการกำหนดเกณฑ์ความคุ้มค่าเป็นส่วนหนึ่งของตัวชี้วัดความสำเร็จทางนโยบายของสวรส. ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการประเมินเชิงผลลัพธ์ได้ในที่สุด

การประเมินคุณภาพ

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	ผลการประเมิน	หมายเหตุ
1) การกำหนดให้มีเกณฑ์ในการพิจารณาความคุ้มค่าในกระบวนการกำหนดนโยบายของสวรส.	ผ่าน	
2) มีการนำเสนอข้อมูลในการพิจารณาความคุ้มค่าในการกำหนดนโยบายแต่ละด้านของสวรส. อย่างชัดเจน	ผ่าน	
3) การกำหนดเกณฑ์ความคุ้มค่าเป็นส่วนหนึ่งของตัวชี้วัดความสำเร็จทางนโยบายของสวรส.	ไม่ผ่าน	มีการกำหนดเกณฑ์ความคุ้มค่าเป็นตัวชี้วัดในบางกรณีเท่านั้น

ผลการประเมิน

ระดับการประเมิน	ผลการประเมิน	เหตุผลประกอบการประเมิน
ไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้/ไม่ประเมิน	☐	จากการกำหนดนโยบายของสวรส. และการประชุมของคณะกรรมการสวรส. มีหลักฐานที่ชัดเจนในการนำเกณฑ์ความพิจารณาความคุ้มค่าในการดำเนินการเข้ามาในกระบวนการพิจารณา รวมถึงมีการนำข้อมูลหลักฐานเข้ามาประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการสวรส. ด้วยอย่างชัดเจนในหลายกรณี รวมถึง มีการนำเกณฑ์ความคุ้มค่าเข้าเป็นส่วนหนึ่งของตัวชี้วัดความสำเร็จทางนโยบายของสวรส.ในหลายกรณี แต่ยังไม่มีการกำหนดไว้อย่างชัดเจนว่า เกณฑ์ความคุ้มค่าต้องเป็นส่วนหนึ่งของตัวชี้วัดความสำเร็จทางนโยบายของสวรส ในทุกนโยบายหลักของสวรส. .
ไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพข้อใดเลย	(1) ☐ **ต่ำสุด**	
	(2) ☐ **ต่ำถึงปานกลาง**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**เพียงหนึ่ง**ประการ	(3) ☐ **ปานกลาง**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**สอง**ประการ	(4) ☑ **ปานกลางถึงสูง**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**ทั้งสาม**ประการ	(5) ☐ **สูงที่สุด**	

รายชื่อผู้ประเมินตัวชี้วัด

อ.ดร.เดชรัต สุขกำเนิด
คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แหล่งข้อมูลอ้างอิง

1) รายงานการประชุมของคณะกรรมการสวรส.
2) การสัมภาษณ์ผู้จัดการวิจัยในสวรส.
3) การสัมภาษณ์ผู้จัดการ/ผู้ประสานเครือข่ายวิจัยของสวรส.
4) การประชุมกลุ่มย่อยของทีมงานจัดการวิจัยของสวรส.
5) แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2552 ของสวรส.

ข้อมูลเพิ่มเติม (หมายเหตุ) **-**

ความคิดเห็นต่อตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดนี้เป็นตัวชี้วัดที่มีความเหมาะสมในการประเมินธรรมาภิบาลของสวรส. และหน่วยงานวิจัยในเครือข่ายของสวรส. ได้ แต่จะต้องมีการตกลงในแนวปฏิบัติที่ชัดเจนว่า เกณฑ์ในการพิจารณาความคุ้มค่าของกระบวนการนโยบาย และการนำเกณฑ์ความคุ้มค่าเข้าเป็นส่วนหนึ่งของตัวชี้วัดความสำเร็จทางนโยบายนั้น ควรดำเนินการในลักษณะใด จึงจะเหมาะสมกับบริบทการทำงานของแต่ละเครือข่าย

1.4 ขั้นตอนการกำหนดนโยบาย **หลักการมีส่วนร่วม**

การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของสวรส.

ความสำคัญ

แม้ว่าสวรส. จะเป็นหน่วยงานของรัฐ แต่สวรส. ก็มีหลักการและวัฒนธรรมการทำงานที่เน้นการทำงานในเชิงเครือข่าย และการเปิดรับฟังความเห็นของสาธารณะมาตั้งแต่เริ่มต้นจัดตั้งสวรส. จนที่เป็นที่ยอมรับและเป็นแบบแผนในการปฏิบัติของหน่วยงานอื่นๆ โดยเฉพาะในการพัฒนาระบบสุขภาพของประเทศ ดังนั้น การมีส่วนร่วมของสาธารณะจึงเป็นหลักการธรรมาภิบาลที่สำคัญมากสำหรับองค์กรของรัฐ และสำหรับสวรส.

ทั้งนี้ กระบวนการมีส่วนร่วมของสาธารณชนจะเป็นไปอย่างมีความหมายในกระบวนการกำหนดนโยบายของสวรส. ก็จะต้องมีองค์ประกอบเชิงคุณภาพที่ชัดเจน ตั้งแต่ ความชัดเจนของกระบวนการมีส่วนร่วมว่าจะมีความหมายอย่างไรในกระบวนการกำหนดนโยบายที่เป็นทางการ ช่องทางและระยะเวลาในการเข้ามามีส่วนร่วมของสาธารณชน การเข้าถึงประชากรกลุ่มด้อยโอกาส และในท้ายที่สุดจะต้องมีตอบสนองต่อกระบวนการมีส่วนร่วมของสาธารณชน เพื่อชี้ให้เห็นถึงเหตุและผลในการตัดสินใจทางนโยบายของ สวรส.

การประเมินคุณภาพ

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	ผลการประเมิน	หมายเหตุ
1) **ความชัดเจนของกระบวนการมีส่วนร่วม** โดยมีการกำหนดที่ชัดเจนว่าการมีส่วนร่วมของสาธารณชนจะเกิดขึ้นในขั้นตอนใดของกระบวนการกำหนดนโยบาย และจะถูกนำเข้าสู่กระบวนการกำหนดนโยบาย/ตัดสินใจในรูปแบบใด	ผ่าน	
2) **ช่องทางที่เหมาะสมในการมีส่วนร่วม** มีการเปิดให้สาธารณชนเข้ามามีการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายได้มากกว่าหนึ่งช่องทาง	ไม่ผ่าน	
3) **ระยะเวลาที่เหมาะสมในการมีส่วนร่วม** โดยมีการแจ้งให้ทราบถึงการมีส่วนร่วมล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 15 วัน และจะต้องมีการแจ้งโดยช่องทางต่างๆ ไม่น้อยกว่า 2 ช่องทาง	ไม่ผ่าน	
4) **การเข้าถึงกลุ่มผู้ด้อยโอกาส** ต้องแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจจริงในการเปิดช่องทางการมีส่วนร่วมเป็นพิเศษสำหรับกลุ่มประชากรผู้ด้อยโอกาสในสังคม	ผ่าน	
5) **การตอบสนองต่อกระบวนการมีส่วนร่วม** เมื่อจัดกระบวนการมีส่วนร่วมของสาธารณชนแล้ว จะต้องมีการตอบข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้ให้ความเห็น โดยจะต้องแจ้งให้ผู้ให้ความเห็นทราบว่าจะได้รับคำตอบด้วยช่องทางใด	ไม่ผ่าน	

ผลการประเมิน

ระดับการประเมิน	ผลการประเมิน	เหตุผลประกอบการประเมิน
ไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้/ไม่ประเมิน	☐	สวรส. ได้กำหนดให้ภาคี ซึ่งรวมถึงตัวแทนของกลุ่มด้อยโอกาสทางสังคมบางส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดนโยบายของ สวรส. โดยระบุถึงกระบวนการกำหนดนโยบายที่ชัดเจน แต่เนื่องจากแนวคิดในการจัดกระบวนการมีส่วนร่วมเป็นไปในลักษณะภาคีมากกว่าของการมีส่วนร่วมของสาธารณะ ดังนั้น จึงไม่ได้กำหนดช่องทางสำหรับการมีส่วนร่วมของสาธารณะอย่างกว้างขวาง หรือไม่มีกระบวนการตอบรับข้อคิดเห็นของสาธารณชนดังกล่าว
ไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพข้อใดเลย	**(1)** ☐ **ต่ำสุด**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**เพียงหนึ่งหรือสอง**ประการ	**(2)** ☑ **ต่ำถึงปานกลาง**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**สาม**ประการ	**(3)** ☐ **ปานกลาง**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**สี่**ประการ	**(4)** ☐ **ปานกลางถึงสูง**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**ทั้งห้า**ประการ	**(5)** ☐ **สูงที่สุด**	

รายชื่อผู้ประเมินตัวชี้วัด

อ.ดร.เดชรัต สุขกำเนิด

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แหล่งข้อมูลอ้างอิง

1) รายงานการประชุมของคณะกรรมการสวรส.
2) การสัมภาษณ์ผู้จัดการวิจัยในสวรส.
3) การสัมภาษณ์ผู้จัดการ/ผู้ประสานเครือข่ายวิจัยของสวรส.
4) การประชุมกลุ่มย่อยของทีมงานจัดการวิจัยของสวรส.

ข้อมูลเพิ่มเติม (หมายเหตุ)

ประเด็นที่สำคัญสำหรับตัวชี้วัดนี้คือ ระดับของการมีส่วนร่วม ผู้บริหารและทีมจัดการวิจัยของสวรส. เอง ได้ตั้งข้อสงสัยว่า การดำเนินการของสวรส. เป็นองค์กรงานวิจัยมากกว่าองค์กรกำหนดนโยบาย ดังนั้น สวรส. จึงไม่น่าจะมีความจำเป็นในการเปิดเวทีให้สาธารณชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายโดยตรง แต่น่าจะเน้นบทบาทของภาคีการวิจัยมากกว่า นอกจากนั้น ยังมีความกังวลว่า เวทีสาธารณะดังกล่าวอาจกลายเป็นเวทีใหญ่มากจนกลายเป็นภาระด้านการจัดการและด้านงบประมาณ ทั้งนี้ ผู้จัดการ/ผู้ประสานเครือข่ายวิจัยของสวรส.บางท่านก็มีความเห็นไปในทิศทางเดียวกัน

อย่างไรก็ดี ผู้ประเมินเห็นว่า การเปิดโอกาสและเวทีให้สาธารณชนที่สนใจ ได้มีโอกาสรับทราบกระบวนการและข้อมูลต่างๆ ตลอดจนมีโอกาสในเสนอความคิดเห็นในบางประเด็นที่สนใจ น่าจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการของสวรส. มากกว่าที่จะกลายเป็นภาระ นอกจากนี้ การเปิดโอกาสให้สาธารณชนได้เข้ามามีส่วนร่วมยังอาจดำเนินการได้หลายรูปแบบเช่น การรับความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น และจำนวนผู้ที่จะเข้ามาร่วมในเวทีไม่น่าจะมากมายจนกลายเป็นภาระทางการจัดการ และงบประมาณอย่างที่กังวลกัน

ความคิดเห็นต่อตัวชี้วัด

ความเหมาะสมของตัวชี้วัดนี้จึงขึ้นอยู่กับความคิดเห็นของผู้บริหารสวรส. ในประเด็นที่ได้ระบุไว้ในข้อคิดเห็นเพิ่มเติม ซึ่งหากสวรส. ต้องการให้ระดับการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายอยู่ในระดับภาคีเครือข่ายมากกว่าระดับสาธารณะ ก็จำเป็นที่จะต้องปรับแนวทางการประเมินในตัวชี้วัดนี้กันใหม่

1.5 ขั้นตอนการกำหนดนโยบาย **หลักการคุณภาพ**

หลักคุณภาพในการกำหนดนโยบายของสวรส

ความสำคัญ

เนื่องจากสวรส. เป็นสถาบันทางวิชาการที่สามารถนำหลักการดูแลทางจริยธรรมและทางคุณภาพเข้ามาเป็นกระบวนการหนึ่งที่จะช่วยให้การจัดการงานวิจัยของสวรส. เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล รวมถึงในกระบวนการกำหนดนโยบายของสวรส. ด้วย โดยเกณฑ์พื้นฐานเชิงคุณภาพในการประเมินหลักคุณภาพในการกำหนดนโยบายของสวรส. ประกอบด้วย การกำหนดเกณฑ์ที่ชัดเจนในการเลือกสรรและกำหนดประเด็นนโยบายของสวรส. ไว้ล่วงหน้า และการแสดงให้เห็นหลักฐานอย่างชัดเจนถึงการประยุกต์ใช้ข้อมูลหลักฐาน/ความคิดเห็นทางวิชาการอย่างกว้างขวางในการกำหนดนโยบายแต่ละด้านของสวรส.

การประเมินคุณภาพ

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	ผลการประเมิน	หมายเหตุ
1) กำหนดเกณฑ์ที่ชัดเจนในการเลือกสรรและกำหนดประเด็นนโยบายของสวรส. ไว้ล่วงหน้า	ผ่าน	
2) มีหลักฐานอย่างชัดเจนถึงการประยุกต์ใช้ข้อมูลหลักฐาน/ความคิดเห็นทางวิชาการอย่างกว้างขวางในการกำหนดนโยบายแต่ละด้านของสวรส.	ผ่าน	

ผลการประเมิน

ระดับการประเมิน	ผลการประเมิน	เหตุผลประกอบการประเมิน
ไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้/ไม่ประเมิน	☐	สวรส.ได้ให้ความสำคัญกับการกำหนดแนวทางและเกณฑ์ที่ชัดเจนในการเลือกสรรและกำหนดประเด็นนโยบายของสวรส. ไว้ล่วงหน้า รวมถึงมีการประยุกต์ใช้ข้อมูลหลักฐาน/ความคิดเห็นทางวิชาการอย่างกว้างขวางในการกำหนดนโยบายแต่ละด้านของสวรส ดังนั้น ผลการประเมินจึงอยู่ในระดับสูงที่สุด.
ไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพข้อใดเลย	**(1)** ☐ **ต่ำสุด**	
	(2) ☐ **ต่ำถึงปานกลาง**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**หนึ่ง**ประการ	**(3)** ☐ **ปานกลาง**	
	(4) ☐ **ปานกลางถึงสูง**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**ทั้งสอง**ประการ	**(5)** ☑ **สูงที่สุด**	

รายชื่อผู้ประเมินตัวชี้วัด

อ.ดร.เดชรัต สุขกำเนิด

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แหล่งข้อมูลอ้างอิง

1) การสัมภาษณ์ผู้จัดการวิจัยในสวรส.
2) การสัมภาษณ์ผู้จัดการ/ผู้ประสานเครือข่ายวิจัยของสวรส.
3) การประชุมกลุ่มย่อยของทีมงานจัดการวิจัยของสวรส.

ข้อมูลเพิ่มเติม (หมายเหตุ)

ไม่มี

ความคิดเห็นต่อตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดนี้เป็นตัวชี้วัดที่มีความเหมาะสมในการประเมินธรรมาภิบาลของสวรส. และหน่วยงานวิจัยในเครือข่ายของสวรส.

1.6 ขั้นตอนการกำหนดนโยบาย **หลักความพร้อมรับผิด**

ความพร้อมรับผิดในการกำหนดนโยบายของสวรส

ความสำคัญ

หลักความพร้อมรับผิดต่อสาธารณะ (Accountability) เป็นหลักการที่มีความสำคัญมาก เพราะเป็นหลักการที่แสดงให้เห็นถึงความพร้อมที่จะรับผิดชอบต่อกระบวนการและผลลัพธ์การดำเนินงานที่จะเกิดขึ้นของแต่ละองค์กร ดังนั้น ในกระบวนการกำหนดนโยบายของสวรส. จึงจำเป็นจะต้องนำหลักความพร้อมรับผิดเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการด้วย เช่น มีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จทางนโยบายที่ชัดเจน หรือมีการกำหนดเกณฑ์และแนวทางการประเมินผลภาพรวมการทำงานเชิงนโยบายของสวรส. อย่างชัดเจน ซึ่งการดำเนินการเช่นนั้น จะช่วยวางพื้นฐานของความพร้อมรับผิดของสวรส. ในขั้นตอนหรือกระบวนการอื่นๆ ของการจัดการงานวิจัยของสวรส. ต่อไป เช่น สามารถนำตัวชี้วัดความสำเร็จทางนโยบายไปเทียบเคียงกับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการจัดการงานวิจัยในแต่ละช่วงเวลา หรือสามารถใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการประเมินผลการทำงานของสวรส. ตั้งแต่เริ่มต้นกระบวนการทำงาน

การประเมินคุณภาพ

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	ผลการประเมิน	หมายเหตุ
1) ในการกำหนดนโยบายของสวรส. มีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จทางนโยบายที่ชัดเจน	ผ่าน	
2) การกำหนดแนวทางในการประเมินผลตัวชี้วัดความสำเร็จทางนโยบายแต่ละตัวชี้วัดอย่างชัดเจน	ไม่ผ่าน	
3)การประเมินผลกระทบทางบวกและทางลบจากการดำเนินนโยบายของ สวรส.		
4) การกำหนดเกณฑ์และแนวทางการประเมินผลภาพรวมการทำงานเชิงนโยบายของสวรส. อย่างชัดเจน เช่น การกำหนดกรอบเวลาในการประเมินผลอย่างชัดเจน	ไม่ผ่าน	

ผลการประเมิน

ระดับการประเมิน	ผลการประเมิน	เหตุผลประกอบการประเมิน
ไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้/ไม่ประเมิน	☐	ในการกำหนดนโยบายของสวรส. มีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จทางนโยบายที่ชัดเจน แต่ยังไม่มีการกำหนดแนวทางในการประเมินผลตัวชี้วัดความสำเร็จทางนโยบายแต่ละตัวชี้วัดไว้ขณะเดียวกันก็ยังไม่มีการกำหนดกรอบแนวทางการประเมินผลของสวรส. ไว้อย่างชัดเจนด้วย ดังนั้นผลการประเมินจึงอยู่ในระดับปานกลาง
ไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพข้อใดเลย	(1) ☐ **ต่ำสุด**	
	(2) ☐ **ต่ำถึงปานกลาง**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**เพียงหนึ่ง**ประการ	(3) ☑ **ปานกลาง**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**สอง**ประการ	(4) ☐ **ปานกลางถึงสูง**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**ทั้งสาม**ประการ	(5) ☐ **สูงที่สุด**	

รายชื่อผู้ประเมินตัวชี้วัด

อ.ดร.เดชรัต สุขกำเนิด

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แหล่งข้อมูลอ้างอิง

1) การสัมภาษณ์ผู้จัดการวิจัยในสวรส.
2) การสัมภาษณ์ผู้จัดการ/ผู้ประสานเครือข่ายวิจัยของสวรส.
3) การประชุมกลุ่มย่อยของทีมงานจัดการวิจัยของสวรส.
4) แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2552 ของสวรส.

ข้อมูลเพิ่มเติม (หมายเหตุ)

ไม่มี

ความคิดเห็นต่อตัวชี้วัด

โดยภาพรวม ตัวชี้วัดนี้เป็นตัวชี้วัดที่มีความเหมาะสมในการประเมินธรรมาภิบาลของสวรส. และหน่วยงานวิจัยในเครือข่ายของสวรส. แต่เนื่องจากการกำหนดนโยบายของ สวรส. อาจส่งผลกระทบทางบวกและทางลบต่อฝ่ายต่างๆและประชาชนจำนวนมากได้ ดังนั้น ในกระบวนการประเมินของ สวรส.จึงควรมีการประเมินผลกระทบทางนโยบายที่จะเกิดขึ้นทั้งทางบวกและทางลบ ทั้งผลที่เกิดขึ้นโดยตั้งใจ และผลต่อเนื่องที่อาจมิได้ตั้งใจ (untended consequences) เพื่อที่จะลดผลกระทบทางลบต่อภาคส่วนต่างๆจากการดำเนินนโยบายของ สวรส. ลง ซึ่งในลำดับต่อไปจะเป็นองค์ประกอบทางคุณภาพในตัวชี้วัดนี้อีกข้อหนึ่ง

2. การวางแผนจัดการงานวิจัย

2.1 ขั้นตอนการวางแผนจัดการงานวิจัย (หรือการพัฒนาแผนงานวิจัย) **หลักการนิติรัฐ**

ความเป็นนิติรัฐในการวางแผนจัดการงานวิจัย (หรือการพัฒนาแผนงานวิจัย)ของสวรส

ความสำคัญ

การวางแผนจัดการงานวิจัย หรือ รูปแบบซึ่งมักเกิดขึ้นในทางปฏิบัติคือ การพัฒนาแผนงานวิจัยต่างๆ ของสวรส. เป็นกลไกที่สำคัญที่สุดในการแปลงนโยบายของสวรส. ลงไปสู่การปฏิบัติการจริงในสังคม ทั้งในแง่ของการจัดการวิจัย การจัดการความรู้ และการขับเคลื่อนทางนโยบายและทางสังคม โดยในอดีตที่ผ่านมา สวรส. มีการจัดรูปแบบของแผนงานวิจัยหลากหลายรูปแบบ ตามเงื่อนไขและบริบทแวดล้อมที่แตกต่างกันไปในแต่ละกรณี

อย่างไรก็ดี ในการดำเนินการตามหลักนิติรัฐ การวางแผนจัดการงานวิจัยของสวรส. ก็จำเป็นจะต้องพัฒนาให้สอดคล้องกับหลักการและเงื่อนไขในการทำงานของสวรส. ภายใต้พรบ. สวรส. กฎหมาย และระเบียบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น ตัวชี้วัดนี้จึงพิจารณาความสอดคล้องของกระบวนการจัดตั้งและการดำเนินการของแผนงานวิจัยต่างๆ ของสวรส. ว่าเป็นไปตามหลักการของกฎหมายที่เกี่ยวข้องหรือไม่ เพื่อให้เกิดการปรับปรุงกระบวนการวางแผนการจัดการงานวิจัยให้เป็นไปตามหลักนิติรัฐให้มากที่สุด

การประเมินคุณภาพ

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	ผลการประเมิน	หมายเหตุ
1) การผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการฯ ในการจัดตั้งแผนงานวิจัยแต่ละแผนงาน โดยเฉพาะการจัดตั้งสถาบันภาคีของสวรส.	ผ่าน	
2) การจัดตั้งและการดำเนินการของแต่ละแผนงานฯ (หรือสถาบันภาคี) ต้องเป็นไปตามระเบียบของสวรส. และ/หรือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีการระบุถึงระเบียบที่จะใช้สำหรับแต่ละแผนงานฯ อย่างชัดเจนในที่ประชุมคณะกรรมการฯ	ผ่าน	

ผลการประเมิน

ระดับการประเมิน	ผลการประเมิน	เหตุผลประกอบการประเมิน
ไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้/ไม่ประเมิน	☐	แม้ว่าในอดีตการจัดตั้งสถาบันภาคีของสวรส. อาจมีแนวทางที่แตกต่างกันไปในแต่ละกรณี แต่ผู้บริหารสวรส. ในปัจจุบัน ก็พยายามอย่างจริงจังในการปรับระบบการจัดตั้งและการดำเนินการของสถาบันภาคีให้เป็นระบบเดียวกันมากขึ้น โดยจะต้องผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการฯ และจะต้องดำเนินการตามระเบียบของสวรส. ดังนั้น ผลการประเมินจึงอยู่ในระดับสูงสุด
ไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพข้อใดเลย	**(1) ☐ ต่ำสุด**	
	(2) ☐ ต่ำถึงปานกลาง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**หนึ่ง**ประการ	**(3) ☐ ปานกลาง**	
	(4) ☐ ปานกลางถึงสูง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**ทั้งสอง**ประการ	**(5) ☑ สูงที่สุด**	

รายชื่อผู้ประเมินตัวชี้วัด

อ.ดร.เดชรัต สุขกำเนิด

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แหล่งข้อมูลอ้างอิง

1) รายงานการประชุมของคณะกรรมการสวรส.
2) การสัมภาษณ์ผู้จัดการวิจัยในสวรส.
3) การสัมภาษณ์ผู้จัดการ/ผู้ประสานเครือข่ายวิจัยของสวรส.
4) การประชุมกลุ่มย่อยของทีมงานจัดการวิจัยของสวรส.

ข้อมูลเพิ่มเติม (หมายเหตุ)

ไม่มี

ความคิดเห็นต่อตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดนี้เป็นตัวชี้วัดที่มีความเหมาะสมในการประเมินธรรมาภิบาลของสวรส. และหน่วยงานวิจัยในเครือข่ายของสวรส.

2.2 ขั้นตอนการวางแผนจัดการงานวิจัย (หรือการพัฒนาแผนงานวิจัย) **หลักการความโปร่งใส**

ความโปร่งใสในการวางแผนจัดการงานวิจัย (หรือการพัฒนาแผนงานวิจัย) ของสวรส.

ความสำคัญ

เนื่องจากการวางแผนจัดการงานวิจัยของสวรส. หรือการพัฒนาแผนงานวิจัยของสวรส. เป็นกลไกที่สำคัญที่สุดในการขับเคลื่อนการทำงานของสวรส. นอกจากนั้น การพัฒนาแผนงานวิจัยของสวรส. ยังมีความเกี่ยวพันกับการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรต่างๆ ในการวิจัย ซึ่งเป็นประเด็นที่เกี่ยวพันกับความโปร่งใสและความทับซ้อนของผลประโยชน์ในการวางแผนและดำเนินการของสวรส. อีกด้วย ดังนั้น กระบวนการวางแผนจัดการงานวิจัยของสวรส. จึงจำเป็นจะต้องมีความโปร่งใสในการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ

ทั้งนี้ กรอบการประเมินคุณภาพของความโปร่งใสในกระบวนการวางแผนจัดการงานวิจัยมีความสอดคล้องกับกรอบการประเมินคุณภาพของความโปร่งใสในกระบวนการกรอบการประเมินคุณภาพของความโปร่งใสในกระบวนการกำหนดนโยบายของสวรส. นั่นคือ มีการพิจารณาทั้งความกว้างขวางของข้อมูลที่เปิดเผย ความลึกของข้อมูลที่เปิดเผย ความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูล ระยะเวลาในการเปิดเผยข้อมูล และความต่อเนื่องในการเปิดเผยข้อมูล

การประเมินคุณภาพ

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	ผลการประเมิน	หมายเหตุ
1) **ความกว้างขวางของการเปิดเผยข้อมูล** โดยมีการเปิดเผยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแผนงานวิจัยในมุมมองต่างๆ มิใช่เฉพาะแนวทางที่สวรส. หรือแผนงานฯ วางแผนหรือดำเนินการเท่านั้น	ผ่าน	
2) **ความลึกของข้อมูลที่เปิดเผย** โดยจะต้องเปิดเผยข้อมูลวิชาการที่ใช้เป็นพื้นฐานในการวางแผนงานวิจัยของแผนงานฯ ด้านต่างๆ ของสวรส.	ผ่าน	
3) **ความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูล** มีการจัดระบบข้อมูลเพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลของสาธารณชน โดยจัดเป็นหมวดหมู่ที่ชัดเจนในเว็บไซต์และ/หรือห้องสมุดของแผนงานฯ และ/หรือของสวรส.	ไม่ผ่าน	การดำเนินการของแผนงานจะแตกต่างกันไปในแต่ละกรณี
4) **ระยะเวลาในการเปิดเผยข้อมูล** ต้องเอื้ออำนวยต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสาธารณชน เช่น เปิดเผยข้อมูลล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 15 วันก่อนที่จะมีการตัดสินใจเกี่ยวกับแผนและการดำเนินการของแต่ละแผนงานฯ	ผ่าน	การดำเนินการของแผนงานจะแตกต่างกันไปในแต่ละกรณี
5) **ความต่อเนื่องในการเปิดเผยข้อมูล** โดยยังคงนำเสนอข้อมูลทางวิชาการเกี่ยวกับการดำเนินการและผลการดำเนินการของแต่ละแผนงานฯ อย่างต่อเนื่อง	ไม่ผ่าน	

ผลการประเมิน

ระดับการประเมิน	ผลการประเมิน	เหตุผลประกอบการประเมิน
ไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้/ไม่ประเมิน	☐	โดยทั่วไป การเปิดเผยข้อมูลของสวรส. ในขั้นการพัฒนาแผนงาน มีความเหมาะสมในแง่ของความกว้าง ความลึก และระยะเวลาของการเปิดเผยข้อมูลที่นำมาใช้ในการพัฒนาแผนงาน ตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพ แต่เนื่องจากสวรส. ยังไม่มีการกำหนดแนวทางในการเปิดเผยข้อมูลในส่วนของการพัฒนาแผนงานที่ชัดเจน ทำให้การเปิดเผยข้อมูลในการกำหนดนโยบายของสวรส. ที่ผ่านมาจึงอาจไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพในบางด้าน ผลการประเมินจึงอยู่ในระดับปานกลาง
ไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพข้อใดเลย	**(1) ☐ ต่ำสุด**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**เพียงหนึ่งหรือสอง**ประการ	**(2) ☐ ต่ำถึงปานกลาง**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**สาม**ประการ	**(3) ☑ ปานกลาง**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**สี่**ประการ	**(4) ☐ ปานกลางถึงสูง**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**ทั้งห้า**ประการ	**(5) ☐ สูงที่สุด**	

รายชื่อผู้ประเมินตัวชี้วัด

อ.ดร.เดชรัต สุขกำเนิด

เศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แหล่งข้อมูลอ้างอิง

1) การสัมภาษณ์ผู้จัดการวิจัยในสวรส.
2) การสัมภาษณ์ผู้จัดการ/ผู้ประสานเครือข่ายวิจัยของสวรส.
3) การประชุมกลุ่มย่อยของทีมงานจัดการวิจัยของสวรส.
4) แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2552 ของสวรส.

ข้อมูลเพิ่มเติม (หมายเหตุ)

ไม่มี

ความคิดเห็นต่อตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดนี้เป็นตัวชี้วัดที่มีความเหมาะสมในการประเมินธรรมาภิบาลของสวรส. และหน่วยงานวิจัยในเครือข่ายของสวรส.

2.3 ขั้นตอนการวางแผนจัดการงานวิจัย (หรือการพัฒนาแผนงานวิจัย) **หลักการความคุ้มค่า**

หลักความคุ้มค่าในการวางแผนจัดการงานวิจัย (หรือการพัฒนาแผนงานวิจัย)ของสวรส

ความสำคัญ

ตามที่ได้กล่าวข้างต้นว่า การวางแผนจัดการงานวิจัยเป็นเงื่อนไขที่สำคัญที่สุดในการแปลงนโยบายของสวรส. ไปสู่ประสิทธิผลในเชิงผลลัพธ์ของสวรส. อีกทั้งการวางแผนจัดการงานวิจัยยังเกี่ยวพันกับการจัดสรรทรัพยากรการวิจัยอันมีจำกัดอีกด้วย ดังนั้น การวางแผนจัดการงานวิจัยจึงจำเป็นต้องพิจารณาในหลักความคุ้มค่า เพื่อให้เกิดความมั่นใจแก่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องว่า การวางแผนจัดการงานวิจัยของสวรส. จะเป็นไปในลักษณะที่จะทำให้เกิดประโยชน์โภชน์ผลมากที่สุดแก่สังคมอย่างแท้จริง

ทั้งนี้ การพิจารณาหลักความคุ้มค่าในการวางแผนจัดการงานวิจัยจะพิจารณาจาก การนำเอาการกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาความคุ้มค่าของแผนงานวิจัยแต่ละแผนงาน การนำเสนอข้อมูลในการพิจารณาความคุ้มค่าของแผนงานวิจัย และการกำหนดเกณฑ์ความคุ้มค่าเป็นส่วนหนึ่งของตัวชี้วัดความสำเร็จของแต่ละแผนงานอย่างชัดเจน ซึ่งแม้ว่าตัวชี้วัดนี้จะมีลักษณะเป็นตัวชี้วัดในเชิงกระบวนการมากกว่าในเชิงผลลัพธ์ แต่ก็จะเป็นแนวทางให้เกิดการพิจารณาถึงผลลัพธ์ของการทำงานของสวรส.ในที่สุด โดยเฉพาะการกำหนดเกณฑ์ความคุ้มค่าเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จด้วย

การประเมินคุณภาพ

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	ผลการประเมิน	หมายเหตุ
1) การกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาความคุ้มค่าของแผนงานวิจัยแต่ละแผนงานอย่างชัดเจน	ผ่าน	
2) การนำเสนอข้อมูลในการพิจารณาความคุ้มค่าของแผนงานวิจัยอย่างชัดเจน	ผ่าน	แต่การนำเสนออาจแตกต่างกันไปในแต่ละกรณี
3) การกำหนดเกณฑ์ความคุ้มค่าเป็นส่วนหนึ่งของตัวชี้วัดความสำเร็จของแต่ละแผนงาน	ผ่าน	แต่การกำหนดเกณฑ์อาจแตกต่างกันไปในแต่ละกรณี

ผลการประเมิน

ระดับการประเมิน	ผลการประเมิน	เหตุผลประกอบการประเมิน
ไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้/ไม่ประเมิน	☐	ในกระบวนการพิจารณาแผนงานของสวรส. มักจะมีการกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาความคุ้มค่าและมีการนำเสนอความคุ้มค่าของแผนงานวิจัยแต่ละแผนงาน อีกทั้งแผนงานส่วนใหญ่ยังมีการนำเกณฑ์ความคุ้มค่าเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของตัวชี้วัดความสำเร็จของแต่ละแผนงาน ผลการประเมินจึงอยู่ในระดับสูงที่สุด แม้ว่าการนำเสมอข้อมูลของแต่ละแผนงานอาจมีความแตกต่างกันไปในแต่ละกรณีบ้างก็ตาม
ไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพข้อใดเลย	**(1)** ☐ **ต่ำสุด**	
	(2) ☐ **ต่ำถึงปานกลาง**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**เพียงหนึ่ง**ประการ	**(3)** ☐ **ปานกลาง**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**สอง**ประการ	**(4)** ☐ **ปานกลางถึงสูง**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**ทั้งสาม**ประการ	**(5)** ☑ **สูงที่สุด**	

รายชื่อผู้ประเมินตัวชี้วัด

อ.ดร.เดชรัต สุขกำเนิด

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แหล่งข้อมูลอ้างอิง

1) การสัมภาษณ์ผู้จัดการวิจัยในสวรส.
2) การสัมภาษณ์ผู้จัดการ/ผู้ประสานเครือข่ายวิจัยของสวรส.
3) การประชุมกลุ่มย่อยของทีมงานจัดการวิจัยของสวรส.

ข้อมูลเพิ่มเติม (หมายเหตุ)

แม้ว่า ผลการประเมินในตัวชี้วัดนี้จะอยู่ในระดับสูงที่สุด แต่การนำเสมอข้อมูลของแต่ละแผนงานยังคงมีความแตกต่างกัน ดังนั้น สวรส. จึงควรพัฒนากรอบแนวทางในการนำเกณฑ์ความคุ้มค่าเข้าไว้ในการพิจารณาในระดับแผนงาน โดยกรอบแนวทางอาจรวบรวมประเด็นความคุ้มค่าในขั้นตอนต่างๆ ด้วย

ความคิดเห็นต่อตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดนี้เป็นตัวชี้วัดที่มีความเหมาะสมในการประเมินธรรมาภิบาลของสวรส. และหน่วยงานวิจัยในเครือข่ายของสวรส.

2.4 ขั้นตอนการวางแผนจัดการงานวิจัย (หรือการพัฒนาแผนงานวิจัย) **หลักการมีส่วนร่วม**

การมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดการงานวิจัย (หรือการพัฒนาแผนงานวิจัย) ของสวรส.

ความสำคัญ

เนื่องจากการวางแผนจัดการงานวิจัย หรือการพัฒนาแผนงานวิจัยของสวรส. เป็นการพัฒนาแนวคิด แนวทาง และวิธีการปฏิบัติงานในประเด็นที่จำเพาะเจาะจงมากขึ้น ภาคส่วนต่างๆ ของสังคมที่เกี่ยวข้องจึงมักจะมีความสนใจในการเข้าร่วมในการวางแผนจัดการงานวิจัยเป็นอย่างมาก หากพิจารณาในบางมุมมองอาจถือว่าภาคส่วนต่างๆ ในสังคมมีความสนใจในการเข้าร่วมในการวางแผนจัดการงานวิจัยมากกว่าการกำหนดนโยบายของสวรส. เสียอีก ดังนั้น กระบวนการวางแผนจัดการงานวิจัยจึงจำเป็นที่จะต้องพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วม เพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วมของสาธารณะ โดยจะต้องพัฒนาทั้งในแง่ของความชัดเจนของกระบวนการมีส่วนร่วม ช่องทางและระยะเวลาในการเข้ามามีส่วนร่วมของสาธารณชน การเข้าถึงประชากรกลุ่มด้อยโอกาส และการตอบสนองต่อกระบวนการมีส่วนร่วมของสาธารณชน ซึ่งเป็นกรอบการประเมินคุณภาพเดียวกันกับกระบวนการมีส่วนร่วมของกระบวนการกำหนดนโยบายของสวรส.

การประเมินคุณภาพ

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	ผลการประเมิน	หมายเหตุ
1) **ความชัดเจนของกระบวนการมีส่วนร่วม** โดยมีการกำหนดที่ชัดเจนว่าการมีส่วนร่วมของสาธารณชนจะเกิดขึ้นในขั้นตอนใดของกระบวนการวางแผนหรือพัฒนาแผนงานวิจัย และจะถูกนำเข้าสู่กระบวนการวางแผนหรือตัดสินใจในรูปแบบใด	ผ่าน	
2) **ช่องทางที่เหมาะสมในการมีส่วนร่วม** มีการเปิดให้สาธารณชนเข้ามามีการมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดการงานวิจัยได้มากกว่าหนึ่งช่องทาง	ผ่าน	
3) **ระยะเวลาที่เหมาะสมในการมีส่วนร่วม** โดยมีการแจ้งให้ทราบถึงการมีส่วนร่วมล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 15 วัน และจะต้องมีการแจ้งโดยช่องทางต่างๆ ไม่น้อยกว่า 2 ช่องทาง	ไม่ผ่าน	
4) **การเข้าถึงกลุ่มผู้ด้อยโอกาส** ต้องแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจจริงในการเปิดช่องทางการมีส่วนร่วมเป็นพิเศษสำหรับกลุ่มประชากรผู้ด้อยโอกาสในสังคมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการของแผนงานฯนั้น	ผ่าน	
5) **การตอบสนองต่อกระบวนการมีส่วนร่วม** เมื่อจัดกระบวนการมีส่วนร่วมของสาธารณชนแล้ว จะต้องมีการตอบข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้ให้ความเห็น โดยจะต้องแจ้งให้ผู้ความเห็นทราบว่าจะได้รับคำตอบด้วยช่องทางใด	ไม่ผ่าน	

ผลการประเมิน

ระดับการประเมิน	ผลการประเมิน	เหตุผลประกอบการประเมิน
ไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้/ไม่ประเมิน	☐	เช่นเดียวกับขั้นตอนการกำหนดนโยบาย สวรส. จะเปิดโอกาสให้ภาคี ซึ่งรวมถึงตัวแทนของกลุ่มด้อยโอกาสทางสังคมบางส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาแผนงาน. โดยระบุถึงกระบวนการพัฒนาแผนงานที่ชัดเจน แต่เนื่องจากแนวคิดของสวรส. ในการจัดกระบวนการมีส่วนร่วมเป็นไปในลักษณะภาคีมากกว่าของการมีส่วนร่วมของสาธารณะ ดังนั้น ในการประเมินจึงไม่พบการกำหนดช่องทางสำหรับการมีส่วนร่วมของสาธารณะอย่างกว้างขวาง หรือไม่มีกระบวนการตอบรับข้อคิดเห็นดังกล่าว ดังนั้นผลการประเมินจึงอยู่ในระดับปานกลาง
ไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพข้อใดเลย	(1) ☐ **ต่ำสุด**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**เพียงหนึ่งหรือสอง**ประการ	(2) ☐ **ต่ำถึงปานกลาง**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**สาม**ประการ	(3) ☑ **ปานกลาง**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**สี่**ประการ	(4) ☐ **ปานกลางถึงสูง**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**ทั้งห้า**ประการ	(5) ☐ **สูงที่สุด**	

รายชื่อผู้ประเมินตัวชี้วัด

อ.ดร.เดชรัต สุขกำเนิด

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แหล่งข้อมูลอ้างอิง

1) การสัมภาษณ์ผู้จัดการวิจัยในสวรส.
2) การสัมภาษณ์ผู้จัดการ/ผู้ประสานเครือข่ายวิจัยของสวรส.
3) การประชุมกลุ่มย่อยของทีมงานจัดการวิจัยของสวรส.

ข้อมูลเพิ่มเติม (หมายเหตุ)

เช่นเดียวกับระดับการกำหนดนโยบาย ผู้บริหารและทีมจัดการวิจัยของสวรส. เอง ได้ตั้งข้อสงสัยว่าการดำเนินการของสวรส. เป็นองค์กรงานวิจัยมากกว่าองค์กรกำหนดนโยบาย ดังนั้น สวรส. จึงไม่น่าจะมีความจำเป็นในการเปิดเวทีให้สาธารณชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายโดยตรง แต่น่าจะเน้นบทบาทของภาคีการวิจัยมากกว่า ขณะเดียวกัน ผู้จัดการ/ผู้ประสานเครือข่ายวิจัยของสวรส.บางท่านก็มีความเห็นไปในทิศทางเดียวกัน

อย่างไรก็ดี การเปิดโอกาสและเวทีให้สาธารณชนที่สนใจ ได้มีโอกาสรับทราบกระบวนการและข้อมูลต่างๆ ในการพัฒนาแผนงาน ตลอดจนมีโอกาสในเสนอความคิดเห็นในบางประเด็นที่สนใจ น่าจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการของแผนงานและสวรส. นอกจากนี้ การเปิดโอกาสให้สาธารณชนได้เข้ามามีส่วนร่วมยังอาจดำเนินการได้หลายรูปแบบเช่น การรับความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น

ความคิดเห็นต่อตัวชี้วัด

ความเหมาะสมของตัวชี้วัดนี้จึงขึ้นอยู่กับความคิดเห็นของผู้บริหารสวรส. ในประเด็นที่ได้ระบุไว้ในข้อคิดเห็นเพิ่มเติม ซึ่งหากสวรส. ต้องการให้ระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแผนงานวิจัยอยู่ในระดับภาคีเครือข่ายมากกว่าระดับสาธารณะ ก็จำเป็นที่จะต้องปรับแนวทางการประเมินในตัวชี้วัดนี้กันใหม่อีกครั้ง

2.5 ขั้นตอนการวางแผนจัดการงานวิจัย (หรือการพัฒนาแผนงานวิจัย) **หลักการคุณภาพ**

หลักคุณภาพในการวางแผนจัดการงานวิจัย (หรือการพัฒนาแผนงานวิจัย)ของ สวรส.

ความสำคัญ

เนื่องจากสวรส. เป็นสถาบันทางวิชาการ ดังนั้น สวรส. จึงควรนำหลักการทางจริยธรรมและทางคุณภาพทางวิชาการเข้ามาเป็นกระบวนการหนึ่งที่จะช่วยให้การวางแผนจัดการงานวิจัยของสวรส. โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในการวางแผนหรือพัฒนาจัดการงานวิจัย ซึ่งจะเป็นกลไกสำคัญในการแปลงนโยบายลงสู่การปฏิบัติ ยิ่งมีความจำเป็นที่จะต้องจัดให้มีกระบวนการเชิงคุณภาพในการพิจารณาความเหมาะสมทางจริยธรรมในการวิจัยของแต่ละแผนงานวิจัยจากนักวิชาการ/ผู้เกี่ยวข้อง การแสดงให้เห็นหลักฐานอย่างชัดเจนถึงการประยุกต์ใช้ข้อมูลหลักฐาน/ความคิดเห็นทางวิชาการ และการเปิดรับฟังความเห็นทางวิชาการอย่างกว้างขวางในการวางแผนจัดการงานวิจัยแต่ละด้านของสวรส. ซึ่งถือเป็นเกณฑ์คุณภาพพื้นฐานของหลักคุณภาพในการวางแผนจัดการงานวิจัยของสวรส.

การประเมินคุณภาพ

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	ผลการประเมิน	หมายเหตุ
1) ต้องจัดให้มีกระบวนการพิจารณาความเหมาะสมทางจริยธรรมในการวิจัยของแต่ละแผนงานวิจัยจากนักวิชาการ/ผู้เกี่ยวข้อง	ผ่าน	
2) การประยุกต์ใช้ข้อมูลหลักฐานต่าง ๆ ในการวางแผนจัดการงานวิจัยของแต่ละแผนงานฯ อย่างเหมาะสม	ผ่าน	
3) ในการวางแผนจัดการงานวิจัย ต้องจัดให้มีการเปิดรับฟังความคิดเห็นในการวางแผนการวิจัยจากนักวิชาการ/ผู้เกี่ยวข้องโดยตรง เพื่อตรวจสอบความถูกต้องทางวิชาการและเสนอแนะแนวทางการดำเนินการ	ผ่าน	

ผลการประเมิน

ระดับการประเมิน	ผลการประเมิน	เหตุผลประกอบการประเมิน
ไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้/ไม่ประเมิน	☐	การพัฒนาแผนงานของสวรส. กำหนดให้มีกระบวนการพิจารณาความเหมาะสมทางจริยธรรมในการวิจัยของแต่ละแผนงานวิจัยจากนักวิชาการ/ผู้เกี่ยวข้อง และนำข้อมูลหลักฐานต่างๆ ในการวางแผนจัดการงานวิจัย รวมถึงจัดให้มีการเปิดรับฟังความคิดเห็นในการวางแผนการวิจัยจากนักวิชาการ/ผู้เกี่ยวข้องโดยตรง เพื่อตรวจสอบความถูกต้องทางวิชาการ และเสนอแนะแนวทางการดำเนินการ ดังนั้นผลการประเมินจึงอยู่ในระดับสูงที่สุด
ไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพข้อใดเลย	**(1)** ☐ **ต่ำสุด**	
	(2) ☐ **ต่ำถึงปานกลาง**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**เพียงหนึ่ง**ประการ	**(3)** ☐ **ปานกลาง**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**สอง**ประการ	**(4)** ☐ **ปานกลางถึงสูง**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**ทั้งสาม**ประการ	**(5)** ☑ **สูงที่สุด**	

รายชื่อผู้ประเมินตัวชี้วัด

อ.ดร.เดชรัต สุขกำเนิด

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แหล่งข้อมูลอ้างอิง

1) การสัมภาษณ์ผู้จัดการวิจัยในสวรส.
2) การสัมภาษณ์ผู้จัดการ/ผู้ประสานเครือข่ายวิจัยของสวรส.
3) การประชุมกลุ่มย่อยของทีมงานจัดการวิจัยของสวรส.
4) แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2552 ของสวรส.

ข้อมูลเพิ่มเติม (หมายเหตุ)

ไม่มี

ความคิดเห็นต่อตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดนี้เป็นตัวชี้วัดที่มีความเหมาะสมในการประเมินธรรมาภิบาลของสวรส. และหน่วยงานวิจัยในเครือข่ายของสวรส.

2.6 ขั้นตอนการวางแผนจัดการงานวิจัย (หรือการพัฒนาแผนงานวิจัย) **หลักความพร้อมรับผิด**

หลักความพร้อมรับผิดในการวางแผนจัดการงานวิจัย (หรือการพัฒนาแผนงานวิจัย) ของสวรส.

ความสำคัญ

หลักความพร้อมรับผิดในการวางแผนจัดการงานวิจัยของสวรส. เกี่ยวข้องโดยตรงกับความพร้อมรับผิดหรือ accountability ของแต่ละแผนงานวิจัย ต่อเจตนารมย์และเป้าหมายของสวรส.ในการพัฒนาแผนงานแต่ละแผนงานฯ ของสวรส. ดังนั้น สวรส. จึงจำเป็นจะต้องนำหลักความพร้อมที่จะรับผิดชอบไปประยุกต์ในขั้นตอนของการวางแผนจัดการงานวิจัย หรือประยุกต์ใช้ในระดับของแผนงานวิจัยต่อไป โดยจะต้องมีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของแต่ละแผนงานที่ชัดเจน มีการกำหนดเกณฑ์และแนวทางการประเมินผลตัวชี้วัด และการประเมินผลภาพรวมของแต่ละแผนงาน ซึ่งการดำเนินการเช่นนั้น จะช่วยวางพื้นฐานของความพร้อมรับผิดของแผนงาน และของสวรส. โดยภาพรวม

การประเมินคุณภาพ

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	ผลการประเมิน	หมายเหตุ
1) ในการวางแผนจัดการงานวิจัย ต้องมีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของแต่ละแผนงานต่างๆ อย่างชัดเจน	ผ่าน	
2) การกำหนดแนวทางในการประเมินผลตัวชี้วัดความสำเร็จของแต่ละแผนงาน	ไม่ผ่าน	การดำเนินการจะแตกต่างกันในแต่ละกรณี
3) ในการวางแผนจัดการงานวิจัย ต้องมีการกำหนดเกณฑ์และแนวทางการประเมินผลภาพรวมการทำงานของแต่ละแผนงาน เช่น กรอบเวลาในการประเมินผล ที่ชัดเจน	ไม่ผ่าน	การดำเนินการจะแตกต่างกันในแต่ละกรณี

ผลการประเมิน

ระดับการประเมิน	ผลการประเมิน	เหตุผลประกอบการประเมิน
ไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้/ไม่ประเมิน	☐	ในการวางแผนจัดการงานวิจัย ต้องมีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของแต่ละแผนงานต่างๆ แต่บางแผนงานยังไม่มีการกำหนดแนวทางในการประเมินผลตัวชี้วัดความสำเร็จของแต่ละแผนงาน และสวรส. ยังไม่มีการกำหนดเกณฑ์และแนวทางการประเมินผลภาพรวมการทำงานของแต่ละแผนงาน เช่น การกำหนดกรอบเวลาในการประเมินผล ที่ชัดเจน ดังนั้นผลการประเมินจึงอยู่ในระดับปานกลาง
ไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพข้อใดเลย	**(1)** ☐ **ต่ำสุด**	
	(2) ☐ **ต่ำถึงปานกลาง**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**เพียงหนึ่ง**ประการ	**(3)** ☑ **ปานกลาง**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**สอง**ประการ	**(4)** ☐ **ปานกลางถึงสูง**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**ทั้งสาม**ประการ	**(5)** ☐ **สูงที่สุด**	

รายชื่อผู้ประเมินตัวชี้วัด

อ.ดร.เดชรัต สุขกำเนิด

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แหล่งข้อมูลอ้างอิง

1) การสัมภาษณ์ผู้จัดการวิจัยในสวรส.
2) การสัมภาษณ์ผู้จัดการ/ผู้ประสานเครือข่ายวิจัยของสวรส.
3) การประชุมกลุ่มย่อยของทีมงานจัดการวิจัยของสวรส.
4) แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2552 ของสวรส.

ข้อมูลเพิ่มเติม (หมายเหตุ)

ไม่มี

ความคิดเห็นต่อตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดนี้เป็นตัวชี้วัดที่มีความเหมาะสมในการประเมินธรรมาภิบาลของสวรส. และหน่วยงานวิจัยในเครือข่ายของสวรส.

3. การระดมและการจัดสรรทรัพยากร

3.1 ขั้นตอนการระดมทรัพยากรและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัย **หลักการนิติรัฐ**

ความเป็นนิติรัฐในการระดมทรัพยากร และการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัยของสวรส

ความสำคัญ

แม้ว่าการระดมและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัยจะเป็นภารกิจพื้นฐานที่สำคัญมากในการจัดการงานวิจัยให้ประสบความสำเร็จ แต่การระดมและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัยก็อาจจะเกิดความสุ่มเสี่ยงในหลายด้าน ทั้งในแง่ของระเบียบปฏิบัติและในแง่ความโปร่งใสในการระดมและจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัย ดังนั้น การพัฒนาหลักการธรรมาภิบาลในการระดมและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัยของสวรส. จึงเป็นสิ่งที่จำเป็น โดยในแง่ของหลักความเป็นนิติรัฐ สวรส. ควรมีการกำหนดกรอบแนวทางการระดมและจัดสรรทรัพยากรที่ชัดเจนในระดับสวรส. และในระดับของแผนงานฯ ให้เป็นไปตามกฎระเบียบของสวรส. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การประเมินคุณภาพ

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	ผลการประเมิน	หมายเหตุ
1) การกำหนดกรอบแนวทางการระดมและจัดสรรทรัพยากรที่ชัดเจน**ในระดับสวรส.** ให้เป็นไปตามกฎระเบียบของสวรส. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงเพื่อให้เกิดความโปร่งใส และป้องกันความทับซ้อนของผลประโยชน์	ผ่าน	
2) การกำหนดกรอบแนวทางการระดมและจัดสรรทรัพยากรที่ชัดเจน**ในระดับแผนงาน**แต่ละแผนงานฯ ให้เป็นไปตามกฎระเบียบของสวรส. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงเพื่อให้เกิดความโปร่งใส และป้องกันความทับซ้อนของผลประโยชน์	ผ่าน	

ผลการประเมิน

ระดับการประเมิน	ผลการประเมิน	เหตุผลประกอบการประเมิน
ไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้/ไม่ประเมิน	☐	เนื่องจากสวรส. มีระเบียบและแนวปฏิบัติในการร่วมลงทุนในแผนงานวิจัยกับหน่วยงานอื่นๆ อย่างชัดเจน และได้นำระเบียบและแนวปฏิบัตินั้นมาประยุกต์ใช้ในระดับแผนงานด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและป้องกันความทับซ้อนของผลประโยชน์ อย่างไรก็ดี การดำเนินการของแต่ละแผนงานอาจมีรายละเอียดแตกต่างกันบ้าง แต่ก็เป็นไปตามแนวทางที่สวรส. กำหนด ดังนั้น ผลการประเมินจึงอยู่ในระดับสูงสุด
ไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพข้อใดเลย	**(1)** ☐ **ต่ำสุด**	
	(2) ☐ **ต่ำถึงปานกลาง**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**หนึ่ง**ประการ	**(3)** ☐ **ปานกลาง**	
	(4) ☐ **ปานกลางถึงสูง**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**ทั้งสอง**ประการ	**(5)** ☑ **สูงที่สุด**	

รายชื่อผู้ประเมินตัวชี้วัด

อ.ดร.เดชรัต สุขกำเนิด

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แหล่งข้อมูลอ้างอิง

1) การสัมภาษณ์ผู้จัดการวิจัยใน สวรส.
2) การสัมภาษณ์ผู้จัดการ/ผู้ประสานเครือข่ายวิจัยของสวรส.
3) การประชุมกลุ่มย่อยของทีมงานจัดการวิจัยของสวรส.

ข้อมูลเพิ่มเติม (หมายเหตุ)

ไม่มี

ความคิดเห็นต่อตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดนี้เป็นตัวชี้วัดที่มีความเหมาะสมในการประเมินธรรมาภิบาลของสวรส. และหน่วยงานวิจัยในเครือข่ายของสวรส.

3.2 ขั้นตอนการระดมทรัพยากรและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัย **หลักการความโปร่งใส**

ความโปร่งใสในการระดมทรัพยากร และการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัยของ สวรส.

ความสำคัญ

ตามที่ได้กล่าวแล้วข้างต้นว่า การระดมและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัยอาจจะนำไปสู่ความสุ่มเสี่ยงต่อความไม่เป็นธรรมาภิบาลและคำถามของสาธารณชนในหลายด้าน ดังนั้น ในขณะที่สวรส.และแผนงานต่างๆ ของสวรส. จำเป็นจะต้องระดมและจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัย ในอีกด้านหนึ่ง สวรส.และแผนงานต่างๆ ของสวรส. ก็จำเป็นจะต้องพัฒนาระบบความโปร่งใสของข้อมูลในการระดมและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัยด้วย โดยความโปร่งใสดังกล่าวครอบคลุมถึงการเปิดเผยแหล่งที่มาของทุน/ทรัพยากรการวิจัยของแต่ละแผนงาน/โครงการ การเปิดเผยความทับซ้อนของผลประโยชน์ (ถ้ามี) ของแต่ละแผนงาน/โครงการ การเปิดเผยแผนการจัดสรรทุน/ทรัพยากรการวิจัย ของแต่ละแผนงาน/โครงการในแต่ละช่วงเวลา และการเปิดเผยเหตุผลประกอบการตัดสินใจในการระดมและจัดสรรทุน/ทรัพยากรการวิจัยของแต่ละแผนงาน/โครงการ ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้ถือเป็นเกณฑ์พื้นฐานเชิงคุณภาพในการประเมินธรรมาภิบาลของตัวชี้วัดนี้

การประเมินคุณภาพ

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	ผลการประเมิน	หมายเหตุ
1) ต้องมีการเปิดเผย**แหล่งที่มาของทุน/ทรัพยากรการวิจัย**ของแต่ละแผนงาน/โครงการให้สาธารณชนทราบอย่างชัดเจน	ผ่าน	
2) ต้องมีการเปิดเผย**ความทับซ้อนของผลประโยชน์** (ถ้ามี) ของแต่ละแผนงาน/โครงการ	ผ่าน	
3) สวรส. ต้องมีการเปิดเผย**แผนการจัดสรรทุน/ทรัพยากรการวิจัย** ของแต่ละแผนงาน/โครงการในแต่ละช่วงเวลาอย่างชัดเจน	ผ่าน	แต่การจัดสรรงบประมาณจริงอาจปรับเปลี่ยนไปจากที่กำหนดไว้
4) สวรส. ต้องเปิดเผย**เหตุผลประกอบการตัดสินใจในการระดมและจัดสรรทุน/ทรัพยากรการวิจัย**ของแต่ละแผนงาน/โครงการ ให้สาธารณชนทราบ	ไม่ผ่าน	

ผลการประเมิน

ระดับการประเมิน	ผลการประเมิน	เหตุผลประกอบการประเมิน
ไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้/ไม่ประเมิน	☐	สวรส. มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับ **แหล่งที่มาของทุน/ทรัพยากรการวิจัย**ของแต่ละแผนงาน/โครงการให้สาธารณชนทราบ รวมถึงกำหนดให้มีการเปิดเผยความทับซ้อนทางผลประโยชน์ด้วย ขณะเดียวกัน สวรส. ก็มีจัดทำแผนงบประมาณราย 3 ปีของแผนงานต่างๆ ไว้อย่างชัดเจน แม้ว่าการจัดสรรงบประมาณจริงอาจปรับเปลี่ยนไปจากที่กำหนดไว้บ้างก็ตาม อย่างไรก็ดี สวรส. ยังมิได้อธิบายเหตุผลประกอบในการจัดสรรงบประมาณ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแผนงาน/โครงการ/ประเด็นในด้านที่สวรส.ยังมิได้จัดสรรงบประมาณไว้ ดังนั้น ผลการประมาณจึงอยู่ในระดับปานกลางถึงสูง
ไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพข้อใดเลย	(1) ☐ **ต่ำสุด**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**เพียงหนึ่ง**ประการ	(2) ☐ **ต่ำถึงปานกลาง**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**สอง**ประการ	(3) ☐ **ปานกลาง**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**สาม**ประการ	(4) ☑ **ปานกลางถึงสูง**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**ทั้งสี่**ประการ	(5) ☐ **สูงที่สุด**	

รายชื่อผู้ประเมินตัวชี้วัด

อ.ดร.เดชรัต สุขกำเนิด
เศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แหล่งข้อมูลอ้างอิง

1) การสัมภาษณ์ผู้จัดการวิจัยในสวรส.
2) การสัมภาษณ์ผู้จัดการ/ผู้ประสานเครือข่ายวิจัยของสวรส.
3) การประชุมกลุ่มย่อยของทีมงานจัดการวิจัยของสวรส.

ข้อมูลเพิ่มเติม (หมายเหตุ)

โดยทั่วไป หน่วยงานวิจัย (รวมถึงสวรส.) มักจะเปิดเผยเหตุผลประกอบการตัดสินใจในการระดมและจัดสรรทุน/ทรัพยากรการวิจัยของแต่ละแผนงาน/โครงการ เฉพาะในส่วนของแผนงาน/โครงการที่อนุมัติหรือจัดสรรงบประมาณให้ แต่มักจะมิได้อธิบายเหตุผลในส่วนของแผนงาน/โครงการที่ไม่ได้จัดสรรทุนให้ ทำให้สาธารณชนและภาคีที่เกี่ยวข้องไม่ทราบเหตุผลที่แท้จริงและเป็นทางการ ซึ่งการให้เหตุผลดังกล่าวอาจเป็นเหตุให้เครือข่ายนักวิจัยนำไปปรับปรุงข้อเสนอโครงการให้ดีขึ้น หรืออาจช่วยให้หน่วยงานให้ทุนหน่วยอื่นๆ เข้ามาให้ทุนแทนหรือร่วมลงทุน (ในกรณีที่เป็นโครงการที่ดี แต่ไม่มีงบประมาณ หรือไม่ตรงกับจุดเน้นของหน่วยงาน) หรืออาจทำให้หน่วยงานดังกล่าวได้รับคำชี้แจงจากฝ่ายอื่นๆ ในกรณีที่ยังข้อเท็จจริงหรือข้อคิดเห็นที่แตกต่างไปจากเหตุผลที่หน่วยงานนั้นใช้ในการตัดสินใจ

ความคิดเห็นต่อตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดนี้เป็นตัวชี้วัดที่มีความเหมาะสมในการประเมินธรรมาภิบาลของสวรส. และหน่วยงานวิจัยในเครือข่ายของสวรส.

3.3 ขั้นตอนการระดมทรัพยากรและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัย **หลักการความคุ้มค่า**

ความคุ้มค่าในการระดมทรัพยากร และการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัยของสวรส

ความสำคัญ

ภายใต้สถานการณ์ที่มีทรัพยากรที่จำกัด การระดมและการจัดสรรทรัพยากรของสวรส. จะต้องให้ความสำคัญกับหลักความคุ้มค่าเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัยไปในแต่ละแผนงาน/โครงการ สวรส. จำเป็นที่จะต้องนำหลักของความคุ้มค่าเข้ามาเป็นหลักสำคัญในการพิจารณา โดยสวรส. จะต้องมีการกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาความคุ้มค่าของแต่ละแผนผงาน/โครงการ ในการระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัยของสวรส.และของแต่ละแผนงาน และในการนำเสนอข้อมูลในการพิจารณาความคุ้มค่าในการระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัยของแต่ละแผนงานฯ ในกระบวนการระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัยของสวรส. อย่างชัดเจน

การประเมินคุณภาพ

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	ผลการประเมิน	หมายเหตุ
1) การมีเกณฑ์ในการพิจารณาความคุ้มค่าของแต่ละแผนงาน/โครงการ ในการระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัยของสวรส. และของแต่ละแผนงาน	ผ่าน	
2) การนำเสนอข้อมูลในการพิจารณาความคุ้มค่าในการระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัยของแต่ละแผนงานฯ ในกระบวนการระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัยในแต่ละแผนงานฯ	ผ่าน	

ผลการประเมิน

ระดับการประเมิน	ผลการประเมิน	เหตุผลประกอบการประเมิน
ไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้/ไม่ประเมิน	☐	สวรส. มีเกณฑ์ในการพิจารณาความคุ้มค่าของแต่ละแผนงาน/โครงการ ในการระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัยของสวรส. และของแต่ละแผนงาน และในทางปฏิบัติ โดยส่วนใหญ่ก็มีนำเสนอข้อมูลในการพิจารณาความคุ้มค่าในการระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัยของแต่ละแผนงานฯ ในกระบวนการระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัยในแต่ละแผนงานฯ ผลการประเมินจึงอยู่ในระดับสูงที่สุด
ไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพข้อใดเลย	**(1) ☐ ต่ำสุด**	
	(2) ☐ ต่ำถึงปานกลาง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**หนึ่ง**ประการ	**(3) ☐ ปานกลาง**	
	(4) ☐ ปานกลางถึงสูง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**ทั้งสอง**ประการ	**(5) ☑ สูงที่สุด**	

รายชื่อผู้ประเมินตัวชี้วัด

อ.ดร.เดชรัต สุขกำเนิด

เศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แหล่งข้อมูลอ้างอิง

1) การสัมภาษณ์ผู้จัดการวิจัยในสวรส.
2) การสัมภาษณ์ผู้จัดการ/ผู้ประสานเครือข่ายวิจัยของสวรส.
3) การประชุมกลุ่มย่อยของทีมงานจัดการวิจัยของสวรส.

ข้อมูลเพิ่มเติม (หมายเหตุ)

ไม่มี

ความคิดเห็นต่อตัวชี้วัด

อย่างไรก็ดี แม้ว่าสวรส. มีเกณฑ์ในการพิจารณาความคุ้มค่าของแต่ละแผนงาน/โครงการ ในการระดมและจัดสรร ทรัพยากรการวิจัยของสวรส. และของแต่ละแผนงาน แต่แนวปฏิบัติในการพิจารณาความคุ้มค่าของแต่ละแผนงานอาจแตกต่างกัน เนื่องจากมีความเข้าใจและมีความชำนาญในการความคุ้มค่าที่แตกต่างกัน ดังนั้น สวรส. อาจพิจารณาจัดทำแนวทางในการพิจารณาความคุ้มค่าขอแต่ละแผนงานที่ชัดเจน ซึ่งหากมีการดำเนินการดังกล่าวจริง ก็อาจจะสามารถนำมาใช้ในการปรับปรุงตัวชี้วัดนี้ให้มีความลึกซึ้งมากขึ้น

3.4 ขั้นตอนการระดมทรัพยากรและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัย หลักการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร และการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัยของสวรส

ความสำคัญ

สืบเนื่องจากกระบวนการมีส่วนร่วมของสาธารณชนในขั้นตอนของการกำหนดนโยบายของสวรส. และการวางแผนจัดการงานวิจัยของสวรส. แต่ละแผนงาน ที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น สวรส. ยังควรสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมของสาธารณชนในกระบวนการระดมและจัดสรรทรัพยากร ซึ่งก็เป็นขั้นตอนที่สำคัญมากในการทำให้แผนงานวิจัยต่างๆ ของสวรส. มีทรัพยากรที่จำเป็นในดำเนินการตามแผนการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อย่างไรก็ดี ยังมีข้อโต้แย้งจากบางฝ่ายว่า การระดมและจัดสรรทรัพยากรเป็นขั้นตอนที่ซับซ้อนและมีเงื่อนไขต่างๆ ค่อนข้างมาก จึงไม่เหมาะสมที่จะเปิดให้สาธารณชนเข้ามามีส่วนร่วม แต่หากมองในอีกมุมหนึ่ง การได้รับทราบความคิดเห็นของสาธารณะย่อมน่าจะช่วยสนับสนุนในการระดมและจัดสรรทรัพยากรของสวรส. และแผนงานต่างๆ ทั้งนี้ โดยใช้เกณฑ์ในการประเมินคุณภาพในลักษณะเช่นเดียวกับกระบวนการมีส่วนร่วมของสาธารณชนในขั้นตอนที่ผ่านมา

การประเมินคุณภาพ

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	ผลการประเมิน	หมายเหตุ
1) **ความชัดเจนของกระบวนการมีส่วนร่วม** โดยมีการกำหนดที่ชัดเจนว่าการมีส่วนร่วมของภาคี/สาธารณชนจะเกิดขึ้นในขั้นตอนใดของกระบวนการระดมและจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัย และจะถูกนำเข้าสู่กระบวนการวางแผนหรือตัดสินใจในรูปแบบใด	ผ่าน	
2) **ช่องทางที่เหมาะสมในการมีส่วนร่วม** มีการเปิดให้ภาคี/สาธารณชนเข้ามามีการมีส่วนร่วมในการระดมและจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัยได้มากกว่าหนึ่งช่องทาง	ไม่ผ่าน	
3) **ระยะเวลาที่เหมาะสมในการมีส่วนร่วม** โดยมีการแจ้งให้ทราบถึงการมีส่วนร่วมล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 15 วัน และจะต้องมีการแจ้งโดยช่องทางต่างๆ ไม่น้อยกว่า 2 ช่องทาง	ไม่ผ่าน	
4) **การเข้าถึงกลุ่มผู้ด้อยโอกาส** ต้องแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจจริงในการเปิดช่องทางการมีส่วนร่วมเป็นพิเศษสำหรับกลุ่มประชากรผู้ด้อยโอกาสในสังคมที่เกี่ยวข้องกับการระดมและจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัย	ผ่าน	
5) **การตอบสนองต่อกระบวนการมีส่วนร่วม** เมื่อจัดกระบวนการมีส่วนร่วมของสาธารณชนแล้ว จะต้องมีการตอบข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้ให้ความเห็น โดยจะต้องแจ้งให้ผู้ความเห็นทราบว่าจะได้รับคำตอบด้วยช่องทางใด	ไม่ผ่าน	

ผลการประเมิน

ระดับการประเมิน	ผลการประเมิน	เหตุผลประกอบการประเมิน
ไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้/ไม่ประเมิน	☐	สวรส. ถือว่าการระดมและการจัดสรรทรัพยากรเป็นภารกิจการจัดการวิจัยของสวรส. ดังนั้น โดยทั่วไป สวรส. และแผนงานต่างๆ จึงมิได้เปิดช่องทางในการมีส่วนร่วมของสาธารณชนเอาไว้ในขั้นตอนนี้ แต่ก็มีหลายแผนงานที่มีการเปิดโอกาสให้ภาคี กลุ่มผู้ด้อยโอกาส และสาธารณชนเข้าร่วมในการระดมและจัดสรรทรัพยากร โดยเฉพาะในกรณีที่เป็นแผนงานที่สวรส.ให้ทุนร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ ดังนั้น ผลการประเมินจึงอยู่ในระดับต่ำถึงปานกลาง
ไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพข้อใดเลย	**(1) ☐ ต่ำสุด**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**เพียงหนึ่งหรือสอง**ประการ	**(2) ☑ ต่ำถึงปานกลาง**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**สาม**ประการ	**(3) ☐ ปานกลาง**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**สี่**ประการ	**(4) ☐ ปานกลางถึงสูง**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**ทั้งห้า**ประการ	**(5) ☐ สูงที่สุด**	

รายชื่อผู้ประเมินตัวชี้วัด

อ.ดร.เดชรัต สุขกำเนิด

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แหล่งข้อมูลอ้างอิง

1) การสัมภาษณ์ผู้จัดการวิจัยในสวรส.
2) การสัมภาษณ์ผู้จัดการ/ผู้ประสานเครือข่ายวิจัยของสวรส.
3) การประชุมกลุ่มย่อยของทีมงานจัดการวิจัยของสวรส.

ข้อมูลเพิ่มเติม (หมายเหตุ)

ประเด็นสำคัญสำหรับตัวชี้วัดก็เช่นเดียวกับตัวชี้วัดด้านการมีส่วนร่วมอื่นๆ กล่าวคือ ผู้บริหารและทีมจัดการวิจัยของสวรส. มีความเห็นว่า การดำเนินการของสวรส. เป็นองค์กรงานวิจัยมากกว่าองค์กรกำหนดนโยบาย ดังนั้น สวรส. จึงไม่น่าจะมีความจำเป็นในการเปิดเวทีให้สาธารณชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายโดยตรง โดยเฉพาะในกรณีของการระดมและจัดสรรทรัพยากร ซึ่งเป็นประเด็นที่อาจมีความอ่อนไหวในการจัดการ

ความคิดเห็นต่อตัวชี้วัด

ความเหมาะสมของตัวชี้วัดนี้จึงขึ้นอยู่กับความคิดเห็นของผู้บริหารสวรส. ในประเด็นที่ได้ระบุไว้ในข้อคิดเห็นเพิ่มเติม ซึ่งหากสวรส. มีความเห็นว่า การมีส่วนร่วมของสาธารณะในการระดมและจัดสรรทรัพยากรอาจเป็นสิ่งที่เกินความจำเป็น ก็จำเป็นที่จะต้องปรับแนวทางการประเมินในตัวชี้วัดนี้กันใหม่อีกครั้ง

3.5 ขั้นตอนการระดมทรัพยากรและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัย หลักการคุณภาพ

หลักคุณภาพในการระดมทรัพยากร และการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัยของ สวรส.

ความสำคัญ

การควบคุมคุณภาพโดยกระบวนการทางวิชาการไม่ว่าจะเป็นการพิจารณาของคณะผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน หรือการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก สามารถช่วยเพิ่มพูนธรรมาภิบาลในการจัดการวิจัยของสวรส.ได้ในหลายขั้นตอน รวมถึงในขั้นตอนการระดมและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัยด้วย เช่น อาจจะจัดให้มีกระบวนการพิจารณาความเหมาะสมทางจริยธรรม ในการระดมและจัดสรรทรัพยากรจากนักวิชาการ/ผู้เกี่ยวข้อง เพื่อป้องกันปัญหาทางจริยธรรมของการวิจัย หรือมีการนำข้อมูลหลักฐานอย่างเหมาะสมในการวางแผนระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัย หรือการเปิดรับฟังความคิดเห็นจากนักวิชาการ/ผู้เกี่ยวข้องโดยตรง ในการวางแผนระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัย เพื่อช่วยให้การระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัยของสวรส. เป็นไปอย่างเหมาะสมและเป็นธรรมสำหรับทุกๆฝ่าย

การประเมินคุณภาพ

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	ผลการประเมิน	หมายเหตุ
1) ต้องจัดให้มีกระบวนการพิจารณาความเหมาะสมทางจริยธรรมในการระดมและจัดสรรทรัพยากรจากนักวิชาการ/ผู้เกี่ยวข้อง เพื่อป้องกันปัญหาทางจริยธรรมของการวิจัย	ผ่าน	
2) การประยุกต์ใช้ข้อมูลหลักฐานอย่างเหมาะสมในการวางแผนระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัย	ผ่าน	
3) ต้องจัดให้มีการเปิดรับฟังความคิดเห็นจากนักวิชาการ/ผู้เกี่ยวข้องโดยตรง ในการวางแผนระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัย	ผ่าน	

ผลการประเมิน

ระดับการประเมิน	ผลการประเมิน	เหตุผลประกอบการประเมิน
ไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้/ไม่ประเมิน	☐	ในการระดมและจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัยของแต่ละแผนงาน สวรส.จะให้ความสำคัญกับพิจารณาความเหมาะสมทางจริยธรรม และความถูกต้องเหมาะสมทางวิชาการในการระดมและจัดสรรทรัพยากร โดยจัดให้มีกระบวนการเปิดรับฟังความคิดเห็นจากนักวิชาการ/ผู้เกี่ยวข้องโดยตรง ดังนั้น ผลการประเมินจึงอยู่ในระดับสูงสุด
ไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพข้อใดเลย	**(1)** ☐ **ต่ำสุด**	
	(2) ☐ **ต่ำถึงปานกลาง**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**เพียงหนึ่ง**ประการ	**(3)** ☐ **ปานกลาง**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**สอง**ประการ	**(4)** ☐ **ปานกลางถึงสูง**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**ทั้งสาม**ประการ	**(5)** ☑ **สูงที่สุด**	

รายชื่อผู้ประเมินตัวชี้วัด

อ.ดร.เดชรัต สุขกำเนิด

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แหล่งข้อมูลอ้างอิง

1) การสัมภาษณ์ผู้จัดการวิจัยในสวรส.
2) การสัมภาษณ์ผู้จัดการ/ผู้ประสานเครือข่ายวิจัยของสวรส.
3) การประชุมกลุ่มย่อยของทีมงานจัดการวิจัยของสวรส.

ข้อมูลเพิ่มเติม (หมายเหตุ)

ไม่มี

ความคิดเห็นต่อตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดนี้เป็นตัวชี้วัดที่มีความเหมาะสมในการประเมินธรรมาภิบาลของสวรส. และหน่วยงานวิจัยในเครือข่ายของสวรส.

3.6 ขั้นตอนการระดมทรัพยากรและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัย **หลักความพร้อมรับผิด**

ความพร้อมรับผิดในการระดมทรัพยากร และการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัยของสวรส

ความสำคัญ

เนื่องจากการระดมและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัยเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญมาก สวรส. และแผนงานต่างๆ ของสวรส. จึงจำเป็นที่จะต้องมีความมุ่งมั่น และขณะเดียวกัน ก็ต้องมีความพร้อมรับผิด หากไม่สามารถดำเนินการในการระดมและการจัดสรรทรัพยากรให้เป็นไปตามแนวทางหรือเป้าหมายที่กำหนด ดังนั้น จึงมีความสำคัญที่จะต้องมีตัวชี้วัดด้านความพร้อมรับผิดในขั้นตอนการระดมและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัย เช่นเดียวกับขั้นตอนอื่นๆ ของการวิจัย ทั้งนี้ การพิจารณาความพร้อมรับผิดในขั้นตอนการระดมและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัยสามารถพิจารณาได้จากการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของสวรส. ในการระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัย การกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของแต่ละแผนงานในการระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัย และการกำหนดแนวทางในการประเมินผลตัวชี้วัดความสำเร็จในการระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัยที่ชัดเจน อนึ่ง การกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จ ในการระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัยอาจไม่จำเป็นต้องพุ่งเป้าหมายในเชิงปริมาณแต่เพียงอย่างเดียว แต่อาจเน้นเป้าหมายในเชิงคุณภาพ (เช่น การกระจายการร่วมลงทุนของหลายภาคส่วน) หรือในเชิงกระบวนการ (การร่วมคิด ร่วมวางแผน และร่วมลงทุน)

การประเมินคุณภาพ

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	ผลการประเมิน	หมายเหตุ
1) การกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของสวรส. ในการระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัยที่ชัดเจน	ผ่าน	
2) การกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของแต่ละแผนงานในการระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัยที่ชัดเจน	ผ่าน	
3) การกำหนดแนวทางในการประเมินผลตัวชี้วัดความสำเร็จในการระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัยที่ชัดเจน	ผ่าน	แนวทางการประเมินขึ้นอยู่กับแต่ละกรณี

ผลการประเมิน

ระดับการประเมิน	ผลการประเมิน	เหตุผลประกอบการประเมิน
ไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้/ไม่ประเมิน	☐	การระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัยถือเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จในการจัดการวิจัยของสวรส. ทั้งในระดับของสวรส. และในระดับแผนงาน และสวรส.มักจะประเมินผลตัวชี้วัดความสำเร็จในการระดมและจัดสรรทรัพยากรดังกล่าว จากผลลัพธ์ในการระดมและจัดสรรทรัพยากรจริงเมื่อเปรียบเทียบกับเป้าหมาย/ตัวชี้วัดที่ตั้งไว้ แม้ว่าแนวทางประเมินในแต่ละแผนงานอาจแตกต่างกันได้ ดังนั้น ผลการประเมินจึงอยู่ในระดับสูงสุด
ไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพข้อใดเลย	**(1)** ☐ **ต่ำสุด**	
	(2) ☐ **ต่ำถึงปานกลาง**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**เพียงหนึ่ง**ประการ	**(3)** ☐ **ปานกลาง**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**สอง**ประการ	**(4)** ☐ **ปานกลางถึงสูง**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**ทั้งสาม**ประการ	**(5)** ☑ **สูงที่สุด**	

รายชื่อผู้ประเมินตัวชี้วัด

อ.ดร.เดชรัต สุขกำเนิด

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แหล่งข้อมูลอ้างอิง

1) การสัมภาษณ์ผู้จัดการวิจัยในสวรส.
2) การสัมภาษณ์ผู้จัดการ/ผู้ประสานเครือข่ายวิจัยของสวรส.
3) การประชุมกลุ่มย่อยของทีมงานจัดการวิจัยของสวรส.

ข้อมูลเพิ่มเติม (หมายเหตุ)

ไม่มี

ความคิดเห็นต่อตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดนี้เป็นตัวชี้วัดที่มีความเหมาะสมในการประเมินธรรมาภิบาลของสวรส. และหน่วยงานวิจัยในเครือข่ายของสวรส.

4. การดำเนินการวิจัย

4.1 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย **หลักการนิติรัฐ**

ความเป็นนิติรัฐในการดำเนินการวิจัยของ สวรส.

ความสำคัญ

โดยทั่วไปแล้ว การดำเนินการวิจัยเป็นความรับผิดชอบโดยตรงของนักวิจัย แต่เนื่องจากการดำเนินการวิจัยก็ยังเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการวิจัย สวรส. จึงสามารถเข้ามามีบทบาทสนับสนุนแผนงานวิจัยและนักวิจัยให้มีการดำเนินการวิจัยให้เป็นไปตามหลักการนิติรัฐ เช่น มีการประมวลและจัดทำแนวทางการวิจัยเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ และสัญญาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง หรือมีกระบวนการสนับสนุนแผนงานและนักวิจัยในการดำเนินการวิจัยให้เป็นไปตามแนวทางตามกฎหมาย ระเบียบ และสัญญาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

การประเมินคุณภาพ

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	ผลการประเมิน	หมายเหตุ
1) การประมวลและจัดทำแนวทางการวิจัยเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ และสัญญาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง	ผ่าน	
2) มีกระบวนการสนับสนุนแผนงานและนักวิจัยในการดำเนินการวิจัยให้เป็นไปตามแนวทางตามกฎหมาย ระเบียบ และสัญญาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง	ผ่าน	

ผลการประเมิน

ระดับการประเมิน	ผลการประเมิน	เหตุผลประกอบการประเมิน
ไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้/ไม่ประเมิน	☐	สวรส. ได้จัดทำคู่มือสำหรับนักวิจัย ในการดำเนินการวิจัยให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ และสัญญาต่างๆ พร้อมทั้งให้คำปรึกษากับนักวิจัยในประเด็นต่างๆ เป็นอย่างดี แม้ว่าจุดเน้นของคู่มือดังกล่าวอาจจะยังให้ความสำคัญกับระเบียบทางการเงิน มากกว่าประเด็นอื่นๆ แต่สวรส. ก็มีคณะกรรมการพัฒนาจริยธรรมในการวิจัย เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจของผู้บริหารการวิจัยและนักวิจัยของสวรส. และแผนงานต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ผลการประเมินจึงอยู่ในระดับสูงสุด
ไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพข้อใดเลย	(1) ☐ **ต่ำสุด**	
	(2) ☐ **ต่ำถึงปานกลาง**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**เพียงหนึ่ง**ประการ	(3) ☐ **ปานกลาง**	
	(4) ☐ **ปานกลางถึงสูง**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**ทั้งสอง**ประการ	(5) ☑ **สูงที่สุด**	

รายชื่อผู้ประเมินตัวชี้วัด

อ.ดร.เดชรัต สุขกำเนิด

เศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แหล่งข้อมูลอ้างอิง

1) การสัมภาษณ์ผู้จัดการวิจัยในสวรส.
2) การสัมภาษณ์ผู้จัดการ/ผู้ประสานเครือข่ายวิจัยของสวรส.
3) การประชุมกลุ่มย่อยของทีมงานจัดการวิจัยของสวรส.

ข้อมูลเพิ่มเติม (หมายเหตุ)

ไม่มี

ความคิดเห็นต่อตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดนี้เป็นตัวชี้วัดที่มีความเหมาะสมในการประเมินธรรมาภิบาลของสวรส. และหน่วยงานวิจัยในเครือข่ายของสวรส.

4.2 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย **หลักการความโปร่งใส**

ความโปร่งใสในการดำเนินการวิจัยของ สวรส.

ความสำคัญ

แม้ว่า การดำเนินการวิจัยจะเป็นความรับผิดชอบหลักของนักวิจัย แต่สวรส. สามารถมีส่วนในการสนับสนุนนักวิจัยในการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ ขณะเดียวกัน ก็มีส่วนสนับสนุนให้สาธารณชนในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยได้เช่นเดียวกัน เช่น สวรส. ควรมีการเปิดเผยข้อมูลโครงร่างและกระบวนการวิจัยของโครงการต่างๆ เพื่อให้สาธารณชนสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก และควรมีการเปิดเผยข้อมูลความคืบหน้าในการดำเนินการของแผนงาน/โครงการวิจัย ตามช่วงระยะเวลาที่เหมาะสม เช่น ทุกๆ 3 เดือน เป็นต้น

การประเมินคุณภาพ

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	ผลการประเมิน	หมายเหตุ
1) การเปิดเผยข้อมูลโครงร่างและกระบวนการวิจัยของแผนงาน/โครงการต่างๆ เพื่อให้สาธารณชนสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก	ไม่ผ่าน	บางแผนงาน/โครงการมีการเปิดเผยข้อมูลการวิจัยของตนเอง
2) การเปิดเผยข้อมูลความคืบหน้าในการดำเนินการของแผนงาน/โครงการวิจัยตามช่วงระยะเวลาที่เหมาะสม เช่น ทุกๆ 3 เดือน	ไม่ผ่าน	

ผลการประเมิน

ระดับการประเมิน	ผลการประเมิน	เหตุผลประกอบการประเมิน
ไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้/ไม่ประเมิน	☐	แม้ว่าสวรส.ไม่ต้องการปิดบังการดำเนินการวิจัยในแผนงานและโครงการต่างๆ แต่สวรส. เองก็มิได้ระบบในการเปิดเผยข้อมูลโครงร่างและกระบวนการวิจัยของแผนงาน/โครงการต่างๆ (หมายถึง การเปิดเผยข้อมูลเฉพาะในส่วนที่เปิดเผยได้) รวมถึงความคืบหน้าในการดำเนินการของแผนงาน/โครงการวิจัยตามช่วงระยะเวลาที่เหมาะสม สาธารณชนจึงยังไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้โดยสะดวก ดังนั้นผลการประเมินจึงอยู่ในระดับต่ำสุด
ไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพข้อใดเลย	**(1) ☑ ต่ำสุด**	
	(2) ☐ ต่ำถึงปานกลาง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**เพียงหนึ่ง**ประการ	**(3) ☐ ปานกลาง**	
	(4) ☐ ปานกลางถึงสูง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**ทั้งสอง**ประการ	**(5) ☐ สูงที่สุด**	

รายชื่อผู้ประเมินตัวชี้วัด

อ.ดร.เดชรัต สุขกำเนิด
คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แหล่งข้อมูลอ้างอิง

1) การสัมภาษณ์ผู้จัดการวิจัยในสวรส.
2) การสัมภาษณ์ผู้จัดการ/ผู้ประสานเครือข่ายวิจัยของสวรส.
3) การประชุมกลุ่มย่อยของทีมงานจัดการวิจัยของสวรส.

ข้อมูลเพิ่มเติม (หมายเหตุ)

ทีมจัดการงานวิจัย และผู้จัดการแผนงานหลายท่านมีความเห็นว่า การดำเนินการตามตัวชี้วัดนี้อาจเป็นการสร้างภาระเกินความจำเป็นแก่สวรส. และแผนงาน เนื่องจากจะต้องเปิดเผยข้อมูลโครงร่างและความคืบหน้าในการวิจัยให้ทราบเป็นระยะ ซึ่งแม้ว่าจะเป็นประโยชน์ในทางวิชาการและเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ แต่ก็อาจจะไม่สามารถดำเนินการได้จริงในทางปฏิบัติ

แนวทางที่เป็นไปได้คือ การจัดระบบการเผยแพร่ข้อมูลทางเว็บไซต์ของสวรส. และแผนงาน ซึ่งก็อาจจะยังเป็นภาระเช่นกัน หรืออีกทางเลือกหนึ่งคือ การจัดตั้งศูนย์ (หรือผู้ที่ทำหน้าที่) ในการสืบค้นข้อมูลงานวิจัยขึ้นภายในสวรส. เพื่อให้บริการแก่นักวิชาการหรือประชาชนที่สนใจเป็นการเฉพาะแทน

ความคิดเห็นต่อตัวชี้วัด

เนื่องจากข้อสงสัยในแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับตัวชี้วัดนี้ จึงจำเป็นต้องมีการปรึกษาหารือกับผู้บริหาร ทีมจัดการวิจัย และแผนงานต่างๆ เพื่อพิจารณาแนวทางในการดำเนินการให้เกิดความโปร่งใสในการดำเนินการวิจัยของสวรส. ก่อนที่จะปรับปรุงตัวชี้วัดนี้อีกครั้งหนึ่ง

4.3 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย **หลักการความคุ้มค่า**

หลักความคุ้มค่าในการดำเนินการวิจัยของ สวรส.

ความสำคัญ

เนื่องจากการกำหนดตัวชี้วัดธรรมาภิบาลในครั้งนี้ มีการแยกขั้นตอนการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยออกไปเป็นขั้นตอนเฉพาะ โดยการประเมินความคุ้มค่าในการวิจัยทั้งหมดจะมีการประเมินในขั้นตอนนั้น ซึ่งเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการวิจัย อย่างไรก็ดี ในขั้นตอนการดำเนินการวิจัยสวรส. ร่วมกับนักวิจัยสามารถมีส่วนร่วมกัน ในการดำเนินการตามหลักความคุ้มค่าในการดำเนินการวิจัยได้ ทั้งนี้ โดยเน้น การใช้จ่ายงบประมาณเพื่อการวิจัยอย่างเหมาะสม และการมุ่งให้การจัดการวิจัยเป็นไปตามระยะเวลาและเป้าหมายที่กำหนดขึ้น เช่น มีการดำเนินการและพัฒนาระบบบัญชีและการใช้จ่ายงบประมาณเพื่อการวิจัย โดยมีการตรวจสอบกับแผนงบประมาณที่กำหนดไว้ล่วงหน้า และมีการพัฒนาระบบการติดตามการทำงานของสวรส. และของแต่ละแผนงาน โดยมีการจัดทำรายงานสรุปผลความก้าวหน้าตามช่วงเวลาที่เหมาะสม

การประเมินคุณภาพ

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	ผลการประเมิน	หมายเหตุ
1) การดำเนินการและพัฒนาระบบบัญชีและการใช้จ่ายงบประมาณเพื่อการวิจัย โดยมีการตรวจสอบกับแผนงบประมาณที่กำหนดไว้ล่วงหน้า	ผ่าน	
2) การพัฒนาระบบการติดตามความคืบหน้าการทำงานของสวรส. และของแต่ละแผนงาน โดยมีการจัดทำรายงานสรุปผลความก้าวหน้าตามช่วงเวลาที่เหมาะสม	ไม่ผ่าน	

ผลการประเมิน

ระดับการประเมิน	ผลการประเมิน	เหตุผลประกอบการประเมิน
ไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้/ไม่ประเมิน	☐	แม้ว่าสวรส.จะมีการพัฒนาระบบบัญชีและการใช้จ่ายงบประมาณเพื่อการวิจัย โดยมีการตรวจสอบกับแผนงบประมาณที่กำหนดไว้ล่วงหน้า แต่การติดตามส่วนใหญ่ยังเป็นการติดตามงวดงานและงวดเงินของโครงการที่ได้รับทุนตามสัญญา มากกว่าจะเป็นการติดตามความคืบหน้าการทำงานของสวรส. และการติดตามความคืบหน้าของแต่ละแผนงาน และยังไม่มีการจัดทำรายงานสรุปผลความก้าวหน้าตามช่วงเวลาที่เหมาะสมในภาพรวมสวรส.แต่อาจมีการติดตามงานที่สำคัญในบางประเด็น โดยใช้การรายงานต่อคณะกรรมการเป็นสำคัญ ส่วนการรายงานความก้าวหน้าในระดับแผนงานมักเป็นไปตามเงื่อนไขของสัญญาการรับทุน และยังไม่มีระบบการติดตามความคืบหน้าในภาพรวม ดังนั้น ผลการประเมินนี้จึงอยู่ในระดับปานกลาง
ไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพข้อใดเลย	**(1)** ☐ **ต่ำสุด**	
	(2) ☐ **ต่ำถึงปานกลาง**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**หนึ่ง**ประการ	**(3)** ☑ **ปานกลาง**	
	(4) ☐ **ปานกลางถึงสูง**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**ทั้งสอง**ประการ	**(5)** ☐ **สูงที่สุด**	

รายชื่อผู้ประเมินตัวชี้วัด

อ.ดร.เดชรัต สุขกำเนิด

เศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แหล่งข้อมูลอ้างอิง

1) การสัมภาษณ์ผู้จัดการวิจัยในสวรส.
2) การสัมภาษณ์ผู้จัดการ/ผู้ประสานเครือข่ายวิจัยของสวรส.
3) การประชุมกลุ่มย่อยของทีมงานจัดการวิจัยของสวรส.

ข้อมูลเพิ่มเติม (หมายเหตุ)

แผนงานบางแผนงาน เช่น แผนงานผู้สูงอายุมีการพัฒนาระบบการติดตามการดำเนินงาน ซึ่งอาจเป็นตัวอย่างสำหรับแผนงานอื่นๆ ได้

ความคิดเห็นต่อตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดนี้เป็นตัวชี้วัดที่มีความเหมาะสมในการประเมินธรรมาภิบาลของสวรส. และหน่วยงานวิจัยในเครือข่ายของสวรส.

4.4 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย **หลักการมีส่วนร่วม**

การมีส่วนร่วมในการดำเนินการวิจัยของ สวรส.

ความสำคัญ

การมีส่วนร่วมของสาธารณชนหรือประชาชนในขั้นตอนการดำเนินการวิจัย เป็นสิ่งที่เป็นประโยชน์มาก ทั้งเป็นประโยชน์สำหรับนักวิจัย สำหรับการจัดการวิจัยของสวรส. โดยภาพรวม สำหรับการผลักดันนโยบาย และสำหรับสาธารณชนเอง สวรส. และแผนงานต่างๆ จึงควรช่วยกันสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมของสาธารณชนในการดำเนินการวิจัย อย่างไรก็ดี การวิจัยแต่ละประเภท หรือแต่ละประเด็น อาจมีความเหมาะสมในการจัดให้มีการมีส่วนร่วมของสาธารณชนได้แตกต่างกัน การวิจัยบางอย่างอาจไม่เอื้ออำนวยให้เกิดการมีส่วนร่วมของสาธารณชนได้โดยง่าย ดังนั้น การกำหนดตัวชี้วัดนี้จึงมุ่งเน้นที่กระบวนการของสวรส. และแผนงานต่างๆ ในการมีส่วนช่วยในการสนับสนุนให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินการวิจัยมากกว่าที่จะกำหนดในเชิงปริมาณ เช่น สวรส. และแผนงานต่างๆ ควรมีการประมวลและการเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ให้แก่นักวิจัย ขณะเดียวกันสวรส. และแผนงานฯ ควรมีกระบวนการพัฒนาขีดความสามารถของนักวิจัยและผู้เกี่ยวข้องในการทำวิจัยแบบมีส่วนร่วม เพื่อสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิจัย และควรมีการจัดกระบวนการหรือช่องทางพิเศษสำหรับประชาชนทั่วไปหรือผู้ที่ไม่ใช่นักวิจัยที่ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมหรือให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินการวิจัย

การประเมินคุณภาพ

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	ผลการประเมิน	หมายเหตุ
1) การประมวลและการเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ในกระบวนการวิจัยของสวรส. และของแต่ละแผนงานฯ	ผ่าน	
2) สวรส. และแผนงานมีกระบวนการพัฒนาขีดความสามารถของนักวิจัยและผู้เกี่ยวข้องในการทำวิจัยแบบมีส่วนร่วม เพื่อสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิจัย	ผ่าน	
3) การจัดกระบวนการหรือช่องทางพิเศษสำหรับประชาชนทั่วไปหรือผู้ที่ไม่ใช่นักวิจัยที่ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมหรือให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินการวิจัย	ผ่าน	แผนงานมีการเปิดกระบวนการหรือช่องทางพิเศษสำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชนในรูปแบบที่แตกต่างกันไป

ผลการประเมิน

ระดับการประเมิน	ผลการประเมิน	เหตุผลประกอบการประเมิน
ไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้/ไม่ประเมิน	☐	สวรส. เป็นองค์กรจัดการวิจัยที่มีชื่อเสียงมายาวนานในการสนับสนุนกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน เช่น การปฏิรูประบบสุขภาพ สวรส.จึงให้ความสำคัญกับการเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ในกระบวนการวิจัยของสวรส. และของแต่ละแผนงานฯมาโดยตลอด ล่าสุด สวรส. ได้สนับสนุนให้เกิดการวิจัยในการดำเนินการต่างในวิถีการทำงานประจำวันเช่น R2R From Routine to Research และมหกรรมสุขภาพชุมชน ซึ่งเป็นช่องทางในการสนับสนุนการเข้าร่วมกระบวนการวิจัยของผู้ปฏิบัติ (ที่ไม่ใช่นักวิจัย) และประชาชนทั่วไปได้เป็นอย่างดี ดังนั้น ผลการประเมินจึงอยู่ในระดับสูงสุด
ไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพข้อใดเลย	**(1) ☐ ต่ำสุด**	
	(2) ☐ ต่ำถึงปานกลาง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**เพียงหนึ่ง**ประการ	**(3) ☐ ปานกลาง**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**สอง**ประการ	**(4) ☐ ปานกลางถึงสูง**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**ทั้งสาม**ประการ	**(5) ☑ สูงที่สุด**	

รายชื่อผู้ประเมินตัวชี้วัด

อ.ดร.เดชรัต สุขกำเนิด

เศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แหล่งข้อมูลอ้างอิง

1) การสัมภาษณ์ผู้จัดการวิจัยในสวรส.
2) การสัมภาษณ์ผู้จัดการ/ผู้ประสานเครือข่ายวิจัยของสวรส.
3) การประชุมกลุ่มย่อยของทีมงานจัดการวิจัยของสวรส.

ข้อมูลเพิ่มเติม (หมายเหตุ)

ในทางปฏิบัติ แผนงานแต่ละแผนงานจะมีกระบวนการหรือช่องทางพิเศษสำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชนในรูปแบบที่แตกต่างกันไป ตามบริบทในการทำงานของตนเอง อย่างไรก็ดี ในบางแผนงานก็อาจจะยังมิได้ดำเนินการตามเกณฑ์ประเมินคุณภาพนี้อย่างชัดเจนนัก

ความคิดเห็นต่อตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดนี้เป็นตัวชี้วัดที่มีความเหมาะสมในการประเมินธรรมาภิบาลของสวรส. และหน่วยงานวิจัยในเครือข่ายของสวรส.

4.5 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย **หลักการคุณภาพ**

หลักคุณภาพในการดำเนินการวิจัยของ สวรส.

ความสำคัญ

เช่นเดียวกับหลักคุณภาพในขั้นตอนอื่นๆ สวรส. และแผนงานสามารถใช้กระบวนการทางวิชาการมาเป็นกลไกหลักในการควบคุมคุณภาพการดำเนินการวิจัยให้เป็นไปตามหลักการและจริยธรรมทางวิชาการ เช่น สามารถจัดให้มีกระบวนการพิจารณาความเหมาะสมทางจริยธรรมในการดำเนินการวิจัย หรือจัดให้มีการพัฒนากระบวนการตรวจสอบคุณภาพและให้คำแนะนำทางวิชาการในการดำเนินการวิจัย รวมถึงควรจัดให้มีการจัดทำแนวทางการวิจัยของแผนงาน/โครงการให้เป็นไปตามหลักจริยธรรม และกระบวนการตรวจสอบคุณภาพทางวิชาการ เพื่อช่วยสนับสนุนการดำเนินการวิจัยแก่นักวิจัยอีกทางหนึ่งด้วย

การประเมินคุณภาพ

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	ผลการประเมิน	หมายเหตุ
1) การพัฒนากระบวนการพิจารณาความเหมาะสมทางจริยธรรมในการดำเนินการวิจัย	ผ่าน	
2) การพัฒนากระบวนการตรวจสอบคุณภาพ และให้คำแนะนำทางวิชาการในการดำเนินการวิจัย	ผ่าน	
3) การจัดทำแนวทางการวิจัยของแผนงาน/โครงการให้เป็นไปตามหลักจริยธรรม และกระบวนการตรวจสอบคุณภาพทางวิชาการ	ผ่าน	

ผลการประเมิน

ระดับการประเมิน	ผลการประเมิน	เหตุผลประกอบการประเมิน
ไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้/ไม่ประเมิน	☐	สวรส. เป็นองค์กรจัดการวิจัยที่ให้ความสำคัญกับพิจารณาความเหมาะสมทางจริยธรรม และความถูกต้องเหมาะสมทางวิชาการในทุกขั้นตอน รวมถึงในการดำเนินการวิจัย โดยสวรส. กำหนดให้มีการตรวจสอบคุณภาพ และให้คำแนะนำทางวิชาการในระหว่างดำเนินการวิจัย รวมถึงสนับสนุนให้แผนงานมีแนวทางการวิจัยตามหลักจริยธรรม และกระบวนการตรวจสอบคุณภาพทางวิชาการของ สวรส. ด้วย ดังนั้น ผลการประเมินจึงอยู่ในระดับสูงสุด
ไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพข้อใดเลย	(1) ☐ **ต่ำสุด**	
	(2) ☐ **ต่ำถึงปานกลาง**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**เพียงหนึ่ง**ประการ	(3) ☐ **ปานกลาง**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**สอง**ประการ	(4) ☐ **ปานกลางถึงสูง**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**ทั้งสาม**ประการ	(5) ☑ **สูงที่สุด**	

รายชื่อผู้ประเมินตัวชี้วัด

อ.ดร.เดชรัต สุขกำเนิด
คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แหล่งข้อมูลอ้างอิง

1) การสัมภาษณ์ผู้จัดการวิจัยในสวรส.
2) การสัมภาษณ์ผู้จัดการ/ผู้ประสานเครือข่ายวิจัยของสวรส.
3) การประชุมกลุ่มย่อยของทีมงานจัดการวิจัยของสวรส.

ข้อมูลเพิ่มเติม (หมายเหตุ)

ในทางปฏิบัติ แผนงานแต่ละแผนงานจะมีกระบวนการหรือช่องทางพิเศษสำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชนในรูปแบบที่แตกต่างกันไป ตามบริบทในการทำงานของตนเอง อย่างไรก็ดี ในบางแผนงานก็อาจจะยังมิได้ดำเนินการตามเกณฑ์ประเมินคุณภาพนี้อย่างชัดเจนนัก

ความคิดเห็นต่อตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดนี้เป็นตัวชี้วัดที่มีความเหมาะสมในการประเมินธรรมาภิบาลของสวรส. และหน่วยงานวิจัยในเครือข่ายของสวรส.

4.6 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย **หลักความพร้อมรับผิด**

ความพร้อมรับผิดในการดำเนินการวิจัยของ สวรส.

ความสำคัญ

แม้ว่าการดำเนินการวิจัยจะยังมิใช่ขั้นตอนสุดท้ายของการวิจัย ทำให้การประเมินเรื่องหลักความพร้อมรับผิดของการวิจัยทั้งหมดจึงยังไม่สามารถประเมินได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ แต่การดำเนินการและการตัดสินใจต่างๆ ในการดำเนินการวิจัยก็จะมีผลสำคัญต่อความสำเร็จของกระบวนการจัดการวิจัยทั้งหมด ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องนำหลักความพร้อมรับผิดเข้ามาประยุกต์ใช้ในขั้นตอนของการดำเนินการวิจัยด้วย โดยเฉพาะการมุ่งเน้นที่การพัฒนาระบบติดตามการดำเนินการวิจัยของสวรส. และของแต่ละแผนงาน เช่นมีการจัดทำรายงานสรุปผลความก้าวหน้าตามช่วงเวลาที่เหมาะสม ขณะเดียวกัน สวรส. (และแผนงาน) ควรมีการให้ข้อคิดเห็นที่เป็นลายลักษณ์อักษรต่อการดำเนินการของแต่ละแผนงาน/โครงการ และของนักวิจัย เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามกรอบของแผนการวิจัย และตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้น ซึ่งจะเป็นกลไกส่วนหนึ่งที่จะช่วยการวิจัยทั้งหมดเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้น

การประเมินคุณภาพ

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	ผลการประเมิน	หมายเหตุ
1) การพัฒนาระบบการติดตามการดำเนินการวิจัยของ สวรส. และของแต่ละแผนงาน โดยมีการจัดทำรายงานสรุปผลความก้าวหน้าตามช่วงเวลาที่เหมาะสม	ไม่ผ่าน	เป็นเกณฑ์ประเมินคุณภาพตัวเดียวกับตัวชี้วัดที่ 4.3.2
2) การให้ข้อคิดเห็นของสวรส. ที่เป็นลายลักษณ์อักษรต่อการดำเนินการของแต่ละแผนงาน/โครงการ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามกรอบของแผนการวิจัยและตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้น	ไม่ผ่าน	อย่างไรก็ดี แนวปฏิบัติระหว่างสวรส.กับแผนงานอาจแตกต่างกันไปในแต่ละกรณี แต่ตามเกณฑ์นี้ถือว่าสวรส. ควรกำหนดให้ชัดเจนว่าจะต้องมีการให้ข้อคิดเห็นที่เป็นลายลักษณ์อักษรจากสวรส.

ผลการประเมิน

ระดับการประเมิน	ผลการประเมิน	เหตุผลประกอบการประเมิน
ไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้/ไม่ประเมิน	☐	ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า สวรส.ยังมิได้มีการพัฒนาระบบการติดตามการดำเนินการวิจัยของสวรส.ในภาพรวม ซึ่งรวมถึงการติดตามการทำงานของแผนงานในภาพรวมด้วย ขณะเดียวกัน แนวปฏิบัติระหว่างสวรส.กับแผนงานในการให้ข้อคิดเห็นที่เป็นลายลักษณ์อักษรยังแตกต่างกันไปในแต่ละกรณี แม้ว่าตามเกณฑ์ในตัวชี้วัดนี้ถือว่า สวรส. ควรกำหนดให้ชัดเจนว่าจะต้องมีการให้ข้อคิดเห็นที่เป็นลายลักษณ์อักษรจากสวรส. ในทุกกรณี ดังนั้น ผลการประเมินจึงอยู่ในระดับต่ำสุด
ไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพข้อใดเลย	**(1)** ☑ **ต่ำสุด**	
	(2) ☐ **ต่ำถึงปานกลาง**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**เพียงหนึ่ง**ประการ	**(3)** ☐ **ปานกลาง**	
	(4) ☐ **ปานกลางถึงสูง**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**ทั้งสอง**ประการ	**(5)** ☐ **สูงที่สุด**	

รายชื่อผู้ประเมินตัวชี้วัด

อ.ดร.เดชรัต สุขกำเนิด

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แหล่งข้อมูลอ้างอิง

1) การสัมภาษณ์ผู้จัดการวิจัยในสวรส.
2) การสัมภาษณ์ผู้จัดการ/ผู้ประสานเครือข่ายวิจัยของสวรส.
3) การประชุมกลุ่มย่อยของทีมงานจัดการวิจัยของสวรส.

ข้อมูลเพิ่มเติม (หมายเหตุ)

ผู้จัดการวิจัยในสวรส.บางท่านมีความเห็นว่า การให้ข้อคิดเห็นของสวรส. ที่เป็นลายลักษณ์อักษรต่อการดำเนินการของแต่ละแผนงาน/โครงการอาจกลายเป็นเรื่องที่มีความอ่อนไหวสำหรับสังคมไทย การพูดคุยทำความเข้าใจน่าจะเป็นวิธีการที่มีประสิทธิผลและเหมาะสมมากกว่าสำหรับการทำงานในสังคมไทย ซึ่งผู้ประเมินเองก็เห็นว่า ความคิดเห็นก็มีส่วนจริงในหลายต่อหลายกรณี

อย่างไรก็ดี การให้ข้อคิดเห็นที่เป็นลายลักษณ์อักษรถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของความพร้อมรับผิดของสวรส. เพราะจะเป็นตัวบ่งชี้ที่เป็นทางการว่า สวรส. ได้ให้ความสนใจอย่างจริงจัง และได้ให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการวิจัยของแผนงานหรือโครงการอย่างไร นอกจากนี้ การให้ข้อคิดเห็นที่เป็นลายลักษณ์อักษรยังเป็นประโยชน์อย่างสำคัญในการทบทวนหรือถอดบทเรียนการทำงานและการเก็บจดหมายเหตุการทำงานด้านระบบสุขภาพอีกด้วย

ทั้งนี้ การให้ข้อคิดเห็นที่เป็นลายลักษณ์อักษรก็จำเป็นจะระมัดระวังการใช้ถ้อยคำ โดยเฉพาะในประเด็นที่มีความอ่อนไหว แต่จะต้องไม่ให้ความสำคัญกับความอ่อนไหวจนเกินกว่าความพร้อมรับผิดในการจัดการงานวิจัย อันเป็นภารกิจหลักของสวรส.

ความคิดเห็นต่อตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดนี้เป็นตัวชี้วัดที่มีความเหมาะสมในการประเมินธรรมาภิบาลของสวรส. และหน่วยงานวิจัยในเครือข่ายของสวรส.

5.การใช้ประโยชน์จากงานวิจัย

5.1 ขั้นตอนการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัย **หลักการนิติรัฐ**

ความเป็นนิติรัฐในการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยของ สวรส.

ความสำคัญ

การใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการจัดการวิจัย ซึ่งก็จำเป็นที่จะต้องมีการจัดการให้มีการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยให้เป็นไปตามหลักนิติรัฐ โดยควรมีการกำหนดกรอบแนวทางการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยของสวรส. และของแผนงาน/โครงการต่างๆ ให้ชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ประโยชน์ในเชิงนโยบาย การกำหนดกรอบแนวทางการจัดการทรัพย์สินทางปัญญาจากผลงานวิจัยต่างๆ ของสวรส. และของแผนงาน/โครงการต่างๆ และจะต้องมีการนำเสนอผลงานวิจัยสู่องค์กร/หน่วยงานต่างๆ เพื่อการผลักดันให้เกิดผลในเชิงนโยบายและผลในทางปฏิบัติจริง ทั้งนี้ ควรเป็นไปตามกรอบแนวทางการใช้ประโยชน์ของผลงานวิจัยที่สวรส. กำหนดขึ้น

การประเมินคุณภาพ

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	ผลการประเมิน	หมายเหตุ
1) การกำหนดกรอบแนวทางการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยของสวรส. และของแผนงาน/โครงการต่างๆ ให้ชัดเจน	ผ่าน	แต่แนวทางการใช้ประโยชน์จะแตกต่างกันตามแผนงาน
2) การกำหนดกรอบแนวทางการจัดการทรัพย์สินทางปัญญาจากผลงานวิจัยต่างๆ ของสวรส. และของแผนงาน/โครงการต่างๆ ให้ชัดเจน	ผ่าน	
3) การนำเสนอผลงานวิจัยสู่องค์กร/หน่วยงานต่างๆ ตามกรอบแนวทางการใช้ประโยชน์ของผลงานวิจัยที่กำหนดขึ้น	ผ่าน	

ผลการประเมิน

ระดับการประเมิน	ผลการประเมิน	เหตุผลประกอบการประเมิน
ไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้/ไม่ประเมิน	☐	สวรส มักจะกำหนดกรอบแนวทางการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยไปตามแนวทางของแผนงาน/โครงการต่างๆ เพื่อให้สอดคล้องกับผู้ใช้ประโยชน์ในแต่ละกรณี และแผนงาต่างๆ มักจะดำเนินการตามแนวทางที่กำหนด แม้ว่าแผนงานบางส่วนของสวรส. อาจยังไม่มีกรอบแนวทางที่ชัดเจนนัก นอกจากนี้ สวรส. มีกรอบแนวทางการจัดการทรัพย์สินทางปัญญาจากผลงานวิจัยต่างๆ ของสวรส. และของแผนงาน/โครงการต่างๆ ไว้แล้ว ดังนั้น ผลการประเมินจึงอยู่ในระดับสูงสุด
ไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพข้อใดเลย	**(1)** ☐ **ต่ำสุด**	
	(2) ☐ **ต่ำถึงปานกลาง**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**หนึ่ง**ประการ	**(3)** ☐ **ปานกลาง**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**สอง**ประการ	**(4)** ☐ **ปานกลางถึงสูง**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**ทั้งสาม**ประการ	**(5)** ☑ **สูงที่สุด**	

รายชื่อผู้ประเมินตัวชี้วัด

อ.ดร.เดชรัต สุขกำเนิด
คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แหล่งข้อมูลอ้างอิง

1) การสัมภาษณ์ผู้จัดการวิจัยในสวรส.
2) การสัมภาษณ์ผู้จัดการ/ผู้ประสานเครือข่ายวิจัยของสวรส.
3) การประชุมกลุ่มย่อยของทีมงานจัดการวิจัยของสวรส.

ข้อมูลเพิ่มเติม (หมายเหตุ)

แม้ว่าโดยภาพรวม แผนงานต่างๆ ของสวรส. จะมีการกำหนดกรอบแนวทางการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยไปตามแนวทางของแผนงาน/โครงการต่างๆ เพื่อให้สอดคล้องกับผู้ใช้ประโยชน์ในแต่ละกรณี แต่ว่าแผนงานบางส่วนของสวรส. ก็ยังไม่มีกรอบแนวทางที่ชัดเจนนัก ดังนั้น จึงควรให้ความสำคัญกับการพัฒนากรอบแนวทางการใช้ประโยชน์ในแผนงานดังกล่าว

ความคิดเห็นต่อตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดนี้เป็นตัวชี้วัดที่มีความเหมาะสมในการประเมินธรรมาภิบาลของสวรส. และหน่วยงานวิจัยในเครือข่ายของสวรส.

5.2 ขั้นตอนการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัย **หลักความโปร่งใส**

ความโปร่งใสในการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยของ สวรส.

ความสำคัญ

เนื่องจากการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยอาจมีการตีความที่แตกต่างกัน ซึ่งนำไปสู่การผลักดันเชิงนโยบายในทิศทางที่แตกต่างกันด้วย นอกจากนั้น การใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยก็อาจนำไปสู่ความขัดแย้งในเชิงความคิดและในเชิงนโยบาย หากข้อมูลที่เปิดเผยต่อสาธารณะไม่มีความชัดเจนเพียงพอ ดังนั้น สวรส. จึงต้องให้ความสำคัญกับความโปร่งใสในการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัย ทั้งนี้ โดยมีเกณฑ์ในการประเมินคุณภาพในหลายลักษณะเช่น ในการเผยแพร่ผลงานวิจัยและ/หรือการนำเสนอทางนโยบาย ต้องมีการเปิดเผยแหล่งที่มาของทุน/ทรัพยากรการวิจัย ต้องเปิดเผยความทับซ้อนของผลประโยชน์ (ถ้ามี) ต้องเปิดเผยระเบียบวิธีการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง และข้อจำกัดของผลงานวิจัยให้ชัดเจน ต้องมีการระบุการตีความผลงานวิจัยในทางนโยบายให้ชัดเจน (โดยการระบุว่าสามารถตีความได้หลายแบบ พร้อมเหตุผลที่เลือกตีความแบบนี้) และต้องมีการเปิดเผยกระบวนการนำเสนอ/ใช้ประโยชน์ผลงานวิจัยและ/หรือการนำเสนอทางนโยบายให้ชัดเจน เพื่อให้สาธารณชนรับทราบว่า ผลงานวิจัยของสวรส. จะมีการใช้ประโยชน์กับสังคม โดยช่องทางและกระบวนการใดบ้าง

การประเมินคุณภาพ

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	ผลการประเมิน	หมายเหตุ
1) การเปิดเผย**แหล่งที่มาของทุน/ทรัพยากรการวิจัย**ในการเผยแพร่ผลงานวิจัยและ/หรือการนำเสนอทางนโยบาย	ผ่าน	
2) การเปิดเผย**ความทับซ้อนของผลประโยชน์** (ถ้ามี)ในการเผยแพร่ผลงานวิจัยและ/หรือการนำเสนอทางนโยบาย	ผ่าน	
3) การเปิดเผยระเบียบวิธีการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง และข้อจำกัดของผลงานวิจัยให้ชัดเจน ในการเผยแพร่ผลงานวิจัยและ/หรือการนำเสนอทางนโยบาย	ผ่าน	แต่การดำเนินการจะแตกต่างกันไปในแต่ละแผนงาน
4) ต้องมีการระบุ**การตีความผลงานวิจัยในทางนโยบาย**ในการเผยแพร่ผลงานวิจัยและ/หรือการนำเสนอทางนโยบายให้ชัดเจน	ประเมินไม่ได้	การดำเนินการจะแตกต่างกันไปในแต่ละกรณี
5) ต้องมีการเปิดเผย**กระบวนการนำเสนอ/ใช้ประโยชน์ผลงานวิจัย**ในการเผยแพร่ผลงานวิจัยและ/หรือการนำเสนอทางนโยบายทุกแผนงาน/โครงการ	ผ่าน	แต่การดำเนินการจะแตกต่างกันไปในแต่ละแผนงาน

ผลการประเมิน

ระดับการประเมิน	ผลการประเมิน	เหตุผลประกอบการประเมิน
ไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้/ไม่ประเมิน	☐	การนำเสนอผลงานวิจัยของแผนงานและสวรส. ส่วนใหญ่จะมีการระบุแหล่งที่มาของทรัพยากร ความทับซ้อนของผลประโยชน์ ระเบียบวิธีการวิจัย และข้อจำกัดของผลงานวิจัย รวมถึงแนวทางการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยดังกล่าว อย่างไรก็ดี การระบุถึงการตีความผลงานวิจัยในทางนโยบายในการเผยแพร่ผลงานวิจัยและ/หรือการนำเสนอทางนโยบายนั้นยังมีความแตกต่างกันในแต่ละแผนงาน ผลการประเมินจึงอยู่ในระดับปานกลางถึงสูง
ไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพข้อใดเลย	(1) ☐ **ต่ำสุด**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**เพียงหนึ่งหรือสอง**ประการ	(2) ☐ **ต่ำถึงปานกลาง**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**สาม**ประการ	(3) ☐ **ปานกลาง**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**สี่**ประการ	(4) ☑ **ปานกลางถึงสูง**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**ทั้งห้า**ประการ	(5) ☐ **สูงที่สุด**	

รายชื่อผู้ประเมินตัวชี้วัด

อ.ดร.เดชรัต สุขกำเนิด

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แหล่งข้อมูลอ้างอิง

1) การสัมภาษณ์ผู้จัดการวิจัยในสวรส.
2) การสัมภาษณ์ผู้จัดการ/ผู้ประสานเครือข่ายวิจัยของสวรส.
3) การประชุมกลุ่มย่อยของทีมงานจัดการวิจัยของสวรส.

ข้อมูลเพิ่มเติม (หมายเหตุ)

ไม่มี

ความคิดเห็นต่อตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดนี้เป็นตัวชี้วัดที่มีความเหมาะสมในการประเมินธรรมาภิบาลของสวรส. และหน่วยงานวิจัยในเครือข่ายของสวรส.

5.3 ขั้นตอนการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัย **หลักความคุ้มค่า**

หลักความคุ้มค่าในการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยของ สวรส.

ความสำคัญ

ขั้นตอนการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยเป็นขั้นตอนที่สำคัญและเหมาะสมที่สุดในการประเมินความคุ้มค่าของผลงานที่วิจัย ตามที่ได้มีการกำหนดกรอบตัวชี้วัดในขั้นตอนที่ผ่านมาในตอนต้น โดยในขั้นตอนนี้ สวรส. จะต้องมีการสรุปภาพรวมการใช้ทรัพยากรการวิจัยและผลงานวิจัยของแต่ละแผนงาน และในภาพรวมของสวรส. และจะต้องมีการประเมินความคุ้มค่าของผลงานวิจัยโดยเทียบเคียงกับตัวชี้วัดความสำเร็จของแต่ละแผนงาน และในภาพรวมของสวรส. มีการทบทวนบทเรียน/ประเมินผลความคุ้มค่าของผลงานวิจัยของแต่ละแผนงาน และในภาพรวมของสวรส. และจะต้องมีการให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง/เพิ่มเติมแนวทางการประเมินความคุ้มค่าของผลงานวิจัย ของแต่ละแผนงาน และในภาพรวมของสวรส

การประเมินคุณภาพ

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	ผลการประเมิน	หมายเหตุ
1) การสรุปภาพรวมการใช้ทรัพยากรการวิจัยและผลงานวิจัยของแต่ละแผนงาน และในภาพรวมของสวรส.	ผ่าน	
2) การประเมินความคุ้มค่าของผลงานวิจัยโดยเทียบเคียงกับตัวชี้วัดความสำเร็จของแต่ละแผนงาน และในภาพรวมของสวรส.	ไม่ผ่าน	การดำเนินการจะขึ้นอยู่กับแต่ละกรณี
3) การทบทวนบทเรียน/ประเมินผลความคุ้มค่าของผลงานวิจัยของแต่ละแผนงาน และในภาพรวมของสวรส.	ไม่ผ่าน	การดำเนินการจะขึ้นอยู่กับแต่ละกรณี
4) การให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง/เพิ่มเติมแนวทางการประเมินความคุ้มค่าของผลงานวิจัย ของแต่ละแผนงาน และในภาพรวมของสวรส.	ไม่ผ่าน	การดำเนินการจะขึ้นอยู่กับแต่ละกรณี

ผลการประเมิน

ระดับการประเมิน	ผลการประเมิน	เหตุผลประกอบการประเมิน
ไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้/ไม่ประเมิน	☐	สวรส. มีการสรุปภาพรวมการใช้ทรัพยากรการวิจัยและผลงานวิจัยของแต่ละแผนงาน และในภาพรวมของสวรส แต่การประเมินความคุ้มค่าของผลงานวิจัยโดยเทียบเคียงกับตัวชี้วัดความสำเร็จของแต่ละแผนงานและในภาพรวมของสวรส. และการทบทวนบทเรียนยังมีการดำเนินการที่แตกต่างกันในแต่ละกรณี มากกว่าจะกำหนดเป็นบรรทัดฐานกลางและไม่พบการประเมินภาพรวมในช่วงที่ทำการประเมิน ผลการประเมินจึงอยู่ในระดับต่ำถึงปานกลาง
ไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพข้อใดเลย	(1) ☐ **ต่ำสุด**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**เพียงหนึ่ง**ประการ	(2) ☑ **ต่ำถึงปานกลาง**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**สอง**ประการ	(3) ☐ **ปานกลาง**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**สาม**ประการ	(4) ☐ **ปานกลางถึงสูง**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**ทั้งสี่**ประการ	(5) ☐ **สูงที่สุด**	

รายชื่อผู้ประเมินตัวชี้วัด

อ.ดร.เดชรัต สุขกำเนิด

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แหล่งข้อมูลอ้างอิง

1) การสัมภาษณ์ผู้จัดการวิจัยในสวรส.
2) การสัมภาษณ์ผู้จัดการ/ผู้ประสานเครือข่ายวิจัยของสวรส.
3) การประชุมกลุ่มย่อยของทีมงานจัดการวิจัยของสวรส.

ข้อมูลเพิ่มเติม (หมายเหตุ)

การประเมินความคุ้มค่าของผลงานวิจัยโดยเทียบเคียงกับตัวชี้วัดความสำเร็จของแต่ละแผนงาน และในภาพรวมของสวรส. และการทบทวนบทเรียน/ประเมินผลความคุ้มค่าของผลงานวิจัยของแต่ละแผนงานและในภาพรวมของสวรส.เป็นสิ่งสำคัญในการปรับปรุงการทำงานของแผนงานและสวรส. ให้มีประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งยังจะเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญซึ่งแสดงให้สังคมได้เห็นคุณค่าจากการทำงานของแผนงานต่างๆ และของสวรส. ดังนั้น สวรส.จึงควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาแนวทางการประเมินความคุ้มค่าขึ้นมาโดยเร็ว

ความคิดเห็นต่อตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดนี้เป็นตัวชี้วัดที่มีความเหมาะสมในการประเมินธรรมาภิบาลของสวรส. และหน่วยงานวิจัยในเครือข่ายของสวรส.

5.4 ขั้นตอนการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัย **หลักการมีส่วนร่วม**

การมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยของ สวรส.

ความสำคัญ

ในขั้นตอนการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัย การมีส่วนร่วมของสาธารณะมีความสำคัญอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการนำเสนอและการผลักดันเชิงนโยบาย เพราะการให้ข้อคิดเห็นของสาธารณชนจะเป็นกลไกหรือตัวกลั่นกรองความถูกต้องและเหมาะสมเชิงนโยบาย ในมุมมองของภาคส่วนต่างๆ ในสังคม ทำให้การใช้ประโยชน์จากงานวิจัยมีความรอบคอบมากยิ่งขึ้น ขณะเดียวกัน ข้อเสนอเชิงนโยบายที่ดีก็จะได้รับเสียงสนับสนุนจากสังคมมากขึ้นด้วยเช่นกัน

ทั้งนี้ เพื่อให้กระบวนการมีส่วนร่วมของสาธารณชนจะเป็นไปอย่างมีความหมายในขั้นตอนการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัย ก็จะต้องมีองค์ประกอบเชิงคุณภาพที่ชัดเจน ตั้งแต่ ความชัดเจนของกระบวนการมีส่วนร่วมว่าจะมีความหมายอย่างไรในการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัย ช่องทางและระยะเวลาในการเข้ามามีส่วนร่วมของสาธารณชน การเข้าถึงประชากรกลุ่มด้อยโอกาส และในท้ายที่สุดจะต้องมีตอบสนองต่อกระบวนการมีส่วนร่วมของสาธารณชน เพื่อชี้ให้เห็นถึงเหตุและผลในการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการนำเสนอและการผลักดันเชิงนโยบาย

การประเมินคุณภาพ

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	ผลการประเมิน	หมายเหตุ
1) **ความชัดเจนของกระบวนการมีส่วนร่วม** โดยมีการกำหนดที่ชัดเจนว่าการมีส่วนร่วมของสาธารณชนจะเกิดขึ้นในขั้นตอนใดของกระบวนการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยและการนำเสนอทางนโยบาย และจะถูกนำเข้าสู่กระบวนการใช้ประโยชน์/การนำเสนอทางนโยบายในรูปแบบใด	ผ่าน	ส่วนใหญ่จะแจ้งให้ทราบ
2) **ช่องทางที่เหมาะสมในการมีส่วนร่วม** มีการเปิดให้สาธารณชนเข้ามามีการมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยและการนำเสนอทางนโยบายได้มากกว่าหนึ่งช่องทาง	ไม่ผ่าน	การดำเนินการจะแตกต่างในแต่ละกรณี
3) **ระยะเวลาที่เหมาะสมในการมีส่วนร่วม** โดยมีการแจ้งให้ทราบถึงการมีส่วนร่วมล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 15 วัน และจะต้องมีการแจ้งโดยช่องทางต่างๆ ไม่น้อยกว่า 2 ช่องทาง	ไม่ผ่าน	การดำเนินการจะแตกต่างในแต่ละกรณี
4) **การเข้าถึงกลุ่มผู้ด้อยโอกาส** ต้องแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจจริงในการเปิดช่องทางการมีส่วนร่วมเป็นพิเศษสำหรับกลุ่มประชากรผู้ด้อยโอกาสในสังคมที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยและการนำเสนอทางนโยบาย	ผ่าน	การดำเนินการจะแตกต่างในแต่ละกรณี
5) **การตอบสนองต่อกระบวนการมีส่วนร่วม** เมื่อจัดกระบวนการมีส่วนร่วมของสาธารณชนแล้ว จะต้องมีการตอบข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้ให้ความเห็น โดยจะต้องแจ้งให้ผู้ความเห็นทราบว่าจะได้รับคำตอบด้วยช่องทางใด	ไม่ผ่าน	ส่วนใหญ่ไม่ได้ดำเนินการ

ผลการประเมิน

ระดับการประเมิน	ผลการประเมิน	เหตุผลประกอบการประเมิน
ไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้/ไม่ประเมิน	☐	การนำผลงานวิจัยของสวรส. มักจะเปิดให้สาธารณชน ภาคี และกลุ่มผู้ด้อยโอกาสเข้าร่วมให้ความเห็น โดยส่วนใหญ่จะมีการกำหนดกระบวนการมีส่วนร่วมของสาธารณะให้รับทราบ แต่การเปิดช่องทางอาจแตกต่างกันไปในแต่ละกรณี เช่นเดียวกับเรื่องระยะเวลาซึ่งมักไม่ได้มีการกำหนดเป็นกรอบการปฏิบัติที่ชัดเจนไว้ รวมถึงการกำหนดให้มีการตอบข้อคิดเห็นของสาธารณะก็มักจะไม่ได้ดำเนินการด้วยเช่นกัน ดังนั้น ผลการประเมินจึงอยู่ในระดับต่ำถึงปานกลาง
ไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพข้อใดเลย	**(1)** ☐ **ต่ำสุด**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**เพียงหนึ่งหรือสอง**ประการ	**(2)** ☑ **ต่ำถึงปานกลาง**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**สาม**ประการ	**(3)** ☐ **ปานกลาง**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**สี่**ประการ	**(4)** ☐ **ปานกลางถึงสูง**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**ทั้งห้า**ประการ	**(5)** ☐ **สูงที่สุด**	

รายชื่อผู้ประเมินตัวชี้วัด

อ.ดร.เดชรัต สุขกำเนิด
คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แหล่งข้อมูลอ้างอิง

1) การสัมภาษณ์ผู้จัดการวิจัยในสวรส.
2) การสัมภาษณ์ผู้จัดการ/ผู้ประสานเครือข่ายวิจัยของสวรส.
3) การประชุมกลุ่มย่อยของทีมงานจัดการวิจัยของสวรส.

ข้อมูลเพิ่มเติม (หมายเหตุ)

ประเด็นสำคัญสำหรับตัวชี้วัดก็เช่นเดียวกับตัวชี้วัดด้านการมีส่วนร่วมอื่นๆ กล่าวคือ ผู้บริหารและทีมจัดการวิจัยของสวรส. มีความเห็นว่า รายงานการวิจัยจำนวนหนึ่งของสวรส. เป็นรายงานทางวิชาการ ซึ่งไม่น่าจะมีความจำเป็นในการเปิดเวทีให้สาธารณชนเข้ามามีส่วนร่วมในความเห็นต่อการใช้ประโยชน์ของงานวิจัยดังกล่าว แต่ควรมุ่งเน้นที่ผู้เกี่ยวข้องหรือภาคี นักวิชาการที่เกี่ยวข้อง และสื่อมวลชน (ในกรณีที่ต้องการเผยแพร่ผลงานวิจัย) มากกว่า

อย่างไรก็ดี หากพิจารณาในอีกมุมหนึ่ง การเปิดโอกาสให้สาธารณชนได้เข้ามารับทราบตามกรอบแนวทางในเกณฑ์ประเมินคุณภาพของตัวชี้วัดนี้ ก็น่าจะเป็นประโยชน์ต่อการเผยแพร่ข้อมูลงานวิจัยของสวรส. และอาจจะสร้างแรงสนับสนุนในการผลักดันให้เกิดการใช้ประโยชน์อย่างแท้จริงอีกด้วย

ความคิดเห็นต่อตัวชี้วัด

ความเหมาะสมของตัวชี้วัดนี้จึงขึ้นอยู่กับความคิดเห็นของผู้บริหารสวรส. ในประเด็นที่ได้ระบุไว้ในข้อคิดเห็นเพิ่มเติม ซึ่งหากสวรส. มีความเห็นว่า การมีส่วนร่วมของสาธารณะในการเผยแพร่งานวิจัยอาจเป็นสิ่งที่เกินความจำเป็น ก็จำเป็นที่จะต้องปรับแนวทางการประเมินในตัวชี้วัดนี้กันอีกครั้งหนึ่ง

5.5 ขั้นตอนการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัย **หลักการคุณภาพ**

หลักคุณภาพในการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยของ สวรส.

ความสำคัญ

ในการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยของสวรส. สวรส. จำเป็นจะต้องนำหลักการควบคุมคุณภาพทางวิชาการมาใช้ควบคู่ไปด้วย เพื่อให้การใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยเป็นไปในทิศทางที่เหมาะสม ถูกต้อง และเป็นที่ยอมรับทางวิชาการ โดยควรมีการกำหนดกระบวนการตรวจสอบคุณภาพของวิจัยและการตีความในการใช้ประโยชน์และการนำเสนอทางนโยบายของผลงานวิจัยแต่ละแผนงาน/โครงการ และการเปิดรับฟังความคิดเห็นทางวิชาการและทางนโยบายจากนักวิชาการ/ผู้เกี่ยวข้องโดยตรง เพื่อควบคุมคุณภาพในการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยและการนำเสนอทางนโยบาย

การประเมินคุณภาพ

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	ผลการประเมิน	หมายเหตุ
1) การกำหนดกระบวนการตรวจสอบคุณภาพของงานวิจัยและการตีความในการใช้ประโยชน์และการนำเสนอทางนโยบายของผลงานวิจัยแต่ละแผนงาน/โครงการ	ผ่าน	
2) การเปิดรับฟังความคิดเห็นทางวิชาการและทางนโยบายจากนักวิชาการ/ผู้เกี่ยวข้องโดยตรง เพื่อควบคุมคุณภาพในการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยและการนำเสนอทางนโยบาย	ผ่าน	

ผลการประเมิน

ระดับการประเมิน	ผลการประเมิน	เหตุผลประกอบการประเมิน
ไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้/ไม่ประเมิน	☐	สวรส. ให้ความสำคัญกับกระบวนการตรวจสอบคุณภาพของวิจัยและการตีความในการใช้ประโยชน์และการนำเสนอทางนโยบายของผลงานวิจัยแต่ละแผนงาน/โครงการอย่างชัดเจน รวมถึงมักมีการเปิดรับฟังความคิดเห็นทางวิชาการและทางนโยบายจากนักวิชาการ/ผู้เกี่ยวข้องโดยตรง เพื่อควบคุมคุณภาพในการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยและการนำเสนอทางนโยบาย ผลกาประเมินจึงอยู่ในระดับสูงที่สุด
ไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพข้อใดเลย	**(1) ☐ ต่ำสุด**	
	(2) ☐ ต่ำถึงปานกลาง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**หนึ่ง**ประการ	**(3) ☐ ปานกลาง**	
	(4) ☐ ปานกลางถึงสูง	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**ทั้งสอง**ประการ	**(5) ☑ สูงที่สุด**	

รายชื่อผู้ประเมินตัวชี้วัด

อ.ดร.เดชรัต สุขกำเนิด

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แหล่งข้อมูลอ้างอิง

1) การสัมภาษณ์ผู้จัดการวิจัยในสวรส.
2) การสัมภาษณ์ผู้จัดการ/ผู้ประสานเครือข่ายวิจัยของสวรส.
3) การประชุมกลุ่มย่อยของทีมงานจัดการวิจัยของสวรส.

ข้อมูลเพิ่มเติม (หมายเหตุ)

ไม่มี

ความคิดเห็นต่อตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดนี้เป็นตัวชี้วัดที่มีความเหมาะสมในการประเมินธรรมาภิบาลของสวรส. และหน่วยงานวิจัยในเครือข่ายของสวรส.

5.6 ขั้นตอนการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัย **หลักการพร้อมรับผิด**

ความพร้อมรับผิดในการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยของ สวรส.

ความสำคัญ

เนื่องจากขั้นตอนการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยเป็นขั้นตอนที่สำคัญ ดังนั้น จึงเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการนำหลักความพร้อมรับผิดมาประยุกต์ใช้ในการจัดการงานวิจัยสวรส โดยในขั้นตอนนี้ สวรส. จะต้องมีการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานในด้านการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยกับตัวชี้วัดความสำเร็จที่กำหนดไว้ จะต้องมีการทบทวนบทเรียน/ประเมินผลภาพรวมการทำงานและการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยตามตัวชี้วัดความสำเร็จของการวิจัย มีการประเมินผลภาพรวมการได้รับประโยชน์จากงานวิจัยของแต่ละแผนงาน/โครงการ และต้องมีการเปิดเผยผลการประเมินผลดังกล่าวสู่สาธารณะ

การประเมินคุณภาพ

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	ผลการประเมิน	หมายเหตุ
1) การเปรียบเทียบผลการดำเนินงานในด้านการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยกับตัวชี้วัดความสำเร็จที่กำหนดไว้	ผ่าน	
2) การทบทวนบทเรียน/ประเมินผลภาพรวมการทำงานและการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยตามตัวชี้วัดความสำเร็จของการวิจัย	ไม่ผ่าน	การดำเนินการยังขึ้นอยู่กับแต่ละกรณี
3) การประเมินผลภาพรวมการได้รับประโยชน์จากงานวิจัยของแต่ละแผนงาน/โครงการ และในภาพรวมของสวรส.	ไม่ผ่าน	การดำเนินการยังขึ้นอยู่กับแต่ละกรณี
4) การเปิดเผยผลการประเมินผลดังกล่าวสู่สาธารณะ รวมถึงจัดให้มีการระดมความเห็น หรือการให้ข้อเสนอแนะต่อการจัดการงานวิจัย หรือการกำหนดเกณฑ์ตัวชี้วัดความสำเร็จและประเมินผลในช่วงเวลาต่อไปด้วย	ไม่ผ่าน	การดำเนินการยังขึ้นอยู่กับแต่ละกรณี

ผลการประเมิน

ระดับการประเมิน	ผลการประเมิน	เหตุผลประกอบการประเมิน
ไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้/ไม่ประเมิน	☐	แม้ว่าโดยทั่วไป สวรส.จะเปรียบเทียบผลการดำเนินงานในด้านการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยกับตัวชี้วัดความสำเร็จที่กำหนดไว้ แต่การทบทวนบทเรียน/ประเมินผลภาพรวมการทำงานและการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยในระดับแผนงาน และในภาพรวมของสวรส. ยังมีการปฏิบัติที่แตกต่างกันไปในแต่ละกรณี โดยไม่มีกรอบแนวทางกลางที่ชัดเจน ซึ่งรวมถึงการเปิดเผยผลการประเมินสู่สาธารณะด้วย ดังนั้น ผลการประเมินจึงอยู่ในระดับต่ำถึงปานกลาง
ไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพข้อใดเลย	(1) ☐ **ต่ำสุด**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**เพียงหนึ่ง**ประการ	(2) ☑ **ต่ำถึงปานกลาง**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**สอง**ประการ	(3) ☐ **ปานกลาง**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**สาม**ประการ	(4) ☐ **ปานกลางถึงสูง**	
ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพ**ทั้งสี่**ประการ	(5) ☐ **สูงที่สุด**	

รายชื่อผู้ประเมินตัวชี้วัด

อ.ดร.เดชรัต สุขกำเนิด

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แหล่งข้อมูลอ้างอิง

1) การสัมภาษณ์ผู้จัดการวิจัยในสวรส.
2) การสัมภาษณ์ผู้จัดการ/ผู้ประสานเครือข่ายวิจัยของสวรส.
3) การประชุมกลุ่มย่อยของทีมงานจัดการวิจัยของสวรส.

ข้อมูลเพิ่มเติม (หมายเหตุ)

การทบทวนบทเรียนและประเมินผลการทำงานของแผนงานและในภาพรวมของสวรส.เป็นกลไกสำคัญที่จะป้อนข้อมูลย้อนกลับเพื่อปรับปรุงการทำงานของแผนงานและสวรส. ให้มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นกลไกสำคัญในการแสดงให้สังคมได้เห็นคุณค่าจากการทำงานของแผนงานต่างๆ และของสวรส. ดังนั้น สวรส.จึงควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาแนวทางการประเมินผลการทำงานขึ้นมาเป็นบรรทัดฐานกลางร่วมกันโดยเร็ว

ความคิดเห็นต่อตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดนี้เป็นตัวชี้วัดที่มีความเหมาะสมในการประเมินธรรมาภิบาลของสวรส. และหน่วยงานวิจัยในเครือข่ายของสวรส.

6.สรุปผลการประเมินธรรมาภิบาล สวรส.

สรุปผลการประเมินธรรมาภิบาลของสวรส.

ผลการประเมินธรรมาภิบาลของสวรส. ตามขั้นตอนของกระบวนการจัดการวิจัย พบว่า โดยภาพรวมผลการประเมินธรรมาภิบาลของสวรส. อยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.7) โดยผลการประเมินพบว่า ขั้นตอนการระดมและจัดสรรทรัพยากรมีผลการประเมินอยู่ในระดับสูงสุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.3 ซึ่งอยู่ในระดับสูง) รองลงมาคือ การวางแผนจัดการวิจัย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.0 ซึ่งอยู่ในระดับสูงเช่นกัน) ส่วนขั้นตอนการกำหนดนโยบาย มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินเท่ากับ 3.5 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับขั้นตอนที่มีผลการประเมินที่คะแนนน้อยที่สุด การใช้ประโยชน์จากงานวิจัย และการดำเนินการวิจัย ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.3 หรือมีผลการประเมินในระดับปานกลาง

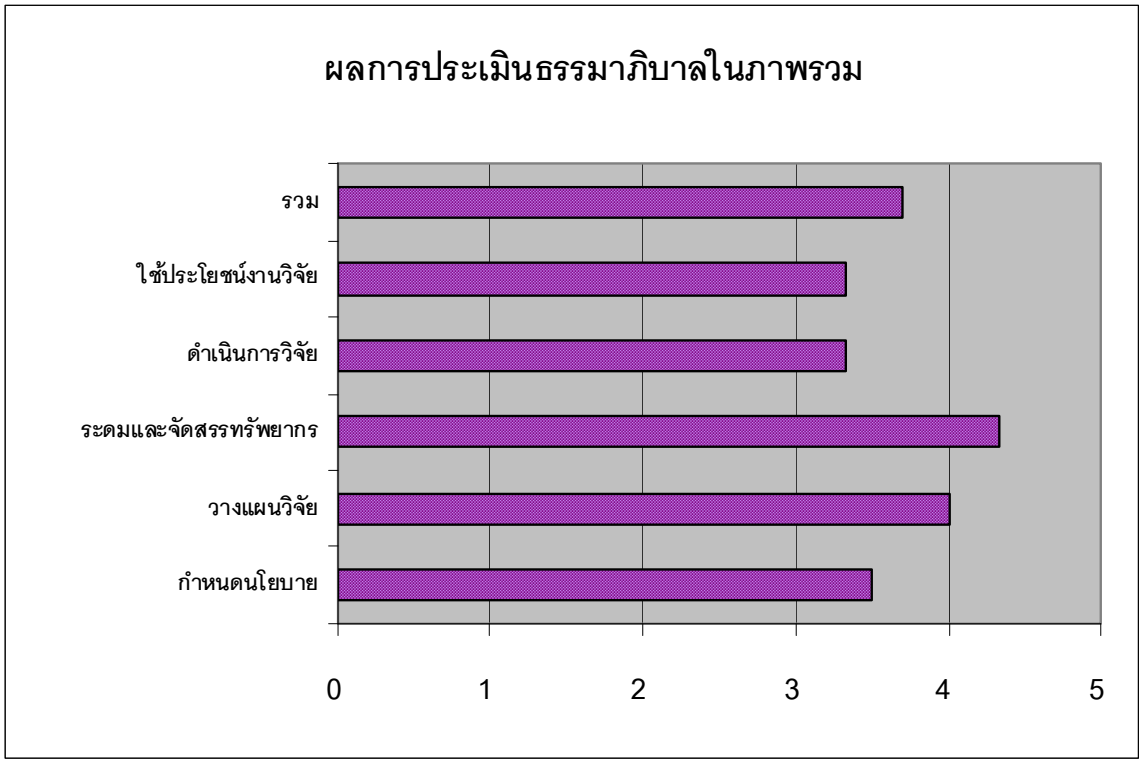

ผลการประเมินตามหลักการนิติรัฐ

เมื่อพิจารณาแยกตามหลักการธรรมาภิบาลแต่ละหลักการ พบว่า ในหลักการนิติรัฐ ผลการประเมินอยู่ในระดับสูง โดยผลการประเมินในเกือบทุกขั้นตอนอยู่ในระดับสูงที่สุด ยกเว้นในขั้นตอนการกำหนดนโยบายที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับสูง เนื่องจากยังไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพในการเผยผลการประชุมของคณะกรรมการสวรส.

ข้อเสนอแนะ

สวรส. ควรพิจารณาแนวทางในการเปิดเผยผลการประชุมของคณะกรรมการสวรส. เพื่อให้สาธารณชนสามารถติดตามการกำหนดและการดำเนินนโยบายของสวรส. ได้

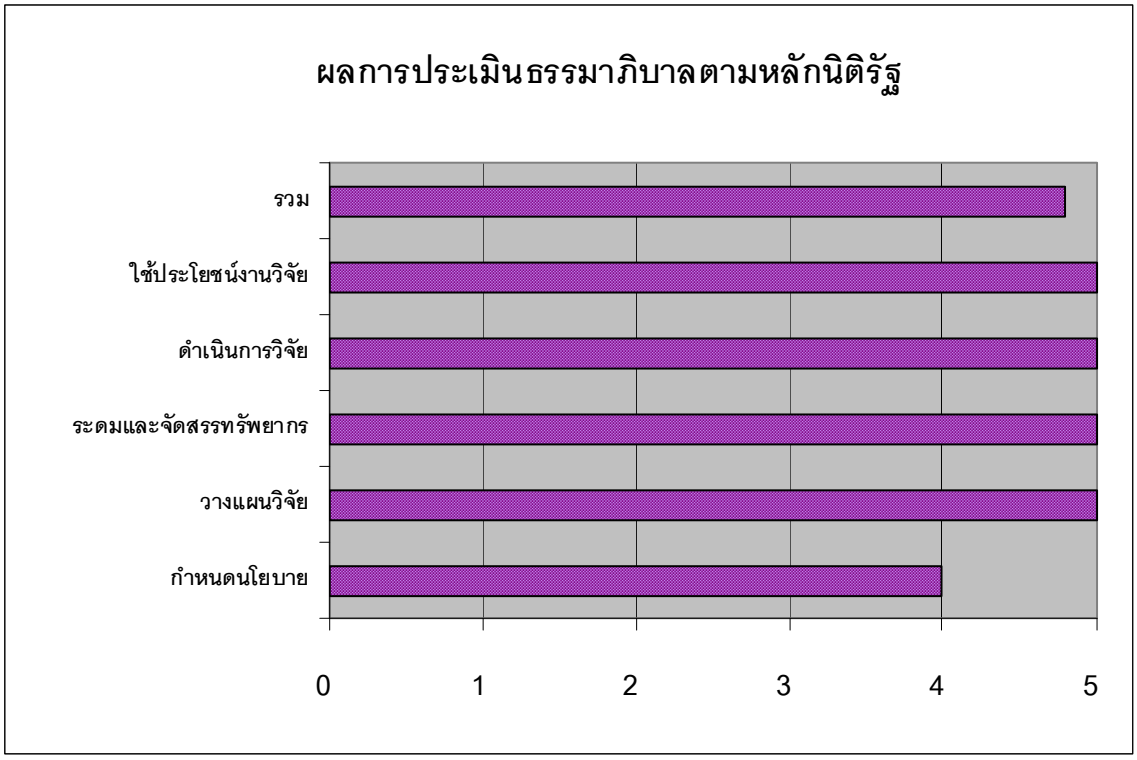

ผลการประเมินตามหลักความโปร่งใส

ผลการประเมินตามหลักความโปร่งใสของสวรส. โดยทั่วไปมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.0 หรืออยู่ในระดับปานกลาง โดยขั้นตอนการใช้ประโยชน์งานวิจัยและการระดมและจัดสรรทรัพยากรมีผลการประเมินในระดับสูง ส่วนขั้นตอนการกำหนดนโยบาย และขั้นตอนการวางแผนการวิจัยมีผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนขั้นตอนการดำเนินการวิจัยมีผลการประเมินในระดับต่ำ

ข้อเสนอแนะ

แม้ว่า สวรส. จะไม่มีความตั้งใจในการไม่เปิดเผยข้อมูล แต่ปัญหาที่สำคัญของสวรส. คือ ยังไม่มีการกำหนดแนวทางและกระบวนการที่ชัดเจนในการเปิดเผยข้อมูล อย่างไรก็ดี จากสัมภาษณ์พบว่า บางท่านยังมีความเห็นว่า เกณฑ์การประเมินหลายข้ออาจทำให้เกิดความยุ่งยากในการปฏิบัติ ดังนั้น สวรส.จึงควรพิจารณาแนวทางที่เหมาะสม เพื่อใช้เป็นแนวปฏิบัติและเกณฑ์การประเมินธรรมาภิบาลของสวรส. และของแผนงานต่างๆ ต่อไป

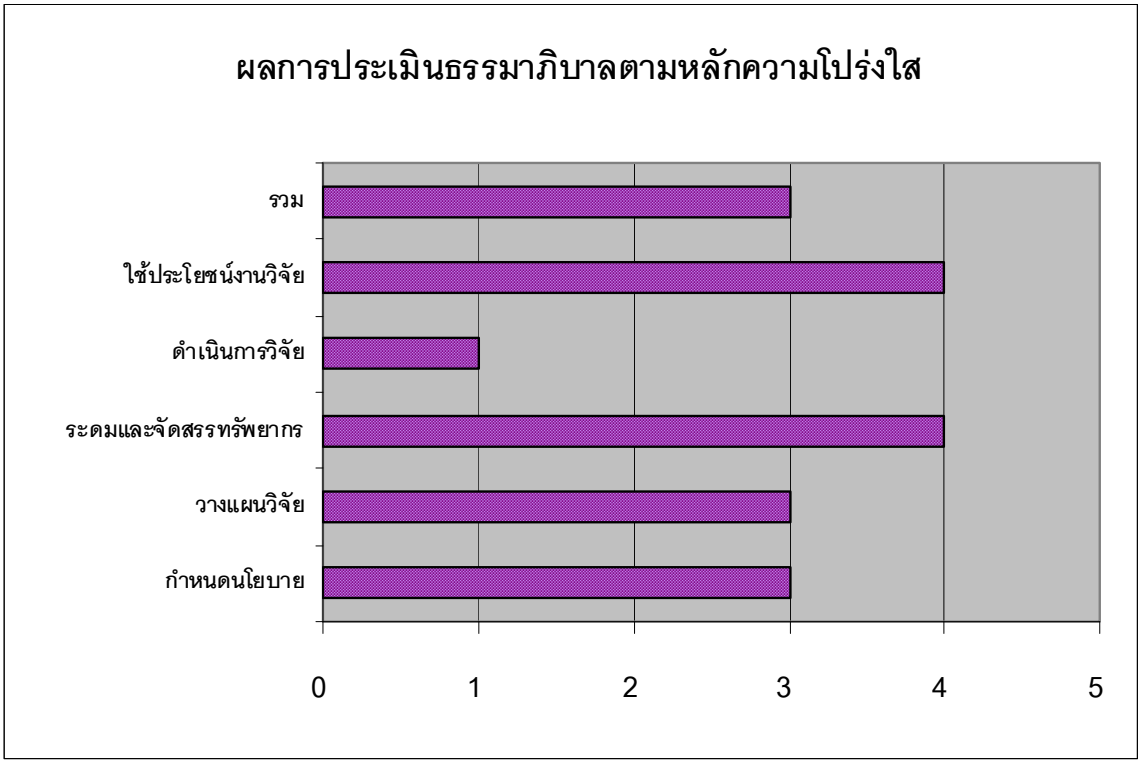

ผลการประเมินตามหลักความคุ้มค่า

ผลการประเมินธรรมาภิบาลตามหลักความคุ้มค่าพบว่า มีผลการประเมินอยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.8) โดยเฉพาะในขั้นตอนการวางแผนจัดการวิจัย และการระดมและจัดสรรทรัพยากร มีผลการประเมินอยู่ในระดับสูงที่สุด รองลงมาคือ ขั้นตอนการกำหนดนโยบาย แต่ขั้นตอนการประเมินในระดับต่ำปานกลางคือขั้นตอนการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย เนื่องจากยังขาดแนวทางที่ชัดเจนในการประเมินผลความคุ้มค่าเมื่อเปรียบเทียบกับตัวชี้วัดที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะ

การดำเนินการตามหลักความคุ้มค่ามีความสำคัญมากในการจัดการวิจัย แม้ว่าโดยภาพรวม การจัดการวิจัยของสวรส. จะดำเนินการตามหลักความคุ้มค่าค่อนข้างดี แต่สวรส. ยังสามารถปรับปรุงการดำเนินการตามหลักความคุ้มค่าได้โดยการกำหนดแนวทางในการประเมินหลักความคุ้มค่าของการกำหนดนโยบายสวรส. การพัฒนาระบบติดตาม และการประเมินผลความคุ้มค่าของผลการวิจัย

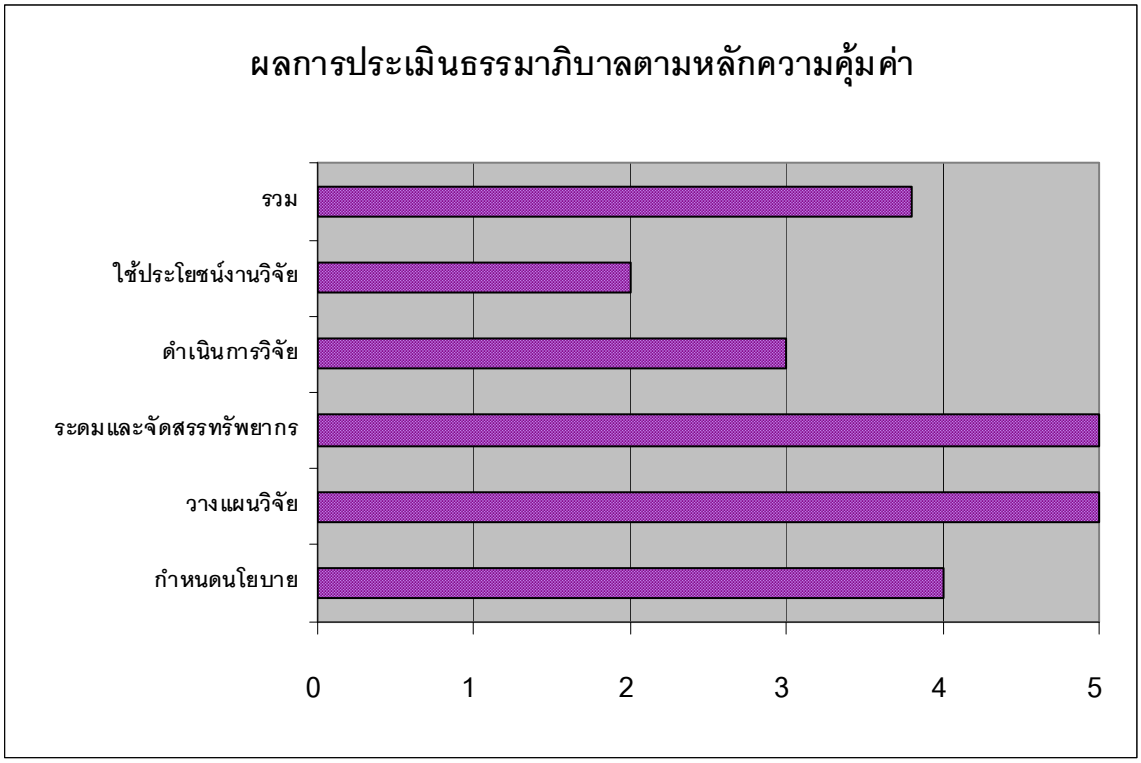

ผลการประเมินตามหลักการมีส่วนร่วม

ผลการประเมินตามหลักการมีส่วนร่วม พบว่า การจัดการวิจัยสวรส. มีผลการประเมินในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.8) เนื่องจาก สวรส ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของภาคีในการดำเนินการมากกว่าการมีส่วนร่วมของสาธารณะ ทำให้การดำเนินกระบวนการที่จะเปิดโอกาสให้สาธารณชนเข้ามามีส่วนร่วมจึงค่อนข้างจำกัด โดยเฉพาะในขั้นตอนของการกำหนดนโยบาย ขั้นตอนระดมและจัดสรรทรัพยากร และขั้นตอนการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย มีผลการประเมินอยู่ในระดับต่ำถึงปานกลางเท่านั้น

อย่างไรก็ดี หลายฝ่ายก็ยังมีความเห็นว่า เกณฑ์การประเมินคุณภาพตามหลักการมีส่วนร่วมอาจไม่เหมาะสม เนื่องจากเห็นว่า สวรส.เป็นเพียงองค์กรการวิจัย ไม่ใช่องค์กรทางนโยบาย ดังนั้น เกณฑ์การประเมินคุณภาพจึงควรปรับให้เหมาะสมกับการประเมินการมีส่วนร่วมของภาคี มากกว่าการมีส่วนร่วมของสาธารณะ

ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากหลายฝ่ายของสวรส. ยังมีความเห็นที่ไม่ตรงกันเกี่ยวกับหลักการและเกณฑ์ในการประเมินการมีส่วนร่วมของสาธารณะ ดังนั้น จึงควรมีการกำหนดแนวทางการมีส่วนร่วมในกระบวนการวิจัยของสวรส. ให้ชัดเจน เพื่อเป็นบรรทัดฐานหรือแนวปฏิบัติร่วมกันในการเปิดโอกาสให้ภาคีและสาธารณชนได้เข้ามีส่วนร่วมกับกระบวนการจัดการวิจัยอย่างเหมาะสม และยังช่วยลดความสับสนในการจัดการวิจัยได้อีกด้วย

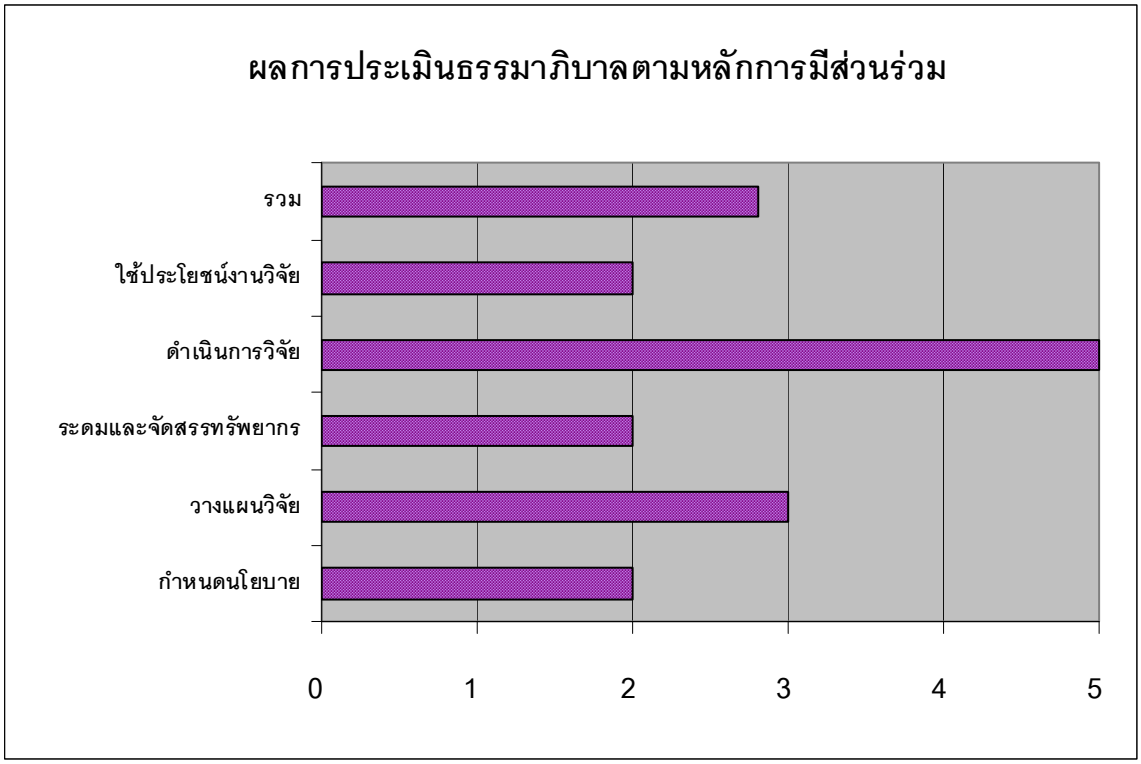

ผลการประเมินตามหลักคุณภาพ

เนื่องจากสวรส. ให้ความสำคัญกับหลักคุณภาพ โดยมีกระบวนการในการคัดกรองคุณภาพในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การพิจารณาข้อเสนอ การจัดสรรทรัพยากร การดำเนินการวิจัย และการใช้ประโยชน์จากการวิจัย ดังนั้น ผลการประเมินจึงอยู่ในระดับสูงสุดในทุกขั้นตอน ทำให้ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ 5.0

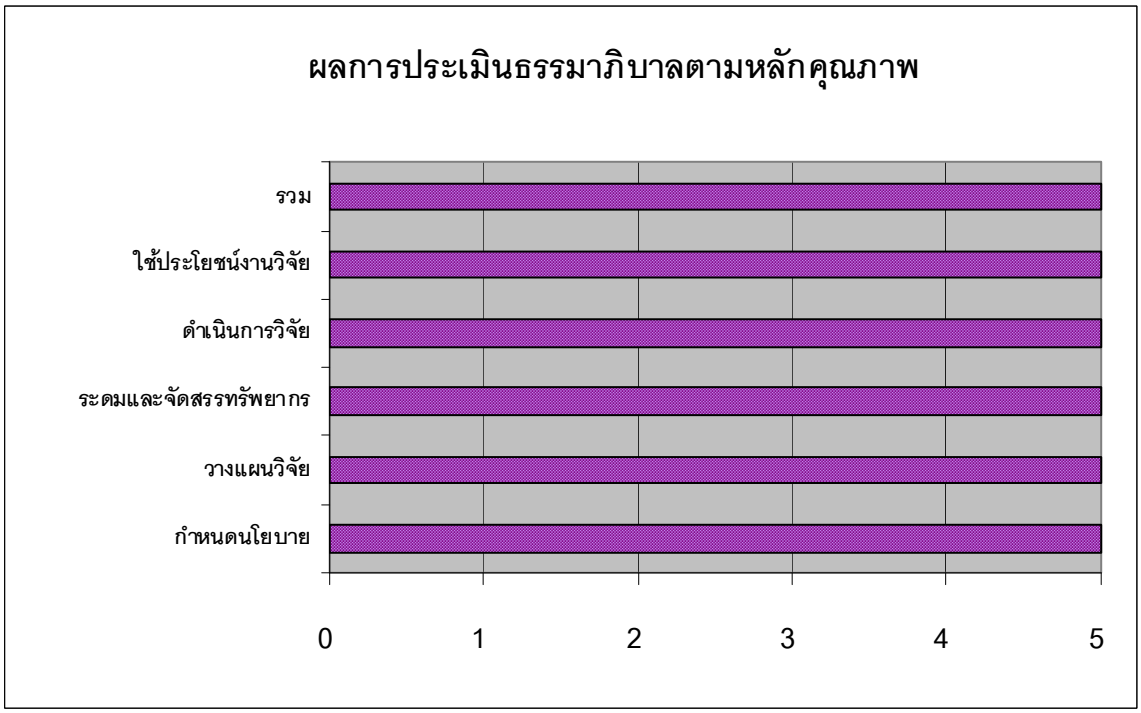

ผลการประเมินตามหลักความพร้อมรับผิด

ผลการประเมินตามหลักความพร้อมรับผิด พบว่า สวรส. มีผลการประเมินตามหลักความพร้อมรับผิดอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.8) โดยมีการดำเนินการตามหลักความพร้อมรับผิดได้ในระดับสูงสุดในขั้นตอนการระดมและจัดสรรทรัพยากร นอกนั้นผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลางถึงระดับต่ำ เนื่องจากสวรส. ยังขาดแนวทางที่ชัดเจนในการประเมินผลในแต่ละตัวชี้วัดความสำเร็จ การพัฒนาระบบการติดตามการวิจัยในระดับแผนงาน และการประเมินผลการดำเนินการในภาพรวม

ข้อเสนอแนะ

สวรส. จะต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบติดตามและประเมินผล โดยกำหนดแนวทางที่ชัดเจนในการประเมินผล การพัฒนาระบบติดตามการทำงานในระดับแผนงาน และการกำหนดแนวทางการประเมินผลในภาพรวม

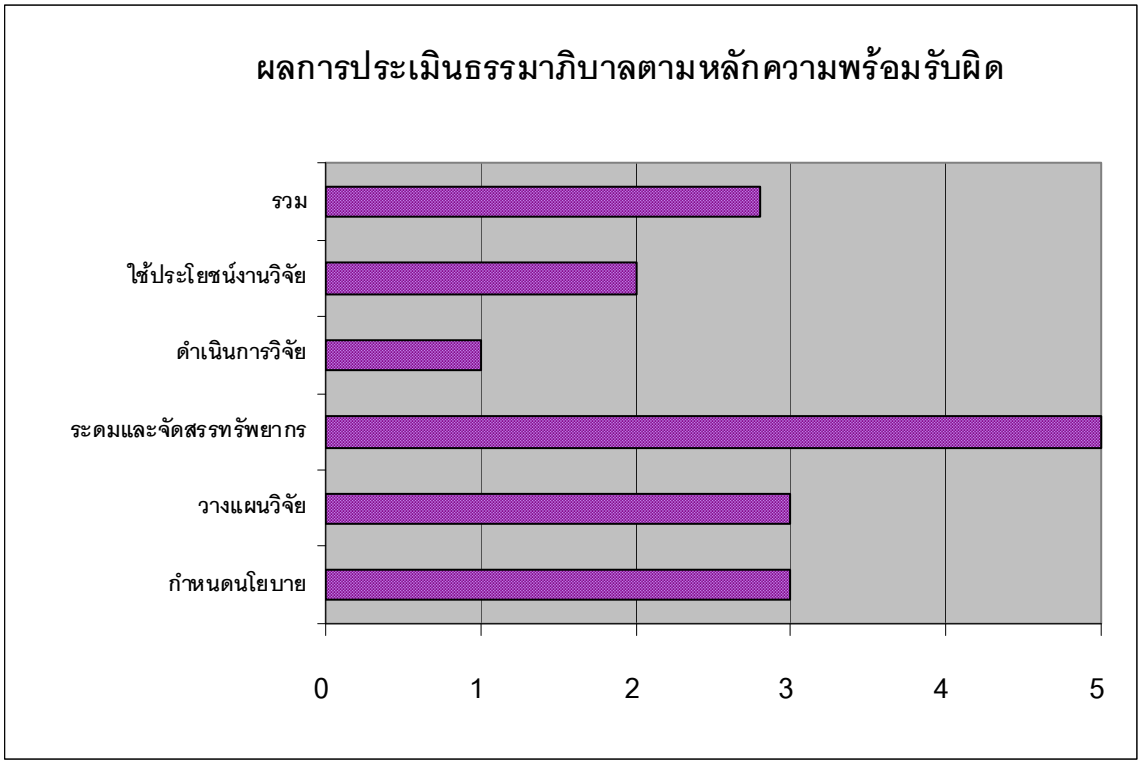

สรุปผลการประเมินโดยภาพรวม

เมื่อเปรียบเทียบการดำเนินการตามหลักธรรมาภิบาล พบว่า โดยภาพรวมสวรส. มีผลการประเมินในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย 3.7) โดยสวรส. มีผลการประเมินสูงสุดในหลักคุณภาพ (ค่าเฉลี่ย 5.0) รองลงมาคือ หลักนิติรัฐ (ค่าเฉลี่ย 4.8) หลักความคุ้มค่า (ค่าเฉลี่ย 3.8) ซึ่งทั้งสามหลักถือว่ามีผลการประเมินในระดับสูง ส่วนหลักธรรมาภิบาลของสวรส. ที่มีผลการประเมินในระดับปานกลางได้แก่ หลักความโปร่งใส หลักความพร้อมรับผิด และหลักการมีส่วนร่วม ซึ่งสวรส. ยังขาดการกำหนดแนวทางที่ชัดเจนในการดำเนินการตามหลักการดังกล่าว ดังนั้น สวรส.จึงควรให้ความสำคัญกับการกำหนดแนวทางที่ชัดเจนในการดำเนินการตามหลักการทั้งสามด้าน เพื่อพัฒนาระบบธรรมาภิบาลของสวรส. ต่อไป

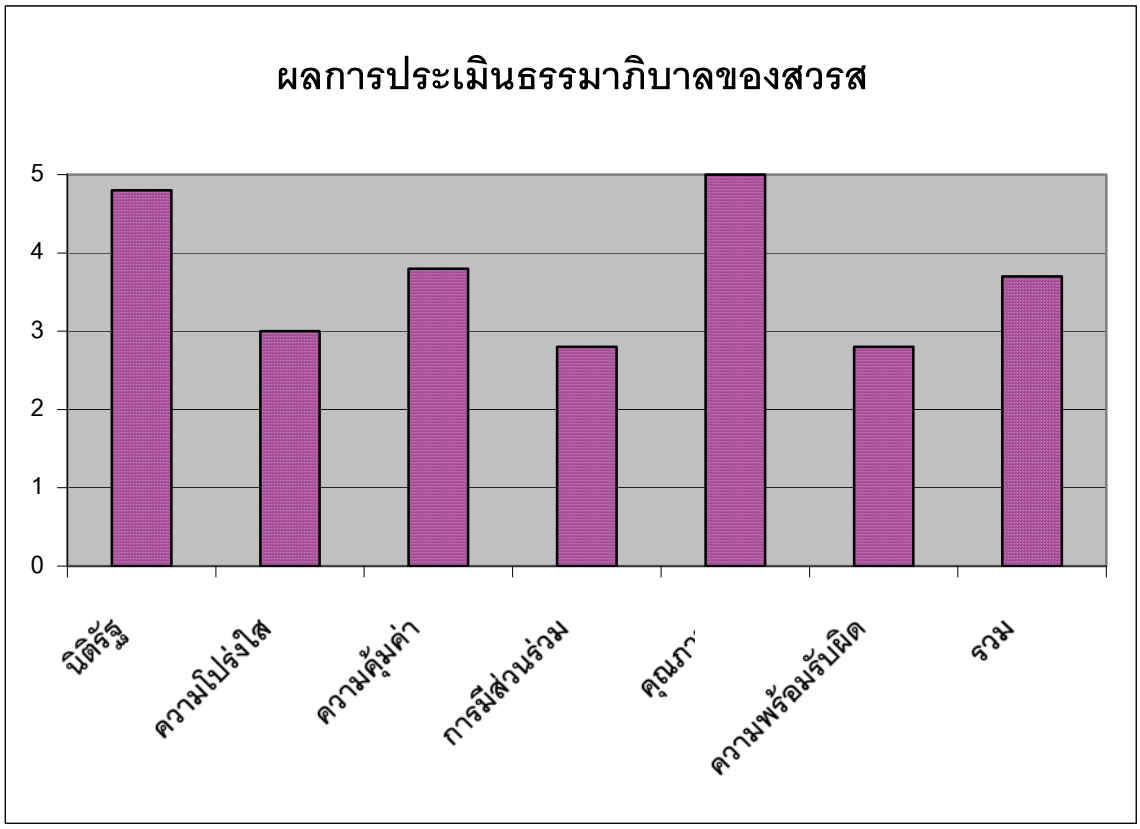

7. การพัฒนาแนวทางปฏิบัติ

แนวทางปฏิบัติในการใช้ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล

จากหลักการธรรมาภิบาลทั้ง 6 หลักการ และขั้นตอนของการวิจัยทั้ง 5 ขั้นตอนมารวมเข้าด้วยกัน ก็จะมีตัวชี้วัดทั้งสิ้น 30 ตัวชี้วัด ดังนี้

กระบวนการ/ หลักการ	นิติรัฐ	ความโปร่งใส	ความคุ้มค่า	การมีส่วนร่วม	คุณภาพ	ความพร้อมรับผิด
กำหนดนโยบาย	ตัวชี้วัด 1.1	ตัวชี้วัด 1.2	ตัวชี้วัด 1.3	ตัวชี้วัด 1.4	ตัวชี้วัด 1.5	ตัวชี้วัด 1.6
การวางแผนจัดการงานวิจัย	ตัวชี้วัด 2.1	ตัวชี้วัด 2.2	ตัวชี้วัด 2.3	ตัวชี้วัด 2.4	ตัวชี้วัด 2.5	ตัวชี้วัด 2.6
การระดมและการจัดสรรทรัพยากร	ตัวชี้วัด 3.1	ตัวชี้วัด 3.2	ตัวชี้วัด 3.3	ตัวชี้วัด 3.4	ตัวชี้วัด 3.5	ตัวชี้วัด 3.6
การดำเนินการวิจัย	ตัวชี้วัด 4.1	ตัวชี้วัด 4.2	ตัวชี้วัด 4.3	ตัวชี้วัด 4.4	ตัวชี้วัด 4.5	ตัวชี้วัด 4.6
การใช้ประโยชน์จากงานวิจัย	ตัวชี้วัด 5.1	ตัวชี้วัด 5.2	ตัวชี้วัด 5.3	ตัวชี้วัด 5.4	ตัวชี้วัด 5.5	ตัวชี้วัด 5.6

เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนขึ้น ทางโครงการวิจัยจึงได้จัดทำเป็นแนวทางปฏิบัติในการใช้ตัวชี้วัดธรรมภิบาล โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. กระบวนการกำหนดนโยบาย

1.1 หลักนิติรัฐ

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	แนวทางปฏิบัติ
1) บทบาททั่วไปของคณะกรรมการฯ เช่น มีการประชุมคณะกรรมการสวรส. อย่างสม่ำเสมอ และมีการบทบาทชัดเจนในการกำหนดแนวนโยบายของสวรส.	● คณะกรรมการมีการประชุม อย่างสม่ำเสมอ ● คณะกรรมการมีบทบาทชัดเจนในการกำหนดแนวนโยบายของสวรส. โดยพิจารณาจากแผนปฏิบัติการประจำปี และแผนยุทธศาสตร์ 3 ปี ของ สวรส. ● คณะกรรมการมีการประชุมอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ดังเกณฑ์ที่ตั้งไว้ในระเบียบ ● คณะกรรมการแต่ละท่านต้องมาประชุมไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80 ของจำนวนครั้งที่มีการประชุมกรรมการ (เพื่อให้ได้ความเห็นที่หลากหลายและป้องกันการชี้นำ)
2) ความเป็นอิสระของคณะกรรมการฯ โดยระเบียบหรือหลักการในการป้องกันความทับซ้อนของผลประโยชน์ของคณะกรรมการฯ ที่ชัดเจน	● การมีระเบียบว่าด้วยการได้มาซึ่งคณะกรรมการ สวรส.และคุณสมบัติของกรรมการ (ซึ่งได้ป้องกันความซ้อนทับของผลประโยชน์ไว้แล้ว) ● มีหลักฐานการปฏิบัติตามระเบียบนั้น
3) บทบาทเชิงรุกของคณะกรรมการฯ ในการแสวงหา ข้อมูล/ข้อเท็จจริง และความคิดริเริ่มใหม่ในการกำหนดนโยบายของสวรส.	● คณะกรรมการเสนอเหตุผลและข้อมูลหลักฐานในการสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อกำหนดนโยบาย ● คณะกรรมการใช้สถานการณ์ปัจจุบันของประเทศและของโลกในการคิดริเริ่มพัฒนานโยบายเพื่อบรรลุถึงระบบสุขภาพที่สร้างสุขภาวะแก่ประชาชนในประเทศ และสร้างผลประโยชน์สูงสุดแก่ประเทศ
4) การให้เหตุผลประกอบการตัดสินใจเชิงนโยบายของคณะกรรมการฯ โดยมีการบันทึกรายงาน/เอกสารประกอบการประชุมที่ชัดเจน เพื่อแสดงถึงความเป็นมาและเป็นไปของการตัดสินใจ และจะต้องเปิดเผยบันทึกรายงานการประชุม (ที่ผ่านการรับรองแล้ว) ต่อสาธารณชน	● มีบันทึกรายงานการประชุมและรับรองบันทึกรายงานการประชุม ● มีเอกสารหลักฐาน หรือข้อมูลที่สนับสนุนการตัดสินใจของกรรมการ ● มีการเปิดเผยบันทึกการประชุมที่ผ่านการรับรองแล้วต่อสาธารณะ เช่น ผ่านเวปไซด์ โดยอธิบายถึงเหตุผลหลักในการตัดสินใจที่ชัดเจน

1.2 หลักความโปร่งใส

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	แนวทางปฏิบัติ
1) **ความกว้างขวางของการเปิดเผยข้อมูล** โดยมีการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายในมุมมองต่างๆ มิใช่เฉพาะแนวนโยบายที่ สวรส. ดำเนินการเท่านั้น	● มีการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายจากหน่วยงานต่างๆในมุมมองต่างๆกัน ที่สามารถสืบค้นและทบทวนได้ง่าย
2) **ความลึกของข้อมูลที่เปิดเผย** โดยจะต้องเปิดเผยข้อมูลวิชาการที่ใช้เป็นพื้นฐานในการกำหนดนโยบายด้านต่างๆ ของสวรส.	● มีการเปิดเผยข้อมูลวิชาการที่เป็นพื้นฐานในการกำหนดนโยบายด้านต่างๆของ สวรส.ผ่านอย่างน้อย 2 ช่องทาง คือ จดหมายข่าว และ เวปไซด์
3) **ความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูล** มีการจัดระบบข้อมูลเพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลของสาธารณชน โดยจัดเป็นหมวดหมู่ที่ชัดเจนในเว็บไซต์และ/หรือห้องสมุด	● จัดทำระบบข้อมูลเพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลของสาธารณชน ผ่านช่องทางต่างๆ ไม่น้อยกว่า 2 ช่องทาง เช่น เวปไซด์ ห้องสมุด และจดหมายข่าว
4) **ระยะเวลาในการเปิดเผยข้อมูล** ต้องเอื้ออำนวยต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสาธารณชน เช่น เปิดเผยข้อมูลล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 15 วัน ก่อนที่จะมีการตัดสินใจทางนโยบายของสวรส.	● จัดให้มีระเบียบและปฏิบัติตามระเบียบการเปิดเผยข้อมูลไม่น้อยกว่า 15 วัน ก่อนการตัดสินใจทางนโยบายของ สวรส ● เปิดช่องทาง ให้มีการรับข้อมูลจากสารชนเพื่อประกอบการตัดสินใจไม่น้อยกว่า 2 ช่องทาง เช่น เวปไซด์ e-mail ไปรษณีย์
5) **ความต่อเนื่องในการเปิดเผยข้อมูล** โดยยังคงนำเสนอข้อมูลทางวิชาการประกอบกับผลการตัดสินใจทางนโยบายอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อยที่สุดไม่น้อยกว่า 2 เดือน หลังจากการตัดสินใจทางนโยบายแต่ละครั้ง	● จัดให้มีการเปิดเผยข้อมูลการตัดสินใจทางนโยบายและเหตุผลประกอบ โดยมีระยะเวลาในการเปิดเผยไม่น้อยกว่า 2 เดือน หลังการตัดสินใจทางนโยบายแต่ละครั้ง

1.3 หลักความคุ้มค่า

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	แนวทางปฏิบัติ
1) การกำหนดให้มีเกณฑ์ในการพิจารณาความคุ้มค่าในกระบวนการกำหนดนโยบายของสวรส.	● การพัฒนาหลักการและเกณฑ์ในการประมินความคุ้มค่า ในการกำหนดนโยบายของ สวรส. ทั้งก่อนและหลังดำเนินการ โดยหลักการและเกณฑ์ดังกล่าวจะต้องพิจารณาทั้งจากแง่มุมทางเศรษฐกิจ สังคม และสาธารณสุข ดังนั้นการกำหนดเกณฑ์ขึ้นอยู่กับลักษณะของนโยบายนั้นๆ แต่ สวรส.ควรกำหนดหลักการและแนวทางในภาพรวม
2) มีการนำเสนอข้อมูลในการพิจารณาความคุ้มค่าในการกำหนดนโยบายแต่ละด้านของสวรส. อย่างชัดเจน	● มีการใช้ข้อมูลประกอบการพิจารณาความคุ้มค่าของนโยบายแต่ละด้าน ● มีการนำเสนอข้อมูลประกอบการพิจารณาความคุ้มค่าของนโยบายแต่ละด้าน ผ่านช่องทางต่างๆ อย่างน้อย 2 ช่องทาง
3) การกำหนดเกณฑ์ความคุ้มค่าเป็นส่วนหนึ่งของตัวชี้วัดความสำเร็จทางนโยบายของ สวรส.	● มีการกำหนดเกณฑ์จากข้อ 1.)เข้าเป็นส่วนหนึ่งของตัวชี้วัด

1.4 หลักการมีส่วนร่วม

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	แนวทางปฏิบัติ
1) **ความชัดเจนของกระบวนการมีส่วนร่วม** โดยมีการกำหนดที่ชัดเจนว่าการมีส่วนร่วมของสาธารณชนจะเกิดขึ้นในขั้นตอนใดของกระบวนการกำหนดนโยบาย และจะถูกนำเข้าสู่กระบวนการกำหนดนโยบาย/ตัดสินใจในรูปแบบใด	● มีการกำหนดที่ชัดเจนว่าขั้นตอนใดของกระบวนการกำหนดนโยบายที่จะให้สาธารณชนมีส่วนร่วม เช่น ขั้นเสนอหัวข้อนโยบาย ขั้นการคัดเลือก ขั้นการตัดสินใจ ● มีการกำหนดรูปแบบการมีส่วนร่วมอย่างชัดเจนในแต่ละขั้นตอน เช่น การเสนอข้อมูลประกอบความคิดเห็น การประชุม การแสดงความเห็นผ่านช่องทางต่างๆ ใช้แบบสอบถาม ฯลฯ
2) **ช่องทางที่เหมาะสมในการมีส่วนร่วม** มีการเปิดให้สาธารณชนเข้ามามีการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายได้มากกว่าหนึ่งช่องทาง	● เปิดให้สาธารณชนเข้ามามีการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายได้มากกว่าหนึ่งช่องทาง
3) **ระยะเวลาที่เหมาะสมในการมีส่วนร่วม** โดยมีการแจ้งให้ทราบถึงการมีส่วนร่วมล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 15 วัน และจะต้องมีการแจ้งโดยช่องทางต่างๆ ไม่น้อยกว่า 2 ช่องทาง	● แจ้งให้สาธารณชนทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 15 วัน ● แจ้งโดยช่องทางต่างๆ ไม่น้อยกว่า 2 ช่องทาง
4) **การเข้าถึงกลุ่มผู้ด้อยโอกาส** ต้องแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจจริงในการเปิดช่องทางการมีส่วนร่วมเป็นพิเศษสำหรับกลุ่มประชากรผู้ด้อยโอกาสในสังคม	● มีช่องทางพิเศษหรือมีการจัดกระบวนการเป็นพิเศษกับกลุ่มผู้ด้อยโอกาส โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีนโยบายที่เกี่ยวข้อง ● มีการแสวงหากลุ่มผู้ด้อยโอกาสที่ตกหล่นเพิ่มขึ้น เพื่อเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายเพิ่มขึ้น
5) **การตอบสนองต่อกระบวนการมีส่วนร่วม** เมื่อจัดกระบวนการมีส่วนร่วมของสาธารณชนแล้ว จะต้องมีการตอบข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้ให้ความเห็น โดยจะต้องแจ้งให้ผู้ให้ความเห็นทราบว่าจะได้รับคำตอบด้วยช่องทางใด	● จัดให้มีกระบวนการตอบข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะของสาธารณะอย่างน้อย 1 ช่องทาง ● มีการแจ้งช่องทางตอบกลับความคิดเห็นของสาธารณะล่วงหน้า ● มีการกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจนในการตอบกลับต่อความคิดเห็นของสาธารณะ

1.5 หลักคุณภาพ

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	แนวทางปฏิบัติ
1) กำหนดเกณฑ์ที่ชัดเจนในการเลือกสรรและกำหนดประเด็นนโยบายของสวรส. ไว้ล่วงหน้า	● มีการกำหนดวิธีการที่ชัดเจนในการคัดเลือกประเด็นนโยบายล่วงหน้า เช่นระดมความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ เก็บแบบสอบถามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ● มีการกำหนดเกณฑ์ที่ชัดเจนในการคัดเลือกประเด็นนโยบายล่วงหน้า เช่น มีความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ (ลดค่าใช้จ่าย สร้างรายได้) เข้าถึงกลุ่มผู้ด้อยโอกาส แก้ปัญหาของคนส่วนใหญ่ ลดผลกระทบด้านจิตใจ แก้ปัญหาโรคติดต่อร้ายแรงหรือโรคที่เป็นอันตรายถึงชีวิต สร้างความเท่าเทียมทางสุขภาพ คัดกรอง(ป้องกันปัญหาหาตั้งแต่ต้นทาง) ฯลฯ
2) มีหลักฐานอย่างชัดเจนถึงการประยุกต์ใช้ข้อมูลหลักฐาน/ความคิดเห็นทางวิชาการอย่างกว้างขวางในการกำหนดนโยบายแต่ละด้านของสวรส.	● มีการเผยแพร่ผลการคัดเลือกประเด็นนโยบายพร้อมทั้งเหตุผลและข้อมูลหลักฐานประกอบการตัดสินใจในช่องทางต่างๆไม่น้อยกว่า 2 ช่องทาง (ช่องทางการมีส่วนร่วมของสาธารณะในการกำหนดนโยบายและช่องทางการเผยแพร่ผลการคัดเลือกควรมีช่องทางบางช่องที่เป็นช่องทางเดียวกัน เช่น ทางเวปไซด์ หรือจดหมายข่าว เพื่อให้สาธารณะสามารถเข้าถึงได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง)

1.6 หลักความพร้อมรับผิด

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	แนวทางปฏิบัติ
1) ในการกำหนดนโยบายของสวรส. มีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จทางนโยบายที่ชัดเจน	● มีการกำหนดตัวชี้วัดทางนโยบายที่ชัดเจน การได้แนวทางหรือข้อเสนอทางนโยบาย, การได้ร่างข้อเสนอทางนโยบายในระดับต่างๆ, การที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับข้อเสนอนโยบายไปเป็นกฎหมาย/ไปปฏิบัติ). การผลิตผลงานทางวิชาการ/ชุดความรู้ที่จะไปสนับสนุนการผลักดันนโยบาย การเพิ่มผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ(ลดค่าใช้จ่าย/เพิ่มรายได้) การเข้าถึงกลุ่มผู้ด้อยโอกาส การลดความเสี่ยง การสร้างความเป็นธรรมทางสุขภาพ ฯลฯ
2) การกำหนดแนวทางในการประเมินผลตัวชี้วัดความสำเร็จทางนโยบายแต่ละตัวชี้วัดอย่างชัดเจน	● การกำหนดแนวทางที่ชัดเจนในการประเมินในการประเมินผลตัวชี้วัดได้ เมื่อครบเวลาที่กำหนด เช่น 1 ปี หรือ 3 ปี
3)การประเมินผลกระทบทางบวกและทางลบจากการดำเนินนโยบายของสวรส.	● มีหลักฐานการพิจารณาถึงผลกระทบทางบวกและทางลบ ทั้งที่ตั้งใจและอาจจะเกิดขึ้นโดยมิได้ตั้งใจจากการกำหนดนโยบายของ สวรส. รวมถึงมีแนวทางที่ชัดเจนในการป้องกันหรือแก้ไขผลกระทบทางลบดังกล่าว
4) การกำหนดเกณฑ์และแนวทางการประเมินผลภาพรวมการทำงานเชิงนโยบายของสวรส. อย่างชัดเจน เช่น การกำหนดกรอบเวลาในการประเมินผลอย่างชัดเจน	● การกำหนดช่วงเวลาที่จะต้องมีการประเมินผลภาพรวมของสวรส.ได้ชัดเจน เช่น ต้องมีการประเมินผลทุก 3 ปี

2.การวางแผนจัดการงานวิจัย

2.1 หลักนิติรัฐ

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	แนวทางปฏิบัติ
1) การผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการฯ ในการจัดตั้งแผนงานวิจัยแต่ละแผนงาน โดยเฉพาะการจัดตั้งสถาบันภาคีของสวรส.	● มีหลักฐานความเห็นชอบของคณะกรรมการฯเป็นลายลักษณ์อักษรในการจัดตั้งประเภทหน่วยงานในกำกับของ สวรส. ดังต่อไปนี้ 1) แผนงานวิจัย 2) สถาบันภาคีของ สวรส. 3) เครือสถาบัน สวรส.
2) การจัดตั้งและการดำเนินการของแต่ละแผนงานฯ (หรือสถาบันภาคี) ต้องเป็นไปตามระเบียบของสวรส. และ/หรือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีการระบุถึงระเบียบที่จะใช้สำหรับแต่ละแผนงานฯ อย่างชัดเจนในที่ประชุมคณะกรรมการฯ	● สวรส.มีการกำหนดแนวทางการออกระเบียบปฏิบัติที่ชัดเจนและผ่านการเห็นชอบจากที่ประชุมคณะกรรมการฯ สำหรับประเภทหน่วยงานในกำกับของ สวรส. ดังต่อไปนี้ 1)แผนงานวิจัย 2)สถาบันภาคีของสวรส. 3)เครือสถาบัน สวรส

2.2 หลักความโปร่งใส

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	แนวทางปฏิบัติ
1) **ความกว้างขวางของการเปิดเผยข้อมูล** โดยมีการเปิดเผยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแผนงานวิจัยในมุมมองต่างๆ มิใช่เฉพาะแนวทางที่สวรส. หรือแผนงานฯ วางแผนหรือดำเนินการเท่านั้น	● มีการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแผนงานวิจัยจากหน่วยงานต่างๆ ● มีการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแผนงานวิจัยในมุมมองต่างๆ ทั้งที่เห็นด้วยและเห็นต่าง
2) **ความลึกของข้อมูลที่เปิดเผย** โดยจะต้องเปิดเผยข้อมูลวิชาการที่ใช้เป็นพื้นฐานในการวางแผนงานวิจัยของแผนงานฯ ด้านต่างๆ ของสวรส.	● มีการเปิดเผยข้อมูลวิชาการที่เป็นพื้นฐานในการวางแผนงานวิจัยของแผนงานฯ ด้านต่างๆ ของสวรส.ผ่านอย่างน้อย 2 ช่องทาง เช่น จดหมายข่าว และ เวปไซต์
3) **ความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูล** มีการจัดระบบข้อมูลเพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลของสาธารณชน โดยจัดเป็นหมวดหมู่ที่ชัดเจนในเว็บไซต์และ/หรือห้องสมุดของแผนงานฯ และ/หรือของสวรส.	● จัดทำระบบข้อมูลเพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลของสาธารณชน ผ่านช่องทางต่างๆ ไม่น้อยกว่า 2 ช่องทาง เช่น เวปไซต์ และ ห้องสมุดของ สวรส. และ/หรือของแผนงาน จดหมายข่าว
4) **ระยะเวลาในการเปิดเผยข้อมูล** ต้องเอื้ออำนวยต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสาธารณชน เช่น เปิดเผยข้อมูลล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 15 วัน ก่อนที่จะมีการตัดสินใจเกี่ยวกับแผนและการดำเนินการของแต่ละแผนงานฯ	● จัดให้มีระเบียบและปฏิบัติตามระเบียบการเปิดเผยข้อมูลไม่น้อยกว่า 15 วัน ก่อนที่จะมีการตัดสินใจเกี่ยวกับแผนและการดำเนินการของแต่ละแผนงานฯ ● เปิดช่องทาง ให้มีการรับข้อมูลจากสาธารณชนเพื่อประกอบการตัดสินใจไม่น้อยกว่า 2 ช่องทาง เช่น เวปไซต์ e-mail ไปรษณีย์
5) **ความต่อเนื่องในการเปิดเผยข้อมูล** โดยยังคงนำเสนอข้อมูลทางวิชาการเกี่ยวกับการดำเนินการและผลการดำเนินการของแต่ละแผนงานฯ อย่างต่อเนื่อง	● จัดให้มีการเปิดเผยข้อมูลทางวิชาการเกี่ยวกับการดำเนินการและผลการดำเนินการของแต่ละแผนงานฯ อย่างต่อเนื่อง

2.3 หลักความคุ้มค่า

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	แนวทางปฏิบัติ
1) การกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาความคุ้มค่าของแผนงานวิจัยแต่ละแผนงานอย่างชัดเจน	● การพัฒนาหลักการและเกณฑ์ในการประมินความคุ้มค่า ในการวางแผนจัดการงานวิจัยของ แผนงาน ทั้งก่อนและหลังดำเนินการ โดยหลักการและเกณฑ์ดังกล่าวจะต้องพิจารณาทั้งจากแง่มุมทางเศรษฐกิจ สังคม และสาธารณสุข ดังนั้นการกำหนดเกณฑ์ขึ้นอยู่กับลักษณะของแผนงานนั้นๆ โดยพิจารณากรอบแนวทางการประเมินความคุ้มค่าของภาพรวมประกอบด้วย
2) การนำเสนอข้อมูลในการพิจารณาความคุ้มค่าของแผนงานวิจัยอย่างชัดเจน	● มีการใช้ข้อมูลประกอบการพิจารณาความคุ้มค่าของแผนงาน ● มีการนำเสนอข้อมูลประกอบการพิจารณาความคุ้มค่าของแผนงาน ผ่านช่องทางต่างๆ อย่างน้อย 2 ช่องทาง
3) การกำหนดเกณฑ์ความคุ้มค่าเป็นส่วนหนึ่งของตัวชี้วัดความสำเร็จของแต่ละแผนงาน	● มีการกำหนดเกณฑ์จากข้อ 1.)เข้าเป็นส่วนหนึ่งของตัวชี้วัด

2.4 หลักการมีส่วนร่วม

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	แนวทางปฏิบัติ
1) **ความชัดเจนของกระบวนการมีส่วนร่วม** โดยมีการกำหนดที่ชัดเจนว่าการมีส่วนร่วมของสาธารณชนจะเกิดขึ้นในขั้นตอนใดของกระบวนการวางแผนหรือพัฒนาแผนงานวิจัย และจะถูกนำเข้าสู่กระบวนการวางแผนหรือตัดสินใจในรูปแบบใด	● มีการกำหนดที่ชัดเจนว่าขั้นตอนใดของกระบวนการวางแผนหรือพัฒนาแผนงานวิจัยที่จะให้สาธารณชนมีส่วนร่วม เช่น ขั้นเสนอหัวเรื่อง/ประเด็น ขั้นการคัดเลือกประเด็น ขั้นพัฒนาเป็นแผนงานและการกำหนดยุทธศาสตร์แผนงาน การกำหนดตัวชี้วัดแผนงาน ● มีการกำหนดรูปแบบการมีส่วนร่วมอย่างชัดเจนในแต่ละขั้นตอน เช่น การเสนอข้อมูลประกอบความคิดเห็น การประชุม การระดมแสดงความเห็นผ่านช่องทางต่างๆ ใช้แบบสอบถาม ฯลฯ
2) **ช่องทางที่เหมาะสมในการมีส่วนร่วม** มีการเปิดให้สาธารณชนเข้ามามีการมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดการงานวิจัยได้มากกว่าหนึ่งช่องทาง	● เปิดให้สาธารณชนเข้ามามีการมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดการงานวิจัยได้มากกว่าหนึ่งช่องทาง
3) **ระยะเวลาที่เหมาะสมในการมีส่วนร่วม** โดยมีการแจ้งให้ทราบถึงการมีส่วนร่วมล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 15 วัน และจะต้องมีการแจ้งโดยช่องทางต่างๆ ไม่น้อยกว่า 2 ช่องทาง	● แจ้งให้ทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 15 วัน ● แจ้งโดยช่องทางต่างๆ ไม่น้อยกว่า 2 ช่องทาง
4) **การเข้าถึงกลุ่มผู้ด้อยโอกาส** ต้องแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจจริงในการเปิดช่องทางการมีส่วนร่วมเป็นพิเศษสำหรับกลุ่มประชากรผู้ด้อยโอกาสในสังคมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการของแผนงานฯนั้น	● มีช่องทางพิเศษหรือมีการจัดกระบวนการเป็นพิเศษกับกลุ่มผู้ด้อยโอกาส โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในแผนงานที่เกี่ยวข้อง ● มีการแสวงหากลุ่มผู้ด้อยโอกาสที่ตกหล่นเพิ่มขึ้น เพื่อเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาแผนงานฯ เพิ่มขึ้น
5) **การตอบสนองต่อกระบวนการมีส่วนร่วม** เมื่อจัดกระบวนการมีส่วนร่วมของสาธารณชนแล้ว จะต้องมีการตอบข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้ให้ความเห็น โดยจะต้องแจ้งให้ผู้ความเห็นทราบว่าจะได้รับคำตอบด้วยช่องทางใด	● จัดให้มีกระบวนการตอบข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะของสาธารณะอย่างน้อย 1 ช่องทาง ● มีการแจ้งช่องทางตอบกลับความคิดเห็นของสาธารณะล่วงหน้า ● มีการกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจนในการตอบกลับต่อความคิดเห็นของสาธารณะ

2.5 หลักคุณภาพ

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	แนวทางปฏิบัติ
1) ต้องจัดให้มีกระบวนการพิจารณาความเหมาะสมทางจริยธรรมในการวิจัยของแต่ละแผนงานวิจัยจากนักวิชาการ/ผู้เกี่ยวข้อง	● กำหนดระเบียบและขั้นตอนในการกระบวนพิจารณางานวิจัยในแต่ละขั้นอย่างชัดเจน เช่น ขั้นการ call for proposal ขั้นพิจารณา proposal ขั้นการพิจารณาร่างรายงานฉบับสมบูรณ์
2) การประยุกต์ใช้ข้อมูลหลักฐานต่างๆ ในการวางแผนจัดการงานวิจัยของแต่ละแผนงานฯ อย่างเหมาะสม	● การพัฒนาข้อเสนอหรือแนวทางต้องมีการประยุกต์ใช้ข้อมูลหลักฐานต่างๆ ในการวางแผนจัดการงานวิจัยของแต่ละแผนงานฯ ● มีการแสดงหลักฐานและเหตุผลที่ใช้ประกอบการตัดสินใจผ่านช่องทางต่างๆ
3) ในการวางแผนจัดการงานวิจัย ต้องจัดให้มีการเปิดรับฟังความคิดเห็นในการวางแผนการวิจัยจากนักวิชาการ/ผู้เกี่ยวข้องโดยตรง เพื่อตรวจสอบความถูกต้องทางวิชาการ และเสนอแนะแนวทางการดำเนินการ	● กำหนดรูปแบบการรับฟังความคิดเห็นทางวิชาการที่ชัดเจน เพื่อช่วยในการพิจารณาและปรับปรุงข้อเสนอหรือแนวทางการทำงานของแผนงาน

2.6 หลักความพร้อมรับผิด

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	แนวทางปฏิบัติ
1) ในการวางแผนจัดการงานวิจัย ต้องมีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของแต่ละแผนงานต่างๆ อย่างชัดเจน	● กำหนดระเบียบและแนวทางในการจัดทำตัวชี้วัดความสำเร็จของแต่ละแผนงานไว้ล่วงหน้า ● ต้องมีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของแต่ละแผนงานต่างๆ อย่างชัดเจน การตั้งเกณฑ์ขึ้นอยู่กับลักษณะของแผนงานวิจัยนั้นๆ เช่น -การสร้างความตระหนักรู้แก่กลุ่มเป้าหมาย -ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจหรือตัวเลข -การเข้าถึงผู้ด้อยโอกาส -จำนวนชิ้นผลงานวิจัย/องค์ความรู้ใหม่ๆ -การขับเคลื่อนนโยบายที่เป็นหน้าที่หลักของแผนงาน -เกิดนวัตกรรมใหม่หรือเกิดต้นแบบที่ทำงาน/ใช้งานได้จริง/พร้อมขยายผล -สนับสนุนให้กลไกเชิงนโยบายทำงานได้จริง
2) การกำหนดแนวทางในการประเมินผลตัวชี้วัดความสำเร็จของแต่ละแผนงาน	● จัดให้มีการกำหนดแนวทางในการประเมินผลตัวชี้วัดความสำเร็จของแต่ละแผนงาน ตั้งแต่เริ่มดำเนินการ และสามารถติดตามได้อย่างต่อเนื่องในแต่ละช่วงเวลา
3) ในการวางแผนจัดการงานวิจัย ต้องมีการกำหนดเกณฑ์และแนวทางการประเมินผลภาพรวมการทำงานของแต่ละแผนงาน เช่น กรอบเวลาในการประเมินผล ที่ชัดเจน	● การกำหนดเกณฑ์และแนวทางการประเมินผลภาพรวมการทำงานของแต่ละแผนงาน โดยอาจกำหนดเกณฑ์ตามงบประมาณหรือความสำคัญของแผนงาน

3.การระดมและจัดสรรทรัพยากร

3.1 หลักนิติรัฐ

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	แนวทางปฏิบัติ
1) การกำหนดกรอบแนวทางการระดมและจัดสรรทรัพยากรที่ชัดเจน**ในระดับสวรส.** ให้เป็นไปตามกฎระเบียบของสวรส. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงเพื่อให้เกิดความโปร่งใส และป้องกันความทับซ้อนของผลประโยชน์	● สวรส.ต้องจัดให้มีระเบียบเพื่อเป็นกรอบแนวทางในการระดมและจัดสรรทรัพยากร เพื่อนำไปใช้กับ สวรส.และแผนงาน (สถาบันภาค/เครือสถาบัน) โดยมีจุดประสงค์เพื่อ 1)ให้เกิดความโปร่งใส 2)ป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน 3)เพื่อบรรลุภารกิจขององค์กรสวรส.ในภาพรวม
2) การกำหนดกรอบแนวทางการระดมและจัดสรรทรัพยากรที่ชัดเจน**ในระดับแผนงาน**แต่ละแผนงานฯ ให้เป็นไปตามกฎระเบียบของสวรส. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงเพื่อให้เกิดความโปร่งใส และป้องกันความทับซ้อนของผลประโยชน์	● สวรส.ต้องจัดให้มีระเบียบเพื่อเป็นกรอบแนวทางในการระดมและจัดสรรทรัพยากร เพื่อนำไปใช้กับแผนงาน โดยมีจุดประสงค์เพื่อ 1)ให้เกิดความโปร่งใส 2)ป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน 3)เพื่อบรรลุภารกิจของแผนงาน(สถาบันภาค/เครือสถาบัน)

3.2 หลักความโปร่งใส

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	แนวทางปฏิบัติ
1) ต้องมีการเปิดเผย**แหล่งที่มาของทุน/ทรัพยากรการวิจัย**ของแต่ละแผนงาน/โครงการให้สาธารณชนทราบอย่างชัดเจน	● สวรส.มีการเปิดเผยแหล่งที่มาของแหล่งทุน/ทรัพยากรการวิจัยของแต่ละแผนงาน/โครงการให้สาธารณชนทราบอย่างชัดเจน ผ่านช่องทางต่างๆอย่างน้อย 2 ช่องทาง เช่น เวปไซต์ เอกสารเผยแพร่ จดหมายข่าว โดยการเผยแพร่อาจดำเนินการร่วมกับการเผยแพร่ข้อมูลในด้านอื่นๆ
2) ต้องมีการเปิดเผย**ความทับซ้อนของผลประโยชน์** (ถ้ามี) ของแต่ละแผนงาน/โครงการ	● สวรส.ควรมีเกณฑ์ในการพิจารณาความซ้อนทับของผลประโยชน์ ● เมื่อมีการซ้อนทับของผลประโยชน์ตามเกณฑ์ข้างต้นต้องมีการเปิดเผยเหตุผลในการรับทุนและการป้องกันปัญหา
3) สวรส. ต้องมีการเปิดเผย**แผนการจัดสรรทุน/ทรัพยากรการวิจัย** ของแต่ละแผนงาน/โครงการในแต่ละช่วงเวลาอย่างชัดเจน	● สวรส.ควรต้องมีเกณฑ์ในการจัดสรรทุนแก่แผนงานต่างๆและต้องมีแผนการจัดสรรทุนในแต่ปี ● สวรส.จะต้องเปิดเผยเกณฑ์และแผนการจัดสรรทุนแก่แผนงานและสาธารณชนทราบในช่องทางที่เข้าถึงได้โดยง่าย ● สวรส.จะต้องมีการกำหนดช่วงเวลาที่ชัดเจนในการเปิดเผยเกณฑ์และแผนการจัดสรรทุน เช่น 30 วันก่อนการตัดสินใจ (ซึ่งการจัดสรรงบประมาณจริงอาจปรับเปลี่ยนไปจากที่กำหนด) ● สวรส.ต้องจัดให้มีช่องทางแก่แผนงานต่างๆและสาธารณชนในการแสดงความคิดเห็นต่อเกณฑ์และแผนการจัดสรรทุนไม่น้อยกว่า 2 ช่องทาง
4) สวรส. ต้องเปิดเผย**เหตุผลประกอบการตัดสินใจในการระดมและจัดสรรทุน/ทรัพยากรการวิจัย** ของแต่ละแผนงาน/โครงการ ให้สาธารณชนทราบ	● ต้องมีการระบุเหตุผลหรือผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการรับทุนจากแหล่งต่างๆ ● ต้องมีการระบุเหตุผลหรือผลประโยชน์ในการตัดสินใจในการจัดสรรทุนแก่แผนงานต่างๆ ● ต้องเปิดเผยเหตุผลประกอบการตัดสินใจในการระดมและจัดสรรทุน/ทรัพยากรการวิจัยของแต่ละแผนงาน/โครงการ ให้สาธารณชนทราบไม่น้อยกว่า 2 ช่องทาง ● ต้องเปิดเผยเงื่อนไข ข้อจำกัด หรืออุปสรรค หรือมุมมองของการดำเนินการในแผนงานที่สำคัญ แต่ สวรส.ยังไม่มีการดำเนินการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการดำเนินการดังกล่าวเพื่อที่จะสามารถหาแนวทางแก้ไขต่อไปในอนาคต

3.3 หลักความคุ้มค่า

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	แนวทางปฏิบัติ
1) การมีเกณฑ์ในการพิจารณาความคุ้มค่าของแต่ละแผนงาน/โครงการ ในการระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัยของสวรส. และของแต่ละแผนงาน	● การพัฒนาหลักการและเกณฑ์ในการประมินความคุ้มค่า ในการระดมและจัดสรรทรัพยากรของ สวรส. ทั้งก่อนและหลังดำเนินการ โดยหลักการและเกณฑ์ดังกล่าวจะต้องพิจารณาทั้งจากแง่มุมทางเศรษฐกิจ สังคม และสาธารณสุข
2) การนำเสนอข้อมูลในการพิจารณาความคุ้มค่าในการระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัยของแต่ละแผนงานฯ ในกระบวนการระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัยในแต่ละแผนงานฯ	● สวรส.ต้องรวบรวมข้อมูลในการพิจารณาความคุ้มค่าในการระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัยของแต่ละแผนงานฯ ในกระบวนการระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัยในแต่ละแผนงานฯ

3.4 หลักการมีส่วนร่วม

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	แนวทางปฏิบัติ
1) **ความชัดเจนของกระบวนการมีส่วนร่วม** โดยมีการกำหนดที่ชัดเจนว่าการมีส่วนร่วมของภาคี/สาธารณชนจะเกิดขึ้นในขั้นตอนใดของกระบวนการระดมและจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัย และจะถูกนำเข้าสู่กระบวนการวางแผนหรือตัดสินใจในรูปแบบใด	● มีการกำหนดที่ชัดเจนว่าขั้นตอนใดของกระบวนการระดมและจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัย ที่จะให้ภาคี/สาธารณชนมีส่วนร่วม เช่น ขั้นจัดทำระเบียบเพื่อกำหนดกรอบแนวทางการระดมและจัดสรรทรัพยากร ขั้นการจัดทำแผนเพื่อการระดมและจัดสรรทุน ขั้นขั้นการพิจารณาความคุ้มค่าของแต่ละแผนงานเพื่อการตัดสินใจ ● มีการกำหนดรูปแบบการมีส่วนร่วมอย่างชัดเจนในแต่ละขั้นตอน เช่น การเสนอข้อมูลประกอบความคิดเห็น การประชุม การแสดงความเห็นผ่านช่องทางต่างๆ ฯลฯ
2) **ช่องทางที่เหมาะสมในการมีส่วนร่วม** มีการเปิดให้ภาคี/สาธารณชนเข้ามามีการมีส่วนร่วมในการระดมและจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัยได้มากกว่าหนึ่งช่องทาง	● เปิดให้ภาคี/สาธารณชนเข้ามามีการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายได้มากกว่าหนึ่งช่องทาง
3) **ระยะเวลาที่เหมาะสมในการมีส่วนร่วม** โดยมีการแจ้งให้ทราบถึงการมีส่วนร่วมล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 15 วัน และจะต้องมีการแจ้งโดยช่องทางต่างๆ ไม่น้อยกว่า 2 ช่องทาง	● แจ้งให้ทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 15 วัน ● แจ้งโดยช่องทางต่างๆ ไม่น้อยกว่า 2 ช่องทาง
4) **การเข้าถึงกลุ่มผู้ด้อยโอกาส** ต้องแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจจริงในการเปิดช่องทางการมีส่วนร่วมเป็นพิเศษสำหรับกลุ่มประชากรผู้ด้อยโอกาสในสังคมที่เกี่ยวข้องกับการระดมและจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัย	● มีช่องทางพิเศษหรือมีการจัดกระบวนการเป็นพิเศษกับกลุ่มผู้ด้อยโอกาส โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีแผนงานที่เกี่ยวข้อง ● มีการแสวงหากลุ่มผู้ด้อยโอกาสที่ตกหล่นเพิ่มขึ้น เพื่อเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการแสดงความเห็นและตัดสินใจเพิ่มขึ้น
5) **การตอบสนองต่อกระบวนการมีส่วนร่วม** เมื่อจัดกระบวนการมีส่วนร่วมของสาธารณชนแล้ว จะต้องมีการตอบข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้ให้ความเห็น โดยจะต้องแจ้งให้ผู้ความเห็นทราบว่าจะได้รับคำตอบด้วยช่องทางใด	● จัดให้มีกระบวนการตอบข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะของสาธารณะอย่างน้อย 1 ช่องทาง ● มีการแจ้งช่องทางตอบกลับความคิดเห็นของสาธารณะล่วงหน้า ● มีการกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจนในการตอบกลับต่อความคิดเห็นของสาธารณะ

3.5หลักคุณภาพ

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	แนวทางปฏิบัติ
1) ต้องจัดให้มีกระบวนการพิจารณาความเหมาะสมทางจริยธรรม ในการระดมและจัดสรรทรัพยากรจากนักวิชาการ/ผู้เกี่ยวข้อง เพื่อป้องกันปัญหาทางจริยธรรมของการวิจัย	● กำหนดระเบียบในการกระบวนพิจารณาความเหมาะสมทางจริยธรรม ในการระดมและจัดสรรทรัพยากรจากนักวิชาการ/ผู้เกี่ยวข้อง เช่น ขั้นจัดทำระเบียบเพื่อกำหนดกรอบแนวทางการระดมและจัดสรรทรัพยากร ขั้นการจัดทำแผนเพื่อการระดมและจัดสรรทุน ขั้นการพิจารณาความคุ้มค่าของแต่ละแผนงานเพื่อการตัดสินใจ
2) การประยุกต์ใช้ข้อมูลหลักฐานอย่างเหมาะสมในการวางแผนระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัย	● การประยุกต์ใช้ข้อมูลหลักฐานต่างๆ ในการวางแผนระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัย ● มีการแสดงหลักฐานและเหตุผลที่ใช้ประกอบการตัดสินใจผ่านช่องทางต่างๆ
3) ต้องจัดให้มีการเปิดรับฟังความคิดเห็นจากนักวิชาการ/ผู้เกี่ยวข้องโดยตรง ในการวางแผนระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัย	● กำหนดรูปแบบการรับฟังความคิดเห็นทางวิชาการที่ชัดเจนเพื่อช่วยในการพิจารณาและปรับปรุงข้อเสนอหรือแนวทางการทำงานของแผนงาน

3.6 หลักความพร้อมรับผิด

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	แนวทางปฏิบัติ
1) การกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของ สวรส. ในการระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัยที่ชัดเจน	● กำหนดระเบียบและแนวทางในการจัดทำตัวชี้วัดความสำเร็จของสวรส. ในการระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัยที่ชัดเจนไว้ล่วงหน้า ● วัดจากจำนวนงบประมาณที่สามารถระดมทุนได้และความร่วมมืออื่นที่นอกจากงบประมาณ
2) การกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของแต่ละแผนงานในการระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัยที่ชัดเจน	● จัดให้มีการกำหนดแนวทางในการประเมินผลตัวชี้วัดความสำเร็จของแต่ละแผนงาน ในการระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัยที่ชัดเจนตั้งแต่เริ่มดำเนินการ (แต่ละช่วงเวลา)
3) การกำหนดแนวทางในการประเมินผลตัวชี้วัดความสำเร็จในการระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัยที่ชัดเจน	● การกำหนดแนวทางในการประเมินผลตัวชี้วัดความสำเร็จในการระดมและจัดสรรทรัพยากรการวิจัยที่ชัดเจนของ สวรส. และของแต่ละแผนงาน

4.การดำเนินการวิจัย

4.1 หลักนิติรัฐ

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	แนวทางปฏิบัติ
1) การประมวลและจัดทำแนวทางการวิจัยเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ และสัญญาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง	● มีการจัดทำระเบียบต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการให้ทุนวิจัย ● มีการจัดทำคู่มือหรือแนวทางการวิจัยสำหรับผู้รับทุนวิจัย ● มีการแจกจ่ายคู่มือหรือแนวทางการวิจัยให้ผู้รับทุนทราบทุกครั้ง ● มีการจัดทำสัญญาที่ชัดเจนและได้รับการเห็นชอบทั้งสองฝ่ายทั้งในเรื่องของเวลาและเงื่อนไข
2) มีกระบวนการสนับสนุนแผนงานและนักวิจัยในการดำเนินการวิจัยให้เป็นไปตามแนวทางตามกฎหมาย ระเบียบ และสัญญาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง	● มีกระบวนการสนับสนุนและติดตามการทำงานของผู้รับทุนเป็นระยะตลอดช่วงเวลาดำเนินโครงการ เช่น การเข้าร่วมประชุมกับโครงการ การจัดให้มีการรายงานผลการดำเนินงานเป็นช่วงๆ จัดให้มีการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มศักยภาพในส่วนที่โครงการต้องการ จัดให้มีการพบปะแลกเปลี่ยนระหว่างโครงการที่มีลักษณะงานร่วมกันหรือจัดประชุมในหัวข้อร่วมของโครงการ/แผนงาน จัดให้มีทีมประเมินภายในหรือทีมที่ปรึกษาแก่โครงการ/แผนงาน ฯลฯ

4.2 หลักความโปร่งใส

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	แนวทางปฏิบัติ
1) การเปิดเผยข้อมูลโครงร่างและกระบวนการวิจัยของแผนงาน/โครงการต่างๆ เพื่อให้สาธารณชนสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก	● ควรมีการกำหนดให้งานวิจัยทุกชิ้นจะต้องจัดให้มีการนำเสนอแก่สาธารณะหรือผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีส่วนร่วมในการรับทราบผลการวิจัย โดยเฉพาะขั้นรายงานความก้าวหน้าช่วงกลางและร่างรายงานฉบับสมบูรณ์
2) การเปิดเผยข้อมูลความคืบหน้าในการดำเนินการของแผนงาน/โครงการวิจัยตามช่วงระยะเวลาที่เหมาะสม เช่น ทุกๆ 3 เดือน	● การเปิดเผยฯ สามารถทำได้หลายช่องทาง เช่น เวปไซด์ สวรส./ของแผนงาน จดหมายข่าว

4.3 หลักความคุ้มค่า

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	แนวทางปฏิบัติ
1) การดำเนินการและพัฒนาระบบบัญชีและการใช้จ่ายงบประมาณเพื่อการวิจัย โดยมีการตรวจสอบกับแผนงบประมาณที่กำหนดไว้ล่วงหน้า	● มีระเบียบเกี่ยวกับการตรวจบัญชี กรณีงบประมาณระดับกลาง-สูง ● ผู้วิจัย/แผนงานต้องมีการจัดทำรายงานการเงินในทุกงวดเงิน
2) การพัฒนาระบบการติดตามความคืบหน้าการทำงานของสวรส. และของแต่ละแผนงาน โดยมีการจัดทำรายงานสรุปผลความก้าวหน้าตามช่วงเวลาที่เหมาะสม	● จัดให้มีการทำระบบติดตามและระบบการรายงานความคืบหน้าของแผนงานเป็นระยะ โดยเฉพาะการรายงานผลความสำเร็จที่สำคัญ ● กำหนดให้มีการตั้งเป้าหมายและดัชนีความคุ้มค่าก่อนทำโครงการ/แผนงาน โดยเฉพาะโครงการ/แผนงาน ที่ใช้งบประมาณสูง และมีการวัดความคุ้มค่าของการทำงานเมื่อทำโครงการเสร็จ หรือเมื่อจบปีการทำงานของแผนงาน **หมายเหตุ 1)ดัชนีความคุ้มค่าขึ้นอยู่กับเป้าหมายของแผนงาน/โครงการนั้นๆ 2) การวัดความคุ้มค่า สามารถทำได้หลายวิธี เช่น การประเมินตัวเอง การประเมินร่วมกับผู้จัดการสวรส. จัดให้มีผู้ประเมินภายนอกซึ่งร่วมสังเกตการณ์ตั้งแต่ต้น

4.4 หลักการมีส่วนร่วม

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	แนวทางปฏิบัติ
1) การประมวลและการเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ในกระบวนการวิจัยของสวรส. และของแต่ละแผนงานฯ	● การพัฒนาเอกสาร การให้ทุน หรือเวทีในการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ในกระบวนการวิจัยของสวรส.และแผนงานต่างๆ
2) สวรส. และแผนงานมีกระบวนการพัฒนาขีดความสามารถของนักวิจัยและผู้เกี่ยวข้องในการทำวิจัยแบบมีส่วนร่วม เพื่อสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิจัย	● การสนับสนุนกิจกรรมการเพิ่มขีดความสามารถของนักวิจัยและผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินการวิจัย เช่น R to R มหกรรมสุขภาพชุมชน สมัชชาสุขภาพ แผนที่ชุมชน
3) การจัดกระบวนการหรือช่องทางพิเศษสำหรับประชาชนทั่วไปหรือผู้ที่ไม่ใช่นักวิจัยที่ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมหรือให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินการวิจัย	● การเพิ่มช่องทางในการสื่อสารสาธารณะแบบสองทางเพื่อแลกเปลี่ยนความเห็นถึงประเด็นที่ควรวิจัย แนวทางการวิจัย การให้มุมมองและข้อมูลในการวิจัย ตลอดจนข้อเสนอแนะในการวิจัย

4.5 หลักคุณภาพ

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	แนวทางปฏิบัติ
1) การพัฒนากระบวนการพิจารณาความเหมาะสมทางจริยธรรม ในการดำเนินการวิจัย	● จัดให้มีระเบียบในการพิจารณาความเหมาะสมทางจริยธรรมในทุกขั้นตอนของการวิจัย ได้แก่ ขั้นแนวคิดการจัดทำโครงการ ขั้นพิจารณาข้อเสนอโครงการ ขั้นรายงานความก้าวหน้า และขั้นร่างรายงานฉบับสมบูรณ์ ● ตัวอย่างของการพิจารณา ได้แก่ การพิจารณาโยผู้ทรงคุณวุฒิ การจัดเวทีระดมความเห็น การพิจารณาโดยสาธารณะและผู้เกี่ยวข้องผ่านงานประชุมวิชาการหรือนิทรรศการต่างๆ
2) การพัฒนากระบวนการตรวจสอบคุณภาพ และให้คำแนะนำทางวิชาการในระหว่างการดำเนินการวิจัย	● การพัฒนากระบวนการตรวจสอบคุณภาพ และให้คำแนะนำทางวิชาการในระหว่างการดำเนินการวิจัย
3) การจัดทำแนวทางการวิจัยของแผนงาน/โครงการให้เป็นไปตามหลักจริยธรรม และกระบวนการตรวจสอบคุณภาพทางวิชาการ	● การจัดทำแนวทางการวิจัยของแผนงาน/โครงการให้เป็นไปตามหลักจริยธรรม และกระบวนการตรวจสอบคุณภาพทางวิชาการ

4.6 หลักความพร้อมรับผิด

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	แนวทางปฏิบัติ
1) การพัฒนาระบบการติดตามการดำเนินการวิจัยของสวรส. และของแต่ละแผนงาน โดยมีการจัดทำรายงานสรุปผลความก้าวหน้าตามช่วงเวลาที่เหมาะสม	● จัดให้มีการทำระบบติดตามและระบบการรายงานความคืบหน้าของแผนงานเป็นระยะ โดยเฉพาะการรายงานผลความสำเร็จที่สำคัญ ● กำหนดให้มีการตั้งเป้าหมายและดัชนีความพร้อมรับผิดก่อนทำโครงการ/แผนงาน โดยเฉพาะโครงการ/แผนงาน ที่ใช้งบประมาณสูง และมีการวัดความพร้อมรับผิดของการทำงานเมื่อทำโครงการเสร็จ หรือเมื่อจบปีการทำงานของแผนงาน **หมายเหตุ 1)ดัชนีความพร้อมรับผิดขึ้นอยู่กับเป้าหมายของแผนงาน/โครงการนั้นๆ 2) การวัดความพร้อมรับผิด สามารถทำได้หลายวิธี เช่น การประเมินตัวเอง การประเมินร่วมกับผู้จัดการสวรส. จัดให้มีผู้ประเมินภายนอกซึ่งร่วมสังเกตการณ์ตั้งแต่ต้น
2) การให้ข้อคิดเห็นของสวรส. ที่เป็นลายลักษณ์อักษรต่อการดำเนินการของแต่ละแผนงาน/โครงการ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามกรอบของแผนการวิจัยและตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้น	● การให้ข้อคิดเห็นของสวรส. ที่เป็นลายลักษณ์อักษรต่อการดำเนินการของแต่ละแผนงาน/โครงการ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามกรอบของแผนการวิจัยและตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้น

5. การใช้ประโยชน์จากงานวิจัย

5.1หลักนิติรัฐ

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	แนวทางปฏิบัติ
1) การกำหนดกรอบแนวทางการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยของสวรส. และของแผนงาน/โครงการต่างๆ ให้ชัดเจน	● สวรส.และแผนงาน รวมถึงโครงการต่างๆ ที่รับทุนจาก สวรส. ควรมีการกำหนดกรอบการนำผลงานของการวิจัยไปใช้ประโยชน์ แต่ทั้งนี้อาจต่างกันไปในแต่ละระดับ ● ตัวอย่างกรอบการนำไปใช้ประโยชน์ได้แก่ เป็นข้อมูลสนับสนุนทางนโยบาย เป็นข้อมูลใหม่ทางวิชาการ เป็นข้อมูลเพื่อสร้างความชัดเจนในประเด็นใหม่ๆ เพื่อตอบความคุ้มค่าในด้านต่างๆ เพื่อตอบการมีธรรมาภิบาลในเรื่องต่างๆ เป็นข้อค้นพบใหม่ๆ เพื่อเผยแพร่ความจริงหรือปรับทัศนคติของสังคมฯลฯ
2) การกำหนดกรอบแนวทางการจัดการทรัพย์สินทางปัญญาจากผลงานวิจัยต่างๆ ของสวรส. และของแผนงาน/โครงการต่างๆ ให้ชัดเจน	● สวรส.ต้องกำหนดกรอบแนวทางการจัดการทรัพย์สินทางปัญญาให้ชัดเจน(ทั้งกรณีลักษณะความเป็นเจ้าของ การแบ่งปันผลประโยชน์ และความพร้อมรับผิด) ทั้งกรณีที่สวรส. เป็นผู้ให้ทุนทั้งหมด และกรณีเป็นผู้ให้ทุนร่วมกับหน่วยงานอื่น ● สวรส.จะต้องแจ้งกรอบแนวทางทางการจัดการทรัพย์สินทางปัญญาแก่แผนงาน/โครงการวิจัยทราบก่อนลงนามในสัญญา
3) การนำเสนอผลงานวิจัยสู่องค์กร/หน่วยงานต่างๆ ตามกรอบแนวทางการใช้ประโยชน์ของผลงานวิจัยที่กำหนดขึ้น	● สวรส./แผนงาน จะต้องกำหนดแนวทางการการนำเสนอผลงานวิจัยแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งแบบเป็นทางการ เช่น การจัดเวทีนำเสนอร่างรายงานฉบับสมบูรณ์ และแบบเฉพาะกิจ เช่น การแถลงข่าว การนำเสนอในวารสารต่างๆ หรือช่องทางอื่นๆ เช่นเวปไซด์ จดหมายข่าว วาสารทางวิชาการ การนำเสนอในเวทีสาธารณะต่างๆ ฯลฯ

5.2 หลักความโปร่งใส

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	แนวทางปฏิบัติ
1) การเปิดเผย**แหล่งที่มาของทุน/ทรัพยากรการวิจัย**ในการเผยแพร่ผลงานวิจัยและ/หรือการนำเสนอทางนโยบาย	● สวรส.มีการเปิดเผยแหล่งที่มาของแหล่งทุน/ทรัพยากรการวิจัยของแต่ละแผนงาน/โครงการให้สาธารณชนทราบอย่างชัดเจนผ่านช่องทางต่างๆอย่างน้อย 2 ช่องทาง เช่น เวปไซต์ เอกสารเผยแพร่ จดหมายข่าว โดยการเผยแพร่อาจดำเนินการร่วมกับการเผยแพร่ข้อมูลในด้านอื่นๆ
2) การเปิดเผย**ความทับซ้อนของผลประโยชน์** (ถ้ามี)ในการเผยแพร่ผลงานวิจัยและ/หรือการนำเสนอทางนโยบาย	● สวรส.ควรมีเกณฑ์ในการพิจารณาความซ้อนทับของผลประโยชน์ ● เมื่อมีการซ้อนทับของผลประโยชน์ตามเกณฑ์ข้างต้นต้องมีการเปิดเผยเหตุผลในการรับทุนและการป้องกันปัญหา
3) การเปิดเผยระเบียบวิธีการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง และข้อจำกัดของผลงานวิจัยให้ชัดเจน ในการเผยแพร่ผลงานวิจัยและ/หรือการนำเสนอทางนโยบาย	● ในการทำวิจัยจะต้องใช้ข้อมูลหลักฐาน เป็นตัวนำไปสู่การออกนโยบาย ● ในการเผยแพร่ผลงานวิจัยและ/หรือการนำเสนอทางนโยบายจะต้องมีการเปิดเผยระเบียบวิธีการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง และข้อจำกัดของผลงานวิจัยให้ชัดเจน
4) ต้องมีการระบุ**การตีความผลงานวิจัยในทางนโยบาย**ในการเผยแพร่ผลงานวิจัยและ/หรือการนำเสนอทางนโยบายให้ชัดเจน	● ต้องมีการระบุว่างานวิจัยนี้สามารถตีความได้หลายแบบอย่างไรบ้างและระบุเหตุผลว่าทำไมถึงเลือกตีความแบบนี้สรุปแบบนี้ ข้อสรุปแบบที่ได้อยู่บนฐานของอะไร มีข้อสมมติฐานอย่างไร และจะต้องมีการตั้งประเด็นไว้ว่าการสรุปนี้จะผิดก็ต่อเมื่อมีอะไรเปลี่ยนแปลงไป
5) ต้องมีการเปิดเผย**กระบวนการนำเสนอ/ใช้ประโยชน์ผลงานวิจัย**ในการเผยแพร่ผลงานวิจัยและ/หรือการนำเสนอทางนโยบายทุกแผนงาน/โครงการ	● ควรมีการนำเสนอผลงานวิจัยในหลายรูปแบบ เช่น รายงานวิจัย(เอกสารวิชาการ) หนังสือที่น่าอ่าน/หรืออ่านง่ายชวนให้ติดตาม บทความลงวารสาร สารคดี การ์ตูน factsheet (แถลงข่าว) ฯลฯ ● ควรมีช่องการนำเสนอผลงานวิจัยในหลายช่องทาง เช่น ออกสื่อประเภทต่างๆ เช่น วิทยุ internet/website ห้องสมุด ทีวี หนังสือพิมพ์ เวทีสาธารณะในระดับต่างๆ หรือเวทีวิชาการในที่ต่างๆที่เกี่ยวข้อง ฯลฯ

5.3 หลักความคุ้มค่า

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	แนวทางปฏิบัติ
1) การสรุปภาพรวมการใช้ทรัพยากรการวิจัยและผลงานวิจัยของแต่ละแผนงาน และในภาพรวมของสวรส.	● สวรส.ต้องจัดให้มีการสรุปภาพรวมการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรการวิจัยและผลงานวิจัยของแต่ละแผนงาน และในภาพรวมของสวรส.
2) การประเมินความคุ้มค่าของผลงานวิจัยโดยเทียบเคียงกับตัวชี้วัดความสำเร็จของแต่ละแผนงาน และในภาพรวมของสวรส.	● สวรส.ต้องจัดให้มีแนวทางในการประเมินความคุ้มค่าของการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย (5.3.1) ทั้งในแง่ภาพรวมของ สวรส. และภาพรวมของแผนงาน โดยเทียบกับ ดัชนีความคุ้มค่าที่มีการตั้งไว้ โดยเฉพาะในขั้นกำหนดนโยบาย(1.3) การวางแผนจัดการงานวิจัย (2.3)
3) การทบทวนบทเรียน/ประเมินผลความคุ้มค่าของผลงานวิจัยของแต่ละแผนงาน และในภาพรวมของสวรส.	● สวรส.ต้องจัดให้มีการทบทวนบทเรียนถึงของการใช้ประโยชน์ฯว่าคุ้มค่าเพราะอะไร ไม่คุ้มค่าเพราะอะไร (ปัญหาอุปสรรคและปัจจัยสู่ความสำเร็จ ทางเลือกอื่นที่สามารถทำให้สำเร็จหรือได้ประโยชน์มากกว่าที่ดำเนินการไปแล้ว) ในทุกแผนงาน โดยอาจมีรูปแบบและแนวทางแตกต่างกันไปตามความเหมาะสม
4) การให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง/เพิ่มเติมแนวทางการประเมินความคุ้มค่าของผลงานวิจัย ของแต่ละแผนงาน และในภาพรวมของสวรส.	● สวรส.ต้องจัดให้มีเวทีเพื่อปรับปรุงแนวทางการประเมินความคุ้มค่าทั้งของแผนงาน และภาพรวม สวรส.

5.4 หลักการมีส่วนร่วม

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	แนวทางปฏิบัติ
1) **ความชัดเจนของกระบวนการมีส่วนร่วม** โดยมีการกำหนดที่ชัดเจนว่าการมีส่วนร่วมของสาธารณชนจะเกิดขึ้นในขั้นตอนใดของกระบวนการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยและการนำเสนอทางนโยบาย และจะถูกนำเข้าสู่กระบวนการใช้ประโยชน์/การนำเสนอทางนโยบายในรูปแบบใด	● มีการกำหนดที่ชัดเจนว่าการมีส่วนร่วมของสาธารณชนจะเกิดขึ้นในขั้นตอนใดของกระบวนการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัย และการการนำเสนอทางนโยบาย เช่น ขั้นการให้ข้อมูล ร่วมทำวิจัย ขั้นการเสนอร่างรายงานฉบับสมบูรณ์ ขั้นนำไปใช้ประโยชน์(พื้นที่นำร่อง/ต้นแบบ) ขั้นผลักดันนโยบายในเวทีต่างๆ ฯลฯ ● มีการกำหนดรูปแบบในการนำเสนอ การใช้ประโยชน์/การนำเสนอทางนโยบาย เช่น ใช้เป็นร่างข้อเสนอนโยบาย เป็นข้อมูลวิชาการที่สนับสนุนร่างนโยบาย เป็นข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงที่ค้นพบ ฯลฯ
2) **ช่องทางที่เหมาะสมในการมีส่วนร่วม** มีการเปิดให้สาธารณชนเข้ามามีการมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยและการนำเสนอทางนโยบายได้มากกว่าหนึ่งช่องทาง	● พัฒนาช่องทางต่างๆ ในการนำผลงานไปใช้ประโยชน์มักเกิดขึ้นเมื่อผลงานวิจัยมีการเผยแพร่ออกไป เช่น ได้รับข้อมูลจากเอกสารเผยแพร่ต่างๆ และทำให้คนเปลี่ยนทัศนคติ เช่น การรับวัคซีนมะเร็งปากมดลูก การป้องกันเบาหวาน การเป็นพื้นที่ต้นแบบ การเป็นโรงพยาบาลที่ผ่านมาตรฐาน HA การที่ผลงานวิจัยมีการบังคับใช้ในหน่วยงานต่างๆผ่านนโยบายในหลายระดับ เช่น พื้นที่ที่มีความเหมาะสมกับผู้สูงอายุ นโยบายยาในผู้ป่วยจิตเวช
3) **ระยะเวลาที่เหมาะสมในการมีส่วนร่วม** โดยมีการแจ้งให้ทราบถึงการมีส่วนร่วมล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 15 วัน และจะต้องมีการแจ้งโดยช่องทางต่างๆ ไม่น้อยกว่า 2 ช่องทาง	● แจ้งให้ทราบล่วงหน้าก่อนมีการจัดเวทีไม่น้อยกว่า 15 วัน โดยแจ้งผ่านช่องทางต่างๆ ไม่น้อยกว่า 2 ช่องทาง
4) **การเข้าถึงกลุ่มผู้ด้อยโอกาส** ต้องแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจจริงในการเปิดช่องทางการมีส่วนร่วมเป็นพิเศษสำหรับกลุ่มประชากรผู้ด้อยโอกาสในสังคมที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยและการนำเสนอทางนโยบาย	● มีช่องทางพิเศษหรือมีการจัดกระบวนการเป็นพิเศษกับกลุ่มผู้ด้อยโอกาส โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีแผนงานที่เกี่ยวข้อง ● มีการแสวงหากลุ่มผู้ด้อยโอกาสที่ตกหล่นเพิ่มขึ้น เพื่อเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการแสดงความ เห็นและตัดสินใจเพิ่มขึ้น
5) **การตอบสนองต่อกระบวนการมีส่วนร่วม** เมื่อจัดกระบวนการมีส่วนร่วมของสาธารณชนแล้ว จะต้องมีการตอบข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้ให้ความเห็น โดยจะต้องแจ้งให้ผู้ความเห็นทราบว่าจะได้รับคำตอบด้วยช่องทางใด	● จัดให้มีกระบวนการตอบข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะของสาธารณะอย่างน้อย 1 ช่องทาง ● มีการแจ้งช่องทางตอบกลับความคิดเห็นของสาธารณะล่วงหน้า ● มีการกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจนในการตอบกลับต่อความคิดเห็นของสาธารณะ

5.5 หลักคุณภาพ

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	แนวทางปฏิบัติ
1) การกำหนดกระบวนการตรวจสอบคุณภาพของวิจัยและการตีความในการใช้ประโยชน์และการนำเสนอทางนโยบายของผลงานวิจัยแต่ละแผนงาน/โครงการ	● มีการกำหนดระเบียบหรือแนวทางในการควบคุมคุณภาพงานวิจัยและการใช้ประโยชน์ เช่น งานวิจัยต้องมีส่วนร่วมหรือรับฟังข้อมูลจากสาธารณะ ต้องมีการนำเสนอแก่สาธารณะหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในขั้นตอนต่างๆ ฯลฯ
2) การเปิดรับฟังความคิดเห็นทางวิชาการและทางนโยบายจากนักวิชาการ/ผู้เกี่ยวข้องโดยตรง เพื่อควบคุมคุณภาพในการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยและการนำเสนอทางนโยบาย	● มีการกำหนดระเบียบหรือแนวทางในการควบคุมคุณภาพงานวิจัยทางวิชาการ โดยต้องมีการตรวจสอบทางวิชาการจากผู้ทรงคุณวุฒิ (ซึ่งอาจทำได้หลายรูปแบบ เช่น จัดเวทีนำเสนอ การส่ง review เป็นต้น)

5.6 ความพร้อมรับผิด

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ	แนวทางปฏิบัติ
1) การเปรียบเทียบผลการดำเนินงานในด้านการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยกับตัวชี้วัดความสำเร็จที่กำหนดไว้	● สวรส./แผนงานต้องจัดให้มีการสรุปภาพรวมการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรการวิจัยและผลงานวิจัยของแต่ละแผนงาน และในภาพรวมของสวรส. เทียบกับตัวชี้วัดความสำเร็จที่ตั้งเป้าไว้ในข้อ 2.6.1 และ 3.6.1
2) การทบทวนบทเรียน/ประเมินผลภาพรวมการทำงานและการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยตามตัวชี้วัดความสำเร็จของการวิจัย	● สวรส./แผนงาน ต้องจัดให้มีการทบทวนบทเรียน/ประเมินผลภาพรวมการทำงานและการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัย (ทั้งผลกระทบทางบวกและทางลบ)ตามตัวชี้วัดความสำเร็จของการวิจัย โดยกำหนดเวลาและแนวทางที่ชัดเจน
3) การประเมินผลภาพรวมการได้รับประโยชน์จากงานวิจัยของแต่ละแผนงาน/โครงการ และในภาพรวมของสวรส.	● สวรส/แผนงานต้องจัดให้มีการประเมินผลภาพรวมการได้รับประโยชน์จากงานวิจัย(ทั้งผลกระทบทางบวกและทางลบ) ของแต่ละแผนงาน/โครงการ และในภาพรวมของ สวรส.
4) การเปิดเผยผลการประเมินผลดังกล่าวสู่สาธารณะ รวมถึงจัดให้มีการระดมความเห็น หรือการให้ข้อเสนอแนะต่อการจัดการงานวิจัย หรือการกำหนดเกณฑ์ตัวชี้วัดความสำเร็จและประเมินผลในช่วงเวลาต่อไปด้วย	● สวรส./แผนงาน ต้องจัดให้มีการเปิดเผยผลการประเมินผลดังกล่าวสู่สาธารณะ รวมถึงจัดให้มีการระดมความเห็น หรือการให้ข้อเสนอแนะต่อการจัดการงานวิจัย หรือการกำหนดเกณฑ์ตัวชี้วัดความสำเร็จและประเมินผลในช่วงเวลาต่อไปด้วย ● การเปิดเผยข้อมูลควรมีระยะเวลาไม่น้อยกว่า 15 วัน ● การเปิดเผยข้อมูลควรทำผ่านอย่างน้อย 2 ช่องทาง และควรเป็นช่องทางที่สามารถสื่อสาร 2 ทางได้

8.เอกสารประกอบการวิจัย
และ
หน่วยงานที่ให้ข้อมูล

เอกสารประกอบการวิจัยและหน่วยงานที่ให้ข้อมูล

1. เอกสารอ้างอิง การทบทวนองค์ความรู้เรื่องตัวชี้วัดธรรมาภิบาล สำหรับสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข

Howarth and Knefsey, 2005. "The Impact of Research Governance in Healthcare and Higher Education Organization" in *Journal of Advance Nursing*, 49(6), 675-683.

McDonald, 2001. "Canadian Governance of Health Research Involving Human Subjects: Is Anybody Minding the Store?" in *Heath Law Journal* Vol.9, 2001.

UNESCAP, 2008. *What is Good Governance?.*

Walsh, McNiel and Breen, 2005. "Improving the Governance of Health Research" in *MJA* Vol.182 No.9, 2 May 2005.

Wikipedia, Governance.

<u>เอกสารอ้างอิง</u>

ถวิลวดี บุรีกุลและวิศิษฏ ชัชวางทิพากร (บรรณาธิการ), 2549. *ทศธรรมตัวชี้วัดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี* , สถาบันพระปกเกล้า.

บุษบง ชียเจริญวัฒนะและบุญมี ลี้, 2550. *ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล*. สถาบันพระปกเกล้า.

สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข, 2547. *ถอดบทเรียนการจัดการงานวิจัยระบบสุขภาพ*. สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข

2. เอกสารประกอบการวิจัย

1) รายงานการประชุมของคณะกรรมการสวรส.
2) แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2552 ของ สวรส.
3) สวรส. รายงานประจำปี 2550
4) แผนยุทธศาสตร์ สถาบันวิจัยระบบ พ.ศ.2551-2553
5) คู่มือบริหารจัดการงานวิจัย สำหรับผู้รับทุนสนับสนุนการวิจัย สวรส. (มีนาคม 2551)
6) วารสารวิจัยระบบสาธารณสุข (Journal of Health System Research)
7) ก้าวต่อไป ... การวิจัยระบบสุขภาพ, เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ "ก้าวต่อไปการวิจัยระบบสุขภาพ 28 พฤษภาคม 2551)
8) Health Systems Research Institute Thailand 2008-2010.
9) www. hsri.or.th

3. รายชื่อหน่วยงานที่ให้ข้อมูล

1) อดีตผู้อำนวยการ สวรส.
2) ผู้อำนวยการแผน ... สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ
3) ผู้อำนวยการสำนัก.... สถาบันพระปกเกล้า
4) สำนักงานวิจัยเพื่อการพัฒนาหลักประกันสุขภาพไทย (สวปก)
5) แผนงานวิจัยและพัฒนาการกระจายอำนาจด้านสุขภาพ
6) สำนักงานวิจัยและพัฒนากำลังคนด้านสุขภาพ (สวค.)
7) IHPP
8) สำนักงานพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารสุขภาพ
9) แผนงานวิจัยและพัฒนาระบบสื่อสารสุขภาพสู่ประชาชน (รสส.)
10) สำนักงานสำรวจสุขภาพประชาชนไทย
11) โครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ (HITAP)
12) ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (Focus group)

(เล่ม 2-ภาคผนวก)

โครงการดัชนีชี้วัดธรรมาภิบาลหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยในระบบสุขภาพ

Governance Index for

Health Systems Research Management Units

เสนอต่อ สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข

โดย

เดชรัต สุขกำเนิด

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

และมูลนิธินโยบายสุขภาวะ

ตุลาคม 2552

โครงการนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข

สารบัญ

หน้า

1.สรุปประชุม การประชุมเพื่อทำความเข้าใจแก่บุคลากร สวรส.และเครือข่ายเกี่ยวกับ
ตัวชี้วัดธรรมาภิบาลของ สวรส. โครงการจัดทำตัวชี้วัดธรรมาภิบาล
ของหน่วยบริหารจัดการวิจัยในระบบสุขภาพ
วันที่ 20 มกราคม 2552 ณ ห้องประชุม สวรส. 2

2.ถอดเทป การนำเสนอผลการประเมินธรรมาบาลการบริหารจัดการวิจัยของ สวรส.
และความเห็นของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยที่มีต่อดัชนีฉบับร่าง
วันที่ 20 สิงหาคม 2552 ณ ห้องประชุม สวรส. 11

3.รายชื่อการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เรื่องดัชนีชี้วัดธรรมาภิบาลหน่วยบริหาร
จัดการงานวิจัยระบบสุขภาพและผู้บริหารและเจ้าหน้าที่
หน่วยบริหารจัดการงานวิจัย 37

3.ถอดเทปการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เรื่องดัชนีชี้วัดธรรมาภิบาลหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยระบบสุขภาพ
และผู้บริหารและเจ้าหน้าที่หน่วยบริหารจัดการงานวิจัย 39

1.สรุปประชุม การประชุมเพื่อทำความเข้าใจแก่บุคลากร สวรส.และเครือข่ายเกี่ยวกับตัวชี้วัดธรรมาภิบาลของ สวรส. โครงการจัดทำตัวชี้วัดธรรมาภิบาลของหน่วยบริหารจัดการวิจัยในระบบสุขภาพ

ทีมวิจัยได้จัดประชุมแก่บุคลากร สวรส.และเครือข่ายเกี่ยวกับตัวชี้วัดธรรมาภิบาลของ สวรส. โครงการจัดทำตัวชี้วัดธรรมาภิบาลของหน่วยบริหารจัดการวิจัยในระบบสุขภาพ เพื่อนำเขอความเห็นของที่ประชุม เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2552 เวลา 9.00-13.00 น. ณ ห้องประชุมสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุขโดยมีรายชื่อผู้เข้าร่วมการประชุม ดังนี้

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	หน่วยงาน	สถานะ
1	นพ.พงษ์พิสุทธิ์ จงอุดมสุข	สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.)	มา
2	นพ.เฉลิมชัย ชูเมือง	สถาบันพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาล (พรพ.)	มา
3	นพ.สัมฤทธิ์ ศรีธำรงสวัสดิ์	สำนักวิจัยเพื่อการพัฒนาหลักประกันสุขภาพไทย (สวปก.)	มา
4	นพ.ปกรณ์ ศิริยงค์	สถาบันพัฒนาการคุ้มครองการวิจัยในมนุษย์ (สคม.)	มา
5	พญ.วัชรา ริ้วไพบูลย์	แผนงานสร้างเสริมสุขภาพคนพิการในสังคมไทย (สสพ.)	มา
6	นพ.พินิจ ฟ้าอำนวยผล	สำนักงานพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารสุขภาพ	มา
7	ดร.เดชรัต สุขกำเนิด	นักวิจัย คณะเศรษฐศาสตร์ ม.เกษตร	มา
8	นางรุ่งทิพย์ สุขกำเนิด	ผู้ช่วยนักวิจัย มูลนิธินโยบายสุขภาวะ	มา
9	ดร.จรวยพร ศรีศศลักษณ์	สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.)	มา
10	ทพ.จเร วิชาไทย	สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.)	มา
11	ภญ.พรพิศ ศิลขวุฒท์ (น้อย)	สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.)	มา
12	นางสุภาวดี นุชรินทร์	สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.)	มา
13	นางสาววรรณพร บุญเรือง	สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.)	มา
14	นางสาวธนภร ทองศรี	สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.)	มา
15	นางฉัตรทิพย์ วงษ์ปิ่นแก้ว	สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.)	มา
16	นางสาวพัชราภรณ์ พัฒนภูติวงศ์	สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.)	มา
17	นส.บุศราภรณ์ เพชรรุ่ง	สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.)	มา
18	นส.วรานิษฐ์ ลำใย	ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.)	มา
19	นส.แววดาว พิมพ์พันธ์ดี	ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.)	มา
20	นางวันเพ็ญ ทินนา	สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.)	มา

รายชื่อผู้ไม่สามารถมาร่วมประชุม มีดังนี้

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	หน่วยงาน	สถานะ
1	นพ.วิชัย เอกพลากร	สำนักงานสำรวจสุขภาพประชาชนไทย (สสท.)	ไม่มา
2	พญ.สุพัตรา ศรีวณิชชากร	สถาบันวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพชุมชน (สพช.)	ไม่มา
3	นพ.บัณฑิต ศรไพศาล	ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.)	ไม่มา
4	นพ.อรรถพล สุคนธาภิรมย์ ณ พัทลุง	โครงการจัดการความรู้เรื่องยาเสพติด (อสต.)	ไม่มา
5	นส.ปาจะรีย์ ธนะสมบูรณ์กิจ	แผนงานวิจัยและพัฒนาระบบสื่อสารสุขภาพสู่ประชาชน (รสส.)	ไม่มา
6	นางกุลธิดา จันทร์เจริญ	สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.)	ไม่มา

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	หน่วยงาน	สถานะ
7	พญ.อรพินท์ มุกดาดิลก	สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.)	ไม่มา
8	ภญ.พรพิศ ศิลขวุทธ์	สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.)	ไม่มา
9	ดร.สุวรรณี ละออปักษิณ	สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.)	ไม่มา
10	นางระวีวรรณ ผดุงนานนท์	สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.)	ไม่มา
11	นางณีนาถ สมหวัง	สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.)	ไม่มา
12	นางวนิตา ช่วยปลอด	สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.)	ไม่มา
13	นส.ฐิติมา นวชินกุล	สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.)	ไม่มา

ทางโครงการวิจัยได้แบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 ส่วน คือส่วนแรก เป็นการทบทวนเอกสาร และส่วนที่สอง เป็นการนำเสนอแนวคิดของการประมวลการทบทวนเอกสารและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้บริหารหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย ออกมาเป็นตัวชี้วัดธรรมาภิบาลของหน่วยบริหารจัดการวิจัยในระบบสุขภาพ ซึ่งทั้งสองส่วนได้กล่าวแล้วในเอกสารเล่ม 1

ที่ประชุมได้ตั้งข้อสังเกต ตั้งคำถาม และให้ความเห็นต่อการนำเสนอตัวชี้วัดธรรมาภิบาลของหน่วยบริหารจัดการวิจัยในระบบสุขภาพที่ทีมวิจัยนำเสนอ โดยสรุป ดังนี้

1.งานวิจัยชิ้นนี้จะใช้กับ Research Management Unit ของ สวรส. ซึ่งรวมถึงภาคีและเครือสถาบันต่างๆ ที่มีลักษณะงานและการจัดการต่างกัน จะสามารถนำไปใช้ได้หรือไม่ ใช้กับองค์กรใดบ้าง (ทำอย่างไรไม่ให้ลงลึกไปถึงเรื่อง กระบวนการทำวิจัย)

2.ถ้าตั้งต้นที่ นโยบายและการใช้ประโยชน์ในงานวิจัยในเชิงนโยบาย การจะทำธรรมาภิบาลของหน่วยบริหารจัดการวิจัย สวรส. ก็ต้องดูว่านโยบายของ สวรส.เป็นอย่างไร และดูว่ามีบางแผนอาจไม่ได้สอดคล้องกับนโยบาย สวรส.ใช่หรือไม่ แต่ยังมีองค์กรเครือข่ายของ สวรส. บางหน่วยที่ทำเรื่องชุดความรู้และการนำงานวิจัยไปใช้ จะตอบโจทย์นี้ได้หรือไม่ งานวิจัยนี้จะตอบโจทย์แก่ชุดความรู้ที่นำไปใช้ระดับนโยบายโดยตรง แต่ยังไม่ตอบโจทย์กับกรณีที่ภาคประชาชนเป็นผู้ใช้งานจากชุดความรู้

<u>ดร.เดชรัต ชี้แจง</u>

- การกำหนดนโยบายของ สวรส . ต้องมีกระบวนการอย่างไรบ้าง ต้องมีการใช้ข้อมูลหลักฐาน หรือกระบวนการ ที่ได้มาซึ่งนโยบายที่เหมาะสม ในแง่ของแผนงาน โครงการวิจัยก็เช่นเดียวกัน คือมี logic ลักษณะเดียวกันแต่ไม่ต้องล้อตามนโยบายแบบคำต่อคำ
- งานวิจัยนี้ตั้งใจใช้ทั้งในเรื่องนโยบาย งานวิจัยทั่วๆไปและครอบคลุมไปถึง ชุดความรู้ ซึ่งใช้หลักเกณฑ์เดียวกัน(ในดัชนี)
- คำว่า สวรส.นั้น หมายถึง สวรส. ส่วนกลาง แผนงานภายในของ สวรส.เอง และรวมถึงเครือข่ายต่างๆของ สวรส.ด้วย

3.การพยายามทำทุกหลักทุกขั้นตอนกับทุกหน่วยงานซึ่งมีลักษณะไม่เหมือนกัน อาจมีปัญหา มีคำถาม เช่น การดำเนินงานวิจัยแบบมีส่วนร่วม และเรื่องอื่นๆ ดังนั้นจึงน่าจะมีการทดลองไปใช้ประเมิน สวรส.ดู

4.เรื่อง Governance เป็นเรื่องการจัดการความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ของกลไกต่างๆที่มีอยู่ในสังคม ซึ่งอาจทำให้ดัชนีธรรมาภิบาลที่ทำมาทำไม่ได้ ดังนั้นต้องลองไปทำดู ดูตั้งแต่บอร์ด การจัดสรรทรัพยากร ความโปร่งใส แค่ pre test เพื่อปรับดัชนี เพื่อจะได้นำไปใช้ได้จริง

5.นโยบายที่ สวรส.คิดทำขึ้นเอง อาจต้องมีการทำแบบมีส่วนร่วม แต่กรณีที่เป็นนโยบายแบบสั่งมา จะต้องทำแบบมีส่วนร่วมหรือไม่

6.เกณฑ์บางอันมันวัดยาก ตีความยาก

7.ต้องดูความเหมาะสม ว่าเกณฑ์ที่จะนำไปใช้จะเหมาะสมกับหน่วยงานประเภทไหน ต้องดูบริบท ซึ่งบางเรื่องอาจจะต้องลึกกว่านี้ด้วย และงานดัชนีฯที่ทำมาจะช่วยให้ สวรส.เป็นที่รู้จักมากขึ้น ที่ผ่านมา บอร์ด สวรส.ทำอะไร แผนงาน เครือข่ายต่างๆ ไม่ทราบเลย และสวรส.เป็นองค์กรที่เกี่ยวข้องกับด้านระบบสุขภาพของประเทศ แต่กลับมีคนรู้จักน้อย บทบาทบางอย่างที่ สวรส.น่าจะเป็นคนทำกลับไม่มีชื่อ อยากให้ไปลองทำ Governance ดู อย่ามัวไปสัมภาษณ์

8.กรอบ 6 หลัก มี 4 ตัวที่น่าจะเป็นองค์ประกอบของ GG คือ นิติรัฐ ความโปร่งใส มีส่วนร่วม และความพร้อมรับผิด เพราะเป็น process และ mechanism อีก 2 ตัวคือ ความคุ้มค่า กับคุณภาพ เป็น output/outcome ของงานวิจัย มองว่า 2 ตัวนี้อาจไม่ได้อยู่ในกรอบ GG เพราะ เป็นผลของการทำ

อย่างไรก็ดีผู้เข้าร่วมประชุมหลายท่านเห็นว่า ภาพรวมในหลักการที่งานวิจัยนี้นำเสนอมาใช้ได้ แต่ในเกณฑ์ตัวชี้วัดจริงๆ ในแต่ละหัวข้อใหญ่ มันคงต้องมีความแตกต่างกัน ในแต่ละเรื่องแต่ละโครงการก็ขึ้นอยู่กับบริบท เป้าประสงค์เราคืออะไร เพราะฉะนั้นอาจจะมีในภาพรวมอาจจะลึกบ้างไม่ลึกบ้างก็ตามแต่ ถ้าเรากำหนดวันนี้ตัวชี้วัดต้องเป็นแบบนี้หมดมันคงเป็นไปไม่ได้ แต่จะทำอย่างไรให้มันครอบคลุมในแต่ละโครงการวิจัย ในแต่ละเรื่อง แต่ละเป้าประสงค์ที่เราตั้งไว้ เพราะว่ามันต้องมีการปรับเปลี่ยนในการวิจัย แต่ละเรื่อง แต่ละอย่าง

สำหรับเรื่อง คุณภาพ ผมจะการันตีได้หรือไม่ถ้าผมไปประเมินโรงพยาบาลนี้ผ่านคุณภาพแล้ว คือ ผมจะดูกระบวนการ แต่สิ่งที่มันเกิดขึ้นกับผู้ป่วยมันต้องดูที่กระบวนการ ว่าคุณดูแลอย่างถูกต้อง เต็มที่หรือเปล่า ไม่ใช่โรงพยาบาลนี้ผ่านรับรองแล้วจะไม่มีคนไข้ ไม่ตาย ไม่มีอาการแทรกซ้อน แต่ถ้าเราดูแลถูกต้องครบถ้วนแล้ว ถ้ามันจะเกิดขึ้นมันก็ต้องเกิดขึ้น แต่เราการันตีในสิ่งที่เราไปรับรองไว้ได้ คงเป็นสิ่งที่เรากำหนดไว้ว่าเราผ่านกันตรงนั้นแค่ไหน

9.มิติด้านความเป็นธรรม ที่งานวิจัยพยายามเอามาใส่อยู่ในเรื่องการมีส่วนร่วมหมายความว่าอย่างไร หมายความว่า เขาต้องมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น หรือไม่ ซึ่งตรงนั้นคิดว่ามันอาจจะเป็นไปได้ยากในแง่ในสังคมไทย แต่ถ้าไปอยู่ในช่องเรื่องความคุ้มค่า หรือถ้ามองเป็นเรื่องประสิทธิภาพ มองในแง่เรื่องของการได้รับความสัมพันธ์ หรือการกำหนดนโยบายการวิจัยใดๆ ที่ให้ความสำคัญกับกลุ่มด้อยโอกาส คือมองในมิติของการจัดสรรทรัพยากรว่าเราพยายามที่จะแก้ไขปัญหาเรื่องพวกนี้แค่ไหน แต่ถ้าไปอยู่ตรงนั้นจะดีกว่าหรือไม่

10.เรื่องชื่อ “ความคุ้มค่า” จะตีความไปเป็นเม็ดเงิน ควรใช้คำว่า “ประสิทธิภาพ” อาจจะมองในแง่ของ allocate efficiency หรือ “การจัดสรรทรัพยากร” อาจจะดูดีขึ้น

11.สำหรับเรื่องที่ว่า งานวิจัยนี้วัดเกณฑ์องค์ประกอบเชิงคุณภาพ ที่ว่า สวรส.ทำหรือไม่ทำ ถ้าทำแต่อาจจะไม่ได้เรื่องก็ได้ ถ้าไม่ได้วัดผลสุดท้ายว่าผลเป็นอย่างไร มันจะเพี้ยนไปหรือไม่

ดร.เดชรัต ชี้แจง

- สำหรับเรื่องที่ว่า “งานวิจัยนี้วัดเกณฑ์องค์ประกอบเชิงคุณภาพ ที่ว่า สวรส.ทำหรือไม่ทำ ถ้าทำแต่อาจจะไม่ได้เรื่องก็ได้ ถ้าไม่ได้วัดผลสุดท้ายว่าผลเป็นอย่างไร มันจะเพี้ยนไปหรือไม่นั้น” มันมีโอกาสอย่างที่เป็นห่วงได้ แต่ในงานวิจัยได้วางไว้ให้ใช้วิธีเหมือนกับการล็อคกันอยู่ เพราะฉะนั้นถ้าเกิดมีการกำหนดตัวชี้วัดตั้งแต่ตอนแรก แล้วแต่ไม่มาโชว์ให้ดูในตอนหลัง (ตัวชี้วัดท้ายๆ) ก็แปลว่ามันเกิดความผิดปกติขึ้นมาในตอนหลังในระบบธรรมาภิบาล ว่าทำไมถึงไม่โชว์หรือวิเคราะห์ให้ดู

- เห็นว่าหลักความคุ้มค่าและคุณภาพนอกจากจะเป็นการควบคุมคุณภาพแล้ว ยังใช้ในการประเมินผลปลายทางด้วยว่าเป็นอย่างไรเมื่อเทียบกับเมื่อต้นทางที่เราคิด

  นอกจากนี้ ผู้เข้าร่วมประชุมหลายท่านก็ยังเห็นว่าความคุ้มค่า และคุณภาพ ยังมีที่ใช้ที่จำเป็นอยู่ เช่น กระบวนการควบคุมคุณภาพ และการทำ priority setting กับการเลือกว่าจะทำงานไหนก่อน

- ในส่วนของความคุ้มค่ากับเรื่องคุณภาพ บางท่านในที่ประชุมกังวลในแง่การ ตีความผิด ทางผู้วิจัยจะรับไว้พิจารณาและขอลองประเมินดูก่อนว่าผลจะออกมาอย่างไร

- อีก 2 หลักที่ได้ลดลงจาก องค์ประกอบของธรรมาภิบาล ในหน้า 5 คือ การสร้างฉันทามติ ซึ่งงานนี้ไม่จำเป็นต้องไม่ถึงจุดนี้ และการตอบสนองที่เหมาะสม เพราะอันนี้เหมาะที่จะใช้กับงานของภาครัฐและภาคบริการมากกว่า

  สำหรับความเสมอภาคและการเปิดโอกาสกับทุกภาคส่วน ใช้คำว่าการมีส่วนร่วมแทน และการปฏิบัติตามกฎหมาย ใช้คำว่านิติรัฐแทน ส่วนอีก 2 คำคือ ความโปร่งใส และความพร้อมรับผิด ใช้เหมือนเดิม

12.ประเด็น “การจัดการความสัมพันธ์เชิงอำนาจ” จะมีปัญหามาก เพราะว่าความไม่เท่าเทียมกันของข้อมูลข่าวสาร (information) ในการเข้ามามีบทบาท มีส่วนร่วม ของบอร์ด สวรส.จะต้องทำให้เกิดความโปร่งใสโดย empower หรือต้องทำให้เขาสามารถเข้าถึงข้อมูลได้หรือมีข้อมูลในการประกอบการตัดสินใจอะไรทั้งหลาย

13.ความล้มเหลวในการสร้างวงจรการเรียนรู้จะนำไปสู่ความล้มเหลวของธรรมาภิบาล ซึ่งปรากฏอยู่ในคำจำกัดความของนายแมคโดนอล “วงจรการเรียนรู้” จะอยู่ในกระบวนการประเมินด้วยหรือไม่

14. ธรรมาภิบาลที่ดี เกี่ยวข้องกับเรื่องของพฤติกรรมขององค์กรซึ่งเกิดจากบุคลากรภายใน และ governing ด้วย

ดร.เดชรัต ชี้แจง

- โครงการนี้ไม่ได้มองเรื่องของบุคลากรภายใน เพราะว่าที่เคยคุยกันในการประชุมครั้งที่แล้ว ว่าบางระบบที่มีอยู่แล้ว เช่น เรื่องของการเงิน เรื่องของบุคลากร งานวิจัยนี้จะไม่แตะ แต่ถ้าคิดว่ามันจำเป็นก็ยินดีที่จะไปปรับปรุงเพิ่ม ในแง่การจัดการเราเข้าใจตรงกันว่ามันเป็นเรื่องสำคัญมาก แต่ครั้งนี้เราดูในแง่การจัดการวิจัยกับหน่วยงานอื่นๆ กับตัวนักวิจัยมากกว่าเรื่องบุคคลากรภายใน ก็เลยจะไม่ได้แตะ part นี้

- สำหรับเรื่อง power structure นั้นจะนำไปวิเคราะห์ในภาพรวมคือ ดูว่าเมื่อไปทำแล้วพบปัญหาแบบนี้อย่างไรก็จะนำมาวิเคราะห์จากสิ่งที่เห็น แล้วนำไปสู่ประเด็นในโครงสร้างอะไร แล้วค่อยยกทฤษฎีมาประกอบ evidence

- สำหรับเรื่อง บทบาทของ board จะดูเรื่องของ power relationship จะเพิ่มเติมในหลายส่วนที่ตกหล่นไป รวมถึงเรื่องความเป็นธรรม แม้ว่าจะไม่ได้ยกขึ้นมาเป็นหัวข้อหนึ่งก็ตาม

- สำหรับ เรื่อง “วงจรการเรียนรู้” ผมไปตีโจทย์ในลักษณะที่ “ทำอย่างไรให้ตัวชี้วัดกับกระบวนการมันนำไปสู่วงจรการเรียนรู้มากกว่าการไปประเมินวงจรการเรียนรู้” เพราะฉะนั้นมันก็จะมีตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับการประเมินให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ ยกตัวอย่างเช่น ในตัวชี้วัด 5.6 จะมีการพูดถึงการทบทวนบทเรียน ผลการดำเนินงาน การใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยตามตัวชี้วัด เป็นต้น หรือเปิดเผยผลการประเมินผลต่อสาธารณะและจัดให้มีการระดมความคิดเห็นต่างๆ นี่คือลักษณะของการที่ชวนให้เกิดวงจรการเรียนรู้ อีกส่วนหนึ่งที่มุ่งหวัง คือความพยายามที่จะทำให้มันออกมาเป็นเกณฑ์การประเมินซึ่งนำไปสู่แนวทางการปฏิบัติได้ อันนี้ก็นำไปสู่วงจรการเรียนรู้ได้ ว่ามันจะทำอย่างไรต่อ และสุดท้ายที่วางไว้ก็คือ ความคิดเห็นต่อตัวชี้วัด ตรงนี้เวลาทำก็อยากจะให้ใส่กันเต็มที่ว่าความคิดเห็นนี้มันควรเป็นตัวชี้วัดที่ควรเอาไว้หรือไม่ หรือควรจะขยายเพิ่มเติม ควรให้มันลึกซึ้งขึ้นอย่างไร เพราะฉะนั้นความคิดเห็นต่อตัวชี้วัดก็จะเป็นวงจรการเรียนรู้ที่สำคัญว่า ในการประเมินเราควรจะประเมินในลักษณะไหนต่อไปด้วย

15. dimension ต่างๆเหล่านี้มันไม่ใช่ universally apply ถ้าใช่ สิ่งที่เราทำตอนนี้คือ เลือก relevant กับ context ของหน่วยการจัดการงานวิจัย เวลา review เสร็จเขาจะบอกว่า ไม่ได้ต้องครบถ้าไม่ครบไม่ใช่ good governance แบบนี้หรือเปล่าไม่ทราบ ที่เวลา review แล้วจะต้องมีทุกองค์ประกอบหรือไม่ เมื่อเราคิดถึงบริบทของ unit ที่เราไป apply ที่แตกต่างกัน

16.วงจรการเรียนรู้มันคือตัวหน่วยนั่นเอง เป้าหมายกิจการของหน่วย ไม่ใช่แค่การจัดการงานวิจัยเป็น out put ของหน่วย เพราะฉะนั้นทุกหน่วยจึงจำเป็นต้องมีสิ่งที่เรียกว่า การพัฒนาภายใน ถือเป็น mandate ของหน่วยหรือไม่ เพราะฉะนั้นกรอบที่ไล่ลงมาตาม vertical ส่วนหนึ่งก็คือสิ่งที่เรียกว่าการพัฒนาองค์กรต่อเนื่องมันจะถูก include อยู่ตรงนี้ด้วยหรือเปล่า หรือมันอาจจะเป็นเรื่องอื่นที่จะต้องไปวัดในหน่วยอื่น

17.พอเอาทั้ง 2 อันมาทำเป็น table แล้วพยายามจะ apply ทุกมิติของธรรมาภิบาลในทุกๆ process วิธีการอย่างนี้ใช่หรือไม่ แต่ถ้าทุกอย่างมันเป็นสิ่งที่เรียกว่ามิติของกระบวนการ และสิ่งที่เราเขียนใน vertical column ตรงนี้ มันเป็นกระบวนการที่เราตัดเป็นชิ้นๆ แล้วเราเอามิติของกระบวนการเข้าไปใส่ก็ไม่มีปัญหามัน apply จริงๆ ได้หรือเปล่า เช่น public involvement ใครคือ target ที่เราจะต้องไป involve เข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งของแต่ละหน่วยก็ไม่เหมือนกัน นโยบายของ สวรส.ใครควรจะเข้ามามีส่วนร่วมบ้าง ที่เราพยายามทำคือว่านักวิชาการ stakeholder ทั้งหลายมีส่วนร่วม ไม่ถึงขนาด general public แล้วจริงๆ เราต้องทำไปถึง general public หรือไม่ ซึ่ง general public อาจจะเป็นเพียงแค่การรับรู้ผลการดำเนินงาน แต่ไม่ได้มีส่วนร่วมในกระบวนการนโยบาย เพราะว่ามันไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายที่เราจะสามารถดึงเข้ามามีส่วนร่วมในนโยบายได้จริง นี่เป็นตัวอย่างในการตีความ

18.ตัวชี้วัดทั้งหมด 30 ตัวที่มา test สุดท้ายมันน่าจะต้องมีตัวชี้วัดหลัก หมายความว่าหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยอย่างเราจะต้องมีตัวชี้วัดธรรมาภิบาลหลัก อาจจะเหลือแค่ 10 ตัวก็ได้เมื่อ test แล้ว เป็น 10 ตัวที่เป็นตัวชี้วัดหลัก ตัวชี้วัดร่วม เพื่อที่เราจะประกาศได้ว่าตกลงตัวชี้วัดธรรมาภิบาลของสวรส. คือ 1,2,3 ฯ และที่เหลือก็จะเป็นไปตามที่ apply ตามบริบทของแต่ละหน่วย

<u>ดร.เดชรัต ชี้แจง</u>

- ที่พยายามใส่ให้ครบถ้วนทั้ง 6 หลักการ และ 5 กระบวนการ เพื่อเป็นการตรวจสอบว่า เวลาที่ใส่เข้ามาแล้วมันเหมาะหรือไม่เหมาะกันอย่างไร และจะตัดเมื่อมีการทดลองประเมินจะยิ่งเห็นชัดมากขึ้น

งานชิ้นนี้สร้างโจทย์ specific ที่ “สวรส.” แต่ มันมีคำว่า “และแผนงาน” ซึ่งบางข้ออาจ apply กับ สวรส. อาจจะไม่ apply กับแผนงาน

- กรณีเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน จริงๆ ตอนที่เขียน ตีโจทย์ผิดว่า สวรส.มุ่งการมีส่วนร่วมกว้างไป และมองว่า ถ้าดำเนินการตามนั้นได้ การมีส่วนร่วมของสาธารณะชนเป็นเหมือนช่องทางการประชาสัมพันธ์ สมมติในหนึ่งเรื่องที่เราเผยแพร่ออกไปและทำตาม 5 เกณฑ์การประเมินนั้น สุดท้ายมันอาจจะไม่มี feedback ในเชิงที่สำคัญกลับมาก็ได้ แต่ว่ามีคนรับรู้เพิ่มขึ้นมาอีกช่องหนึ่งก็ยิ่งดี การมีส่วนร่วมไม่ได้เน้นว่าต้องมากมายขนาดไหน แต่ว่าเน้นเมื่อใครที่อยากเข้ามันต้องเข้าได้ หรือว่ามีช่องทางมีข้อมูลส่งไปถึงเขาได้ว่าเมื่อเขาอยากจะให้ความเห็นเขาจะส่งกลับมาในช่องทางใด ไม่ได้เกี่ยวพันในเชิงปริมาณ แต่เกี่ยวพันในเชิง process มากกว่า

- สำหรับเรื่องน้ำหนักของแต่ละจุด ผมเห็นด้วย เช่นหลักนิติรัฐอาจจะสำคัญในขั้นของกระบวนการกำหนดนโยบาย ซึ่งมี 2 วิธีใหญ่ๆ วิธีแรก ตัวชี้วัดหลัก ตัวชี้วัดรอง อีกวิธีหนึ่งคือ เป็นการให้น้ำหนักว่า น้ำหนักแต่ละตัวเท่าไหร่ ซึ่งผมก็จะรับไปในขั้นหลังจากที่มีการทำลองแล้ว

19. ถ้ามองในแง่มิติของความเป็นธรรมจริงๆ มันก็มีเรื่องของการจัดการเชิงอำนาจ เชิงความสัมพันธ์ เช่น ในกรณีของผู้พิการ มันมี additional extra ซึ่งผมก็ไม่รู้ว่าจะไปดูประเด็นต่างๆ เหล่านี้ใน สวรส. อย่างไร เพราะมันเป็นงบจาก สสส. ที่มันจะมีผล คือ มันเป็นเรื่องของการจัดการ การ allocate resource ของ สวรส. ต่อไปเรื่องแผนงานต่างๆ มัน imply มิติเรื่องความเป็นธรรม ว่าให้ priority กับคนกลุ่มไหน สุดท้ายแล้วเราไม่ค่อยได้พูดเรื่องนี้ ว่าเราอยากจะ achieve เรื่องพวกนี้อย่างไรในสังคม

20.อยากให้มันเป็นภาพการมองว่า สวรส.และภาคีเครือข่ายทั้งหลายเป็น research management unit และเราอาจจะใช้เครื่องมือนี้เป็นเครื่องมือที่เหมือนกับเป็น internal monitoring หรือว่าเป็นอะไรที่จะพาให้พวกเราทำงานในเรื่องของ research management ให้มันไปตามเป้าหมายให้ได้

หรือเป็น guideline เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบตัวเอง และดู monitor ความก้าวหน้าของตัวเอง แต่หมายความว่าหน่วยงานเองก็ต้องตระหนัก อยากจะพัฒนาตรงนั้นขึ้นมาด้วย เพราะว่าบางทีตรงนั้นมันก็เป็นภาระเพิ่ม ยกเว้นแต่ในที่สุดเราคุยกันทั้งหมด ทั้งเครือข่ายว่าเราเอามา cross check กันถือว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ถ้าเรา open ขนาดที่ว่าเรายินดีให้คนอื่นมาช่วยดู ทุกคนมีบรรยากาศของสิ่งที่เรียกว่าเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ ให้เห็นค้นหาสิ่งดีๆ ในมิติต่างๆ เป็นเรื่อง organization development improvement อาจจะเป็นส่วนหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็น over all resource ของการทำตรงนี้ แทนที่จะไปใส่เป็นตัวชี้วัดในนี้ การแค่มีดัชนีชี้วัดธรรมาภิบาลอาจจะบอกว่าองค์กรมีธรรมาภิบาลโดยปริยายก็ได้

และต่อไป สวรส. หรือเครือข่ายจะต้องคิดก่อนพัฒนาระบบ หรือนโยบายใดๆ ในแต่ละประเด็น ต้องตั้งเป้า หรือกำหนดประเด็นในอนาคต ไม่ใช่แค่เพื่อ research หรืออะไรต่างๆ แต่ว่ามันต้องไป achieve อะไรบางอย่าง

21.“เรื่องนี้ต้องการให้เป็น good research management หรือ good governance มันมี component เดียวกันหรือไม่ หรือว่ามันคืออันเดียวกัน ไม่ใช่เป็น subset ของกัน”

บางท่านให้ความเห็นว่า ไม่ mind คือเหมือนกับบอกว่า good สสจ. คืออะไร good สสจ. คือ สสจ.ที่มีธรรมาภิบาล สมมติเป็นแบบนี้มันก็เป็นไปได้ ถ้าเราคิดว่าทั้งหมดนี้คำว่า ดี หรือแย่ มันก็คือองค์ประกอบของธรรมาภิบาลเราก็สามารถใช้คำนี้ได้โดยไม่มีติดขัดอะไร เว้นแต่ถ้าเราบอกว่ามันไม่ใช่ มันต้องมากกว่านี้ ก็ต้องมาดูแล้วว่า governance อาจจะไม่ cover ทุกมิติของ good research management

22.ต้องการให้ GG ที่ทำเป็นระดับ system approve คือให้มันมี accountable ซึ่งกันและกัน ไม่ใช่ทำทุกอย่างอยู่ภายใต้องค์กรเดียวกันเหมือนกับแบบ management approve อันนี้ไม่ดี

23."เราทำดัชนีชี้วัดธรรมาภิบาล แล้วเท่าไหร่ถึงจะเรียกว่าเรามีธรรมาภิบาล จะวัดว่าผ่านไม่ผ่าน มีไม่มี อย่างนั้นหรือ"

ผู้เข้าร่วมประชุมได้ช่วยชี้แจงว่า ให้ test แล้วจะรู้ว่าจะตอบอย่างไร โดยหลักการการวัดธรรมาภิบาล เขาจะ rank ซึ่งบางครั้งด้วยตัวเลขจากการ test หลายๆ อย่างทั้งหมดแล้วมันน่าจะสามารถวัดได้ในระดับหนึ่ง แต่อย่างที่บอกว่า อ.เดชรัตได้แจ้งตั้งแต่แรกแล้วว่า การที่จะต้องการเพียงแค่ตัวเลขมันคงได้อะไรไม่มากนัก ถ้าเราไม่ได้อาศัยช่องทาง วงจรการเรียนรู้ตรงนี้ให้เราได้พัฒนาตัว สวรส.และเครือข่ายต่อไป ตัวเลขก็เป็นแค่สิ่งชี้วัดได้ในระดับหนึ่งเท่านั้นเอง

22.กรณีงานชิ้นนี้ มันมีลักษณะ สัมพัทธ์ มันมี ไม่มี แล้วบอกว่ามีกี่ตัว ไม่มีกี่ตัว ถึงจะบอกว่าดี เราไม่รู้หรอกว่าแค่ไหนถึงจะเรียกว่าดี จนกระทั่งผ่านไม่ผ่าน คิดว่าเป็นคำถามอีกยาว และการบอกผ่านไม่ผ่านไม่รู้ว่ามี value อะไรในการทำด้วย

23.เราต้องการรู้เพื่อมาพัฒนา อย่าไปหลงว่าเอามาเพื่อจะไปโชว์ว่าฉันเป็นหน่วยงานที่ governance ดี และการนำเสนออย่าเหมารวมว่าทั้งหมดดี แต่อยากให้แยกเป็นมิติๆ

24. "governance ในการจัดการงานวิจัยดี แล้วอะไร คือ out put , out come เราการันตีอะไร ที่เป็น out come เป็น goal ของเรา"

ประเด็นนี้ มีผู้ตอบว่า เข้าใจว่า assumption เราเชื่อว่าในระบบที่มี governance ดี out put ,out come มันควรจะดีด้วย เช่น ครพ. ทำเรื่องคุณภาพ ถึงแม้ ครพ.จะไม่การันตีว่า out come จะดี แต่ก็มีความเชื่อว่า ถ้ากระบวนการเขาดี out put ,out come เขาจะดี

<u>ดร.เดชรัต ชี้แจง</u>

- เราคงต้องย้อนไปถึงคำนิยามของคำว่า governance ซึ่ง รากศัพท์ของมัน คือ governance เน้นที่การ steering คือการที่ทุกฝ่ายมาช่วยกันดูว่าควรจะไปในทิศทางไหนจึงจะเหมาะสม เพราะฉะนั้นจะไม่ได้เน้นในแง่ของการที่จะต้องบรรลุตัวเป้าอะไรเป็นที่ชัดเจน เขาถึงแยกคำว่า government กับ governance ในลักษณะของความหมายที่อยู่เบื้องหลัง ซึ่งจริงๆ แล้วการทำ governance มุ่งในแง่ของกระบวนการ มันจะนำไปสู่ผลลัพธ์ ไหนบ้าง คิดว่าต้องพิจารณาในหลายประเด็น เช่น ยกตัวอย่างประเด็นหนึ่ง เรื่องความเป็นธรรม มันคงจะยากกับการจะตอบว่า ความเป็นธรรมมันจะไปอยู่ ณ จุดไหนหลังจากที่เราทำ governance ไปแล้ว แต่ governance เป็นการรับประกัน กรณีความเป็นธรรมว่าจะได้มีการพิจารณาในมิติต่างๆ อย่างกว้างขวางและเพียงพอ ก่อนที่จะมีการตัดสินใจใดๆตามออกไป ผมเองไม่อยากให้เราไปเทียบเคียง governance เหมือนเป็น input หนึ่งหรือเป็นอะไรสักอย่างหนึ่งในกระบวนการผลิต ซึ่งจะต้องการันตี output ที่ชัดเจนออกมาตายตัวได้ขนาดนั้น

  แต่ถ้าจะมาดูกันในรายละเอียด สมมติว่ามีการดำเนินการตามเกณฑ์คุณภาพเหล่านี้ ผมคิดว่าเราได้หลายอย่าง ซึ่งถ้าไม่ทำตามนี้จะไม่ได้ เช่น มีการกำหนดเกณฑ์ความคุ้มค่าไว้ในตัวชี้วัดความสำเร็จ มีการประเมินผลตัวชี้วัดความสำเร็จ มีการประเมินผลภาพรวม ซึ่งแน่นอนว่า สวรส.อาจจะมีบางส่วนเหล่านี้อยู่แล้ว แต่ผมเปรียบเทียบระหว่าง ไม่มี กับมี คือ ถ้ามีการทำมันก็จะมีตัวเหล่านี้ที่จะนำเสนอขึ้นมาว่า เมื่อมีการทำแล้วสิ่งที่จะเกิดขึ้น แล้วจะมาถกเถียงกันได้ และเรียนรู้ร่วมกันได้

ขณะเดียวกันก็อาจจะเสนอรวมต่อสังคมได้ว่าการดำเนินงานของเราเป็นอย่างไร มันจะเกิดขึ้นจากกระบวนการ governance นี้ ซึ่งถ้าไม่เกิดกระบวนการ governance แล้วไม่มีกระบวนการอย่างอื่นๆ มันก็อาจจะไม่เกิดขึ้นเลย แต่ถ้าเรามีกระบวนการอย่างอื่นๆ กระบวนการอื่นๆก็อาจจะมาทดแทน governance ได้บางส่วน อย่างที่ นพ.พินิจใช้คำว่า good management practice ก็อาจจะมาทดแทนได้บางส่วน แต่บางส่วนก็อาจจะทดแทนไม่ได้ เช่น ระดับของความโปร่งใสของข้อมูล มองในมุมของ good management practice กับมุมของ governance ระดับความโปร่งใสอาจจะไม่ใช่เรื่องเดียวกันเลย คือ ระดับของ good management practice ทำแค่นี้เรียกว่าความโปร่งใสแล้ว แต่ในเชิง governance อาจจะกว้างกว่านั้น เพราะฉะนั้นคงจะมีหลายส่วนที่น่าจะดีขึ้นมาได้ชัดเจน จากการทำเรื่องธรรมาภิบาล แต่จะให้ไปการันตีทั้งหมดว่ามันจะเกิดอย่างนั้นอย่างนี้มันคงไม่ได้

- ตอนทำ pretest อาจจะลองงัดเอา evident เพื่อยืนยันว่าทำแบบนี้แล้ว คนตอบจะรู้สึกว่านี่เป็น output, outcome ที่ดีจากพฤติกรรมแล้วเรามาถกกัน ซึ่งใน recommendation จะมีว่าในส่วนนี้ยังไม่ได้ดำเนินการและมันยังจะดำเนินการอย่างไรได้ หรือส่วนที่ดำเนินการอยู่แล้วจะทำอย่างไรให้มันมีผลกว้างขวางยิ่งขึ้น คงจะดูตรงนั้นได้

- ถามว่า goal ของการทำ governance คืออะไร ถ้าให้ตอบตามกระบวนการที่เป็นฐานความคิดของผมในการพัฒนานี้ ผมก็จะตอบว่า good governance ทำหน้าที่คือ กระบวนการที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ว่าจุดไหนเป็นจุดที่ดำเนินการไปแล้ว จุดไหนยังไม่ดำเนินการแต่ละที่ต้องไปเรียนรู้และปรับปรุง ขึ้นมาในแต่ละประเด็นที่ว่าไว้ ถามว่าถ้าไม่มีเกณฑ์เหล่านี้แล้วปรับปรุงหรือไม่ก็อาจจะปรับปรุงอยู่แล้วในทุกๆวันเพียงแต่ว่าอาจจะไม่ได้มองเห็นในภาพรวม ผมมุ่งหวังให้มันเป็นวงจรการเรียนรู้ ที่เป็นเครื่องมือที่ใช้ได้และใช้กันระยะหนึ่ง เพื่อที่จะเห็นการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

<u>สรุป</u>

1. โครงการนี้ทำเรื่องดัชนีชี้วัดธรรมาภิบาลหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยในระบบสุขภาพ ซึ่งหมายถึง สวรส.ส่วนกลาง แผนงานภายในของ สวรส.เอง และรวมถึงเครือข่ายต่างๆของ สวรส.ด้วย แต่ไม่รวมถึงเรื่องการบริหารบุคคลากรภายใน และการเงินซึ่งมีระบบอื่นๆกำกับอยู่แล้ว

2.งานวิจัยนี้ตั้งใจใช้ทั้งในเรื่องนโยบาย งานวิจัยทั่วๆไปและครอบคลุมไปถึง ชุดความรู้ ซึ่งใช้หลักเกณฑ์เดียวกัน(ในดัชนี)

3.ที่ประชุมมีมติให้ลองไปประเมินดู

4.การประเมิน (pre test) ครั้งนี้ อ.เดชรัต จะเป็นผู้ทำการประเมิน แต่ต้องมีการตกลงกำหนดร่วมกันก่อนว่าจะทำช่วงเวลาใด หรือเริ่มตั้งแต่ตอนไหน ก็ใช้ข้อมูลตอนนั้น ซึ่งบางแผนงานหรือข้อมูลบางอย่างอาจไม่สามารถประเมินได้ถ้ามันไม่ได้อยู่ในช่วงเวลาที่ไม่เหมาะสม สำหรับการประเมินในปีอื่นก็แล้วแต่ว่า สวรส. จะมีการเลือกใครเป็นผู้ประเมิน ในดัชนีข้อไหน

5.ตอน pre test นี้จะทำที่ตัว สวรส. ส่วนกลางก่อน เมื่อทำแล้วจะเลือกตัวที่สำคัญในแต่ละหลักมานำเสนอ

6.สำหรับเรื่อง power structure นั้นจะนำไปวิเคราะห์ในภาพรวมคือ ดูว่าเมื่อไปทำแล้วพบปัญหาแบบนี้อย่างไรก็จะนำมาวิเคราะห์จากสิ่งที่เห็น แล้วนำไปสู่ประเด็นในโครงสร้างอะไร แล้วค่อยยกทฤษฎีมาประกอบ evidence

7.สำหรับเรื่อง บทบาทของ board จะดูเรื่องของ power relationship จะเพิ่มเติมในหลายส่วนที่ตกหล่นไป รวมถึงเรื่องความเป็นธรรม ด้วย

8.ประเด็น “วงจรการเรียนรู้” ใช้วิธีที่ “ทำอย่างไรให้ตัวชี้วัดกับกระบวนการมันนำไปสู่วงจรการเรียนรู้มากกว่าการไปประเมินวงจรการเรียนรู้”

9.ในการศึกษาในแต่ละหลัก จะมีการให้น้ำหนักไม่เท่ากัน ซึ่งจะรับไปพิจารณาหลังจากมีการทดลองทำแล้ว

10.จะทำ pretest ในช่วง 3 เดือนนี้ ส่วนเรื่องสัมภาษณ์ก็ตามนัดหมาย ดำเนินการต่อไป หลังจากนั้นจะส่งไปให้ผู้เข้าร่วมประชุมดูว่าไปสัมภาษณ์แล้วท่านมีความเห็นอะไรเพิ่มเติมหรือไม่

2.นำเสนอผลการประเมินธรรมาบาลการบริหารจัดการวิจัยของ สวรส.

และความเห็นของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยที่มีต่อดัชนีฉบับร่าง

วันที่ 20 สิงหาคม 2552 ณ ห้องประชุม สวรส.

- อ.เดชรัต เป็นผลมาจากการประเมินการบริหารจัดการของ สวรส. เนื่องจากการนำเสนอครั้งเมื่อเดือน ก.ค. มีการให้ความเห็นว่าน่าจะมีการทดลองทำของ สวรส. จากนั้นก็ต้องอธิบายว่าจะนำไปสู่การประยุกต์ใช้ในระดับแผนงานได้อย่างไร เพราะฉะนั้นในส่วนที่นำเสนอคือส่วนของการบริหารจัดการของ สวรส. ก็ยังต้องมีส่วนที่ผมต้องกลับไปเพิ่มเติมว่า เมื่อจะนำไปใช้ในส่วนของแผนงานต้องปรับปรุงอะไร ซึ่งจริงๆ แล้วหวังว่าทางแผนงาน หรือทางเครือข่ายภาคีที่เป็นหน่วยบริหารงานวิจัยของ สวรส. จะเข้าร่วมเพื่อจะให้ความเห็นว่าจะเอาไปประยุกต์ใช้ในระดับของภาคีเครือข่ายหรือแผนงานได้หรือไม่

ผมจะขออนุญาตนำเสนอ โดยขอเกริ่นแนวทางเบื้องต้นว่า ในแนวทางนี้เราได้เอาหลักการธรรมาภิบาล 6 ประการคือหลักนิติรัฐ หลักความโปร่งใส หลักความคุ้มค่า หลักการมีส่วนร่วม หลักคุณภาพ หลักความพร้อมรับผิดมาดูว่าจะนำหลัก 6 ประการมาประยุกต์ใช้ใน 5 ขั้นตอนอย่างไร แบ่งเป็นขั้นตอนการกำหนดนโยบาย ขั้นตอนการจัดการงานวิจัย ขั้นตอนการระดมทรัพยากร ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย และขั้นตอนการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย คือหลักการทั้ง 6 ข้อแล้วนำมาประเมินตามขั้นตอนทั้ง 5 ซึ่งในการตรวจสอบข้อมูลนั้น เราก็รวบรวมได้จากรายงานประชุมของคณะกรรมการ รายงานการจัดทำแผนปฏิบัติการของ สวรส. รวมถึงเอกสารอื่นๆ การสัมภาษณ์ผู้จัดการ การประชุมกลุ่มย่อยและการสัมภาษณ์เครือข่ายของ สวรส. ต่างๆ ก็ทำให้เป็นผลออกมาโดยเราก็จะมีตัวชี้วัดรวมกันทั้งสิ้น 30 ตัวชี้วัด คือตามขั้นตอนของ 5 ขั้นตอน รวมกับ 6 หลักการก็จะออกมาเป็น 30 ตัวชี้วัด และตัววัดรวมของ สวรส. โดยตัวชี้วัดแต่ละตัวก็มีการตั้งองค์ประกอบคุณภาพขึ้นมา นอกจากผลการประเมินที่ออกมาแล้ว ก็อาจต้องมีการพูดถึงตัวชี้วัดที่ใช้ว่าเหมาะสมหรือไม่

ที่ผ่านมาก็มีคนตั้งคำถาม ผมเองก็เขียนไว้ในรายงานซึ่งวันนี้ก็คงได้ลองทบทวนดู แต่ทั้งนี้อาจจะไม่ได้ปรับการประเมิน หมายถึงว่าจะเอาไปใช้ต่อไปก็ต้องมีการปรับตัวชี้วัด หรือในบางขั้นก็อาจจะปรับตัวชี้วัดแล้วประเมินกันใหม่ ซึ่งอันนี้ก็ต้องปรึกษาหารือกัน

การประเมินต้องใช้ข้อมูลหลักฐานที่มีว่ามีการดำเนินการหรือไม่ แต่ในทางปฏิบัติก็เป็นได้ยาก เพราะการดำเนินงานของ สวรส.กับเครือข่ายหรือแผนงานต่างๆ ไม่เหมือนกัน เพราะฉะนั้นการบอกผ่านหรือไม่ผ่านมันก็เลยต้องมี subjective ว่าเป็นส่วนใหญ่หรือไม่ ซึ่งมันอาจจะยากกว่าในระดับแผนงาน เพราะมันมีวิธีปฏิบัติที่แตกต่างกัน ซึ่งหลังจากเกณฑ์ที่วัดคุณภาพแล้ว เราก็จะมาเข้าเป็นภาพรวมของการประเมินว่าจะอยู่ในระดับไหน ซึ่งจะมีตั้งแต่ที่ระดับที่ต่ำที่สุด จนถึงระดับที่สูงที่สุดในแต่ละตัวชี้วัด

***การกำหนดนโยบาย**

ผมก็เริ่มจากกำหนดนโยบาย ซึ่งผลการกำหนดนโยบาย การประเมินธรรมาภิบาลในขั้นตอนการกำหนดนโยบายนี้ตัวที่สูงที่สุดก็คือเรื่องของคุณภาพ ส่วนเรื่องที่รองลงมาคือ เรื่องของความคุ้มค่า และนิติรัฐ ส่วนที่มีผลการประเมินในระดับต่ำและปานกลางคือเรื่องการมีส่วนร่วมซึ่งเป็นประเด็นที่มีคำถาม

ในเรื่องหลักนิติรัฐ โดยทั่วไปบทบาทของคณะกรรมการ ความเป็นอิสระการทำงานเชิงรุก ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพ มีการประชุมอย่างต่อเนื่อง มีการยกประเด็นนโยบายขึ้นมา แต่จุดที่มีปัญหาคือ

เรื่องของการเปิดเผยบันทึกรายงานการประชุมของกรรมการ ซึ่งในการประชุมของกลุ่มย่อย ผมก็คิดว่าน่าจะต้องเปิด (อาจจะเปิดแล้วก็ได้ตอนนี้ แต่ตอนที่ประเมินยงไม่ได้เปิด)

- นพ.พงษ์พิสุทธ์ มาตรฐานของการเปิดเผยข้อมูลเป็นอย่างไร เพราะบางครั้งรายงานเราผิดพลาด การเปิดเผยเป็นแบบลักษณะสรุปเนื้อหา แต่ไม่เปิดเผยรายละเอียดของรายงานการประชุมทั้งหมด หรือมีเกณฑ์ในการเปิดเผยข้อมูลหรือไม่

- อ.เดชรัต เกณฑ์อันนี้ผมคิดว่ามาจากคณะกรรมการกำหนดขึ้นได้ ควรปรึกษากรรมการ ประเด็นนี้เป็นประเด็นปัญหาที่สำคัญว่าภาคีเครือข่ายหลายที่ก็พูดถึงหลายครั้ง เมื่อสวรส.คุยกับภาคีก็จะอ้างถึงมติกรรมการ

- นพ.พงษ์พิสุทธ์ ผมยกตัวอย่างเช่น สปสช. เขายกมติกรรมการบอร์ดขึ้นเวป แต่ไม่ได้เอารายงานการประชุมขึ้น ส่วนการอภิปราย การให้เหตุผล มีการวิพากษ์วิจารณ์ ซึ่งบางทีมันจะอ่อนไหวสำหรับคนที่มาอ่าน เขาไม่เอาขึ้นเวป ซึ่งผมคิดว่าน่าจะเอาขึ้นเวปทั้งหมด เพราะบางทีรายงานเก่าๆ ก็หาไม่เจอ คือมันมีประโยชน์แง่ของการจัดการความรู้และข้อมูลในองค์กร เพื่อให้เป็นระบบ ควรต้องมีรายงาน 2 version คือ รายงานที่ต้องให้บอร์ดรับรองรายงานการประชุมแล้วสรุปมติ และรายงานฉบับย่อสำหรับเผยแพร่

- อ.เดชรัต ผมเสนอว่า ควรจะมีเหตุผล แต่ตัดส่วน sensitive ออก เพราะบางที่มีแต่มติก็อาจจะทำให้คนไม่เข้าใจ

ในเรื่องของการกำหนดนโยบาย เราพิจารณาจากการจัดทำแผน 3 ปี และจัดทำแผนประจำปีของสวรส.ว่า การกำหนดนโยบายของ สวรส.นั้นเป็นอย่างไร ซึ่งในเรื่องของข้อมูลในแง่ของความโปร่งใสไม่มีปัญหา ในการที่จะใช้ข้อมูลที่หลากหลาย ซึ่งถือเป็นจุดเด่นของ สวรส. รวมถึงความลึกของข้อมูล และมีการเปิดเผยข้อมูล เพียงแต่ว่าสิ่งที่อาจจะยังไม่ได้ดำเนินการคือ การจัดระบบของข้อมูลที่จะให้สาธารณชนทราบว่า นี่คือข้อมูลเหล่านี้ที่เรากำลังเอามาใช้อยู่ในการกำหนดนโยบาย ซึ่งอันนี้ก็จะเป็นประเด็นที่ย้อนกลับไปสู่เกณฑ์ตัวชี้วัด แต่ถ้าในลักษณะที่ผมมองก็คือถ้าอยากจะให้สาธารณชนรับรู้ว่าขณะที่เรากำลังกำหนดนโยบายเรามี input อะไร และ input เหล่านั้นครบหรือไม่ ซึ่งอันนี้จัดไม่ยาก คือในช่วงกำหนดนโยบายก็ทำเป็นช่องหน้าเฉพาะของ web site เพื่อให้เห็นว่าเรากำลังกำหนดนโยบายอย่างนี้ แล้วมีข้อมูลอยู่และจะมีข้อมูลอะไรที่เพิ่มเติม

อีกประการหนึ่งคือ เรื่องความต่อเนื่อง ก็คือเนื่องจากไม่ได้จัดระบบก็เลยไม่ได้บอกว่ามันจะต้องแขวนอันนี้อยู่ไว้สักเท่าไหร่ก่อนการกำหนดนโยบาย หรือหลังจากการกำหนดนโยบาย เพราะฉะนั้นเวลาเราพูดถึงตัวชี้วัด มันไม่ได้แปลว่าไม่ได้มีความตั้งใจที่จะเปิดเผย เพียงแต่ว่าระบบที่มี**- นพ.พงษ์พิสุทธ์**

ทั้งหมดนี้ เวลากำหนดว่าสิ่งที่ควรจะต้องทำ เรามีเกณฑ์กำหนดหรือไม่ หรือดูจากทฤษฎีแล้วเอามาบอกว่านี่คือสิ่งที่ควรจะทำ

- อ.เดชรัต เราดูจากทฤษฎีและการดำเนินการในต่างประเทศ แต่อย่างไรก็ตามตัวเลขก็ยังสามารถปรับเปลี่ยนได้ เช่นระยะเวลาที่เปิดเผยข้อมูลควรจะเปิดเผยล่วงหน้าเท่าไหร่ หรือต่อเนื่องเท่าไหร่ เป็นสิ่งที่เราจะปรับปรุงได้ ในความเห็นผมเองไม่ค่อยติดใจเรื่องตัวเลขในแง่เวลาเหล่านี้ ผมคิดว่าปัญหาที่มีอยู่คือปัญหาที่เราคิดว่าจะต้องจัดระบบตรงนี้หรือไม่ที่จะมีการเปิดเผยข้อมูลให้รับทราบว่า ในกระบวนการซึ่ง สวรส. กำลังกำหนดนโยบายอยู่ สาธารณชนจะรับทราบในข้อมูลชุดนี้ ผมเชื่อว่าข้อมูลก็มี ความโปร่งใสก็มี เพียงแต่ว่ามันจะจัดระบบหรือไม่ หรือจะมองว่ามันเป็นความยุ่งยาก คือถ้าหากมองว่ามันยุ่งยาก ตัวชี้วัดก็อาจจะมองอีกมุมหนึ่งว่าไม่เหมาะสม ยุ่งยากมากไปหรือเปล่า

- นพ.พงษ์พิสุทธ์ มันจะมีบางอันที่จะไม่เหมาะกับเครือข่าย คือเครือข่ายบางเครือข่ายสมมุติว่ารับสัญญาในระยะยาวจาก สวรส. หรือ สสส. เขาก็ไม่มี autonomy ในการกำหนดนโยบาย เวลาเราพูดถึงเรื่องความโปร่งใสในการกำหนดนโยบายหรือเรื่องอื่นๆ บางหัวข้อจะไม่สามารถ apply ได้หรือเปล่า ตรงนี้เราจะ apply ได้อย่างไร

- อ.เดชรัต ถ้าเรามองว่าแผนงานอื่นๆ หรือภาคีอื่นๆ เป็นผู้รับนโยบายของ สวรส.ไป เราอาจจะตัดขั้นตอนแรกไปทั้งหมด แล้วนำไปสู่ขั้นตอนที่ 2-4 ต่อไป

- นพ.พงษ์พิสุทธ์ สมมุติบางองค์กรรับเงินหลายทาง คือเขาเริ่มมี decision ของเขาและ Management ของเขา เลือกที่จะรับทุนหรือไม่รับทุนอะไร อันนี้ก็เริ่ม apply ได้

- อ.เดชรัต บางที่อาจจะ apply ได้ทั้ง 4 ขั้นตอน หรือบางที่อาจจะ apply ได้ถึง 5 เลย

- นพ.พงษ์พิสุทธ์ นี่เป็นผลการประเมินของ สวรส. เพราะฉะนั้นผมคิดว่าเราฟังไว้จะดี เพราะเราจะได้รู้ว่าคนที่มาประเมินเรามองเราในแง่มุมต่างๆ อย่างไรบ้าง ส่วนการประเมินในหัวข้อไหนที่เรารู้สึกว่าตัวชี้วัดไม่เหมาะสม ผมคิดว่าเราก็ต้องช่วยกันให้ข้อมูลและเหตุผลด้วย เพราะบางเรื่องเราก็ไม่มั่นใจว่า สิ่งนั้นมันควรจะเป็นบรรทัดฐานในการทำงานหรือไม่

- อ.เดชรัต ก่อนถึงสไลด์ต่อไป ผมขออนุญาตชี้แจงว่า อย่างที่คุณหมอพงษ์พิสุจน์ให้ความเห็นไว้ เวลาเราประเมิน เราไม่ได้หมายความว่า หลักเกณฑ์อันนี้จะถูกต้อง 100 % เพราะฉะนั้นหากหลักเกณฑ์ตัวชี้วัดไม่เหมาะสมก็ต้องกลับมาแก้ที่ตัวหลักเกณฑ์ตัวชี้วัด

ในเรื่องของหลักความคุ้มค่า สวรส.ก็มีการกำหนดไว้ว่า ในการกำหนดนโยบายก็จะมีการพิจารณาว่าสิ่งเหล่านี้จะคุ้มหรือไม่คุ้ม อย่างไร และมีการนำเสนอข้อมูลที่ชัดเจนออกมาในการที่จะประกอบการอภิปรายในเรื่องต่างๆ แต่ส่วนที่อาจจะยังเป็นประเด็นอยู่ แต่ทั้งนี้ต้องย้ำว่าไม่ได้ทุกกรณี ซึ่งมีการกำหนดเกณฑ์ แต่บางกรณีก็ยังไม่มีการกำหนดเกณฑ์ความคุ้มค่าเป็นส่วนหนึ่งของตัวชี้วัดความสำเร็จในทางนโยบาย มีเกณฑ์อยู่ข้อหนึ่งที่ยังไม่ผ่าน ความคุ้มค่าอยู่ในระดับที่ 4

- นพ.พงษ์พิสุทธ์ ผมไม่มั่นใจว่าอาจารย์ให้ผ่านเรื่องความคุ้มค่าได้อย่างไร คือผมรู้สึกว่า priority setting ในการลงทุนด้วยงานวิจัยไม่มี clear criteria ในเชิงที่เป็น explicit criteria ส่วนใหญ่นำโดย ตกลงมันเป็น priority จริงหรือเปล่า แม้กระทั่งการทำแผนล่าสุด หรือตอนที่เราทำยุทธศาสตร์การวิจัยระบบสุขภาพที่กำลังจะเสนอในชุดของ สช. Priority setting คืออะไรไม่สามารถมีใครพูดออกมาได้

- อ.เดชรัต ผมเขียนในท้ายเล่ม ซึ่งเป็นผลการประเมินภาพรวมว่า “ แต่ สวรส.ยังสามารถที่จะปรับปรุงได้ ควรจะต้องปรับปรุงในเรื่องนี้ เพราะยังไม่มีกรอบที่ชัดเจน” ก็คงจะสอดคล้องกับที่คุณหมอพงศ์พูดถึง แต่ถ้าดูว่ามันมีเกณฑ์ที่จะต้องพิจารณาเรื่องนี้ไหมในหลายกรณีที่มีเกณฑ์ในส่วนนี้อยู่ คือต้องมีการพิจารณาในประเด็นนี้ แล้วมีการพยายามใช้ข้อมูลมาพิจารณาเกณฑ์เรื่องนี้ไหม เพื่อที่จะให้เกิดความคุ้มค่า แต่ก็ยังไม่มีคือกรอบที่ใช้ในทุกกรณีได้จริง และอีกส่วนหนึ่งที่ยังไม่มีคือ เมื่อพิจารณาไปแล้วว่ามันคุ้มค่าไหม แต่กลับไม่สะท้อนอยู่ในตัวชี้วัด โดยเฉพาะในแผนปฏิบัติการประจำปี อาจจะมีข้อมูลเรื่องของตัวชี้วัดความสำเร็จความคุ้มค่าไม่มาก ส่วนใหญ่เป็นในลักษณะผลผลิต หรือมีบางส่วนที่เป็นผลลัพธ์

ผมเสนอไว้ในตอนท้ายอยู่ใน presentation สุดท้ายว่าต้องคุยเรื่องนี้เป็นหัวข้อสำคัญ และเชื่อมต่อเรื่องของการติดตามและการประเมินผลด้วย ซึ่งเรื่องของการติดตามและการประเมินผลก็ยังเป็นจุดที่ สวรส. ยังสามารถปรับปรุงได้

-เปิ้ลการเงิน คือจะมีการประเมินผลของสภาพัฒน์ฯ เรื่องการประเมินความคุ้มค่า เขาจะดูว่าผลผลิตของหน่วยงานคืออะไร out put คืออะไร out come คืออะไร แล้วก็ดูตัวชี้วัด

- นพ.พงษ์พิสุทธ์ อันนี้ก็ถือว่าใช้หลักความคุ้มค่าในการตัดสินใจเชิงนโยบาย ไม่ได้พูดถึงว่าวัดแล้วคุ้มหรือไม่คุ้ม สมมุติว่าจัดงานมหกรรมสุขภาพชุมชนหมดไป 20 ล้านบาท คุ้มค่าหรือไม่ ก็ต้องถามว่าตอนจัดคุยกันหรือเปล่าว่าการจัดงานนี้มีเหตุผลอะไรที่ต้องใช้เงินมากขนาดนั้น เราตัดสินใจในสุดท้ายที่จะจัดเพราะอะไร นี่คือใช้หลักการความคุ้มค่าในการตัดสินใจ ส่วนคุ้มไม่คุ้มต้องมาวัดกัน แต่คำถามคือจะวัดจากอะไร

- อ.เดชรัต ผมคิดว่าที่เราตั้งคำถาม ถ้าเราต้องการคำตอบมันจริงๆ คงต้องแตกต่างกันในแต่ละกรณี เพียงแต่ว่าความพยายามในการจะสร้างระบบการวัดตอนนี้ขึ้นมา ในส่วนของ สวรส.ผมคิดว่ายังไม่เห็นเป็นรูปธรรมในการพยายามที่จะสร้างระบบการวัดว่าจะวัดจากอะไร

แม้กระทั่งหลายตัวที่มีการพูดถึงไว้อย่างชัดเจนมีการยกว่า ถ้าเราจะทำเรื่องนี้เพราะมันจะเกิดผลเหล่านี้ขึ้น เกิดความคุ้มค่าแน่นอนที่จะทำแต่พอเอามาเป็นตัวชี้วัด อาจจะไม่ได้หยิบตัวนั้นมา เช่น แผนปฏิบัติงานประจำปีจะมีตัวชี้วัดความสำเร็จว่าปีนี้ สวรส.จะทำสำเร็จอะไร ซึ่งตัวชี้วัดเหล่านั้นเป็นในลักษณะของผลผลิตมากกว่าที่จะเป็นในลักษณะที่ชี้ให้เห็นว่ามันคุ้มหรือไม่ หรือว่าสอดคล้องกับเหตุผลที่เราใช้หรือไม่

- นพ.สัมฤทธิ์ เรื่องของความคุ้มค่า ผมว่ามองได้หลายมิติ แต่มิติอันหนึ่งที่ว่าน่าจะเป็นหลักของ สวรส. คือเรื่องงานวิจัย ทุกชิ้นที่เราทำมาต้องเอาไปใช้ เพราะเราอาจจะไม่ได้เน้นเรื่อง publish แต่เรานับว่าถ้ามัน contribute ต่อระบบน่าจะเป็นตัววัด ซึ่งผมคิดว่าถ้าเรากำหนดให้มันชัด ข้อดีคือทุกคนจะได้รับรู้กัน ต้องมุ่งเน้นการเอาไปใช้ประโยชน์และสามารถ contribute ต่อระบบได้ อีกประเด็นหนึ่งคือ ถ้ามองในแง่ของความคุ้มค่าที่เป็นตัวเงิน อาจจะวัดได้แค่บางโครงการ เช่น โครงการที่วัดมูลค่าได้ชัดเจน

- นพ.พงษ์พิสุทธ์ ในแผนอันใหม่ที่พูดให้เห็นในครั้งก่อนเห็นได้ชัดว่าเรากำหนดไว้ว่าจะ deliver อะไร และต้อง contribute อะไร เพราะฉะนั้นเวลาลงไปทำแผนปฏิบัติการก็เอาตัวนั้นไปใส่เลย แม้กระทั่งการทำตัวประเมินจะได้ไม่เอาตัวเลขอะไรไม่รู้ไปใส่

- พญ.ลัดดา พูดถึงเรื่องความคุ้มค่าในเรื่องการใช้ประโยชน์มีหลายงาน สมมุติว่า ทำงานวิจัยเสร็จแล้วขึ้นมาพัฒนาเป็นแผนถือว่าคุ้มค่าหรือไม่ คือ degree ของการใช้ประโยชน์มันมีหลายระดับ จึงสงสัยว่าการวัดความคุ้มค่ามันน่าจะมีหลาย scale

- อ.เดชรัต สิ่งที่ผมวัดไม่ได้วัดว่า สวรส.ทำงานคุ้มค่าหรือไม่ ผมวัดว่า สวรส.มีเกณฑ์ที่จะนำเรื่องของความคุ้มค่าเป็นตัวชี้วัด ในแง่ความสำเร็จของ สวรส.หรือไม่ คือในปัจจุบันยังไม่มีเกณฑ์ที่ชัดเจน ส่วนเกณฑ์ที่ชัดเจนจะเป็นอย่างไร ผมยังไม่ก้าวล่วงไป คือมันต้องใช้เหตุผลทางวิชาการ แต่ผมคิดว่าถ้าเราจะทำให้มันชัดเจนไปเราต้องพัฒนาเกณฑ์ขึ้นมา ซึ่งเกณฑ์ที่คุณหมอลัดดาได้พูดก็อาจจะเป็นเกณฑ์หนึ่งที่นำไปสู่การพัฒนาต่อเนื่อง เพราะฉะนั้นในส่วนของผมเพียงแต่บอกว่า “ยังไม่มีกฎเกณฑ์” ที่ต้องดูว่าต้องทำอย่างนี้ และ” ผมก็เขียน Comment ว่ามีแผนงาน มีเครือข่ายที่ทำ แต่สวรส.ยังไม่มีเกณฑ์”

- นพ.พงษ์พิสุทธ์ ความคุ้มค่า อาจจะไม่เกี่ยวกับพันธกิจขององค์กรด้วย ถ้ามองในเชิงว่ามันสัมฤทธิ์ผลตามพันธกิจขององค์กรหรือไม่ จะเป็น economic value อย่างเดียว หรือตาม achievement ขององค์กรด้วย

- อ.เดชรัต ผมมีความเห็นว่าในการทำครั้งนี้ ถ้ามีการทำในเชิงวิชาการที่ back up แล้วเราพิมพ์เป็นเอกสารจะช่วย back up การตั้งคำถามของหน่วยงานอื่นๆ ขณะเดียวกันเราก็ย้อนกลับไปดูได้ว่าสิ่งที่เราใช้เป็นหลักในการตั้งแนวทางการวัดความคุ้มค่า หรือการประเมินความคุ้มค่ามันถูกต้องหรือไม่

ผมคิดว่าถ้าเราทำเรื่องนี้เราไม่ควรทำอยู่ใน word หรือ excel ของเราเอง เราควรต้องสรุปออกมาเองว่านี่คือสิ่งที่ สวรส.คิดอยู่ ณ ขณะนี้ว่าเราจะวัดความคุ้มค่าของการดำเนินงานของเราในช่วงนี้ในลักษณะอย่างนี้

- นพ.พงษ์พิสุทธ์ ปัญหาของพี่ลัดดาคือ สมมุติว่า 1. รับไปเป็นนโยบายเพื่อไปปฏิบัติ ถ้ามองในเชิง Mission ขององค์กรก็คือเราก็ไม่ได้ทำให้งานวิชาการของเราขึ้นหิ้งแล้ว แต่ถามว่า save cost เท่าไรพูดยาก

- อ.เดชรัต ซึ่งเป็นจุดที่เรายังขาดอยู่คือถ้ามีคนถามมาแล้วเราตอบไม่ได้ ในภาพรวมเวลา สวรส.จะพูดว่าอะไรคุ้มหรือไม่คุ้มพูดมาจากฐานไหน มันจะเป็นเหตุผลที่เรานึกขึ้นมาแต่ละครั้ง แต่ไม่ได้มีลักษณะเป็นกรอบที่ชัดเจน

***เรื่องการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย** ซึ่งการมีส่วนร่วมทั้งหมดอาจจะเป็นจุดที่มีผลการประเมินที่อยู่ในเกณฑ์ต่ำสุด แต่ทั้งหมดนี้ไม่ได้เป็นเพราะว่า สวรส.ทำไม่ดี ส่วนหนึ่งก็เป็นปัญหาของตัวชี้วัด ผมจะขอทวนว่าตัวชี้วัดเราเริ่มต้นจากว่าเวลาที่จะเชิญผู้เข้าร่วม สวรส. มีความชัดเจนหรือไม่ว่าคุณร่วมในกระบวนการอะไร แล้วสิ่งที่คุณร่วมจะนำไปสู่การตัดสินใจครั้งสุดท้ายอย่างไร จากนั้นก็มีช่องทางที่จะให้เขารับรู้และเข้าร่วมได้เหมาะสมหรือไม่ แล้วมีช่วงเวลาที่เหมาะสมหรือไม่ แล้วพยายามแสวงหากลุ่มผู้ด้อยโอกาสหรือไม่ สุดท้ายเมื่อเขาเข้าร่วมแล้วก็อาจจะมีความเห็นแตกต่างกัน แต่ สวรส.ได้ชี้แจงหรือไม่ว่าเหตุผลบางข้อที่นำเข้ามา(take) แต่เหตุผลบางข้อไม่นำเข้ามา ซึ่งอันนี้เป็นกระบวนการมีส่วนร่วมที่เป็นกระบวนการพื้นฐานอยู่ภายใต้คำว่า “การมีส่วนร่วมของสาธารณะ” แต่สิ่งที่ผมได้รับ feedback กลับมาจากหลายฝ่าย ทั้งจากทีม สวรส. ส่วนกลางและเครือข่ายก็ถือว่าการทำงานของสวรส.อาจจะไม่จำเป็นที่จะต้องเปิดให้กว้างขนาดนั้นให้สาธารณะเข้าร่วม เราทำงานผ่านภาคีต่างๆ ซึ่งในที่นี่หมายถึงคนอยู่นอก สวรส. หรือนอกเครือข่าย สวรส. แต่เป็นในลักษณะของภาคี เลยกลายเป็นประเด็นว่าถ้าเราใช้เกณฑ์การเปิดช่องทางสู่สาธารณชนหลายกรณีเราไม่ได้เชิญชวนสาธารณชนอย่างเป็นทางการ ทั้งในแง่ช่องทาง แง่เวลา การตอบสนองต่อความคิดเห็นของเขา แต่ถ้าเปลี่ยนจากสาธารณชนเป็นภาคี ผลการประเมินก็จะเป็นอีกแบบหนึ่ง (เพราะภาคีก็มีช่องทางจาก จม.เชิญ ฯลฯ)

อย่างไรก็ดีในข้อนี้ก็มีประเด็นในการพิจารณาอยู่ ว่าสมมุติเราเลือกว่าเป็นภาคี ถามว่ามีปัญหากับการประเมินหรือไม่ คือ ณ วันนี้ผมก็ว่าไม่มีอะไร แต่มีปัญหาว่าถ้าเกิดหน่วยงานภายนอกตั้งคำถามว่า คุณเลือกภาคีของคุณอย่างไรแล้วสาธารณชนจะมีโอกาสหรือไม่ แล้ว สวรส.จะตอบอย่างไร คือ เกณฑ์การประเมินสูง แต่ถูกตั้งคำถามที่เป็นพื้นฐาน ผมก็เลยยังยึดอยู่ที่การมีส่วนร่วมของสาธารณะก่อน นอกจากนั้นผมเห็นว่าการมีส่วนร่วมของสาธารณะในแง่ของช่องทาง และระยะเวลา ถ้าเราจัดการผ่านระบบข้อมูลในปัจจุบัน เช่น เปิดช่องให้เขาให้ความเห็น โดยที่เราจัดเป็นเรื่อง เช่น ทำแผนปฏิบัติการประจำปี 53 คุณให้ความเห็นต่อ สวรส.ได้ในช่องทางเหล่านี้ แล้วเราก็ตอบกลับไปทางช่องทางเหล่านั้น ก็น่าจะทำให้เราได้รับรู้ข้อมูลที่กว้างขวางขึ้น ในขณะเดียวกันก็ไม่ได้เป็นภาระมากเกินไป การมีส่วนร่วมของสาธารณะไม่ได้หมายความว่า ต้องจัดห้องประชุมใหญ่ เพียงแต่ว่าเราเปิดช่องทางที่ทำให้เขาได้ in put มากับเรา ผมจึงเลือกใช้การมีส่วนร่วมของสาธารณะแทนที่จะเป็นภาคี แม้ผลการประเมินจะต่ำ แต่เราตอบคำถามได้

-พ.ลัดดา ใน definition “สาธารณะ”ของอาจารย์หมายถึงอะไร หมายถึง open ใครก็ได้เข้ามามีส่วนร่วมกับเรา โดยที่เราไม่มีการ selection และถ้าหากเป็นสาธารณะที่เป็นคนที่ภาคีไปมีส่วนปฏิสัมพันธ์ด้วยลักษณะอย่างนี้ถือว่าเป็นสาธารณะหรือไม่ เช่น สมมุติภาคีเราคือ สถาบันวิจัยระบบสุขภาพชุมชน เขาก็จะมีคนที่อยู่ในกระบวนการทำงานของเขาหลากหลาย มีตั้งแต่ระดับชาวบ้าน ระดับผู้ปฏิบัติงาน ลักษณะอย่างนี้อาจารย์ถือว่าเป็นสาธารณะหรือไม่

- อ.เดชรัต คำว่าสาธารณะ หมายถึงเราเปิดโอกาสที่จะได้รับความคิดเห็น หรือคำถามจากทุกฝ่าย แต่ไม่ได้หมายถึงว่าเปิดทุกช่องทาง เช่น เวปไซด์หรือเขียนจดหมายมา เราเปิดรับ และตอบกลับ แต่การประชุมก็เป็นอีกส่วนหนึ่งหรือมีความจำกัดเรื่องจำนวนผู้เข้าร่วม ในนี้ก็เลยเขียนว่าเปิดช่องทางมากกว่า 1 ช่องทาง เพราะหากเป็นช่องทางเดียวแล้วเขามีข้อจำกัดในช่องทางนั้น เขาก็จะเข้าถึงไม่ได้และไม่ได้แสดงความคิดเห็น

- นพ.สัมฤทธิ์ ผมคิดว่าสาธารณะในที่นี้ไม่น่าจะกว้าง ผมคิดว่าน่าจะจำกัดอยู่ในวงเครือข่ายนักวิจัย หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ถ้าเรามองสถาบันวิจัยในระบบสาธารณสุข ในฐานะคนดูแลระบบสาธารณสุขในภาพรวม แล้วเราสามารถจัดกระบวนการให้มีการแปลงความคิดเห็น เช่น ใน 3-5 ปีเราจะมุ่งผลักดันระบบเราไปอยู่ตรงไหน จะมี priority เรื่องของ Research อะไรบ้างที่จะต้องทำ เพื่อมุ่ง achieve อะไร ผมคิดว่ากระบวนการแบบนี้ต้องทำ และดึงเครือข่ายนักวิจัยในแวดวงเข้ามาช่วยกันให้ความเห็น อย่างน้อยนักวิจัยก็จะรู้ direction ของ สวรส. ผมคิดว่าน่าจะเป็นลักษณะอย่างนี้มากกว่าที่จะไปเปิดให้สาธารณชนทั่วไป ชาวบ้านทั่วไปคงไม่เข้าร่วมเพราะเป็นระดับวิจัย

- อ.เดชรัต ในการวัด “เราไม่ได้วัดระดับที่เขาเข้ามาร่วม เราวัดจากระดับที่จะเอื้อให้เขาเข้ามาร่วม” ซึ่งอาจจะต่างกัน คือเราเปิดทุกช่องทาง แต่เราไม่ได้คิดว่าเขาจะต้องมาถล่มถลาย ผมเองมีความเห็นว่า จำนวนคนเข้าร่วมไม่ใช่เรื่องสำคัญ มันอาจจะต่างกัน คือ เมื่อไหร่ก็ตามที่มีกระบวนการกำหนดเชิงนโยบาย หรือมีกระบวนการตัดสินใจที่สำคัญ และเราคิดว่าสาธารณะต้องเข้าร่วมได้ ไม่ว่าใครก็ตาม ซึ่งอาจไม่ได้รับเชิญจากเรา ผมเลยประเมินในลักษณะนี้

- นพ.สัมฤทธิ์ ผมกำลังมองภาพว่า เรากำลังพูดถึงประเด็น สวรส. ว่าอนาคตทิศทางจะต้องเป็นอย่างไร ผมเห็นด้วยในการเข้าถึงโดยเฉพาะอย่างยิ่ง สิ่งที่เราทำควรจะให้สาธารณะเข้ามาร่วม ได้โดยเฉพาะบนอินเตอร์เน็ต อีกประเด็นหนึ่งคือถ้ามีกระบวนการที่ทำให้อย่างน้อยคนในแวดวงพอรู้ทิศทางว่าสิ่งที่เรากำลังดำเนินไปมันคืออะไร สามารถเข้ามาร่วมด้วยได้ โดยเฉพาะแผนตามวาระ สิ่งที่ผม comment ก็คือแวดวง progress ....ของ สวรส. ค่อนข้างแคบ เพราะ สวรส.รายงานต่อบอร์ดเท่านั้น บอร์ดก็อยู่ในแวดวงนี้ไม่กี่คน เครือข่ายต่างๆ เราก็ไม่รู้ สาธารณชนก็ไม่รู้ ดังนั้นผมคิดว่าอย่างน้อยที่สุดมันน่าจะมีการกำหนดเรื่องกำหนดแผนยุทธศาสตร์ progress ต่างๆ เพื่อให้คนอื่นเขารู้ว่าเรา Progress ไปแค่ไหน อย่างไร

- พ.จเร ผมคิดว่าที่อาจารย์ไปประเมินออกมา คือเป็นในส่วนของหลักการ ตัวกรอบกระบวนการทั้งหมดของเรายังไม่มี Document หรือ Rules ที่ชัดเจนว่าเราจะพิจารณาอย่างไรว่าในงานวิจัยแต่ละเรื่องเราจะเปิดการมีส่วนร่วมมากน้อยขนาดไหน ด้วยเหตุผลอะไร ผมคิดว่า ถ้าให้เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ผมจะเห็นบางเวปไซด์ของหน่วยที่บริหารวิจัย หลังจากเขาได้รับ proposal ก็ขึ้น draft proposal บนวปไซด์ เพื่อให้คนเข้ามา comment ประการที่สองได้ methodology พอได้เขาก็ขึ้นรับบนวปไซด์เพื่อให้คนมา comment เพราะฉะนั้นนักวิจัยที่ไม่ได้อยู่ในวงการแต่เขาอาจจะมีความสนใจในเรื่องนั้นอยู่ เขาก็จะมี Feedback กลับมาอย่างน้อยเราก็ได้ผู้ที่เพิ่มเติมในความเห็นที่รอบด้านมากขึ้นต่องานวิจัยชิ้นนั้น ซึ่งนั่นรวมถึงการหาช่องทางโอกาสในการสื่อ content เรื่องนั้นเข้าสู่สาธารณะ ซึ่งอาจจะไม่ใช่งานวิจัย งานวิชาการก็ได้และเป็นทุกโอกาสที่เรามีอยู่ นั่นคือสิ่งที่ สวรส.ยังไม่มี ซึ่งเปลี่ยนผู้จัดการ style ก็เปลี่ยน ดังนั้นผมจึงเห็นด้วยกับการประเมิน

- นพ.พงษ์พิสุทธ์ การมีส่วนร่วมของใคร กว้างขนาดไหน ตามความเห็นของอาจารย์คือกว้างที่สุดเท่าที่เป็นไปได้ แต่ไม่ใช่กวาดเข้ามา แล้วมีช่องทางให้เขาเข้ามามีส่วนร่วม ประการที่สอง กลุ่มที่จะต้อง Target สำหรับในเชิงการจัดการและกระบวนการมีส่วนร่วมจะต้องชัดเจนจะต้องมีอยู่ แต่บางกลุ่มอาจมี conflict of interest เช่น ผู้รับทุน ก็ต้องมาคุยกันว่าแค่ไหนจึงจะเหมาะสม เครื่องมือที่ง่ายที่สุดคือ web เพราะคนที่เราคิดว่าจะเข้ามามีส่วนร่วมได้ง่ายที่สุดส่วนใหญ่เข้ามาทางอินเตอร์เน็ตทั้งหมด ยกตัวอย่างเช่น ประเด็นที่มี

ความสำคัญ เราเอาขึ้น web ไป แล้วให้เขา weight เ ราก็ได้ Respond มาแล้วว่าคนเขาอยากให้ความสำคัญ แม้เขาจะมี Conflict of Interest หรืออาจเป็นนักวิจัยใน area นั้นอยู่ หรือคนอื่นๆ

- นพ.พงษ์พิสุทธ์ ผมคิดว่าประเด็นแต่ละเรื่องเราต้องคุยกันให้ชัดเจนว่าเราจะทำอย่างไร แล้วจะทำให้เป็นรูปธรรมอย่างไร แต่ละประเด็นที่อ.เดชรัตได้นำเสนอมาผมว่าเป็นประเด็นที่น่าสนใจมาก

- อ.แต้ม ประเด็นการเข้าถึงกลุ่มคนผู้ด้อยโอกาส หมายถึงอะไร

- อ.เดชรัต ผู้ด้อยโอกาสในแง่ของ สวรส. เช่น ผู้สูงอายุ ผู้พิการเป็นกลุ่มเป้าหมายที่เราจะ serve มาอยู่แล้ว ก็เลยผ่าน แต่อาจยังไม่ได้ตั้งคำถามว่า “มีใครหลุดไปจากนี้ไหม”

-อ.แต้ม อยากได้ operation definition ด้วย

- นพ.พงษ์พิสุทธ์ ผมเองบอกหลายเครือข่ายว่าให้ไปอ่านบทวิจารณ์ของ สสส. โดย สตง. วิธีการของ สวรส. เหมือนเช่นเดียวกันกับ สสส. คือทำงานกับคนซ้ำๆ เพียงแต่งบประมาณเราไม่มาก แต่วิธีการทำงานเป็นแบบเดียวกัน ทำงานกับเครือข่ายกับคนที่เราอยากทำด้วย แล้วทำให้คนจำนวนหนึ่งที่ไม่มีพวกพ้องหรือที่เข้าไม่ถึงก็จะมีปัญหาการ access to support ของ สวรส. ซึ่งเป็นข้อจำกัดของเราเหมือนกันว่าเราปิดตัวโดยไม่รู้ตัว

***ประเด็นหลักคุณภาพ**

- อ.เดชรัต ในประเด็นเรื่องหลักคุณภาพการกำหนดนโยบาย หมายถึง การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลในเชิงวิชาการ ส่วนใหญ่ในเชิงวิชาการ ส่วนใหญ่ สวรส.มีความเข้มงวดตามกระบวนการวิชการในเมืองไทย แต่ผมไม่ได้วิจารณ์ว่าว่ากระบวนการคุณภาพนั้นมีคุณภาพจริงหรือไม่ เพราะมันเลยขอบเขตหน้าที่ ซึ่งข้อมูลในเรื่องคุณภาพในการกำหนดนโยบาย คือดูจากรายงานการประชุมต่างๆ ที่บอร์ดใช้ก็จะมีการพูดถึงการนำเสนอข้อมูลเชิงวิชาการ มีการปรึกษาหารือต่างๆ เรื่องของนโยบาย ถึงแม้ว่าตัวหลักจะเป็นนโยบายของผู้อำนวยการ แต่ระหว่างทางก็จะมีนโยบายอื่นขึ้นมา บอร์ดก็แสดงบทบาทเชิงรุกว่าเรื่องไหนน่าทำ แล้วในตอนที่บอกว่าน่าทำก็มีหลักในเชิงคุณภาพในเชิงวิชาการหรือไม่ ซึ่งอยู่ในการประเมินข้อแรก

- นพ.พงษ์พิสุทธ์ คำว่านโยบาย ครอบคลุมขนาดไหน small decision ใช่ไหม

- อ.เดชรัต ไม่ใช่ครับ อาจจะมี 3 ส่วน คือ1)ส่วนที่เป็นแผน 3 ปี 2)หลังจากนั้นจะเป็นการเสนอนโยบายที่มาสู่บอร์ดในประเด็นที่อาจจะไม่ได้อยู่ในแผน 3 ปีหรืออยู่แต่ว่าอาจจะไม่ได้รับหยิบยกขึ้นมาชัดเจน และทางบอร์ดก็จะให้นำเสนอติดตามความก้าวหน้าในบางประเด็น ประการสุดท้ายคือ แผนปฏิบัติการ แต่ผมไม่ได้จะไปในแต่ละตัว แต่เป็นการสะท้อนว่า สวรส. นำการกำหนดนโยบายมาใช้มากน้อยแค่ไหน ซึ่งจะมาแสดงชัดในอีกข้อหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านตามหลักความพร้อมรับผิดในการกำหนดนโยบาย คือ สวรส.มีการกำหนดเกณฑ์ตัวชี้วัดความสำเร็จในกรณีที่เป็นแผนปฏิบัติการ แต่แผนปฏิบัติการมีหลายอย่าง ผมได้ลองถามผู้จัดการงานวิจัยว่าประเมินอย่างไร ก็จะได้คำตอบงงๆว่าจะประเมินอย่างไร และจะต้องประเมินตามนั้นจริงหรือไม่ จึงทำให้ผลการประเมินไม่ผ่าน

ภาพรวมของการประเมินทางนโยบายของ สวรส. ในวันที่มาประเมิน สวรส.ยังไม่ชัดว่า สวรส.ต้องประเมินทุกกี่ปี ซึ่งผมประเมินเป็นภาพรวมทั้งหมด ซึ่งสะท้อนทั้งผู้อำนวยการ การทำงานของบอร์ด และส่วนอื่นๆ ด้วย ตัวกรอบของการประเมินภาพรวมว่าได้ทำตามนโยบายที่ตั้งไว้หรือไม่ ผมยังไม่เห็น เพราะฉะนั้นหลักความพร้อมรับผิดก็จะผ่าน 1 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง

ผมก็ต้องสะท้อนว่า เช่น การมีส่วนร่วมผมก็จะเขียนว่ามีคนไม่เห็นด้วยอย่างไรบ้าง เหมือนอย่างที่ได้นำเรียนมาแล้ว แต่หากถามว่าเหมาะสมหรือไม่ ผมก็คิดว่ายังใช้ได้อยู่ และจริงๆ ต้องทำอย่างที่พี่แต้มพูดก็คือ

ว่า อันนี้มาประเมินภายหลัง มันไม่มีประโยชน์อะไรเท่ากับการที่เราเห็นว่ามันเหมาะสมเราจะต้องไปเขียนเป็น guide line ไว้เลยว่าต่อไปการทำงานของ สวรส.ควรจะต้องทำอย่างไร

- นพ.พงษ์พิสุทธ์ มันเป็นหลักการบริหารขององค์กรทั่วไป

- พ.จเร มันมีปัจจัยเรื่องตัวผู้นำก่อนหรือไม่ เพราะผู้นำองค์กรมีส่วนในการกำหนดนโยบายไม่น้อย ช่วงระหว่างกระบวนการ อ.เดชรัตได้คุยกับผู้อำนวยการอยู่ แล้วเอามาแปลงผลอย่างไร อย่างเช่น เรื่องหลักความรับผิด การกำหนดนโยบาย คือมีตัวแปรในเชิงของผู้อำนวยการในการตัดสินใจอยู่มากน้อยขนาดไหน

- อ.เดชรัต ขออธิบายว่าเวลาที่กำหนดเป็นเกณฑ์ ผมจะพยายามเน้นไปที่กระบวนการ หมายความว่าทุกคนสามารถที่จะทำได้ และถ้าเกิดไม่ทำ ผลการประเมินก็จะออกมาตามนั้น ดังนั้นเราก็จะไม่มีเกณฑ์ในเรื่องผู้นำอยู่เป็นเกณฑ์ตัวชี้วัด แต่บางข้อเราอาจจะพูดได้ว่าการที่ไม่ผ่านเกณฑ์ข้อนี้อาจจะเกิดมาจากบุคคลใดอาจจะเกิดกับผู้นำ จากประธานกรรมการ แต่เกณฑ์เราจะไม่ยกบุคคลขึ้นมาเป็นเกณฑ์ แต่จะอธิบายว่าเหตุที่มันไม่ผ่านมันมาจากเกณฑ์อะไร แต่ที่ผ่านมาในกรณีของ สวรส. อาจจะมีที่ชัดเจนบ้าง แต่ไม่ได้มีลักษณะเป็นทางลบ เลยไม่ได้ยกขึ้นมา

- นพ.พงษ์พิสุทธ์ คือมันเป็นหลัก Accountability เอาเงินหลวงมา ปีหนึ่งร้อยกว่าล้านบาทลงทุนไป แล้วเราก็บอกว่ามีกระบวนการกำหนดนโยบายชัดเจน แต่เราไม่มีการวัดว่านโยบายที่เราบอกว่าทำไป มันสำเร็จตามที่เราวางไว้มากน้อยแค่ไหน คือไม่มีกระบวนการประเมินว่าสิ่งที่เรากำหนดนโยบายไว้ว่าดี สรุปสิ้นปีเราทำสำเร็จตามที่กำหนดไว้ขนาดไหน นี่คือ comment ของอาจารย์ที่ได้จากการประเมิน

- อ.เดชรัต และการประเมินผลว่าจะต้องประเมินผล สวรส. อย่างไร ภายใต้เวลาใด

- นพ.พงษ์พิสุทธ์ ระบบการประเมินมันไม่ชัด ซึ่งก็ยังเป็นเรื่องที่เราคุยกันเมื่อเช้า เป็นปัญหาการจัดการภายใน ไม่ใช่ปัญหาของบอร์ด ซึ่งบอร์ดมีการประเมินอยู่อีกรูปแบบหนึ่ง โดยมีคณะอนุกรรมการกำกับติดตามดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ของ สวรส. ผมไม่แน่ใจว่าอาจารย์ตีความว่าเป็นการประเมินหรือเปล่า เพราะว่าต้องรายงานต่ออนุกรรมการชุดนี้ทุก 6 เดือนว่า Success progress เป็นอย่างไร อันนี้อาจจะเป็นระบบอย่างหนึ่ง

- อ.เดชรัต เท่าที่ผมได้อ่านดูจากรายงานการประชุม อันนั้นเป็นการติดตามและเลือกในบางประเด็น แต่ในแง่ของนโยบายมันเป็นภาพรวมอาจจะต้องมีว่า 2 ปี หรือ 3 ปีจะต้องมีการประเมินหนึ่งครั้ง หมายถึงประเมินองค์กร ส่วนใหญ่เข้าใจว่าประเมินผู้อำนวยการ แต่ผมคิดว่าสิ่งสำคัญคือการประเมินองค์กร

- นพ.สัมฤทธิ์ การประเมินผู้อำนวยการก็คือการประเมินองค์กร เพราะผู้อำนวยการก็คือผลผลิตขององค์กร ซึ่งคงปฏิเสธ กันไม่ได้ ประเด็นคือว่ามัน linkage หรือ KPI ซึ่งมันเป็นเรื่องการประเมิน ผมเข้าใจว่าผู้อำนวยการถูกประเมินโดยบอร์ด

- อ.เดชรัต ผมเองมีความเห็นต่าง คือถ้าคุณหมอตั้งประเด็นว่าสมมุติ สวรส.มีผลงานไม่ดี ผอ.ก็ต้องรับผิดชอบ อันนี้ถูก แต่ไม่ถูกทั้งหมด อาจจะมีบางส่วนที่ไม่เกี่ยวกับ ผอ. หรือเกี่ยวบางส่วนและอาจจะเกี่ยวกับบอร์ดด้วย เวลาเราพูดถึงการประเมินโดยรวม ต้องประเมินจากผลทั้งหมดจากการทำงาน รวมทั้งการทำงานของบอร์ดด้วย คือตั้งแต่การกำหนดนโยบาย แต่ตรงนี้ไม่มีเกณฑ์ที่ชัดเจน

- นพ.พงษ์พิสุทธ์ อาจารย์มองว่าการวัดตามผลประเมินของทริส นี้เป็นระบบการประเมินความสำเร็จหรือไม่

- อ.เดชรัต ในแง่การกำหนดนโยบายคิดว่ายังไม่ใช่ การกำหนดนโยบายอาจจะลักษณะเชิงเนื้อหาที่มากกว่าทริส คือเราจะต้องทำเรื่องหลักประกันสุขภาพแบบนี้ สุขภาพชุมชนจะทำอย่างนั้นอย่างนี้ แล้วมันเกิดผลขึ้นจริงหรือไม่ ผมมองการประเมินในลักษณะนี้มากกว่า คือประเมินยุทธศาสตร์ ไม่ใช่ประเมินแบบทริส

- นพ.พงษ์พิสุทธ์ External evaluate ที่ผ่านมามีทำเป็นครั้งคราว ไม่มีระบุว่าทุกกี่ปีต้องประเมิน ไม่มีการทำเป็น system

- อ.ณี เรื่องความพร้อมรับผิดต้องมี goal แน่นอน ประการที่สองต้องมี Risk management ค่อนข้างที่จะแรงของตัว Accountability คำถามก็คือว่าในหนึ่ง สอง และสามที่อยู่ในนี้ ถ้าเราจะทำให้มันชัดเจนขึ้นว่าเรื่องความพร้อมรับผิดจะต้องมีเรื่องของ RM เข้ามาเกี่ยวข้อง ที่นี้ถ้าเรามาดูตามหนึ่ง สอง สามมันจะเป็นกระบวนการวางแผนตามปกติทั่วไปหรือไม่ มองว่าตัว 1,2,3 มันไม่สะท้อนตัว characteristic ของ Accountability มากพอ

- อ.เดชรัต คือที่กำหนดมาเป็นขั้นของการกำหนดนโยบาย ยังมีขั้นตอนอื่นๆ อีกด้วย ซึ่งจะมีประเด็นอื่นๆ ที่ สวรส. อาจจะต้องเร่งปรับปรุง เช่นเรื่องของระบบติดตามการทำงาน โดยเฉพาะระดับแผนงาน ยังเป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับ Accountability หรือการประเมินผลว่า สรุปแล้วการดำเนินงานต่างๆ มีความคุ้มค่าหรือไม่ในแต่ละส่วน อันนี้ก็คือส่วนที่ผมรวมมาเป็น Accountability

- อ.ณี พี่มองว่าความคุ้มค่าก็คือความคุ้มค่า แต่ Accountability ถ้าเกิดว่าเรา define Accountability มันคืออะไร พี่จำได้ว่าตอนที่รวบรวม ข้อที่ 1 คือ มีเป้า ข้อ 2 คือมีการวิเคราะห์ว่าเป้ามันสำเร็จหรือไม่ เพราะอะไร แล้วแสดงผลการวิเคราะห์อย่างชัดเจนต่อสาธารณะ ข้อที่ 4 คือมีช่องทางที่จะนำเสนอลงไปสู่สาธารณะให้ได้ ที่นี้ถ้าเราดูเฉพาะนโยบาย เช่น สวรส.ก็ต้องมีกระบวนการที่จะกันว่า police ที่เกิดขึ้นมามันอาจจะช่องอะไรบ้างที่ทำให้ policy ที่เกิดขึ้นมาในแต่ละปี 3 ปี 5 ปี ที่จะทำให้มันไม่ประสบความสำเร็จ เช่น ในกรณีที่ List ที่มันเกิดขึ้นจากความไม่มั่นคงของการเมือง สวรส.จะจัดการมันอย่างไร พี่คิดว่าตรงนี้มันเป็นความชัดเจนของ Accountability

- อ.เดชรัต อย่างการจัดการเรื่องความเสี่ยงมันมีอยู่ตามขั้นตอนของการดำเนินการวิจัยในหัวข้อความพร้อมรับผิด ผมเข้าใจว่ามันอาจจะเป็นวิธีการแบ่งของผม แต่ก็เป็นส่วนที่จะทำให้นโยบายสำเร็จ และเนื่องด้วยเวลาแบ่ง เราแบ่งในลักษณะแบบนั้นมันก็เลยกระจายไปอยู่ในข้อที่อยู่ด้านหลัง แต่ผมเห็นด้วยว่าต้องเป็นอย่างนั้น นอกจากนั้นการแบ่งของผมมันก็ทำให้บางส่วนถูกแบ่งไปอยู่หลักการมีส่วนร่วม เช่นที่บอกว่าต้องเปิดเผยผลด้วยว่าสำเร็จหรือไม่สำเร็จให้สาธารณชนรับรู้ ในช่วงหลังก็ไปอยู่ในเรื่องความโปร่งใสกับการมีส่วนร่วม ทำให้ผลการวิเคราะห์ดูเบาไปเยอะ

- อ.ณี ในข้อนี้มันไม่ได้เปิดเผยผล แต่เปิดเผยในส่วนที่ได้วิเคราะห์ว่า ในการที่จะกำหนดนโยบาย ของ สวรส. มันถูกยึดโยงให้อยู่กับปัจจัยใดบ้าง และ สวรส.ได้มีความพยายามที่จะมีมาตรการใดๆ ที่จะพยายามที่จะปิดช่องโหว่นั้น

Accountability เป็นชื่อที่ราชบัณฑิตไม่ได้บัญญัติคำนี้ แต่เขาบัญญัติว่าเป็น พันธะภาระ ซึ่งที่เขาไม่เอาเพราะในปี 46 สถาบันให้คำปรึกษาของธรรมศาสตร์เขารับทำให้กับ กพร. แล้วเขาก็พยายามบัญญัติคำนี้เข้าไปที่ราชบัณฑิต แต่ก็มีคนบอกว่าชื่อนี้มันออกมาเป็นแนวลบ ทั้งๆ ที่ความจริงแล้ว Accountability มันไม่ใช่ความพร้อมรับผิด แต่เป็นการป้องกันไม่ให้เกิดความผิดพลาดขึ้น

***การวางแผนจัดการวิจัย**

- อ.เดชรัต เรื่องการวางแผนจัดการวิจัย คือวางแผนจากนโยบายออกมาสู่แผนงานวิจัยต่างๆ รวมถึงชื่ออื่นๆ ที่อาจจะเรียกต่างกัน แต่ผมขอใช้ว่า แผนงานวิจัย มีผลการประเมินที่อยู่ในเกณฑ์ดี คือเรื่องของคุณภาพ เรื่องของความคุ้มค่า เรื่องนิติรัฐ แต่ส่วนที่อยู่ในระดับปานกลางคือเรื่องความโปร่งใส เรื่องการมีส่วนร่วม และเรื่องความพร้อมรับผิด

ในแง่ของหลักนิติรัฐจะต้องมีการผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการ มีการดำเนินการตามระเบียบของ สวรส. และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นไปตาม Rule of Law ที่ผ่านมาอาจจะมีปัญหาอยู่บ้าง แต่ถือว่าแนวทางของผู้บริหารปัจจุบันคือพยายามปรับให้มันมีความชัดเจนมากขึ้น เพราะฉะนั้นถ้ามองในแง่ภาพรวมก็ถือว่าผ่าน แต่ถ้ามองแยกส่วน ในบางส่วนอาจจะมีบางคำถามเกิดขึ้นได้

ในแง่ของความโปร่งใส ก็จะคล้ายกัน คือเมื่อจะมีการจัดตั้งแผนงานแล้ว จะเปิดเผยหรือวางแผนงานทำแผนงานใหม่ มันมีการเปิดเผยข้อมูลออกไปมากน้อยแค่ไหนก็จะคล้ายกัน จริงๆ สวรส.ไม่ได้มีเจตจำนงในการปิดบังข้อมูล เพียงแต่วิธีการจัดระบบอาจจะยังไม่เห็นถึงความจำเป็นนัก ถ้าเราใช้เกณฑ์นี้มาพิจารณาก็เลยจะมีปัญหาในเรื่องของความสะดวก เช่น การเข้าถึงมีช่องเข้าถึงได้หรือไม่ ถ้าจะเปิดแผนงานวิจัยผู้สูงอายุต่อในแผนงานต่อไป คุณสามารถเข้ามาดูได้ ตรงนี้ยังไม่เห็น และเรื่องของความต่อเนื่องว่าถ้าจะมีการประชุมในเรื่องแผนงานวิจัยจะต้องมีการเปิดเผยข้อมูลในช่วงไหนอย่างไร

ในแง่ของความคุ้มค่า ผมต้องออกตัวก่อนว่าผมไม่ได้เห็นทุกตัวแผนงานวิจัย แต่บางแผนงานวิจัยที่เปิดได้ในช่วงนี้ และได้เห็นจากเอกสาร ก็มีการพิจารณาในเกณฑ์ความคุ้มค่าของแต่ละแผนงานวิจัยว่ามีความคุ้มค่าหรือไม่ในการดำเนินการ มีการนำเสนอข้อมูลความคุ้มค่า และหลายแผนงานมีการกำหนดว่าควรจะมีเกณฑ์ความคุ้มค่ามาเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของแต่ละแผนงาน ส่วนหนึ่งผมเองไม่ได้เขียนไว้ เนื่องมาจากเงื่อนไขขององค์กรอื่นด้วย นอกเหนือจาก สวรส. ที่ระบุให้มีการดำเนินการอย่างนั้น อย่างไรก็ดีในเอกสารก็เขียนไว้ชัดว่าไม่ได้หมายถึงทุกหน่วยงาน หรือทุกแผนงานทำอย่างนี้ ต่อไปก็น่าจะมีความชัดเจน

จริงแล้ว ตั้งประเด็นไว้ว่าถ้าเอาตัวชี้วัดเหล่านี้ไปใช้ในระดับแผนงานในแต่ละภาคีได้ ผมคิดว่าตรงนี้จุดอ่อนจะเห็นได้ชัดขึ้นกว่าการใช้ในภาพรวมของ สวรส. ส่วนในเรื่องการมีส่วนร่วมก็จะมีการคล้ายคลึงกัน เพียงแต่พอลงไปถึงเรื่องแผนการวิจัยก็ดีกว่า สวรส. ในภาพรวมในแง่ของช่องทาง ซึ่งส่วนใหญ่ก็จะมีช่องทางเฉพาะของเขาอยู่แล้วในการที่จะเชิญมา แต่ในแง่การตอบสนองส่วนใหญ่ก็ยังเป็นการตอบสนองต่อภาคีที่เข้าร่วมมากกว่าการเปิดช่องทาง และตอบสนองต่อสาธารณะโดยภาพรวม

ในแง่คุณภาพก็จะคล้ายกัน มีกระบวนการพิจารณาความเหมาะสมในแง่ทางจริยธรรม การใช้ข้อมูลหลักฐาน และการรับฟังความคิดเห็นก่อนที่จะมีการจัดทำแผนการวิจัย ผมอยากให้ความเห็นว่า หลักคุณภาพจะถูกเสริมหนุนให้ดีขึ้นถ้าเรามีเรื่องการมีส่วนร่วม เพราะไม่ใช่เฉพาะคนที่เราเชิญให้ความเห็นได้ อย่างคนที่คุณหมอจเรได้ตั้งประเด็นไว้ว่า ถ้าเราเปิดขึ้นมาไว้ คนอื่นซึ่งเราอาจจะไม่รู้จัก เขาก็สามารถเข้ามาให้ความเห็นต่อผลของเราได้

ในแง่ของความพร้อมรับผิดก็ยังมีปัญหาอยู่ใน 2 ประเด็นคือ ถึงแผนงานจะมีการกำหนดตัวชี้วัดแต่ว่าแนวทางการประเมินก็อาจจะยังเป็นปัญหาอยู่ ในแง่ของการประเมินผลภาพรวมในแต่ละแผนงาน มันมีคนที่กำหนดไว้ชัดเจนหลายแผนงานที่ต้องมีการประเมิน แต่ที่ใส่ไว้ว่าไม่ผ่าน โดยส่วนใหญ่มันเป็นการกำหนดของหน่วยงานอื่นที่ สวรส.ไปร่วมมากกว่าจะเป็นเงื่อนไขของ สวรส. เพราะฉะนั้นจึงสังเกตว่าอาจจะมีบางแผนของ สวรส.ที่อาจจะไม่ได้มีการประเมินตามกรอบ อาจจะประเมินเพราะ 1. เขากำหนดไว้จากหน่วยงานที่ร่วม

ให้ทุน 2.กรรมการเห็นว่ามีความผิดปกติหรืออาจจะยังไม่ได้ดำเนินการได้ตามแผนก็ขอให้มีการประเมิน ก็เลยใส่ในส่วนนี้ว่าไม่ผ่าน แต่หลายแผนงานมีการประเมินในภาพรวม

-อ.แต้ม ระบบประเมินผลของ สวรส. ที่มีการคุยกันช่วงเช้า(ประชุมภายใน สวส.)จะเอามาใช้ในทุกแผนงานของ สวรส. หรือ ใช้กรอบตัวเดียวกันกับแผนงานนอกเครือข่ายด้วยหรือไม่

- นพ.พงษ์พิสุทธ์ นั่นคือสิ่งที่เราจะทำ เพราะมันเป็นอย่างที่ อ.เดชรัตว่านานๆ ทำที แล้วคนก็ตั้งข้อสังเกต ซึ่งผมคิดว่ามันไม่ใช่ระบบ ถ้าเป็นระบบมันควรจะ set ไปเลยว่า แผนงานระยะยาวจะประเมินทุก 3 ปี สมมุติครบ 3 ปีจะมีเหตุการณ์เกิดหรือไม่เกิดก็ต้องจัดการตามเกณฑ์ให้ชัด

- อ.เดชรัต อาจจะเป็นไปได้ว่านี่คือเกณฑ์ของ สวรส. แต่ถ้า สวรส.ไปร่วมให้ทุนกับหน่วยงานอื่น ซึ่งมีเกณฑ์การประเมินที่อาจจะถี่กว่านี้ก็คือทำตามเขา แต่อย่างน้อยที่สุดก็จะไม่ห่างไปจากที่ สวรส.กำหนด

-อ.แต้ม เวลาเราประเมินการดำเนินงานของแผนงานและเครือข่าย เราดูกระบวนการทั้งหมดในเรื่องของการจัดการงานวิจัย อย่างน้อยเราก็จะมี In put ส่วนหนึ่ง จากการประเมินของ อ.เดชรัต

- นพ.พงษ์พิสุทธ์ การประเมินแผนงานวิจัยกับการประเมินธรรมาภิบาลการจัดการงานวิจัยอาจจะเกี่ยวหรือไม่เกี่ยวกันก็ได้ ขึ้นอยู่กับหลักเกณฑ์ และวิธีการประเมิน

***การระดมทรัพยากรและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัย**

- อ.เดชรัต ขั้นตอนต่อไปก็เป็นขั้นตอนที่เป็นการระดมทรัพยากรและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัย การระดมไม่ได้หมายความว่า จาก สวรส.แหล่งเดียวแต่เชิญหลายแหล่งเข้ามาร่วม ส่วนการจัดสรรคือส่วนของ สวรส.จะไปลงที่แผนงานวิจัยไหน อันนี้ต้องเกริ่นว่าเวลาคุยกับแผนงานวิจัยเครือข่ายของสวรส.ก็จะให้ข้อคิดเห็นประเด็นนี้ค่อนข้างเยอะ แต่ผมไม่สามารถเอามาเป็นการประเมินได้ เพราะเป็นลักษณะเฉพาะแต่ละกรณี ผมก็พยายามดึงเอาส่วนที่ให้ in put มาเป็นในแง่ของกระบวนการ ว่ากระบวนการที่สวรส.ใช้ในการตัดสินใจในการที่จะระดมและจัดสรรมันมีหลักเกณฑ์ หลักการนั้นหรือไม่ ส่วนเรื่องที่เป็น In site ในแต่ละที่ก็อาจจะเอามาใช้ในประเมินไม่ได้ ถ้าไม่เกี่ยวพันกับกระบวนการ

ถ้าดูในแง่กระบวนการจะเห็นว่าอยู่ในเกณฑ์ที่สูง จริงๆ อยากจะฟังจากเครือด้วย เพราะเครือข่ายก็จะให้ข้อคิดเห็นในประเด็นนี้เยอะ แต่ผลการประเมินออกมาค่อนข้างสูง ยกเว้นประเด็นการมีส่วนร่วมซึ่งมีคำถามก็อาจจะต้องพิจารณาในประเด็นนี้อีกคล้ายๆ กับการกำหนดนโยบาย

ในแง่ของหลักนิติรัฐมีกฎเกณฑ์ที่ชัดเจนว่าเราจะจัดสรรทรัพยากรอย่างไร มีการระดมอย่างไร ทั้งในระดับของ สวรส.และในระดับแผนงาน ถ้าเรามองในแง่ Rule of Law ก็มีกติกาอยู่ชัด

ในแง่ของความโปร่งใสก็จะมีการเปิดเผยแหล่งที่มาของทุน ทรัพยากรวิจัย พิจารณาเรื่องความทับซ้อนของผลประโยชน์ อันนี้ไม่มีปัญหา มีการพูดถึงแผนการจัดสรรทุนทรัพยากรในแผน 3 ปีก็มีการระบุเอาไว้ ถึงแม้ว่าในทางปฏิบัติอาจจะต้องมีการปรับเปลี่ยนบ้างแต่ก็มีเหตุผลมีความจำเป็น อย่างไรก็ดีส่วนที่ยังมีปัญหาอยู่ในกรณีที่เป็นในเรื่องของความโปร่งใส คือการให้เหตุผลประกอบการตัดสินใจในการระดม และจัดสรรทุนทรัพยากรการวิจัย อันนี้จะเห็นเหตุผลชัดเจนในกรณีที่ สวรส.ให้ทุน ก็จะมีเหตุชัดเจน แต่ในกรณีที่สวรส. ไม่ได้ให้ทุน ส่วนนี้ก็จะถูกละไป ซึ่งจริงๆ แล้วไม่ได้เป็นในลักษณะปิดบัง แต่นึกว่าไม่ให้ทุนแล้วก็ไม่ต้องพูดถึงเรื่องนี้ มีผู้ให้คำแนะนำว่าเรื่องที่สมมุติว่า สวรส.กำหนดนโยบายไว้ 10 เรื่อง แต่พอตอนมีทุนมันอาจจะทำได้แค่ 6 เรื่อง อีก 4 เรื่องยังทำไม่ได้ (ไม่ใช่จะไม่ทำ) อันนี้มันควรจะให้เหตุผลประกอบไว้ว่าที่ยังไม่ได้ทำมันมีเหตุมีผลอะไร ควรต้องเปิดเผยเพราะอาจมีคนที่เห็นความสำคัยและพร้อมจะให้ทุนเข้ามา share นอกจากนั้นตัวภาคีเครือข่ายก็มีความรู้สึกว่าหลายเรื่องเงียบหายไป คือถ้ามันไม่ได้มีคำอธิบายที่เป็นรูปธรรม

ว่าต้องรออะไรอยู่ เขาจะได้ไปดำเนินการให้มันเกิดขึ้น ก็เป็นประเด็นสำคัญในส่วนของความโปร่งใส ผมมีความเห็นว่าถ้าสามารถทำได้มันจะเปิดนิมิตรหมายใหม่ในแง่การทำงานในเชิงการวิจัยของประเทศไทยว่าถึงแม้เราจะไม่ได้ทำประเด็นเรื่องนี้แต่ว่าเราเข้าใจประเด็นมันอย่างไร และพร้อมที่จะร่วมมือกับใครก็ได้ที่สามารถเข้ามาช่วยทำให้มันเกิดขึ้นได้ ผมหมายถึงส่วนที่ สวรส.เลือกแล้วว่าจะเป็นนโยบาย ส่วนที่ไม่ใช่นโยบายก็อีกเรื่องหนึ่ง

- อ.แต้ม ดัชนีชี้วัดธรรมมาภิบาลกับการบริหารงานวิจัย ถ้าสมมุติ วช.เอาไปใช้เราจะเอามาใช้ได้หรือไม่ เพราะมันเป็นกรอบกว้างๆ คือเนื่องจากว่าแต่ละเรื่องที่เรามองเช่น นิติรัฐก็เป็นภาพรวม

- อ.เดชรัต การบริหารของ วช.ซับซ้อนกว่าของ สวรส. อีก คือมันมีมุ้งย่อยอยู่ และในมุ้งย่อยไม่ใช่เลขาหรือ RM จะรับผิดชอบ ตัดสินใจได้ร้อยเปอร์เซ็นต์ จะมีคณะกรรมการซึ่งจะมี power มากกว่าที่เราคิด คือถ้าจะประเมิน วช. จะต้องไม่ถูกประเมินในลักษณะของความเป็นองค์กรเหมือนกับ สวรส. ต้องประเมินกลไกที่มาโยงใยตัว วช. ให้ตัดสินใจแบบนั้นแบบนี้ อย่าง สกว.อาจจะใกล้เคียงกันกับ สวรส. มากกว่า

- พ.จเร คำว่าแหล่งที่มากับทุนรวมบุคลากรวิจัยด้วยหรือไม่

- อ.เดชรัต ผมรวมคำว่าทรัพยากร แต่ในกรณีนี้ ผมไม่ได้ดูในประเด็นคนมากนัก ถ้ามีข้อเท็จจริงว่าตอนดึงคนมาไม่ยอมเขียนไว้ ก็อาจจะเป็นประเด็น แต่เท่าที่ผ่านมา ผมได้มาช่วยงาน สวรส. ก็เขียนและชี้แจงว่าผมมาที่ไหน อย่างไร

- พ.จเร ผมคิดว่าเป็นข้อสังเกตว่า เรื่องคนก็เป็นเรื่องที่เราถูกโจมตี คือเราเอาคนซ้ำหน้าแล้วทำหลายเรื่อง

- นพ.พงษ์พิสุทธ์ ตัวชี้วัดเราก็บอกว่าให้มีนักวิจัยหน้าใหม่เพิ่มขึ้น แต่ความจำกัดของ Supply ก็มีอยู่ประการที่สอง การปรับปรุงเวปไซด์ เพราะในเวปไซด์ของเราไม่ได้บอกว่ามีแผนงานวิจัยอะไรบ้างที่เป็นแผนงานวิจัยหลักของเรา มี project ที่ on process อะไรบ้าง แล้ว project ที่เสร็จแล้วมีอะไรบ้าง และขอบเขตของงานที่เราต้องการคนมาช่วยในการทำงานวิจัยแผนงานวิจัยมันจะได้สะท้อนถึงภาพผลงานที่เราจะทำอยู่ ขอ assign งานลูกน้องผมลงไปเลย เราจะต้องทำในส่วน IT แต่ content ต้องมาจาก RM

- พ.ลัดดา ตอนที่เราทำงบประมาณขาขึ้น ขาลงมันมีเหตุผลประกอบอยู่ในแต่ละแผน และมันสามารถจะเป็น Draft ได้เพราะว่าเอารายละเอียดทุกแผนใส่เข้าไป แต่กรอบที่อยู่ในตารางมันสามารถที่จะบอกได้ พอเห็นทิศทางว่าแต่ละแผนจะทำอะไร มีวัตถุประสงค์อะไร ถ้าเปิดเผยเราอาจจะได้ paper ดีๆกลับมาก็ได้

- คุณหมอสัมฤทธิ์ ผมก็เป็นภาคีของ สวรส. แต่ผมไม่รู้ว่าพอครบ 3 ปีของพงศ์พิสุจน์จะมีอะไรเกิดขึ้นบ้าง คือผมไม่รู้ว่าในยุคพงศ์พิสุจน์ที่เข้ามาเป็นผู้อำนวยการ สวรส. ในวาระที่ 1 ว่าสิ่งที่เราอยากเห็นและอยากให้เกิดขึ้นคืออะไร จะมีการเปลี่ยนแปลงอะไร หรือ production อะไร ผมคิดว่าอันนี้เป็นจุดอ่อน แล้วเราจะวางระบบอย่างไร อย่างเรื่องระบบบริการ ผมรู้แต่ของพี่ลัดดาว่าทำเรื่องผู้สูงอายุ แล้วที่เหลือทั้งหมดผมไม่รู้ว่า สวรส.ทำอะไรอยู่ (อันนี้ไม่เกี่ยวกับงานวิจัยธรรมาภิบาลนี้)

- นพ.พงษ์พิสุทธ์ กรรมการหลายคนก็ถามว่าช่วงที่ผมอยู่ ผมจะทำอะไรบ้างให้บ้านเมืองในเรื่องวิจัยระบบสุขภาพ แล้วผมก็อึ้งเหมือนกัน เพราะผมมีความตั้งใจหลายอย่าง แต่พอทำไปก็จะมีการปรับไป ซึ่งการปรับไปก็ลงรายละเอียดของแผนรายปี หรือสามปีถ้าเขียนให้ชัดก็จะมีปัญหาเหมือนกันเพราะความเป็นไปได้ไม่ค่อยเห็นเท่าไร แต่ก็มีความพยายามจะทำให้มีงานวิจัยประเภทนี้ขึ้นมา เช่น เรื่องธรรมาภิบาลระบบมันก็หายไปช่วงหนึ่งแล้วหยิบขึ้นมาใหม่ ลักษณะอย่างนี้เราจะเห็นได้ว่ามีงานวิจัยที่เคยหลุดไปแล้วเกิดขึ้นมาใหม่ แต่ถามว่างานวิจัยจะนำไปสู่ระบบการเปลี่ยนแปลงอะไร ผมว่ามันค่อนข้างจะท้าทายมาก ผู้ใหญ่อยากให้ทำเรื่อง

ปฏิรูปกระทรวง ซึ่งเป็นเรื่องใหญ่ ซึ่งถ้าเรากำหนดเป้าหมายไว้อย่างนี้ก็จะเป็นปัญหาว่ารับได้ แต่จะสำเร็จหรือไม่เป็นอีกเรื่องหนึ่ง

- อ.เดชรัต ในแง่หลักความคุ้มค่าในขั้นตอนของการระดมและจัดสรรทรัพยากร อันนี้ก็มีการพิจารณาถึงความคุ้มค่าในการจัดสรรทรัพยากรและมีการนำเสนอ มีอยู่ 2 หมายเหตุ คือ1)ไม่ใช่ทุกกรณี และ2)บางกรณีก็ไม่ได้มาจากส่วนของ สวรส. คือมาจากของหน่วยงานอื่น ซึ่งถ้าเราแก้ไขในกรอบแรก ตรงนี้ก็จะแก้ได้ด้วย มีการพูดถึงเกณฑ์เรื่องของความคุ้มค่าและกรอบการพิจารณาเรื่องหลักความคุ้มค่าอย่างชัดเจน

ในแง่การมีส่วนร่วม ยังคล้ายของเดิม แต่มีคำถามที่ชัดเจนขึ้นอีกว่าถ้าอย่างนั้นเรื่องการระดมและจัดสรรอย่าพูดเพราะมันเปิดโอกาสให้คนมามีส่วนร่วมไม่ได้ มันเป็นส่วนที่จะต้องดูแลกันเองก็จะยิ่งชัดเจนขึ้น ผมเองก็มีแนวโน้มที่จะคล้อยตามมากกว่าขั้นกำหนดนโยบาย คือในขั้นกำหนดนโยบายผมค่อนข้าง Defend ว่าควรจะให้สาธารณะได้มีช่องทางมีโอกาสได้เข้ามามีส่วนร่วม อันนี้ก็มีโอกาสเป็นไปได้ที่เราจำเป็นจะต้องมีการปรับตัวชี้วัดใหม่ อย่างไรก็ดีก็ต้องมีกรอบอะไรบางอย่างที่เราคิดว่าเราจะเปิดให้คนอื่นเข้ามาร่วมพิจารณาด้วยหรือไม่ ผมก็อยากปรึกษาหารือในประเด็นนี้ด้วย เป็นไปได้ที่เราอาจจะพูดถึงภาคีหรือเปล่า ใช้ภาคีเป็นส่วนหนึ่งหรือเปล่า มีคนเสนอว่าข้อนี้มันไม่จำเป็นต้องมีทุกหลักในทุกกระบวนการ แต่ผมยืนว่าในขั้นกำหนดนโยบาย ผมคิดว่ามันน่าจะทำอย่างที่เสนอ แต่ในแง่การจัดสรรทรัพยากรยังเป็นประเด็นอยู่

ในเรื่องหลักคุณภาพ ถ้ามองในภาพรวมก็มีกระบวนการในเรื่องของการพิจารณากลั่นกรองคุณภาพ สวรส.อยู่แล้ว

ในแง่ของความพร้อมรับผิด ในระดับของแผนงานก็จะมีหลักความพร้อมรับผิดที่ชัดเจน คือมีการกำหนดตัวชี้วัดเวลาที่จะมีการระดมและจัดสรรทรัพยากรอย่างชัดเจนขึ้น ทั้งในระดับภาพรวมของ สวรส.ก็มีการกำหนดเวลาที่จะมีการจัดสรร และมีการกำหนดตัวชี้วัดของแต่ละแผนงานในการระดมและจัดสรรทรัพยากร ส่วนในเรื่องของแนวทางก็จะเป็นไปในแต่ละกรณีว่ามีการกำหนดไว้หรือไม่ อย่างไรก็ดี ผมก็ให้ผ่านในประเด็นนี้ เพราะในภาพรวมแล้วจะต่างจากนโยบาย คือนโยบาย สวรส.พูดไว้ทำได้หรือไม่ได้ยังไม่รู้ แต่ว่าพอจัดสรรเงินลงไปก็ค่อนข้างมุ่งหวังมากกว่า คือให้เกิดผลจากเงินที่เราได้มีการจัดสรรไป ก็เลยผ่านในส่วนนี้

ตรงนี้ อยากปรึกษาเรื่องหลักการมีส่วนร่วม ซึ่งมีความเห็นเ คือ อาจจะต้องจำกัดวงการมีส่วนร่วม ซึ่งจะต่างจากกรณีการกำหนดนโยบาย คือการกำหนดนโยบายมีความจำเป็นที่จะต้องให้สาธารณชนเข้ามาร่วม แต่ในการระดมและจัดสรรทรัพยากร มันคงไม่จำเป็นอย่างนั้น แต่ว่าวงมันคืออะไร และมีอีกบางส่วนที่คิดว่ามันไม่ถูกเลยที่เราจะต้องใช้หลักการมีส่วนร่วมในการระดมและจัดสรรทรัพยากร มันอาจจะตัดประเด็นเรื่องหลักการมีส่วนร่วมออกไปจากขั้นตอนนี้

- นพ.พงษ์พิสุทธ์ จริงๆ มันขึ้นอยู่กับว่าเรานิยามเรื่องการระดม และการจัดสรรอย่างไร ถ้าสมมุติระบบที่เราทำมันมีการเคลียร์เรื่อง Conflict of Interest ชัดเจน หลักการนี้ก็คงอยู่ได้ คือถ้าวางระบบและกลไกที่ให้มีส่วนร่วมในขั้นตอนที่จะมี Conflict of Interest ก็ตัดคนที่จะมีส่วนได้ส่วนเสียออกไปจากขั้นตอนตรงนั้น ก็คงตัดข้อครหาได้บ้าง ผมว่ามันอยู่ที่การ design ระบบ

- อ.เดชรัต ถ้าอย่างนั้นผมก็อาจจะต้องไปปรับรายละเอียดของตัวชี้วัด หรือว่ายังคงตัวชี้วัดนี้อยู่ แล้วจะทำการประเมินมาดูว่าเกิดผลการเปลี่ยนแปลงอย่างไร

***ในขั้นของการดำเนินการวิจัย** เมื่อมีการจัดสรรเงินแล้วมีการดำเนินการวิจัย โดยคำนึงถึงประเด็นธรรมาภิบาลในหลักทั้ง 6 ข้ออย่างไร ซึ่งมีภาพที่ดีในเรื่องของนิติรัฐ การมีส่วนร่วม เรื่องของคุณภาพ แต่ว่าจะมีปัญหาในเรื่องของความโปร่งใส และความพร้อมรับผิด

ในขั้นของการดำเนินการวิจัย สวรส.ก็จัดทำเป็นคู่มือ เพื่อพูดถึงแนวทางการดำเนินงานวิจัยให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎระเบียบ และสัญญาต่างๆ รวมถึงเรื่องของจริยธรรม ซึ่งมีคณะกรรมการที่มีคุณหมอวิชัยจะพยายามเข้ามาพัฒนาในส่วนนั้นด้วย ดังนั้นก็ถือว่าผ่านเกณฑ์ในข้อนี้ แต่เรื่องของความโปร่งใส ก็คล้ายกับที่คุณหมอพงศ์พิสุทธ์พูดถึงคือ ไม่มีการทราบเลยว่าแต่ละขั้น แต่ละแผนงาน หรือแต่ละโครงการมีการดำเนินการไปถึงไหน อย่างไร มีความคืบหน้าอย่างไร บางแผนมีแต่ส่วนใหญ่ไม่ค่อยทราบ ยิ่งถ้า Link มาหาที่ สวรส. ก็ยิ่งไม่ทราบ

ในแง่ของความคุ้มค่า ข้อดีคือระบบบัญชี ระบบเบิกจ่ายงบประมาณ มีการตรวจสอบ แต่พอถึงระบบติดตามไม่ค่อยดี มีส่วนที่ดีอยู่บ้างคือบางแผนงานมีระบบการติดตามแต่เข้าใจว่ามีบริบทที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานอื่นอยู่ ในส่วนของ สวรส.ในภาพรวม ผมก็ไม่ได้ติดตามภาพรวม คล้ายๆ กับแยกกันไปทำ คือมีการติดตามของบอร์ด แต่เป็นเฉพาะรายนโยบาย

-อ.แต้ม มีการติดตามมีลักษณะเป็น steering

- นพ.พงษ์พิสุทธ์ ไม่มีระบบ Report

- อ.เดชรัต ระบบ Report ระบบ Monitor ของสวรส.ยังไม่มีในส่วนนี้

- พ.ลัดดา จริงเรามีระบบ MMS ที่ต่างที่ Track ของแต่ละแผนงาน เพียงแต่ระบบควรจะออกแบบให้ generate report เป็นภาพรวมของระบบได้

- อ.เดชรัต ผมไม่แน่ใจว่าระบบนี้พัฒนาไปถึงไหน แต่วันที่มาเก็บข้อมูล ประมาณเดือนมีนาคมเมษายนมันเป็นการติดตามในลักษณะของงบประมาณมากกว่า และอาจจะมีการตามว่าได้ดำเนินการตามระยะเวลาหรือไม่ แต่คำว่าเวลาติดตามประเมินงานมันต้องเน้นที่ตัวผลงาน ผมเน้นตัวอย่างเช่น อย่างที่คุณหมอพงศ์รับโจทย์ของคณะกรรมการมาว่าปฏิรูปกระทรวงสาธารณสุข ผลที่มันจะเกิดการเปลี่ยนแปลง ผมคิดว่าตรงนี้มันจะไม่เห็นภาพมันจะเป็นการติดตามการให้ทุนของแผนงานมากกว่า

-พ.ลัดดา ถ้าอย่างนั้นแสดงว่าทุกคนทุกแผนงานต้องมีกรอบอะไรสักอย่างหนึ่ง เหมือนที่อาจารย์ให้กรอกที่ สสส.

- อ.เดชรัต ครับ น่าจะน้อยกว่าที่ สสส. เพราะสสส.ถูกตั้งคำถามมาก่อน และคำถามจะเยอะ แต่ถ้าสวรส.ทำน่าจะจับภาพใหญ่มากกว่าภาพย่อยเหมือนกับที่สสส.ทำ เช่น คุณหมอสัมฤทธิ์ใช้คำว่า อยากเห็นความเปลี่ยนแปลงอะไร คือเราไม่ต้องไปถามว่างานชิ้นนี้ ในรายย่อยแต่ละแผนก็ตามอยู่แล้ว แต่ สวรส.ต้อง Mark ได้ว่างานของคุณหมอสัมฤทธิ์ใน 1 ปีน่าจะเห็นความเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ แล้วเกิดความเปลี่ยนแปลงเหล่านี้เกิดขึ้นได้หรือไม่ งานของผู้สูงอายุ หรือเรื่องสิ่งแวดล้อมมันน่าจะเกิดความเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ แล้วมันเกิดหรือไม่เกิด ในจุดประเด็นที่สำคัญ

-พ.ลัดดา เหมือนว่า เอาเงินไปแล้วสัญญาว่าจะ deliver 1,2,3 พอสิ้นงบต้องรายงานว่า 1,2,3 ที่ได้ตกลงแล้วได้ไหม ได้กี่ %

-อ.เดชรัต ใช่ครับ

- คุณหมอจเร ผมคิดว่าระบบก็คือระบบ แต่มันจะขาดคนที่จะใช้ข้อมูลไม่ได้ ผมคิดว่าเรามีระบบ MMS หรือมีระบบที่สุดยอดมากกว่านี้ แต่ว่าตราบใดที่คนที่รับผิดชอบในแผนงานในสวรส.เห็นข้อมูลแต่เฉย หรือไม่ก็ตามเฉพาะงบประมาณแล้ว ตามเฉพาะเรื่องของผลงานแต่ไม่มีการเรียนรู้ว่าเขาทำอะไรอยู่ ผมคิดว่าเราก็ไม่สมบูรณ์ หรือไม่มีการนำข้อมูลเหล่านั้นมาสู่การตัดสินใจเชิงยุทธศาสตร์ อะไรที่จะต้องเปลี่ยน หรือวิธีการบริหารจัดการงานวิจัย เพราะฉะนั้นระบบมันก็ยังไม่ครบถ้วน ความหมายคือ ตรงนี้อยู่ที่ตัวคนใช้ระบบด้วย

- อ.เดชรัต ผมเห็นด้วย และได้เขียนไว้ว่าโดยต้องมีการจัดทำรายงานสรุปความก้าวหน้าตามช่วงเวลาที่เหมาะสม ผมว่าส่วนหนึ่งบอร์ดในประเทศไทยจะได้รับรายงานเฉพาะส่วนที่รายงานมา แต่ถ้าไม่รายงานมาก็ไม่ทราบ เพราะฉะนั้นเราหวังว่า สมมุติเป็นรายไตรมาส สวรส.จะต้องสรุปว่าในสิ่งที่เรามุ่งหวังว่าจะต้องสำเร็จใน 1 ปีที่เป็นความสำเร็จสำคัญมันเกิดขึ้นหรือยังในรายไตรมาส

- คุณหมอสัมฤทธิ์ มันอาจจะต้อง define ให้ชัดในบอร์ด โดยเฉพาะบทบาท สวรส.กับบทบาทของแผนงาน หรือภาคีเครือข่ายว่าจะจัดลำดับความสำคัญอย่างไร ซึ่งข้อจำกัดหลักของ สวรส.ก็คือไม่มี full founding ในแต่ละแผนงานย่อยของ สวรส. เราต้องให้เขาไประดมทุนจากแหล่งอื่น ก็จะมีปัญหาว่าพอเราจะไป Monitor เขา ก็สะท้อนกลับมาในประเด็นที่ผมพูดคือ เราไม่เคยรู้ว่าเขาทำอะไรอยู่บ้าง และแผนงานที่เขารับเงินก็อาจจะรับเงินจากเราในส่วนหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็นส่วนน้อยของเขา เพราะฉะนั้นเขาก็คิดว่าไม่จำเป็นต้องรายงานเพราะเขาได้งบประมาณจากเราน้อย ซึ่งผมคิดว่าเราอาจจะต้องจับประเด็นว่า เราต้องการเห็นอะไรเกิดขึ้นบ้าง ผมคิดว่าเราจะต้องตามในสิ่งที่เราพยายามจะทำร่วมกันมากกว่า

- อ.เดชรัต ผมหมายถึงตัวความสำเร็จสำคัญ และย้อนกลับมาที่ผมตอบคำถามคุณหมอลัดดาว่าคงไม่ละเอียดเหมือนอย่าง สสส. เพราะมันมีความรู้สึกว่ารับเงินไปทำงานก็ต้องดูให้คุ้มค่า แต่ว่าผมคิดว่าในข้อนี้มันเน้นแค่จุดที่เราจะได้ความคืบหน้าของงานตามภาพใหญ่ของนโยบาย สวรส. มากกว่า

- นพ.พงษ์พิสุทธ์ เพราะฉะนั้นสิ่งที่ต้องรายงานตามทริส ที่เป็นเรื่องของความทันเวลาตามงวดงาน เป็น minimum require. สิ่งที่สำคัญมากกว่านั้นคือ บางคนรับเงินเราไปปีหนึ่งเท่าไหร่ แต่ก็ทำตามงวดเงินงวดงานเสร็จก็ปลดแอก แต่ไม่เคยมี Impact อะไรต่อระบบ ซึ่งหลายแผนงานเป็นในลักษณะนี้ แล้วจริงๆมันคุ้มไหม

-อ.แต้ม ประเด็นก็คือ เราอาจจะคาดหวังเป้าอีกแบบหนึ่งของเขา แต่สิ่งที่เขาทำถ้าเรามองอีกแง่หนึ่ง คือเราอาจจะไป explore งานที่เขาทำ เช่น วัคซีนไข้หวัดใหญ่ สมมุติว่าเรามองเขาว่า ถ้ารอขั้นตอนของกระทรวงอาจจะช้า ก็เกิดผลกระทบกับคนไทย แต่เรื่องของเขาไม่ได้รับการพิจารณาเลยทำให้การทำงานช้าไปด้วย อย่างนี้ถือเป็น Impact หรือไม่

- นพ.พงษ์พิสุทธ์ เขาถูกตั้งขึ้นมาเป็น Mandate เพื่อพัฒนามาตรฐานการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ เขาไม่มี mandate หลักในแง่ของการทำ service ในแง่ของพิจารณา EC ให้กับโครงการต่างๆ เพราะฉะนั้นถ้าเขาไม่ทำ Mandate หลัก แต่ไปรับจ้างพิจารณาโครงการมาก ในขณะที่ภารกิจสำคัญคือพัฒนามาตรฐานและทำให้คนบรรลุมาตรฐานไม่ค่อยได้ทำ อันนั้นเขาทำผิดเป้าหมาย เรื่องที่ไม่ตรง mandate มาวัดเป็น value ก็ไม่ได้ ทำงานเสริมแล้วมาคิดเป็น output มันไม่ถูก

ทุกคนคงเข้าใจประเด็นของอาจารย์แล้วว่า MMS ก็มี แต่ส่วนที่มากกว่านั้นก็คือ achievement ของแต่ละแผนงานที่ผู้จัดการแผนคาดหวังไว้ตอนที่ลงทุนทำเรื่องนั้นคืออะไร แล้วมีระบบการติดตามอย่างเป็นระบบหรือไม่ว่า มันได้บรรลุหรือไม่ ไม่ใช่แค่ทำแต่ output ส่งตามเวลา แต่ no impact , ผู้จัดการต้องนำมาคิดด้วย

***การมีส่วนร่วม**

- อ.เดชรัต ในส่วนเรื่องของ**การมีส่วนร่วม** อาจจะโดยบังเอิญว่าเนื่องจากเป็นการดำเนินงานวิจัยที่แตกต่างกันไปบ้าง ผมก็ไม่ได้ใช้ตัวชี้วัดที่เป็นลักษณะเดิม เพราะไม่เช่นนั้นมันจะเป็นการประเมินที่การทำวิจัยของแต่ละส่วน ผมเลยใช้ตัวประเมินว่า สวรส. พัฒนาตัวชี้วัดในลักษณะที่ว่า สวรส.ได้เอื้อให้เกิดการเพิ่มให้เกิดขีดความสามารถในเรื่องของการมีส่วนร่วมในกระบวนการวิจัยหรือไม่ ซึ่งแต่ละแผนงานอาจจะมีจุดเน้นไม่เหมือนกัน เพราะบางแผนงานอาจจะเจาะลงไปที่เรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นการเฉพาะมากกว่าการมีส่วนร่วมโดยภาพรวม แต่ถ้ามองแล้ว สวรส. ได้ให้ความสำคัญในเรื่องการมีส่วนร่วมในการดำเนินการวิจัย เช่น การพัฒนาขีดความสามารถของนักวิจัย และผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องการวิจัยแบบมีส่วนร่วมก็ค่อนข้างทำได้ดี หรือเปิดช่องทาง เช่น มหกรรมสุขภาพชุมชน อาร์ทูอาร์ คือสำหรับคนที่ไม่ใช่นักวิจัยที่ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการวิจัย ก็เลยอาจจะเป็นจุดที่ทำให้แตกต่างไปจากหลักการมีส่วนร่วมในขั้นอื่นๆ ในแง่ของคุณภาพ มีกระบวนการกลั่นกรองในเรื่องของคุณภาพ อันนี้ก็ผ่านในเกณฑ์การประเมิน

***หลักความพร้อมรับผิด**

ประเด็นสุดท้าย เรื่องหลักความพร้อมรับผิด ผมไม่แน่ใจว่าตรงกับที่อาจารย์ณีได้ตั้งคำถามไว้หรือเปล่า คือ เรามีระบบ Monitor และการจัดการความเสี่ยงในขั้นตอนของการจัดการงานวิจัยอย่างไร ในประเด็นแรกจะตรงกับหลักความคุ้มค่า คือต้องติดตามว่าตกลงว่าคุ้มจริงหรือไม่ ในแง่ความพร้อมรับผิดก็ต้องติดตามว่ามันจะเข้าเป้าหมายจริงหรือไม่ มันยังมีปัญหาว่ายังไม่มีระบบติดตามในภาพรวมการทำงานในส่วนของแผนงาน

อีกประเด็นหนึ่งที่เป็นความพร้อมรับผิดในการดำเนินงานวิจัยที่เป็นข้อสำคัญคือความคิดเห็นของสวรส.ที่เป็นลายลักษณ์อักษรต่อการดำเนินงานของแต่ละแผนงานโครงการ เพื่อให้เป็นไปตามกรอบของแผนงานวิจัย อันนี้เกิดความคิดอยู่หลายทางเหมือนกัน บางท่านมีความเห็นว่ามันอาจจะไม่จำเป็นที่จะต้องมีความคิดเห็นเป็นลายลักษณ์อักษรต่อแผนงานนั้น บางท่านอาจจะให้ความเห็นว่ายิ่งเป็นลายลักษณ์อักษรอาจจะยิ่งเสี่ยง ยิ่งมีความอ่อนไหว แต่ว่าพอผมมาประเมินคิดทบทวนอยู่หลายรอบว่าสมมุติว่าถ้าเกิดงานชิ้นนั้นของแผนงานนั้นมันเกิดความล้มเหลวอย่างเห็นได้ชัด และเกิดเป็นสิ่งที่คนอื่นตั้งคำถาม แล้วบังเอิญสวรส.ไม่สามารถที่จะอธิบายได้ว่าได้ให้ความคิดเห็นที่เป็นลายลักษณ์อักษรต่อกระบวนการทำงานก่อนจะนำไปสู่ความล้มเหลวนั้นอย่างไร แล้วสวรส.จะตอบกับสังคมอย่างไรว่า สวรส.ได้มีความพร้อมรับผิดหรือไม่ คำถามว่ารายงานการประชุมก็เป็นส่วนหนึ่ง แต่ผมคิดว่าถ้าเวลาที่เขาส่งรายงานเข้ามาอย่างเช่น ส่งตามงวดน่าจะมีความคิดเห็นที่เป็นลายลักษณ์อักษรของ สวรส.ออกไป ในช่วงที่ประเมินเราพบว่ามีบางหน่วยงาน บางภาคีบอกว่าไม่ทราบว่า Official feedback มันเป็นอย่างไร

-พ.ลัดดา ฟังจากอาจารย์เดชรัตก็คิดว่าหลายแผนงานทั้งที่ผ่านเงินและไม่ผ่านเงิน เหมือนกับว่าเราไม่ได้มีการบันทึกว่าเราได้ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแผนงานนี้อย่างไรบ้าง เหมือนกับว่าปล่อยให้เขาล้มไปต่อหน้า แล้วเราก็บอกว่าคุณทำไม่ได้เรื่องเอง ซึ่งตรงนี้เราก็ปัดความรับผิดชอบไม่ได้ เพราะมันเป็นความพร้อมรับผิดของเรา ไม่ใช่แค่การเงิน แต่หมายถึง altimate goal ของแผนงาน ก่อนหน้านี้เราไม่เคยมี interact แบบเป็นทางการ เราทำงานแบบ partner สิ่งที่อาจารย์ได้สะท้อนขึ้นมาก็ถือว่าดี เพราะต่อไปนี้ก็ต้องมี Official Document ขึ้นมาว่าเราได้ให้ข้อเสนอแนะอะไรบ้าง จะได้เป็นทางการ

- นพ.พงษ์พิสุทธ์ อันดับแรกคือมีกลไกที่จะ Detect ถ้าจะพูดถึง Risk Management ที่อยู่แต่ละแผนงาน ถ้าไม่มีกลไก Feedback ก็ไม่เกิดขึ้นแน่นอน ประการที่สอง เมื่อมี Detect Risk ขึ้นมาแล้วมีกระบวนการ

Feedback หรือไม่ ประการที่สาม Feedback เป็น Official หรือ unofficial ในประเด็นนี้ถ้าในตอนสุดท้ายการมีกระดาษเอาไว้เพื่อปกป้ององค์กรเป็นหลักใช่หรือไม่อาจารย์

- อ.เดชรัต จริงๆไม่ใช่ ก็มองในแง่ประโยชน์อยู่ ถ้าเป็นผมเองก็อยากได้ Official feedback แต่ในแง่ของconvincing ผมมองว่าถ้าสุดท้ายแล้วเราไม่มีกระดาษอยู่เลยมันก็จะเสียหายได้

- นพ.พงษ์พิสุทธ์ ถ้าพูดถึงงานบางงานที่ดูแลอยู่ เราก็ไป Feedback เขาได้ว่าบอกตรงๆมันช้าหรือมีปัญหาอย่างนั้นอย่างนี้ ผมทำแต่ไม่รู้ทุกแผนงานหรือไม่ ฝากผู้จัดการแผนงานด้วย ปัญหาของเราคือ กรณีอย่างนี้จำเป็นต้องทำเป็น Document หรือไม่ ถ้า For reference ระยะยาว และถ้า for Transparence ต่อสาธารณะ เวลาเกิดปัญหาในแง่ที่ทำให้เกิดความเสียหาย แล้วตรงนี้จะ conform ว่าเราได้ทำอะไรบางอย่างไปแล้ว ผมถึงบอกว่ามันเป็นเอกสารปกป้องตัวผมและทีมงานเยอะมากกว่า พอเริ่มเกิดปัญหาต้องขึ้นศาลเรื่องพวกนี้จะมีผลทันทีว่าเราได้ใช้มาตรการการติดตามและการแก้ไขปัญหาอย่างเต็มที่แล้ว แต่ในที่สุดก็เกิดเหตุสุดวิสัย แต่ถ้าไม่มีหลักฐานก็เริ่มมีปัญหา ซึ่งเราก็เริ่มเจอกรณีอย่างนี้ในทางกฎหมาย เอกสารจะสำคัญ แต่ผมไม่อยากให้การทำงานของ สวรส.ยุ่งกับกฎหมายมากนัก ถ้าดิวกันแบบเตรียมตัวเพื่อการฟ้องร้องจะมี paper work เยอะมาก

- คุณหมอจเร ผมว่ามันมีระบบอยู่คือหลายเครือข่ายเรามีกรรมการอยู่ ถ้าจะสร้างนโยบายของ สวรส. เช่นใน Steering ทุก 2 เดือนจะต้องมีการตามเรื่อง Management และเป้าหมายงาน เพื่อให้ steering คุยกันเรื่องนี้ ทุก steering ก็จะมีตัวแทนของ สวรส.อยู่ด้วย เพราะฉะนั้นความเสี่ยงหรือถ้าเกรงว่าจะ sensitive ก็ให้คุยถกกันใน steering และเป็น Document จะดีกว่าไหม เป็นข้อเสนอของระบบ

- อ.เดชรัต ประเด็นเรื่องบันทึกใน steering ผมคิดว่ามันอาจจะพิจารณาเป็นหลายกรณี คือบางกรณีเรามีส่วนอาจจะไม่ได้มีน้ำหนักมากนักใน steering แต่นี่มันก็ต้องตั้งโจทย์ว่า แล้วเรามีความรับผิดชอบสำหรับงานชิ้นนั้นต่อตัวเราเต็มที่หรือไม่ หมายถึงว่ามันเป็นงานที่เป็นผลงานของเรา ถ้ามันไม่สำเร็จ สวรส. คือไม่สำเร็จ แต่บังเอิญเราไม่มีน้ำหนักต่อ Steering ตรงนั้น บางทีเราก็อาจจะเพิ่มเติม Official Document อย่างอื่น ยกตัวอย่างเวลาที่ส่งรายงานในงวด เราน่าจะมี official document แต่ไม่ค่อยได้พูดถึง feedback มีแต่บอกว่าผ่านหรือไม่ผ่าน

- นพ.พงษ์พิสุทธ์ ต้องบอกว่าบาง Steering ในอดีตที่ผ่านมาถูก lobby โดยผู้จัดการงานวิจัยจนกระทั่งเขาผ่าน

- พ.สัมฤทธิ์ ผมพูดในมุมมองของภาคี ผมก็ยังอยากเห็นการทำงานที่ due ระหว่าง สวรส.กับภาคีในลักษณะต่างๆ เหมือนอย่างที่เสนอว่า ถ้าเราบอกว่าระบบงานวิจัยของเราคืองานวิจัยที่จะพัฒนาระบบสาธารณสุข แต่ผมรู้สึกว่าแผนงานของเราสั้นมากไปหน่อย บางทีต้องมี commitment ร่วมกันสัก 3 ปี เพื่อให้เห็นอะไรที่เป็นรูปธรรม และให้มี commitment ว่าจะมี Product อะไรออกมาในแต่ละช่วง และ Monitor ตัวนั้น และอยากเห็นการทำงานในลักษณะที่เข้าไปคุยกัน ถ้าสมมุติว่ามี delay หรือไม่เกิดขึ้น ผมคิดว่าการเข้าไปคุยกันหรือไปช่วยเขา เพราะเขาทำงานไม่สำเร็จเราถึงต้องเข้าไปช่วยเขา แต่แทนที่จะไปบอกให้เขามานั่ง Report คือผมอยากให้เป็นในลักษณะ positive approach แต่นั่นหมายความว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัว RM ของสวรส. กับตัวแผนงานต่างๆ ต้องให้เขารู้สึกว่าเราเข้าไปเพื่อช่วยเขาด้วย เพื่อให้บรรลุตาม Commitment ที่มีต่อกัน แต่ไม่อยากให้กระทบ หรือไปไล่จี้ให้เขา report ซึ่งบางทีอาจทำให้เขาเกิดปฏิกิริยาต่อต้านขึ้นมา

-พ.ลัดดา เห็นด้วยกับคุณหมอสัมฤทธิ์ว่าโดยหลักการเวลาเราไปทำงานกับภาคีหรือแผนงานมันต้องทำงานแบบ partnership.คือเป็นแบบเพื่อนกัน ช่วยกันทำงาน แต่ในข้อเท็จจริงบางครั้งมันจะมีสไตล์ของแต่ละผู้จัดการของแผนงาน เพราะฉะนั้นที่ผ่านมามันก็ไม่มี ด้วยความรู้สึกว่าเราทำงานแบบ Informal เพราะว่า

เป็น partner ดังนั้นเวลาที่มีปัญหาหรือเกิดอะไรขึ้นความรับผิดชอบที่เกิดขึ้นก็ไม่รู้ว่ามันเป็นความรับผิดชอบของใคร ว่าใครไม่ไปติดตามใคร มันก็เหมือนกับปล่อยปะละเลย เพราะฉะนั้นในเรื่องของ document ก็ยังเห็นด้วยกับอาจารย์ เพียงแต่ว่าแม้ว่ามี document แต่ความสัมพันธ์ระหว่างผู้จัดการงานวิจัย สวรส. กับผู้จัดการแผนงานของภาคี มันก็ยังต้องยึดหลักของ Healthy Relationship เพราะต้องทำงานแบบ partner ship ไม่ใช่ผู้ให้ทุนกับผู้รับทุน เพราะไม่เช่นนั้นมันจะเป็นการใช้อำนาจไล่บี้งาน

- อ.นี ในฐานะคนทำงานร่วมกับภาคี ปัญหาก็คือว่าเห็นด้วยในการทำงานกับเพื่อน ก็ต้องรู้ว่าเพื่อนกำลังเดือดร้อน แต่ในสถานการณ์แบบเรามันไม่ใช่เพื่อน เพราะฉะนั้นตรงนี้ Feedback ว่าในข้อหนึ่ง ต้องแยกว่ามีระบุอยู่ในแต่ละแผนงานถึงระบบการติดตาม ประการที่สอง คือต้องมีการจัดทำรายงานสรุปความก้าวหน้า ข้อสามคือ การให้ข้อคิดเห็นแต่มันคงไม่พอสำหรับตัว Accountability ถ้าสวรส. นำเสนอด้วยลายลักษณ์อักษรที่ยังคงรักษาความสัมพันธ์ที่ดี แต่ในเรื่องของ Accountability มันก็คงต้องมีกลไกอะไรบางอย่างที่จะทำให้ตัวข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะที่มีกลไกนำไปสู่การปฏิบัติ การแก้ไข เพราะฉะนั้นคิดว่าตรงนี้มันอาจหายไป

- อ.เดชรัต ก็จะไปปรับเพิ่มในส่วนนี้ที่พี่นีให้คำแนะนำ ในขั้นตอนสุดท้าย เรื่องของ***การใช้ประโยชน์จากงานวิจัย** เมื่อศึกษาไปแล้วได้มีการนำเอาผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ มีกรอบอย่างไร มีการพิจารณาความโปร่งใสหรือความครบถ้วนรอบด้านอย่างไรในการนำผลการวิจัยนั้นไปใช้ประโยชน์

ในแง่ของหลักนิติรัฐก็คือมีกรอบแนวทางการใช้ประโยชน์ ซึ่ง สวรส.ก็มีกรอบแนวทางอยู่ในการให้ทุนต่างๆ ก็มีชัดเจน ทรัพย์สินทางปัญญาก็ชัดเจน และถ้ามีผลงานวิจัยออกมาแล้วก็มีความพยายามอย่างชัดเจนที่จะผลักดันสู่องค์กรและหน่วยงานต่างๆ เพราะฉะนั้นถ้ามีผลงานวิจัย กรอบในแง่นิติรัฐก็ไม่มีปัญหา ในแง่ของความโปร่งใส ที่ผ่านมาก็จะมีการเปิดเผยข้อมูลเรื่องว่าเราจะนำเอางานวิจัยชิ้นนี้ไปใช้ประโยชน์อย่างไร ก็มีการเปิดเผยในแง่ของแหล่งที่มาของทุนและทรัพยากรในการวิจัย ประเด็นเรื่องความขัดแย้ง มีการเปิดเผยเรื่องระเบียบวิธีการและกลุ่มตัวอย่าง ข้อจำกัดของงานวิจัย แต่ผมก็หมายเหตุไว้ว่ามันจะแตกต่างกันไปในแต่ละกรณี อีกประการหนึ่งที่ยอมรับว่าประเมินไม่ได้คือ การตีความผลงานการวิจัยในทางนโยบาย เพราะมันกลายเป็นเรื่องที่มีความแตกต่างกันหลายเรื่อง จริงๆ ข้อนี้มันมาจากจุดสำคัญในลักษณะที่เป็นเหมือน Guidelines มากกว่า ว่าต่อไปเวลาจะนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ต้องระวังการตีความผลงานวิจัยในทางนโยบาย ก็เป็นเหตุที่ทำให้ผมบรรจุเข้ามา แต่พอจะเอาไปประเมินจริงๆ มันลงลึกไปถึงเนื้อหาว่ามันตีความเหมาะสม หรือไม่เหมาะสม ผมก็เลยไประบุไว้ว่าไม่สามารถที่จะประเมินได้

สุดท้ายคือมีกระบวนการนำเสนอการใช้ผลประโยชน์จากผลงานวิจัย ซึ่งมีกระบวนการในการนำเสนอว่าจะนำไปสู่อะไร ก็ค่อนข้างระบุไว้อย่างชัดเจน

- นพ.พงษ์พิสุทธ์ ตีความผลงานวิจัยในทางนโยบายมันคืออะไร

- อ.เดชรัต หมายถึงว่ามีงานวิจัยอยู่ชิ้นหนึ่ง เวลาจะเอาไปใช้ในทางนโยบายมันสามารถถูกตีความได้หลายทาง แต่ในการที่นำผลงานนั้นไปใช้สู่ข้อสรุปนั้นในเชิงนโยบาย มันมีความชัดเจนหรือไม่ว่าอธิบายว่าทางการตีความว่าทำไมเราถึงตีความเป็นอย่างนั้น แล้วอาจจะตีความเป็นแบบอื่นได้อีกหรือไม่ ซึ่งอย่างที่ผมนำเรียนว่า จุดที่ผมนำมาใส่มันมาจากหลักเกณฑ์ หลักการในการที่จะทำให้เกิดความโปร่งใสในแง่จะนำไปใช้ประโยชน์ แต่พอจะประเมินเป็นภาพรวมขององค์กร ปรากฏว่ามันแตกต่างหลากหลายกันมากในแต่ละเรื่องแต่ละกรณี ก็เลยประเมินไม่ได้ จริงๆ แล้วมันน่าจะเป็นในลักษณะของcriteria ในการประเมินงานแต่ละชิ้นมากกว่า

- นพ.พงษ์พิสุทธ์ ประเด็นนี้เป็นเรื่องที่ถกเถียงกันมาก ด้วยวิธี Approach คุยเรื่องการใช้ประโยชน์จากการวิจัย และอาจารย์ประกิตก็มาเล่าให้ฟังว่า หน้าที่ของอาจารย์และศูนย์วิจัยสุราคือเขาจะดันนโยบายนี้อยู่แล้ว

คุณไปหาข้อมูลมาประกอบผมในการผลักดันนโยบาย คือ วิธีคิดในการทำ research มันมาแบบนี้ เพราะฉะนั้นเขาคือ bias ในแง่ของการตีความและการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยแน่นอน เพราะเขามี decision อะไรบางอันอยู่แล้ว วิธีคิดมันต่างกัน ซึ่งนั่นเป็นวิธีคิดที่ไม่ใช่วิธีคิดที่คนทั่วไปในฐานะเป็นนักวิชาการที่ทำอยู่ ก็เป็นสาเหตุที่เขาส่งหมอบัณฑิตไปเรียนต่อเพื่อเปลี่ยนภาพการทำงานลักษณะที่เป็น support ในลักษณะที่ใช้งานวิจัยเป็นเครื่องมือขับเคลื่อนนโยบาย ผมคิดว่าเขาคุยกันในเรื่องนี้อยู่พอสมควรว่า ผลงานจากศูนย์วิจัยสุรา มัน Take side ซึ่งตรงนี้ภาพของ สวรส.และเครือข่ายทั้งหมดจะเป็นในลักษณะอย่างนั้นหรือไม่ ในแง่ของการทำงานทางด้านวิชาการ จะรู้สึกว่าถูกตีความด้วย Take side ตั้งแต่ยังไม่เห็นผลงาน

- คุณหมอจเร ถ้าเรามองว่างานวิจัยระบบมันเอาเงินภาษีมาทำ ผมคิดว่างานวิจัยมันจะต้องมีการตีความในหลายๆ ด้าน ผมก็เลยคิดว่า กรณีเรื่องสุรานี่คืองานวิจัยที่ไม่โปร่งใส เพราะฉะนั้นเราก็ต้องทำให้มันชัดเจนมากยิ่งขึ้น เพื่อให้สังคมและนักวิจัยรับทราบเรื่องเหล่านี้ให้มากขึ้นเรื่อย เพราะไม่เช่นนั้นเราจะวิจัยเพื่อไปหาเป้าหมายเราตลอดเวลา ผมคิดว่าเราต้องปรับระบบงานวิจัยอยู่

- นพ.พงษ์พิสุทธ์ ล่าสุดผมไปยกตัวอย่างร่าง พรบ.คุ้มครองผู้เสียหาย หลังจากนั้นก็ไม่ได้ติดตามจนกระทั่งมีการนำเสนอ แม้ว่างานยังไม่เสร็จ ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยก็บอกว่าทำไม สวรส.ถึงทำเรื่องนั้น เพราะมันขัดแย้งกับสิ่งที่เขากำลังทำอยู่ ผมไม่รู้ว่า finding นั้นเป็นอย่างไร แต่ผมคิดว่า finding มันจะไม่ทำให้ทุกคนสบายใจได้ทั้งหมด เพราะเขาอาจจะมี agenda ของแต่ละคนอยู่ ปัญหาของเราสำหรับงานนี้ก็คือว่าเราตามงานความคืบหน้าของงานไม่ทัน จนกระทั่งเขาไป present เราก็ไม่รู้ว่าสิ่งที่เขานำเสนอ finding มันคืออะไร และถูกตีความโดยฝ่ายต่างๆ อย่างไรกันบ้าง เราเลยไม่สามารถแสดงจุดยืนทางวิชาการทางหลักการตรงไปตรงมาได้ว่าเป็นอย่างไร

-พ.ลัดดา ประสบการณ์ที่เคยเจอมาคือ fielding ที่เป็น fact finding ออกมา มันไม่ถูกใจคนที่เป็น policy maker ที่ตั้งธงไว้แล้ว แม้ว่าทุกคนจะเป็นภาคีของเรา เพราะฉะนั้นหน้าที่ของเราคือ จะต้องพยายาม Take balance เพราะฉะนั้นการที่เขากีดกันไม่ให้เรานำเสนอในสิ่งที่ไม่มีข้อมูล support เป็นเรื่องที่ต้องใช้ทักษะอย่างมาก จึงต้องหลบบางเวที เสนอบางเวที เราต้องคุยกับนักวิจัยว่าเวทีไหนควรเสนออย่างไร

- อ.นี ความพร้อมรับผิดในข้อแรกคือการกำหนดนโยบาย แต่ตรงนี้ถ้าเราสามารถจะกำหนดว่าเรามีการวิเคราะห์ตัวนโยบาย โดยที่เราไม่ปักธง นั่นคือความพร้อมรับผิดว่านโยบายที่เราออกมาว่าเชิงบวกคืออะไร เชิงลบมันคืออะไร เพื่อจะให้สังคมรับรู้ว่าถ้าหากใครทำตรงนี้ มันมี 2 ด้าน นโยบายที่ออกมามันมีผลกระทบที่จะออกมามันคืออะไร ถ้าสวรส.ไม่มีตัวนี้มันก็จะเกิดกรณีแบบนี้ ดังนั้น นโยบายจะต้องมีการวิเคราะห์ด้านบวก ลบ ก่อน เพื่อให้สังคมเตรียมพร้อม

- อ.เดชรัต ผมจะขออนุญาตย้อนกลับมาที่การตีความ ในเล่มจะเขียนว่า การระบุการตีความ หมายถึงว่าเวลาเราทำงานเชิงนโยบาย บางครั้งเราอาจจะต้องตอบระหว่างซ้ายกับขวาว่าเราเลือกอะไร แล้วเราต้องพูดชัดเจนในหลายกรณี แต่สิ่งที่เราไม่ควรจะทำคือเรากลบเกลื่อนว่าเราเลือกซ้ายหรือขวาเพราะว่าเราตีความจากอะไร เพราะฉะนั้นในผลงานการวิจัยจะต้องให้มีความโปร่งใสต้องระบุว่ามันอาจจะตีความในลักษณะอย่างนี้ได้และตีความในลักษณะอย่างอื่นได้ แต่ที่เราตัดสินใจในลักษณะนี้ และนำเสนอข้อเสนอในเชิงนโยบายแบบนี้เพราะว่าอะไร ผมคิดว่าหลายครั้งเราก็กลบเกลื่อนเอาไว้ ทำให้คนที่เห็นข้อสรุปก็ไม่เข้าใจและเข้าไม่ถึงว่าข้อสรุปเหล่านี้มันมาได้อย่างไร

อีกสิ่งหนึ่งที่ผมเองก็บังเอิญทำงาน เช่น เรื่องสิ่งแวดล้อม เรื่องผลกระทบต่อสุขภาพก็ต้องหนีไม่พ้นที่จะถูกตั้งคำถามว่า take side หรือไม่ แต่ตอบยากที่สำคัญต้องสรุปให้ชัดเจนว่าที่เราได้ข้อสรุปมาอยู่บนฐานของข้อมูลอะไร เราต้องตั้ง faultsify (สามารถทำให้รู้ว่าผิด) ให้คนอื่นมาชี้ให้เห็นได้ว่า สิ่งที่เราสรุปอาจจะผิด

ได้ เพราะเรามี assumption แบบนี้ เรามีวิธีการแบบนี้ เรามีการตีความอย่างนี้ แต่ถ้ามีคนท้วงติง เราก็ต้องพร้อมยอมรับว่าตัวเราผิด แต่บางครั้งกระบวนการไม่เป็นอย่างนั้น มีศัพท์ล่าสุดที่เขาพูดและใช้กันคือคำว่า policy based evident making ตรงข้ามกับ evident based policy making

-อ.นี ในหัวข้อเรื่องความโปร่งใส ถ้าเกิดมีกระบวนการนำเสนอโดยนักวิชาการในเวทีมันจะออกมาเป็นผลทั้งเชิงบวก เชิงลบ ถึงแม้นักวิจัยจะนำเสนอเฉพาะบวก แต่อยากให้อาจารย์เพิ่มตรงส่วนหน้า เพราะจะได้สอดคล้องกัน และหากข้างหน้าคลุมอันนั้นจะแสดงว่าสวรส.ค่อนข้างที่จะแรง เพราะเราสร้างงานวิจัยเป็นแค่ทางผ่าน เพื่อจะมาสู่อันที่หนึ่ง ถ้าหากอันที่หนึ่งเราไม่ชัดเจนเรื่องของ Accountability ถึงแม้ตัวข้างหลังมันจะมีกระบวนการดีอย่างไร แต่ตัวข้างหน้ามันไม่แสดงถึงว่า สวรส.ว่า สวรส.และเครือข่ายแยก Accountability ในการกำหนดนโยบายที่ดี มันก็ไม่ดี

- นพ.พงษ์พิสุทธ์ มันมีรายละเอียดอยู่ 2 ขั้นตอน คือ1) การรายงานผลการวิจัยอย่างครบถ้วนทั้งด้านบวกและด้านลบ ประการที่สองคือการตีความ ซึ่งอาจารย์ให้ความสำคัญกับการตีความที่จะทำให้มันชัดเจน และเห็นที่มาที่ไปจนกระทั่งสามารถที่จะยืนหยัดได้ว่าตรงนั้นว่ามันไม่ได้มีการตีความแบบอคตินั้น

- อ.เดชรัต ผมเองก็หนักใจว่าถ้าหากเราเขียนคำว่าไม่ผ่าน มันจะมีความหมายไม่ค่อยดี ผมอาจจะเขียนว่าประเมินไม่ได้ ถ้ามีอะไรจะเพิ่มเติมคือ ผมอาจจะเขียนให้ชัดว่า สวรส.ควรจะเขียนให้มีแนวทางที่ให้แก่นักวิจัยและแผนงานต่างๆ ให้มีการระบุในส่วนนี้ให้ชัดเจน ผมกังวนเรื่อง sensitive เพราะบางแผนงานก็ทำ บางแผนงานก็ไม่ได้ทำ ถ้าเขียนสั้นๆ ว่าไม่ผ่านจะมีปัญหา

-พ.สัมฤทธิ์ ต้องไปดูสัดส่วนว่ามีแผนงานแบบนี้มากน้อยแค่ไหน อาจจะมีแค่บางแผน

-พ.จเร ในแง่ภาพรวมอาจจะทำได้ ในแง่แผนงานอาจจะลำบาก

-อ.เดชรัต ขอรับไปพิจารณาว่าจะใส่ไว้อย่างไรดี

ในแง่ของความคุ้มค่าก็จะต้องมีการสรุปว่ามีการใช้ทรัพยากรการวิจัยเป็นอย่างไร มีผลงานเกิดขึ้นหรือไม่ อย่างไร ในแง่นี้ในเบื้องต้นก็ผ่าน ก็คือมีการสรุป ผลสำเร็จก็มีงานวิจัยออกมา 1 ชิ้น แต่ในแง่ของความคุ้มค่า โดยเฉพาะเทียบเคียงกับตัวชี้วัดความสำเร็จ ส่วนใหญ่ไม่ค่อยได้ย้อนกลับไปดูว่างานวิจัยชิ้นนี้ตั้งโจทย์มาจากอะไร แล้วพอทำงานวิจัยชิ้นนี้เสร็จแล้ว โจทย์นั้นมันแก้ไขได้หรือไม่ มีการประเมินผลการสรุป หรือทบทวนบทเรียนเรื่องความคุ้มค่าว่าทำออกมาแล้ว เกิดผลคุ้มค่าหรือไม่ อันนี้อาจจะยังน้อยอยู่ รวมถึงข้อสุดท้าย ในแง่ของแนวทางการประเมินความคุ้มค่าของงานวิจัย สวรส.ได้มีข้อเสนอแนะและมีการพูดคุยกันอย่างต่อเนื่องหรือไม่ว่าเราจะประเมินความคุ้มค่าของผลงานการวิจัยอย่างไร ซึ่งช่วงที่มาประเมิน สวรส.ยังไม่มีการนำไปปรับปรุงเพิ่มเติมในส่วนนี้อย่างต่อเนื่อง

ในแง่ของการมีส่วนร่วม เวลาเปิดเผยผลการวิจัยจะไปใช้ประโยชน์อย่างไร จริงๆ ก็จะแตกต่างกันไปพอสมควรในแต่ละแผนงาน แต่โดยส่วนใหญ่ก็จะมีการเปิดเผยให้ทราบ และเนื่องจากเป้าหมายส่วนใหญ่ของสวรส. ก็เกี่ยวพันกับผู้ด้อยโอกาสในทางสังคม ก็มักจะเชิญเข้ามาร่วม แต่เวลานำเสนอผลงานใดๆ ก็ตามยังขาดการพูดถึงช่องทางที่จะมาร่วมนอกจากจดหมายเชิญและเข้าร่วมเวที โดยส่วนใหญ่ยังขาดอยู่ โดยระยะเวลาที่จะเปิดให้ร่วมหรือการตอบสนองต่อการมีส่วนร่วมก็ยังไม่ได้เป็นเกณฑ์มาตรฐานในการดำเนินงานของแต่ละแผนงาน

ในแง่ของคุณภาพก็เช่นกับกรณีอื่นๆโดยส่วนใหญ่การใช้ประโยชน์ก็จะมีกระบวนการในการที่จะพิจารณาในด้านคุณภาพ

ประเด็นสุดท้ายเรื่องหลักความพร้อมรับผิดก็ใกล้เคียงกันกับเรื่องที่มีการพูดถึงมาแล้วว่ายังขาดเรื่องการทบทวนบทเรียน ประเมินผลภาพรวมการทำงานตามความสำเร็จของตัวชี้วัดการวิจัย ประเมินผลภาพรวมของแต่ละแผนงานว่าได้ประโยชน์จากงานวิจัยมากน้อยเพียงใด รวมถึงภาพรวมของ สวรส. และสุดท้ายคือการที่จะเปิดเผยผลการประเมินสู่สาธารณะ แล้วนำมาสู่การพัฒนาหลักเกณฑ์แนวทางในการประเมินภาพรวม อันนี้ก็ยังเป็นจุดที่เป็นปัญหาอยู่

***ในภาพรวม**ตอนนี้ สวรส.ก็จะมีผลการประเมินในภาพรวมอยู่ที่ 3.7 เต็ม 5 เกณฑ์ในการแบ่งอยู่ที่ 3.66 ก็คือผลการประเมินธรรมาภิบาลอยู่ในเกณฑ์สูง จุดที่ทำได้ดีคือเรื่องของการระดมและจัดสรรทรัพยากร ขั้นตอนการวางแผนการวิจัย ส่วนที่เหลือก็อยู่ในขั้นปานกลาง ถ้ามองในแง่นิติรัฐก็ถืออยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดี

ในแง่ความโปร่งใสยังไม่ได้มีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน ไม่ได้หมายความว่า สวรส.ไม่อยากเปิดเผยข้อมูล แต่หลักเกณฑ์ที่ชัดเจนพอมันขาดก็เลยทำให้หลายเรื่องไม่ได้ดำเนินการ โดยเฉพาะช่วงขั้นตอนวิจัยที่ไปทำวิจัยจริงๆ ส่วนนี้มันไม่มีระบบข้อมูล ทำให้ผลการประเมินอยู่ในระดับต่ำสุด

ในแง่ของความคุ้มค่า โดยภาพรวมก็มีการนำเรื่องเกณฑ์ความคุ้มค่าเข้ามาในการพิจารณา แต่ว่าแนวทางในการประเมินว่ามันคุ้มค่าจริงหรือไม่ก็อาจจะน้อย รวมถึงระบบในการติดตามให้มันเกิดความคุ้มค่าได้จริง อันนี้ก็ยังมีปัญหาในขั้นตอนของการดำเนินการวิจัยและใช้ประโยชน์จากงานวิจัย

การมีส่วนร่วมที่ดำเนินการวิจัยได้คะแนนดีก็เพราะว่ามีการสนับสนุนให้หลายส่วนได้เข้ามาทำการวิจัยแบบมีส่วนร่วมแต่ถ้าเป็นขั้นตอนของการกำหนดนโยบาย การวางแผนการวิจัย ก็อาจจะไม่ได้มีช่องทางที่ชัดเจน และไม่ได้มีกระบวนการตอบสนองต่อการมีส่วนร่วมของสาธารณะที่ชัดเจน

ส่วนผลการประเมินในเรื่องการระดมและจัดสรรทรัพยากร ผมจะไปปรับแก้ตามที่ให้คำแนะนำ ในเรื่องคุณภาพมีเกณฑ์เรื่องคุณภาพทุกข้อจึงออกมาดี แต่ถ้าเกิดลงลึกไปในแผนงานผลการประเมินคงไม่ใช่ลักษณะอย่างนี้ บางแผนงานอาจจะมีบางข้อที่ไม่ได้ดำเนินการ

ในแง่ของความพร้อมรับผิด ในช่วงท้ายของกระบวนการวิจัย พอขาดระบบติดตามและระบบประเมินผลส่วนนี้ก็จะได้คะแนนน้อย ในขั้นต้นก็จะมีแนวทางการประเมินตัวชี้วัด ซึ่งจะมาส่งผลในขั้นปลายด้วย ไม่ได้ดำเนินการก็เลยทำให้ผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง

โดยสรุปก็จะเห็นว่าหลักนิติรัฐกับหลักคุณภาพจะอยู่ในเกณฑ์สูง ส่วนที่จะต้องเพิ่มก็คือเรื่องความโปร่งใส ความคุ้มค่าและการมีส่วนร่วม ความพร้อมรับผิด

***หากถามว่าจะปรับปรุงธรรมาภิบาลอย่างไร** ประเด็นแรกก็มีการคุยกันแล้ว เรื่องรายงานการประชุม สวรส. ส่วนที่สอง ผมเคยเสนอเมื่อเดือนเมษายน คือการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของ สวรส. ในปี 2553 แต่ผมไม่แน่ใจว่าทำไปหรือยัง (พ.พงษ์พิสุทธิ์ : ทำเสร็จแล้ว) ผมอาจจะลองดูว่าในแผนปฏิบัติการถึงแม้ว่าเราจะมีการจัดสรรไปแล้ว แต่ภายใต้การจัดสรรเราอาจจะทำให้มีความชัดเจนได้ในเรื่องของเกณฑ์เรื่องความคุ้มค่า มีการจัดทำ และเผยแพร่ต่อสาธารณะได้ จัดระบบการเผยแพร่ และพัฒนาระบบติดตามและประเมินผลที่ควบคู่ไปกับแผนที่ผ่านจากบอร์ดมาแล้ว ก็ยังเป็นจุดสำคัญที่ผมคิดว่าน่าจะยังนำมาใช้ได้ รวมถึงเรื่องกรอบการเปิดเผยข้อมูลและการมีส่วนร่วม ซึ่งผมยินดีจะมาคุยในข้อมูลรายละเอียดว่าวิธีการดำเนินงานว่าจะเป็นอย่างไร รวมถึงกรอบการใช้ประโยชน์ โดยเฉพาะประเด็นเรื่องการตีความ

ประเด็นสุดท้ายคือ การประเมินผลหรือการถอดบทเรียนประสิทธิผลจากการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยและการขับเคลื่อนเชิงนโยบาย อันนี้ก็ยังขาดกรอบใหญ่ ซึ่งจำเป็นต้องมีการพัฒนาในตัวกรอบใหญ่ขึ้นมา

- นพ.พงษ์พิสุทธ์ Research Utilization จเรกำลังทำอยู่

-พ.สัมฤทธิ์ ผมคิดว่าจะเป็นในเรื่องของ wording ถ้ามองในภาพรวมเรื่องการดำเนินงานวิจัย ผมเข้าใจว่าน่าจะเป็นเรื่องการบริหารงานวิจัยมากกว่าการดำเนินงานวิจัย ถ้าไม่อย่างนั้นมันจะขัดแย้งเรื่องของคุณภาพ

- อ.เดชรัต คือมันเป็นการบริหารงานวิจัย ในขั้นตอนที่ไปดำเนินการวิจัย ฝ่ายที่บริหารทำอย่างไร ผมก็จะกลับไปแก้เรื่อง Wording

- นพ.สัมฤทธิ์ (ไม่ใช่คุยเรื่องงานวิจัย อ.เดชรัต) เรื่องความคุ้มค่ามันก็เป็นจริงอย่างที่อาจารย์ว่า และมันก็เป็นเหตุผลหนึ่งที่ไม่สามารถ defend ตั้งงบประมาณได้ เพราะไปฟังจากสภาพัฒน์ คือสิ่งที่เขาอยากรู้คือการลงทุนเรื่องสุขภาพ เราลงทุนไปแล้วมันคุ้มค่าหรือไม่ เขาอยากเห็น ประเด็นคือถ้าเราไม่สามารถ defend ตรงนี้ได้ มันก็เป็นข้อจำกัดอันหนึ่ง แต่ถ้าเราสามารถ defen ได้ เขาก็อยากที่จะลงทุนมากขึ้น ผมคิดว่าเราควรจะมีข้อสรุปอย่างน้อยทุกๆ 3 ปี เพื่อให้เห็นว่างานที่ สวรส.ทำมัน contribute สู่ระบบอย่างไรในแต่ละเรื่อง โดยเฉพาะถ้ามองภาพในเรื่องการเพิ่มประสิทธิภาพ ลดค่าใช้จ่าย หรือเกิดอะไรขึ้น

- นพ.พงษ์พิสุทธ์ ตอนที่ HITAP ไปประเมินเรื่องสุรา เรื่องของสุรา มี Return ทางด้าน Economic เท่าไหร่ หรือ CL ว่าท่านจ่ายมา 100 ได้ return เท่าไร แต่ทำในแง่ public เอาไว้ defend ก็น่าสนใจ แต่อย่าไปหวังว่ารัฐสภาจะมานั่งฟัง ผมยังรู้สึกว่า เราจะอาจจะต้องมา fine tune ว่าอะไรคือ best practice ที่ควรจะเป็นสำหรับเรื่องของการบริหารจัดการงานวิจัยของ สวรส.ในแต่ละหลักของธรรมาภิบาลอยู่พอสมควร ตัวอย่างเรื่องของการมีส่วนร่วมแสดงให้เห็นถึงการตีความที่ต่างกันว่าสิ่งที่เราเรียกว่า pactist ที่มันควรจะเป็นมาตรฐานมันคืออะไร สำหรับกลุ่มเป้าหมายไหนควรจะเป็นอย่างไร แล้วมันก็จะไปกำหนดว่าเราควรจะให้ appropriate ได้อย่างไรกันบ้าง ต้องมาทำมาตรฐาน เช่น หลักความคุ้มค่าก็ทำให้เกณฑ์มันชัดขึ้น

- อ.เดชรัต ในประเด็นนี้ถ้าผมจะปรับข้อเสนอแนะในเชิงนโยบายที่จะต้องมี มันเป็นลักษณะข้อเสนอแนะของการปฏิบัติเป็นเอกสารตั้งต้นก่อน ว่าในแง่การมีส่วนร่วมผมเสนอว่า เช่น 2 ช่องทางในการประเมิน ที่เป็นไปได้มันน่าจะเป็นทางไหน หรือเรื่องความคุ้มค่าน่าจะทำในลักษณะไหน คือในส่วนของผมยังไม่ได้เขียนข้อเสนอแนะในทางนโยบายที่ชัดเจน แต่จริงๆ จะลงในรายละเอียดในทางปฏิบัติที่จะเป็นตัวตั้งต้นของ สวรส.ในการนำไปพิจารณาต่อ

- นพ.พงษ์พิสุทธ์ ผมคิดว่าสิ่งที่อาจารย์พูดทั้งหมดต้องถูกหยิบยกขึ้นมาว่า แต่ละเรื่องเราคิดว่ามาตรฐานของเรื่องนั้นที่เราจะทำคืออะไร base on อะไรอย่างที่บอก หรือ Good governance แต่บางอันมันอาจจะไม่ใช่เพราะโดย context ของงานอาจจะไม่ใช่ แล้วเราค่อยว่ากันเป็นเรื่องไป ทำไปทีละเรื่องว่าอะไรเป็นมาตรฐานของ สวรส. ควรจะเป็น practice ที่เป็นบรรทัดฐานของเรา นอกเหนือจาก work flow ที่มันเป็นวิธีคิดวิธีเขียนอีกแบบหนึ่ง แต่ work flow ก็อาจจะเอามาใช้ในกรณีนี้ได้เช่นเดียวกัน แต่วิธี design work flow มันเป็นอย่างไร

- อ.เดชรัต ระบบการประเมินติดตามผลของ สวรส. ปัจจุบันคือเมื่อมีการให้ทุนไปก็เป็นในระดับโครงการเป็นส่วนใหญ่ ระดับแผนงานก็มีบ้าง และระดับกรรมการ เพราะฉะนั้นจุดสำคัญจะต้องอยู่ที่พัฒนาในการติดตามในระดับของแผนงาน ซึ่งต้องเป็นระบบติดตามที่ Healthy friendly ด้วยจะทำอย่างไร ปัจจุบันมีรายงานกรรมการ สวรส. เป็นครั้งคราวแต่มันไม่ได้มีการเทียบเคียงกับความสำเร็จของสิ่งที่ตั้งเป้าหมายไว้ในแต่ละช่วงเวลา เพราะฉะนั้นก็เสนอว่าควรจะต้องมีการพัฒนาเรื่องของกรอบการติดตามและการประเมินผลในภาพรวม ในระดับแผนงานและแผนงานก็จะวางในระดับย่อยของโครงการ ซึ่งผมก็ได้เล่าว่า สสส.ก็มีการพัฒนาในระบบแผนงานของแต่ละแผน ซึ่งผมคิดว่า สสส.ถูกตั้งคำถามเยอะ เพราะฉะนั้นระบบติดตามก็

ซับซ้อนละเอียด ซึ่งของเราไม่จำเป็นต้องถึงขั้นนั้น แต่ถ้าเกิดเราเริ่มช้าก็จะเจอปัญหาแบบนั้น แต่ถ้าเริ่มเร็ว เราก็จะ defend ระบบของเราได้ ว่าของเราไม่จำเป็นต้องลงรายละเอียดขนาดนั้น

ที่ สสส.ทำ จริงๆผมจะเป็นตัวช่วย Buffer ในลักษณะที่ว่า สสส.เขาส่งงานมา ผมก็เอาจากแต่ละแผนงานมาช่วยกรองให้ เพื่อให้แต่ละแผนงานไม่ต้องมาทำเพิ่มจากที่เราออกแบบกัน เช่น ส่วนที่ สสส.เขามีโจทย์มา เช่นเรื่องภาคีผมคิดว่า สวรส.ก็ต้องตั้งประเด็นว่าภาคีจะต้องเป็นตัวชี้วัดด้วยหรือไม่ หรือเรื่องแหล่งเรียนรู้ จะเป็นตัวชี้วัดด้วยไหม สสส.ถูกตั้งคำถามเยอะมาก เช่น แหล่งเรียนรู้ สสส.เคยเสนอไปว่ามี สมมุติว่า 50,000 แหล่ง อยู่ตรงไหน เพราะว่าเขาต้องไปนำเสนอต่อสภามันก็เลยซับซ้อนพันกัน จริงๆ ประเด็นมันควรจะเป็นคล้าย สวรส.คือการผลักดันในเชิงระบบนโยบายรัฐหรือไม่ในเชิงปฏิบัติการที่จะต้องแก้ไขในเชิงระบบนั้นได้หรือไม่ หรือตัวองค์ความรู้เท่านั้น

ส่วนที่คุณหมอลัดดาพูดว่ามันมีความซับซ้อนกันเยอะ ตอนนี้กำลังจะทำให้เป็นระบบเดียวกันทั้งหมด ซึ่งก็มีปัญหาซับซ้อนในเรื่องของ computer ต้องมาแก้เรื่องเวลาที่ไม่ตรงกัน เพราะเวลาของแต่ละแผนงานมันเริ่มไม่ตรงกัน ในขณะที่ สสส.ก็ต้องการผลงานที่เป็นเชิงงบประมาณในแต่ละปี

-พ.ลัดดา สวรส.กับสสส. เราเหมือนกันอย่างหนึ่งคือ แต่ละแผนงานเริ่มดำเนินงานไม่พร้อมกัน ช่วงเวลาก็ไม่เท่ากัน ที่สำคัญคือ indicator ก็ต่างกัน แต่ละคนก็ต่างมีตัวชี้วัดของแต่ละแผนงาน เพราะฉะนั้นเวลาเราเอามารวมกันเป็นแผนใหญ่ บางแผนก็ไม่ได้ดำเนินการบางเรื่อง ซึ่งไม่ต้องกรอกก็ได้ แต่ดูแล้วมันยิบยับไปหมด แต่ของอาจารย์มีการประเมินทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เชิงปริมาณก็มีการนับชิ้นกิจกรรม แต่เชิงคุณภาพอาจารย์ก็จะมี degree ของความสำเร็จ เช่น การสร้างความรู้ degree รอบแรกก็แค่พัฒนาโจทย์ความสำเร็จอย่างเดียว ต่อมาคือได้สนับสนุนทุน และเพิ่มขึ้นมาคือมีภาคีมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้อันนั้น degree สูงสุดคือการนำองค์ความรู้มาใช้ประโยชน์ เพราะฉะนั้นนี่คือการนับความสำเร็จออกมาเป็นเชิงคุณภาพ เวลากรอกก็ต้องมาทบทวน กรณีพลังเหนือตัวเลขก็ต้องมากรอกและต้องกรอกทุกเดือน

- อ.เดชรัต พลังเหนือตัวเลข ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องเข้าใจ ที่มาหรือความสำเร็จที่เป็นที่มาของความสำเร็จก็จะมีความซับซ้อนอยู่ กรณีรายงานทุกเดือนเป็นแบบ add up ซึ่งเป็นเงื่อนไข สสส.จริงๆผมเสนอให้เป็นรายไตรมาส

-พ.ลัดดา มีอยู่ช่วงหนึ่งที่ สสส ได้เสนอให้ทำรายงานทุก 2 เดือนส่งบอร์ด ทำเป็น time table มีแต่เชิงปริมาณ

- อ.เดชรัต สสส.อาจจะมีปัญหาอยู่อย่างหนึ่ง คือผมย้ำว่าไม่ต้องส่งรายงานกิจกรรมมา แต่ทางเครือข่ายมีความรู้สึกว่ารับไม่ค่อยได้ถ้าไม่รายงานกิจกรรมบางครั้งดูเหมือนไม่ได้ทำงาน ก็เลยกลายเป็นประเด็นและยิ่งเสียเวลาของเขา จริงถ้ารายงานเป็นผลลัพธ์เมื่อเกิดผลลัพธ์แล้วค่อยรายงานยิ่งดี

พ.สัมฤทธิ์ เพราะเขาไม่มี product เขาก็จะต้องรายงาน activity

- นพ.พงษ์พิสุทธ์ โดยรวมผมใช้เป็นเครื่องมือให้ RM ทั้งหมดไปทำงานใกล้ชิดกับเครือข่าย ให้รู้ว่าเขาเคลื่อนไหวอะไร เขามี public activityอะไรบ้าง แต่เป็นกิจกรรมที่เป็น public เราต้องรู้เพราะบางครั้งมันจะโยนมากับสวรส. เรามีปัญหาในเรื่องของการติดตามงานได้ว่าเครือข่ายของเราทำอะไรอยู่บ้าง สวรส.อาจจะต้องมานั่งปรับวิธีการทำงานของเรากับเครือข่ายใหม่

ในเรื่องของตัวชี้วัดต่างๆ ถ้าหลังจากนี้จะต้องมีการทำอะไรให้มันสอดคล้องกันมากขึ้น เพราะหลังจาก comment วันนี้มีตัวชี้วัดหลายตัวนิยามและสิ่งที่ควรจะเป็นยังอาจไม่เหมือนกันเท่าไหร่นัก อาจจะต้องทำความเข้าใจกันอีกครั้งหนึ่ง ประการที่สอง ตรงนี้จะปรับไปใช้กับเครือข่ายต่างๆ ของเราได้อย่างไร การ

ประเมิน ตัวชี้วัดและการวัด มัน user friendly และมัน Time consuming ขนาดไหน อาจารย์มีความคิดเห็นว่าอย่างไร จะไม่คุ้มกัน

- อ.เดชรัต อยากจะได้อาสาสมัคร 3 แผนงาน คือถ้าประเมินจากตรงนี้ 80 เปอร์เซ็นต์น่าจะได้ แต่ไม่อยากเดาสุ่ม แต่อาจมีปัญหาเรื่องเวลา ตรงนี้จะส่งผลงานส่วนนี้ให้ก่อนแล้วมาลองทำดูว่า 3 กรณีจะใช้ได้หรือใช้ไม่ได้ อย่างไร

-อ.แต้ม อยากได้แผนงานภายในหรือภายนอก

-อ.เดชรัต อยากได้ตามสมัครใจ จะได้ไม่มีข้อจำกัดในการให้ข้อมูล

- นพ.พงษ์พิสุทธ์ การประเมินผมรู้สึกว่าเราต้องไปดูเชิงคุณภาพ พอเราเอามา Score คะแนน ความมีคุณภาพ ผมไม่มี question คิดว่าเราคงพอบอกได้ว่ามันเป็นอย่างไร แต่พอไปแปลงออกมาเป็น score รู้สึกว่าตัวชี้วัดมัน subjective มาก

- อ.เดชรัต กรณีที่ผมทำเรื่องธรรมภิบาลระบบไฟฟ้า เราทำ score เหมือนกันแต่เน้นสิ่งที่จะเอาไปปรับปรุงมากกว่าที่จะเป็นเรื่องของ score แต่ในบริบทที่เราจะต้องรายงานต่อคนอื่น มันก็หนีไม่พ้นที่จะต้องสรุปออกมาเป็นอะไรบางอย่างที่เป็นตัวเลขสุดท้าย แต่ผมให้ความสำคัญว่าแนวทางการปรับปรุงมันจะทำอย่างไร ได้มากกว่า ผมเองเชื่อว่าถ้าเราทำดีๆ สุดท้ายน่าจะออกมาเป็น guide line ในแนวทางมากกว่าที่เราจะไปกังวลกับเรื่องของ score จริงๆ indicator มันต้องออกมาก่อนแล้วบอกว่า indicator เหล่านี้ทำได้หรือไม่ใน 1 ปี แล้วค่อยมาปรับกัน ไม่ใช่ทำงานไปก่อนมาตั้ง indicator กันทีหลัง อย่างไรก็ดี ผมคิดว่าเท่าที่ดูขั้น sensitive ผมก็รู้สึกว่าผลของสวรส.แม้ว่าจะมีหลายข้อที่เห็นว่าเป็นปัญหาบ้าง แต่พอมาชั่งน้ำหนักผลก็ออกมาปานกลาง ระดับสูง ผมก็พยายามเทียบเคียงความรู้สึกในใจผมกับองค์กรอื่นๆที่ใกล้เคียงกันก็อยู่ในเกณฑ์อย่างนี้เหมือนกัน ผมก็รู้สึกว่าค่ามันไม่ได้ทำให้เกิดการบิดเบี้ยวมากนัก

-อ.แต้ม องค์กรที่จะทำต้องมีอายุเท่าไร

-อ.เดชรัต เท่าไรก็ได้ ถ้าอยู่ในช่วงเริ่มต้นไม่ใช้การประเมิน แต่ให้เขาดิ้กว่าสิ่งเหล่านี้พร้อมปฏิบัติหรือไม่

- นพ.พงษ์พิสุทธ์ สิ่งที่กังวลคือวิธีให้ score มัน standardized จัดการเรื่อง bias ออกไปได้มากขนาดไหน โดยเฉพาะต่อไปหากไม่ใช่อาจารย์เข้ามาทำ แล้วคนอื่นเอาเครื่องมือนี้มาใช้ มันจะ standardize ได้อย่างไร แล้วมัน Reflect ในส่วนที่เป็นประเด็นนั้นๆ ขององค์กรมากน้อยขนาดไหน ประการที่สองคือ scoreนั้นๆ มันใช้เปรียบเทียบกันระหว่างแผนงานได้หรือไม่ แล้วเปรียบเทียบแล้วเผยแพร่ออกไปแล้วจะมีประโยชน์หรือไม่ sensitive หรือไม่

- อ.เดชรัต ในความเห็นเบื้องต้นไม่ควรเปรียบเทียบ เพราะบริบทการทำงานของแต่ละที่ค่อนข้างแตกต่างกัน จุดสำคัญน่าจะเน้นที่จุดที่เขาจะปรับปรุงได้ แต่อาจจะมีนัยยะในเชิง aggregateได้อย่างไร โดยภาพรวมแล้ว ถ้าหากหลายแผนงานรวมกันจะมีปัญหาในข้อนี้เยอะ มันย้อนมาสู่ว่า สวรส. มีระบบอะไรที่หละหลวมไปทำให้หลายแผนงานมีปัญหาในข้อนี้

- นพ.พงษ์พิสุทธ์ ใช้ในการพัฒนา ไม่ใช่ detect ปัญหา ถ้า clear อย่างนี้ก็ OK

-พ.สัมฤทธิ์ อาจารย์มาพัฒนาระบบนี้ขึ้น แล้วต่อไปจะเป็นอย่างไร

- นพ.พงษ์พิสุทธ์ โดยรวมมันจะต้องฝังอยู่ในระบบของ สวรส. เพราะคิดว่าระบบนี้มันมีประโยชน์เพราะมองมากกว่าเรื่อง Manage ทั่วๆ ไป แต่เป็นเรื่อง design management ของระบบนี้ด้วยว่ามัน accountable มัน

Transparency ต่างๆ มากน้อยแค่ไหน แต่ไม่รู้ว่าในที่สุดแล้วมันจะทำทุกปีหรือทุก 4 ปี หรือมันจะ time consuming ขนาดไหน แล้วการใช้ประโยชน์มันจะเป็นอย่างไร

- อ.เดชรัต การประเมิน สวรส.ครั้งนี้ จะ time consume เนื่องจากว่าภาพรวมก็เลยต้องดูหลายอันเพื่อชั่งน้ำหนักว่า เราจะตอบข้อนี้อย่างไร แต่ถ้าเป็นแต่ละแผนงาน น่าจะตอบได้ทันที คือ design ไว้ในอนาคตก็น่าจะดีต้องเป็น self assessment แต่สำคัญคือไม่ควรจะเปรียบเทียบเพราะพอเป็นหน่วยงานของมหาวิทยาลัยแล้วมันจะกลายเป็นกรณีที่ทำให้เป็นแต้ม แต่งานชิ้นนี้ไม่ได้ออกมาเป็นอย่างนั้น เราเน้นเรื่องของการทำครบว่ามันเป็นสิ่งพื้นฐานของการมีธรรมาภิบาลที่ดีถ้าคุณได้ดำเนินการครบถ้วนตามความจำเป็น นี่เป็นเหตุผลที่ผมอยากจะเช็คว่ามันมีความจำเป็นจริงหรือไม่ในระดับแผนงาน คือตัวชี้วัดแต่ละข้อมีความจำเป็นจริง แต่ประเด็นย่อยแต่ละตัวมันมีความจำเป็นจริงหรือไม่ จึงอยากลงไป observe ในแต่ละแผนงาน

- อ.ณี ขออนุญาตแลกเปลี่ยนอยู่ 2 ประเด็นคือ เรื่องของการเปรียบเทียบ ซึ่งแน่นอนว่าเปรียบเทียบไม่ได้เพราะการกำกับที่ดีไม่ใช่เพื่อผลเสียผลได้ แต่เป็นการกำกับที่ดี ประเด็นที่สอง แม้ว่ามันจะเป็น self assessment แต่ สวรส.เป็นตัวกำกับ เพราะฉะนั้นต้องมีระบบตรงนี้ว่าเราจะ self assessment ของตัวสวรส. และตัวแผนงานอย่างไร

- หมอสัมฤทธิ์ ผมไม่รู้ว่าเฟสต่อไปที่อาจารย์จะทำเป็นอะไร เราต้องการฝังเข้าไปแล้วทำระบบ self assessment เพราะฉะนั้นที่เราบอกว่าเราจะไปหาหน่วยที่จะเป็น pilot คือให้เขาลองทำ self assessment ใช่หรือไม่ผมกำลังมองว่าถ้าเป็น self assessment อาจารย์ต้องลงไปดูเอง แล้วดูว่าเขา self assessment กับเรา self assessment มันเหมือนหรือต่างกันอย่างไร

- นพ.พงษ์พิสุทธ์ มันต้องมี 2 stepคือ two development 1)ต้อง modified กับเครือข่ายก่อน แล้ว self assessment เป็นอีก step หนึ่ง

- อ.เดชรัต ไม่ใช่ให้เขาลอง self assessment คือผมลงไปนั่งทำด้วยกัน ไม่ใช่โยนลงไป ผมกังวลในเรื่องของทัศนคติมากกว่าที่ไม่อยากจะเป็น self assessment เลย ผมอยากดูทัศนคติอย่างใกล้ชิดว่าเมื่อเห็นตรงนี้พร้อมกันแล้วรู้สึกอย่างไร ผมคิดว่าทุกข้อทัศนคติเป็นตัวนำ ถ้าเรามีทัศนคติที่เข้าใจตรงกันก็จะเข้าใจได้ แต่ถ้าเราเห็นตรงกันว่าไม่ควรจะเป็นข้อนี้ สำหรับแผนงานนี้ก็จะได้ลบออกไปด้วยความเข้าใจที่ตรงกัน

- นพ.พงษ์พิสุทธ์ คนที่เข้าร่วมต้องเป็นระดับผู้จัดการแผนงานหรือไม่

- อ.เดชรัต ไม่จำเป็น ผมอยากจะลองต่ำกว่านั้น แต่ว่าก่อนที่จะจบ ผู้จัดการแผนงานก็ต้องมาช่วยดูด้วย แต่ถ้าผู้จัดการแผนงานอยากจะเข้ามาร่วมด้วย โดยเฉพาะครั้งแรกกับครั้งสุดท้ายก็ยิ่งดี ผมคิดว่าน่าจะทำเป็น workshop หรือกึ่ง workshop ก็ควรจะออกแบบใช้เวลาในระหว่าง 3-5 วันทำงานของคนในแผนงานรวมกับ 3-5 วันทำการของผมต่อครั้ง ใน workshopที่ผมนั่งอยู่ด้วย แต่ผมว่าถ้าส่งไปเลยบางทีเขาจะบอกว่าใช้เวลาเยอะกว่านั้น แต่จริงๆ ไม่ได้ทำเพราะ มันรู้สึกว่าไม่อยากทำ มันก็จะไปค้างอยู่ ผมก็เลยออกแบบเป็น workshop

- นพ.สัมฤทธิ์ คือถ้ามันไม่ได้เป็น time consume ขึ้นมาก็คงจะยินดี อย่างน้อยก็เพื่อพัฒนาระบบของผมเอง และอยากจะรู้ว่าเจ้าหน้าที่เขามองอย่างไร ถ้าไม่ใช่ 3 วันติดกันน่าจะ OK

- นพ.พงษ์พิสุทธ์ ที่สำคัญถ้าไม่ใช่ผู้จัดการแผนงานก็จะดี เพราะเป็นเรื่องยากมากที่จะให้เขามาทำ 3 วันด้วยเรื่องนี้เรื่องเดียว

- อ.เดชรัต ผู้จัดการแผนงานไม่ได้หมายความว่าวันแรก วันสุดท้าย เพียงแต่ว่า ณ จุดวันเริ่มต้นและตอนวันจบอยากให้มาช่วยแสดงทัศนะว่ามีความเห็นอย่างไรในสิ่งที่ผมและลูกน้องท่านทำมาว่ามันใช่หรือไม่ใช่อย่างไร

- นพ.พงษ์พิสุทธ์ ถ้าเครื่องมือมันง่าย ก็จะฟังง่าย ถ้าเครื่องมือมันยากก็จะมีปัญหาในระยะยาวว่าต่อไปใครจะมาคุมทำตรงนี้

- อ.เดชรัต ผมอยากได้แผนงานที่เป็นในลักษณะ สวรส.ดำเนินการเอง ส่วนเรื่องเครือข่ายต้องไปประสานทางเครือข่าย คิดว่าไม่เกินเดือน ต.ค.

-อ.แต้ม สสท(นพ.วิชัย) , สวปก.(พ.สัมฤทธิ์) ,กระจายอำนาจ (อ.แต้ม) โดยแต้มจะประสานให้

- นพ.พงษ์พิสุทธ์ อยากได้ Recommendation ของการปฏิบัติงาน

- อ.เดชรัต จะทำข้อเสนอแนะมาตรฐานการปฏิบัติงาน ภายในเดือน กย. และทดลองกับเครือข่ายเสร็จในเดือน ตค. นี้ ซึ่งอันนี้อยู่นอกสัญญาเดิม

****

3.รายชื่อการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เรื่องดัชนีชี้วัดธรรมาภิบาลหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยระบบสุขภาพและผู้บริหารและเจ้าหน้าที่หน่วยบริหารจัดการงานวิจัย

ทางโครงการวิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ไปแล้ว 14 ท่านดังมีรายชื่อ ดังนี้

ลำดับ	ชื่อ-นามสกุล	หน่วยงาน	ตำแหน่ง	วันสัมภาษณ์
1	นพ.วิพุธ พูลเจริญ		อดีตผู้อำนวยการ สวรส.	21 ตค. 2551
2	ทพ.ศิริเกียรติ เหลียงกอบกิจ	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)	ผู้อำนวยการสำนัก 2 แผนปัจจัยเสี่ยงรอง	22 ตค. 2551
3	นพ.สัมฤทธิ์ ศรีดำรงสวัสดิ์	สำนักงานวิจัยเพื่อการพัฒนาหลักประกันสุขภาพไทย (สวปก.)	ผู้อำนวยการ	28 ตค.2551
4	นพ.ฑิณกร โนรี	สำนักงานวิจัยและพัฒนากำลังคนด้านสุขภาพ (สวค.)	ผู้จัดการ	29 ตค. 2551
5	ดร.จรวยพร ศรีศศลักษณ์	สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข	ผู้จัดการหน่วยบริหารจัดการความรู้	28 ตค.2551
6	ผศ.ดร.วีระศักดิ์ พุทธาศรี	IHPP	รองผู้อำนวยการ	4 พย.2551
7	นพ.พินิจ ฟ้าอำนวยผล	สำนักงานพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารสุขภาพ	ผู้อำนวยการ	20 พย. 2551
8.	ดร.จรวยพร ศรีศศลักษณ์	สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข	ผู้จัดการหน่วยบริหารจัดการความรู้และแผนงานกระจายอำนาจ	12 กพ.2552
9.	คุณสุอังคนา แก้วบุญเรือง	แผนงานวิจัยและพัฒนาระบบสื่อสารสุขภาพสู่ประชาชน	ผู้ช่วยผู้จัดการ	13 กพ. 2552
10	ดร.จรวยพร ศรีศศลักษณ์	สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข	ผู้จัดการหน่วยบริหารจัดการความรู้และแผนงานกระจายอำนาจ	22 กพ. 2552
11	นพ.วิชัย เอกพลากร	สำนักงานสำรวจสุขภาพประชาชนไทย(สสท.)	ผู้จัดการ	23 มีค. 2552
12	ดร.ถวิลวดี บุรีกุล	สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า	ผู้อำนวยการ	26 มี.ค.2552
13.	การประชุมระดมความคิดเห็น (Focus group)	สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข	ผู้จัดการ และเจ้าหน้าที่	10 เมย. 2552

ลำดับ	ชื่อ-นามสกุล	หน่วยงาน	ตำแหน่ง	วันสัมภาษณ์
14.	ภญ.ศรีเพ็ญ ตันติเวสส	โครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ (HITAP)	นักวิจัยอาวุโส และหัวหน้าฝ่ายฝ่ายวิเทศสัมพันธ์	27 เมย. 2552

3.ถอดเทปการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เรื่องดัชนีชี้วัดธรรมาภิบาลหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยระบบสุขภาพและผู้บริหารและเจ้าหน้าที่หน่วยบริหารจัดการงานวิจัย

1.สัมภาษณ์ นพ.วิพุธ พูลเจริญ อดีตผู้อำนวยการ สวรส.

21 ตุลาคม 2551

อ.เดชรัต – สวรส. มีความตั้งใจที่จะศึกษาธรรมาภิบาลในระบบ สวรส. รวมถึงสถาบันลูก แต่สวรส.ยังไม่เข้าใจว่าธรรมาภิบาลคืออะไร เช่น คือตัวชี้วัด หรือเป็นตัวที่สวรส.จะไปกำกับสถาบันลูก หรือว่าตัวสวรส.เองจะต้องตั้งต้นก่อน ขอถาม 2 คำถาม คือ 1. ในสมัยแรกที่คุณหมอเป็นผู้อำนวยการ คำว่า ระบบธรรมาภิบาลของ สวรส. คืออะไรและถ้าไม่นับคำตอบที่คุณหมอตอบ ให้ไปค้นเอกสารอะไร บางอย่างที่มันเป็นตัวแสดงออกถึงคำว่า ระบบธรรมาภิบาล คุณหมอจะเสนอประเด็น หรือเอกสารไหนเพื่อที่จะสื่อให้เห็นถึงคำว่าธรรมาภิบาลของ สวรส.

นพ.วิพุธ – ผมเข้าใจว่าเราพูดถึงระบบธรรมาภิบาลอันนี้คือ governance ถ้าพูดถึง governance ผมเข้าใจว่ากระบวนการที่เชื่อมโยงระหว่างตัว board สวรส. เพราะ board ถือว่าเป็นกลไก governance ของสวรส. กับการปฏิบัติ คือ เราไม่ได้ดูเฉพาะการให้นโยบาย แต่การที่จะให้ส่วนนี้ลงไปและนำไปปฏิบัติกลายเป็น frame สำคัญของ governance มันจะทำไม่ทัน เป็นธรรมาภิบาลไม่เป็นธรรมาภิบาลไม่ใช่ประเด็น แต่ว่าถ้าสมมติมองใน frame work แบบนี้ ตัวเอกสารที่มองอันแรก คือ ตัวรายงานการประชุม ตัวการกำหนดนโยบาย ตัวการกำหนดแนวทาง guideline ของ สวรส.ที่จะนำไปสู่การปฏิบัติ ในสมัยผมปัญหาคือ เรามองเรื่องของการกำกับ เป็นองค์กรที่ไม่ต้องถูกคุมด้วยระบบ ระเบียบแบบภาคราชการ เช่น กพร. สำนักงบประมาณ ใครต่อใครที่จะต้องมานั่ง เพราะว่ากระบวนการนั้นเป็น part หนึ่งของ governance เพราะว่าคุณมา over rule board ได้เลย เพราะถ้าคุณไม่ทำอย่างนี้คุณทำไม่ได้ แต่ว่าเดิม สัญญาณที่กรรมการส่งมา คือ อย่าออกระเบียบเยอะ แล้วก็มาว่าตัวที่สำคัญที่สุด คือ กรอบ แนวทาง วิธีการ เพราะว่าจริงๆ เงิน สวรส.ไม่ได้เยอะมาก แล้วก็สามารถที่จะทำตัวนี้ให้มันเกิดมา เพราะฉะนั้นกระบวนการวาง สมมติยกตัวอย่างเช่น ตัว governance จะมีประเด็นเรื่อง ทิศทางหรือเป้าที่จะไปชัดเจนหรือเปล่า เพราะถ้าพูดแบบกว้างๆ คลุมเครือก็จะมีปัญหาเหมือนกัน เพราะอันนี้ก็เป็น interact ระหว่างคนของหน่วยงานองค์กร กับ board สมมติสมัยที่ผมวางผมจะวางเรื่องระบบการปฏิรูประบบสุขภาพ เราจะมีเรื่องระบบการปรับเปลี่ยน เรื่องกฎหมาย จะมีเรื่องกระบวนการ.(3.50)..ในอีก 3 ปี คือ มี plan frame กับมีตัวรูปลักษณะที่จะทำให้เกิดขึ้น ความรู้ที่จะทำให้เกิดขึ้น โครงสร้างกลไกที่จะ generate ความรู้เรื่องนั้นๆ ตลอดจนกระทั่งการ support กลไกภายนอก เช่น รัฐบาล สมมติยกตัวอย่างวางไว้แบบนี้แล้ว ธรรมาภิบาลจะดีหรือไม่ดี ก็ไปดูตามกรอบนี้ โดยที่เราไม่ได้มีปัญหากับตัวระเบียบ ขั้นตอนกับภายนอกเท่าไหร่ เพราะฉะนั้นผมมองว่าถ้าจะเก็บข้อมูลแบบนี้ คือ ข้อมูลของบอร์ด ข้อมูลของนโยบายที่วางเอาไว้ ข้อมูลของนโยบายที่ approve กับตัวปฏิบัติการ คือ ปฏิบัติการมัน serve ตรงนี้หรือไม่ .....กระบวนการประเมินผลนโยบาย อีก 2 ปี (หมายถึงประเมินผลส่วนย่อยของงานและประเมินผลสวรส.) เพราะว่าในกระบวนการถูกวางไว้ด้วยขั้นตอนเหล่านี้อยู่แล้ว แต่มาดูผล feedback ที่ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยน

อ.เดชรัต – ผมขอถามคุณหมอ ประเด็นอาจจะ specific คือเขาเคยให้อาจารย์ฉัตรวรัน ประเมินและสุดท้ายก็เลิกประเมินไป เลยทำให้ปัจจุบันไม่มีระบบประเมิน สวรส คุณหมอพอจะทราบหรือไม่

นพ.วิพุธ – ผมไม่รู้ว่าอาจารย์ฉัตรวรัน ประเมินเรื่องอะไร คืออาจารย์ฉัตรวรัน เคยทำงานกับผมอยู่ระยะหนึ่ง แต่ไม่รู้ว่าเขามาประเมินเมื่อไหร่ อาจารย์ฉัตรวรันมาประเมินหลังผม เพราะฉะนั้นการประเมินเป็นส่วนหนึ่งของธรรมาภิบาล ไม่อย่างนั้นจะรู้ได้อย่างไรว่ามันสำเร็จอะไร ได้อย่างไร แล้วทำไมถึงได้เลิกระบบการประเมินในเมื่อก่อนนี้แต่ละโปรแกรมถูกประเมินหมดเลย

อ.เดชรัต – แล้วตัว สวรส.แต่ก่อนกรอบการประเมินเป็นอย่างไร

นพ.วิพุธ – ผมถูกประเมินทุกปี และ 3 ปีมีประเมินองค์รวมและประเมินบอร์ดด้วย เช่น TDRI ประเมินบอร์ด ประเมินภาพใหญ่ กติกานี้เป็นมติของบอร์ด เพราะถ้าบอร์ดบอกไม่ต้องประเมิน ก็ช่วยไม่ได้เพราะ governance ของคุณเป็นแบบนั้น และ comment board ได้ คือตรงนี้มันเป็นเรื่อง ตกลงผลการประเมินคุณจะใช้อย่างไร partหนึ่งของการประเมิน สมมติเราประเมินองค์กรย่อยของสวรส. เราก็มาจัดการตรงนี้ เช่น ประเมินของวิโรจน์ เราใช้ฝรั่งจากเนเธอร์แลนด์เข้ามาช่วยประเมินด้วย โครงการ IHPP โครงการทุกโครงการก็ถูกประเมินมาในลักษณะนั้น คำถามใหญ่คือ แล้วทำไมหลังจากนั้นไม่ประเมิน ยกตัวอย่างเช่น ตัวที่จะเลิกหรือไม่เลิก ก็ไม่ได้ประเมิน

อ.เดชรัต – ขอถามอีกประเด็นหนึ่ง คือ กรณีที่สวรส.เป็นองค์กรผู้รับทุน สมมติในแผนงานหนึ่งจาก สสส. แล้ว สสส.ก็ตั้ง steering committee ขึ้นมาเพื่อที่จะดูแลในโครงการนั้น สมมติเป็นแผนงาน IHPP ได้ทุนจาก สสส. แล้วก็เกิดเป็นประเด็นปัญหาในปัจจุบันว่าแล้ว สวรส.มีบทบาทในเชิง governance ต่อโครงการนั้นอย่างไร ซึ่งแผนงานนั้นมีที่มาของเงินแหล่งเดียว คือ สสส. และ สสส.ก็มี steering committee ของตัวเอง คุณหมอเคยเจอในช่วงคุณหมอหรือไม่

นพ.วิพุธ – มันต่างกันตรงนี้ คือ เราเป็นตัว set up สสส.ขึ้นมา เพราะตอนนั้นยังไม่มีมันอยู่ในระยะเริ่ม และที่สำคัญคือว่าตัวโครงการที่ก่อขึ้นในสมัยผมทาง สวรส.เป็นคน set ให้มีขึ้นมา ในกรณีระยะหลังไปถูกกำหนดโดยคนอื่นๆ ให้มันต้องลงมาตรงนี้ แปลว่าคุณไม่ได้มีไว้ในนโยบายของ สสส.ตั้งแต่ต้น คือเขาขอให้ทำในนาม สวรส. แล้วคุณก็ไปรับสมอ้างเขามาทำ

อ.เดชรัต – คือในกรณีนี้ก็ถือว่าจริงๆไม่น่ารับ

นพ.วิพุธ –อันนี้เป็นปัญหาทาง governance คำถามใหญ่คือ ตกลงคุณต้องไปตอบบอร์ดของคุณ คุณรับอันนี้มาแล้วมันตอบนโยบายที่คุณบอกเขาไว้อย่างไร หรือตรงต้นไม่มีนโยบายอะไรเลยก็รับอะไรก็ได้ เพราะมันมีตัวอย่าง ผมขอยกตัวอย่างที่ค่อนข้างจะ confuse เรื่องการทำ health .. เดิมกระทรวงสาธารณสุขเป็นคนจ่ายเงิน ตอนนี้ปรากฏว่าพอทำแบบนี้แล้วกระทรวงสาธารณสุขไม่ได้จ่ายเงินเลยแต่ สสส.เป็นคนจ่ายเงิน คำถามคือแล้วตกลงตอนจบจะเป็นอย่างไร สสส.จะเป็นคนจ่ายเงินไปตลอดหรือไม่ คือเดิมเขาจ่ายเงินของเขาอยู่แล้วและเขาเพิ่มวงเงินเขาขึ้น แต่ถึงเวลาคุณเอาเงินไปใส่แทนเขา มันก็มีคำถามตามมาว่า ในเชิงนโยบายมันเป็นบทบาทของใคร เพราะไม่อย่างนั้นเราก็จะเจอปัญหา ซึ่งสสส.ในช่วงที่ผมอยู่ เรารับจ้างกระทรวงที่จะทำ เรารับ contract และเราก็ลงเพิ่มเพื่อให้ตัวรูปแบบมันสมบูรณ์ขึ้น เพราะว่าเราต้องการที่จะพัฒนาให้มันเป็นรูปแบบแต่มันเป็นของเขา

อ.เดชรัต – แล้วในกรณีที่อยู่ในแผนของ สวรส. แต่ว่าในการทำงานไปได้ทุนของ สสส.และสสส. เหมือนกับมี domination มาถ้าแบบนี้ สวรส.จะทำอย่างไรในเชิง governance ให้มันอยู่ภายใต้ระบบของสวรส.ด้วย

นพ.วิพุธ – ประเด็นใหญ่ คือ ตอนที่วาง objective ,mechanism และวิธีการทำงาน เราวางอย่างไร สวรส. ตอนที่ผมอยู่ สมมติว่าผมได้เงินจาก Rocky fellow มา 7 ล้าน และเราทำตามข้อเสนอที่เราวางเอาไว้คือการปฏิรูประบบสุขภาพ ซึ่งข้อเสนอการปฏิรูประบบสุขภาพเป็นข้อเสนอของนโยบายที่เราวางไว้ตั้งแต่ต้น

เพราะฉะนั้นตอนนี้เรามาเบรกทำเรื่องนั้น เรื่องนี้ ที่ทำอยู่ ก็โอเค เพราะเราทำตาม framework ของเรา ไม่ได้ทำตาม framework ของเขา

อ.เดชรัต – สมมติว่าพอรับแล้ว เขาเกิดมี set steering committee เหมือน สสส.เพราะ สสส.ต้อง set steering committee คราวนี้ steering committee ก็พาไปไหนต่อไหน

นพ.วิพุธ – นี่คือประเด็นสำคัญใหญ่ ซึ่งเราเจอทั้ง สวรส.และ สสส. คือ steering committee steering ตาม mandate ของ สวรส.และสสส.หรือเปล่า คือจะมีคำถามว่าเวลาที่ set steering committee แล้วsteering committee ไม่เคยรู้นโยบายคุณเลย เขาไม่รู้ว่าเขา accountable ต่อการที่จะต้องทำตามนโยบายคุณ เขาก็เอาตาม idea เขา เราเจอปัญหาเรื่อง inconsistencyของความเห็นด้วย เราเจอ steering ทั้งของสสส.และ สวรส. ครั้งที่ 1 มาแบบนี้ ครั้งที่ 2 มาอีกแบบหนึ่ง ผมเจอเพราะทำอีกโครงการหนึ่งเรื่องเอดส์ เขาไป set ของ สสส. มาทำเรื่องเอดส์ เงิน 500 ล้านหนึ่งปีเขาปล่อยอันนี้ไม่ได้เลยเพราะว่าเขาเปลี่ยนไปเปลี่ยนมา / ตกลงหนึ่งปีเงินที่คุณหมดไปกับการบริการจัดการ แบบเทน้ำเทท่าหนึ่งร้อยล้าน แล้วมันมีผลกระทบอะไรขึ้นมา ที่เหลือปล่อยไม่ได้เลยเพราะว่ากรรมการมีความเห็นไม่ตรงกันทุกการประชุม

อ.เดชรัต – เขา accountable ต่อ สวรส.หรือ accountable ต่อใคร

นพ.วิพุธ – เขาก็ไป accountable ต่อกรรมการชุดที่มีคุณมีชัยมา เพราะเขาเป็นคนบอกว่าจะให้หรือไม่ให้ แต่คำถามคือ แล้วตกลง สวรส. โดยบอร์ด เข้าไปเกี่ยวข้องกับเรื่องนี้หรือไม่ นี่คือคำถาม

อ.เดชรัต – จริงๆ สวรส.ต้องตั้งคำถามตั้งแต่ต้นถ้าจะรับในนาม สวรส. การเข้าไปมีส่วนของ สวรส.จะเข้าไปอย่างไร

นพ.วิพุธ – ที่สำคัญที่สุดเบื้องต้นมันตอบ mandate ของ สวรส. อย่างไร ถ้าตอบอันนี้ไม่ได้ผมว่าไม่ใช่ประเด็นแล้ว

อ.เดชรัต – ณ วันนี้ถ้าจะแก้โจทย์ ปมข้อแรกที่จะแก้ในกรณีที่รับทุนจาก สสส.แต่ว่า สวรส.ไม่ได้เข้าไปมีบทบาทจริงๆ ไม่ได้มีส่วนเข้าไปกำกับ หรือ governance จริง ปมข้อแรกที่น่าจะแก้คืออะไร

นพ.วิพุธ – สวรส. ต้องวางจุดยืนของตัวเองก่อนว่า แต่ละโครงการจะเอาอย่างไร ยกตัวอย่างเช่น วันนี้แต่ละโครงการ สวรส.คิดว่าจะให้เขาไปไหน ไปอย่างไร แล้วเคลียร์กับบอร์ด เพราะว่าไม่ใช่ตัวเขาเองที่ governance เพราะถ้าเขาไม่ทำบรรทัดฐานนี้ขึ้นมา ที่ผมเจอปัญหาเพราะว่า ผมมีคนของเขาที่เป็น RM มา consult ผม เวลาที่คุณเอาข้อประเด็นมาคุยคุณต้องชัด ถ้าคุณไม่ชัดคุณจะให้ผม consult เรื่องอะไร ผมก็ไม่รับ เพราะพูดกันก็ไม่รู้เรื่อง ซึ่งนี่คือปัญหาใหญ่ คือเราตั้งคำถามว่าตกลงหลายเรื่องคนของ สสส.ชัดหรือไม่ คนของสสส. และผู้อำนวยการ สวรส. ชัดในเรื่องนี้หรือไม่ เพราะถ้าคุณไม่ชัดคุณจะเอาไปพูดกับบอร์ดได้อย่างไร และนี่กลายเป็นปัญหากระบวนการ governance /ตกลงไม่มีใครชัดเลย บอร์ดไม่เคยรู้เลยว่ามันกะรุ่งกะริ่ง บอร์ดก็เข้ามาช่วยในงาน governance ไม่ได้ มันมีช่องว่าง(gap) ตรงนี้ แล้วพงศ์พิสุทธิ์ก็ไม่รู้ว่าตรงนี้จะทำอย่างไร ซึ่งอย่างไรต้องมีบางคนวางก่อนว่าจะเอาอย่างไร แล้วเอาอันนี้ไปปรึกษากับบอร์ดได้ ผอ.ของสวรส.ต้องวางกรอบให้ได้

2.สัมภาษณ์ ทพ.ศิริเกียรติ เหลียงกอบกิจ ผู้อำนวยการสำนัก 2แผนปัจจัยเสี่ยงรอง สสส.

22 ตุลาคม 2551

อ.เดชรัต - อยากจะปรึกษาว่าในแง่มุมมองของ สสส. และมีความเห็นในแง่มุมนี้อย่างไร / ประสบการณ์ที่ผ่านมาบทบาทของ สสส.ต่อเรื่องนี้ /สวรส.ได้ take action ในแง่มุมของนโยบาย/องค์กร

นพ.ศิริเกียรติ - ที่ผ่านมาเราไม่นึกถึงประเด็นนี้ คือ เราทำงานกับหลายๆองค์กรที่รับทุนในการดูแลแต่ละเรื่องๆ เราก็เหมือนว่า เราเป็นคนช่วยกำกับทิศทาง ส่วนองค์กรรับทุนเหมือนกับรับไป manage / steering คือว่าดูเรื่องเชิงนโยบาย กำกับทิศทาง ประสาน นำเสนอ ตัวผู้จัดการแผนกับองค์กรที่รับทุน เราไม่ได้ดูความสัมพันธ์ข้างใน (เคยได้ยินผู้จัดการคนปัจจุบัน ท่านก็พูดถึงว่ามันเป็นความสัมพันธ์ที่ยังจัดไม่ลงตัว) ที่คุยล่าสุดคือ เราพยายามจะเอาทั้ง 2 ชุดให้มาซ้อนกันมากที่สุด จะเป็นอันเดียวกันเลยจะได้หรือไม่ แต่เราไม่รู้ว่าแบบนี้ สวรส.จะเห็นด้วยหรือไม่

อ.เดชรัต - คุณหมอได้ลองคุยกับทาง สวรส. โดยตรงหรือไม่ในประเด็นที่ว่าจะพยายามจัดชุดให้ตรงกัน

คุณตา - ..คุยกันถึงเรื่องบริหารจัดการและความชัดเจนทั้งหลายด้วย ศึกษาโครงสร้างการทำงานของคนพิการกับตัวโครงการของ สวรส. จะเป็นในลักษณะของเครือสถาบัน ซึ่งเขาจะออกระเบียบ..ซึ่งเท่าที่ทราบความก้าวหน้า คือที่ คุณหมอวัชรา ส่งรายชื่อมาทั้ง 2 ส่วน ทั้ง steering ของ สสส. และคณะกรรมการของเครือสถาบันชุดนี้ มันจะมีความแตกต่างกัน แต่ว่าจริงๆ แล้วเราพยายามที่จะคุยกันว่าถ้าเป็นชุดเดียวกันได้ก็จะดี พยายามที่จะให้เหลื่อมกันน้อยที่สุด ซึ่งได้คุยกันเบื้องต้นพร้อมกับ นพ.พงษ์พิสุทธิ์ เฉพาะของคนพิการ

อ.เดชรัต – แต่ว่ากลับมามันยังไม่ตรงกันทีเดียว

คุณตา – อาจจะเป็นเพราะ เนื่องจากว่าเครือสถาบันอันนี้อาจจะมีภารกิจหลายๆ ส่วนที่มันไม่ใช่เฉพาะของแค่ภารกิจของ สสส.เท่านั้น อาจจะมีอันอื่นด้วย ซึ่งถ้าใช้ steering ชุดเดียวกันอาจจะไม่ cover ทั้งหมดหรือเปล่า ในพันธกิจของเขาจริงๆ (ตามความเข้าใจของตาเอง)

อ.เดชรัต – อันนี้ก็ สวรส.พยายามจะพูดอย่างนั้น แต่ว่าในทางปฏิบัติก็ไม่รู้ว่าเป็นอย่างไร

คุณตา – คุณหมอวัชรา ส่งร่างระเบียบ ฯ ส่งมาให้ดูด้วย เท่าที่อ่านดู มันจะมีภารกิจค่อนข้างมากกว่าที่ สสส. สนับสนุนไปด้วย เพราะเขาจะมองเชื่อมโยงในส่วนของระบบบริการ เหมือนกับไปตอบโจทย์ภาพใหญ่ของ สวรส. ในเชิงของตัวระบบสาธารณะ ระบบวิจัยสุขภาพ ระบบสุขภาพภาพใหญ่ ซึ่งเข้าใจว่าเป็นพันธกิจหลักของสวรส. ที่จะต้องทำงานเชื่อมโยงกับ สช.ด้วย เข้าใจว่าเขาคง set โครงสร้างให้มีความเชื่อมโยงกับหลายๆ องค์กร

อ.เดชรัต – แต่เขาก็ไม่ได้ชี้แจงว่าเขาเปลี่ยนไปจากที่คุยกันไว้ว่าเหลื่อมกันให้มากที่สุด คือ ยังไม่ได้มีโอกาสคุยกัน

คุณตา - คือยังไม่ได้คุย คุณหมอแค่ส่งมาให้ดู แต่เท่าที่ดูรายชื่อทั้ง 2 ส่วน ก็จะมีรายชื่อของ สสส. คือ มีชื่อของ นพ.ศิริเกียรติ ทั้ง 2 ส่วน คิดว่าปัญหามันอาจจะน้อยลง ถึงแม้จะไม่ใช่ชุดเดียวกัน แต่ว่าก็ยังมีคณะกรรมการบางคนที่ยังซ้ำกันอยู่

อ.เดชรัต – ที่ผ่านมาการแสดงบทบาทของ ผอ.สวรส./ตัวแทน สวรส. ในเวทีประชุมมันเป็นการเสนอในลักษณะของความเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ หรือว่าเสนอในแง่มุมขององค์กร หรือว่ามันแยกกันไม่ได้เวลาประชุมจริงๆ

นพ.ศิริเกียรติ – คิดว่ามันคงมีทั้ง 2 ส่วนแล้วแต่เรื่อง เข้าใจว่าตั้ง ผอ.สวรส.เป็นเลขาในแผน จะมีอยู่ 2 แผน คือ...และเรื่องคนพิการ โอกาสส่วนใหญ่เป็นเชิงวิชาการมากกว่า หรือเป็นเรื่องที่มันเชื่อมโยงกับสวรส. ก็อาจจะaction ในภารกิจที่เกี่ยวข้องกับ สวรส. (แต่ผมรู้สึกว่ามันไม่ค่อยเยอะ)

อ.เดชรัต – ในการพัฒนาตัว proposal ที่ผ่านมา เช่น ของผู้พิการ สวรส.ได้เข้ามามีส่วนในการพัฒนา proposal ในแง่ที่ว่าให้ไปบรรลุเป้าหมายของเขาด้วย หรือว่าจริงๆ แล้วมันเป็นลักษณะของการทำงานร่วมกันระหว่าง สสส. กับผู้ทำงานนั้นเอง เช่น ทีมของคุณหมอวัชรา มากกว่า

นพ.ศิริเกียรติ – ถ้าพูดจริงๆ เราค่อนข้างไปยุ่งน้อย เพราะถือว่าเขาเป็นผู้เชี่ยวชาญ / ทีม สสส. เองจริงๆ ต้องบอกว่าบทบาทเราน้อยไปหน่อย แต่ว่าแผนคนพิการก็เป็นแผนเดี่ยว ไม่มีแผนอื่นเชื่อมโยง ฉะนั้นเขาก็จะเป็นตัวหลัก เท่าที่เห็น สวรส.ที่ช่วย คือ support เหมือนกับว่าตัวตันเรื่อง คือทีมคุณหมอวัชรารางมาแล้ว เราก็จัดกระบวนการให้นักวิชาการ ระดับผอ.ทั้งหมดช่วยกัน review ให้ความเห็นเพิ่มเติม

คุณตา – คือ เขามีการตั้ง co.. group ขึ้นมาชุดหนึ่งเพื่อที่จะมาดู / คือกลุ่มของหัวหน้าแต่ละสาขา มีการประชุมกันทุกเดือน แต่ไม่ได้ทำขึ้นมาเพื่อสำหรับเฉพาะคนพิการ แล้วก็เอาเรื่องนี้เข้าไปในที่ประชุม / คือจริงๆ group นี้ตั้งขึ้นมา support ในเรื่องของระบบบริการภาพใหญ่ทั้งหมด คือคนพิการก็เป็นส่วนหนึ่ง จะมีผู้สูงอายุ ฯ เหมือนเป็นจิกซอมาต่อๆกัน / เท่าที่เราเข้าไปร่วมกระบวนการ มันก็เป็นเชิงวิชาการไม่ได้พูดถึงภารกิจ อาจจะเชื่อมอยู่บ้างกับภารกิจ สวรส. ที่เขาต้องดูเรื่องของระบบ ซึ่งคิดว่ามันก็ไปกันได้

3.สัมภาษณ์ นพ.สัมฤทธิ์ ศรีดำรงสวัสดิ์

ผู้อำนวยการสำนักงานวิจัยเพื่อการพัฒนาหลักประกันสุขภาพไทย (สวปก.)

28 ตุลาคม 2551

อ.เดชรัต : คุณหมอมีความเห็นกับระบบการบริหารงานของ สวรส. ในปัจจุบันในประเด็นเรื่องของธรรมาภิบาลอย่างไร ในมุมมองของสถาบันภาคี พอได้ยินคำนี้ว่า สวรส. จะมีตัวชี้วัดธรรมาภิบาล มีหลักธรรมาภิบาลนึกถึงอะไร เรียงลำดับ เลยก็ได้

นพ.สัมฤทธิ์ : เป็นประเด็นที่กำลังคิดอยู่ เวลาพูดถึงธรรมาภิบาลจะนึกถึงอะไร อาจจะไม่ค่อยแน่ใจนักว่าเวลาพูดถึงธรรมาภิบาล โดยเฉพาะในองค์กรในลักษณะแบบนั้นเรามันหมายถึงอะไร เพราะว่าเวลาพูดถึงธรรมาภิบาลดูมิติของธรรมาภิบาล แปดมิติอะไรเนี่ย มันอาจจะเหมาะกับเรื่องระบบการปกครอง เรื่องของการbalance เรื่องของpowerของกลุ่มคนอะไรต่างๆ แต่ถ้ามอง สวรส. อาจจะนึกถึงเรื่องaccount abilityมากกว่าเรื่องระบบกลไก ความโปร่งใส การตรวจสอบ ระหว่างสวรส. กับภาคีเครือข่ายทั้งหลาย มันเป็นจะจับตรงนั้นให้สมดุลอย่างไร ไม่ว่าเรื่องของระบบบัญชี เรื่องของผลงาน เรื่องความรับผิดชอบ ที่มีcommitmentร่วมกัน ซึ่งปกติเนื่องจากว่าองค์กรของ ผมและสวรส.จะเป็นความสัมพันธ์ลักษณะ relationship มากกว่า เนื่องจากมีว่ามันมีการsign contact ข้ามปี ตรงนั้นจะมีการกำหนดเป้าหมายที่commitร่วมกันว่าจะส่งอะไรบ้าง ตั้งแต่ต้นปี คิดว่าก็ดีก็คือว่าข้อดีเพราะว่าเป็นการทำข้อตกลงร่วมกันตั้งแต่ต้นปีที่ระบุ ว่าเราต้องมีผลงาน มีผลผลิตอะไรที่ส่งให้สวรส. กี่ชิ้น ประเด็นเรื่องอะไรบ้าง ก็ดีแต่ว่าประเด็นที่มันมีความสับสนเรื่องของความสัมพันธ์ว่าจะเป็นความสัมพันธ์กันลักษณะไหน ถ้าอย่างที่ปฏิบัติตามข้อตกลงก็ดูเหมือนกันว่าเป็นcontract relationship เหมือนกับว่าทางผมไปรับคอนแทรกกับ สวรส. และcommit ว่าต้องผลิตอะไรให้เขาเท่าไหร่ แต่ว่าในเชิงการทำงานบางทีก็มีความสับสนเพราะว่าบอกว่าเราเป็นสถาบันเครือข่าย ซึ่งบางที่มันอาจจะไม่ชัดไม่ชัดเรื่อง relationship

อ.เดชรัต : ซึ่งจริง ๆ มันน่าจะมากกว่า contract relationship ใช่ไหม

นพ.สัมฤทธิ์ : ถ้ามันจะมากกว่า contractual relationship มันก็ พอเป็น contractual relationship ผมว่ามีปัญหาอันหนึ่งที่เกิดขึ้นกับ สวรส. ด้วยยกตัวอย่างเมื่อว่าตอนก่อนประชุมบอร์ดครั้งสุดท้ายของ สวรส. ทาง RM ก็ต้องการให้ทางนี้ Report งานกิจกรรมที่ทำในช่วง 3 เดือน เพราะว่าทาง สวรส.ต้องไปรายงานกับทางบอร์ด มันก็เป็นปัญหา และคิดว่าอย่างนี้มันอาจจะมากกว่าcontractual relationshipเพราะว่าในแง่ของ contract เรา commit ว่าเราจะต้องส่งอะไรบ้าง เรารู้ว่าจะต้องส่งอะไรบ้างตามงวดเงิน งวดงาน แต่คิดว่ามันไม่น่าจะต้องให้ไปรายงานในช่วง 3 เดือนที่ตามงวดเงินงวดงานที่ผ่านมาทำอะไรบ้าง จะไป report กิจกรรมที่ทำอันนั้นมากเกินไป อันนี้มันcontractual relation จะไป reportกิจกรรมที่ทำ คิดว่ามันไม่น่าจะใช่ หรือแม้ว่า ผมว่าเป็น ปัญหาอันหนึ่ง ที่ผมคิดว่าพอ สวรส. ประสบคือว่า พอมีลูกเยอะๆ แล้วปัญหาคือ ตัว สวรส. เองทำอะไร แล้วผมไม่เห็นด้วยถ้าบอกว่าให้ลูกข่ายทั้งหลายรายงาน แล้วจะเอารายงานอันนั้นไปรายงานบอร์ด ว่านี่คือผลงาน สวรส. ซึ่งคิดว่าตรงนั้นมันไม่ใช่ เมื่อมันมีลูกข่ายทั้งหลายแล้ว สิ่งที่ สวรส.เองต้องรายงานคือว่าตัวเองได้ทำอะไรมาบ้าง ไม่ใช่เอาผลงานลูกข่ายมารายงานว่าเป็นผลงาน ของสวรส. อันนั้นมันไม่น่าจะใช่เหมือนกับสมัยที่อยู่สาธารณสุขจังหวัด ข่ายต่างๆ ในสนง.สาธารณสุขจังหวัดก็ให้ โรงพยาบาล สอ. ต่างๆ รายงานกิจกรรม มา แล้วพอสิ้นปี ยกตัวอย่างข่ายรักษามารายงานให้การรักษาพยาบาลผู้ป่วยไปกี่รายๆ ในข้อเท็จจริงคือตัวเองไม่ได้เป็นคนทำงาน ตัวเองเป็นเพียงคนรวบรวมรายงาน เพื่อไปรายงานว่าในภาพรวมของทั้งจังหวัด ของเครือข่ายทั้งหมดมีการให้บริการกิจกรรมเหล่านี้เท่าไหร่เท่านั้นเอง

อ.เดชรัต : หมายถึงว่าถ้าเกิด สวรส. ถ้าจะรายงานน่าจะแยกแยะให้ชัดเจนว่าในส่วนของลูกข่ายถ้าจะเล่าให้ฟัง เอาของลูกข่ายเล่าว่าแต่ละที่ทำอะไรไปบ้าง แล้วของส่วนที่ตัวเองรับผิดชอบได้ทำอะไรเพิ่มเติมจากส่วนที่ลูกข่ายทำ

นพ.สัมฤทธิ์ : ถูกซึ่งอันนี้ก็ไม่ชัดเจนในบทบาทของสวรส. ช่วงหลังเหมือนกับการบริหารงานวิจัย สวรส. เขาทำลดลง เพราะว่าพอมีลูกข่ายเยอะๆ ก็ไปอยู่กับลูกข่ายเกือบทั้งหมด อันนี้ก็เป็นความพยายามของพงษ์พิสุทธิ์อีกอันหนึ่งพยายามที่จะกำหนด position สวรส. ใหม่ว่าบทบาท สวรส. คืออะไร อันนี้เป็นปัญหาอย่างหนึ่งของ สวรส.

อ.เดชรัต : ขอย้อนกลับมาตรง contractual relationship นิดนึงว่ามันเกิดขึ้นอย่างไร ที่เป็นลักษณะการตัดสินใจว่า สวรส. กับ สวปก.จะสัมพันธ์กันในลักษณะนี้

นพ.สัมฤทธิ์ : จริงๆ มันเป็นความสับสนที่เกิดขึ้นและเป็นเรื่องระเบียบวิธีปฏิบัติที่ไม่ชัดเนื่องจากว่าสวปก. เกิดขึ้นในยุคของนพ.ศิริวัฒน์ ที่ตั้งขึ้นมา และตอนนั้นมีคุณกุลธิดาดูแล เขาพยายามวางpositionของ สวปก. เหมือนกันเป็นลูกข่ายในลักษณะที่เป็นสถาบันภาคีเครือข่าย และมีการตั้งงบไว้ 7 สาย อันหนึ่งใน สวรส. เป็นงบเรื่องของวิจัย เรื่องระบบประกันสุขภาพ ติดตามประเมินระบบสุขภาพ เป็นproduct อันหนึ่งของ สวรส. แต่เนื่องจากว่า สวปก. อาจจะไม่ได้ full fill criteria ตามระเบียบของ สวรส. ในการเป็นสถาบันภาคีเครือข่าย เช่น ไม่ได้มีการออกกฎระเบียบ หรือไม่ได้มีคณะกรรมการ จริงๆ มีบอร์ดที่ตั้งโดย สวรส.แต่ว่าอันหนึ่งที่รู้สึกว่าเราขาดไปคือ ไม่ได้มีการออกกฎระเบียบ แต่ข้อเท็จจริงคือว่า ก็ไม่รู้ว่าจะออกกฎระเบียบทำไม ในเมื่อเรารับเงิน สวรส.และต้องทำตามระเบียบของ สวรส. อยู่แล้ว ระเบียบวิธีปฏิบัติที่เราทำอยู่ก็คือระเบียบของ สวรส. เพราะเรารับเงินเขามา เขาก็มาตรวจสอบเรา ก็ต้องตามระเบียบของเขา ก็เลยว่าจะออกระเบียบทำไม แค่ไปเอาระเบียบเขามาลอก แล้วประกาศเป็นระเบียบของเรา รู้สึกมันเห็นไม่มีความหมาย รู้สึกจะเป็นอย่างนั้น พอพงษ์พิสุทธิ์มาก็ตรวจสอบแล้วก็พบว่า เราไม่ได้ full fill ที่จะเป็นสถาบันภาคีเครือข่ายเลยต้องมีการทำ sub contact ทำสัญญากันปีต่อปี คือว่าต่อเงินงบที่เขาสนับสนุนทางนี้ ก็ต้องมี commit ทำงาน ผมว่าก็ดี ไม่ได้มากอะไร ความสับสนอีกอย่างหนึ่งก็คือว่า มั่วกันตั้งแต่แรก อย่างผมเข้ามาที่นี่ office มีอยู่แล้ว ก็สวรส.เป็นคนรับพิจารณามา แต่ว่าผมไม่ได้กินเงินเดือน สวรส. กินเงินเดือนที่นี่ ปีที่แล้ว วิธีปฏิบัติของที่นี่ก็คือว่า อย่างขึ้นเงินเดือนผมก็ต้องทำหนังสือไปขอทาง สวรส. ก็มีความสับสนเกิดขึ้นว่าทำไมต้องขอ สวรส. ในเมื่อกินเงินเดือนของที่นี่ และผมก็ไม่ได้ถูกจัดว่าเป็นพนักงานของ สวรส. อย่างที่บอก มันเป็นลักษณะของ contractual relationship ผมก็เลยไม่ได้ขอ และคิดว่าทางโน้นก็ทางโน้นไม่ได้มีอำนาจมาอนุมัติอะไรผมด้วย ตราบใดที่ยังทำตามสัญญา เพราะว่ามันไม่ได้เกี่ยวอะไรกัน มันอาจจะบอกว่ามันมั่วตั้งแต่จุดเริ่มต้น

อ.เดชรัต : สวรส.มีความคิดที่จะพยายามให้ สวปก. เป็นเหมือนกับ พรพ. ไหม มีระเบียบมีอะไรเป็นของตัวเอง

นพ.สัมฤทธิ์ : เป็นความพยายามอย่างหนึ่งของ พงษ์พิสุทธิ์ที่จะให้มีการตั้งสำนักงานที่ยังทำวิจัยเกี่ยวกับเรื่องของการคลังด้านสุขภาพโดยเฉพาะ แต่ว่าอย่างกรณีของ สวปก. ยากตรง ปัญหาใหญ่ของหน่วยงานที่ทำเรื่องการวิจัยคือเรื่องของtiming ตราบใดก็ตามที่ยังไม่สามารถ การันตีเรื่องแหล่งรายได้คิดว่ามันจะลำบากขณะนี้อย่าง สวปก. ก็ต้องหา timing จากหลาย ๆ ที่ การตั้งสนง.เป็นองค์กรอิสระ หมายความว่าต้องหาเลี้ยงตัวเองได้ ในระยะยาว โดยไม่ต้องพึ่งเงิน แต่ว่าลักษณะงานของเรา เป็นเรื่องของการวิจัยที่ติดตามประเมิน ถ้าเกิดว่าเราเคยพยายาม เราขอเป็นหน่วยงานที่ติดตามประเมินที่เป็นกลาง หมายความว่า เราไม่ควรจะต้องไปขอเงินจาก สปสช. ที่จะมาทำเรื่องการประเมิน ถ้าอย่างนั้นเราก็ต้องทำตามคนที่ให้ตังเรา ว่าเขาอยากได้อะไรปัจจุบันเป็นอย่างนั้น รายได้ของ สวปก. ส่วนใหญ่มาจากสปสช. ซึ่งเป็นตัวหลัก ที่จะต้องคอมเม้น ก็คือว่า เรา

ถือว่าเราได้การันตีส่วนหนึ่งจาก สวรส. เงินจาก สวรส. ส่วนใหญ่ให้มาได้มาพอกับเรื่องไทม์โอเวอร์เลท สนง. เท่านั้น แต่เรื่องการไป plan เรื่องงานวิจัยมันต้องไปหาข้างนอก ปีที่แล้วเราได้เยอะจาก สปสช. รองมาคืออ สวรส.

อ.เดชรัต :ในส่วนของ สปสช. ให้ grant มา ต้องมีกรรมการsteering อะไรต่างหากอีกไหม

นพ.สัมฤทธิ์ : ไม่ได้มี เพียงแต่ว่าเราพยายามทำให้เป็นกระบวนการเดียวกัน แต่ว่าสปสช.ก็ทำในลักษณะ contractual relationship เหมือนกัน แต่ว่าดีหน่อยที่เขามีการ sign MOU กับสวรส. เนื่องจากเราไม่ได้มีฐานะเป็นนิติบุคคลเวลา sign สปสช. เป็นคน sign กับ สวรส. แต่ให้ เราเป็นคนดำเนินการ แต่ว่าโอนเงินโอนตรงมาที่เรา ก็เป็นการทำ MOU ร่วมกันที่ commit ว่าอย่างน้อย สปสช. จะสนับสนุนทางนี้อย่างน้อย 3 ปี ให้มาปีละ 10 ล้าน แต่ว่าในแต่ละปีต้องมาคุยว่าอยากให้เราทำเรื่องอะไร มันก็กลาย ๆ ว่า เราก็รับจ้าง สปสช. ทำงาน ต้องทำในประเด็นที่เขาคิดว่าเขาจะเอาไปใช้ประโยชน์ จริงๆ เราก็ไม่ได้รังเกียจ เพราะว่างานวิจัยเชิงนโยบายทำวิจัยก็คือทำเอาไปใช้ประโยชน์เพียงแต่ว่ามันอาจจะไม่ได้กว้างมาก วิธีการทำงานตอนนี้คือถ้าได้เงินจาก สปสช. ก็ทำเกี่ยวกับเรื่อง 30 บาทโดยตรง ส่วนเงินที่เราได้จาก สวรส. หรืออื่นๆ ก็ไปทำเรื่องอื่นๆที่มันกว้างขึ้น อย่างอื่นก็ได้จาก สวรส. แต่ไม่ได้รับเงินจาก สวรส. แต่อาจจะรับเป็น project base มากกว่า อย่างเช่นไปเอา project จาก EU จากแผนงาน LINK หรือได้มาจาก WHO ลักษณะเป็นโครงการซึ่งส่วนใหญ่ถ้าทำโครงการก็เป็นประเด็นว่าเขามีเรื่องนี้อยากให้ทำเรื่องนี้ เราก็ทำ proposal ไป ส่วนใหญ่ถ้า เป็นโครงการส่วนใหญ่เราก็ทำเองด้วยส่วนหนึ่ง และหานักวิจัยนอกมาช่วยเสริม

อ.เดชรัต : ในการที่ทำสัญญากับ สปสช. ทาง สวรส. ได้เข้ามามีบทบาทไหม

นพ.สัมฤทธิ์ : ในเนื้อหาข้างในทำเรื่องอะไรบ้าง ไม่มี ส่วนใหญ่ก็ดิวกับ สวรส. โดยตรง ก็คือคุยต้องไปกำหนดคำถามงานวิจัยตั้งแต่แรก ส่วนใหญ่ทำร่วมกันกับ สปสช. ภายในสปสช.ก็มีกระบวนการของเขา ในการกำหนดประเด็นคำถามในเรื่องอะไรบ้างที่เขาคิดว่าอยากให้ทำ เขาก็มาคุยกับเรา อาจจะมี 10 ประเด็น เราก็บอกว่าปกติที่เรา commit กันก็คือ 5 เรื่องต่อปีก็ดูใน 10 เรื่องที่เขาให้มามีเรื่องไหนที่ตรงกับเรา

อ.เดชรัต : เรื่องไหน สมมติว่า คุณหมอเลือกมา 5 เรื่อง มีส่วนที่ สวรส. ให้ความเห็นว่าเรื่องอื่น ๆ ที่น่าทำมีไหม

นพ.สัมฤทธิ์ : มันมีประเด็นอย่างนี้คือ ปกติจะมีการทำกรอบงานวิจัยกรอบใหญ่ที่กำหนดไว้ว่าใน 3 ปีทำเรื่องอะไรบ้างเราทำแล้ว ทำในปีที่แล้ว และกำหนด direction ชัดเจนว่า 3 ปีเราอยากเห็นอะไร บ้างและมีประเด็นงานวิจัยในเรื่องอะไรบ้างเสนอ สวรส. สปสช. บอกให้เขารู้ ในเรื่อง ภาพใหญ่ทั้งหมดถูกกำหนดไว้หมดแล้ว แต่เรื่องใน สปสช.เป็นประเด็นย่อยในนั้นเท่านั้นเอง เงินทั้งหมดถือว่าเราเอามาบริหารไม่ได้ในภาพใหญ่ เงิน สปสช. ก็จะเป็นส่วนหนึ่ง สวรส.ส่วนหนึ่ง มันจะมาช่วย

อ.เดชรัต : คือพยายามเติมภาพนั้นให้เต็ม แต่มันอาจจะมีช่องว่างนั้นบางปีก็ไปว่ากันในปีต่อๆ ไป

นพ.สัมฤทธิ์ : ปัญหาใหญ่เรารู้สึกมันไม่ได้เป็นปัญหาเรื่องเงิน ปีแรกลำบากมากเรื่องเงิน ก็ไปหา แต่ช่วงหลังคิดว่าไม่ได้เป็นปัญหาเรื่องเงินมากนัก ปัญหาคือคนทำมากกว่า

อ.เดชรัต : หมายถึงนักวิจัยใช่ไหม ที่หายากเนื่องจากนักวิจัยมีน้อยหรือว่ามีปัญหาในเชิงที่เราไป approach เขา

นพ.สัมฤทธิ์ : คือ 1. นักวิจัยที่จะทำตามเชิงนโยบายต้องเป็นเรื่องเพื่อนโยบาย แต่ว่านักวิจัยที่เรามีข้อจำกัดคือ 1 นักวิจัยที่ไม่อยู่ในมหาวิทยาลัยที่ทำเรื่องพวกนี้มีจำกัด ส่วนใหญ่ก็จะอยู่แต่ IHPP นอกจากนักวิจัยที่อยู่ใน มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่มีข้อจำกัดใหญ่มากคือ 1.ความไม่คล่องตัว 2 เขามักจะมาด้วยประเด็นความสนใจ

ส่วนตัวของเขาอยู่แล้วที่เขาอยากทำ ค่อนข้างยากในการ criteria ให้เข้ากับความต้องการของเรา เนื่องจากว่าของเราเป็นเรื่องการแบ่งปัน...จะหาคนได้ค่อนข้างจำกัดนิดนึง ด้านเศรษฐศาสตร์นักสาธารณสุขมี 2 คน 3 คน ที่รู้จัก

อ.เดชรัต : ในกรอบ 3 ปี ที่เสนอให้ สวรส. และสปสช. การพิจารณาให้แต่ละปีมันต้องเป็นอย่างไร

นพ.สัมฤทธิ์ : ในแต่ละปี สปสช. คงไม่ยากเพราะว่ามีประเด็นชัดเจน ว่าอยากให้เราทำเรื่องอะไรบ้าง 5 เรื่องในปีนี้ ฉะนั้นก็ทำTOR มา แต่ในส่วนของ สวรส. คนเสนอคือทางเรา เราก็คงต้องเอาแผนวิจัย 5-6 หลักที่เคย submit มาเปิด ดูปีนี้จะเน้นเรื่องอะไร แล้วทำส่งไป สวรส. ส่วนใหญ่สวรส. ก็รับตามที่เราทำไป

อ.เดชรัต : แล้วผลงานปีที่ผ่านมาต้องreportอย่างไรกับ สวรส.

นพ.สัมฤทธิ์ : ผลงานที่ผ่านมา ส่วนใหญ่ตัวโครงการที่ปิดไปแล้วก็จะส่ง full report ถ้ามันเป็น project ใหม่ที่อยู่ระหว่างการดำเนินการ ก็จะส่ง interim report ไปให้

อ.เดชรัต : ต้องมีรายงานประจำปีไหม

นพ.สัมฤทธิ์ : ของ office เองยังไม่เคยทำรายงานประจำปี

อ.เดชรัต : ส่วนของ สปสช.ก็เสนอเป็นโครงการเหมือนกันใช่ไหม

นพ.สัมฤทธิ์ : เราไม่ได้ทำรายงานประจำปีแต่ว่าในภาพรวมที่เรารายงานทั้ง สปสช. และสวรส.เป็นอันเดียวกัน คือ ส่วนสรุปงานทั้งหมดที่ทำส่งให้เขา สปสช. ก็ request เราอย่างนั้น แม้ว่า grant แค่ 5 โครงการ เขาก็อยากได้ทั้งหมด ปีที่แล้ว สวรส. grant ให้ 10 ล้าน ก็ให้ส่งผลงานให้ทั้งหมด แล้วไม่ได้บอกว่า 10 ล้านที่ให้มาเพื่อทำเรื่องอะไรบ้าง แต่ว่า 10 ล้านที่ให้ส่งผลงานทั้งหมดที่ทำมา

อ.เดชรัต : เป็นชุดเดียวกันใช่ไหม

นพ.สัมฤทธิ์ : ชุดเดียวกัน

อ.เดชรัต: ในส่วนของ สวรส. เขานำไปเสนอบอร์ดเลยอย่างนี้หรือเปล่า

นพ.สัมฤทธิ์ : ไม่แน่ใจ เพราะว่าปกติเราไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับบอร์ดของ สวรส. เขาอาจจะเชิญเราไปเมื่อมีวาระมีประเด็นที่อยากให้ไปนำเสนอมากกว่า อยากให้เราไปนำเสนอเนื่องจากบอร์ด ผมไม่แน่ใจประชุมกันวันที่เท่าไหร่ 2 เดือนหรืออะไร เขาก็ต้องหาวาระที่ไปนำเสนอ

อ.เดชรัต; เป็นประเด็นเชิงเนื้อหามากกว่าเป็นประเด็นเชิงเกิดมี Issue เกี่ยวกับเรื่องหลักประกันสุขภาพใช่ไหมและคิดว่าคุณหมอน่าไปให้ความเห็นมากกว่าการรายงานของ สวปก.

นพ.สัมฤทธิ์ : ที่เคยไป ไป 2ครั้งๆ หนึ่งเป็นการรายงานภาพรวมของ สวปก. อีกครั้งเป็นประเด็นงานวิจัยเรื่องระบบป้องกัน ข้อเสนอเชิงนโยบาย ไปแค่ 2 ครั้งปีที่ผ่านมา

อ.เดชรัต : ในการทำส่งสรุปภาพรวมที่ทำทั้งปีให้กับ สวรส. ในปีที่ผ่านมา เขามี feedback กลับมาในลักษณะไหน หมายถึงวิธีการ feedback

นพ.สัมฤทธิ์ : ไม่เห็นมีอะไรกลับมา

อ.เดชรัต : ไม่มีเขียนกลับมา

นพ.สัมฤทธิ์ : มันทำจนรู้สึกว่ามันเป็นroutine อันนี้คือกระบวนการส่วนใหญ่ อันนี้ไม่รู้ ต้องดูข้างใน สวรส. เหมือนกับส่งงานเพื่อรับมอบเงินงวดต่อไป

อ. เดชรัต : การ feedbackในความเห็นของคุณหมอมันเป็นส่วนหนึ่งของ accountability ที่คุณหมอตั้งขึ้นด้วยหรือเปล่า

นพ.สัมฤทธิ์ : ยกเว้นว่าใน สวรส. จะมีกระบวนการที่จะmonitor เช่นสมมติว่าผมมีแผน 3 ปีให้ไป แล้วเขาก็เอาผลงานนี้ไปเทียบข้อมูล ทำไปได้แค่ไหน อะไรบ้างถ้าเขาทำในเชิง active เขาก็เอาไปเทียบกับแผนที่วางไว้ แล้วดูว่ามัน missing อะไรไป แล้วก็ปีนี้ ถ้าเขาจะมีความเห็นน่าจะมีความเห็นเรื่องอื่นว่าเราน่าจะไปเน้นอะไร ซึ่งมันไม่ได้มีกระบวนการ.... 25.50

อ.เดชรัต : ตอนนี้ สวรส. ส่วนที่ดูแล สวปก. คือคุณกุลธิดาเหมือนเดิม

นพ.สัมฤทธิ์ : เข้าใจว่าอย่างนั้น แต่ว่าช่วงหลังจะไม่ได้มีปฏิสัมพันธ์อะไรกันมากนัก ช่วงก่อนหน้านี้ตอนแรกๆ ที่มาเนื่องจากว่าตอนนั้นคุณกุลธิดาจะมาควบตำแหน่งเป็นรองของที่นี่ด้วย ก็ค่อนข้างที่จะใกล้ชิดเขาเข้ามาที่นี่บ่อย แต่ว่าช่วงหลังพงษ์พิสุทธิ์มีนโยบาย คือ RM สวรส. เขาอาจจะคิดว่าเข้ามาใกล้ชิดหรือว่า intervene ลูกข่ายมากเกินไป เขาเลยให้ถอนออกไป ช่วงหลังเลยจะไม่ได้เข้ามายุ่งเกี่ยวกับเรื่องการจัดการภายในเขาก็จะอยู่ที่ สวรส. และก็ไม่ได้สัมพันธ์กันมากนัก ส่วนใหญ่คุยกันในเรื่องการแจ้งงบที่เราจะได้ หรือการทำสัญญา หากติดตามงานถึงแค่ไหน ถ้าจะทำให้เป็นอย่างที่คุณถาม คนที่จะมาดูแลของ สวรส. คงต้องใกล้ชิดเข้ามาอีกระดับหนึ่ง ที่จะเอาไปวิเคราะห์ดูแผนอะไรของลูกข่าย นั้นหมายความว่าจำเป็นต้องมี content ในเรื่องเหล่านี้บ้าง และต้องมีconceptualที่ดี ซึ่งคิดว่ามันอาจจะไม่ง่ายนัก เข้าใจว่า RM คนนึงของ สวรส. อาจจะดูมาก....

อ.เดชรัต :ขอกลับมาที่ของ สวรส.ในภาพรวม คุณหมอตั้งประเด็นของ สวรส.ในภาพรวมน่าจะมี accountability ต่อใครหรือว่าแสดง accountability ของ สวรส.เองอย่างไร เท่าที่เห็นคือเหมือนกับเสนอ board ไม่ทราบว่ามันเพียงพอไหมหรือในความเห็นคุณหมอมีความเห็นว่ามันน่าจะทำอะไรเพิ่มเติมหรือเปล่า

นพ.สัมฤทธิ์ : จริงๆ เขาต้อง accountability กับ board เพียงแต่ว่าบอร์ดตั้งมาอย่างไร ใครเป็นคนตั้ง ต้องพูดถึงความโปร่งใสของตัวกรรมการบอร์ด ๆ มันถูกคัดเลือกมาโดยกลุ่มคนกลุ่มหนึ่งแต่ไม่รู้กระบวนการตรงนั้น ประเด็นที่คุยกันเยอะช่วงหลังคือเรื่องของบทบาทของ สวรส. การวาง position ของ สวรส. พงษ์พิสุทธิ์เข้ามาก็พนยายามทำตรงนั้นให้ชัด แต่ชัดของพงษ์พิสุทธิ์ตรงนั้น ผมว่ามันอาจจะสร้าง conflict กับบรรดาลูกข่ายหลาย ๆ คน อยู่พอสมควร เพราะว่าเขามี comment อยู่ค่อนข้างเยอะ อีกอันคือว่าพูดกันตรงๆ ว่า ยุคพงษ์พิสุทธิ์พี่สุวิทย์เข้าไปมีบทบาทเยอะ จนหลาย ๆเรื่องบางทีรู้สึกผมเกิดคำถามเองว่าใช่ภารกิจของ สวรส. หรือเปล่า เช่น สรวส. ไปทำหลักสูตรการฝึกอบรมพัฒนาคน ด้านกำลังคน หรือด้านอะไร ไปพัฒนาจิต หรืออะไรสักอย่างดูแล้วคล้ายกับหลักสูตรการฝึกอบรมผู้บริหารระดับกลาง ประมาณนั้น ก็ถามพงษ์พิสุทธ์เหมือนกันว่าใช่ภารกิจของ สวรส.หรือเปล่า เขาก็บอกว่าบอร์ดอยากให้ทำ ผมก็งงเหมือนกันว่า แล้วตกลงมันต้อง follow ตามความต้องการของบอร์ดทั้งๆ ที่มันไม่ใช่ mandate ของสวรส.หรือเปล่า อันนี้ก็เป็นปัญหาอีกส่วนหนึ่ง

อ.เดชรัต : ที่คุณหมอมองว่ามันไม่น่าจะใช่ คุณหมอมองจากมุมไหน มุมเนื้อหา หรือเทียบจากแผนเดิมที่ว่ามันไม่ได้อยู่ในแผนของ สวรส.

นพ.สัมฤทธิ์ : คิดว่ามองจาก mandate ภารกิจของ สวรส. คิดว่าที่ผ่านมาๆ มันไม่เคยเป็น เขาไม่เคยทำเรื่องพวกนี้

อ.เดชรัต : ขอขยายความตรงที่ว่า นพ.พงษ์พิสุทธิ์พยายามที่จะให้ position สวรส. มันชัดแต่มันเลยอาจเกิด conflict จะปรึกษาว่า position ที่นี้มันหมายถึงเรื่องที่จะมาจัดการระบบของลูกข่ายหรือว่าประเด็นในเชิงเนื้อหา

นพ.สัมฤทธิ์ : ทั้ง 2 ส่วน ความพยายามที่จะเขาไปจัดการลูกข่ายทั้งหลาย ผมก็ชื่นชมว่าเขากล้าหาญดี แต่การพยายามเข้าไปจัดการลูกข่ายทั้งหลาย มันต้องเกิดแรงต้านระดับหนึ่งเพราะว่าเขาเคยอยู่แบบนั้น แต่เราพยายามให้เขาเป็นอีกแบบหนึ่งอันนี้ก็ธรรมดา อีกอันหนึ่งที่ผมคิดว่าจนถึงวันนี้พงษ์พิสุทธิ์อาจจะชัดขึ้นระดับหนึ่งแต่ผมคิดว่า ปัญหาคือวิธีการทำงานที่จะทำให้ได้อย่างที่เราหวัง เพราะว่าตอนนี้พอมีลูกข่าย ๆ ก็เกิดปัญหากับตัวแม่เองว่า แล้วบทบาทของแม่คืออะไร ใช่ไหม? บทบาทของแม่ไม่น่าใช่เพียงแค่เป็นทำหน้าที่สำนักงบประมาณในการจัดสรรเงิน สวรส. ไปให้กับบรรดาลูกข่าย อันนี้คิดว่า งบของ สวรส. มันก็ไม่ได้เยอะอยู่แล้ว ก็คุยกันจนถึงระดับที่ สวรส.ต้องปรับระดับของ position ตัวเองไปทำในเรื่องของการขับเคลื่อนระบบสุขภาพ จะไปขับเคลื่อนอย่างนั้นก็จะเป็นการทำเรื่องของ reform หรือไปทำเรื่องของpolicy advocacy ตัวอย่างที่ชัดที่นี่เกิดขึ้นมา จากในสวรส. คุณกุลธิดาเข้าไป setup เลียนแบบ สวรส. ทำทุกอย่างที่ สวรส.ทำแล้วมันจะเกิดคำถามว่าแล้วมันตั้งขึ้นมาทำไม ในเมื่อก็ทำตรงนั้นอยู่แล้ว ตรงนี้มาทำเหมือนกัน ก็เคยพยายามคุยกับพงษ์พิสุทธิ์ประเด็นนี้ว่า ผมอาจ prefer ทำเรื่องของการสร้างองค์ความรู้ generate knowledge แต่อาจจะไม่ค่อยคล่องในเรื่องการขับเคลื่อน ถ้า สวรส. เขาวางว่าจะทำหน้าที่บทบาทเป็นตัวขับเคลื่อนมันจะทำให้ flowของ สวรส. ชัดขึ้น แต่ถ้าจะทำขับเคลื่อนให้ได้อย่างนั้นก็ต้องมาวางแผนกับบรรดาลูกข่ายว่ามันมีประเด็นอะไร ขับเคลื่อนประเด็นอะไร ปีนี้หรือปีที่จะถึงนี้เพราะว่าการทำเรื่องการขับเคลื่อนก็ต้องมีการสร้างองค์ความรู้อะไร ที่จะต้องมีความชัดระดับหนึ่ง ให้ชัดถึงจะขับเคลื่อนได้ ซึ่งที่ผ่านมายังไม่มี มีความพยายามที่พงษ์พิสุทธิ์ในปีนี้จะทำอยู่ ในการวาง position เรื่องการ health promotionแต่ว่าเขาคิดว่ามันยังกว้างเกินไปต้องทำประเด็นให้มันชัดกว่านั้นว่าจะจับประเด็น Issue หรือเน้นเรื่องอะไร

อ.เดชรัต: แสดงว่าน่าจะต้องมีบทบาทเน้น..

นพ.สัมฤทธิ์ : ต้องทำอย่างนั้น ไม่อย่างนั้นจะกลายเป็นว่าลูกข่ายที่ตั้งๆ ขึ้นมาทำหน้าที่เหมือนกันหมด

อ.เดชรัต: แต่ว่าวิธีการที่จะไปตามบทบาทนั้นอาจจะยังไม่เห็นชัด

นพ.สัมฤทธิ์ : ก็เป็นความพยามเพิ่งประชุมไปครั้งหนึ่ง ว่าบอร์ดอยากให้ทำเรื่องhealth promotion strengthen ของ health promotion แต่ว่าที่ไม่ได้วิเคราะห์และคุยกันให้ละเอียดว่าถ้าจะไป strengthen เรื่อง health promotion แล้ว ต้องทำอะไรบ้าง ที่นี่ต้องทำอะไร หมอช้างต้องทำอะไร ใครต้องทำอะไรต้องลงรายละเอียด ที่ผมคิดว่าถ้าจะทำอย่างนั้นได้ อย่างน้อยต้องมาทำwork shop ร่วมกันว่าต้องทำอะไรบ้าง ลูกแต่ละคนใครจะหยิบเรื่องไหนไป เพื่อพอปีหน้ามีที่เป็นเนื้อเป็นหนังที่จะไปจัดการในเรื่องพวกนี้

อ.เดชรัต : พอดีที่พูดถึงบอร์ดอยากให้ทำและรวมถึงประเด็นที่ได้ยินนพ.พงษ์พิสุทธิ์พูดถึงบอร์ดอยากให้ทำ คุณหมอคิดว่าเวลาอธิบายบอร์ดอยากให้ทำ คิดว่าคำอธิบายมันชัดเจน มันมีน้ำหนักเพียงใด หรือว่ามันมีลักษณะเหมือนกับเรียกว่ากึ่งๆ top down ลงมา

นพ.สัมฤทธิ์ : คิดว่ามันอาจจะอยู่ที่วิธีการพูดด้วย ผมก็รู้สึกว่าแกพูดบ่อยว่าบอร์ดอยากให้ทำแต่ในเรื่อง health promotion มันไม่ได้ขัดแย้งอะไรถ้ามันมี evident อะไร เรามีปัญหาตรงนี้ มีจุดอ่อนตรงนี้ แล้วเราน่าจะไป strengthenตรงนี้ให้มันเข้มแข็งขึ้น ก็เห็นด้วย แต่ว่าอย่างที่บอก หลักสูตรอบรมนั่น บอกว่าบอร์ดอยากให้ทำ ผมไม่ค่อยเห็นด้วยเพราะว่าคิดว่ามันไม่ใช่ mandate เลยกลายเป็นว่า บอร์ดอยากให้ทำอะไรก็ต้องฟังแล้วรับมาทำหมด ทั้ง ๆที่อาจจะไม่ใช่ mandate ของ สวรส.

อ.เดชรัต : ประเด็นธรรมาภิบาลของ สวรส. เองคุณหมอเห็นปัญหาอื่นๆที่เป็นรูปธรรม อาจเป็นปัญหาย่อยก็ได้ที่คิดว่าน่าจะนำเสนอที่น่านำไปสู่การปรับปรุง นอกเหนือจากที่คุยกันมา

นพ.สัมฤทธิ์ : อันหนึ่งที่ผม เคยเข้าไปในเวป สวรส. เคยไปหาอย่างที่ พงษ์พิสุทธิ์บอก board อยากให้ทำผมอยากรู้ว่า board คุยอะไรกันก็พยายามไปหารายงานการประชุมในเวปของ สวรส. มันก็ไม่มี ก็คิดว่าน่าจะมีอย่างน้อยเป็นchannel ในการสื่อสารกับบรรดาลูกข่ายทั้งหมด เพราะว่าบางทีลูกข่ายก็คงอยากรู้เหมือนกันว่าบอร์ดคุยอะไร มีนโยบายเรื่องอะไร คิดว่าตรงนั้นถ้าทำน่าจะดีขึ้น เพราะว่าเขาไม่ได้ส่งรายงานการประชุมให้เรารับทราบ คิดว่ามันไม่น่าจะใช่ความลับ น่าจะประกาศได้

อ.เดชรัต : มันควรทำให้เป็นเหมือนเอกสารสาธารณะที่ใช้ในการสื่อความคิด

นพ.สัมฤทธิ์ : หรือเราอาจจะ ยกตัวอย่างพออยากจะดูวิวัฒนาการ สวรส. ในยุคที่เปลี่ยนไป คิดว่า เนื้อหาสาระในการประชุม board น่าจะบอกอะไรได้ ตอนนี้เราไม่สามารถเข้าถึง ก็ต้องไปขอที่ สวรส. ซึ่งไม่รู้ว่าจะให้หรือเปล่า

อ.เดชรัต : ประเด็นเรื่องการเงิน การตรวจบัญชี การเบิกจ่าย มีปัญหาไหม

นพ.สัมฤทธิ์ : เรื่องการบัญชี การเบิกจ่ายไม่ค่อยมีปัญหาเราfollowตามสวรส. แต่ที่เคยคุยกับ พงษ์พิสุทธิ์กับประเด็นconceptual relationship สวรส. เขามาตรวจเฉพาะเงินที่ให้เรา ไม่ตรวจเงินอื่น ก็ไม่รู้ว่าดีหรือไม่ดี เคยแย้งว่าทำไมไม่ตรวจ อย่างนี้ก็ยิ่งชัดว่าเขาไม่ได้สนใจตัวออฟฟิต สนใจแต่เงินที่เราเอามามาจากเขา

อ. เดชรัต : คำว่าตรวจอันอื่นแปลว่าอะไร

นพ.สัมฤทธิ์ : สมมติว่าเราได้เงิน สวรส. มา 10 ล้าน ได้เงิน สปสช.10 ล้าน ต้องแยกบัญชี ออกจากกันแล้ว สวรส. จะไม่สนใจเงินอันนี้ จะสนใจแต่เงินของเขา อาจเป็นส่วนหนึ่ง เพราะเขาถือว่าเขาไม่อยากเพิ่มภาระในการทำงาน ตรงนั้นก็ไม่ต้องตรวจ ก็ตรวจเฉพาะแค่ตรงนี้

อ. เดชรัต : ที่บอกว่ามันน่าจะตรวจอีกฝั่งหนึ่งด้วยเพื่อความโปร่งใส

นพ.สัมฤทธิ์ : กำลังมองประเด็นที่ว่า ยิ่งชี้ให้เห็นว่าเขาไม่ได้มองเราเป็นลูกข่ายเลย มองเราเป็นคนมารับ contract ก็จะตรวจเฉพาะที่เรามารับ contract จากเขา คือจริงๆ อยากให้เขาตรวจทั้งหมดเพื่อความโปร่งใส อยากให้ตรวจ เงินที่อื่นที่ผมรับมาจะใช้ยังไงก็ได้ ซึ่งถ้าได้ผู้บริหารที่ดีก็ดี ถ้าได้ไม่ดีมันจะไปทำอะไรเราก็ไม่รู้

อ.เดชรัต : เหมือนกับสวรส.ไม่ได้ care ชื่อเสียงถ้าสมมติว่า ลูกข่ายเกิดมีการใช้เงินไม่ถูกต้องกับเงินอื่นเหมือนกัน สวรส.จะไม่ care กับเงินส่วนนี้

นพ.สัมฤทธิ์ : เขาอาจจะไม่ได้คิดตรงนั้นแล้วเขาก็ทำปฏิบัติ เข้าใจว่าเขาไม่ได้ทำเฉพาะกับเรา แต่คิดว่าทำกับเครือข่ายทุกที่ที่ทำแบบนั้น จริงๆ ผมไม่รู้เหตุผลลึก ๆ ว่าคืออะไร แล้วคิดว่าปัจจุบันบรรดาลูกข่ายเกือบทั้งหมดส่วนใหญ่จะได้เงินจากข้างนอกมากกว่าตัว สวรส. เอง อาจจะเป็นจุดหนึ่งที่ทำให้เขารู้สึกว่าไม่อยากไปแตะหรือเปล่า

อ.เดชรัต ; มีประเด็นอื่นๆ อีกไหมที่จะแนะนำ สวรส.

นพ.สัมฤทธิ์ : เรื่องวิธีการทำงานอย่างที่บอก ถ้า RM สวรส.อาจจะรู้สึกว่าเรากระด้างกระเดื่อง ไม่ค่อยให้ความร่วมมือ แต่ที่จริงผมอยากให้เขาทำงานเป็นprofessional มากขึ้น เช่น อย่างที่เรียน ถ้าจะขับเคลื่อน สวรส. จะวาง position เรื่องการขับเคลื่อน ปีหน้าจะทำเรื่องhealth promotion มันก็ต้องมีการทำworkshop เอาลูกข่ายมาคุยประเด็นเรื่องจะไป strengthen เรื่องhealth promotion ต้องทำอะไรกันบ้าง มี issue มี

ประเด็นอะไรที่ต้องทำ ใครต้องทำอะไร รีบเติมเต็มตรงนั้น ประเด็นอันหนึ่งที่ผมเคยมีปัญหากับ สวรส. คือว่าโดยเฉพาะ RM บางทีชอบมาถาม ผมคิดว่าเขาจะต้องมี script ใหญ่ของเขาอยู่ว่าเขาต้องขับเคลื่อนอะไร ถ้าจะมาถามว่าจะมีประเด็นอะไรจะไปขับเคลื่อนเรื่องนั้น จะไปขับเคลื่อนเรื่องนี้อันนี้จะไม่ชอบ เพราะรู้สึกว่ามันจะไปขับเคลื่อนได้อย่างไร ในเมื่อคุณไม่ได้เตรียมไว้ล่วงหน้า ไม่ใช่พอถึงเวลา ก็มาถามว่าปีนี้จะต้องทำเรื่องขับเคลื่อน ก็มาถามว่าจะขับเคลื่อนเรื่องอะไร เพื่อให้ได้ผลงาน ผมคิดว่าไม่ควรใช้วิธีการอย่างนี้ ถ้าจะขับเคลื่อนมันต้องคุยกันตั้งแต่แรก ต้องมีงานที่ต้องทำร่วมกัน ไม่ใช่มาเอาแต่ผลงานที่เอาไปขับเคลื่อน

อ.เดชรัต : ประเด็นนี้มีพัฒนาการที่ดีขึ้นไหม ในช่วงหลัง

นพ.สัมฤทธิ์ : ยังไม่เห็น ผมคิดว่าช่วงเวลาที่พงษ์พิสุทธิ์เข้ามาคิดว่าเป็นช่วงที่ว่าทำ position ของสวรส.ให้ชัด แต่เข้าใจว่ากระบวนการข้างใน วิธีการทำงานก็ยังคงทำอยู่ แต่ว่ายังไม่เห็นส่วนมากแต่ว่าเขาคงไปปรับวิธีคิดวิธีการทำงานของ RM ของสวรส. พอสมควร เพราะว่าคือผมเองไม่ได้ approach กับตัว RM สวรส. แต่ว่าข้างในชอบมาเล่า มาบ่นให้ฟัง คือ approach ในลักษณะแบบเจ้านาย สั่งการเช่นจะให้รายงานโน้นรายงานนี้ ก็ไม่น่าจะใช่วิธีทำงาน แบบนั้น

4.สัมภาษณ์ นพ.ฑิณกร โนรี ผู้จัดการสำนักงานวิจัยและพัฒนากำลังคนด้านสุขภาพ (สวค.)

29 ตุลาคม 2551

อ.เดชรัต ; ต้องการพัฒนาระบบและตัวชี้วัดธรรมาภิบาล ของ สวรส. สถาบันภาคีเครือข่ายทั้งหลาย เลย จุดเริ่มต้น พอไปรีวิวทบทวนเอกสาร ผมเคยทำเรื่องธรรมาภิบาลอยู่ แต่ว่าทำในส่วนของ ของภาคพลังงาน พบว่าจุดสำคัญคือเรื่องความเข้าใจที่ตรงกันก่อน แทนที่จะไปทำตัวชี้วัดแล้วมาถามความเห็น ผมอยากจะถามความเห็นก่อนและไปพัฒนาตัวชี้วัดและมาถามความเห็นอีกทีก็เลยมาสอบถามความเห็น ขอเริ่มต้นจากพอคุณหมอได้ยินคำว่าธรรมาภิบาลของระบบวิจัยโดยเฉพาะระบบวิจัยของสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข ซึ่งจะครอบคลุมมาถึงสถาบันภาคีเครือข่ายคุณหมอนึกถึงอะไรเป็นอันดับแรก หรือ 2 – 3 อันดับแรก ที่คิดถึงเรื่องนี้แล้วมันน่าจะเป็น

นพ.ทินกร : แวบขึ้นมาคือ transparency แต่ไม่แน่ใจว่า ตอนแรกไปนึกถึงธรรมาภิบาลในภาพรวม คือนึกถึงความโปร่งใส ถ้าพูดถึงเรื่องของธรรมาภิบาล พูดถึงงานวิจัย การจัดการงานวิจัย ก็ยังคิดถึงเรื่องความโปร่งใส ความถูกต้องตามหลักวิชาการ นึกถึงความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึงงานวิจัยน่าจะมีresponsive ต่อสังคม นึกถึงเรื่องประสิทธิภาพ คือคลุมทั้งหมด การจัดการ การใช้ทรัพยากร ทั้งเวลา ทั้งเรื่องเงิน นึกถึงกระบวนการมีส่วนร่วม ไม่น่าใจว่ากระบวนการมีส่วนร่วมกับ efficiency มันใกล้เคียงกันหรือเปล่า คิดว่าน่าจะมีเรื่องของกระบวนการการมีส่วนร่วม

อ.เดชรัต : ขอถามลงในรายละเอียดในบางประเด็น เรื่องของ transparency พอ apply กับการวิจัย คุณหมอเห็นประเด็นอะไรบ้างที่อาจจะเรียกว่าจะสามารถปรับปรุงให้ดีขึ้นหรือเป็นปมปัญหาอยู่ในปัจจุบัน

นพ.ทินกร : เข้าใจว่า 1 กระบวนการ หมายถึงการจัดการวิจัยใช่ไหม ผมเข้าใจว่า transparency หมายถึง 1 เราต้องมีวิธีการจัดการ มีขั้นตอนที่มันชัด ทำให้ทุกคนเห็น เข้าใจว่าอย่างนั้น ขั้นตอนที่ชัดว่าระยะเวลาจะเป็นอย่างไร กฎเกณฑ์คืออะไร criteria ต้องชัด อันนั้นคือ transparency ในเรื่องของการควบคุมคุณภาพ ปน ๆ กัน นะ กระบวนการควบคุมคุณภาพต้องชัด นั่งนึกว่าถ้าผมจะ grantใคร เขาต้องรู้ว่ามีเรามีกระบวนการอย่างไร เพื่อให้ทุกคนก่อนเข้ามาสามารถ apply มากับ project กับงานของเราได้ อย่างระยะเวลาเป็นอย่างๆ ไง วงเงินเป็นอย่างไร กระบวนการ quality control เป็นอย่างไร มากน้อยขนาดไหน ประกอบด้วยใครบ้าง จะได้ดิวงานกันถูกระหว่างเรา granting agency กับนักวิจัย ผมมองภาพอย่างนี้

อ.เดชรัต : ภาพนี้คล้าย ๆ กับเหมือนกับมอง IHPP ผู้มารับทุนหรือว่ามาทำงานร่วมกับ IHPP ใช่ไหม ถ้าเราอธิบายในลักษณะที่ สวรส. กับ IHPP หรือIHPP ต้องมาขอทุนกับ สวรส. แอบโพสอย่างนี้มันเหมือนกันไหมหรือมีประเด็นที่ต่างกัน

นพ. ทินกร : คือคิดว่าเหมือนกัน ถ้าเราจะไปขอทุน สวรส. ผมคิดว่า 1 ลักษณะงานของเราเข้ากับเขาหรือเปล่า ต้องรู้ scope ของเขาว่า สวรส. Scope งานของ สวรส. มันมี area อะไรบ้าง ถ้ามันไม่ match กันก็คงไม่เสียเวลาไปคุย ต้องเข้าใจว่า ต้องดูscopeงานส่วนใหญ่สักชิ้นนึงว่ามันใช่ไหม ถ้ามันใช่เราก็เริ่มลุยรายละเอียด เช่น วงเงินมันได้หรือเปล่า เขาอาจจะlimitไว้ว่าไม่เกินเท่านั้นเท่านี้ ของเราเข้าได้ไหม ถ้าmatch กับเราก็เริ่มดูprocess ของเขาว่าprocess เขาเป็นอย่างไร เชื่อว่าคนที่ไปขอทุนส่วนใหญ่ก็ไม่อยากให้กระบวนการมันยุ่งยากซับซ้อนเกินไปไม่อยากเข้ากระบวนการมีไม่มีหลักเกณฑ์อะไรเลย ซึ่งมันไม่การันตีว่า 1 เราจะได้หรือไม่ได้ มันมีเส้นสายไหม

อ.เดชรัต : ปัจจุบันในส่วนที่ IHPP ที่ทำงานกับ สวรส. ความโปร่งใสที่คุณหมอแนะนำให้ผมพิจารณา ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ดีแล้วหรือยังหรือว่ามันมีบางประเด็นที่ต้องมีการทำให้ชัดเจนขึ้น อย่างเช่นขอบเขตงาน วงเงิน กระบวนการ

นพ.ทินกร : ให้มองย้อนกลับที่ สวรส. อย่างแผนงานของผม ขอเงินจาก สวรส. น้อย จริงๆ เราใช้ สวรส.เป็นร่มและเป็นคน sub contract กับ สสส. เป็นหลัก ผมเข้าใจว่ากระบวนการที่มีอยู่ เงินที่ขอไป ถามว่าดีไหม ดี บางทีเราทำไปไม่ชัด เราใส่หมวดกันไม่ชัด สวรส. ก็มาถามเราว่ามันคืออะไร ผมว่าก็โอเคอย่างน้อยก็ยัง

มีการติดตามว่า criteria ที่เราเขียนไปอาจจะไม่ตรงกับหมวดของ สวรส. เขาก็มาให้เราชี้แจงและปรับ

อ.เดชรัต : คุณหมออธิบายในส่วนที่เราขอเขา แล้วถ้าในส่วนที่ ขอ สสส.ที่ผ่าน สวรส. ๆเขาต้องมีบทบาทในการดูเรื่องความโปร่งใสตรงนี้ไหม

นพ. ทินกร : คิดว่าดูเยอะ คือ ผมว่า 2 บทบาท คือ 1 เรา accountability กับ สวรส. เราก็ accountability ต่อ สสส. ดูเหมือนยุ่งยากมันเป็นกระบวนการการตรวจสอบสองชั้น คือ สวรส. เองก็มีกระบวนการมาดูการตรวจสอบเรา สสส.ด้วย เราก็โอเค รู้สึกว่าเราใช้หน้า สวรส. ไปขอเงิน สสส. ปัญหาคือ เราต้องไม่ทำให้องค์กรที่เป็นร่มเราเสียหาย สิ่งหนึ่งเราต้องพยายามทำให้ดีที่สุดเพื่อไม่ให้คือ ความสัมพันธ์ที่ผมเป็น สวค. คือ สถาบันวิจัยและพัฒนากำลังคน จริงๆ มันมีหลายร่ม อยู่ใต้ร่ม IHPP อีกที สวรส. ค่อนข้างให้เครดิตเราทำงานเยอะ เราก็ทำงานไป เวลาไปรีเควสไปรีพอร์ตกับ สสส. สวรส. ก็ออกหน้า สิ่งที่เราทำ ก็รู้สึกว่าต้องไม่ให้องค์กรเสียหาย ทุกอย่างก็ต้องพยายามทำให้ดีที่สุด เพื่อให้ ไม่อยากให้มีปัญหากับองค์กร สวรส.

อ.เดชรัต : สวค คุณหมอเริ่มขอทุนสสส.

นพ. ทินกร : ปี 48

อ.เดชรัต : มันมีประเด็นปัญหาเรื่องช่วงการเปลี่ยนผ่านไหม ผอ. คนละท่านกัน เพราะว่าบางแผนงานจะเลสประเด็นนี้ เพราะว่าความสับสนที่เกิดขึ้นเนื่องจากมันมีอะไรที่ไม่เหมือนกัน แต่ของคุณหมอดู smooth เพราะว่า

นพ. ทินกร : ค่อนข้างโชคดี ของผมไม่ค่อยมีปัญหาอาจจะเป็นเพราะว่าตอนนั้นคือ นพ.ศิริวัฒน์ท่านจะเราปลุกปั้นโปรแกรมกับท่าน ท่านจะให้เครดิตเราทำงาน พอเปลี่ยนเป็นนพ.พงษ์พิสุทธิ์ ก่อนหน้านั้น สวค.เคยมีโอกาสทำงานกับท่านตอนที่อยู่ สปสช. ท่าจะเห็นตัวโปรแกรมอยู่ระดับหนึ่ง พอท่านมาเป็นผอ. สวรส. ก็แค่เข้าไป inform ท่านอย่างเป็นทางการว่าทั้งหมดเราทำอะไร ถือว่าไม่มีปัญหา

อ.เดชรัต : ผมสนใจประเด็นความรับผิดชอบต่อสังคม ในกรณีของ สวค. ในการแสดงให้เห็นว่าถ้าเราแสดงให้เห็นความรับผิดชอบต่อสังคม จะแสดงอย่างไร ถามของ สวค.

นพ.ทินกร : คือ 1 ถ้าเราคิดว่าเราจะทำงานวิจัย คิดว่างานวิจัยต้องตอบปัญหาของระบบสุขภาพ คือผมคิดว่า 1 เรามีปัญหาเรื่องนักวิจัยเราน้อย เงินเรามีไม่มากพอ เวลาเราจำกัด เราพยายามจะทำงานให้มันตอบปัญหา เราก็ต้องบาล้าน ระหว่างบางทีปัญหาระบบสุขภาพจริง ๆ ปัญหาระบบสุขภาพกับ policy maker มันอาจจะไม่ตรงกันนัก Policy เขาก็มี interest agenda ของเขา เราก็พยายามจะmatch กับของเขาก็พยายามดู policy makerด้วยว่าอยากได้เรื่องอะไรและดู ตัวปัญหาด้วย ผมว่านั่นคือสิ่งที่เราพยายามจะทำ ถ้าเราทำแล้วมันไม่ตอบปัญหาอะไรเลย มันคงเป็นการใช้ ....ไม่คุ้มค่า

อ.เดชรัต : สมมติว่าทำงานผ่านไปช่วงหนึ่งเราจะแสดงออกด้วยวิธีไหน ที่จะสามารถสื่อสารกับคนอื่นๆ ได้ว่าความรับผิดชอบต่อสังคมของแผนงานอาจจะไม่เฉพาะ สวค. แต่ระดับแผนงาน คืออะไร

นพ.ทินกร : ผมไม่แน่ใจว่าถ้าหน่วยงานอื่นเขาจะทำงานยังไง สวค. พยายามจะ mission คือพยายามสร้างนโยบาย เราคิดว่าตัววัดเราคือเราสามารถผลักดันประเด็น หรือผลักดันนโยบายอะไรที่มันนำไปสู่การแก้ไขปัญหาของระบบสุขภาพ ผมเข้าใจว่านี่เป็นจุดที่เราแสดงถึงความรับผิดชอบในมุมมองผม

อ.เดชรัต : ขอยกประเด็นเดียวกัน ถ้าเป็น สวรส. คิดว่า สวรส. จะสื่อสารอย่างไรกับสังคม ว่านี่คือบทบาทของ สวรส. นี่คือส่วนที่ สวรส. รับผิดชอบต่อสังคม

นพ. ทินกร : ภาพของ สวรส. ยิ่งสำคัญใหญ่เพราะผมเข้าใจว่า เคยคุยกับ นพ. พงษ์หลายที่ และที่ประชุมหลายทีว่าภาพของ ถ้าเป็นสถาบันวิจัยระบบมันถึงจุดที่จะต้อง มีหน่วยงานที่ใช้วิธีการนำ และชี้ทิศได้ หน่วยงานนั้นต้องมีเครดิตพอที่สังคมฟัง policy makerฟัง ผมมองว่านี่คือบทบาทของ สวรส.

อ.เดชรัต : ฉะนั้นการที่สวรส. จะแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมคือการที่จะตอบกับสังคมได้ว่าได้แก้ปัญหาอะไรหรือได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาอะไรในระบบสุขภาพ ในแต่ละช่วงเวลา ในการเสนอนโยบายเชิงต่างๆ

นพ. ทินกร : มันอาจจะเริ่มตั้งแต่ชี้ให้เห็นปัญหา ปัญหามันอาจจะยังไม่ถูกแก้ ชี้ให้เห็นว่านี่คือปัญหาโดยใช้หลักทางวิชาการนำว่านี่คือปัญหา โอเค ถ้ามันนำไปสู่การผลักดัน การสร้างนโยบาย มองว่าการแก้ปัญหามันมีหลายปัจจัย คือบางครั้งก็ไม่สามารถ convince policy maker ได้ เพียงเราชี้ว่านี่คือปัญหาแต่ถ้าอะไรที่ผลักดันไปสู่การสร้างนโยบาย และนโยบายนั้นนำมาสู่การแก้ปัญหาจริงก็คือผลของความสำเร็จ ภาพใหญ่ๆ ผมว่าต้องเป็นองค์กรใหญ่อย่าง สวรส. เรื่องบางเรื่องผมคิดว่า พอทำเสร็จแล้ว สวค.ก็ต้องเป็นคนไปผลัก

อ.เดชรัต : ระบบวิจัยของประเทศเรามักจะถูกคอมเม้นเสมอว่าไม่ได้มีผลต่อสังคมมากนัก พูดในภาพรวมไม่ได้เฉพาะแต่ สวรส. คุณหมอได้เสนอวิธีการหรือบทบาทที่ สวรส. ควรทำเพื่อแสดงให้เห็นความรับผิดชอบต่อสังคม ผมสนใจว่า ถ้าเราประเมินขณะนี้เราคิดว่า สวรส. ได้พยายามสื่อสารหรือแสดงออกถึงบทบาทนี้ ให้สังคมทั่วไปหรืออย่างน้อยในแวดวงสุขภาพได้ชัดเจนเพียงพอไหม

นพ.ทินกร : ผมคงตอบ จากมุมมองผมที่ จริงๆ ก็ไม่ได้ใกล้ชิดกับ สวรส. จริงๆ เป็นปัญหาหนึ่ง เป็นองค์กรภาคี เครือข่าย จริงๆอยู่ห่างจาก สวรส. ผมว่ามีลักษณะขององค์กรแบบนี้ภายใต้ร่มของ สวรส. เยอะ มันทำให้เกิดภาพงานกระจัดกระจายผมมอง ดูในแง่ดีคือมีอิสระ มีลูก 20 – 30 คน แต่ลูกก็ไปคนละทิศละทางมันก็คือปัญหา มันอาจจะต้องมีความเป็น unity ระดับหนึ่ง ขณะเดียวกันมันก็ไม่รีจิสขนาดที่ ผมคิดว่ามันต้องมีจุดร่วมอย่างที่ นพ.พงษ์ พยายามทำ ผมเห็นด้วย คือวางเป็นnode หรือวางเป็นcluster และคุยถึงประเด็นที่ต้องทำ ผมไม่แน่ใจว่า องค์กรลูกต้องมี accountability ต่อองค์กรแม่ คือเรื่องบางโจทย์ที่ทุกคนตกลงกันว่าต้องทำและคนไหนเป็นภารกิจ ต้องพยายามปรับ priority งานของเรา ให้เข้าไปช่วยกันตอบโจทย์ใหญ่ให้ได้ ขณะเดียวกันเขาก็อาจมีspace โอเคเราก็อาจจะทำงานของเรา แต่ละองค์กรเครือข่าย

อ.เดชรัต : แสดงว่ามากำลังน่าจะอยู่ในทิศทางที่ เพียงแต่ว่ามันต้องดูว่ามันเร่ง speedในทิศทางนี้ได้เร็วช้าแค่ไหน

นพ.ทินกร: ผมเข้าใจว่าใจยุค นพ.ศิริวัฒน์ มีการประชุมเครือข่ายกันน้อยมากเริ่มคุยสมัยหมอพงษ์ ถ้าเราorganizeงานขององค์กรเครือข่าย แต่แรกเชื่อว่าแต่ละองค์กรทำงานเยอะ แต่ว่าต้องมา harmonize ทิศทางกันนิดหนึ่ง มาร่วมกันช่วยกันทำโจทย์ใหญ่ ๆ ในขณะเดียวกันอีกส่วนต้องสื่อสาร ผมเข้าใจว่าต้องมีงานสื่อสาร สื่อสารน้อย เช่นสื่อสารต่อสาธารณะ เพราะว่าบางเรื่องเรามีข้อมูลองค์กรเครือข่ายที่มี เราก็สื่อสารไปข้อมูลแค่เราชี้ปัญหาคือ responsive ต่อสังคม นี่คือปัญหา ปัญหาสื่อสารกับสังคม และหลาย ๆ อาจจะต้องช่วยกัน ไม่ใช่ สวรส.องค์กรเดียว ที่ต้องผลัก

อ.เดชรัต : ผีเสื้อขยับปีกนี่เป็นวิธีการสื่อสารหรือเปล่า

นพ. ทินกร : เป็นวิธีการหนึ่ง respondค่อนข้างดี เรามีชุมชนผ่านผีเสื้อระดับหนึ่ง

อ.เดชรัต : มาที่participation เวลาคุณหมอใช้ participationในแง่ของ สวค. ในแง่ธรรมาภิบาลมาเกี่ยวพันยังไงบ้าง

นพ.ทินกร : เราพยายามจะ ผมได้ยินมาและมีพี่ๆหมอวิโรจน์ พยายามสอนว่ากระบวนการมีส่วนร่วมทุกฝ่ายตั้งแต่เริ่มต้น ยิ่งเร็วเท่าไหร่ ทำให้ มันอาจจะเสียเวลาเยอะในช่วง develop ตัวนโยบาย แต่จะง่ายการ implementมาก เพราะว่าทุกคนช่วยตกแต่ง ทุกคนมีส่วนร่วม นี่คือparticipation ถ้าเป็นงานวิจัยเราพยายามจะ เริ่มตั้งแต่กำหนดโจทย์วิจัย ตอนกำหนดโจทย์วิจัยเราก็พยายามฟังทุกความเห็นตั้งแต่ระดับ ตั้งแต่ระดับuserทุกระดับ policy maker ตุ๊กตาเบื้องต้นคำถามและคำตอบ ทุกคนเห็นความสำคัญ ว่านี่คือปัญหาขั้นตอนต่อไปที่จะหานักวิจัยมาทำ ในการเขียนproposal เขียน methodology เราจะคือทุกกระบวนการเราใช้การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายมาช่วยกันตกแต่ง ทุกคนเราพยายามจะให้เห็นทั้งหมด พอทำงานวิจัยออกมาได้สักระยะหนึ่งเราก็จะ มี reportเป็นระยะทุกคนก็เข้ามา นี่คือสิ่งที่เราพยายามทำเรื่องของparticipation ในงานวิจัย

อ.เดชรัต :มันมีปัญหาอุปสรรคไหม ในparticipation

นพ. ทินกร : ถามว่ามีไหม ถ้ามีคือว่า เราคิดว่าน่าจะต้องมีคนเหล่านี้ ๆ เข้ามาแต่พอถึงจริงๆ ทุกคนก็มีภารกิจเยอะ มันมีข้อจำกัด

อ.เดชรัต :การทำparticipation มันจะช่วยแก้เรื่อง transparency กับ social responsiveได้ไหม

นพ. ทินกร : ทั้งหมดมันไปด้วยกันหมดเลย

อ.เดชรัต :เกี่ยวข้องกับเรื่องความถูกต้องตามหลักวิชาการไหม

นพ. ทินกร : ส่วนหนึ่งในprocessเราจะมีนักวิชาการเรา พยายามจะให้บาล้านระหว่างนักวิชาการ จะมีนักวิชาการที่เข้ามา ที่เชี่ยวชาญ จะมี policy maker user เราคิดว่าในกระบวนการมีส่วนร่วมคือการจับงานวิจัยขึ้นมาครั้งหนึ่งเราอยากให้มีโจทย์เรื่องพวกนี้ นอกเหนือจากผลงานวิจัยที่จะออกมาแล้ว เราคิดว่าในprocessการทำ พอมีการมีส่วนรวมที่ทำให้เกิดความโปร่งใส ทุกคนเห็น เออ อย่างนี้ดีนะ นักวิจัยเห็น เออ อย่างนี้ดีนะ มีความเห็นจะปรับไม่ปรับมาดูกัน เห็นกันหมด มันจะเกิดเครือข่ายในประเด็นด้วย เราได้เครือข่าย เขาจะเกาะเกี่ยวคุยกันทุก 3 – 4 เดือน โดยใช้งานวิจัยเป็นตัวตั้ง เราจะได้ตัวเครือข่าย เกิด capacity building คนจะเริ่มรู้ว่าทุกคนจะมานั่งฟังเป็นเวทีแลกเปลี่ยนทุกคนจะรู้ว่าเรื่องเป็นอย่างโน้นอย่างนี้ คิดว่าทั้งหมดเป็นกระบวนการเรียนรู้ทั้งหมด

อ.เดชรัต : ขอถามกลับไปสู่ในระดับ สวรส. เวลาที่ สวค. ขอทุน สวรส. หรือกระทั่งในการกำหนดยุทธศาสตร์ของ สวรส. ว่าจะทำเรื่องกำลังคน มันมี public participationในลักษณะเดียวกันกับที่ สวค.ทำไหม

นพ. ทินกร : เคยมีเงินที่ผมขอไปที่ สวรส. แค่พาร์ทของการจัดการองค์กร เลยไม่แน่ใจว่าถ้าไปขอตัวโครงการ สวรส.จะตั้งกรรมการ

อ.เดชรัต :เรื่องยุทธศาสตร์หล่ะ หมายถึงว่าต้องทำเรื่องกำลังคน ตัวสวรส. เขาจำเป็นต้องทำในลักษณะแบบดียวกับที่คุณหมอบอกว่าจำเป็นต้องทำ

นพ.ทินกร : ตอนเริ่มทำ proposal ใหญ่เรามีผู้ประสานงาน สวรส. ตอนนั้นคือคุณกาญจนา พี่แหวว คือเราเรียนรู้จากตรงนั้น ก็ตอนที่ develop proposalใหญ่เพื่อขอเงินจาก สวรส. และ สสส. ก็จัดเวที จัดกระบวนการต้องนัดเวลา...ใหม่ แต่ผมเสนอการจัดแบบนี้ เราจะได้ประโยชน์ ทำให้เราจะชัดขึ้น จะเริ่มเห็นเครือข่ายว่าใครคือใคร ในเรื่องนี้ เราเรียนรู้

อ.เดชรัต : แสดงว่ามันเป็น approachเดียวกัน ตั้งแต่ว่า สวรส. หรือระบบสุขภาพต้องจัดการประเด็นปัญหาไหนบ้างต้องมีการparticipation พอย่อยลงมาต้องทำเรื่องกำลังคน ต้องมาว่ากันในวงนั้นอีก เหลือเรื่องความถูกต้องทางหลักวิชาการกับ efficiency ที่ได้กล่าวในตอนต้นว่าความถูกต้องทางหลักวิชาการ มันหมายถึงกระบวนการเช่น รีวิว หรือเปล่า มันมีอะไรเพิ่มเติมในส่วนของเราหมายถึงวงวิชาการที่ใช้กันบ้างไหมในแง่ของการรีวิว

นพ. ทินกร : เราก็มีรีวิว ๆ มีตั้งแต่ส่งproposal ตัวรีพอร์ตไปให้คนอื่นดู ไปให้ reviewerดูกับทั้งการจัดเวทีกลุ่ม เราจะมีตอนนำเสนองานพร้อมตัวโปรเจคใกล้เสร็จ จะจัดเวที 2 ครั้ง

อ.เดชรัต :ให้รับฟังความเห็น

นพ. ทินกร : ครั้งหนึ่งจะเป็นวิชาการ ดู methodology ดูอะไรเป็นหลัก จะเชิญนักวิชาการเป็นหลักมาดูกันอีกเวทีหนึ่งเป็นเวทีที่ลดโทนความเป็นวิชาการมานิดหนึ่งเน้น user เน้น policy เริ่มดูผลของการเอาไปใช้

อ.เดชรัต : อันนี้ทำก่อนรีวิว เวลาทำงานพอถึงสุดท้ายได้ draft คุณหมอจะจัดเวทีวิชาการก่อนใช่ไหม และจัดเวทีสาธารณะ แล้วรีวิวครั้งสุดท้ายที่จะต้องส่ง reviewerอีกรอบนี่หลังจากนี้หรือว่า อย่างไร

นพ. ทินกร : จะมี ปกติจะไม่ได้พูดเรื่องตีพิมพ์ คือก่อนจัดเวทีวิชาการ เราจะส่งให้คนที่จะเข้ามาเวทีได้อ่านก่อน และเข้ามาดูกันในเวทีวิชาการ ส่วนใหญ่จะต้องถูกปรับ

อ.เดชรัต : ใช้เวทีนั้นรีวิวไปในตัว

นพ. ทินกร : ส่วนใหญ่จัดสัก 2 ครั้ง ครั้งนี้จะดูว่า ถ้าครั้งสุดท้ายดูตามสถานการณ์ อย่างน้อยต้องการที่เป็นเวทีวิชาการ 1 ครั้ง ถ้าไม่ได้ก็คือ 2 ครั้ง ถ้าครั้งที่ 2 ไม่ได้ก็ส่งให้ reviewerดู หลังจากที่ดู draftแรก

อ.เดชรัต :ทางสวรส.ต้องมามีส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในเรื่องความถูกต้องของวิชาการในระดับแผนงานไหม

นพ. ทินกร : จำเป็น ถ้าถามใจผม ทำไม่ได้ผม คิดว่างานวิจัยทุกชิ้นต้องถูกตีพิมพ์โดยวารสารของ สวรส. ถ้าสามารถทำแบบนั้นได้ก็คือกระบวนการของ สวรส. จะเข้ามาการันตีงานทุกชิ้น ผมกำลังนั่งคิดว่าเป็นไปได้ไหม ถ้ามันเป็นทุกชิ้นไม่ได้ อย่างน้อย สวรส.ต้องคุยกันกับองค์กรเครือข่ายที่ทำงานวิจัยควรอย่างน้อยปีละกี่เรื่อง คุยกันและเป็นหน้าที่ของเราที่จะต้องทำ

อ.เดชรัต : ที่ว่าไม่ได้มีปัญหาเรื่องคุณภาพหรือว่าเรื่องการตีพิมพ์ อ๋อ คุณภาพเองใช่ไหม

นพ. ทินกร : เรื่องคุณภาพเรายังไปไม่ถึงตรงนั้น แต่กระบวนการที่ สวรส. มาช่วยดูคุณภาพ ทุกครั้งที่จัดเวทีจะเชิญ สวรส. มาด้วย อาจจะเป็นหมอพงษ์ หรือท่านอื่นที่เกี่ยวข้องเข้ามาดู

อ.เดชรัต: ประเด็นเรื่องต่อไปคือเรื่องของ efficiencyที่คุณหมอได้ยกไว้ว่าทั้งเรื่องการจัดการและการใช้ทรัพยากร เรื่องธรรมาภิบาลดูอย่างไร

นพ.ทินกร : 1 ดูเรื่องเวลา ผมต้องตามกำกับ monitoring ซึ่งเราก็เข้าใจวิชาการ สวค.เองก็ทำนอกจากเรา grant เราก็ทำงานวิชาการของเราเอง ก็มีความยากลำบากเหมือนกัน เราก็พยายามจะคุยกับนักวิจัย แต่ก็มีกำหนดการนำเสนอ ณ ถึงเวลาตามระยะคุณต้องมานำเสนอ ส่วนเรื่องงบประมาณใช้งบตั้งแต่การนำเสนอ

proposal ที่เราพยายามดูว่าหนึ่ง เรากำหนดกรอบเงินก่อนเรา ค่อนข้างกำหนดชัด เรากำหนดโจทย์ชัด กำหนด outputชัด และเชิญนักวิจัย ส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นopen grant จะดูและลองไปคุยกับนักวิจัยที่ดูว่าเขาน่าจะสนใจหรือน่าจะทำได้ ส่วนใหญ่จะแค็บงบประมาณน้อย ว่าก็คิดว่างบประมาณน่าจะไม่เกินนี้ กระบวนการดูงบประมาณลายละเอียด เวลานักวิจัยเขียนproposal เราก็ใช้กระบวนการตอนreviewer proposal ก็ส่งให้ทีมนั่งดูเรื่องเงินอีกทีว่าโอเคไหม เขาเขียนอย่างงี้ ๆ ประสิทธิภาพมากเกินหรือน้อยเกินไปอะไร เราก็เอาออกอีกที อะไรที่คิดว่ามันไม่ reasonable ก็จะดูว่ามันมีลายละเอียดงานคืออะไร ทำไมเยอะขนาดนี้จะดู

อ.เดชรัต : บทบาทของ สวรส. ที่ควรมาช่วยหรือมาดูแลแผนงาน

นพ. ทินกร : ช่วงนั้นมีพี่แหววมาช่วยดูตลอด

อ.เดชรัต :ปัจจุบันดูไหม

นพ. ทินกร ; ช่วงหลังออกแล้วแต่ก็ยัง contractกับเราอยู่ คือมีการประชุมเป็นระยะๆ ช่วงนี้พี่แหววติดเรียนด้วย แกบอกว่าสิ้นปีจะว่างมากขึ้น คือเราทำงานด้วยกันจนแยกไม่ออกว่าพีแหววอยู่ สวรส. หรือ สวค. แต่พอพี่แหววมาอยู่แล้ว เริ่มรู้กระบวนการ เพราะว่าเรียนรู้จากพี่แหววจะเอาknow how ของสวรส. มาสอนทีมเรา และตอนนี้ดูจากคุณหมอลัดดา ๆ ก็ดูห่างหน่อย แต่ดูoverallดูกำหนดเวลา เรื่องอะไรอย่างนี้

อ.เดชรัต : นอกเหนือจากประเด็นเรื่อง transparency เรื่องวิชาการ เรื่องความรับผิดชอบต่อสังคม efficiency participation คิดว่ามันมีประเด็นอะไรที่ สวรส. ควรจะต้องดูแลหรือให้ความสำคัญในเรื่องธรรมาภิบาล

นพ.ทินกร : คิดว่าน่าจะประมาณนี้

อ.เดชรัต : สวค.มีบอร์ดไหมเฉพาะของ สวค.

นพ. ทินกร : มีsteering committeeของแผนงาน จริงๆเวลาเราไปขอเงิน สสส. เราใช้คำว่าแผนงานพัฒนากำลังคนด้านสุขภาพ เป็นแผนงานตัว สวค. ตั้งขึ้นมาเป็นbodyเพื่อหลัก ตัวแผนงาน ตัวแผนงานจะมีsteering committeeคุยอีกที

อ.เดชรัต : เป็นเสตรียริ่งที่ตั้งโดย สสส. และของ สวรส. มีไหม

นพ. ทินกร: ไม่มี มีกรรมกร สวรส.อยู่ในsteering ไม่มีsteering ของ สวรส. โดยตรง ใช้steering ชุดเดียว

อ.เดชรัต : ส่วนใหญ่ของ สวรส. ใครเข้ามา

นพ.ทินกร: มีหมอพงษ์

อ.เดชรัต : คุณหมอพงษ์เคยเปรยว่ากับผมเองและหลายคนนั่งอยู่บางครั้ง เวลา สวรส.ไปนั่งในบอร์ดหรือcommitteeของ สสส. มันมี ไม่แน่ใจว่าเป็นคนรับงานหรือเป็นคน commentงาน ในประเด็นของ สวค. มัน imply เกี่ยวพันกับปัญหานี้ด้วยไหม

นพ.ทินกร: หมายถึงบทบาทของ สวค.

อ.เดชรัต : ของหมอพงษ์หรือของ สวรส. เวลาที่คุณหมอไปนำเสนอในsteering committeeของ สสส.

นพ.ทินกร: นึกไม่ถึงประเด็นนี้ ผมพยายามจะดูว่าเราคิดว่า1 เราต้องการความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ คือ หมอพงษ์ท่านปรารภว่าอาจจะมีซีโอไอ ไม่รู้บทบาทควรจะเป็นอะไร คือว่าความเห็นของผอ. สวรส. ตรงนั้น ถามว่ามีไหม ก็ไม่แน่ใจ ที่ไปนั่งตรงนั้นลำบากใจหรือเปล่า

อ.เดชรัต : คุณหมอพงษ์ไม่ได้ใช้คำว่าซีโอไอซะทีเดียว แต่คล้าย ๆกับว่า ตกลงผมควรมาคอมเม้นเขาเพราะว่าผมเป็นคนรับงาน คุณหมอพงษ์ใช้คำนี้ เวลาคุณหมอสื่อสารกับทาง สวรส. โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับนโยบายทิศทางการทำงานที่เกี่ยวข้องกับ สวค. คิดว่า สวรส. มีแนวทางในเรื่องกำลังคนชัดเจนพอไหม หมายความว่าไม่ต้องกลับไปถามอีกว่าเรื่องนี้จะต้องทำแบบนี้ไหม แบบนั้นไหม เป็นmandateที่มอบหมายมาให้กับทาง สวค. มันชัดอยู่แล้วไหม

นพ.ทินกร: ถือว่าชัด ของผมจะทำงานใกล้หมอพงษ์เยอะ อาจเป็นด้วยความกรุณาของหมอพงษ์ ที่มาช่วยดูเกือบทุกครั้งที่เราต้องการความเห็น เวลาเราจัดเวที ก็จะเชิญคุณหมอพงษ์มาเป็นประธานทุกที ฉะนั้นหมอพงษ์จะค่อนข้างเข้าใจงานของ สวค. เยอะมาก เนื่องจากพอคุยกันบ่อยก็ค่อยปรับค่อยจูน ค่อนข้างดี ตอนนี้เริ่มมาทำใหม่คือให้หมอลัดดาเข้ามาทำเรื่อง node Health service delivery ซึ่งเห็นด้วยมาก ๆ อย่างที่บอกคือว่าอย่างผมเข้าไปคล่อมงานหมอช้างเยอะ คือคล่อมงานและมีการประสานงานกันอยู่แล้ว แต่ผมมองว่าถ้าสวรส. ดูภาพใหญ่แล้วช่วย coverรวมทั้งดึงparticipateของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องผมว่าตรงนี้เกิดพลัง

อ.เดชรัต : เกี่ยวข้องกับ สวปก. ด้วยไหม

นพ. ทินกร : ยังไม่ค่อยโอเวอร์แลบกับ สวปก. เท่าไร่ ของหมอช้างจะเยอะ

อ.เดชรัต : เวลาที่อธิบายคุณหมออธิบายว่าmandate ค่อนข้างชัดเจน เราไปดูได้ตรงไหนที่ว่ามันชัดเจนต้องดู ในproposal หรือมีแผนยุทธศาสตร์มีเอกสารอะไรที่เป็นตัวบอกว่าแมนเดทของ สวรส. ในเรื่องนี้คืออย่างนี้

นพ. ทินกร :ถ้าผมจะตีความ ไม่รู้ว่าตัวเอกสารของ สวรส. เขียน detailว่าอย่างไร ก็จะเหมารวมว่าตั้งแต่เรื่อง develop proposal เรารู้สึกว่าหนึ่ง คือตอนนี้เป็นช่วงทำ proposal phase 2 ตั้งแต่เริ่มเขียน proposal ครั้งแรก เขียนเป็น concept paper หมอพงษ์กับหมอลัดดาก็เป็น consultationอีกที ตั้งแต่ตอนนั้น paperฉบับแรก ๆ ซึ่งจะยังไม่มีอะไร หมอพงษ์กับหมอลัดดาจะเข้ามาอ่านเลยรู้สึกว่า ท่านอาจจะต้องทำงานคือ เรารู้ว่า 2 ท่านอยู่coverเราอีกที เลยบอกคือ ไม่รู้ว่าจะเขียนว่าอย่างไร แต่ทุกครั้งจะเป็นกระบวนการคุย ทีละครั้งๆ หลายครั้งไปเรื่อยๆ

อ.เดชรัต : มันจะชัดเจนผ่านการคุยและไปสะท้อนอยู่ในproposal

นพ. ทินกร : ถ้าอะไรไม่ใช่ทั้งสองท่านก็จะบอกว่ามันไม่น่าจะอย่างนั้น

อ.เดชรัต : ต้องขออนุญาต reflectเพื่อคุณหมอจะได้ช่วยแก้ความเข้าใจ อันนี้มันฉายภาพให้เห็นว่าบางแผนงานเขารู้สึกว่ามันยังไม่ค่อยชัดเพราะว่า สวรส. ว่าอย่างไร อาจจะเพราะว่ามันไม่ได้มีการคุยเหมือนลักษณะนี้ ถ้าลักษณะอย่างนี้ผมคิดว่า ตัวอักษะก็คิดว่ามันอาจจะเป็นเรื่องรอง การคุยเป็นเรื่องสำคัญกว่าตัวอักษรมันคงอยู่ส่วน proposalเป็นตัวหลัก

นพ. ทินกร : อาจจะเป็นเหมือนกับว่า ตอนนี้ผมก็ยังไม่แน่ใจว่า สวรส. เช่นทิศทางของระบบสุขภาพหรือทิศทางแบบนี้ต้องทำ หมายถึงช่วงหนึ่งที่ สวรส. ประชุมเครือข่าย พยายามจะทำ listปัญหาขึ้นมาว่ามันมีอะไรอะไรคือคำถามอะไรคือโจทย์ ที่ต้องหาคำตอบร่วมกัน ผมว่าตรงนี้ไม่แน่ใจ แต่อย่างนี้คือตัวลายลักษณ์อักษรที่กำหนดทิศเลยว่าภายใต้องกรลูกกี่องค์กรผู้พิการจะว่าอย่างไร บุหรี่ สุรา จะว่ายังไง เรื่องของคนจะว่าอย่างไร

เรื่องprimary careจะว่าอย่างไร มีโจทย์ อะไรถ้าได้ เป็นภาพใหญ่ กรอบใหญ่ ทำงานร่วมกัน เช่น เรื่องนี้อาจจะมีองค์กร2-3องค์กร ทำงานร่วมกันนี่คือลายลักษณ์อักษรที่บอก

อ.เดชรัต : ตอนนี้มีไหม

นพ. ทินกร: ไม่ทราบ ว่ามีหรือยัง แต่รู้ว่ามีการพยายามคุยโหนดที่คุณหมอลัดดาเรื่อง node service.. เราคุยกัน 2-3 รอบ

อ.เดชรัต : ถ้าที่จับความคือเอกสารที่ผมเห็นคือแผนยุทธศาสตร์ แต่ว่าที่คุณหมอพูดถึงคล้าย ๆ ว่ามันลึกกว่าแผนยุทธศาสตร์ มันเป็นการกำหนดประเด็น จะเรียกว่าวิจัยส่วนหนึ่ง ตอบคำถาม หรือเป็นการขับเคลื่อนอะไรก็แล้วแต่ บางอันอาจจะวิจัยไว้แล้ว แต่ระยะนี้ต้องไปขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงมีนน่าจะมีประเด็นที่ชัดเจน ผมจะลองถามดู

นพ. ทินกร : ถ้าจะให้หมอพงษ์หรือผมคิดว่า ถ้าทำได้ลงไปคุยกับทุกโปรแกรมเพื่อช่วยกันเคลียร์ภาพ คือดีไม่แน่ใจว่าในทาง ปฏิบัติจะทำได้ไหมเพราะว่าลูก สวรส. มียี่สิบ สามสิบโครงการ การให้ลงไปคุยทุกอันคงจะยาก

อ.เดชรัต : มีความเห็นนิดหนึ่งคือถ้าทุกอย่างมันไปสะท้อนอยู่ในproposal มันมีปัญหานิดนึงคือ proposalมันเป็นเอกสารระหว่าง สวรส.กับแผนงานนั้นมันไม่ใช่เอกสารเป็นpublicที่จะตกลงกับ สวรส. ว่าจะทำอะไรบ้าง ส่วนใหญ่ก็ใช้ในการดิวระหว่างหน่วยงานลูกกับแม่ เท่านั้น เราจะเอาproposalไปเปิดเผยก็ไม่เหมาะสมนัก

นพ. ทินกร : ถ้ามีการคุยกันและกำหนดที่มันละเอียดกว่าแผนยุทธศาสตร์ ซึ่งมันอาจจะดูกว้าง ๆ อาจลงไปถึงโจทย์วิจัยในจุดที่ต้องเคลื่อนอาจจะไม่ต้องเยอะเรื่องตรงนั้น ให้ชัด แล้วทั้งหมดพอมาปรากฏตรงนั้นแล้วก็เป็นภารกิจขององค์กรลูก องค์กรเครือข่าย ถ้าเป็นโจทย์ของคุณปั๊บจะแอบพลายเข้ามาในงาน ฉะนั้น ตอนที่ผมdevelop phase 2 เรารู้คือ ถ้าไปนั่งเขียนเองออกมาเราก็ไม่รู้ว่าจะตรงกับโจทย์ สวรส.ไหม ต้อง involve องค์กรแม่เข้ามาช่วยกันปรับทิศของเราว่า ใช่โจทย์ที่ต้องการ และตัวสวรส.เองก็มีองค์กรลูก โอเค ถ้าเราไปทำงาน integrateกับหน่วยงานอื่นได้ ถ้าคนอื่นทำอยู่ เราก็จะปรับ ถ้ามันมีกระบวนการอย่างนี้ทำให้ตัว proposalขององค์กรลูกจะ accountต่อตัวองค์กรแม่มากคือ ทำงานเอื้อประสานกันมากขึ้น

อ.เดชรัต : อันนี้มันไปสะท้อนต่อเรื่อง responsiveness ต่อสังคมด้วยไหม ถ้าเอกสารนี้สามารถpublic ทุกคนรู้ว่า สวรส. มีโจทย์อะไร ทำงานผ่านใคร เช่น ผ่านสวปก. ในประเด็นนี้

นพ. ทินกร : ผมคิดว่าอันที่จะพับบลิคต่อสาธารณะคืออันที่เป็นขององค์กรแม่ ไม่คิดว่าตัวproposal

อ.เดชรัต : ไม่ใช่proposal หมายถึงองค์กรแม่ กรอบองค์กรแม่มีโจทย์และผู้รับผิดชอบโจทย์

นพ.ทินกร : เห็นด้วย ผมว่าอย่างนี้เปิดเผยได้ จะได้รู้ ผมคิดว่าดีด้วยซ้ำ เพราะว่าถือว่า สวรส.เป็น leader ของการวิจัยระบบสุขภาพ อาจจะมีหน่วยงานอื่นที่จะทำงาน อยากรู้ว่ามีใครมีทำอะไร อย่างนี้ก็สื่อสารงานวิจัยกับหน่วยงานอื่นได้ผมก็มีหลายครั้งที่ TDRI โทรมา ผมก็ไม่รู้ว่าทำงานใกล้เคียงกับเรา เราไม่รู้เขา ๆก็ไม่รู้เรา อย่างถ้าสวรส.เป็นแกนกลางได้ก็จะดี

อ.เดชรัต : มีประเด็นอะไรที่จะแนะนำสวรส. เพิ่มเติมที่จะสามารถทำให้มันมีความชัดเจนเรื่องระบบธรรมาภิบาลได้ไหม

นพ. ทินกร :เป็นข้อเสนอแนะ คิดว่าผมได้ยินมาหลายเสียงอาจจะเกี่ยวกับธรรมาภิบาล พูดถึงธรรมาภิบาลคือตัวระบบ ผมเข้าใจว่า สิ่งที่สวรส.ต้องปรับเรื่องของ ผมเชื่อว่าทำงานในเรื่อง capacity buildingเรื่องคนสำคัญ ไม่รู้ว่าสิ่งที่ได้ยินมาแต่ยังไม่ค่อยเคยเกิดกับตัวเอง เช่นของ RM ภายในของ สวรส.คือ การสร้างRM

เองต้องมีประสิทธิภาพ มีศักยภาพ กำลังคิดว่าถึงแม้จะมีตัว แม้ ธรรมาภิบาลอาจจะเป็นปัจจัยหนึ่งของตัว สวรส. แต่เชื่อว่าคนที่อยู่ข้างในเป็นอีกปัจจัยหนึ่ง ถ้าจะพูดถึงความสำเร็จสุดท้ายที่ทำให้ สวรส. เป็นหน่วยงานการจัดการองค์ความรู้ที่เป็นแนวหน้าได้ ผมว่า ตัวธรรมาภิบาลที่ดีอย่างเดียวอาจจะเป็นองค์ประกอบหนึ่งแต่เรื่องขององค์กรข้างใน หรือธรรมาภิบาลภายในตัวสวรส.เอง ไม่ใช่ สวรส. กับลูกองค์กรอาจจะเป็นจุดหนึ่ง แต่ไม่รู้ว่างานจะไปรวมตรงนั้นด้วยไหม

อ.เดชรัต : รวมด้วยคุณหมอหมายถึงว่าRMเป็นสิ่งที่เชื่อมต่อสิ่งที่เป็น สวรส. กับหน่วยงานลูก ตรงนี้เหมือนกับว่า strengthen ทำให้การเชื่อมต่อไปในทิศทางไปในทางที่คล่องขึ้นเพราะว่าไปรอพึ่งคุณหมอพงษ์อย่างเดียวคงไม่ไหว มีประเด็นเพิ่มเติมอีกไหม

นพ. ทินกร : คิดว่าสิ่งที่หมอพงษ์พยายามเชื่อว่าดีมาก และมันทำให้เราทำงานเป็นกระบวนมากขึ้น หมายถึงองค์กรเครือข่ายเข้ามามองด้วยกัน ถ้าต่างคนทำต่างทำเชื่อว่าไม่มีพลังถ้าถึงจุด ๆ หนึ่งผมเชื่อว่าไม่มีพลังในการสื่อสาร คิดว่าการที่เอามากำหนดประเด็นร่วมกัน กำหนดปัญหาร่วมกัน ใครที่เกี่ยวข้องมาทำงานด้วยกัน คิดว่าเป็นสิ่งที่ดี น่าสนับสนุน

อ.เดชรัต : จริงๆ อยากจะถามความเห็น ผมมีประสบการณ์ที่เคยไปทำงานมาคิดว่าธรรมาภิบาลต้องเป็นสิ่งที่มาคู่กันทั้งข้างบนและทั้งข้างล่างไม่ใช่ว่าฉันมีตัวชี้วัดอย่างนี้ คุณจงไปทำมาให้ได้ อยากได้ระดมความคิดของภาคส่วนต่างๆ ที่ร่วมกับ สวรส. ก่อนเพื่อทำให้เห็นว่ามันมีประเด็นอะไรบ้าง ก่อนไปถึงข้างบน ผมก็รีวิวต่างประเทศไว้ แต่คิดว่าจุดสำคัญอยู่ที่พวกเราเองมากกว่าว่าพวกเรากันเองมีความเห็นอย่างไร แล้วเทียบเคียงที่ปฏิบัติกันอยู่ แล้วมาระดมความเห็นและคิดอยู่ต้นปีหน้าน่าจะได้เสนอว่ามีกรอบอย่างไรบ้าง

5. สัมภาษณ์ ดร.จรวยพร ศรีศศลักษณ์ ผู้จัดการหน่วยบริหารจัดการความรู้ สวรส.

28 ตุลาคม 2551

รุ่งทิพย์ – อยากทราบรายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอนการพิจารณาแผนงานและโครงการที่อยู่ภายใต้ สวรส. ทั้งในส่วนของเครือสถาบัน ที่เป็นกลุ่มของ Ta และสถาบันภาคี Tb และในส่วนของ partner ซึ่งไม่แน่ใจว่า partner คือมีส่วนที่ยังรับทุนจาก สวรส. อยู่หรือไม่ เช่น แผนงาน HPP-HIA ไม่มีแล้ว ไม่แน่ใจว่ายังมีหน่วยงานอื่นหรือไม่ เช่น นพ.โกมาตร ซึ่งเป็น partner เหมือนกัน ไม่แน่ใจว่ารับทุนหรือไม่ และในส่วนของแผนงานโครงการที่ grant โดย สวรส. อาจจะยกตัวอย่างก็ได้

คุณจรวยพร – ขออธิบายในส่วนที่รับผิดชอบ คือ รับผิดชอบทั้งหมด 6 แผนงาน 1.แผนงานธรรมาภิบาลระบบสุขภาพ 2. กระจายอำนาจด้านสุขภาพ 3. การพัฒนาเครือข่ายวิจัยในรูปแบบงานวิจัยที่ทำงานประจำเรียกย่อๆ ว่า R to R (Routine to Research)ซึ่ง 3 แผนเป็นแผนงานที่พี่ดูแลเป็นผู้จัดการนักวิจัยแบบเต็มตัว อีก 2 แผนเป็นลักษณะดูแล 2 เครือข่าย คือ HITAP โครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ นพ.ยศ เป็นผู้อำนวยการ และ สคม. สถาบันการพัฒนาการคุ้มครองการใช้แรงงานมนุษย์ มี นพ.วิชัย โชควิวัฒน์ เป็นผู้อำนวยการ และ แผนงานวารสาร คล้ายๆกับเป็นกลไกสื่อสารงานวิชาการออกไป ซึ่งไม่ใช่แผนงานยุทธศาสตร์พัฒนาความรู้ แต่เป็นแผนงานในการพัฒนากลไกการสื่อสารความรู้มากกว่า ซึ่งการ treat แต่ละแบบไม่เหมือนกัน

รุ่งทิพย์ – ทั้ง 6 แผนงานนี้แตกต่างกันอย่างไร

คุณจรวยพร – Ta จะมีแผนงานธรรมาภิบาล ,แผนงานกระจายอำนาจ , R to R ,สคม. /Tb จะมีแผนงาน HITAP ซึ่ง HITAP ในช่วงที่พี่เข้ามาเขาได้มีการตกลงกับ นพ.ศิริวัฒน์ เรียบร้อยแล้ว ว่า สวรส.จะ grant ทุนให้กับ HITAP เป็นเวลา 3 ปี จำนวนเงิน 10 ล้าน ปีที่ 1 – 3 ล้านบาท ปีที่ 2 -3 ล้านบาท และปีที่ 3 – 4 ล้านบาท ซึ่งในช่วงแรกเราไม่ได้ไปคลุกอยู่กับยุทธศาสตร์ เพราะฉะนั้นพี่เลย definition ว่าเป็น Tb คือ ถ้าเป็น Ta เราต้องไปคลุกอยู่กับยุทธศาสตร์ คิดว่ามันจะต้องมีกลวิธีในการขับเคลื่อนแผนงานนั้นไปในรูปแบบไหนเพื่อให้ตรงเป้าของการวิจัยระบบสุขภาพจริงๆ ในขณะที่ สคม.ช่วงที่เริ่มก่อตั้ง ประมาณ พย.49 เราได้มีการร่วมคิดร่วมคุยกับ นพ.วิชัย ในเรื่องยุทธศาสตร์การทำงานควรจะมีเรื่องอะไรบ้าง กลไกการพัฒนา Tc ระดับจังหวัดหรือระดับเขตต้องการเห็นอะไร ต้องการ strengthen การทำงานของคนในพื้นที่ ที่จะต้องมี Tc ไปช่วยไม่ใช่ให้เป็นอุปสรรค เราก็จะพัฒนายุทธศาสตร์ร่วมกัน

ในส่วนของแผนงานธรรมาภิบาล และแผนงานกระจายอำนาจ เป็นแผนงานใหม่ที่เกิดขึ้นมาในสวรส. ในอดีตจะเรียกว่าแผนงานอภิบาลระบบ ซึ่งจะมีเรื่องของระบบข้อมูลข่าวสาร กลไกโครงสร้างกระทรวงในยุค นพ.พงศ์พิสุทธิ์ จะคิดว่าเป็นแผนงานธรรมาภิบาล แผนงานกระจายอำนาจ

ส่วน R to R แต่ก่อนเราใช้คำว่าพัฒนาเครือข่ายนักวิจัย แต่ว่าการพัฒนาเครือข่ายนักวิจัยมันมีได้หลายแบบ ซึ่งเราคิดว่ารูปแบบ R to R เป็นการกระตุ้นให้คนหน้างานที่อยู่ในระบบบริการสุขภาพได้พัฒนางานของตัวเองขึ้น ซึ่งพวกนั้นถือเป็นนักวิจัยที่เขาเจอปัญหาหน้างานแล้วคิดจะพัฒนา เช่นในชุมชน เป็นต้น

- เรื่องของการบริหารทุน ยกตัวอย่างแผนงานกระจายอำนาจ เราจะต้องมีการพัฒนาโจทย์ก่อนกระบวนการบริหารจัดการงานวิจัยของ สวรส.เราจะแยกเป็น 3 อย่าง คือ 1. Ask stream Development – การพัฒนาโจทย์วิจัย 2. .... stream Development – การพัฒนานักวิจัย 3. Down stream Development – เมื่องานวิจัยเสร็จสิ้นแล้วเราจะต้องนำงานวิจัยนั้นไปสู่เวที stakeholder คือ งานวิจัยไม่ต้องขึ้นหิ้ง ไม่ใช่ว่างานวิจัยเป็นเล่มเสร็จเข้าห้องสมุดแล้วรอให้คนมา download ไปใช้ไม่ใช่ เราต้องเชื่อมโยงอำนาจรัฐ เราต้อง

ขับเคลื่อนงานเราสู่ผู้กำหนดนโยบาย policy maker โดยผ่านการจัดกระบวนการ คือ จัดเวที ยกตัวอย่างเช่น เรื่องของการกระจายอำนาจ เรื่องของการถ่ายโอน สอ.ไปยัง อบต. เมื่องานวิจัยเสร็จสิ้นแล้ว ต้องจัดโดยเชิญปลัดกระทรวง ผอ.สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานกระจายอำนาจ คุณสุปราณี คุณอรวรรณ นายก อบต. อบจ. นายกเทศมนตรี คนที่เกี่ยวข้องต้องดูว่ามีใครเกี่ยวข้องบ้าง ต้องเชิญเขามาฟัง หลังจากนั้นอาจจะต้องมีการติดตามว่า ได้มีการกำหนดเป็นแผนการกระจายอำนาจรุ่นที่ 2 ต่อไปหรือไม่ ซึ่งเป็นกระบวนการของ Down stream ในขั้นตอนแรก Ask stream –การพัฒนาโจทย์วิจัย สวรส. ได้ตั้ง steering committee หรือคณะกรรมการกำกับทิศทางแผนงานวิจัยและพัฒนาการกระจายอำนาจด้านสุขภาพ โดยมี นพ.สุวิทย์ วิบูลย์ผลประเสริฐ เป็นประธาน และมีกรรมการ เช่น อ.วุฒิสาร อ.ดิเรก ปัทมศิริวัฒน์ คุณบัวสมร จาก สสส. คือ ดึง stakeholder เข้ามาตรงจุดนี้ เพื่อที่จะช่วยเราชี้นำว่าเราควรจะวิจัยและพัฒนาอะไรไปบ้าง โดยทุกแผนจะมี steering หมดทั้ง Ta,Tb

รุ่งทิพย์ – ยังไม่รวมส่วนที่ สวรส. grant คนในสวรส.เอง / เหมือนกับว่าเป็นแผนงานที่ไม่ให้ RM ข้างนอกมา

คุณจรวยพร – โดยหลักการ ตัวเราต้องสร้างความชัดเจนก่อน และต้องทำ research mapping เมื่อมีความชัดเจนแล้ว ว่าตัวเราไม่มีความสามารถที่จะไปขับเคลื่อนข้างนอกแทน เราจะต้อง มาคุยกันให้ชัดว่าเราต้องการงานแบบนี้ แล้วคุยไปทำงานแบบนี้ให้เรา เขาถึงจะต้องไปทำงานต่อ อย่างเช่นในอดีต นพ.อนุวัฒน์ ท่านเป็น RM สวรส. เมื่อท่านพัฒนาโจทย์ HA ชัดแล้ว ก็ออกไปทำแบบเต็มตัวเลย

รุ่งทิพย์ – กลายเป็นเครือสถาบันไป

คุณจรวยพร – ใช่มันคือพัฒนาการ ซึ่งเรามีความรู้สึกว่าเราต้องทำตัวเราให้ชัดก่อนที่จะไปคุยกับคนอื่น ทั้ง 2 แผนงานก็ยังอยู่ในช่วงการทำงานของตัวเองให้ชัด ซึ่งในอนาคตก็ไม่รู้จะออกมาเป็นอย่างไร ซึ่งไม่จำเป็นที่จะต้องมีผู้จัดการที่คลอดออกมาเป็น ผู้จัดการแผนงานกระจายอำนาจต่างหาก ต้องบอกความจริงว่ากระทรวงเองก็ไม่ได้เล่นแบบเต็มใจเล่นเรื่องการกระจายอำนาจ จะเบรคไว้ค่อนข้างมาก ซึ่งถ้าโดยหลักการมองหลักการกระจายอำนาจเป็น 3 อย่างคือ มุ่งประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน มุ่งระบบยืดหยุ่นที่มีพลวัตร มุ่งการมีส่วนร่วม แต่ ณ ปัจจุบันนี้เขาอาจจะอยู่ในยุคหวงอำนาจ ไม่ได้อยู่ในยุคกระจายอำนาจ เพราะฉะนั้นเราเล่นประเด็นนี้บางครั้งเราต้องเหวี่ยงประเด็น ไปในเรื่องของ อปท.การสร้างเสริมสุขภาพแทน ไปดูบทบาท อสม.ในทศวรรษที่ 4 ควรจะเป็นอย่างไร ไปประเมินผลภารกิจที่ถ่ายโอนไปแล้ว ซึ่งเราก็แบ่งชุด และ steering ให้เราทำ 4 ชุดโครงการวิจัยใหญ่ วิจัยแนวคิด กลไก กระบวนการ วิจัยประเมินผล วิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบ ซึ่งส่วนใหญ่งานที่เราเล่นจะเล่นถึง model เพราะเป็นการจัดการเชิงระบบ ยกตัวอย่าง steering เราคิดว่าจะต้องมีการวิจัยประเมินผลเรื่องของ นโยบายการถ่ายโอน สอ.ไป อบต. เราก็ไปหานักวิจัย

รุ่งทิพย์ – ใครเป็นคนไปหา

คุณจรวยพร – RM ข้างในเป็นคนไปหา อย่างกระจายอำนาจ เมื่อประมาณ ก.ย.50 เราได้รับโจทย์จากทาง นพ.สุวิทย์ ให้ สวรส. ไปทำหน้าที่ประเมินผลการถ่ายโอน สอ.ไปสู่ อบต. เราก็ไปหานักวิจัย โดยได้ อ.เสริม พันธ์ เตชะอาทิตย์ คณะมนุษยศาสตร์ ม.ขอนแก่น เราก็คุยกันว่าโจทย์ของเราคือ ต้องการประเมินผลการถ่ายโอน ตอนแรกมีสอ.ทั้งหมด 35 แห่งที่จะถูกถ่ายโอนไปยัง อบต. 19 จังหวัด ตอนนั้นเราคุยกันเรื่องค่าใช้จ่ายจะเป็นอย่างไร เราต้องการอะไร พี่เขียน TOR ขึ้นมาและบอกนักวิจัยว่าต้องการข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เพราะว่ากระบวนการถ่ายโอนจะต้องไปดูเลยว่า เทียบกับหลักการ หลักเกณฑ์ เงื่อนไข ของที่ตั้งไว้กำหนดไว้ในคู่มือ ในความเป็นจริง เขาทำตามกระบวนการ ทำตามคู่มือหรือไม่ ซึ่งเขาจะมีชุดแก้ไขกฎระเบียบการถ่ายโอน การที่หมออนามัยไปให้การรักษาแล้วยังต้องอยู่ภายใต้ สสจ. คนที่ศึกษาต้องไป ให้หมด แล้วผลกระทบที่เกิดขึ้นกับผู้รับบริการหรือประชาชนมีอะไรบ้าง ซึ่งตอนนี้ใกล้เสร็จแล้ว และตอนที่เราคุย

กับ อ.เสริมพันธ์ ต้องคุยว่างบประมาณอย่างนี้พอหรือไม่ สวรส.ต้องการ 2 ทีม ทีมหนึ่งเป็นทีมกลาง และอีกทีมเป็นทีมลงพื้นที่ ซึ่ง อ.สมพันธ์ต้องหาทีมในพื้นที่อีก ซึ่งตอนที่เราคิดคำนวณเราต้องคิดว่ามันต้องคำนวณเป็น man day และการลงพื้นที่คงต้องจ้างเป็น man day ให้เขา คือลงกี่วัน วันละกี่บาท ซึ่งก็คือการประหยัดโครงการวิจัยเหมือนกัน โดยหลักการการประหยัดโครงการวิจัย ถ้าโครงการวิจัยนั้น วงเงินน้อยกว่า 200,000 บาท กรอบในการทบทวนโครงการวิจัยก็จะเป็น ผู้วิจารณ์ภายนอก 1 คน RM 1 คน ถ้าวงเงิน 200,000 – 500,000 บาท ผู้วิจารณ์ภายนอก 2 คน RM 1 คน ถ้า 500,000 – 1,000,000 บาท external review 3 คน RM 1 คน ซึ่ง RM หมายถึงคนของ สวรส.เอง หรือจะเอาเข้าคณะกรรมการ เรียกว่า core team คือที่ สวรส.มีคณะกรรมการบริหาร สวรส. ก็จะประกอบด้วย RM ทุกคน ผอ.รอง ผอ.และหัวหน้าหน่วย ซึ่งตรงนี้เอาเข้า core team แต่ถ้าวงเงินที่เสนอมาใน proposal 1,000,000 - 5,000,000 บาท ต้องมีผู้วิจารณ์ภายนอกอย่างน้อย 4 คน และผู้จัดการงานวิจัย 1 คน หรือเอาเข้า steering committee ซึ่งของพี่เลือกเอาเข้า steering committee โดยให้อ.สมพันธ์ มานำเสนอให้ steering committee ฟัง คือ proposal ที่เสนอเข้ามาเป็นแบบนี้ ทำงานแบบนี้ ผลออกมาเป็นแบบนี้ เห็นด้วยหรือไม steering ก็จะปรับให้เข้าตามที่เขาต้องการ แล้วก็ให้ทำได้งบประมาณ 3.9 ล้านบาท แต่ถ้าเกิดวงเงินที่ขอมาเกิน 5 ล้านบาท ผู้วิจารณ์ภายนอกต้อง 5 คน RM 1 คน และควรจะต้องเข้า Board ใหญ่ของ สวรส. ที่มีรัฐมนตรีเป็นประธาน เพราะเงินมันมาก ส่วนใหญ่ประเภทสุดท้ายเกิน 5 ล้านบาท โดยมากจะเป็น project base เช่นแผนงานสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ 5 ล้าน หรือแผนงานอื่นๆที่เยอะ แต่ HITAP ประมาณ 4 ล้านบาทยังไม่ต้องเข้า board อย่างแผนงานผู้พิการ สปช. ,สวค. จะเข้า board เพราะว่างบประมาณมาก เล่าต่อในส่วนของ อ.สมพันธ์ เมื่อผ่าน steering committee เสร็จ พี่ต้องเขียนในรายงานว่า รายงานผลทุก 3 เดือน เพราะฉะนั้นเมื่อเขาลงไปทำงานในพื้นที่ ไปทำงานวิจัย เขาต้องกลับมารายงานให้ steering committee โดยปกติจะจัด 3 เดือน/ครั้ง ปีหนึ่งก็ 4 ครั้ง อย่างวันที่ 19 พย.51 ก็จะมีประชุม ครั้งที่ 4

- ต้องแจ้งให้ทราบกระบวนการแต่ละโครงการ อย่างธรรมาภิบาลยังไม่ได้นัด steering แต่ถ้ามี project ไหนที่เสนอเข้ามาเราจะให้วิธี peer review คือส่งไปให้ reviewer ที่มีประสบการณ์และมีความรู้ในเรื่องนั้นๆ ให้ข้อเสนอแนะ ซึ่งเป็นกระบวนพิจารณาโครงการวิจัยของ สวรส.

รุ่งทิพย์ – ถ้าเราดูที่ธรรมาภิบาลเอง ก็จะมีโครงการย่อย ของที่ อ.เดชรัต รับก็เป็นอันหนึ่ง แล้วแต่วงเงินเท่าไหร่ ก็เอามาเข้าตามที่ระบุ ซึ่งการเข้าตามแต่ละอันได้มีการเขียนไว้เป็นหลักเกณฑ์เขียนไว้ (หน้า 14) พิจารณาตัว TOR

คุณจรวยพร – ยกตัวอย่างสมมติมีโครงการถอดบทเรียนบริหารจัดการที่ดีของ สสจ. วงเงิน 1.4 ล้าน พี่ต้องมาดูว่าอยู่อันไหน และก็ส่งให้ reviewer ที่มีประสบการณ์เรื่องธรรมาภิบาลดู เมื่อเขาส่งกลับมาแล้วเราก็จะมาดู มันจะมีแต่ละโครงการ /(เปิดหนังสือ) คือเราจะส่ง proposal ที่ทางนักวิจัยส่งให้เรา และเราก็จะส่งให้ external reviewer ภายใน 2 อาทิตย์ แล้วก็จะถามกลับไปว่าท่านให้คะแนนหรือยัง มี comment อะไร เช่น บางท่านก็จะให้ความเห็นโครงการนี้งบประมาณสูงเกินไป วัตถุประสงค์ไม่ชัด ควรศึกษาเพิ่มเติม ซึ่งเราก็จะเก็บเป็นหลักฐาน ใน port folio

****

ไฟล์เสียงที่ 2

คุณจรวยพร – งานวารสารเป็นงานในยุทธศาสตร์ที่เชื่อมโยงความรู้สู่การพัฒนาคุณภาพ เราจะรวบรวมผลงานที่เราให้ทุนทั้งหมดมาลงในวารสารด้วย ซึ่งทุกครั้งการอ้างก็แปลว่าอ้างผลงานในสิ่งที่เราให้ทุนไป

แสดงว่าเวลาที่เขาจะพัฒนาระบบขึ้นมา ยกตัวอย่างเช่น โครงการ 30 บาทรักษาทุกโรค นพ.วิโรจน์ ท่านสร้างความรู้นี้มา ท่านอ้างอิงจนทุกคนจะอ้าง วิโรจน์ ตั้งเจริญ,2541 นั้นคือการเชื่อมโยงความรู้สู่การพัฒนาระบบขึ้นมา พี่คิดว่ากลไกนี้สำคัญ ซึ่งพี่ก็พัฒนาระบบนี้มาตั้งแต่ บก. เรื่องที่จะลง ทุกเรื่องที่ได้ทุนจาก สวรส. ต้องมีการ publish คือเผยแพร่เลย เพราะบางคนไม่ชอบอ่านใน website ไม่อยาก download เขาก็เอาตัวนี้ไปได้เลย

รุ่งทิพย์ – เห็นมีส่วนหนึ่งเป็นเรื่องที่เราไม่ได้ให้ทุนด้วยหรือไม่

คุณจรวยพร – มีด้วย คืออย่างละครึ่ง ครึ่งหนึ่งให้ทุนด้วย อีกครึ่งคือส่วนที่ไม่ให้ทุน ไม่อย่างนั้นมันจะปิดเกินไป

รุ่งทิพย์ – มีกระบวนการที่จะเลือกเรื่องอย่างไร

คุณจรวยพร - อันดับแรก call for paper จากนั้นส่ง reviewer เป็นคนตัดสินใจว่าลงพิมพ์ได้ ต้องแก้ไขไม่ให้ลงพิมพ์ มี reviewer 2 ท่าน คือ content 1 ท่าน และ methodology 1 ท่าน ซึ่งต้องเป็นงานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว

รุ่งทิพย์ – คนลงในวารสารต้องมีค่าตอบแทนหรือไม่ / ตีพิมพ์ปีละกี่เล่ม

คุณจรวยพร – คนลงไม่มี แต่ reviewer ต้องมีค่าตอบแทน / ลงพิมพ์ปีละ 4 เล่ม ทุกๆ 3 เดือน

รุ่งทิพย์ – มีแนวทางของตัววารสารหรือไม่ ว่าปีนี้จะเอาเรื่องประมาณนี้ แนวนี้

คุณจรวยพร – แต่ก่อนมี ว่าแต่ team นี้เล่นเรื่องของประกันสุขภาพ เรื่อง human resource แต่ในความเป็นจริงมันไม่ได้ เพราะมันคละกันไปหมด มันมาไม่พร้อมกัน

รุ่งทิพย์ – ตอนที่พี่บอกว่า เราวัดผลงานของแต่ละแผนงาน เราวัดที่ out put แล้วมันมีส่วนหนึ่งที่เป็น out come เราวัดหรือไม่แล้ววัดอย่างไร เพราะบางทีเขาทำ เราอาจจะเห็นว่าเขาไม่ส่งรายงาน แต่จริงๆแล้วความคืบหน้าของงานมันเป็นเรื่องของกระบวนการ การผลักดันนโยบาย ซึ่งมันคือจุดมุ่งหมายที่สำคัญกว่า งานมันออกมาเป็นแค่เอกสารเพราะมันมาจากโครงการ แต่ว่าเวลาที่เขาต้องรายงานประจำปีอาจจะเห็นว่างานเขาคืบหน้าไปขนาดไหน และเราวัดอย่างไร

คุณจรวยพร - out come วัดยาก โดยส่วนใหญ่สุดท้ายเลย ผู้จัดการแผนงานต้องเขียนมาให้เรารับทราบว่า out come ที่เขาได้คืออะไร แล้วเราจะได้ลงไปในรายงานประจำปี ซึ่งเราก็วัด แต่บางที่ก็ไม่เขียนมา / ความคิดเห็นส่วนตัวของพี่ คิดว่า out come สำคัญ แต่บางครั้งเนื่องจากเวลาเขียน TOR งวดงาน งวดเงิน ถ้าเป็นเอกสารมันก็ได้ แต่ว่าผลงานภาพใหญ่เราก็อยากได้ แต่บางคนก็ไม่เขียน

6.สัมภาษณ์ ผศ.ดร.วีระศักดิ์ พุทธาศรี รองผู้อำนวยการ IHPP

4 พฤศจิกายน 2551

รุ่งทิพย์ : คืออย่างนี้ อาจารย์เดชรัตโดยมูลนิธินโยบายสุขภาวะได้รับมอบหมายจาก สวรส. ให้มาทำงานวิจัยเรื่องดัชนีชี้วัดธรรมาภิบาลหน่วยบริหาร การวิจัยระบบสุขภาพ ในฐานะที่ อ.วีระศักดิ์ทำงานที่ IHPP ส่วนหนึ่งใช้สวรส. เป็นร่ม และเคยทำงานภายใต้ สวรส. มาก่อนรวมถึงที่นี่เหมือนกับว่าทำงานด้านวิจัยระบบสุขภาพด้วย เลยอยากจะสอบถามความคิดเห็นว่าคำว่าธรรมาภิบาลหน่วยจัดการวิจัยในระบบสุขภาพในความคิดเห็นหมายถึงอะไร จะนึกถึงอะไรอยากให้ยกตัวอย่างที่ชัดเจน

ดร.วีระศักดิ์ : ถามก่อนได้ไหม งานของเรามี conceptual framework มาก่อนหรือยัง ว่าธรรมาภิบาลscope หรือยัง

รุ่งทิพย์: เรายังไม่ได้scope แต่ว่าก็ได้รีวิวมาแล้ว จากงานวิจัยของต่างประเทศว่าธรรมาภิบาลหมายถึงอะไร มันครอบคลุมอะไรบ้างแต่มันอาจจะไม่ตรงกับcontext ในประเทศไทย จึงอยากจะมาสอบถามความคิดเห็นอาจารย์

ดร.วีระศักดิ์ : ขอตอบในบริบทของพันธกิจของหน่วยงาน ที่เป็นสถาบันวิจัยเรื่องนโยบาย ว่าgovernance มันเข้าไปได้หลายจุด หมายถึงว่าถ้าดูการทำงาน ของเราเข้าไปได้ทุกstep ถ้าเราไป focus ในเรื่องงานวิจัยกับนโยบาย ก็ต้องว่าทำงานวิจัยอย่างไรให้รู้สึกว่า ลักษณะการทำงานของเราคือว่า การทำงานถ้าเราเป็นนักวิจัย สิ่งที่เรายึดมั่นที่สุดคือmethodology ต้อง firm ก็คือต้องยึดไว้ ถามว่ายึดเพื่ออะไร ว่าอย่างน้อยเวลาเราไปยืนบนเวทีต่างๆ เราทำงานในฐานะวิชาการไม่ได้ทำในเรื่องของการเมือง ไม่ได้ทำ interest อย่างอื่น อันนี้เป็นback up ให้เรา กระบวนการ เริ่มจากกระบวนการทำงานวิจัย ทำอย่างไรให้มันรู้สึกว่ามันโปร่งใสและตรวจสอบ อันนี้ไม่พูดถึงเรื่องของคนให้ทุน เพราะว่าปกติคนให้ทุนเขามีกระบวนการอยู่แล้วตั้งแต่ตรวจสอบ quality แล้วแต่ความเข้มของแหล่งทุน บางแหล่งทุนก็ให้รายงานทุกกี่เดือน บางแหล่งทุนก็น้อยมาก ส่วนมากจะขอดูรายงานจะเป็นทางวิชาการอันนี้เป็นปกติ ถ้ามาดูทางวิชาการ ทำอย่างไรให้มีความรู้สึกว่า งานวิชาการของเรามันน่าเชื่อถือได้ นั่นคือใช้ระบบ peer review เพื่อที่จะมาช่วยตรงนี้หรือตรงไหน หนึ่งคือเอาพวกเราก่อน ที่นี่โชคดีที่มีนักวิจัยอย่างน้อยก็จบ ป.เอก เราก็นำเสนอและคุยกัน ประเด็นนี้ok ไหม methodology ok ไหม มีcommentอะไร นอกจากนั้นก็ขยายวงไปให้คนอื่นที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวข้องยังไงคือหนึ่งทางวิชาการ

สองเรื่องของ policy อาจจะไม่ใช่policy maker แต่อาจจะเป็นคนที่รู้ว่างาน policy ของบ้านเราต้องการคำตอบจากงานวิจัยชิ้นนี้อย่างไร เช่น abc เราก็จะรู้ว่างานของเรามันออกมาตรงอย่างที่ประเทศอยากได้ ผมไล่กระบวนการวิจัยไว้เยอะ หลังจากนั้นคือว่าเวลาดำเนินงานวิจัย ปกติจะไม่ค่อยก้าวก่ายกับเรื่องของงาน และไม่ได้คุมเรื่องวิชาการ เพราะถือว่าเขาจบสูง ในฐานะที่ผมเป็นรองบริหาร ก็จะคุมเรื่องของเงินและกิจกรรม ดูว่าเขาทำกิจกรรมตาม TOR ไหม และเรื่องแผนงาน เขาก็ผ่านผู้ช่วยต่างๆ เราก็เห็นแค่ตัวเลข ใช้เงินมากน้อยแค่ไหน ส่วนเรื่องวิชาการก็เป็นเรื่องของเขา governance เรื่องของการตรวจสอบที่เราจะเกิดเรื่องงานวิจัยเรายังใช้ระบบเดิมคือ peerหรือที่นี่จะพูดกัน ระบบ peer team journal club โดยปกติจะเซทไว้ที่วันศุกร์แรกของเดือนจะมี journal club ถามว่า journal club มาจากไหน ก็จากนักวิจัยที่มาประชุมร่วมกันต้องนำเสนอ เราทำตั้งแต่นำเสนอproposal และactivity ที่เขาทำ เขาจะมีปัญหาคือยังไม่จบ หรือกระทั่งคนที่เริ่มจบแล้ววิเคราะห์ข้อมูลเขียน หรือกระทั่งคนที่จบโครงการไปแล้ว เขียนตีพิมพ์แล้วนำเสนอ อย่างน้อยๆ เราแชร์ไอเดียว่าเราทำงานจากตรงนั้นตรงนี้ และอาจจะได้participation จากตรงนี้ช่วยได้ เราในฐานะที่ดูแลเรื่องบริหารจัดการโอเคโปรเจคนี้มันไปแล้วผ่านแล้ว จบแล้ว อันนี้เป็นเรื่องของการตรวจสอบภายใน งานของออฟฟิต นอกจากงานวิจัยที่ตีพิมพ์ publication ยังไม่จบ ต่อไปก็คือว่าผลงานของเราจะถูกเอาไปใช้อย่างไร

การนำไปใช้เอางานวิจัยไปใช้ ถ้าผมแบ่งเป็น 2 ลักษณะคือว่า เราเป็นคนนำเสนอเอง เช่นเป็นเรื่องที่เขาอาจจะยังไม่สนใจมาก แต่มันเป็นประเด็นที่น่าสนใจที่policy maker อาจจะยัง ไม่ได้คิดถึง หรือวิธีการทำงานว่า เช่น เรื่องของความเป็นธรรมของระบบ สมมติอย่างนี้ policy maker เขายังไม่ได้มีคำถาม แต่ว่าก็นำเสนอว่ามี point แบบนี้อยู่นะ อันที่ 2 เป็นเรื่องของ มีคำถามที่มาจาก policy maker ที่นี่โชคดีที่กระทรวงและงานวิจัย เราพยายามดูว่างานวิจัยมันตอบนโยบายได้แน่ ๆ ฉะนั้นงานวิจัยของเรามักเป็น evident base สำหรับ policy maker ที่จะตัดสินใจ ผมคิดว่าออฟฟิตนี้ทำได้

รุ่งทิพย์ : เราเสนออย่างไร ที่เป็น evident base กับกระทรวง

ดร.วีระศักดิ์ : ยกตัวอย่าง แบบแรกนี่โอเคไหม โอเค ง่าย ๆ เราพยายามจัดหาworkshop จัดอะไรก็ได้ที่เรียบ ๆ มีอธิบดี มีใครที่จะใช้งานวิจัยเราให้มารับรู้ว่ามันมีแบบนี้อยู่นะ ประเด็นอันที่ 2 ยกตัวอย่าง เช่น สนย. กระทรวง อย. อยากรู้ว่า position เรื่องของ CL เรื่องของยา สิทธิบัตรยา เขาจะถามว่า policy maker จะมีคำถามว่าควรจะทำอะไร ทำแล้วมีผลอะไร หน้าที่ของเราก็ต้องมาดูว่า evident ที่มีทั้งหมดอยู่ในมือของเรามันมีอะไรบ้าง และเขียนเพื่อเห็น position ของเราว่า ถ้าทำอย่างนี้แล้ว เกิดอย่างนี้ มีผลได้ผลเสียอะไรบ้าง ถามว่าตรงนี้เป็นevident baseสำหรับPolicyไหม ผมว่ามันก็ดี มันจะดีขึ้นที่เขียนไป เราก็ back up มาจากงานวิจัย แม้บางอย่างที่เราไม่ได้ทำวิจัยเอง เราก็ต้องใช้ ใช้รีวิว ในงานวิชาการแน่ ๆ แต่ว่าเราจะไม่ใช่policy maker งานแบบนี้ก็มีเยอะเหมือนกัน แบบที่ 3 สองแบบแรกจะเยอะ แบบ 3 เรียกว่าเป็นข้อด้อยของออฟฟิตที่นี่ คือว่าnetworkingครือข่ายที่เป็นsocial movement เราน้อย มีงานวิจัยบางอย่างคือปกติเรามีงานวิจัยเราสามารถส่งmassageไปpolicy maker ได้ แต่ที่นี่ไม่ค่อยส่งอ้อมไปทางเครือข่ายเช่นอาจจะเป็นเครือข่ายผู้ป่วยเพื่อเอาข้อมูลไปmove ที่นี่ยังน้อย เราไม่ได้คิดว่าเราไม่ได้ให้ความสำคัญอะไร เรายิงตรงได้ และแม่น และข้อที่ยังคิดว่ายังต้องปรับปรุงคือการสื่อสารต่อpublic ปกติเราสื่อสารด้วยวิชาการ เราไม่ได้สื่อสารด้วยภาษาที่ชาวบ้านอ่านแล้วเขารู้ เรายังไม่ได้ทำแบบนั้น ถามว่าเราอยากให้เป็นไหม เราอยากให้เป็นแต่ว่าศักยภาพของเราตอนนี้และ priority ของเราคือทำงานวิชาการให้เข้มแข็งตามvisionของเรา คือ ว่าสร้างงานวิจัยของเราให้เข้มแข็งสร้างการยอมรับทั้งระดับประเทศและนานาชาติอันนี้เป็นวิชาการ เราจึงมุ่งเน้นไปที่การสื่อสารทางวิชาการมากกว่า งานของเราเลยเป็น public relation บ้าง เป็นresearch report บ้าง เป็นการให้ข่าว แต่เรื่องการกระตุ้นให้สังคม move เรา ไม่ค่อยได้ทำ ยกเว้นมีคนมาถาม เรื่องนั้นเรื่องนี้ เป็นการให้ข้อมูลมากกว่า ถ้าถามว่าเรื่องงานวิจัย governance ไม่รู้ความหมาย ก็คือคนที่วิจัย คนที่มีความรู้ 1 เราต้องคิดว่าสิ่งที่ทำเพื่อประโยชน์ของใคร ถ้าคิดว่าไม่ได้ทำเพื่อตนเองงานจะออกมาดีแน่ ๆ และbiasไม่มีเท่าไหร่ และเพื่อผลประโยชน์โดยรวมเรากล้าที่จะ defend กล้าพูดกล้า dbase คิดว่าเป็นresponsiveต่อประเทศถามว่าผลตรงนี้มันก็ค่อย ๆกลับมาback up เรานั่นแหละ เพราะว่าถ้าเขารู้ว่าเราพูด เราไม่ได้พูดเพื่อจะอยากได้อะไรเอง คิดว่าเป็นเครดิตให้เราเอง อันนี้เป็นงานวิจัยในบริบทที่ออฟฟิตเราเกี่ยวข้อง

รุ่งทิพย์ : อันนี้จบส่วนขององค์กร ที่เราทำ ที่นี้อาจารย์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับธรรมาภิบาลในระบบสุขภาพในตัว สวรส.

ดร.วีระศักดิ์ : ถ้าจะให้ผมให้ความเห็นในฐานะ สวรส. จะดูจริงๆ ไม่เคยทำงานใน สวรส. เคยเข้าไปดู แต่เข้าไปดูในเครือข่าย ที่นี่เป็นส่วนหนึ่งของ สวรส.

รุ่งทิพย์: อาจจะต้องแบ่งช่วงเวลานิดหนึ่ง ช่วงก่อน คือช่วงหมอวิพุธ IHPP ตั้งสมัยหมอวิพุธแล้วหยุด รับทุนจากสมัยหมอวิพุธเหมือนกัน

ดร.วีระศักดิ์. ; มาตั้งแต่ช่วงนั้น แล้วมาหมอศิริวัฒน์ แต่ถามว่าเราเป็นเครือข่ายไหม ถามตอนนี้ทุกคนก็คิดว่าเป็นเครือข่ายแต่เป็นเครือข่ายในฐานะที่เราไม่ได้เป็นลูก แต่ว่าเราเป็น partner ที่ทำงานร่วมกันแหล่งทุนบางส่วนมาจาก สสส. ปัจจุบันเป็น partner ไม่ได้เป็นลูกข่าย แต่ที่ออฟฟิตมีอยู่ 2 พาร์ท วิจัยกำลังคน หมอทินกร ๆ ก็เป็นส่วนหนึ่งของออฟฟิตที่นี่ถือว่าเป็นลูกเครือข่ายของ สวรส. ก็ถือว่าเป็นส่วนหนึ่ง โดยตัว IHPP ทั้งหมดโดยรวมไม่ได้เป็นลูกข่ายของ สวรส. เป็นพันธมิตรกัน แต่ IHPP มีงานบางชิ้นโปรแกรมบางอย่างที่เป็นลูกข่ายของ สวรส. ที่เห็นชัดคือเรื่องของกำลังคน และจะมีของ IHPP หมอยศ เขาถือว่าเป็นโหนดของที่นี่บริหารจัดการเงินจะผ่านมาที่นี่ แต่ว่ายังถือว่าเป็นเครือข่ายของ สวรส. แต่การบริหารจัดการเอง เช่น เงินเดือน อะไรต่าง ๆ อันนั้นเป็นอีกเรื่องหนึ่ง

รุ่งทิพย์ : แสดงว่ามี สามส่วนคือกำลังคน HITAP ส่วน IHPP เองซึ่งรับทุนส่วนใหญ่จากที่อื่น

ดร.วีระศักดิ์ : IHPP ก็จะมีโปรแกรมเล็ก ๆ น้อยๆ จะไม่ได้grantมาจาก สวรส. เลยไม่พูดถึงตรงนั้น จะมีภาพอยู่ เอาในฐานะที่เป็นภาพรวม ๆ ของIHPP ด้วย มุมมองของIHPP ในปัจจุบัน ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

รุ่งทิพย์ ; อาจต้องแยกนิดนึงว่าวิธีการบริหารสมัยก่อนและสมัยนี้ก็ไม่เหมือนกัน และvisionของผู้บริหารกับความเป็นองค์กรลูกก็ต่างกัน อาจารย์คิดอย่างไรในแง่ของคำว่าธรรมาภิบาล แง่การจัดองค์กร

ดร.วีระศักดิ์ : ของสวรส.ใช่ไหมพูดถึงปัจจุบันแล้วกัน เท่าที่สัมผัส คือว่าเข้าใจว่าเป็นลักษณะงานvisionงานของเขาเอง ที่เขาจะสนับสนุนให้เกิดเครือข่ายงานวิจัยเป็นหลัก โดยที่เขาไม่ได้ทำงานวิจัย โดยที่ตัวเขา

รุ่งทิพย์ : เราคิดว่าเขาเป็นแบบนั้น

ดร.วีระศักดิ์ : อาจจะเป็นvisionเขา ผมเข้าใจงานลักษณะของเขา เขาเป็นแบบนั้น ก็คือว่าภายในของเขาเองไม่ได้ต้องการเป็นนักวิจัยแต่มีเครือข่ายเป็นนักวิจัย ที่ผมอย่าง เพราะว่าผมเป็นนักวิจัย อาจจะถูกดึงไปช่วยอะไรต่างๆ ก็ถามเขาว่ามันมีนักวิจัยตรงนี้ไหม มันไม่ใช่ภาระหลักของ สวรส. เท่าที่ดู คือว่าสร้างให้เกิดเครือข่ายงานวิจัย โดยนักวิจัยไม่จำเป็นต้องสังกัด สวรส. อาจจะเป็นเครือข่ายอาจจะเป็นลูกข่าย ตัว IHPP เคยเป็นลูกข่ายของ สวรส. แต่เราทำงานวิจัยเพื่อเสริมตรงนั้นเพราะไปเป็นส่วนหนึ่งของ สวรส.ไม่ได้เพราะว่าไม่ตรงกับvisionของเขา แล้วถ้าถามเรื่องเครือข่ายที่เขาทำ ถามว่ามีลักษณะของธรรมาภิบาลไหม ผมก็เข้าใจว่าเขาเน้นเรื่องการมีส่วนร่วมค่อนข้างเยอะ อยู่ที่คนชอบหรือไม่ชอบบางทีนักวิชาการ อาจจะแม้กระทั้งผมเองยัง 2 จิต 2 ใจ เพราะรู้สึกว่ากระบวนการมันช้า บางทีการจะทำอะไรการจะตัดสินใจว่าจะทำงานวิจัยชิ้นนี้ มันช้าเขา เขาอาจจะเน้นเรื่องการมีส่วนร่วมฟังแต่ละภาคส่วนนั่งคุยกัน มีเครือข่ายกัน ต่างๆ ก็ได้งานวิจัยออกมา แล้วหาคนหานักวิจัยทำ หาเครือข่าย หาคนทำ อาจจะผิดกับงานที่ผมทำอยู่ งานของเราที่ทำอยู่ก็ createงานวิจัยได้และดูว่ามันsupportไหม มันevidence กับpolicyไหม อันนั้นเขาอาจจะทำงานวิจัยลักษณะแบบนี้

รุ่งทิพย์ ซึ่ง สวรส. กับ IHPP จะต่างกัน สวรส. จะเป็นสถาบันวิจัยระบบสุขภาพ เขามองทั้งประเทศไทยเหมือนเป็นศูนย์ใหญ่ในเรื่องระบบสุขภาพ ในฐานะองค์กรเขาคำว่าธรรมาภิบาลเขา อาจารย์คิดว่าเขาควรเป็นอย่างไร

ดร.วีระศักดิ์ : เขาเป็นผู้จัดการเขาโอเคแล้ว ผู้จัดการระบบในที่เขาทำผมเข้าใจว่าเป็นผู้จัดการระบบ คือ1. องค์ความรู้ต่างๆเขาจะต้องรู้ว่าเขาจะต้องmapping งานวิจัยทั้งหมดของงานวิจัยสุขภาพ แม้ว่าจะไม่ได้ทำเองทำด้วยตัวเขาเอง

รุ่งทิพย์ ควรทำหรือไม่ควรทำ

ดร.วีระศักดิ์ : ผมคิดว่าเขาโอเค ไม่ต้องทำแล้วมีเครือข่าย มีลูกข่ายที่ทำอยู่แล้ว เพียงแต่ว่าทำอย่างไร สวรส. จึงเป็นภาพที่ออกมาดึงว่า องค์ความรู้ที่มาทั้งหมดอาจจะอยู่ในเครือข่ายและหรือนอกเครือข่าย มันจะ mapping และมานำเสนออะไรชัด ๆ หรือมาชี้นำอะไรชัด ๆ กระบวนการตรงนี้มันมีไหม ผมก็คิดว่ามันยังไม่มากเท่าไหร่ แล้วตอนนี้ก็ปรับให้ส่วนใหญ่เป็นสถาบันวิจัยเล็กพวก HITAP คือคุณมีevidence คุณก็ชงเองเป็นหลัก

รุ่งทิพย์ : เรียกว่ากอบเอาความรู้ขึ้นมาแล้ว คั้นเอามา แล้วเสนอต่อ

ดร.วีระศักดิ์ : โดยความคิดผม เขาน่าจะเป็นส่วนเชื่อมต่อระหว่างงานของนักวิจัย คือต้องเข้าใจว่าลักษณะของนักวิจัย จบปริญญาเอกหรืออะไรก็ตาม คุณก็ทำงานวิชาการ งานวิจัย แต่ไม่รู้ว่าจะพูดว่ายังไง ไม่รู้จะพูดย่างไรกับpolicy makerจะพูดอย่างไรกับpublicเขียนผมก็เขียนไม่เป็น เขียนอย่างไรให้ชาวบ้านอ่านง่าย ๆ ก็เขียนไม่ได้ก็คือความยากอยู่ตรงนี้ เลยคิดว่า 1. กลุ่มเขาน่าจะมีสังเคราะห์องค์ความรู้ update มีฐานข้อมูลตรงนี้เขาพยายามทำอยู่ คือทำอย่างไรองค์ความรู้ที่มีอยู่ทั้งประเทศ มันจะmoveไปยังงั้นอย่างนี้ต่างๆ เป็นผู้จัดการความรู้ และเป็นresearch และ knowledge management เท่าที่คิด เขาน่าจะเป็นอย่างนั้นเขาอาจจะไม่ใช่researcher ขณะที่office เราเป็นresearcher ถามว่าทำไมออฟฟิตตอนนี้เรามีpolicy researchด้วย ทำให้เราไปแตะกับpolicy makerได้ แต่เราไม่ไปแตะกับsocial อื่นๆเครือข่ายอื่นๆ เพราะว่าเราเป็นresearcher ออฟฟิตเราก็เลย เป็นแบบนั้น

รุ่งทิพย์: เขาควรสังเคราะห์องค์ความรู้ และเสนอนโยบายและแนวทางของประเทศว่าแนวทางหลักควรเป็นอย่างไร ใช่ไหม

ดร.วีระศักดิ์ : ใช่ คือว่าต้องเป็น promoter องค์ความรู้กับคนที่จะใช้ ทำอย่างไรจะให้มาเจอกัน มาmass ถ้าเขาดูแลระบบรวม ๆ จะเป็นอย่างนั้น เขาต้องรู้ว่าแต่ละองค์กร เขาทำอะไรเขาmapping

รุ่งทิพย์ : เขาควรทำcapacity building คือมีหน่วยย่อยๆ ซึ่งบางทีอาจจะอยู่ในเขา และไม่ได้อยู่ในเขา ซึ่งอันนี้ควรจะเป็นอย่างไร

ดร.วีระศักดิ์ : ตอนนี้ออฟฟิตผมมีการทำcapacity building เป็น researcher เราจะมีกระบวนการสร้างresearcherของoffice เรา ก็คือถ้าเป็นของเราเอง IHPP เองเราจะหาคนเข้ามาในระบบเข้ามาเป็นresearcher ได้อย่างไร เราอาจจะมีเลี้ยงตั้งแต่เด็ก ก็คือว่าจบ ป.ตรีมาแล้วคัด มีแวว แล้วให้มาทำงาน โดยทำงานวิจัยร่วมกับเรา ฝึกไปสอนไป และมีสอนด้านอื่น ๆ เรื่องการเป็นนักวิจัยต้องทำอย่างไรบ้าง และส่งเสริมให้เรียนต่อ ระบบนี้ก็ยังมีอยู่แต่ข้อจำกัดว่าเราทำได้ไม่ค่อยเยอะในแต่ละปีไม่ได้มีหลักสูตรเหมือนในโรงเรียน เพียงแต่ว่าเราใช้แบบ training ที่คนสนใจจะเข้ามา ทำงาน ตอนนี้มีอยู่แล้ว สองคน เป็นหมอที่โรงพยาบาลจบ ป.ตรี เขาอยากเป็นนักวิจัย เข้ามาร่วมงาน และคนในกระทรวงที่อยากเป็นนักวิจัย แล้วอยากเรียนต่อด้านนี้ เราก็ยังไม่ให้ไปเรียนต่อ ก็ให้เขามาฝึกว่าคุณชอบจริง ที่จะทำงานแบบนี้ไหม เป็นresearcher อาชีพอันนี้ชัดเจน ก็เทรนกันไป แล้วก็ส่งไปเรียน แล้วก็กลับมาทำงาน และมีวิธีลัดคือเขาไปหาตามอาจารย์ตามมหาวิทยาลัย post-doctor ต่าง ๆ คนที่จบ ป.เอกแล้ว ที่ทำงานเขาอาจจะไม่เอื้ออำนวย ให้เขาทำงานวิจัยให้เต็มที่ เราก็อาจจะใช้วิธีชวนตัวเขามาทำงานที่นี่ แล้วเป็นการฝึกเรื่องของโพลิซี ไม่ใช่ทำresearch ตีพิมพ์แล้วก็จบ คือทำอย่างไรให้มันรู้สึกว่าเป็นpolicy agenda ออกไป จะผลักออกไปอย่างไร ก็เป็นการเรียนรู้ร่วมกันแชร์กันระหว่างมหาวิทยาลัยกับกระทรวงสาธารณสุขด้วย เราก็มี

รุ่งทิพย์ : ตรงนี้มีโปรเจคอยู่แล้วใช่ไม

ดร.วีระศักดิ์ : ถามว่ามีโปรเจคอยู่ไหม มันไม่ใช่โปรเจคเพียงแต่ แนวปฏิบัติที่เราทำอยู่ เช่นตอนนี้เราก็มี

รุ่งทิพย์ : สมัยก่อนก็เป็นแบบนี้ใช่ไหม

ดร.วีระศักดิ์ : เพิ่งมาเปลี่ยนเมื่อตอนที่หลังจากหมอวิพุธ ตอนนั้นพัฒนาการออฟฟิตเราก็ไม่เหมือนเดิม แต่ก่อนออฟฟิตเราที่เป็นลูกข่าย สวรส. เรามาเพื่อสร้างคน สร้างนักวิจัยหน้าใหม่เราใช้กระบวนการ เอาหน้าใหม่เอามานั่งทำงานและส่งไปเรียนและมีเงื่อนไขว่า ให้ทุนไปเรียนกลับมาก็มาทำงานกับเรา สักปีสองปีแล้วไปทำงานที่ไหนก็ได้ อันนี้เป็นแผนเดิมที่เขาตั้ง IHPP ขึ้นมาเป็นโปรแกรม กระบวนการตรงนี้มีตั้งแต่เป็นลูกข่าย สวรส. หลังจากนั้น เมื่อแยกทางกันเราเน้นเรื่องเป็นสถาบันวิจัยเป็นหลักแต่มีcapacity strengthen ของระบบ แต่เป็นการstrengthening capacityของนักวิจัย เราพยายามหาทำอย่างไร เพราะว่าเราไม่มีแหล่งทุน ไม่มี commitment ว่าเป็นโครงการ คุณจะต้องให้ทุนกี่ทุนเราไม่มี เพียงแต่ว่าเราคิดว่าเรา keep standing ได้ตอนนี้ก็มีจาก WHO แหล่งทุนต่าง ๆ ไม่ขาดเรื่องเงินทุนแน่ ๆ เพียงแต่ว่าคนที่เข้ามาอยู่ในระบบมันน้อยลง เพราะว่ามันไม่ได้เป็นระบบของกระทรวง ตอนนี้มีอาจารย์จบป.เอกเชียงใหม่การพยาบาลแล้วอยู่ที่นี่ อาจารย์อยู่ที่ วสส. เป็นเงื่อนไขคือ1 ว่าเขาสนใจที่จะอยากมาทำ ก็คุยและไปยืมตัวมา อาจจะทำงานวิจัยปีหนึ่งสองปีแล้วแต่เงื่อนไขที่โนนเขาจะโอเค เพียงแต่ว่าที่โน้นเขาจะรู้สึกว่าเขามาที่นี่อาจารย์เขาจะได้มาเทรนเรื่องงานวิจัย เรื่อง post-doctor แต่จริงๆ เราไม่มีทุน post-doctor เพียงแต่ว่าเราทำงานวิจัยด้วยกัน แล้วกำลังมีอาจารย์จากรามา post-doctor จะเป็นอย่างนี้

รุ่งทิพย์ : กี่ปี

ดร.วีระศักดิ์ : depend on งานและความชอบของเขา โดยปกติให้ปีเดียว แต่ถ้าเขารู้สึกว่าเขาอยากจะทำเขาต่อรองได้ เขาอาจจะสองปีก็ได้แล้วแต่เพราะว่าไม่ใช่โครงการ เหมือนกับเป็นความร่วมมือของระบบราชการปกติ ยืมตัวมาเทรน ยืมตัวมาทำงานวิจัยอะไรต่างๆ เพียงแต่เราต้องมีงานให้เขาชัดเจนว่าเป็นโครงการเรื่องอะไร มีระยะเวลาสองปี มี TOR ชัดเจนซึ่ง เราก็ทำ

รุ่งทิพย์ : คิดว่าหน้าที่นี้ควรเป็นหน้าที่ของ สวรส. ด้วยไหม

ดร.วีระศักดิ์ : เป็นของเรา ส่วนของ สวรส.ที่ผมมีส่วนร่วมบางอัน คือเรื่องของที่เขาอยากจะเทรนมาก ๆ เขาไม่ได้เทรน researcher แต่ควรเป็นเทรนRM research manager

รุ่งทิพย์ : เขาควรจะทำอะไร

ดร.วีระศักดิ์ : เขาควรหรือไม่ควร ไม่รู้ แต่เขาทำRM ซึ่งถามผมเข้าใจว่าเป็นศักยภาพที่ดีของเขาที่เขาจะ train RM ได้ดีกว่า researcher แน่ ๆ ด้วยเหตุผลว่าลักษณะของ advocate การทำงานและการทำงานของเขาเป็นเครือข่ายถ้า สวรส. ตัวเองชัดเจนว่าเป็นคนทำ manage เรื่อง research knowledge ต่างๆ เขาต้องเทรนคนที่จะมาทำตรงนี้ให้ได้ แทนที่คุณจะไปเทรนทำงานวิจัยไปเรียน health economic มา สมมติ คุณก็จะเป็นอีกกลุ่มหนึ่งจะเป็นเฉพาะทางไป ก็อาจจะไม่เหมาะสำหรับการทำงานกับเครือข่าย สวรส. เพราะว่าผมเข้าใจว่าการทำงานเป็น RM มันจะมีskill อีกแบบหนึ่ง ผมไม่ได้มองว่าเขาจะด้อยกว่าหรือเหนือกว่า researcher เพียงแต่ว่ามันคนละทาง แต่ลักษณะskill มันจะต่างกับ researcher แน่ ๆ ไม่ว่าskill เรื่องวิชาการที่เขาต้องมี ความรู้อย่างน้อย อาจจะเคยเป็นนักวิจัยก็ได้ แต่เขาต้องมีความรู้เรื่องmanagement เรื่อง finance เรื่องการติดตามโครงการ เรื่อง การเอาความรู้ evidence ไปใช้ RMสำคัญ เท่าที่รู้เขากำลังพยายามทำกระบวนการมีส่วนร่วมของเขา เรื่องของRM ซึ่งเห็นด้วย ว่าต้องเป็นภารกิจของเขา ตอนแรกที่เขาจะทำเขาจะโยนมาออฟฟิตผม มันมีresearch management ของทุนของWHO ที่เขาจะเอามาให้ เขาเลยคิดว่าIHPP น่าจะมีคนทำ เนื่องจากมี researcher เยอะ แต่ผมว่ามันไม่ใช่ ผมว่า RMมันจะต้องเป็นลักษณะของเครือข่าย เราไม่ได้สร้างresearcher สุดท้ายก็คือ สวรส. ก็ต้องรับไป ผมว่าตรงกับพันธกิจของเขา ตรงกับบทบาทหน้าที่ของเขา

รุ่งทิพย์ คือควรเทรนRM

ดร.วีระศักดิ์ : เทรน RM แล้วหรือว่า ถ้าคุณมีศักยภาพมากพอที่จะได้อีกนอกเหนือจากRMแล้ว การเทรนเป็นนักวิจัย ไม่ใช่ให้เรียนโทเอก หมายถึงการสร้าง skill เรื่องของการวิจัยของระดับพื้นที่อย่างที่เขาพูด R to R คล้ายๆ อย่างนี้ ผมว่าเป็นประเด็นที่เขาจะต้องจับไว้ ถ้าให้นักวิชาการมาจับ เขาอาจจะไม่ได้มองแบบนั้น เขาอาจจะมองที่ methodology เป็นอย่างไร firm ไหม มี review ต่างๆ R to R ไม่ใช่อย่างนั้น R to R คือ สิ่งที่คุณทำ และคุณก็พัฒนาให้มันพัฒนาขึ้นเรื่อยๆ คุณอาจจะไม่ต้องเขียนว่าวิธีการศึกษาต้องเป็นอย่างงั้นอย่างนี้ คุณทำงานและคุณพัฒนางานของตัวเอง ผมไม่ได้พูดถึงนักวิจัย คุณเป็นชาวบ้านก็ได้ ทำธุรกิจอะไรก็ได้ หรือเป็นข้าราชการหรือทำงานบัญชี ทำงานเรื่องบริหารจัดการต่าง ๆ คุณไม่ใช่ researcher แต่คุณสามารถพัฒนางานคุณได้ routine workให้เป็นresearchก็ได้ เช่น บัญชีคิดไหมว่าทำไงงานที่ทำทุกวันถึงจะเบาขึ้น reportนี้ทำไงถึงจะง่ายนี่คือ R to R

รุ่งทิพย์ คือยังเน้นเรื่องคนของเขา คนในออฟฟิต

ดร.วีระศักดิ์ : ไม่ ผมว่าถ้าเป็นR to R เขาก็ต้องเป็นเครือข่ายเพราะว่าเข้าใจว่าตัว สวรส. เองคนที่นั่งในออฟฟิตส่วนใหญ่เขาเป็นmanager อาจจะมีธุรการนิดหน่อยไม่เป็นไร แต่ทำไงก็ได้ให้เป็นระบบว่า R to R imprement ในภาพรวมได้ ซึ่งมันต้องอยู่นอกออฟฟิตไม่ใช่อยู่ในออฟฟิต เข้าใจว่าคนที่ทำหน้าที่ตรงนี้คือต้องเป็น สวรส. ใครอื่นไม่ดี สช.ก็ไม่ใช่

รุ่งทิพย์ รู้สึกว่าเขากำลังมีโปรเจคนี้อยู่แต่ไม่แน่ใจว่าถึงไหน

ดร.วีระศักดิ์ : เขาพยายามทำอยู่แต่ว่าเข้าใจว่าน่าจะเป็นอันแรกที่ไม่ได้มาตรฐานRMและ R to R อย่างน้อย ถ้าเป็นภารกิจของเขาคือว่าสร้างเครือข่ายงานวิจัย องค์ความรู้ที่สร้างขึ้นมา ผมว่าไม่ต้องรอให้นักวิจัยจบ ป.เอกมาทำงานวิจัยก็ได้ ใครก็ได้ที่จะมาทำงานวิจัย แต่ขอให้มีแนวคิดว่ามันเป็นแบบนี้ ๆ หรือทุกคนก็ทำงานวิจัยได้ และผมมองภาพก็คือว่าเขาสามารถ scaling up ตรงนั้นได้ ขณะที่สถาบันที่ผมทำงาน IHPP มันไม่สามารถ scaleใหญ่ ๆ ได้การสร้างนักวิจัยก็เป็นอย่างนี้ ๆ แต่ถ้าเป็น R to R มันจะขยายวงได้ไม่ต้องรอให้เป็นแบบต้องมีโคชเก่งๆมานั่งสอน เพราะว่าทุกคนแชร์เป็นเรื่องแชร์ไอเดีย ความรู้กัน ใครเก่งด้านไหน คุณเก่งด้านนี้ก็มาแชร์ ผมด้านนี้รู้สึกว่าทำได้ดีกว่าคุณ ก็มาแชร์กับคุณเหมือนกับการพัฒนา RM ก็เหมือนกันคล้าย ๆ กันคือมันไม่มีหลักสูตรที่ชัดเจนคือไม่ต้องไปนั่งเรียน แต่แชร์กัน สวรส. ทำหน้าที่ให้มีกลุ่มการแชร์ตรงนี้ทำอย่างไรให้มีการรวมกลุ่ม ทำอย่างไรให้มีการใช้ข้อมูลอันนั้นผมว่าก็น่าจะเป็นสิ่งที่ดีของ สวรส. ที่น่าจะทำ ผมว่าไม่ต้องไปคิดหลักสูตร ไม่ใช่มหาวิทยาลัย เพียงแต่สร้างโอกาสให้เขาได้แลกเปลี่ยนกัน คุณต้องจัดกระบวนการให้ดีละกัน ทำอย่างไร ให้เกิด

รุ่งทิพย์ นอกจากนี้มีอีกไหม ยังมีอีกหลายเรื่องที่ยังไม่ได้พูดถึง สิ่งที่เขาควรจะเป็น

ดร.วีระศักดิ์ : พูดในฐานะคนนอก ไม่ได้เป็น สวรส. อีกอันคือ สวรส. เป็นคนgrant เงินบางส่วน แต่ในออฟฟิตผมก็รู้สึกว่ามันน้อยก็เลยไม่ได้สนใจ แต่ก็คิดว่ามันเป็นบทบาทที่ดีของเขาในการที่จะสนับสนุนงานที่เป็นปัญหาสำคัญ

รุ่งทิพย์ หมายถึงว่าเขาควรเป็นคน grant เงินของบางส่วนด้วยเงินของเขาเอง หรือว่าเป็นคนเชื่อม

ดร.วีระศักดิ์ : เขามีอยู่แล้ว เขาจะมีไม่เยอะแต่เข้าใจว่าตรงนี้เป็นสิ่งที่ดี ถ้าเขามีเยอะก็น่าจะทำตรงนี้ เพราะว่าข้อดีของ สวรส. คือ งานวิจัยส่วนใหญ่เขาจะไม่ค่อยดูกระบวนการ วิธีการศึกษาตัวอย่างคำนวณเป็นอย่างไร ต่าง ๆ เขาจะไม่ค่อยดูตรงนั้น ถามว่าดีไหมในการที่จะสร้างงาน ผมว่ามันดี และสร้างความมั่นใจสำหรับคนที่ไม่ได้เรียนมาในหลักสูตร ไม่ได้เป็นนักวิชาชีพวิจัยเป็นหลักวิจัย คืออาจจะเป็นใครก็ได้ที่สนใจจะ

มาทำงานวิจัยและสนใจกระบวนการตรงนั้น ผมก็เคยผ่านกระบวนการตรงนั้น ตอนที่มาใหม่ ๆ ก็เป็น researcher เป็น dialog เพียงแต่ว่าถ้าเขาจัดกระบวนการ ถ้าสนใจตอบปัญหาเรื่องนี้มันจะต้องมีกระบวนการอะไรบ้าง คุณไม่รู้ก็มีรวมกลุ่มให้อะไรต่างๆ ผมก็ว่าเป็นการstrengthening เรื่องของการสร้างองค์ความรู้ได้ดีของ สวรส. แต่เข้าใจว่ามีน้อยไปหน่อย หมายถึงว่า เงิน funding ของเขา มันน่าจะมี support มากกว่านี้ แต่ไม่ได้หมายถึงsupport ให้งานวิจัยนะ งานวิจัยผมเข้าใจงานวิจัยเขามีศักยภาพที่จะขอที่อื่นอยู่แล้ว

รุ่งทิพย์ หมายถึงว่า สมมตินะ สวรส. เอง HITAP คือ มีหน่วยงานย่อยที่เป็นลูก จริงๆ หน่วยงานพวกนี้เป็นเหมือน mapping ตัวเล็กๆ เหมือนจิกซอ สวรส. ควรสร้างโหนดพวกนี้ไหม สร้างในแง่ทำให้มันเกิดแล้วหา funding บางส่วน หาทุนบางส่วนในขณะที่เขากำลังทำอยู่ขณะนี้ควรทำอยู่หรือไม่

ดร.วีระศักดิ์ : ถ้าผมเป็นผู้บริหาร ผมก็ก้ำกึ่ง ไม่รู้ ผมก็องค์กรก้ำกึ่งก็คือว่า ถ้ามีลูกข่ายที่ชัดเจนลูกข่ายเชื่อมั่นเช่น HITAP ถ้าผมsupport ผมเชื่อว่า HITAP มีงานมาส่งผมแน่ ๆ ชัดเจน และมีประชาสัมพันธ์ มีอะไรได้ ถ้าเป็นเครือข่ายองค์กรพวกนี้เขาก็support ได้ ถามว่าsupport ดีไหม สัดส่วนเท่าไหร่ ไม่รู้ เพียงแต่ว่าถ้า support กรุ๊ปนี้แล้วมั่นใจว่ามันมีงานออกมาชัด ขณะที่อีกกลุ่มที่ไม่ใช่สถาบันวิจัย โดยตรง อาจเป็นกลุ่มเล็ก กลุ่มวิชาชีพต่าง ๆ เขาก็สนับสนุนอยู่ เพียงแต่ว่า ความเสี่ยงที่จะได้ของมา ของที่เป็นของจบสุดท้ายอาจจะเสี่ยงมากกว่า แต่กระบวนการมีแน่ ๆ เช่นได้รวมกลุ่มมีแน่ ๆ ถ้าสวรส.วัดผลผลิตของเขาจากตรงนี้ก็คิดว่าได้ผลงานเยอะ ถ้าวัดเป็นงานวิจัยเป็นชิ้นเป็นอัน ดูดีได้ตีพิมพ์จะวัดไม่ได้เพราะว่าไม่เหมือนกันถ้าถามผม ผมคิดก็ยัง supportสองส่วน หนึ่งคือว่าได้งานวิจัยแน่ ๆ และให้ตรงกับสิ่งที่เราอยากได้ แต่ต้อง search ก่อนว่ามันไม่มีใครทำ เช่นตัว IHPP ถ้าไม่ต้องให้เงินเขา เขาจะทำไอ้นี่อยู่แล้วคุณไม่ต้องไปsupportเขา เป็นต้น ลักษณะเฉพาะเช่นเรื่องกำลังคน มีคนทำเรื่องกำลังคนไหม ไม่มีก็grantเป็นprojectให้หมอทินกร เป็นต้นก็จะได้งาน เขาก็ทำหน้าที่เป็น RM ด้วยสัดส่วนเงินเท่าไหร่ไม่รู้ แต่คิดว่ามันควรมีสองส่วนนี้แน่ ๆ ส่วนเรื่องบริหารจัดการ ในสวรส. ไม่รู้ว่าเขาทำอะไรกันอย่างไร

รุ่งทิพย์ ในฐานะที่ สวรส. เป็นผู้ทำระบบสุขภาพใหญ่ของประเทศโดยบทบาทหน้าที่เขาควรเป็นอย่างไรจึงจะเรียกว่ามีธรรมาภิบาล อาจารย์ก็พูดมาบางส่วนว่าเขาควรเป็นpromoter เขาควรเป็นคนmapping เอาความรู้ต่าง ๆ ทีเกี่ยวกับสุขภาพมาใช้สังเคราะห์ขึ้นมาผลักดันpolicy maker ในแง่อื่นมีอีกไหม

ดร.วีระศักดิ์ : ถ้าโดยสวรส.ที่ทำอยู่เข้าใจว่าโอเคแล้ว เพียงแต่ว่าถ้าพรบ. สุขภาพของใหม่ ไม่รู้ว่าเขาจะปรับบทบาทไหม เขาจะทำหน้าที่มาทำงานวิจัยมากขึ้นไหมเพื่อ serve สช. มากขึ้นไหมไม่รู้ โดยส่วนตัวคิดว่าเขาน่าจะkeepบทบาทตรงนี้ไว้

รุ่งทิพย์ ต่างกันยังไง เขาจะ serve สช.หรือไม่

ดร.วีระศักดิ์ : หมายถึงว่าการมี สช. การมีสมัชชาจะมี agenda เกี่ยวกับเรื่องสุขภาพมันเข้ามาเยอะ ตัวที่จะทำงานตรงนี้ ที่จะเป็นแขนขา เขาจะทำงานตรงนี้ยังไง ถ้า สวรส. ยังคงบทบาทนี้อยู่เข้าใจว่าเขาก็คงทำได้ เพียงแต่คุณจะไปหาเครือข่ายคำตอบประเด็นพวกนี้อย่างไร เพราะว่าเขาก็ทำหน้าที่แบบเดิม หรือเขาจะเพิ่มบทบาทของเขา เขาจะต้องชี้นำให้ได้ว่า ประเทศไทยควรจะวิจัยอะไรบ้าง1-10 set priority 20 อย่างก็ได้ ที่อยู่ในหัวข้อนี้ ในแต่ไม่รู้ว่าเขามีบทบาทหน้าที่ตรงนี้ไหม ถ้าไม่มีก็แค่เป็นguild ว่าประเทศไทยควรจะทำ20 เรื่องนี้ คือถ้าใครทำเขาก็อาจจะสนับสนุนเรื่องเงินหรืออะไรต่าง ๆ ถ้าผมจะทำงานวิจัยเอง ไม่ได้ขอเงิน สวรส. ถ้าสวรส.มี list มี priority บอกได้เลยว่านี่ priority ของประเทศที่หนึ่งที่สอง เพราะว่าตอนนี้แต่ละที่ก็ทำ priority ของตัวเอง เพราะว่าจากที่ review เข้าใจว่าประเทศไทยมันขาดคนที่ priority ถ้าถามว่าระบบของสุขภาพควรจะทำเรื่องใดเรื่องแรก เรื่องหนึ่งเรื่องสอง เรื่อง สาม ควรไปถามหมอสมศักดิ์ ไปถามสภาวิจัย คนก็คิดต่างๆ ถามกลุ่มวิชาชีพ มันก็จะต่างกัน คนที่ดูภาพรวมมันยังไม่มี อยากให้เป็นภาพแบบนั้น แต่ถ้าเขามี

อำนาจเรื่องเงินด้วย เขาสามารถที่จะ priority มัน สามารถเอาในเชิงบทบาทได้ มันจะเกิดงานวิจัย ซึ่งผมไม่รู้จะมีไหม แต่อย่างไรเขาควรเป็นคนดูแล อย่างน้อย priority ของประเทศมันควรเป็นอย่างไรบ้าง ถ้ามันไม่มีศักยภาพที่พอจะทำ เขาต้องเป็น promoter ที่จะให้มันเกิด กระตุ้นให้มันเกิด ไม่ใช่หน้าที่ priority อย่างเดียว กระตุ้นให้มันเกิด เกิดด้วยกระบวนการอะไรไม่รู้ เกิดด้วยการstrengtheningกลุ่ม เป็นต้น ซึ่งคาดหวังว่า สวรส. เขาจะทำบทบาทหน้าที่นี้

รุ่งทิพย์ : ที่อาจารย์เห็นนี่เขาทำไหม

ดร.วีระศักดิ์ : ตอนนี้กำลังรอดูว่าเขาจะเปลี่ยนยังไง ตามบทบาทของ พรบ.สุขภาพแห่งชาติใหม่ ในอดีตที่รีวิว เคย review priority setting ของประเทศ มันไม่มี กำลังมองแล้วใครจะเป็นคนทำหน้าที่ตรงนี้ คนที่จะมาชี้ คนที่เคยทำคือ สภาวิจัยสุขภาพแห่งชาติ ทางด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์ เขาเคยทำ แต่การทำแต่ว่ามันไม่ work ด้วยเหตุผลอะไร เองก็ทำไป เองก็ลิสไป 20 แต่ผมไม่เกี่ยวแหล่งทุนมาจากต่างประเทศ แหล่งทุนมาจากกระทรวงสาธารณสุข เขาจะมีคำถาม พวกนี้มันจะมีคำถามที่มาจากแหล่งทุนอยู่แล้ว ซึ่งมันอาจจะไม่ตรงกับ 20ที่ลิสมาก็ได้คือประเทศไทยจะมีอย่างนี้ มีคน priority พยายามเซท priority แต่คนที่ทำอยู่และเงินที่วิ่งมามันไม่ได้วิ่งมาทาง priority ก็เป็นปัญหาของเรา

รุ่งทิพย์ :อีกส่วนหนึ่งเงินที่มาจากในประเทศมันก็เยอะเหมือนกัน แต่มันก็ไม่ได้มาเซทตาม priority นี้เหมือนกัน คือมีคนเซท priority แล้ว แต่ไม่มีการคุยกันว่าเงินที่ควรจะเข้ามาที่มีอยู่ในประเทศมันควรจะตอบรับกับตรงนี้ด้วยไหม

ดร.วีระศักดิ์ : ที่น่าจะทำได้คือเรื่องของ วช. ถ้าเราเซท priority แล้ว เขาก็คงจะแกร่นเงินตาม priority แล้ว แต่ไม่รู้ว่าเป็นสัดส่วนที่มากน้อยแค่ไหน เพราะว่าไปดูโปรเจคแต่ละproject ผมรู้สึกว่ามันน้อย เหมือนกับเป็น project เล็ก ๆ มันมีแหล่งทุนอื่นที่ค่อนข้างเยอะ ไม่ว่าในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งมันมีคำถามมาพร้อมเงิน ซึ่งเราอาจจะสนใจทำงานนั้นมากกว่า นี่แหละเป็นchallenge ว่า 1 มี priority สอง ทำไงบริหารจัดการให้มันทำงานตาม priority จริงๆ แต่ถ้าจะมีองค์กรที่เขาจัดการเรื่องระบบต่าง ๆ เข้าใจว่าไม่มีใคร ต้องเป็น สวรส. แน่ๆ คนอื่นไม่น่าจะทำได้

รุ่งทิพย์ : มีอีกไหม

ดร.วีระศักดิ์ : ในประเด็น สวรส.ใช่ไหม

รุ่งทิพย์ : ถ้ามองในภาพที่ใหญ่กว่า สวรส. หมายถึงว่าระบบสุขภาพทั้งประเทศ เพราะว่าตอนนี้มีคนเข้ามายุ่งกับระบบสุขภาพเยอะเลย

ดร.วีระศักดิ์ : ระบบสุขภาพหรือว่าระบบวิจัย

รุ่งทิพย์ : จริง ๆเขาพูดถึงหน่วยบริหารการวิจัย

ดร.วีระศักดิ์ : งั้นพูดถึงระบบวิจัยดีกว่า

รุ่งทิพย์ : จริงๆ มันอาจจะต้องมองทั้งสองส่วน เพราะว่าระบบสุขภาพมันใหญ่ มันจะต้องมีคนที่จะบอกว่าจะต้องทำเรื่องอะไรบ้าง และมีองค์กรที่มาควบคุมเรื่องระบบการวิจัยให้มันตอบรับกับระบบสุขภาพตรงนี้อย่างไร

ดร.วีระศักดิ์ : งั้นพูดเรื่องเล็ก ๆ ก่อน เรื่องวิจัย ในฐานะที่เราเป็นองค์กรวิจัย สิ่งที่เราอยากเห็นจากผู้จัดการระบบ คือปัญหาของสถาบันเรา ก็คือเป็นองค์กรเล็ก ๆ กลุ่มพวกนี้มันเล็ก เสกลมันเล็กมาก ที่จะจัดการเรื่องของ data base หรือปัญหาของเราคือเรื่องการ access ข้อมูล การsearchงานวิจัยที่เป็นตรงนี้มันมีข้อจำกัด

ค่อนข้างเยอะ ถ้าเราลงทุนเอง มันไม่คุ้ม เพราะว่าอย่างเรามี 10 คน จะไปซื้อ data base หลายสิบล้าน เพื่อมาทำตรงนี้ไม่คุ้ม ผมคิดว่าในภาพรวมของประเทศน่าจะมีคนที่น่าจะจัดการ data base ตรงนี้ได้ คือเป็นข้อจำกัดของนักวิชาการไทยหลายที่ เข้าใจว่ามหาวิทยาลัยก็ตามที่มีแหล่งข้อมูล เขาก็ยัง search ได้ไม่เหมือนกับที่ฝรั่งเขาทำคือเราไปเรียนต่างประเทศเรารู้ ว่านี่มัน search ได้ ทำไมเมืองไทยมัน search ไม่ได้ มัน search ได้แต่ดาวน์โหลดไม่ได้ เรื่องของการลงทุนตรงนี้มีแนวโน้มที่ดีเพราะว่า ของออฟฟิตเรา IHPP HITAP สวรส. ลงขันกันซื้อ data base ผมคิดว่าใช่ เขาจะต้องลงทุนและควรขยายเครือข่าย ผมไม่รู้ว่าลูกข่าย สวรส. ที่มีเยอะแยะ เข้าใจว่าเขาต้องการ data base พวกนี้ โดยเฉพาะถ้าคุณจะต้อง search ว่าต่างประเทศทำเรื่องนี้ มีใครตีพิมพ์บ้างต่างๆ มันไม่ได้ และจะเดินไปห้องสมุดเหมือนแต่ก่อนมันคงยากและตอนนี้เราก็พึ่งตามเครือข่ายมหาวิทยาลัยๆ ท่านมีไอ้นี่ไหมลอง หามาให้หน่อย และพวกที่ไปเรียนต่อต่างประเทศให้ไปเสริชมาให้หน่อย ผมว่ามันไม่เป็นระบบ และไม่มืออาชีพพอ

รุ่งทิพย์ : คือมันขาดทั้งระบบงานวิจัยและตัว data base เองด้วยใช่ไหม และขาดตัวระบบ และขาดการลงทุน อาจารย์ยังไม่ได้พูถึงตัว สวรส.ว่าควรทำตรงนี้ด้วยไหม

ดร.วีระศักดิ์ : ใช่ ผมเข้าใจว่าเขาอยากทำ ที่ผมรู้ว่าเขาอยากทำก็คือว่าเขา grant ให้หมอพินิจ ฟ้าอำนวยผลเป็นเรื่องของinformation system

รุ่งทิพย์ : เขาหมายถึงตัวนี้หรือ

ดร.วีระศักดิ์ : ผมไม่รู้ แต่เข้าใจว่าสำคัญมาก ๆ มันเป็น IT เขาไปดูงานที่แคนนาดา ไปดูเรื่องการmonitor ติดตามระบบต่างๆ ทั้งหมดเป็นเรื่องของ data เบสทั้งนั้น ไม่ใช่เป็นเรื่องของงานวิจัยเป็นเรื่องของ data ตอนนี้ผมไปเอาจาก สนย. กระทรวง สปสช. บ้าง ข้อมูลก็หลากหลายต่างๆ นานา ผมไม่รู้ว่าใครเป็นผู้จัดการข้อมูลของทั้งประเทศ แล้วผมเข้าใจว่า นพ.พินิจน่าจะมีส่วนในการทำตรงนี้ นั่นคือ สวรส. เริ่มทำแล้ว ผมแค่หวังว่าต่อไปเขาน่าจะทำได้มากขึ้นเช่น เราอยากรู้เรื่องข้อมูลของโรงพยาบาลทั้งหมดทั้งประเทศมันเป็นอย่างไรบ้าง คุณหมอพินิจจะต้องตอบ ต้องดึงข้อมูลทุกที่มารวมกัน ซึ่งเข้าใจว่านพ.พินิจอยากจะทำ มันอาจจะเป็นเพราะเป็น phaseแรก เพราะว่าออฟฟิตเขาก็มีเขา มีประมาณสี่ห้าคน ส่วนที่ยังไม่มีชัดเจนคือเรื่องของ search งานวิจัย

รุ่งทิพย์ : แต่งานวิจัยเองก็ยังไม่สามารถรวบรวมมาทั้งหมด ตัวdataที่มีอยู่ก็ยังเป็นdataที่ เช่น เราอยากรู้ว่ามีโรงพยาบาลอยู่เท่าไหร่ ก็จริงมันอาจจะสำคัญสำหรับบางท่านในบางเรื่อง เช่น อยากจะรู้ว่าใน จ.ระยองมีคนที่ได้รับสารพิษเท่าไหร่ ในเลือดคนที่มีการตรวจมาแล้ว มันก็ยังไม่มีข้อมูลแบบนี้

ดร.วีระศักดิ์ : นพ.พินิจแน่นอน เขาจะต้องรู้ว่าปกติเขาจะต้องมี ถ้าโดยงานของเขา คิดว่าเขาจะต้องมีบรรณานุกรม เช่นอยากรู้เรื่องอะไร เข้าไปตรงนี้เขาจะมีคนจัดการด้วยระบบตรงนี้ให้ และคิดว่ามันง่ายต่อการอ้างอิง เพราะว่าผมไปหาสองแหล่ง ก็มีสองตัวเลข อันเดียวกันแต่มีสองตัวเลข หรือไปหาสามออฟฟิตก็จะมีสามตัวเลข ซึ่งแต่ละคนมันมีที่มาไม่เหมือนกัน ถ้ามีตรงนี้มามันจะอ้างอิงได้มากขึ้น อันที่สองที่ว่าเรียกว่าเป็นการซื้อsupply เรื่องของ journal คือว่าสมมติว่าคุณ search ได้มันมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีสิบเรื่อง คุณเข้าไปมันไม่ให้ดาวน์โหลดมันต้องจ่ายตัง ถ้าเราเป็นนักเรียนเราdownloadได้และอ่านได้เรื่อยๆ เพราะไม่งั้นทุกคนก็ต้องซื้อ ซื้อทีก็ยี่สิบเหรียญ ห้าสิบเหรียญแต่ละเรื่อง ซึ่งตอนนี้เข้าใจว่าที่เขาทำตอนนี้ มีแชร์สามคน IHPP HITAP และ สวรส. เพียงแต่เรารู้สึกว่าสเกลของเราถึงเราจะใช้เยอะจริงแต่ว่ามันน้อย

รุ่งทิพย์ : คนข้างนอกใช้ไม่ได้ใช่ไหม

ดร.วีระศักดิ์ : คนข้างนอกใช้ไม่ได้ แต่ว่าคนเครือข่ายสวรส.เขาก็ให้เครือข่าย สวรส.ใช้

รุ่งทิพย์ :ใช้อย่างไร ถ้าจะใช้

ดร.วีระศักดิ์ : เขาจะให้passwordสมมติว่ายูเป็นเครือข่าย เขาจะให้เครือข่าย ถ้าเรามีงานวิจัย เรื่องนี้ ตีพิมพ์เมื่อนี้ เราก็ไปกดดาวน์โหลด ก็บอกว่าจ่ายมายี่สิบเหรียญ ไม่งั้นก็ต้องใส่พาสเวอร์ด เขาจะขายเป็นปี

รุ่งทิพย์ : เขานับความถี่

ดร.วีระศักดิ์ : เขานับตามคน ที่ซื้อตอนนี้แปดแสนต่อปี เขาจะนับว่า จะถามว่ามีกี่คนที่มาใช้ เราก็พยายามดูให้มันครอบคลุมมากที่สุด

รุ่งทิพย์ : เขาคิดเงินตามจำนวนคนที่ใช้ ไม่ได้คิดตามจำนวนที่ดาวน์โหลด

ดร.วีระศักดิ์ : ถ้าเครือข่ายคุณไม่active ถึง มีสองร้อยคน ปีนึงมาดาวโหลดทีนึงก็ไม่คุ้ม

รุ่งทิพย์ : ตอนนี้คุ้มไหม

ดร.วีระศักดิ์ : ไม่รู้ว่าคุ้มไม่คุ้ม แต่เรางานวิจัยแบบนี้ผมต้องโหลดแน่ ๆ แต่ถ้า R to R ไม่รู้ว่าต้องดาวน์โหลดไหม แต่ว่ามันใช้ แน่ ๆ ในประเทศใช้แน่ ๆ และตอนนี้ไม่ได้คิดว่าประเทศไทยไม่ได้มันจะต้อง perfect เพราะว่าตอนนี้แม้กระทั้งตามมหาวิทยาลัยก็แย่งกันซื้ออยู่ เช่น คุณซื้อเครือข่ายฐานนี้ ขอนแก่นซื้อตรงนี้ เชียงใหม่ซื้อตรงนี้ แยกกันซื้อไม่ได้รวมกันซื้อ เขายังมองว่าเป็นเงินใครเงินมันอยู่ เวลาซื้อเขาจะถามว่ามีนศ. เท่าไหร่ มีคณะเท่าไหร่เขาจะได้คิดเงินก้อน ถ้าคุณมาแชร์ ห้าสิบห้าสิบ เดี๋ยวคุณก็มาบอกว่าไม่ได้คนชั้นน้อยกว่า หรือคนไม่ค่อยdownloadเลย จะมาจ่ายเท่าเธอได้อย่างไร นี่คือปัญหา ทำยังไงของเราระบบวิจัยสุขภาพมันจะสามารถที่จะ access ตรงนี้ได้อย่างไม่เป็นอุปสรรค ปัญหาบ้านเราคือว่ามันเป็นคนที่ขี้เกียจ ดาวโหลดไม่ได้ไม่อ่าน ไปหาที่มันฟรี คือปัญหาของเราคืออย่างนี้ เวลาตีพิมพ์สู้ฝรั่งทำไม่ได้เนื่องจาก reference มันไม่เยอะ และ journal ภาษาไทยหาไม่ได้อยู่แล้ว อยากให้เขาทำหน้าที่ตรงนี้ ถ้าเป็นเรื่องระบบวิจัยสุขภาพ

รุ่งทิพย์ : ส่วนอื่น

ดร.วีระศักดิ์ : ไม่มี ถ้าระบบสุขภาพ มันใหญ่นะ

รุ่งทิพย์ : ถ้าเราพูดว่าระบบสุขภาพ ก็มีคำตอบว่า แล้วมันมีส่วนไหนที่การวิจัยที่จะเข้าไปserve

ดร.วีระศักดิ์ : วิจัยระบบสุขภาพ แล้วอีกอย่างคือถ้าเราบอกว่าวิจัยระบบสาธารณสุข สวรส. ระบบสุขภาพคือปัญหาของในอดีตที่ผ่านมาทำไมเราถึงแยก ต้องแยกออกมาเนื่องจากว่าตีความระบบสุขภาพกับคนที่ทำงานวิจัยไม่เหมือนกัน คนที่ทำงานวิจัยที่ออฟฟิตนี้ IHPP ลักษณะskillเขาส่วนใหญ่จะเป็นhealth economic อาจจะเรื่อง financing เรื่องอะไรบ้าง ถามว่าเป็นระบบสุขภาพไหมเป็นส่วนหนึ่งของระบบสุขภาพ คือskill เขาจะ train มา เขาก็จะชอบทำงานวิจัยทางด้านนี้ถ้าเขาไปอยู่ สวรส. มันจะscopeกว้างกว่านี้ หมอวิพุธเคย challenge ผม ว่าheath economic ที่ยูทำนี่ มันไม่ใช่policy เขาบอกว่าpolicyไม่ได้เกิดจากhealth economic ไม่ได้เกิดจากevidenceตรงนี้อย่างเดียว มันเกิดจากอะไรหลายอย่างเช่น policy บางอย่างเกิดจากsocial movement แทนเช่นมีกลุ่มมาเคลื่อนไหว มาทำนั่นทำนี่ มาประท้วง อยู่เฉยๆ มันก็เกิดขึ้นได้ด้วยเหตุผลทำนองนี้ เพียงแต่ว่าเราจะไปserveตรงนี้อย่างไรเท่านั้นเองก็เลยเป็นปัญหาว่า ถ้าเราทำแคบไป มันอาจจะตก health policy ไม่ได้ เราก็เลยต้องแยกมาอิสระว่าเราเป็นเชี่ยวชาญทางด้านนี้เท่านั้น

รุ่งทิพย์ : คือทางนี้ทำวิจัยในแง่ตัวเลข แต่การผลักดันอาจจะยังไม่ได้ทำ

ดร.วีระศักดิ์ : และการผลักดันตรงนี้เราไม่ได้ทำเพราะว่า เราไม่ได้ผ่าน สวรส. เราทำวิจัยเอง แล้วข้อจำกัดคือ เราไม่มีskillทำพวกนั้นเพราะว่าพื้นฐานเราเป็นระบบวิจัย เพราะว่าพวกนี้ผ่านระบบโรงเรียนมา เราก็ไปเทรน ป.โท ป.เอก เขาไม่ได้มีประสบการณ์แบบนั้น แบบmanagement skillจะ น้อย

รุ่งทิพย์ : คือว่าถ้ามองสมัยนี้จริงๆ สวรส.อาจจะเป็นตัวหยิบตัวเลขทางนี้เขียน หรือว่าทางนี้อาจจะเป็นคนเสนอเป็นpolicyตัวหนึ่ง สช. อาจจะเป็นตัวผลักดัน แต่ว่าตอนนั้นยังไม่มี สช.

ดร.วีระศักดิ์ : มันก็อาจจะมีบ้างแต่มันก็ไม่เป็นทางการมาก เช่นหมอพงษ์อาจจะถามว่า สถานการณ์policy เราเป็นอย่างไร เพื่อจะไปต่ออะไรต่างๆ ก็จะแชร์เวียนให้มาผ่านออฟฟิตเรา ก็มีeventใส่เข้าไป ก็เป็นอย่างนี้ ๆ คือเป็น มันไม่ได้เป็น routine work มันไม่ได้เป็นงานที่setระบบ ขึ้นมา ระบบมันไม่มี เพียงแต่ว่าอันนี้เขาอยากถาม เราก็ตอบ ไม่รู้ว่าปีหนึ่งเขาจะถามกี่ครั้ง อาจจะถามครั้งเดียว แล้วระบบของวิจัยบ้านเรามันขาดคนดูภาพรวมคือว่า ผมเข้าใจว่ามีคนทำงานเรื่องเดียวกันเยอะแยะถามว่า ดีไหม ดี ในการที่จะdouble shackกัน ถ้าเรามีresource ไม่พอ ถ้าเรารู้กันว่าออฟฟิตนี้ทำเรื่องนี้ อาจจะทำร่วมกัน เราอาจจะไปทำเรื่องอื่นก็จะเป็นการจัดการงานวิจัยที่ดี และค่อยเอาresource มาแชร์กันน่าจะดูดีกว่า

รุ่งทิพย์ : ในแง่ของการตอบคำถามเดียวกันหรือ ด้วย methodology เดียวกัน

ดร.วีระศักดิ์ : ใช่ อาจจะด้วยหรือ อาจจะคล้ายกันอย่างน้อยคือ ถ้าเป็นออฟฟิตงานวิจัย สมมติถ้าเป็นออฟฟิตอย่างนี้ หรือมหาวิทยาลัยที่เขาเกี่ยวข้องเขาอาจจะทำของเขา ผมไม่รู้ว่าเขาทำอะไรให้มีระบบแชร์กันได้ไหม เพราะว่าอย่างน้อยเวลาเราทำmapping research knowledge เรามักจะไปเห็นตอนที่เขาทำจบแล้วถึงรู้ แต่ตอนนี้เรากำลังทำ ไม่รู้ว่าเรื่องที่กำลังทำ เท่าที่ถามก็ไม่มีใครทำ แต่ก็ไม่รู้ จบไปแล้ว เราถึงรู้ว่าเขาทำเหมือนกันเลย แทนที่เราจะมาร่วมกันทำ แต่ต่างคนต่างทำ ก็เลยไม่รู้ว่ามีระบบจัดการตรงนี้ไหม ตอนนี้นึกไม่ออก เพียงแต่ว่าตอนนี้มันไม่มี ตอนแรกหวังไว้ว่า วช. เขาควรจะมีภาพmacro ทั้งหมดของประเทศว่ากรุ๊ปที่ทำเรื่องๆ นี้ ๆ มันอยู่ตรงไหนของประเทศบ้าง

รุ่งทิพย์ : วช. กินความถึงระบบสุขภาพด้วยใช่ไหม

ดร.วีระศักดิ์ : วช.มีงานการแพทย์ งานวิจัยสุขภาพ เป็นพาร์ทเรื่องเกษตร เรื่องสุขภาพเป็นsectorหนึ่ง จะเป็นงานวิจัยเรื่องสุขภาพก็อยู่ในทั้งคลินิกบ้าง

รุ่งทิพย์ : เป็นชิ้นเล็กๆ

ดร.วีระศักดิ์ : คือpublic health เวลาทำงานส่วนใหญ่จะใช้วิธีเอามาจากแต่ละที่แล้วรวมกัน

รุ่งทิพย์ : คืออาจารย์คิดว่าคนที่จะมาทำภาพรวมเรื่องวิจัยสุขภาพน่าจะเป็น สวรส. ไม่ใช่ วช. เพราะว่าเขาก็แค่ให้ทุนเล็ก ๆ

ดร.วีระศักดิ์ : ถูก สวรส. ต้องmapให้ดูว่าภาพมันอยู่ตรงไหน และสิ่งที่ประเทศต้องทำjigsaw มันหายไป ควรทำเรื่องนี้ ควรจะทำก็คือต้องกระตุ้นหาคนทำให้ด้วย แล้วจะให้นักวิจัยทำหรือจะให้เครือข่ายทำ หรือจะสร้างกระบวน ต้องคิดกัน หรือถ้าผมอยากทำก็ต้องปรึกษา สวรส. ไม่ต้องให้เงินผมก็ได้ แต่แนะนำหน่อยว่าgabของประเทศไทยอยู่ที่ไหน เพราะว่าตอนนี้ปกตินักวิจัยคิดเองว่าประเทศไทยน่าจะทำตรงนี้ๆ ก็มันจะเป็นองค์ความรู้อีกแบบ เป็นskillอีกแบบของ สวรส. ที่คนอื่นไม่มี นักวิจัยจะไม่มี

รุ่งทิพย์ : ในแง่ของscopeของคำว่าสุขภาพ เพราะว่าการที่จะทำงานวิจัยในระบบสุขภาพได้ต้องตีความคำว่าสุขภาพก่อนว่าระบบจะเกี่ยวข้องกับสุขภาพยังไง สุขภาพมันมีความหมาย จริงๆ ตามพรบ. ก็สี่แบบ แต่เราเวลาเอามาใช้ ๆ ได้ครบ ทุกแบบหรือยังหรือว่า

ดร.วีระศักดิ์ : ถ้าตีความของคำว่าสุขภาพ มันก็จะขยายได้ เพียงแต่มองว่าการทำงานของ สวรส. ตั้งแต่ออฟฟิตมาตั้งในกระทรวงมันก็เป็นสถาบันวิจัยของกระทรวงสาธารณสุขอะไรสักอย่าง ด้วยภาพพจน์ และคนทำงานส่วนใหญ่เป็นหมอ มันต้องเป็น public health อันนี้คือภาพที่เห็น ถามว่าเป็นความผิดไหม ที่ไม่ได้ตีscopeตรงนั้น เข้าใจว่าเขาพยายามจะออกscopeตรงนั้นมากกว่า เช่น สวรส.ไม่งั้นจะมี อ.เดชรัตมาได้ไง แล้วจะมีอาจารย์ตั้งหลายคนที่ไม่ได้เป็นหมอ ทำไมมี HIA ทำไมมีอะไรต่าง ๆ ผมเข้าใจว่าเป็นสิ่งที่เขาพยายามตีวงให้มากกว่าความเป็นแพทย์หรือmedicine มากกว่า แต่ข้อจำกัดของทีมงานส่วนใหญ่ที่เราเจอเขาเป็นหมอและเป็นหมอเฉพาะทาง ด้วยเลยมีปัญหานิดนึง ถามว่าสวรส. ควรทำเรื่องระบบสุขภาพใหญ่ไหม ก็ต้องทำเพียงแต่ว่าเขามีศักยภาพที่จะทำไหม เช่นเรื่อง สิ่งแวดล้อม ไม่ใช่ว่ากระทรวงสาธารณสุขเป็นคนทำ ตอนนี้มันยาก ถ้าไม่ไปหาพื้นที่ ก็ต้องไปหาสิ่งที่เกี่ยวข้อง เช่นกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงวิทย์ อุตสาหกรรม ต่าง ๆ ถามว่าเขาอยากไปถึงตรงนั้นไหม คงอยากไป ถ้ามันไปได้ก็ดี แต่อาจจะต้องมีเงื่อนไขหรือกลไกต่างๆ ที่มากกว่าที่อำนาจ สวรส. ที่เขามีอยู่ ไม่รู้ว่า พรบ.สุขภาพ สมัชชา หรือธรรมนูญสุขภาพเอื้อให้ สวรส. ล้วงเข้าไปถึงตรงนั้นได้ไหม เช่นโรงงานอุตสาหกรรมกระทุ่มแบน มันจะมีบทบาทอะไรที่จะเข้าไปถึงตรงนั้นได้ มันก็ยากเพราะว่า สุขภาพมันไปทุกกระทรวง เต็มไปหมด มหาดไทยก็ไม่ใช่ แรงงานก็ใช่ พัฒนาสังคมก็ยิ่งใช่

รุ่งทิพย์ : อาจารย์คิดว่าเป็นหน้าที่ของ สวรส.หรือไม่ ที่จะทำให้เกิดกลไกการเข้าถึงสุขภาพ ที่นอกจากหมอ

ดร.วีระศักดิ์ : ถ้า สวรส. เป็นแบบทุกวันนี้ คงยาก เข้าใจว่าถ้าอยากทำมีโอกาสทำ คือต้องไปตามธรรมนูญสุขภาพ หรืออาศัยเครือข่ายของสุขภาพแห่งชาติที่ช่วยทำ เพราะว่าสุขภาพแห่งชาติมันอยู่นอกกระทรวงและมีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องเยอะมากเกี่ยวข้องกับทุกกระทรวง และทำงานกับmapพวกนี้ คือไม่รู้ว่าคุณจะเข้ากระทรวงของเขาหรือมีnodeอะไรที่เป็นส่วนหนึ่งของเขา ของ สช. ผมเข้าใจเขาว่าน่าจะมีกลไก ถึงจะไม่มีอำนาจในการสั่งการก็ตาม แต่เป็นcommitment ของคนทุกระดับเข้าใจว่ามันมีโอกาสที่จะขยายให้เป็นสุขภาพในภาพรวม

รุ่งทิพย์ : อะไรคือบทบาทที่เหมาะสมกับ สวรส.ในเรื่องนี้

ดร.วีระศักดิ์ : ถ้าถามผม เข้าใจว่าตอนนี้ที่ทำเขาก็โอเค เพียงแต่สิ่งที่ประเทศขาดคือไม่รู้ว่าใครต้องเป็นคนทำที่เรียกว่าภาพใหญ่ และไม่เห็นว่าใคร ผมก็คิดว่า สวรส. น่าเป็นคนที่น่าจะทำได้มากที่สุด ด้วยงานที่เขาเคยทำมาแล้ว ด้วยศักยภาพที่เขามีอยู่ ขณะที่สถาบันวิจัยอื่นมันทำงานวิจัย มันดูภาพไม่เป็น มันยาก สวรส. น่าเป็นคนที่จัดการได้ จะตั้งnodeใหม่หรืออะไรไม่รู้

รุ่งทิพย์ : ตั้งnode หรือ?

ดร.วีระศักดิ์ : ใช่ แต่ลักษณะงานคุณต้องทำคล้ายๆ แบบนี้และขยายวงให้อยู่นอกคำชื่อคำว่าสาธารณสุขมันจะกินความมากขึ้น แต่ว่างานใหญ่ ตอนนี้ที่ทำอยู่มันก็ไม่ได้ร้อยเปอร์เซ็นต์ แต่ก็เต็มที่ ต้องดูว่าเขาจะทำได้มากน้อยแค่ไหน มันเกี่ยวอะไรกับgovernance

รุ่งทิพย์ : ก็ถามในหลาย ๆ ส่วนที่เกี่ยวข้อง

ดร.วีระศักดิ์ : ตอนแรกผมคิดว่าถามเรื่องบริหารจัดการออฟฟิตผม

รุ่งทิพย์ : อาจารย์ตอบไปแล้วว่าgovernance ของออฟฟิตเป็นอย่างไร และในแง่ของ สวรส.

ดร.วีระศักดิ์ : แต่governance เรื่องการบริหารจัดการออฟฟิตผมจะไม่ได้เข้าไปแตะ เพราะว่ามาเน้นเรื่องงานวิจัยสุขภาพ

รุ่งทิพย์ : ทาง IHPP ไม่ได้เข้าไปเกี่ยวกับ สวรส. เลยหรือ

ดร.วีระศักดิ์ : พอมาถามเราก็ค่อนข้างจะเบลอ หมอวิโรจน์ก็ยังถามว่าเราเป็นอะไรกับ สวรส. เราเป็นเครือข่ายก็ไม่ใช่ เราเป็นลูกก็ไม่ใช่ลูก

รุ่งทิพย์ : จริงอันนี้ก็ยังไม่ได้ตอบ ความสัมพันธ์ระหว่างอันนี้ ก็เป็นgovernance เหมือนกัน เขาเคยตอบหรือยังความชัดเจนที่เขามีต่อเรา

ดร.วีระศักดิ์ : ความชัดเจนของเขาคือว่าindependent จาก สวรส. แน่นอน เพียงแต่ว่ามีคนในออฟฟิตเราบางส่วนไปทำงานเป็นเครือข่ายให้ สวรส. แต่ถ้าเขามาเชิญ ผอ.เราไปประชุม บอกว่าเราเป็นเครือข่าย เราไม่ใช่

รุ่งทิพย์ : ต้องการให้เขาพูดให้ชัด ใช่ไหม?

ดร.วีระศักดิ์ : เราไม่ได้บอกว่าทำไมทำแบบนั้น เพียงแต่ว่าเรากับสวรส. มันมีซ่องกันอยู่ก็เลยตอบว่า ผมไม่รู้เต็มที่เพราะว่าผมไม่ได้เป็นลูกหรือเครือข่ายเขาเต็มตัว บางอย่างก็ตอบไม่ได้ บางอย่างก็ไม่รู้ว่าทำอย่างไร เพราะว่าคนที่อาจจะรู้คือไปรับทุนเขามาเฉยๆ ไม่ได้รู้เรื่องการบริหารจัดการ ก็คืออาจจะรู้เรื่องโปรแกรมเฉยๆ แต่เขาไม่ดูว่าหมอพงษ์ทำอะไร เพียงแต่ว่าเราได้ funding มา

รุ่งทิพย์ : ถึงถามอาจารย์คำถามแรกว่าที่นี่มีวิธีการที่ทำให้องค์กรมีธรรมาภิบาลอย่างไร เราทำอะไรบ้าง ก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะเป็นไกด์ให้คิดว่า สวรส. ต้องทำอะไรบ้าง และมองในภาพรวมว่า สวรส. ในฐานะที่เป็นองค์กรบริหารจัดการวิจัยแบบนี้ก็ควรทำภาพรวมระดับประเทศเขาควรทำอะไร อย่างไร

7.สัมภาษณ์ นพ.พินิจ ฟ้าอำนวยผล

ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารสุขภาพ

20 พฤศจิกายน 2551

อ.เดชรัต :สะท้องมุมมองและปัญหาที่มีอยู่ หมายถึงว่า monitorได้ว่า ถ้าเคยมีปัญหาเหล่านี้อยู่หรือมีข้อควรระวังเหล่านี้อยู่ ต่อไปเราจัดการให้ดีขึ้น เริ่มจากการแวะมารบกวนคุณหมอและเครือข่ายต่างๆ

นพ.พินิจ : scope งานจำกัดเฉพาะธรรมาภิบาลงานวิจัยหรือว่า

อ.เดชรัต : ไม่ใช่ธรรมาภิบาลงานวิจัยแต่ละชิ้นถ้าคิดว่าจำเป็นก็ OK แต่scope ที่คุยกันในเบื้องต้นคือระบบการจัดการงานวิจัย จะครอบคลุมสวรส. สถาบันภาคี สถาบันเครือข่าย

นพ.พินิจ : ไม่ใช่ครอบคลุมถึงตัวธรรมนูญสุขภาพ

อ.เดชรัต : ส่วนใหญ่จะเริ่มถามว่าคุณหมอมีความเห็นอย่างไรเมื่อได้ยินว่าต้องมีระบบธรรมาภิบาลของการจัดการวิจัย

นพ.พินิจ : ในส่วนตัวยังมีความเข้าใจไม่ถ่องแท้ แต่ว่า ธรรมาภิบาล ความมั่นใจส่วนตัวมันอาจจะครอบคลุมในหลาย ๆเรื่อง ธรรมาภิบาลในแง่ของนโยบายการวิจัย ธรรมาภิบาลในแง่การจัดการงานวิจัย ธรรมาภิบาลแง่ของการทำรายงานวิจัย หรือว่าธรรมาภิบาลในแง่ของการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย มีความรู้สึกว่าในแต่ละขั้นตอนของบริหารให้เกิดงานวิจัยทำให้เกิดงานวิจัย การบริหารงานวิจัย อาจจะต้องมีธรรมาภิบาลไปกำกับแล้วแต่จะเน้นหนัก เข้าใจว่า ตั้งแต่การกำหนดนโยบายการวิจัย ต้องมีธรรมาภิบาลเหมือนกันว่าควรทำงานวิจัยเรื่องอะไรบ้าง หรือทิศทางการลงทุนเรื่องงานวิจัยเราจะลงทุนด้านอะไรบ้าง จัดสรรทรัพยากรอย่างไร ตรงนี้ควรต้องมีกลไกธรรมาภิบาลกำกับด้วยหรือกระทั่งการเอางานวิจัยไปใช้ การตีความผลงานวิจัยหรือการเอาผลงานวิจัยไปสู่ action อาจจะต้องมีธรรมาภิบาลด้วย ซึ่งความหมายเป็นอย่างไร โดยรวมๆคิดว่าธรรมาภิบาลมันหมายถึงความเป็นกลางหรือการใช้เหตุผลและการใช้ความเป็นกลางที่ปราศจากอคติในการบริหารจัดการงานวิจัย ความหมายโดยรวมที่เข้าใจ

อ.เดชรัต : ขอเริ่มจากประเด็นกำหนดนโยบาย คุณหมอคิดว่าในปัจจุบันระบบธรรมาภิบาลเวลาจะกำหนดนโยบายการวิจัยคิดว่า กลไกธรรมาภิบาลในปัจจุบันคืออะไร พอไหม ของสวรส.

นพ.พินิจ : เข้าใจว่ากลไกธรรมาภิบาลไม่ว่า สวรส.หรือสถาบันลูกมักใช้กลไกที่เป็นคณะกรรมการที่เป็น board กำกับทิศทางหรือ board บริหารแล้วแต่เรียก เป็นกลไกหนึ่งในการช่วยกำหนดทิศทางนโยบายงานวิจัย ถามว่าพอไหมคิดว่าในระดับหนึ่งน่าจะดี ๆ ดีกว่าที่ไม่มีกลไกดังกล่าวอยู่เลย แต่อาจจะไม่พอ ถ้าเกิดว่าการมองถึงความมีส่วนร่วมต่อการลงทุนเรื่องงานวิจัยอาจจะต้องมีผู้มีส่วนร่วมมากขึ้นไปกว่าบทบาทของคณะกรรมการหรือเปล่า คือกลไกการมีส่วนร่วมของภาคีผู้ที่จะได้รับผลได้เสียผลจากจากงานวิจัย น่าจะมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายด้วย ซึ่งไม่รู้ว่า program นี้คืออะไรต้องมีการรับฟังความเห็นหรือเปล่าไม่แน่ใจ

อ.เดชรัต : คิดว่าในปัจจุบันยังไม่เห็นที่เป็นรูปธรรมใช่ไหมที่เป็นการรับฟังความเห็นก่อนที่ board จะตัดสินใจ

นพ.พินิจ : 1 ผมไม่ทราบว่า board มีบทบาทหน้าที่ในการตัดสินใจทิศทางนโยบายของการวิจัยหรือไม่ เข้าใจว่า board ที่ทราบคือ มีบทบาทหน้าที่ในการตัดสินใจยุทธศาสตร์งานวิจัย ซึ่งอันนั้นลงในแง่ content ไม่แน่ใจว่าลงลึกแค่ไหน ในแง่ content ว่าวิจัยเรื่องนั้นเรื่องนี้

อ.เดชรัต : หมายถึงยุทธศาสตร์ยังเป็นกว้าง ๆ อยู่ใช่ไหม

นพ.พินิจ : ว่าควรทำอะไรบ้าง ทิศทางเป็นอย่างไร แต่ลงใน detail เป็นหน้าที่ board หรือเปล่าในการตัดสินใจใน detail ในกรอบตรงนี้มันจะต้องลงไปเรื่องนั้น เรื่องไหนเน้นหนักกว่ากัน

อ.เดชรัต : กรณีของ HISO มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นในการกำหนดนโยบายการวิจัยของ HISO ไหม

นพ.พินิจ : งานผมเป็นส่วนใหญ่จะเป็นลักษณะไม่เป็นงานวิจัย โดยเนื้อของงานก็ไม่ใช่ ส่วนหนึ่งเป็นงานพัฒนาระบบ ส่วนหนึ่งเรื่องของการทบทวนระบบ หรือศึกษาสถานการณ์ ไม่ได้เป็นงานวิจัยที่ pure research เหมือนสถาบันวิจัยอื่นทำ กระบวนการที่ทำ ส่วนใหญ่เป็นลักษณะการพูดคุยผ่านกลไกของเครือข่าย มีเครือข่ายแยกเป็นเรื่องๆ ไป จากความเห็นของเครือข่ายอาจถูก developเป็นโครงการขึ้นมา อาศัย กลไกเครือข่ายภาคีที่อยู่ในเครือข่ายนั้น ๆ ที่ช่วยกันกำหนดหัวข้องานวิจัยที่ควรจะทำ

อ.เดชรัต : อันนี้น่าสนใจเพราะที่ผ่านมายังไม่มีใครพูดถึงประเด็นธรรมาภิบาลในตัวนโยบาย

นพ.พินิจ : หัวกับท้ายคนยังไม่ค่อยพูดถึง แม้แต่ธรรมาภิบาลการไปใช้ประโยชน์จากงานวิจัย แต่พูดถึง ธรรมาภิบาลในการจัดบริหารจัดการงานวิจัย มันเป็นท่อนกลางแต่ว่าท่อนแรกคือจะวิจัยอะไร ในส่วนตัวคิดว่าควรจะมีธรรมาภิบาลด้วย

อ.เดชรัต : เป็นไปได้ไหมว่าที่บอกว่าในโครงสร้างของกรรมการของ สวรส. ก็สะท้อนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอยู่แล้ว เช่น กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงนั้นกระทรวง นี้ มี สกว. ต่างๆ เข้ามา พอไหมที่จะถือว่านี่คือตัวแทนของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและ board ก็สามารถตัดสินใจในเชิงนโยบายได้เลยโดยที่อาจจะไม่ต้องมีกระบวนการอื่นๆ เพิ่มเติม

นพ.พินิจ :เป็นไปได้ ไม่ได้มองเฉพาะ สวรส. มองถึงภาพรวมของธรรมาภิบาลงานวิจัยทั้งระบบ

อ.เดชรัต : ที่อื่นก็อาจให้เหตุผลคล้าย ๆ กัน ว่ามีตัวแทนหน่วยงาน คิดว่ามันพอไหมหรือว่าจริงๆ มันต้องมีการรับความเห็นเพิ่มเติม

นพ.พินิจ : ในความเห็น ได้เสนอไว้ในธรรมนูญด้วย คือว่ามันน่าจะมีกลไกระดับชาติที่ดูเรื่องแผนนโยบายวิจัยสุขภาพระดับชาติซึ่งเป็นกลไกกลางที่มีหลายหน่วยงานรับผิดชอบร่วมกันในการกำหนดทิศทางนโยบายด้านการวิจัยระดับชาติ แล้วจากนั้นสิ่งที่เป็นปัญหาคือมันจะเชื่อมโยงมาสู่กลไกบริหารงานวิจัยในแต่ละสถาบันได้อย่างไร หมายถึงว่ามีคณะกรรมการระดับชาติเกิดขึ้น กำหนดทิศทางนโยบายขึ้นมา ซึ่งก่อนที่จะกำหนดทิศทางโดยกรรมการชุดนั้นควรต้องมีการทำการบ้าน หลายการบ้าน เช่น การหา demand ว่างานวิจัยมันควรมีอะไรบ้าง ซึ่งมันต้องมี process มาก่อนหน้าที่จะเข้าไปสู่การตัดสินใจ หรือว่าการหา การประเมิน supply ปัจจุบันดูว่า supply ด้านไหนที่มีการทำอยู่แล้ว อันไหนไม่มีการทำ ดู gap ของมัน แล้วเข้าสู่กระบวนการตัดสินใจของกรรมการชุดนั้น แล้วมันจะ link เข้าสู่การตัดสินใจของกรรมการย่อยในแต่ละองค์ได้อย่างไร อันนี้คือโจทย์ ๆ ที่ไม่แน่ใจว่าจะต่อได้หรือเปล่า ลำพังถ้าพูดถึงกลไกภายในองค์กรที่เป็นกรรมการขององค์กร ผมรู้สึกว่าแม้จะมีตัวแทนเข้ามาแต่การมองภาพใหญ่ยังไม่ครอบคลุม ซึ่งเขามานั่งในฐานะที่เป็นกรรมการของหน่วยงานนั้น ก็ต้องมี limit ขอบเขตของตัวเองว่าต้องมองเฉพาะภาพของภารกิจของหน่วยงานนั้นเป็นหลักภาพใหญ่คืออย่างไรผมว่ามันยังขาดกลไกในการมอง

อ.เดชรัต : แสดงว่ามันมี 3 ส่วน ส่วนที่มีอยู่แล้วคือตัวกรรมการ แต่ต้องมีการรับฟังความคิดเห็นเพิ่มเติมบวกกับการเชื่อมโยงสู่เป้าหมายใหญ่ของประเทศหรือถ้าเราเป็นลูกของ สวรส. ก็เชื่อมโยงเข้าสู่เป้าหมายของ สวรส. ซึ่งล้อมาจากของประเทศอีกต่อหนึ่ง

นพ.พินิจ : การต่อเชื่อมแต่ละระดับผมว่ามันยังมี gap อยู่

อ.เดชรัต : ปัจจุบันยังมี gap อยู่ gap ในเชิงกระบวนการหรือเชิงเนื้อหา คือในเชิงกระบวนการมี missing link หรืออะไรบางอย่างหรือคุณหมอเห็นในเชิงเนื้อหามันยังไม่มีการรับลูกมา

นพ.พินิจ : เอาความเข้าใจง่าย ๆ คือว่าองค์กรลูกจะมีภารกิจที่ fix ของตัวเอง ถูกตั้งขึ้นมาโดยมีเหตุผลของมันอยู่แล้วเพื่อทำงานนั้น ทำงานนี้ ก็ต้องมีทิศทางมี function ต้องมีหัวข้อการวิจัยอยู่ในมือ ต้องผลักดัน implement ออกไปอยู่แล้ว แต่ถ้าเกิดว่าทิศทางนโยบายของ สวรส. ว่าเรื่องนี้มันสำคัญน้อยลงหรือสำคัญมากขึ้นหรืออะไรแล้วแต่ การต่อเชื่อมตรงนี้ถามว่าจะเป็นไปได้ไหมที่จะไปลดความสำคัญของงานวิจัยขององค์กรลูกบางองค์กรซึ่งมันจะไม่ fair กับการที่เขาตั้งหน่วยงานขึ้นมา หาคนขึ้นมาทำงานนั้นโดยเฉพาะซึ่ง ทิศทางนโยบายไม่ได้บอกว่าตรงนี้จะเป็นงานระยะยาวหรือไม่ ถ้างานเป็นแบบ ทำเป็นปีๆ อาจจะไม่ fair ที่จะไปตั้งองค์กรลูกที่มีความเป็นสถาบัน

อ.เดชรัต : พูดอีกมุมคือ ตอนตั้งนโยบายมัน clear หรือเปล่า

นพ.พินิจ : ถ้ามันไม่ clear ก็ควร clear ในระดับที่เขาทำงานได้

อ.เดชรัต : ควร clear ให้ยาวพอที่จะเป็นสถาบันไม่งั้นก็เป็นโครงการไปใช่ไหม?

นพ.พินิจ : ภาพใหญ่กับองค์การย่อย ๆ องค์กรระดับ สวรส. ถ้าเทียบกับภาพใหญ่แล้ว องค์กรระดับ สวรส. เองทำ function นี้ไปในระยะยาวแค่ไหน ต้องมี mandate ให้เขาทำระยะยาว ไม่ใช่เป็นงานที่เป็นครั้งคราว ทำแล้วปิด

อ.เดชรัต : ปัญหาที่เป็นรูปธรรมของกระบวนการธรรมาภิบาลในส่วนของการกำหนดนโยบายในปัจจุบัน คุณหมอมีประสบการณ์เองโดยตรงบ้างไหม

นพ.พินิจ : คิดว่าเนื่องจากกลไกธรรมาภิบาลงานวิจัยส่วนหนึ่งไปผูกกับกลไกการเมือง คือต้องมีตัวแทนการเมืองเข้ามาอยู่ ในระดับกรรมการ ขึ้นอยู่กับว่าการ balance อำนาจในกลไกนั้น จะ balance กัน intervene โดยภาพการเมืองได้แค่ไหน

อ.เดชรัต : หมายถึงเขาขอให้ทำวิจัยบางเรื่องหรือขอให้น้ำหนัก

นพ.พินิจ : เพราะว่าไม่ได้ไปนั่งอยู่ในเวที ก็เลยไม่ทราบว่ามีการเข้ามา intervene กลไกโดยภาคการเมืองแค่ไหน และภาควิชาการต้องสามารถเข้าไป balance อำนาจนั้นได้อย่างไร ซึ่งการเข้ามา intervene กลไกภาคการเมืองอาจไม่เป็นภาพลบอย่างเดียว ว่ามัน bias โดย interest ซึ่ง bias by interest ผมว่าถ้ามันไม่ bias เขาก็ให้น้ำหนักกับ evidence น้อย สมมติคนๆหนึ่งบอกว่าสนใจเรื่องนี้ แต่โดย evidence น้ำหนักเรื่องนี้จริงๆ แล้วมันอาจจะไม่สำคัญอะไรมาก ก็มีเสียงใหญ่ ผู้มีอิทธิพล มีกลไกอาจจะทำให้การตัดสินใจทาง interest เอนเอียงไปทางส่วนบุคล ผมไม่รู้ว่ามันมีหรือเปล่า แต่ก็คาดเดาว่ามันอาจจะมีอยู่บ้าง ถ้าเกิดว่าการถ่วงดุลตรงนั้นไม่ดีพอ

อ.เดชรัต : ที่ผ่านมาการกำหนดนโยบายของ HISO กับส่วนของ สวรส. ถือว่าต่อเชื่อมกันได้ดีไหม หรือว่ามีปัญหาอุปสรรคอะไรไหม

นพ.พินิจ : คิดว่ามันน่าจะต่อกัน ไม่ได้ต่อกันแบบเส้นตรงนะ การผลักดันงานของ HISO จะต้องรอยุทธศาสตร์ของ สวรส. เสร็จเรียบร้อยหรือว่าดูว่าเราจะเสียบปลั๊กตรงไหนหรือไม่ กลไกตรงนี้คิดว่ายังไม่ชัดเจนเท่าไหร่และถ้าวันดีคืนดีเกิดสวรส. ไม่ได้กำหนดยุทธศาสตร์เรื่องของงานวิจัยด้านระบบข้อมูลไว้ในนั้น ถ้าถามว่าเราจะดำเนินการต่อหรือไม่ผมว่า มันไม่ได้เป็นอะไรที่เกี่ยวกัน100 % เพราะว่าถือว่ามันมีกลไกสนับสนุนจากภายนอกด้วยเช่น สวรส. จะเป็นคนกำหนดแผนงาน ตรงนี้ขึ้นมาด้วย มันจะไปผูกกลไกการ

จัดการของ สวรส. ส่วนหนึ่งและผูกกับกลไกสนับสนุนงบประมาณอีกส่วนหนึ่งคือ สสส. หมายถึงว่าเราไปผูกกับ 2 ส่วนนี้ ถ้าเกิดกลไกสนับสนุนเงินบอกว่าไม่ทำต่อ ก็ต้องขึ้นอยู่กับกลไกยุทธศาสตร์บริหารจัดการ ว่าเขาจะทำต่อ ไหม รูปแบบไหน หรือผูก 2 กลไกถ้า 2 กลไกนี้มียุทศาสตร์รองรับที่ชัดเจนก็สามารถดำเนินงานต่อได้ถ้าสองกลไกนั้น กลไกไดไกลไกหนึ่งไม่สนับสนุนต่อ ก็จะมีอุปสรรคในทางใดทางหนึ่ง คือมันก็ผูกกันในแง่ของการ sustainability ของงานมากกว่า

อ.เดชรัต : ปัจจุบันมีประเด็นที่เคยเป็นความเห็นที่ต่างกัน ระหว่าง สสส. และ สวรส. ในเชิงนโยบาย

นพ.พินิจ : ไม่เห็นอะไรที่ชัดเจน ไม่เห็นความแตกต่างที่ชัดเจน

อ.เดชรัต : ความสัมพันธ์ระหว่าง สวรส. ส่วนหนึ่งกับ HISO และ สสส. กับ HISO มัน organize กันอย่างไรในแง่ของการกำหนดทิศทาง

นพ.พินิจ : ส่วนใหญ่จะไปผ่านกระบวนการของคณะกรรมการของ HISO เอง ซึ่งมีผอ สวรส. อยู่ด้วย และมีผอ. สำนักที่ดูแลแผนงานของสสส.อยู่ในนั้น และมีประธาน steering committee ก็ involve ฝ่ายบริหารของทั้งสององค์กร มีหมอสุวิทย์ และเป็นทั้งกลไกของ สสส.และกลไกของ สวรส. ไม่ค่อยมีปัญหา

อ.เดชรัต : สำนักเจ็ดใช่ไหมต้องมีตัวกรรมการของ สสส. มาดูอีกไหม

นพ.พินิจ : กรรมการของ สสส. มีคณะกรรมการบริหารแผนของสำนัก 7 อีกชั้นหนึ่ง

อ.เดชรัต : เหมือนกับมีกรรมการของ สวรส. แต่ตัว HISO มีกรรมการเดียว คือบางโครงการมี steering committee ของ สสส. ด้วย

นพ.พินิจ : ของผมนี้มี steering หนึ่งคณะ มี steering ของสำนัก 7 ของ สสส. ที่เขาดูหลายแผน มีแผน IHPP แผนนโยบายสาธารณะ มีแผนผมด้วย ในคณะ7 มีหลาย ๆ แผน และมีแผนเราอยู่ในนั้นด้วย ต้องเข้าไป present เป็นครั้งคราว มีกลไกครอบอีกชั้นหนึ่ง ความสัมพันธ์มีประเด็น คือตอนนี้ลักษณะของสสส. กับ HISO และ สวรส.กับ HISO มีลักษณะทำงานร่วมกันที่เป็น independent อยู่เหมือนกัน บางครั้ง สวรส. ก็อาจจะไป due กับ สสส. โดยตรง เพื่อขอให้ช่วยงาน สสส.เองก็อาจจะมีการมา due งานโดยตรงเพื่อให้เรามาช่วยงานเหมือนกัน เราก็เหมือนกับทำงานเสริบทั้งสองฝ่าย เพียงแต่ถ้าอยู่ใน scope งานที่เราทำอยู่ก็อาจจะช่วยได้โดยที่ทั้งสองฝ่ายอาจจะไม่รู้ว่า กำลังใช้งานเรา

อ.เดชรัต : ในกรณีของ สวรส. มีกรรมการบริหารแผนที่คุณหมอต้องไปรายงานเป็นบางครั้ง ในส่วนของสวรส.ต้องไปรายงาน board ของ สวรส.ด้วยไหม

นพ.พินิจ : ก็มี planไว้เหมือนกัน แต่ว่าไม่ได้ไปรายงานเป็นเรื่องเป็นราวมี plan ไว้เหมือนกันว่าจะมีให้ไปรายงานในครั้งไหน ที่ผ่านมายังไม่เคยไปรายงานเป็นเรื่องเป็นราว

อ.เดชรัต : ประเด็นเรื่องการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย มันมีประเด็นเชิงธรรมาภิบาลในลักษณะใด

นพ.พินิจ : ที่ผมรู้สึกว่า ผลของงานวิจัยมีหลายลักษณะ ตอนท้ายของงานวิจัยอาจจะมีการให้หรือไม่ให้ recommendation ต่อ policy ลักษณะของงานวิจัยที่ไม่ได้ให้ recommendation ต่อ policy เป็นหน้าที่ของคนเอาไปว่าจะ recommendation ยังไง ผมมีความรู้สึกว่าการใช้บางครั้ง ถ้าผู้ใช้มีธงอยู่ในใจจำนวนหนึ่งที่จะขับเคลื่อนเรื่องนั้นเรื่องนี้ ถ้า evident มันไม่ support มันก็ขับเคลื่อนยาก

อ.เดชรัต : ผู้ใช้คือใคร

นพ.พินิจ : คือผู้ที่ไปผลักดันนโยบาย

อ.เดชรัต : หยิบเอางานวิจัยที่ไม่มี

นพ.พินิจ : social movement

อ.เดชรัต : แต่ว่าหยิบเอาที่ไม่ได้มี recommendation ไป

นพ.พินิจ : หยิบงานที่ไม่ได้มี recommendation ชัดเจนหรือกระทั่งที่มี recommendation แต่ว่าเลือกวิจัยที่มี recommendation ที่เอียงไปทางด้านที่ support ธงของตัวเอง

อ.เดชรัต : กรณีนี้ไม่ใช่ สวรส. ด้วยใช่ไหม ที่ทำ social movement

นพ.พินิจ : เป็นภาคีภายนอกได้ ก็เอาไปใช้ซึ่งมันไม่ผิดเพราะว่าถ้าผมเป็นคนทำการ movement ก็จำเป็นที่จะต้องหยิบเอา evident ที่มัน support การ movement ของเรา แต่ในมุมที่ว่าถ้าเป็นresearch ที่มันเป็นกลาง ก็จะต้องมองในมุมอะไรที่มันมีข้อดีข้อเสียของ option ของ policy ซึ่งถ้า option policy 3 option ที่หนึ่ง evident มี support ว่ามีข้อดีข้อเสีย option ที่สอง มีข้อดีข้อเสียคือการใช้ประโยชน์งานวิจัยควรใช้ทั้งหมด ไม่ว่าดีหรือเสียควรเอามาชั่งให้การตัดสินใจโดยทิศทางของการชั่งน้ำหนัก ไม่ใช่ขึ้นอยู่กับการรับข้อมูลบางด้านหรือด้านเดียว

อ.เดชรัต : ส่วนที่มี recommendation หล่ะ

นพ.พินิจ : recommendation มันเป็นธรรมาภิบาลของตัวคนทำ research ด้วย ตัว researcher เองเวลามี recommendation โดยมี bias หรือไม่มีbias ถ้าไม่มี recommendation ก็เป็นลักษณะสะท้อน..... ถ้ามี recommendation ,recommendation นั้น base on fact, base on reference ตัวนักวิจัยด้วย ถ้าเกิดคนที่เข้ามาอ่านงานวิจัย ถ้าไม่เข้าใจเรื่องงานวิจัยของเราทั้งหมด ก็อาจจะเชื่อ recommendation ของเรา ซึ่งก็อาจจะ bias โดยไม่รู้ตัว หรือใช้ผลงานนั้น recommend โดยมี bias โดยไม่รู้ตัว ต้องเป็นความรับผิดชอบร่วมกันของ recommend โดยมีความเป็นกลางหรือว่า recommend โดยมี bias บางอย่างของตัวเอง มีธงบางอย่างหรือเปล่า

อ.เดชรัต : สมมติ HISO มีงานวิจัยจำนวนหนึ่งแล้วมีคนหยิบไปใช้ในลักษณะที่เป็น bias มันอาจจะไม่ได้เป็นเรื่องเลวร้ายอะไรแต่ว่ามันมี bias อยู่ บทบาทของ HISO ควรเป็นอย่างไร ถึงจะเรียกว่ามีธรรมาภิบาลในขั้นของการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย

นพ.พินิจ : มันมีหลายลักษณะ bias โดยไม่เจตนาก็มี เข้าใจผิด ตีความผิด ตีความ evident ไปในทิศทางที่ไม่ได้ระมัดระวัง ถ้าเราเป็นคนทีฟเอาไว้เป็น.....เหล่านั้น เราควรจะมีการอธิบายเพิ่มเติมว่าความตีความเรื่องนั้นเรื่องนี้มันควรต้องระมัดระวังอย่างไร ยกตัวอย่างถ้าเรา present fact บางอย่างไปเช่นเรื่องคุณภาพของการบริการในมุมที่เป็นผลลัพธ์ของการบริการ ถ้าคนที่ไม่เข้าใจ ถ้าเราเปรียบเทียบระหว่าง skill ระหว่าง QC แล้วต่างกัน ถ้าคนที่ไม่เข้าใจคุณภาพบริการก็ตีความคนที่ให้บริการ skill ต่อ skill นั้น skill นี้แตกต่างกันเปรียบเทียบได้ในเชิง เคลื่อนไหวคุ้มครองผู้บริโภค ความไม่เป็นธรรมของโรงพยาบาลที่ให้บริการไม่เท่าเทียมกันได้ แต่ในมุมมองของคนที่ present ตอนนั้นอาจจะมี questionnaire มันอาจจะมีหลายตัวที่เป็นเอนฟาริ่ง factor ที่ซ่อนอยู่ มันอาจจะไม่ได้มี pure คุณภาพที่ต่างกันเวลาที่ผู้ให้บริการแบบ face to face กับผู้รับบริการโดยตรงมันอาจจะมีเงื่อนไขอย่างอื่นเข้ามาเกี่ยวข้องอีก หรือมีเงื่อนไขที่มันไม่ได้เกี่ยวข้องกับคุณภาพบริการอีก เช่นความรุนแรงของโรค แต่ละสถานบริการ นั่นด้วย มาถึงสถานบริการมันอาจจะต่างกัน ช้าเร็วไม่เท่ากัน การเข้าถึงบริการของคนบางกลุ่มอาจจะด้อยกว่า ซึ่งไม่ได้เป็นปัจจัยด้านคุณภาพการบริการ มันอาจจะทำให้การตีความของคนเอาไปใช้ตีความคลาดเคลื่อนได้ หน้าที่เราคือ มี สองอย่างคือ1 ไม่นำเสนอ fact แบบนี้ที่มันมีโอกาสที่อาจตีความคลาดเคลื่อน

อ.เดชรัต : ควรมองตั้งแต่แรกใช่ไหม ถ้าฉุกคิดได้ก็ป้องกันไว้ก่อน

นพ.พินิจ : ถ้าคนตีความอาจเข้าใจผิดได้ เราก็ไม่ควรนำเสนอแบบนี้ หรือเสนอโดยมีคำอธิบายให้ระมัดระวังถึงการนำไปใช้ น่าจะดีว่ามาแก้ไขตอนหลัง

อ.เดชรัต : ในโลกของการวิจัย มันจะมีการวิจัยบางส่วนซึ่งมันเป็นลักษณะที่ไม่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงใด ๆ อันนี้มันเป็นส่วนหนึ่งของการธรรมาภิบาลหรือเปล่า คำว่าไม่นำไปสู่หมายถึงว่า คนที่ไม่ได้รู้สึกที่จะขวนขวายที่จะให้ผลงานวิจัยของตัวเองไปสู่การปฏิบัติหรือการปรับปรุง อันนี้เป็นความรับผิดชอบในเชิงธรรมาภิบาลด้วยหรือเปล่า

นพ.พินิจ : ในความรู้สึกผม งานวิจัยคืองานวิจัย งานวิจัยไม่ใช่เป็นการที่จะไปใช้ผลักดัน 100% งานวิจัยคือการสร้างความรู้แต่ว่าความรู้ ที่เราได้มาวันนี้ มันจำเป็นที่จะต้องนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง ณ วันนี้หรือไม่ความเห็นผมๆว่าไม่จำเป็น การวิจัยคือการสร้างความรู้และการสั่งสมความรู้ ต่อยอดไปเรื่อยๆ จนถึงจุดๆหนึ่ง ณ เวลาหนึ่ง ความรู้ที่มันสั่งสมมีมาแต่อดีตจนถึงปัจจุบันอาจจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง แต่ไม่ได้หมายความว่างานวิจัยหรือความรู้ในแต่ละชิ้นจะต้องนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง

อ.เดชรัต : อาจจะถามไม่เหมาะสม ไม่ได้หมายถึงว่า เรียกว่าลักษณะไม่ได้ถูกใช้ประโยชน์แม้ในเชิงความรู้ก็ตาม ไม่ได้ใช้ประโยชน์ หมายถึงว่า เช่นไม่ได้ไปเสนอในเวทีวิชาการ เสร็จแล้วส่งมาอยู่บนหิ้ง ไม่ได้แลกเปลี่ยน ที่ตั้งไม่ได้มองในเชิงนโยบายซะทีเดียว

นพ.พินิจ : เป็นสิ่งหนึ่งที่ต้องคิดหนักเพราะว่าถ้าต้องการให้งานวิจัยทุกชิ้นมีประโยชน์ กลไกอะไรที่จะนำไปสู่การสร้างประโยชน์ให้งานวิจัย 1 คือการเผยแพร่งานวิจัยนั้น ซึ่งเผยแพร่ไปให้ใครช่องทางไหน เป็นโจทย์ที่ต้องให้แต่ละคนช่วยกันคิดแต่ละมุม กลไกการบริหารจัดการวิจัยต้องคิดว่าเผยแพร่ทำอย่างไร โดยช่องทางไหนแล้วการเผยแพร่ ถ้าได้เผยแพร่ก็เป็นประโยชน์แล้ว ในความรู้สึกผมแม้ว่าคนรับสารเหล่านั้นไป อาจจะไปใช้อะไรต่อก็แล้วแต่ แต่อย่างน้อยก็ไปเผยแพร่ให้เขาได้รับรู้ ส่วนหนึ่งก็จะกลายเป็นความรู้ใหม่ของคนที่รับสารเหล่านี้ไป

อ.เดชรัต : อย่างน้อยที่สุดต้องเผยแพร่ ยกเว้นแต่ว่าในกรณีที่บางโครงการได้ทำสัญญาไว้ว่าจะนำไปสู่สิ่งอื่นที่มากกว่าเผยแพร่ คืออันนี้ผมหมายถึงว่าในบางอันตอนสัญญากับคนให้ทุน

นพ.พินิจ : ไม่ให้เผยแพร่เหรอ

อ.เดชรัต : ไม่ใช่ไม่ให้เผยแพร่ สัญญาใหญ่กว่านั้น เช่นสัญญาการนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงปรับปรุงบางส่วนอันนั้นอีกเรื่องหนึ่ง

นพ.พินิจ : ต่ำสุดก็ต้องเผยแพร่

อ.เดชรัต : เรื่องการบริหารจัดการ มีประเด็นในเชิงธรรมาภิบาลอย่างไรบ้าง

นพ.พินิจ : การบริหารจัดการ คิดว่าหนึ่งคือ เรื่องของการ allocate resource สมมติว่าเรามี priority เรื่องงานวิจัยอยู่จำนวนหนึ่ง การ allocate resource ควรจะมีความสอดคล้องกับ priority setting คือการบริหารจัดการงานวิจัยอันที่หนึ่งคือ priority งานวิจัยซึ่งก็ล้อกับทางนโยบาย พอทำ priority setting แล้วการ allocate resource ต่าง ๆ ก็คงมีความเฉพาะ และอันหนึ่งคือเรื่องของการธรรมาภิบาลในเรื่องการตัดสินใจสนับสนุนงานวิจัยหรือทุนวิจัย ก็มีส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญ ในความรู้สึกส่วนตัวไม่ค่อยมีความรู้สึกว่าในเรื่องนี้มันจะต้อง strict ถึงขนาดยืดหยุ่นไม่ได้ มันควรมีความยืดหยุ่นในระดับหนึ่งถ้าเราคิดว่าเรื่องนั้นมีหลักการมี

เหตุผลที่จะทำ เพราะความรู้สึกเห็นว่าบางครั้งกลไกธรรมาภิบาลในส่วนการตัดสินใจพวกนี้ มันขึ้นอยู่กับมุมมองทัศนะคติของผู้ที่มีส่วนตัดสินใจ

อ.เดชรัต : เช่น reviewer

นพ.พินิจ : ถ้า review โดยคนห้าคน ถามว่า review โดยคนห้าคน ถ้าคนหนึ่งไม่เห็นด้วย สี่คนเห็นด้วย ควรจะสนับสนุนหรือไม่หรือสามต่อสอง ถ้าเรา fix ตายตัวจะกลายเป็นว่าเราใช้ทัศนะคติของบุคคลจำนวนแค่นี้ในการตัดสิน ถ้าเรายืดหยุ่นในระดับหนึ่งมันมีเหตุผลอยู่ ถ้ามันสมเหตุสมผลในมุมมองของกรอบงานวิจัยของเราเอง ก็น่าจะ support ได้ แม้จะมีคนเป็นหมื่น ๆ หรือ คนสองคนที่ไม่เห็นด้วย คือในความเข้าใจของผมว่าหลักเกณฑ์นี้มันชัดหรือเปล่า สมมติว่ามี reviewer ห้าคน เอาสามในห้า สี่ในห้า หรือว่าทุกคน ซึ่งเท่าที่ผ่านมาก็ไม่มีใครพูดตรงนี้ชัดเท่าไหร่ ผมว่าก็ดีแล้ว เพราะว่าถ้าคนห้าคนถามเพื่อฟันธง ถ้าเป็นผม ๆ จะไม่กล้าฟันธงว่าจะให้หรือไม่ให้เพราะว่าทุก project จะมีจุดเด่นจุดด้อยของมัน เราควรเสนอจุดเด่นจุดด้อยจุดที่แก้ไขได้มากกว่าการฟันธง แล้วกระบวนการที่ย่อยความเห็นเหล่านี้ออกมานำไปสู่การแก้ไขโครงการหรือการตัดสินใจก็ใช้กลไกการของการบริหารจัดการแผนงานนั้น แต่อาศัย reviewer ให้ความเห็นแล้วมาประมวลอีกที

อ.เดชรัต : คือคนที่รับผิดชอบนั่นเอง คือคนที่ตัดสินใจ reviewer เป็นการสะท้อนความเห็นออกมา

นพ.พินิจ : ใช่ เพราะว่าถ้าให้เขาฟันธงส่วนหนึ่งเขาก็อีหลักอีเหลื่อที่จะฟันธง ถ้าเป็นผมเป็น reviewer ผมก็ไม่ชอบฟันธงว่าไม่ให้ เพราะว่าทำร้ายจิตใจกันเกินไป

อ.เดชรัต : แต่ผมปรึกษาส่วนที่เป็นกระสบการณ์บางครั้งเขาส่งมาให้ review โดยที่ไม่บอกว่าตัวเองอยากได้อะไร ก็รู้สึกไม่รู้จะ review ได้ไง เช่น HISO ส่งมาให้แล้วไม่บอกว่าโครงการนี้หรือแหล่ง program ที่ให้ทุนเป็นอย่างไร เป็นปัญหาอีกอย่างหนึ่ง

นพ.พินิจ : เรื่อง reviewer หรืออะไรควรเป็นกลไกให้ความเห็นต่อการพัฒนาโครงการวิจัยมากกว่ากลไกตัดสินใจความเห็นของผม

อ.เดชรัต : เรื่อง allocate resource ผมว่าในความเป็นจริงมันยุ่งยาก

นพ.พินิจ : ยุ่งยาก งานวิจัยบางงานสำคัญแต่ใช้เงินน้อย บางงานสำคัญน้อยกว่าแต่อาจจะใช้เงินเยอะ

อ.เดชรัต : ในความเห็นคุณหมอ กลไกในการ allocate resource มันคือใคร ต้องมาจาก board สวรส. ไหม หรือต้องมีกระบวนการพูดคุย หรือว่าเป็นอำนาจของ ผอ. สวรส.ในฐานะคนรับผิดชอบ

นพ.พินิจ : ถ้าในหมู่ สวรส. จะพูดยาก แต่ในแผนงานผมเหมือนมีกรอบกว้างๆอยู่ระดับนึ่ง คือ allocate resource ก็ไม่ควร strict เกินไปเพราะว่างานวิจัยบางอย่างมันสำคัญจริงแต่ทำไม่ได้ หาคนทำไม่ได้ มีข้อจำกัด ถ้าเราตัดสินใจที่ลงลึกไปแล้ว การเปลี่ยนแปลงอาจจะทำให้งานอื่นต้องลำบาก โอกาสทำได้มากกว่าถูกละเลย คิดว่าการ allocate resource มันควรเป็นกรอบกว้างๆ เป็นกลุ่มงานมากกว่าลง detail

อ.เดชรัต : กรอบกว้างๆ ของ HISO ตัดสินใจโดย board ของ HISO

นพ.พินิจ : จริงๆ มันตัดสินใจตั้งแต่แรก ตั้งแต่เสนอ board ของ สวรส. มันมีกรอบใหญ่ๆ และการเปลี่ยนแปลงกรอบนี้ถูกเปลี่ยนแปลงในระดับคณะกรรมการบริหารแผนคณะ 7

อ.เดชรัต : ตอนที่จะถึง สสส. คือว่าผ่าน board HISO มาก่อนไหม คือผ่าน board ของ HISO และไปผ่าน สสส.

นพ.พินิจ : ผ่าน 4 ขั้นตอน board ของ HISO ผ่านภาคีผู้บริหาร พักหนึ่ง ผ่านกรรมการบริหารแผนคณะ 7 ของ สสส.และ board การ approach project ซึ่ง project ที่เขียนจะเขียน resource กว้าง ๆ ไม่ได้ลงลึก แต่มันเป็นงานในพัฒนาเชิงระบบ ก็ลงไปในเชิง detail งานวิจัยต่าง ๆ

อ.เดชรัต : การ allocate research ถ้ามองถึงตัว สวรส. จะมีกระบวนการลักษณะคล้ายคลึงกันไหม เช่น ผอ. เสนอเข้าสู่ board ของ สวรส. หรือควรมีมากกว่านั้น เช่น ภาคีผู้บริหาร ผมไม่แน่ใจว่ามันควรเป็นอย่างไร

นพ.พินิจ : ถ้าเป็นในสถานะของ สวรส.จะ complexกว่าเพราะว่า สวรส.มี channel input ของ research หลายchannel มีเงินที่ได้มาพัฒนาอยู่แล้วที่ได้จาก สสส. สปสช. ตรงนั้นผมประเมินยากเพราะว่ามีแหล่งinput หลายแหล่ง ถ้าจะมอง research ทั้งหมดต้องมองทุกแหล่ง พร้อมๆกัน ซึ่งบางแหล่งมีความไม่แน่นอนเหมือนกัน ทำให้เวลาวางแผนมันไป depend on ไป complex การตัดสินใจของแหล่งทุนด้วยว่าจะต่อเนื่องหรือไม่ต่อเนื่อง ถ้าลำพังเงินงบประมาณอย่างเดียวจะได้งานจำนวนหนึ่ง ซึ่งมันไม่ครอบคลุมยุทธศาสตร์ของ สวรส. ทั้งหมด ต้องอาศัยเอาเงินทุนจากภายนอก ทำให้ผมมองยากว่า ถ้ามันถูกการันตี input จากภายนอกชัดเจนมันจะวางแผนได้ง่าย แต่ถ้า input จากภายนอกมันมีความไม่แน่นอน ก็จะมีความไม่แน่นอนด้วย ตรงนี้ก็เลยคิดว่ามัน complex

อ.เดชรัต : มีอาการอะไรที่แสดงให้เห็นถึงปัญหาในเชิงธรรมาภิบาลในการ allocate resource อาจจะยังไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นจริงก็ได้ แต่หมายถึงถ้าเกิดอาการแบบนี้เราอาจจะคิดได้ว่าอันนี้เป็นประเด็นปัญหา

นพ.พินิจ : rational ของการที่บอกว่างานไหนควรทำไม่ควรทำมากกว่า comment นี้ของ สวรส. ควรทำ comment นี้ไม่ควรทำ เป็นการตัดสินใจ comment นำไปสู่เรื่องของการตัดสินใจ resource ถ้าไม่ทำงานนี้ต่อก็ต้องไม่มี resource ในหน่วยงานนั้น อย่างนี้ซึ่งการดำรงอยู่ของงานกับการมีงานใหม่เข้ามาเพิ่ม rational ของมันคืออะไรเข้าใจว่า ส่วนหนึ่งมาจาก interest ของผู้บริหาร ส่วนหนึ่งมาจากกลไกการ indicate ด้วยหรือเปล่า ผู้บริหารกับภาคีหรือกลไกการตัดสินใจของ board มีได้หลายแบบ ถ้า board approve หลักการแบบกว้างๆ กรอบกว้าง ๆ และการตัดสินใจของผู้บริหารกับการ negotiate กับภาคี fare หรือไม่ fare ก็ขึ้นอยู่กับ board ถ้ามอบอำนาจให้ผู้บริหารตัดสินใจได้ว่าจะ maintain เรื่องไหนต่อหรือจะเพิ่มเรื่องไหนเข้ามา ภายในกรอบนี้ อันนั้นก็ fare ถือว่าเป็นหน้าที่ถูกมอบหมายอยู่แล้วว่าต้องทำ

อ.เดชรัต : คุณหมอสนใจในประเด็นนี้ให้น้ำหนักกับการใช้ rational หรือการให้ rational การให้ในความหมายของผมคือการอธิบาย

นพ.พินิจ : ยกตัวอย่าง clinical research มุมหนึ่งบอก สวรส. Support ได้ อีกมุมหนึ่งบอก ไม่น่า support

อ.เดชรัต : นี่คือการใช้ rational ในการตัดสินใจ

นพ.พินิจ : ในการสนับสนุนclinical research

อ.เดชรัต : และการให้ rational สำคัญไหม หมายถึง คุณอาจจะใช้ rational ได้ถูก แต่วิธีการอธิบายเป็นประเด็นด้วยไหม ผมพูดในรู้สึกของผมว่า ผมไม่รู้ว่าระบบการให้ของ สวรส. คืออะไร

นพ.พินิจ : rational อันนึ่งคือว่า อะไรอยู่ในscope อะไรไม่อยู่ในscope ซึ่งผมว่าตีความยาก แต่บางคนตีความว่าhealth system มันคือทุกอย่าง บางคนตีความว่า health system ไม่รวม clinical ไม่รวม basic definition เหล่านี้จะ scope มัน

อ.เดชรัต : ผมเองเชื่อว่าเขาคงใช้ rational บ้าง แต่ว่ามันอาจจะถูกหรือไม่ถูก แล้วแต่เรื่อง แต่ที่ผมเองหนักใจคือไม่ทราบการให้ rational ถ้าเกิดไม่ถามบางครั้งเราไม่มีสิทธิจะรู้ ว่าให้โดยเฉพาะกรณีไม่ให้ ผมว่าเราแทบ

จะไม่มีสิทธิจะรู้ว่าเป็นอย่างไร เลยขออนุญาตเรียนถามว่าการให้ rational สำคัญด้วยไหม หรือเฉพาะการใช้ใช้คือการตัดสินใจว่าถูกหรือผิด

นพ.พินิจ : การให้ข้อมูล ถ้ามัน clear การสนับสนุนอันนี้พูดถึงของ สวรส. 1. คือว่าอยู่ใน scope ของhealth systemซึ่งก็ไปidentify มาแล้วว่า health system ที่อยู่ใน scope มันมีอะไรบ้าง ใช้ scope อธิบาย 2. คือ ใช้ priority อธิบาย อยู่ในscope ก็จริงแล้ว priority หล่ะ อยู่ในscope แล้ว priority มันอยู่ท้ายๆ priority ก็มีความสำคัญน้อยกว่า 3. อธิบายด้วย possibility ของการขับเคลื่อน โอกาสในการเอาใช้ประโยชน์ 4. อธิบายด้วยgovernment กลไกความรับผิดชอบของงานวิจัย ถ้ามี criteria อะไรอยู่บางอย่างแล้วใช้อธิบายแล้วให้ rationale กับคนรับทุนได้ชัดเจนขึ้นมันก็ไม่ต้องมีข้อสงสัยอะไรมาก หรือว่าถ้ามีการเปลี่ยนแปลง กลไกบริหารตรงนี้น่าจะมีเกณฑ์ที่ใช้อธิบายได้ดี ๆ กว่าที่จะเป็นinterest

อ.เดชรัต : ในส่วนของการดำเนินการวิจัยประเด็นเป็นอย่างไร หลังจากตัดสินใจ grant ลงไป

นพ.พินิจ : .....อาจจะเป็นตัวนักวิจัยเอง ที่ผมมอง คือว่าผู้ทำงานวิจัยเองน่าจะมีความเป็นกลาง ในการที่จะหาคำตอบ แม้ว่าจะมีโดยหลักการทำการวิจัยคือต้องมี hypothesisยู่ ถ้ามี hypothesis คือมีสมมติฐาน แต่ต้องเชื่อในสมมติฐานนั้นจนทำให้การตีความของงานวิจัยเขานั้นเอียงไปทางการตอบสมมติฐานที่เขาเชื่อ เราจะพิสูจน์อย่างไร เพราะว่างานวิจัยต่อละอันเป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ ตอบได้ในระดับหนึ่ง แต่ว่าต้องใช้งานวิจัยในเชิงคุณภาพมาช่วย งานวิจัยเชิงคุณภาพก็มีโอกาสทำให้คนอธิบายความในทิศทางที่เอื้อต่อสมมติฐานที่เขาเชื่อ ความเป็นกลางในการเลือกใช้ methodology ที่จะตอบเรื่องนั้นได้ดีที่มี bias น้อย ความเป็นกลางในการนำเสนอผลที่ไม่เลือกผลที่จะเลือกพิสูจน์สมมติฐานและความเชื่อที่เราเห็น ความเป็นกลางในการอธิบาย

อ.เดชรัต : ถ้ามองในแง่ของแผนงานจะมีบทบาทในการดูแลหรือมีกระบวนการธรรมาภิบาลในการดูแลการดำเนินงานวิจัยของนักวิจัยระดับไหนถึงจะเรียกว่าดูแลที่เพียงพอเมื่อมองในมุมของแผนงาน

นพ.พินิจ : ต้องดู methodology แต่แรก ว่า methodology มันจะมีโอกาส bias แค่ไหน

อ.เดชรัต :แผนงานต้องดู

นพ.พินิจ : แผนงานต้องดูว่า methodology OKไหมต้องเป็นคนช่วยพิจารณา methodology ,develop methodology ว่ามันจะน่าใช้ได้ไหม มีความลำเอียงน้อยไหม และอาจจะช่วยดูในตอนที่เอามาตีความ การแสดงข้อมูลการตีความผลงานวิจัย ถ้ามันตัวไหนเอียงมาก ๆ อาจจะต้องไม่เผยแพร่ ถ้ามันมีความเอียงของการนำเสนอ อาจจะต้องจูนกลับมาสู่ความเป็นกลาง ข้อจำกัดของแผนงานคือ ไม่สามารถอ่านรายละเอียดของทุกรายงานการวิจัยโดยละเอียดได้ทั้งหมด

อ.เดชรัต : ถ้าจะทำให้เป็นระบบเป็นรูปธรรมกระบวนการที่จะแสดงให้เห็นว่าอย่างนี้ดีที่สุดในงานแต่ละชิ้นที่แผนงานควรต้องทำ คืออะไร

นพ.พินิจ : ในการจัดประชุมใช่ไหม คิดว่าถ้ามันเป็น project ที่มีการนำเสนอสู่นโยบายน่าจะมีเวทีมาช่วยกลั่นกรองว่าผลงานวิจัย recommendation มันสมเหตุสมผลไหม แล้วมีความเป็นกลางปราศจากอคติมากพอไหมที่จะไปขับเคลื่อน ช่วยกันกรองโดยใช้เวที ในงานวิจัยที่ส่งผลต่อการนำเสนอนโยบาย แต่งานวิจัยที่เป็นการสร้างความรู้อาจจะมีความจำเป็นน้อยกว่า ความรู้มันสั่งสมอยู่แล้ว มันไม่มีการตัดสินใจว่าต้องไปขับเคลื่อนอะไร ความจำเป็นอาจจะน้อยกว่า แต่ถ้าเมื่อไหร่เป็นการตัดสินใจนำไปสู่การนำเสนอ นำไปสู่การตัดสินใจทิศทางนโยบาย จะต้องจัดเวที discuss

อ.เดชรัต : จำเป็นต้องทุกโครงการต้องมีการ review หรือไม่

นพ.พินิจ : คิดว่าไม่จำเป็นต้อง review ตัวผลงานวิจัย

อ.เดชรัต :เพราะว่าอะไร

นพ.พินิจ : ผมว่าในตัวกรอบของ TOR มันเขียนชัดถ้าผลงานวิจัยเป็นไปตามความต้องการของผู้สนับสนุน มันน่าจะเพียงพอที่จะ OK กับงาน ยกเว้นว่างานวิจัยไหนที่มันมีความ controversy (โต้เถียง) อยู่ในตัวในการที่จะตีความ อาจจะให้reviewer ช่วย review ผลงานวิจัยที่จะช่วยตีความ คุณภาพงานวิจัยบอกว่ามันถูก check ด้วยกลไกบริหารธรรมดาอยู่แล้ว

อ.เดชรัต : ถ้าสรุปคือในงานทั่วไปที่ไม่มีผลต่อเชิงนโยบายแผนงานซึ่งเป็นผู้ให้ทุน ควรเป็นผู้รับผิดชอบอยู่แล้ว เพราะว่าเป็นคนรับผิดชอบต่อการเอาเงินนี้มาจัดสรรส่วนนี้ไป

นพ.พินิจ : ดูคุณภาพ ดูความครบถ้วนอยู่แล้วให้มันครบถ้วน ตามนั้น OKได้

อ.เดชรัต : ส่วนกระบวนการที่แผนงานใช้ในการดูแลก็แล้วแต่แผนงานว่าจะมีreviewerหรือไม่มี คือ

นพ.พินิจ : reviewer ถ้าเราคิดว่ามีประเด็นเรื่องคุณภาพงาน การตีความ จะใช้reviewerมาช่วยเรา

อ.เดชรัต: คล้ายขอคำปรึกษาว่าแล้วเราจะตัดสินใจในประเด็นนี้อย่างไร ถ้าตัดสินใจได้ก็ตัดสินใจไปเลย ส่วนประเด็นไปสู่นโยบายคล้ายๆกับการมาช่วยกันกลั่นกรองอีกรอบ เพราะว่าผลลัพธ์ที่มันเกิดขึ้นมีผลมากับแผนงาน มีผลต่อส่วนอื่นใช่ไหม

นพ.พินิจ : ถ้าต้องการให้งานวิจัยถูกทำความเข้าใจในเครือข่าย ผมว่าใช้เวทีนั้นทำความเข้าใจได้ ทำความเข้าใจและเอาไปต่อยอด ถ้าเราหวังผลงานวิจัยก็ใช้เวทีนี้ ไม่ใช่หวังผลในแง่การประเมินงานวิจัยว่า OK หรือไม่ OK เพื่อเอาไปเป็นการต่อยอดและการเผยแพร่สื่อสาร

อ.เดชรัต : บางท่านให้ความเห็นในลักษณะ expect คุณหมอให้ในมุมของลักษณะ process ก็เอามาซ้อนกันได้ดี มีประเด็นอื่นเพิ่มไหม

นพ.พินิจ : ผมมีความรู้สึกว่ามัน เรื่องpriority setting ในบางครั้งมันเป็นอยู่บนพื้นฐานของ interest บุคคลที่มีหน้าที่ตัดสินใจ ไม่แน่ใจว่ามันจะมีกลไกที่ดีกว่าการ set priority ต่องานวิจัย

อ.เดชรัต : ไม่แน่ใจว่าถ้าเราจะดูเรื่อง priority settingที่ สวรส. กำหนดจะดูที่ไหนว่าเขาให้priority กับเรื่องอะไร

นพ.พินิจ : เห็นตัวเดียวคือเล่มยุทธศาสตร์

อ.เดชรัต : เล่มสีน้ำเงิน คิดว่ามันใช่ไหมในแง่เนื้อหา คิดว่าพอเปิดแล้วมันตอบได้ไหมว่าตกลงมันให้ความสำคัญเรื่องไหน

นพ.พินิจ : ตอบได้ระดับหนึ่ง แต่ว่าคงที่มีมาอยู่แล้ว ทำไมเลือกยุทธศาสตร์ข้อนั้นข้อนี้ และทำไมเรื่องอื่นถึงไม่มาทำ เรื่องอื่นที่ไม่เอามาทำถ้าอธิบายได้ก็ดี

อ.เดชรัต : เล่มนั้นอธิบายได้เฉพาะบางเรื่อง

นพ.พินิจ : เพราะว่าในอนาคตอาจจะหยิบเรื่องเหล่านี้ออกมาทำก็ได้ เพราะว่าตอนนี้อาจจะยังทำไม่ได้ แต่อนาคตแผนอาจจะเปลี่ยนอาจจะทำได้ หยิบมาทำได้ คือเรื่องที่ยังไม่ทำ

อ.เดชรัต : มาแนวนี้น่าสนใจมาก เพราะว่าที่ผ่านมาระบุแต่เรื่องที่จะทำ เรื่องที่ยังไม่ได้ทำว่ามีเงื่อนไข มีข้อขัดข้องอะไร ไม่เฉพาะแต่ สวรส. ในเมืองไทยมักไม่ค่อยนิยมพูดกัน

นพ.พินิจ : ถ้ามองทั้งระบบจะเห็นได้ว่าเราทำเฉพาะเรื่องนี้ มีเรื่องไหนที่ยังไม่ได้ทำ

อ.เดชรัต : คุณหมอเสนอเพราะว่าเรื่องที่ยังไม่ได้ทำ จะได้ไม่ลืมกันไปและนำมาสู่การคิดว่าจะทำได้เมื่อมีจังหวะ มีโอกาส

นพ.พินิจ : เมื่อบริบทที่มันสอดคล้องกัน

อ.เดชรัต : มีข้อแนะนำถึง สวรส. ในประเด็นที่อาจจะสามารถแนะนำแล้วทำได้เลย หรือปรับปรุงได้เลย อาจจะไม่เกี่ยวกับตัวชี้วัด ที่มีบางสิ่งบางอย่างที่มันอาจจะสามารถทำให้งานดีขึ้น

นพ.พินิจ : มีprocessที่เขาพยายามทำอยู่ การคุยภาคีเครือข่ายอะไรแบบนี้ก็สามารถเชิดชูได้ในระดับหนึ่ง แม้ว่า อย่างน้อยทำให้รู้ว่างานของแต่ละคนเชื่อมโยงกับงานภาพใหญ่ของ สวรส.ได้อย่างไร ก็น่าจะเป็นประโยชน์แต่ก็มีข้อจำกัดเรื่องการโยงภาคีเข้าด้วยกัน

อ.เดชรัต : ที่เขาพยายามตัดเป็น cluster มันช่วยให้การคุยมันลึกขึ้นหรือว่ามันง่ายขึ้นสะดวกขึ้น

นพ.พินิจ : cluster ความเห็นของผมในทางปฏิบัติเป็นเรื่องยาก เพราะว่าองค์กรลูกแต่ละหน่วยมีภารกิจที่ชัดเจนอยู่แล้ว ส่วนการตั้งเวทีกับรูปแบบภาคีถ้าอยู่ในรูปแบบ cluster มันเหมือนถูกจำกัด เพราะว่าอย่างงานผมชัดเจน เพราะว่าข้อมูลมันเกี่ยวกับหลาย ๆ cluster เกี่ยวกับหลายแผนงาน ซึ่งมี cluster อยู่ แล้วเราอยู่ใน cluster นี้มันจะมีประโยชน์ ในแง่ของการรวมกลุ่มตรงนี้เป็น cluster จะมีประโยชน์ เพราะว่ามันมี cluster เป็นคนดูแลแต่ใน แผนงานอื่น ๆ อาจจะคิดว่าไม่มีประโยชน์ก็ได้ อย่างเรื่องของระบบบริการ มันจะค่อนข้างจะมีวงของมันอยู่ ซึ่งวงนี้อาจจะมีประโยชน์ ก็ได้ เขาแลกเปลี่ยนกันใน cluster ตัวมันเองไม่ได้เป็นเครื่องมือซะทีเดียว เป็นตัว system ด้วย ไม่ได้เป็นเครื่องมือที่ใช้ในวงของ cluster ของเรา เป็น system ที่ไป involve ผมว่าการแลกเปลี่ยน network มีประโยชน์ ถ้ามีเวทีแลกเปลี่ยนแต่ไม่ควรจะบ่อยนัก อาจจะสัก สามสี่เดือน

อ.เดชรัต : มีประเด็นอื่นๆเพิ่มเติมไหม

นพ.พินิจ : ไม่รู้ว่า สวรส. จะใช้ประโยชน์จากการประชุมวิชาการในการรวมระดม ภาคีเข้ามาช่วยกันมากแค่ไหน

อ.เดชรัต : การประชุมวิชาการในที่นี้หมายถึงที่เคยจัดมานานแล้วหรือ

นพ.พินิจ : จริงๆ ปีหน้าก็จะมีของ สสส. จัด สวรส.เหมือนจะจัดเหมือนกัน

อ.เดชรัต : ยังไม่ได้ยินว่าจะจัดหรือไม่จัดอย่างไร

นพ.พินิจ : ตอนนี้คือในเวทีวิชาการประจำปี มันเป็นประโยชน์ ช่องทางให้แต่ละภาคีมาร่วมกัน แต่ละเครือข่าย อย่างน้อยช่วยคิดว่าควรจะนำเสนอเรื่องอะไร

อ.เดชรัต : ถ้ามีก็ควรใช้ประโยชน์ให้เต็มที่ในการดึงภาคีมาทำงาน ด้วย

นพ.พินิจ : คิดอยู่เหมือนกันว่าถ้ามีข้อเสนอก็น่าจะมีรูปแบบก่อน อย่างเรื่อง primary care ก็ให้คนที่เกี่ยวข้องกับprimary careมาช่วย

อ.เดชรัต : มีเพิ่มเติมไหม อย่างเรื่อง priority setting คิดว่ามันอาจจะเป็นจุดที่ยากที่สุดในการแสดงออก คือนโยบายมันอาจจะมี evident บางอย่างในการตอบหรือพอไปถึงระดับวิจัยก็อาจจะมี process บางอย่าง มี criteria มีอะไรบางอย่างในการตอบ การpriority และการ allocate resource

นพ.พินิจ : มันหลีกเลี่ยง interestส่วนตัวไม่ได้

อ.เดชรัต : เรียกว่าอย่างไรเหมือนกับ เป็น value ที่เทียบเคียงได้ยากในแต่ละเรื่อง

นพ.พินิจ : เปรียบเทียบระหว่างเรื่องนั้นเรื่องนี้

อ.เดชรัต : เหมือนกับว่าถ้าเราเทียบ intervention กับเรื่องหนึ่งมันยังเทียบได้ว่า อันนี้มัน efficiency กว่าอีกอัน

นพ.พินิจ : ไม่จำเป็นต้องมาเรียงลำดับ มัน setting ใหม่ แต่ไม่ได้เหมือนการเรียงลำดับ หมายถึงว่าการ selection มากกว่า

อ.เดชรัต : ซึ่งก็ยังยาก อยู่เหมือนกัน

นพ.พินิจ : มันไม่ได้แปลว่ามันไม่ควรทำ แต่ว่ามันไม่พร้อมที่จะทำในปีนี้

อ.เดชรัต : คือปัจจุบันเรื่องที่ไม่ได้ทำมันไม่รู้ว่าไม่ควรทำหรือว่าเพราะว่าไม่พร้อมหรืออะไรแล้วแต่ เหมือนกับเป็นกลุ่มที่หายไปเลย

นพ.พินิจ : ซึ่งคนตีความตีความว่ามันไม่สำคัญ

อ.เดชรัต : คิดว่าภาคีบางคนที่ไม่ได้อยู่ในส่วนที่ทำเขาคงตีความว่าสวรส. ไม่เห็นความสำคัญต่อเรื่องนั้น ซึ่งถ้ามีวิธีการในการอธิบายเรื่องที่ทำและไม่ทำ คือไม่ทำก็อธิบายให้มันดี ให้เห็นโอกาสที่จะทำ ถ้าอยากทำนะถ้าคิดว่าควรทำ คิดว่าตรงนี้สำคัญ

นพ.พินิจ : เพราะว่าครั้งหนึ่งเรื่องระบบขั้นมันไม่เคยอยู่ใน list ของ สวรส. แล้ววันดีคืนดีมันอาจจะโผล่ขึ้นมาทั้ง ๆ ที่ก่อนนั้นทำไมคุณไม่มีเรื่องนี้ ทั้งที่มันอาจจะอยู่ใน scope ของคุณทั้งหมดเพียงแต่ว่ายังไม่ได้หยิบมันขึ้นมา

8.สัมภาษณ์ ดร.จรวยพร ศรีศศลักษณ์ ผู้จัดการหน่วยบริหารจัดการความรู้ สวรส.

12 กุมภาพันธ์ 2552

อ.เดชรัต – ขอเริ่มต้นจากการประชุมบอร์ด 2 ครั้งต่อเดือน เป็นวาระปกติใช่หรือไม่

คุณจรวยพร- เป็นวาระปกติ ในการประชุมบอร์ดของเรา 1 ปีเรา set ไว้ทั้งหมด 6 ครั้งประชุมทุก 2 เดือน ซึ่งจะนัดทุกวันจันทร์สัปดาห์ที่ 2 ของเดือน

อ.เดชรัต – วาระการประชุมใครเป็นคน set

คุณจรวยพร – ผอ.เป็นคน set โดยปกติในวาระการประชุม นพ.พงษ์พิสุทธิ์ จะเป็นคนเล่าให้ฟัง เราจะมีการประชุมคณะกรรมการบริหารกลาง เรียกว่า core team ประกอบด้วย ผอ.และ RM ทุกท่าน และหัวหน้าหน่วยตรวจสอบภายใน หัวหน้าหน่วยสนับสนุน หัวหน้าหน่วยสารสนเทศ เราจะประชุมกันทุกวันพุธ พอรู้ว่าในอีก 1 เดือนจะมีการประชุมบอร์ด ผอ.ก็จะถามว่า RM คนไหนมีวาระอะไรเข้าบ้าง เช่นจะมีการประชุมในวันที่ 16 กพ.นี้ ผอ.ก็จะถาม เช่น มีการพิจารณาเชิงนโยบาย

กับเรื่องพิจารณาเชิงบริหาร และเรื่องแจ้งเพื่อทราบ ซึ่งครั้งนี้ก็จะมีนโยบายเรื่อง CL เรื่องของทิศทางการสร้างเสริมสุขภาพในระดับนโยบาย

อ.เดชรัต – อย่างหัวข้อการพิจารณาเชิงนโยบาย ใครเป็นคนกำหนด

คุณจรวยพร – จริงๆ จะถามจาก RM ทุกคนก่อนว่าใครมีเรื่องพิจารณาเสนอหรือไม่

อ.เดชรัต – คำว่าพิจารณาเชิงนโยบาย มันคืออะไร

คุณจรวยพร – มันจะสอดรับ คือเนื่องจากว่า สวรส.ทำงาน เราต้องการนำเสนองานที่มันผลกระทบเชิงนโยบายค่อนข้างมาก ไม่ว่าจะเป็น พรบ.คุ้มครองผู้เสียหาย หรือว่าเรื่องของการถ่ายโอนสถานีอนามัย เป็นเรื่องนโยบาย เรื่องการกระจายอำนาจ ถ้าอะไรเกี่ยวกับนโยบายเราจะเอามาไว้ในวาระนี้ ยกตัวอย่างเช่น ข้อเสนอเชิงนโยบายการพิจารณาระบบบริการสุขภาพระดับปฐมภูมิ ซึ่งจะมีเรื่องของการสร้างโรงพยาบาลตำบล อันนี้ก็จะเป็นเรื่องนโยบายที่ต้องนำเสนอสู่ policy maker

อ.เดชรัต – แสดงว่านโยบายในที่นี้หมายถึง นโยบายที่ สวรส.จะนำเสนอสู่บอร์ดและนำเสนอต่อหน่วยงานอื่นๆด้วย และมีประเด็นเรื่องนโยบายของ สวรส.หรือไม่

คุณจรวยพร – บางอันมันจะมีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนโยบายของ สวรส.เอง เช่น เรื่องขึ้นเงินเดือน

อ.เดชรัต – ถ้าเป็นเรื่องขึ้นเงินเดือนจะอยู่ในส่วนไหน

(ดูเอกสารวาระการประชุม 16 กพ.52)

คุณจรวยพร - อยู่ในส่วนของบริหาร การพิจารณาเชิงบริหาร เช่น พิจารณาเชิงบริหาร ขออนุมัตินำเงินทุนสำรองจ่ายค่าก่อสร้าง ต้องขอมติบอร์ด

อ.เดชรัต – แล้วเรื่องของการพิจารณาเชิงนโยบายคืออะไร

คุณจรวยพร – อันนี้เรื่องของผลกระทบเรื่องของ CL , แผนงานของ HITAP , เรื่องของทิศทางสาธารณสุขมูลฐาน และอนุมัติสร้างเสริมสุขภาพตำบล

อ.เดชรัต – มีหรือไม่ที่บอร์ด request หัวข้อเชิงนโยบาย

คุณจรวยพร – ช่วงที่ผ่านมาแรกๆ จะมีเชิงนโยบายค่อนข้างน้อย บอร์ดก็จะให้เพิ่มเรื่องเชิงนโยบาย

อ.เดชรัต – แต่ไม่ได้แบบขอทราบเรื่องนั้นหน่อย เสนอเรื่องนี้มาหน่อย อาจจะพูดในลักษณะที่ว่า รู้สึกว่าเรื่องนี้ สวรส.ต้องทำ บอร์ดเลยขอ

คุณจรวยพร – น้อยครั้งที่จะระบุเรื่อง

อ.เดชรัต – คือแต่ขอให้มี part นี้เยอะกว่าเดิม

คุณจรวยพร – คือช่วงแรกๆ ที่นพ.พงษ์พิสุทธิ์ เข้ามาใหม่ๆ จะเป็นเรื่องจัดทัพ จัดแถว เพราะต้องยอมรับว่าช่วงหนึ่งขาดผู้อำนวยการไป ช่วงนั้นก็ไม่ค่อย work ตอนนั้นคุณหมอกิตตินันท์ รักษาการแทน ก็จะว่าแต่เรื่องแบบนี้ ก็จะไม่ค่อยมีเนื้อหาสาระอะไรมาก พอช่วงคุณหมอพงษ์พิสุทธิ์เข้ามาก็จะมีเรื่องเชิงนโยบายเข้ามามากขึ้น

อ.เดชรัต – รายงานการประชุมบอร์ดไม่สามารถเอาออกไปได้ สงสัยว่าส่วนที่เผยแพร่อยู่ จะเผยแพร่ส่วนไหน

คุณจรวยพร – โดยหลักการ ถ้าสมมติเป็นแผนงานของแต้ม ประชุม steering จะเอาขึ้น website เปิดเผยหมด

อ.เดชรัต – ในแง่ของการประชุม เหมือนมติ ครม. ก็จะมีเอกสารที่นำขึ้น website ได้ว่าวันนี้ ครม.มีมติอะไรอันนี้มีหรือไม่

คุณจรวยพร – มันมีบางอันที่คุยกับพี่วิ คือคนที่ไม่ให้เอาออกไปคือ พี่วิ แต่หลังจากที่อาจารย์มา present แล้ว พี่น้อยจะบอกว่าบางอันออกไม่ได้บางอันออกได้ เพราะฉะนั้นเขาก็เลยไม่มีเวลาพอที่จะ screen ให้อาจารย์ว่าอันนี้เอาได้ อันนี้เอาออกไม่ได้ เขาก็เลยขอร้องว่าอาจารย์มาดูที่นี่ดีกว่า

อ.เดชรัต – ถ้าอย่างนี้ในความเป็นจริงก็คือ ถ้าภายนอกจะค้นมติบอร์ด ยังหาไม่ได้โดยผ่าน website หรือผ่านอะไร ตอนนี้ยังหาไม่ได้

คุณจรวยพร – website สวรส.เอง โดยหลักการถ้าเป็นองค์กรมหาชน สปสช. เอาขึ้น แต่ไม่ทราบว่าทำไมสวรส.ถึงไม่ขึ้น

อ.เดชรัต – ผมสงสัยว่าตรงไหนที่เปิดเผยไม่ได้ ขอให้ยกตัวอย่าง

คุณจรวยพร – เข้าใจว่าน่าจะเป็นเรื่องของเงินมากกว่า เช่น การขึ้นเงินเดือน

อ.เดชรัต – คือตัวที่เปิดเผยไม่ได้ คือ มติด้วย หรือว่าตัวการพิจารณา คือผมยังรู้สึกว่า ทุกมติ มันน่าจะเปิดเผยได้ แต่ว่าในแง่ความเห็น รายละเอียดของการพิจารณาบางส่วนอาจจะ scrip ไป ในแง่การนำเสนอสู่สาธารณะเพราะว่า มันอาจจะมีความเห็นส่วนตัว หรือพาดพิงอะไร แต่ในแง่มติ ทุกมติเข้าใจว่าน่าจะเปิดเผยได้

คุณจรวยพร – ถ้าเอาความคิดเห็นส่วนตัว ไม่ใช่ความคิดเห็น สวรส. เห็นด้วยกับคุณหมอ เพราะตอนมาอยู่ใหม่ๆ สงสัยว่าทำไมมติบอร์ดไม่ขึ้น website เคยไปดูของ สพช. มติบอร์ดเขาขึ้น website แต่ที่นี่ตอนแรกคิดว่าไม่มีปัญหาอะไร พอคุณทิพย์ขอ ก็คิดว่าให้ได้ แต่พี่วิบอกว่าเรื่องบางเรื่องมัน sensitive ไม่ควรที่จะปล่อยออกไป เราไม่รู้ว่าแบบไหนคือ sensitive ของเขา

อ.เดชรัต – ที่ผมนึก ไม่นึกว่าจะเป็นแฟ้มแบบนี้ แต่คิดว่าเป็นสรุปเหมือนกับวาระที่ 1 อย่างที่เป็นแบบรายงานการสรุปประชุม เมื่อมันได้รับการรับรอง มันจะเผยแพร่ได้ ที่ขอก็คือแบบนี้ เพราะไม่อยากเข้าไปแตะในรายละเอียดมากนัก

คุณจรวยพร – จริงๆ ถ้าไม่มีปัญหาอะไร มีไฟล์ตัวนี้อยู่ สามารถส่งไฟล์ให้ได้ แต่ไม่รู้ว่าคำว่ามติบอร์ดของเขาทำไมถึงปิด

อ.เดชรัต – พี่แต้มเคยสังเกตหรือไม่ว่ามีการประชุมลับหรือไม่

คุณจรวยพร – มีการประชุมลับ คือ ไม่ให้ใครอยู่ข้างใน ปกติคนที่เข้าร่วมประชุมบอร์ด คือ คณะกรรมการทั้งหมด และ RM ทุกคน หัวหน้าทั้งหมดเข้าร่วม แต่ยกตัวอย่าง พิจารณาเงินเดือนผู้อำนวยการ ออก พิจารณาเงินเดือนพนักงานออก

อ.เดชรัต – ตรงส่วนนี้เวลาบันทึกเขาลงรายละเอียดหรือไม่ว่าใครอภิปรายอย่างไรในรายงานการประชุม คือถ้าไม่ลงก็ไม่น่าจะเป็นประเด็นที่ต้องกังวลนัก ผลการประชุมลับสรุปว่า ขึ้น 3% ขึ้น 5% โดยทั่วไปเขาจะสรุปแบบนี้ ถ้าเป็นแบบนั้นมันต้องเปิดเผยโดยนัยยะอยู่แล้ว

คุณจรวยพร – คือค่อนข้าง sensitive อยู่ที่แต้มเข้าใจ ยกตัวอย่างเช่น สวรส.ขึ้นเงินเดือนทั้งหมด 7% ผู้อำนวยการขึ้น 7% แต้มขึ้น 7% น้องขึ้น 7% แต่เวลาของเครือข่ายก็จะมีว่าทำไมไม่ใช้ rate เดียวกับ สวรส. คือ 7% ไม่ได้เพราะว่า ยกตัวอย่าง สคม. เขากินเงินเดือน สวรส.เป็น fix cost สมมติ ผอ.เงินเดือน 50,000 บาท พอขึ้น 7% มันเกินวงเงินที่เราต้องให้ สมมติให้เงินเขา 3 ล้านต่อปี ขึ้นให้เขาเต็มที่ได้ 6% เพราะไม่อย่างนั้นเขาจะไม่เหลือเงินทำงานเลย ดังนั้นจึงเผยแพร่ไม่ได้ ถ้าเผยแพร่ทุกคนจะโวยวายหมด ไหนบอกว่าเราเป็นเครือของคุณแต่เราไม่มีสิทธิ์ขึ้นเงินเดือนเท่าคุณ

อ.เดชรัต – แต่ประเด็นนี้คงเป็นปัญหาอยู่มาก ถ้าเกิดมีใครแย้งขึ้นมาคงตอบยาก

คุณจรวยพร – ตอบยาก ตรงนี้เขาถึงให้ปิด

อ.เดชรัต – ขอต่อเรื่องนโยบายของ สวรส. อะไรคือสิ่งที่เรียกว่าเป็นนโยบายของ สวรส. ที่เป็นรูปธรรม ที่สุด

คุณจรวยพร – ตอนที่คุณหมอพงษ์พิสุทธิ์ เข้ามา ท่านก็คุยว่าเราควรทำแผนยุทธศาสตร์กันใหม่ ซึ่งแต่เดิมแผนยุทธศาสตร์ของ สวรส.เอง ยุคที่ผ่านมา นพ.วิพุธ ท่านเล่นเรื่องของการปฏิรูประบบสุขภาพ ส่วน นพ.ศิริวัฒน์ ไม่ค่อยชัดเจน สมัยที่คุณหมอศิริวัฒน์ทำ คือยุคนี้ โดยจะแบ่งเป็น 4 ยุทธศาสตร์ คือ จัดการงานวิจัย พัฒนาเครือข่าย พัฒนาศักยภาพระดับพื้นที่ และเชื่อมโยงความรู้สู่การปฏิบัติ แต่ยุคที่ นพ.พงษ์พิสุทธิ์เข้ามาก็จะเปลี่ยนยุทธศาสตร์ออกเป็น 4 ยุทธศาสตร์ คือ เรื่องของการพัฒนาความรู้ ยุทธศาสตร์การเชื่อมโยงความรู้สู่การพัฒนาระบบสุขภาพ ยุทธศาสตร์เสริมสร้างความเข้มแข็ง ยุทธศาสตร์พัฒนาเครือข่าย ซึ่งแต่ละอันตอนที่ท่านเข้ามาท่านก็จะมาชี้แจงกับเราว่า ตอนแรกที่ท่านเข้ามา สวรส.เหมือนกับเป็นพระอาทิตย์ตก ท่านก็พยายามจะดึงให้เป็นพระอาทิตย์ขึ้น ก็อาจจะต้องใช้เวลา เพราะช่วงหนึ่งขาดผู้นำ ตอนที่คุณหมอกิตตินันท์อยู่ก็ทำ SWOT ว่าสวรส.มันลงยังไง อาจจะเป็นยุทธศาสตร์ที่เราคลอดลูกเยอะ ลูกไปเติบโต แต่ละอย่างก็มีคนทำแล้ว กลายเป็นว่าสวรส.ทำอะไร ท่านก็เลยต้องมานั่งคิดใหม่ว่าเราควรจะทำอะไร

อ.เดชรัต – อันนี้จะถือว่าเป็นเอกสารที่เป็นทางการในการแสดงยุทธศาสตร์ หรือนโยบาย ของ สวรส. หรือไม่

คุณจรวยพร – เป็นทางการ แจกเผยแพร่

อ.เดชรัต – ในทางปฏิบัติมีการใช้เล่มนี้กันมากน้อยแค่ไหน ในแง่ของการที่จะมาดูจริงๆ ว่าต้องทำตามเล่มนี้หรือทำไมถึงไม่ทำ ทำไมถึงไม่เคลื่อน เป้าตามที่กำหนดไว้ในทางปฏิบัติใช้เล่มนี้มากน้อยแค่ไหน

คุณจรวยพร – โดยปกติการเห็นชอบการทำอันนี้คือ มันมีกระบวนการการมีส่วนร่วมของ RM ทุกคน ว่ามุ่งเป้า สวรส.ไปทางไหน แต่ต้องบอกว่าอันนี้ทำ ปี 50-51 พอปี 52 คุณหมอพงษ์มองแล้วว่าที่เราเขียนมาอาจจะไม่บรรลุเป้าหมายเท่าที่ควร อย่างปีนี้ปี 52 เราทำเรื่องปฏิรูประบบการสร้างเสริมสุขภาพ เพราะว่า อาจจะเป็นเพราะท่านมาจาก สปสช.หรือเปล่า ท่านเลยมีความรู้สึกว่า สปสช.ทำงานซ้ำซ้อนกับกระทรวงอยู่หลายส่วนเหมือนกัน เราควรจะทำเรื่องของ governance of health promotion อย่างเรื่องของ health promotion ใครควรจะเป็นเจ้าภาพหลัก กระทรวง กรมอนามัย หรือว่า สปสช. แต่ว่ายุทธศาสตร์ของท่านครั้งแรกท่านเล่นเรื่อง ธรรมาภิบาล แต่หลังจากนั้นมันมีอีกหลายเรื่องที่ให้ท่านทำ เรื่อง health financing ท่านก็สนใจ ท่านพยายามที่จะคิดเอา สกส. อ.สุชาติ นพ.สัมฤทธิ์ มาทำ

อ.เดชรัต – คือว่ามันเรื่องงอกเงยขึ้น แต่มันยังไม่ได้เข้ามาอยู่ในเล่มนี้

คุณจรวยพร – คือจริงๆ แผนงานตามนี้คิด สมมติตัวอย่างแผนแรก เรื่องนโยบาย พัฒนาความรู้ ก็จะมี track ที่จะรับผิดชอบหลักๆ เรื่องของธรรมาภิบาล การกระจายอำนาจ ถ้ายึดตามนี้ก็จะแตกออกเป็น track ที่แต่ละคนรับผิดชอบ อันล่าสุดที่เราเพิ่งคุยกันไปเมื่อต้นปี ก็จะเป็นแผนปฏิบัติ ซึ่งก็จะแยกออกเป็น track ดังนี้เป็นเรื่องของ health case delivery เรื่องของการเงินการคลัง อภิบาล เรื่องของ health determinant , health system development และ area base

อ.เดชรัต – แล้วเล่มนี้เป็นทางการหรือไม่

คุณจรวยพร – เข้าใจว่าไม่ปิด เพราะเวลานั้นเขาส่งไปที่สำนักงบ ส่งไปที่กระทรวง

อ.เดชรัต – ตอนที่ทำเอกสารเล่มนี้มีกระบวนการอย่างไรบ้าง

คุณจรวยพร – นพ.พงษ์ก็คุยกับพวกเรา แต่จะมีอีกอันหนึ่งที่คุณหมอใช้ capture ซึ่งตรงนั้นคุณหมอก็อยากจะทราบทิศทางว่าสวรส.ควรจะไปอย่างไรต่อไป โดยเชิญ นพ.สุวิทย์ นพ.วิชัย โชคสุวัฒน์ นพ.ศุภกร หลายๆ key actor มาคุยกันว่า สวรส.ควรจะเดินอย่างไร ยุทธศาสตร์อย่างไร นโยบายควรจะเป็นอย่างไร ถ้าจะเล่นเรื่องใดเรื่องหนึ่งต้องกัดให้ติด จากนั้นก็เสนอสู่บอร์ด บอร์ดก็เห็นชอบ แล้วก็ทำเป็นเล่มนี้ โดยแต่ละ track ใช้เงินไปเท่านี้ out put คืออะไร

อ.เดชรัต – เวลาบอร์ดให้ความเห็นเล่มนี้ บอร์ดต้องพิจารณาองค์ประกอบอะไรบ้าง แล้วมีหลักการชัดเจนหรือไม่ว่าจะต้องพิจารณาอะไร หรือคล้ายๆว่า บอร์ดท่านหนึ่งอาจจะยกประเด็นหนึ่ง บอร์ดอีกท่านหนึ่งอาจจะยกอีกประเด็นหนึ่ง มันมีกรอบอะไร

คุณจรวยพร - มีทั้ง 2 แบบ อย่างปีที่ผ่านมา ยกตัวอย่างแผนพัฒนาเครือข่าย ขยายพันธมิตรทางยุทธศาสตร์ ปรากฏว่าเงินที่ลงแผนนี้พัฒนาเครือข่ายมีอยู่ล้านเดียว คุณหมอบอกจะพัฒนาเครือข่ายใช้เงินล้านเดียวไม่พอ ปีนี้เลยได้มา 5 ล้านบาท เพื่อมาขยายพันธมิตรเชิงยุทธศาสตร์

อ.เดชรัต – แสดงว่าอันนี้คือความเห็นของบอร์ด มันมีกรอบหรือไม่ว่าเวลาเราจะเสนอแผนยุทธศาสตร์ บอร์ดควรจะต้องพิจารณาอะไรบ้าง

คุณจรวยพร – ยกตัวอย่างอันนี้ คุณหมอพงษ์ดำเนินการตามยุทธศาสตร์ เมื่อถึงเวลาคุณหมอต้องมาสรุปรายงานความก้าวหน้าเพื่อเสนอให้กับบอร์ด มีการประเมินตนเองด้วยโดย คุณหมอจะตามงานทุก 3 เดือน RM แต่ละคนที่รับผิดชอบแผน ผลิต out put อะไรได้บ้าง มีเรื่องเชิงนโยบายหรือไม่ มี impact อะไรบ้าง คุณหมอก็จะให้เขียนเป็น summary one page สรุปมาหนึ่งหน้าแล้วคุณหมอก็จะไปเขียนรวมทั้งหมด

อ.เดชรัต – มีการ monitor ทุก 3 เดือน รูปแบบเป็นอย่างไร

คุณจรวยพร – ใช้ core team ให้ RM พูดว่าทำอะไรไปบ้าง

อ.เดชรัต – มันมีการเทียบเคียงกับเป้าที่ตั้งไว้หรือไม่

คุณจรวยพร – ก็มีบ้างบางอัน

อ.เดชรัต – มันมีเป็นเอกสารออกมาทุกๆ 3 เดือน หน้าตาเอกสารเป็นอย่างไร

คุณจรวยพร – ทุก 3 เดือนอาศัยใช้การพูด ยังไม่มี monitor and evaluation สิ่งที่เรามีตอนนี้คือว่าทำได้ตามแผน ตามเป้าหรือเปล่า เมื่อครบ 1 ปีเวลาตามงานก็จะมี ไฟแดง ไฟเหลือง ไฟเขียว ว่าเสร็จตามเป้าหรือเปล่า แต่นี่เป็นเราตามคนอื่น ส่วนการตามของเราเองยังไม่มีระบบนอกจากการคุยกัน

คือ โดยหลักการ RM แต่ละคนรับผิดชอบแต่ละแผน ยกตัวอย่างเช่น แต้มดูเรื่องของธรรมาภิบาล กระจายอำนาจ ก็จะดูว่าในแต่ละปีทำอะไรไปบ้าง output ได้ตามแผนและระยะเวลาที่วางไว้หรือไม่ และเราจะมีประชุมประจำเดือน เราก็จะมาชี้แจงว่าเราทำไปถึงไหนแล้ว

อ.เดชรัต – แล้วการ evaluate ของสวรส. จะต้องประเมินผลเมื่อไหร่

คุณจรวยพร – จะมีการประเมินทุกๆ 3 ปีตามแผนยุทธศาสตร์ รุ่นสุดท้ายคือ ช่วงคุณหมอศิริวัฒน์ไม่ได้ประเมิน ล่าสุดคือปี 2547 คือช่วงหมอวิพุธ ช่วงนั้นมีการประเมิน สวรส.เอง ในปี 2551 เรามีการประเมิน แต่ว่าอันนั้นจะมีการสอบถามความพึงพอใจของคนใช้งาน สวรส. มากกว่า มันไม่เหมือน area base เพราะ area base จะมีข้อว่า 1.ยุติ อะไรแบบนี้ มันไม่เหมือนกัน อาจารย์ฉัตรวรันย์ทำเพื่อประเมิน สวรส.ทั้งองค์กร รอบปี 2547 ถ้ารอบหน้าจะเป็นปี 2553 ตามแผนยุทธศาสตร์ก็จะประเมินเรา เหมือนกับ HITAP ทำ 3 ปีก็ต้องประเมิน สวรส.เองก็ต้องประเมินตนเองเหมือนกันไปจ้าง outsource ข้างนอกทำ

อ.เดชรัต – มี internal evaluation

คุณจรวยพร – เราใช้ ทริส มันจะมาทำตามดัชนีชี้วัด ทริส จะดูพวกองค์กรมหาชน สกว. สวรส. ดูว่าเอาเงินงบประมาณของชาติไปแล้ว ทำผลงานอะไรออกมาบ้าง ซึ่งเขาตั้งเกณฑ์ไว้สูงมาก ก็จะมีในเรื่องของผลงานทางด้านปฏิบัติการ สร้างทุนด้านวิชาการ ความสำเร็จมีหรือไม่ อัตราส่วนนักวิชาการด้านใหม่เป็นอย่างไร คือเขาก็จะถามว่า mandate ของสวรส.มีอะไรบ้าง แล้วเขาก็ไปคิดตัวชี้วัดขึ้นมา ถ้าเรามีหน้าที่สร้างความรู้ คุณสร้างงานวิชาการมากน้อยแค่ไหน การกำหนดสู่นโยบายเป็นอย่างไรบ้าง มีเวทีวิชาการกี่ครั้ง มีอะไรตีพิมพ์บ้างในการขับเคลื่อนเชิงนโยบาย

อ.เดชรัต – ตรงนี้มีการพูดถึงคณะอนุกรรมการติดตาม

คุณจรวยพร – มี คืออาจารย์วิจารณ์ เป็นประธาน มีทั้งหมด 4 ท่าน นพ.สุวิทย์ ,นพ.วิจารณ์ ,นพ.สมชัย ฤชุพันธ์ และ นพ.ธีระ เป็นการติดตามภาพงานโดยรวม ติดตามว่าผอ.ทำงานถึงไหน

อ.เดชรัต – มีการประชุมบ่อยหรือไม่

คุณจรวยพร – ปีหนึ่งประมาณ 2 ครั้ง ผอ.จะโดนประเมินทุก 6 เดือน เพราะต้องสรุปความก้าวหน้าทุก 6 เดือน

อ.เดชรัต – แล้วการนำเสนอสู่บอร์ดเป็นอย่างไร

คุณจรวยพร – อ.วิจารณ์ เป็นคนนำเสนอผล สมมติว่าเดือนมิถุนายนจะต้องเอาเข้าบอร์ด เดือนพฤษภาคมจะต้องมีการประชุมกันให้ ผอ.นำเสนอผลงานที่ผ่านมาของ สวรส.ให้กับคณะอนุกรรมการติดตามยุทธศาสตร์

อ.เดชรัต – มันก็มีระบบอยู่เหมือนกัน แต่ว่าคล้ายกับระบบในทีมคนทำอาจจะไม่ชัดนัก เป็นระบบในระดับของบอร์ดเลย มันมีนัยยะเกี่ยวอะไรหรือไม่

คุณจรวยพร – มันจะเกี่ยวกับโบนัส แต่ได้ไม่มาก 3%,7%

อ.เดชรัต - อย่างนี้ถือว่าไม่ค่อยน่าพอใจเท่าไหร่ และบอร์ดมีความเห็นต่อการประเมินหรือไม่

คุณจรวยพร – ไม่ตรงนี้ขาดตัวนี้ ถ้าเติมไปแล้วจาก 71.4 ก็ประมาณ 84 ถือว่าใช้ได้

อ.เดชรัต – แล้วบอร์ดให้น้ำหนักกับเรื่องนี้ หรือเรื่องที่เป็นอนุกรรมการมากกว่ากัน

คุณจรวยพร – ให้น้ำหนักเรื่องยุทธศาสตร์มากกว่า อย่างนพ.ประเวศ ทุกครั้งท่านก็จะชวนคุยแต่เรื่องใหญ่ๆ ไม่ค่อยชวนคุยเรื่องเล็กๆ ท่านจะมองว่า ภาพของระบบสุขภาพในระดับมหภาคต้องการเล่นเรื่องอะไร เรื่องของกระจายอำนาจ

อ.เดชรัต – ผลการติดตามงานของคณะอนุฯ ขึ้นเว็ปไซต์หรือไม่

คุณจรวยพร – เท่าที่ผ่านมายังไม่มีอะไรขึ้นเว็ปเลย

อ.เดชรัต – แต่ไม่ได้เป็นประเด็นเรื่องความลับ เป็นประเด็นเรื่องการทำงาน

คุณจรวยพร - น่าจะเป็นแบบนั้น คือมันไม่มีคนเหลือที่จะเอาข้อมูลพวกนี้ขึ้นเว็ป เพราะตอนนี้ทุกคนแน่นหมด

อ.เดชรัต – อย่างของ ทริส เขาเปิดเผยหรือไม่ เปิดเผยเชิงเทียบกันหรือไม่

คุณจรวยพร – Benchmark เข้าใจว่าเป็นความลับส่วนขององค์กร ทริสก็จะสื่อสารกับแต่ละที่เอง แต่ ทริสชอบเอาเราไปเปรียบเทียบกับ สกว. เราเคยอธิบายว่า ต้องเข้าใจว่า สกว.กี่พันล้าน แล้ว สวรส.เงินแค่ร้อยล้าน และ mandate ก็ผิดกัน สกว. Pool ทุกอย่างไว้ แต่สวรส.คลอดลูกกระจัดกระจาย นี่คือที่มาว่าหมอพงษ์จะโดนตำหนิเยอะ คือ จริงๆ บอร์ดเป็นคนแนะนำหมอพงษ์ ให้ เครม ว่าผลงานของลูกคือผลงานของ สวรส. บอร์ดเป็นคนบอก แต่ในเวลาทำงานจริง คนที่เป็นผู้อำนวยการใครๆ ก็จะบอกว่าหมอพงษ์มา เครม ผลงานของเขาไปหมด หมอพงษ์ก็เลยลำบากใจ

อ.เดชรัต – มัน เครมไปหมด ผมยังนึกภาพไม่ออก สมมติว่าผมเคยทำงานเรื่อง HIA และเคยได้รับรางวัลผมก็ให้ในนามของ สวรส. ก็ไม่เห็นว่าเสียผลงานตรงไหน

คุณจรวยพร – แต่บางเครือข่ายไม่ใช่ เขาบอกว่า หมอพงษ์มา เครม ผลงานของเขาไปหมด มันต่างกันที่วิธีคิด

อ.เดชรัต – การติดตามของคณะอนุกรรมการฯ เคยนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงอะไรที่เหมือนกับเป็นโจทย์ที่สำคัญบ้างหรือไม่ที่ผ่านมา

คุณจรวยพร – ขอย้อนไปที่หนังสือเล่มหนึ่ง คือ ก้าวต่อไประบบสุขภาพ ทางสวรส.และภาคีเครือข่าย ระดมบอร์ดทุกคนมาช่วยกัน คิดโจทย์ว่าต่อไปยุทธศาสตร์การวิจัยระบบสุขภาพ ควรจะเป็นไปในด้านไหน นพ.ประเวศก็จะบอกว่า การวิจัยระบบสุขภาพมันต้องมาจัดการเชิงระบบสูง เพราะฉะนั้นมันต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนเข้ามา เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง แต้มเองอาจจะใหม่ในระบบ fill เชิงระบบนี้ก็คาดหวังกับบอร์ดจะชี้เป้าว่าเราควรทำเรื่องอะไร ผลักดันเรื่องอะไร บอกมาเลยหนึ่งอัน security มาว่าเราควรจะทำอะไร แต่ในความเป็นจริงมันไม่ได้

อ.เดชรัต – มีประเด็นหนึ่งเกี่ยวกับเรื่องเชิงนโยบาย ผมแปลกใจอาจจะเป็นความเห็นส่วนตัว ที่คุณหมอพงษ์บอกว่า เรื่องนโยบายของ สวรส.อาจจะไม่จำเป็นให้สาธารณชนมีส่วนร่วมในการกำหนดยุทธศาสตร์ ผมมองคนละแบบในแง่ที่ว่าคุณต้องเป็นเวที 500 เวที แต่ผมเน้นในแง่ที่ว่าคุณต้องมีประตูเผื่อที่ใครเขาจะมีความเห็นได้ ถ้าเกิดเราไม่มีประตูตรงนี้จะเป็นปัญหา แต่ผมไม่ได้ไปมองในลักษณะที่ว่าคุณต้องไป organize ให้มันใหญ่โต ประเด็นนี้ผมก็แปลกใจเหมือนกัน ไม่แน่ใจว่ามันเป็นความเข้าใจไม่ตรงกันหรือว่ามันมีเหตุอะไรในที่ผ่านมา หรือความคิดอะไรที่ผ่านมาทำให้การคุยเรื่องของ ทิศทาง ยุทธศาสตร์ทางนโยบายของสวรส. คิดว่าไม่จำเป็นต้องเปิดสู่สาธารณะก็ได้

คุณจรวยพร – คำว่าสาธารณชนอาจจะกว้างไป อาจจะหมายถึงภาคประชาชน ในความคิดเห็นคิดว่าคุณหมอพงษ์ท่านก็อยากจะทำ แต่ว่ามันอาจจะเป็นเวทีที่เปิดกว้างมากเกินไป ก่อนที่จะถึงตรงจุดนี้คุณหมอพยายามชวนคิดชวนคุยกับภาคีเครือข่าย แล้วก็ได้หนังสือเล่มเล็กๆ ออกมาเล่มหนึ่ง เรื่องของนโยบายสุขภาพ จัดเวทีที่สถาบันวิจัย ก่อนจะเป็นหนังสือเล่มนี้ชวนคิดชวนคุยหลายครั้งกับภาคีเครือข่ายเรา แต่อย่างที่บอกว่ามันไม่ใช่มาจากภาคประชาชน มันมาจากคนที่อยู่ในเครือข่ายวิจัยระบบสุขภาพร่วมคิดร่วมทำ คิดว่าน่าจะผลักดันนโยบายอะไรออกไป

อ.เดชรัต – ใน sense นี้คิดว่ามันเป็น sense ของอะไรดี ระหว่างไม่จำเป็น ไม่ใช่เรื่องใหญ่โต หรือว่าเป็น sense ของคล้ายๆกับว่าเราไม่พร้อมจะทำ หรือว่ามันเป็น sense ของความรู้สึกที่ว่าอันนี้มันน่าจะเป็นบทบาทอำนาจหน้าที่ของสวรส.เองอยู่แล้วที่จะทำ คิดว่ามันเป็น sense ไหน

คุณจรวยพร – ถ้าให้เดาคิดว่าเป็น sense ที่ 3 เพราะ สวรส.เองเป็นคน run หรือ organize คิดว่าเราคงไม่ทำประชาพิจารณ์เพื่อไปถามประชาชน ประชาชนอาจจะไม่รู้ว่า สวรส.คืออะไร ถ้าเกิดเราไปถาม policy maker จะรู้ว่า สวรส.คืออะไรเหมือนกับที่ policy maker รู้จัก TDRI ถ้าเราต้องการความเชื่อมั่นทางวิชาการถาม TDRI ให้ TDRI ทำงานได้ ถ้าต้องการรู้เรื่องนี้ถาม สวรส. ในยุคก่อนๆ คุณหมอวิโรจน์ อยู่ที่นี่สร้างความเข้มแข็งให้กับ สวรส.มาก แต่พอคุณหมอวิโรจน์ออกไปความเชื่อมั่นก็จะกลายเป็นอยู่ที่คุณหมอวิโรจน์ ซึ่งได้รับการยอมรับมากในระดับของต่างชาติ ซึ่งช่วงคุณหมอวิพุธท่านก็เก่งมากในระดับของต่างชาติ ระดมเงินต่างชาติเข้ามาจุดนี้ได้ แต่ยุคคุณหมอศิริวัฒน์มันไม่มีเลย ในยุคคุณหมอพงษ์ก็มีแต่น้อย

อ.เดชรัต – ในแง่ guideline ของการทำงาน สมมติว่าพี่แต้มหรือว่าใครจะทำงาน guideline ของการมีส่วนร่วมของสาธารณชนมันมี guideline หรือไม่ว่า สมมติเราจะทำเรื่องนี้ เราจะเสนอนโยบายเรื่องนี้อะไรคือสิ่งที่ควรจะต้องการการมีส่วนร่วมของสาธารณชน

คุณจรวยพร – โดยปกติเราก็อาศัยการพูดคุยในวงของเราว่า stakeholder มีใครบ้าง เช่นเรื่องของ พรบ.คุ้มครองผู้เสียหายจากการใช้บริการทางการแพทย์ คือ identify stakeholder ให้ได้ เพราะฉะนั้น RM จะต้อง identify stakeholder ให้ได้ก่อนแล้วถึงจะดึงเขามามีส่วนร่วมในเวทีได้ โดยหลักการคือ ได้นำผลการวิจัยเชิงนโยบายไปใช้

อ.เดชรัต – สรุปว่าอาจจะยังไม่ได้มีในเชิงลักษณะที่เป็น guideline ว่าถ้าเราจะเปิดให้มีการมีส่วนร่วมควรจะเป็นระดับไหนมันถึงจะเหมาะสมกับ สวรส.

คุณจรวยพร – โดยหลักการคิดว่าถ้าสิ่งที่อาจารย์พูด คือ stakeholder analysis ในที่นี้คือภาคประชาชนด้วย

อ.เดชรัต – ส่วนหนึ่ง และอีกอันหนึ่งมันมีมาตรฐานบางอย่าง เช่น อย่างที่มูลนิธิ ถ้าจะเสนอนโยบายแล้วบอกว่านโยบายนี้ผ่านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เราจะต้องเชิญล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 15 วัน ต้องส่งเอกสารถึงเขาไม่น้อยกว่า 15 วัน แต่ว่าเรามีสิทธิ์ที่จะเสนอนโยบายของเราเอง แต่ว่าเราก็อย่า เครม ว่าอันนี้

ผ่านการมีส่วนร่วม ถ้าเราจัดโดยไม่เข้ามาตรฐานของมูลนิธิฯเอง อย่างนี้ แต่ถ้าเกิดว่ามูลนิธิฯจะ เครม ว่าการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่อยู่ในรายงานชิ้นนี้ มูลนิธิฯต้องส่ง คือน้องที่เป็นคนที่รับผิดชอบต้องส่งให้ได้ภายใน 15 วันก่อนที่จะมีการประชุม และต้องเปิดรับใครที่มีความเห็นต่างจากเราใส่เข้ามาในรายงาน เพราะฉะนั้น อาจจะคล้ายๆกับว่าแยกเป็นมาตรฐานที่เราจะอ้างถึง พูดถึงการมีส่วนร่วมของสาธารณะเราต้องทำอย่างนี้

คุณจรวยพร – มันคือการคืนข้อมูล

อ.เดชรัต – เป็นการคืนข้อมูล แต่ก่อนที่จะสะท้อนไปสู่ข้อสรุปเราต้องมีมาตรฐานในกระบวนการจัด

คุณจรวยพร – ของเราส่วนใหญ่มันจะเป็นเชิงรับ คือถ้างานวิจัยอันไหนใกล้เสร็จก็จะมี steering committee ซึ่ง steering committees involve stakeholder เข้ามาในระดับหนึ่ง ยกตัวอย่างเช่น แผนงานธรรมาภิบาลที่ทำตัวชี้วัดของอาจารย์วลัยพร ท่านก็ไปเก็บอะไรกับ สสจ. คือไม่ใช่แค่ สสจ.อย่างเดียว หัวหน้ากลุ่มประกันสุขภาพ หัวหน้ากลุ่มยุทธศาสตร์ ก่อนที่จะนำมาใส่เขาคืนข้อมูลหมดแล้ว จึงมานำเสนอ steering ของเรา อันนี้ถือว่าเป็น

อ.เดชรัต – คือจริงๆ ไม่ได้ว่าเป็นหรือไม่เป็น สวรส.คงเป็นอยู่แล้ว เพียงแต่ว่าลักษณะของการที่มี guideline ที่ชัดเจน มันจะเป็นตัวบ่งบอกว่า สวรส. ต้องการจะให้มีการมีส่วนร่วมอย่างน้อยที่สุดในระดับไหน เพราะไม่อย่างนั้น มันก็อาจจะมีบางกรณีที่คนอาจถามว่า เรื่องนี้ไม่เห็นมีการมีส่วนร่วมเลย แต่แน่นอนอีก 80% อาจจะมีส่วนร่วมเต็มที่ ตรงนี้อาจจะเป็นประเด็น แต่ไม่ได้หมายความว่าผมตัดสินว่ามันไม่มี อยากจะให้เช็คว่าระดับที่ สวรส.มองมันจะอยู่ที่จุดไหน

คุณจรวยพร – ขอแชร์เรื่องของการขอทุน ตอนมาใหม่ๆ มีคนเขียนเข้ามาว่า สวรส.ไม่เห็นมีการเปิดเผยเรื่องการขอทุนวิจัย คือเขาเปรียบเทียบกับ สกว. เพราะ สกว.มี call for proposal แต่เขาไม่เข้าใจบริบทของ สวรส. ทางสวรส. เราเขียนไว้ในคู่มือบริหารจัดการของเราไว้ 2 ภาค คือเราเขียนไว้เลยว่าประเด็นวิจัยที่ สวรส.จะให้การสนับสนุนคือประเด็นวิจัยที่สอดคล้องกับภารกิจตาม พรบ. 2535 และประเด็นที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ สวรส. คือเล่มสีน้ำเงิน เพราะฉะนั้นทุกคนก็ส่งขอทุนสามหมื่น ห้าหมื่น ซึ่งเราให้ไม่ได้ งานของเราเป็นงานวิจัยเชิงระบบ ซึ่งทำเป็นชุดโครงการวิจัยบางที่ grant 3 ล้านบาท มันอาจจะมีงานวิจัยเล็กๆ เช่น ทบทวน สังเคราะห์ แต่ไม่ใช่ไปทำแบบการเรียนการสอน

อ.เดชรัต – จริงๆ ผมไม่ค่อยติดใจในประเด็นนี้ เพียงแต่ว่าในแง่ของนโยบาย ผมคิดว่าทำมากกว่านี้ได้ และทำแล้วสวรส.จะได้ประโยชน์เอง คือผมมองมุมนั้นมากกว่า

คุณจรวยพร – มันก็คือการบริหารจัดการ ถ้าเกิดเราบริหารจัดการดี โปร่งใส เปิดทุกอย่าง มีส่วนร่วมทุกอย่าง เราก็แฟร์ แต่ถามว่าเราไม่ได้เปิด ไม่ใช่แต่มันไม่มีช่องที่จะให้มันเปิด ถามว่านโยบายเอื้อหรือไม่ แต้มคิดว่าหมอพงษ์คิดว่ามันไม่ได้เป็นความลับ แม้กระทั่งรายงานประจำปี ควรขึ้น website แต่ก็ยังไม่ได้ขึ้น การที่จะบอกให้สาธารณชนรับทราบว่า 1 ปีเราทำอะไรบ้างก็ไม่ได้ทำ

อ.เดชรัต – ระบบการจัดการมันก็ยังเป็นประเด็นเหมือนกับทำอย่างไรที่จะ synthesize งานได้จริง

คุณจรวยพร – ใช่ สมมติว่าเรารวมทุกอย่างให้มันเป็นกลุ่มเล็กๆ แต่สานพลังกันจะดี แต่เท่าที่เห็นตอนนี้มันกระจาย แต่ต้องยอมรับว่าความสามารถในการ group มันก็ group ได้ในระดับหนึ่ง เมื่อปีก่อนกระจัดกระจายกว่านี้มาก ช่วงหนึ่งต้องเล่าให้ฟังว่า คุณหมอคิดจะเปลี่ยนจาก RM เป็น RCM แล้วจะให้คุณหมอต่างๆ มาเป็น RCM แต่ว่าไม่มีใครมา จึงเป็น RM

อ.เดชรัต – สมมติมีคนขอทุนมา แล้วมันไม่เข้ากับเล่มนี้ พี่จะเปิดเล่มนี้หรือไม่

คุณจรวยพร – เปิด เคยมีคนมาขอทุน track นี้ เราทำเรื่องธรรมาภิบาล เขาทำเรื่องเบาหวาน ต้องไปขออีก track หนึ่ง

อ.เดชรัต – จากที่ไปสัมภาษณ์มา มีคนถามหลายท่านว่าเวลาแบ่ง case ทำอย่างไร

คุณจรวยพร – ใช้ defend คุณหมอให้แต่ละแผนบอก output ว่ามีอะไร ต้องใช้เงินเท่าไหร่ defend กันภายในของ RM สมมติว่าดูของ สคม.กับดูของ คุณหมอยศ ก็จะไปถามคุณหมอยศว่าจะผลิตงานวิจัยอะไรออกมาตาม mandate ของคุณหมอ ซึ่งทุกอย่างเวลาคุยจะต้องจูนให้เครือข่ายเข้าใจตรงกับเราก่อนว่า หน้าที่ของเขาคืออะไร หน้าที่ของสวรส.คืออะไร สอดรับกันหรือไม่ กว่าจะได้เป็นเล่มนี้มา RM ต้องทำงานหนัก ต้องไป convince ให้ได้ว่ามันเป็นความจำเป็นที่จะต้องมีตรงนี้จริงๆ เขาก็จะให้มา ใช้มติที่ประชุม

อ.เดชรัต – ต้องผ่านบอร์ดอีกรอบหรือไม่

คุณจรวยพร – ดู แต่จะดูว่าแต่ละแผน แต่ละยุทธศาสตร์ใช้เงินเท่าไหร่

อ.เดชรัต - แล้วตรงงบจากแหล่งอื่น

คุณจรวยพร – เป็นเงินที่เขาให้มา สสส. สปสช. ยกตัวอย่างเช่น เอดส์ให้มาตั้ง 300 ล้าน

อ.เดชรัต – ข้อมูลที่ลงตรงนี้คือ ข้อมูลที่ได้หรือข้อมูลที่เป็นเป้าที่เราควรจะไปหางบจำนวนเท่านี้มา จากแหล่งอื่น

คุณจรวยพร – โดยหลักการถ้าแต่ละแผนสามารถ เช่น ทำเรื่องกระจายอำนาจ ก็คิดแล้วว่า stakeholder คือใครแล้วไปขอเงินเขามา จะดีมาก แต่ในความเป็นจริงมันไม่ใช่ งานบางงานเขาเอาเงินมาให้เราอยู่แล้ว มันไม่ได้เป็นเงินที่เราไปขอ แต่มันเป็นเงินที่เขาพร้อมจะให้เรา อย่างเอดส์

อ.เดชรัต – แสดงว่าอันนี้ก็คือมันเป็นเงินที่เราได้เข้ามา มันไม่ใช่เป็นเป้าอย่างที่มันควรจะเป็น

คุณจรวยพร – อย่างของ PMAX คือเงินที่เขาให้มา 39 ล้าน จัด field trip พาฝรั่งไปดูงาน อันนี้คืองานธุรการชัดๆ เลย งานที่ไม่ได้สร้างองค์ความรู้อะไรในระดับที่ผลักดันเชิงนโยบาย หน้าที่ของ สวรส.คือจัด trip พาฝรั่งไปดูงาน เราไม่ได้มีส่วนร่วมในการจัดประชุมไม่ได้เสนอความคิดเห็น ไม่ได้อะไรที่เป็น paper ของสวรส.เลย คือเข้าใจหมอพงษ์ว่าผู้ใหญ่ให้งานอะไรมาก็ต้องรับ

9.สัมภาษณ์ คุณสุอังคนา แก้วบุญเรือง

ผู้ช่วยผู้จัดการ แผนงานวิจัยและพัฒนาระบบสื่อสารสุขภาพสู่ประชาชน

วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2552

คุณคุณรุ่งทิพย์ - ทำงานโครงการวิจัยดัชนีชี้วัดธรรมาภิบาลหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยในระบบสุขภาพ แนวคิดเบื้องต้นทาง สวรส. ต้องการแสดงตัวองค์กรว่าองค์กรมีธรรมาภิบาลอย่างไร ในการทำงานของ สวรส. ภาพลักษณ์ที่ออกไปถ้ามีธรรมาภิบาลก็จะดี การทำงานก็จะดี

สิ่งที่ต้องทำ คือสัมภาษณ์ แผนงาน หน่วยงานที่ทำในหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยว่ามีความคิดเห็นอย่างไรต่อเรื่องนี้ รวมถึงคนที่ทำงานเรื่องธรรมาภิบาลซึ่งอาจจะหมายถึงคนที่ไม่ได้อยู่ในระบบสุขภาพด้วยก็ได้ เพื่อให้มีความชัดเจนในเรื่องนี้ว่าเขาคิดอย่างไร มองอย่างไร สิ่งที่อยากถามคือ เมื่อพูดถึงคำว่าธรรมาภิบาลคุณคิดถึงอะไร

คุณสุอังคนา – คำว่าธรรมาภิบาล มองในเรื่องของกระบวนการมีส่วนร่วม ถ้าจะเป็นองค์กรที่มีธรรมาภิบาลอย่างหน่วยงานของเราเองก็เป็นหนึ่งในหน่วยงานที่ใช้ สวรส.เป็นร่ม มีระบบการให้ทุนสนับสนุนจากสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข ในที่นี้รวมในเรื่องของการทำงาน คือระหว่าง สวรส.กับ รสส. เรามองว่าธรรมาภิบาลคือเรื่องของการมีส่วนร่วม ลงเรือลำเดียวกัน หนุนช่วยกัน ทั้งในเรื่องของการจัดการ งบประมาณ การหนุนเสริมให้งานสำเร็จ ทำงานเหมือนเป็น partner กัน เป็นผู้มีส่วนได้เสียด้วยกัน เราทำได้ดี เขาก็ได้ดี ที่มองแบบนี้เพราะว่าเราได้รับทุนโดยผ่าน สวรส. แล้ว สวรส. ผ่านไปที่ สสส.อีกที แต่ตอนนี้ดูเหมือนมันห่างๆ กัน

คุณคุณรุ่งทิพย์ – หมายถึงว่า รสส.ไม่ได้รับทุนโดยตรงจาก สวรส. แต่รับทุนจาก สสส ภายใต้ร่มของ สวรส. ใช่หรือไม่ แล้วมีแหล่งทุนแหล่งเดียวใช่หรือไม่

คุณสุอังคนา - มีลักษณะเป็นทอดกันอย่างนี้ และมีแหล่งทุนสนับสนุนเพียงแหล่งเดียว

คุณรุ่งทิพย์-มองว่า การมีส่วนร่วมที่ผ่านมา มีปัญหากันอย่างไร

คุณสุอังคนา - ในช่วงหลังๆ เรื่องการมีส่วนร่วมที่จะช่วยกันผลักดันงานค่อนข้างที่จะห่างเหินไป แม้กระทั่งเรื่องของการติดตามงาน การเข้าร่วมกิจกรรม การพูดคุยปรึกษาหารือกัน รู้สึกว่าไกลกันไปหน่อย

คุณรุ่งทิพย์- แล้วคิดว่า คนที่ควรจะดูแลเราในจุดนี้ ควรจะเป็นใคร

คุณสุอังคนา - โดยปกติแล้ว จะเป็น RM และ Director ปัจจุบัน ทาง สวรส. ให้ผู้ประสานงานมาดูแลแทน

คุณรุ่งทิพย์- Director หมายถึง ผอ.

คุณสุอังคนา – คะ

คุณรุ่งทิพย์ – ที่ผ่านมา ผอ. สวรส. คนเดิม หรือ RM คนเดิมมีปัญหาลักษณะแบบนี้หรือเปล่า

คุณสุอังคนา - พี่ติ๋ม ช่วงก่อนเข้ามาร่วมกระบวนการด้วยกันบ่อย แต่ช่วงปีหลังที่ผ่านมา ห่างไปเลย ยิ่งโดยเฉพาะ ผอ. จะไม่ค่อยได้คุยกัน

คุณรุ่งทิพย์ –แล้วมีผลกระทบต่องานเราอย่างไรบ้าง

คุณสุอังคนา - ความสัมพันธ์ระหว่าง รสส. กับ สวรส. ไม่ชัดเจน เราเองก็มองบทบาทสับสน ในฐานะที่เขาเป็นผู้มีส่วนได้เสียกับเรา หรือเขาจะเป็นแหล่งทุน คือ มองเราเป็นแบบคนในองค์กรเดียวกัน ในเรือลำเดียวกัน หรือมองเราแบบแยกส่วน ทำให้ไม่เข้าใจว่า เราจะเป็นทีมเดียวกันกับ สวรส. หรือจะเป็นหนึ่งในผู้ที่ขอทุนจาก สวรส.

คุณรุ่งทิพย์ - ในเรื่องของความไม่ชัดเจนระหว่างความสัมพันธ์ของ รสส. กับ สวรส. มีผลกระทบกับการทำงานที่ออกไปสู่ข้างนอก หรือวัตถุประสงค์เป้าหมายที่เราจะบรรลุร่วมกันหรือไม่

คุณสุอังคนา -มี ในเรื่องของความเข้าใจงาน เป็นในเรื่องของการต่อข้อมูล การเท่าทันของข้อมูล เพราะมองย้อนกลับไปว่าเป็นเรื่องของการมีส่วนร่วม ในฐานะที่เป็น Partner กัน เราก็คาดหวังว่าเขาน่าจะเข้ามาร่วมกระบวนการ จะได้เกิดความเข้าใจกัน และเรียนรู้เรื่องการทำงานด้วยกัน เพราะจะผลักงานในเรื่องนี้ไป จะทำให้มีพลังและมีแรงมากกว่า เพราะ องค์กร สวรส. ยอมรับว่าเป็นองค์กรที่คนให้การยอมรับ และค่อนข้างจะมีเครดิตที่ดี ถ้าเข้ามาร่วมกัน และช่วยกันมากกว่านี้ น่าจะไปได้ดีกว่านี้ แต่ตอนนี้รู้สึกว่า รสส.ก็ทำไปเพียงลำพัง โดยมี อ.โคทม เป็นประธานดูแล ทาง สวรส. ก็น่าจะเข้ามาช่วย อย่างงานอาร์ทูอาร์ที่ผ่านมาเราก็มีส่วนร่วมน้อยมาก แม้กระทั่งเวทีที่เมืองทอง ไบเทค เป็นงานระดับประเทศ เรื่องเกี่ยวกับสุขภาพชุมชน เราก็มีส่วนร่วมน้อยมาก เราไม่ได้รู้เรื่องเลย ทั้งๆที่เราทำงานก็มีเครือข่ายในพื้นที่ การต่องานระหว่าง รสส.กับ สวรส.ก็ห่างไป งานต่อไปถ้าเราไปต่อยอด หรือไปเห็นในเวทีนั้นก็คงมีอะไรไปเชื่อมต่องานของ สวรส. ได้

คุณรุ่งทิพย์- ที่ผ่านมาปัญหาของการที่รู้สึกว่าห่างเหินกัน มีส่วนร่วมกันน้อยลง มันเกิดขึ้นตั้งแต่สมัยไหน

คุณสุอังคนา - ปี 2551 สมัย ผอ.พงศ์พิสุทธิ์ ส่วน ผอ.คนก่อนไม่ค่อยได้เจอ แต่ผู้ประสานงานค่อนข้างที่จะเข้ามาทำงานใกล้ชิด (คุณกุลธิดา) แต่ตอนนี้เขาเงียบไปเลย เวลาตามงานก็ตามแค่เอกสารเท่านั้น แต่กระบวนการไม่ค่อยเข้ามามีส่วนร่วม

คุณรุ่งทิพย์- รสส.เกิดขึ้นมาตั้งแต่เมื่อไหร่

คุณสุอังคนา - ตอนที่ดิฉันเข้ามาทำงานก็เริ่มงานเฟส 2 เดือนตุลาคม 2548 ตอนนั้นเป็นคุณหมอศิริวัฒน์

คุณรุ่งทิพย์-อาจารย์โคทมเขาเห็นประเด็นนี้ด้วยหรือไม่ หรือว่าเป็นความรู้สึกของเราเพียงคนเดียว

คุณสุอังคนา - เราเองก็ไม่ค่อยได้พูดถึงปัญหาเรื่องงาน ถ้างานของเราทำไปได้เราก็ทำ บางทีเราก็มาพูดคุยปรึกษาหารือ ถ้าเกิดตามสภาพจริงที่เกิดขึ้นก็คือ เรื่องของการเชิญคณะกรรมการวิชาการ ผอ.ก็จะส่งผู้ประสานงานมา ปีหนึ่งก็เจอกันแค่ 2 ครั้ง

คุณรุ่งทิพย์-ตอนที่คุณหมอพงศ์เข้ามารับตำแหน่งใหม่ ทาง สวรส.ได้จัดให้เราคุยกันหรือไม่

คุณสุอังคนา -เคยจัดครั้งหนึ่ง แล้วก็เงียบไป เราก็ทำงานของเราไปเลย

คุณรุ่งทิพย์- ในเรื่องของงบประมาณ คือเราไม่เคยรับจาก สวรส.เลยใช่หรือไม่ แล้วรับจาก สสส.อย่างเดียว

คุณสุอังคนา -ในด้านงบประมาณ สสส. โอนเงินผ่านมาที่ สวรส. แล้ว สวรส. ก็ค่อยโอนมาให้เรา ในเรื่องการจัดการงบประมาณก็จะมีทีม audit คุณนีนาฏ กับ น้อง เป็นคนเข้ามาตรวจบัญชีให้ตามงวดที่เราต้องรายงาน ปีหนึ่งมี 3 งวดก็มา 3 ครั้ง มาตรวจทางบัญชีให้

คุณรุ่งทิพย์-ถ้ามองความสัมพันธ์ของเรากับ สวรส. เราเป็นองค์กรลูก หรือเป็นเหมือนเครือข่ายวิจัย เขาเคยบอกหรือไม่

คุณสุอังคนา -เรารู้สึกว่าเราเป็นเครือข่ายวิจัย แต่บางทีเขาเหมือนมองเราเหมือนองค์กรลูก แต่เวลาเขาทำงาน ในทางปฏิบัติเสมือนหนึ่งว่าเป็นเครือข่าย แต่บางทีก็เป็นเหมือนองค์กรลูก บางทีก็เหมือนองค์กรผู้รับทุน ยกตัวอย่างเรื่องของการจัดการ บางครั้งก็ใช้ระเบียบของ สวรส.มาจับ แต่เวลาเรื่องงานก็ทำเหมือนว่าเราเป็นอะไรไม่รู้ เวลาผลงาน หรือมาร่วมงานก็รู้สึกว่าเราเป็นคนห่างๆ ไป มันไม่ชัดเจน

คุณรุ่งทิพย์- การที่เรารับทุนจาก สสส. ผ่านมาที่ สวรส. แล้วมาถึงเรา มันมีความชัดเจนในการดำเนินงานของเราหรือไม่ เพราะเวลาเรารับทุน เราต้องรับผิดชอบเป้าหมายของแหล่งทุนที่ให้มา มันเป็นเป้าหมายเดียวกับ สวรส. หรือไม่ แล้วมีความขัดแย้งกันหรือไม่

คุณสุอังคนา -ขัดแย้งมาก สวรส. มีอีกเป้าหนึ่ง สสส.ก็มีอีกเป้าหนึ่ง เวลาเขียนรายงานในตัวสัญญา เราเป็นผู้รับทุนสัญญาจาก สวรส. เป็น Contact กันทางกฎหมายอีกต่อหนึ่ง คือ สวรส.ไปเซ็นรับทุนจาก สสส. แต่เวลาเขียนรายงาน เรากลายเป็นผู้ปฏิบัติ

คุณรุ่งทิพย์-แล้วเป็นเป้าหมายเดียวกันหรือไม่ ในสิ่งที่ สวรส.ไป Contact กับ สสส.

คุณสุอังคนา -บางทีเป็นคนละเรื่องเลย ยกตัวอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การเขียนรายงาน สสส.ก็จะมีแบบฟอร์มของ สสส.มาต่างหากก็จะมีปอ 1 ปอ 2 ส1 ส2 ของเขา สวรส.ก็จะมีของ สวรส. เวลาที่จะตามงานกับเรา แรกๆเราก็เขียนส่ง สวรส. แต่ช่วงหลังๆ รู้สึกว่าเราจะรวบทำทุกอัน ทำให้เป็นการเพิ่มงาน ทำให้สับสนว่าจะเอายังไงกันแน่

คุณรุ่งทิพย์-ลักษณะการเขียนเหมือนกันหรือไม่

คุณสุอังคนา -ไม่เหมือน เนื้อหาที่นำเสนออาจจะมีความละเอียดให้กรอก เขาอยากให้ติดตามประเมินผลมีความแตกต่างกัน เพราะแบบฟอร์มแต่ละอันก็แตกต่างกัน แต่เนื้อหาที่เขียนใกล้เคียงกัน เพียงแต่ว่าเราจะหยิบไปลงที่ช่องไหน บางทีก็สับสนว่าจะเอาลักษณะอย่างไร เพราะจริงๆ แล้ว สวรส.ต้องเขียนต่อให้ สสส. แต่กลับให้เราเขียนให้ทั้งหมด ก็เลยทำให้เราสับสน สสส.ก็จะมีแบบฟอร์มของ สสส.มามากแล้ว สวรส.ก็มีแบบฟอร์มของ สวรส.มาอีก เหมือนกับว่าเราต้องส่งงาน 2 ทาง และในช่วงหลังๆ รู้สึกว่า สสส.เข้ามาใกล้ชิดกับเรามากกว่า

คุณรุ่งทิพย์-ในเรื่องของการควบคุมกระบวนการทำงาน หรือการติดตามกระบวนการทำงานของเรา สสส.มี Commute ให้เราต้องตั้งขึ้นมาหรือไม่ หรือมีกรรมการที่จะขึ้นมาดูแลแผนงานของเราหรือไม่ แล้วเป็นชุดเดียวกับที่ สวรส.ตั้งให้หรือไม่

คุณสุอังคนา -ที่ผ่านมาเราตั้งเอง เพราะเราไม่รู้ว่ากรรมการของ สวรส.คือใคร ไม่รู้ว่ามีกรรมการของ สสส.คือใคร เราจะเรียกว่า คณะกรรมการที่ปรึกษาทางวิชาการ ซึ่งเราเป็นคนตั้งเอง เวลาประชุมเราก็เชิญเอง ซึ่งมีผู้อำนวยการ สวรส. ผู้อำนวยการสำนัก สสส.มา แต่หน่วยงานของ สวรส.จะตั้งขึ้นมาเป็นคณะ เพื่อติดตามเราไม่มีแม้แต่คณะติดตาม คณะประเมินจาก สสส.ก็ไม่มี เวลา Audit สสส.ก็โดดมา Audit ที่แผนเรา ทั้งๆที่น่าจะ Audit ที่ สวรส. เพราะเขาเซ็นสัญญากัน

ปีที่ผ่านมา สวรส.ก็ส่งทีมมา Audit เรา แล้วเราก็มี Audit ของเราเอง ถ้าช่วงนั้นเป็นฤดูของการ Audit ในช่วงเดือนนั้นก็จะพูดถึงแต่เรื่องเดิม 3 รอบ เราก็เลยมอง สวรส.ว่าตกลงเราเป็นใคร ถ้าคุณมา Audit เราแล้วทำไมต้องให้เราไปจ้างเอกชนมา Audit เราอีก

คุณรุ่งทิพย์-Audit หมายถึง ในเรื่องของการเงินใช่หรือไม่

คุณสุอังคนา -ใช่ Audit เฉพาะเรื่องการเงินการบัญชี แต่เรื่องของการติดตามประเมินผลสับสนมาก เพราะไม่รู้ว่าเขาจะเป็นแหล่งทุน หรือเป็นเพื่อนเรา หรือจะเป็นผู้มีส่วนได้เสียกับเรา แต่เวลาส่งคนมา Audit บัญชีก็ส่งมา แล้วยังให้เราไป Audit กับเอกชนอีก แล้ว สสส.ก็มา Audit เราอีก ก็เลยสับสน

คุณรุ่งทิพย์- ตอนนี้เขาพยายามจัดองค์กรลูก เราเรียกองค์กรทั้งหมดที่เกิดขึ้นจาก สวรส. ว่า “องค์กรลูก” ภายใต้คุณหมอพงศ์พิสุทธิ์ พยายามจัดระเบียบใหม่ว่าอันนี้เรียกว่า องค์กรลูก เครือข่ายงานวิจัย ฯลฯ เรารู้สึกอย่างไรกับเรื่องนี้ มันดีหรือไม่ และควรจะทำให้ชัดเจนแบบนั้นหรือไม่ แล้วถ้ามีความชัดเจน ควรจะเป็นอย่างไร

คุณสุอังคนา -ต้องถามว่า สวรส. จะทำอะไร การที่จะไปจัดระบบองค์กรลูก เครือข่ายงานวิจัย และการไปแบ่งแบบนี้ ต้องชัดเจนก่อน แล้วจะแบ่งไปทำไม แบ่งเพื่ออะไร เพราะตอนนี้รู้สึกว่าไม่ชัดเจน

คุณรุ่งทิพย์-เราต้องการให้เขามาทำงานกับเราแบบไหน

คุณสุอังคนา -ตอนนี้ เรากับ สวรส. ในเชิงกฎหมาย ถ้าพูดถึงว่าการไปเซ็น Contract เราเหมือนว่าเราเป็นของ สวรส. ที่จะไป Contract กับ สสส. แต่เหมือนออกเป็นทอดๆ 3 ส่วน คือถ้าจะทำเป็นเครือข่ายก็ทำไปเลย จะทำบทบาทเป็นฝ่าย เป็นพี่เลี้ยงหนุนเสริมให้เกิดกระบวนการอะไรก็ดำเนินการไปได้เลย เพื่อให้มีความชัดเจนว่าจะดิวกันทางกฎหมาย แต่ว่าความสัมพันธ์เป็นเพื่อนกัน ก็ควรทำให้ชัดเจน

คุณรุ่งทิพย์-คิดว่าเขาควรจะหนุนเสริม หรือว่าทำงานในกระบวนการที่จะช่วยให้เราทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน

คุณสุอังคนา -ใช่ เป็นบทบาทหนุนเสริมมากกว่ามาเป็นหมวก ไม่ต้องมาเป็นร่มก็ได้

คุณรุ่งทิพย์-ในเรื่องของธรรมาภิบาลหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยในระบบสุขภาพ ในฐานะ สวรส. ถ้าเขาในบทบาทของ สถาบันวิจัยในระบบสาธารณสุข ซึ่งเป็นเหมือนกับองค์กรที่เด่นที่สุดในเรื่องระบบสุขภาพ คำว่าธรรมาภิบาลของเขากับสาธารณะทั่วๆ ไป ควรจะเป็นอย่างไรในภาพลักษณ์ของสังคม

คุณสุอังคนา -ในภาพลักษณ์ของสังคม สวรส.มีงานวิจัยเยอะ บางคนทำงานวิจัยแล้วขึ้นหิ้ง

คุณรุ่งทิพย์- ธรรมาภิบาลหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยในระบบสุขภาพ คือ สวรส. สถาบันวิจัยในระบบสาธารณสุข มีหน้าที่ที่จะดูแลงานวิจัยในระบบสาธารณสุขที่จะเป็นคนตอบคำถามในเรื่องนี้ให้กับสังคมใช่หรือไม่ ในฐานนะที่เขาคือองค์กรที่เป็นผู้นำเรื่องนี้เขาควรทำอย่างไรให้เป็นธรรมาภิบาล สำหรับในภาพลักษณ์ของเขาต่อสังคมเมืองไทย

คุณสุอังคนา -ควรสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมให้กับองค์กรลูกก่อน ถ้าคุณอยากจะเป็นหนึ่งในผู้ที่มีธรรมาภิบาลระดับชาติ คุณต้องไปหนุนเสริม หนุนช่วยก่อน เพราะรู้สึกว่าเขาเป็นหน่วยจัดการ เหมือนเป็น Admin บทบาทของเขาไม่ควรทำงานเหมือนงาน Admin เขาควรจะช่วยผลักดันเครือข่ายลูกเชิงนโยบายให้มากๆ ถ้าเขาอยากจะไปสู่ระดับชั้นนำประเทศ ไม่ใช่ทำงานได้แค่ Admin

แม้กระทั่งเจ้าหน้าที่ของเขาเองไม่ควรจะทำงานช่วยเราได้แค่ระดับ Admin ควรจะเป็นผู้ช่วยเราผลักดันเชิงนโยบาย ช่วยคิดว่าควรจะทำอย่างไร เป้าหมายการดำเนินงานไปถึงไหน เป็นที่ปรึกษาและควรจะมีกระบวนการในการเชื่อมร้อยเครือข่ายภาคีเขามากกว่านี้ มีกระบวนการที่จะทำให้ภาคีเชื่อมโยงกัน และควรมีเป้าของภาคี เพื่อจะได้ช่วยเขา คนที่เชิญภาคีทั้งหมด เขาจะเรียกว่า องค์กรลูก หรือ เครือข่ายก็ได้ แล้วสร้างกระบวนการให้ผู้ที่มีวุฒิปัญญาทั้งหลายช่วยเขาอีก ซึ่งทั้งหมดถือเป็นเรื่องของการมีส่วนร่วม

คุณรุ่งทิพย์-คุณสุอังคนามองว่า เขาเป็นองค์กรแม่ เป็นองค์กรหลัก เขามีลูกๆ มาก มีเครือข่ายมาก แต่เครือข่ายไม่ได้มีการทำงานที่เชื่อมร้อยกันเอง ใช่หรือไม่

คุณสุอังคนา -ใช่ แต่ละคนทำงานกระจัดกระจาย เขาไม่มีกระบวนการทำงานในด้านนี้เลย แม้กระทั่งเรื่องของความเท่าเทียมของคนทำงาน ทำไมเจ้าหน้าที่ สวรส. มีสถานภาพของการทำงานแบบหนึ่ง มีสวัสดิการ มีระบบของการบริหารบุคลากรแบบ สวรส. แต่ภาคีอื่นๆ มีความเท่าเทียมกันหรือไม่ ในฐานะที่ภาคีเป็นคนที่ช่วยยกภาพลักษณ์ของ สวรส. เพราะนี้มองว่าเขาเป็นหน่วย Admin ถ้าทำงานแบบ Admin แล้วจะไปเป็นผู้นำแห่งชาติได้อย่างไร

คุณสุอังคนา – ในกระบวนการทำงานของ สสส.และสวรส.ก็มีความต้องการที่แตกต่างกัน สสส.ต้องการให้เราทำงานเหมือนผลักดันข้างล่าง เพื่อที่จะเคลื่อนไหวข้างบน แต่ สวรส.ให้เรามองแบบทางวิชาการ สกัดออกมาเป็นองค์ความรู้ แล้วถ่ายทอดความรู้นั้นออกไป

คุณรุ่งทิพย์-หมายถึงว่าไม่ได้ระบุพื้นที่ เขาต้องการให้กว้างกว่านั้น สวรส.ต้องการสกัดองค์ความรู้แล้วทำให้กว้าง แต่ สสส.ต้องการให้เราระบุเหมือนทำในแต่ละพื้นที่ เพื่อให้เคลื่อนไหวระดับล่างให้ชัดเจน

คุณสุอังคนา -ให้มันเห็นร่องรอย ให้เขาพึ่งตนเองได้ ให้เขาเคลื่อนไหวกันได้ เพื่อให้เขาอยู่ได้จากแนวคิดเราให้สังคมกลุ่มนี้ที่สนใจเคลื่อนไหวได้ เขาอาจจะเข้มแข็งไปต่อรองงบประมาณในท้องถิ่น หรือไปทำอะไรจนก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

คุณรุ่งทิพย์-เวลาเราต้องรายงานต่อ Board เราสับสนหรือไม่

คุณสุอังคนา -ไม่สับสน เพราะ Board เป็นของเรา ซึ่งเราต้องตอบคำถามทั้ง สวรส. และ สสส. ให้ได้

คุณรุ่งทิพย์-แสดงว่าเรารับทุนจากที่หนึ่ง แต่ว่าเราต้องตอบคำถามทั้ง 2 ที่ แล้วทำให้เป็นเพิ่มงานหรือทำให้มันดีขึ้น

คุณสุอังคนา -ไม่ทำให้ดีขึ้น เพราะแต่ละคนมีทิศทางไม่เหมือนกัน แต่เราทำงานภายใต้กรอบและข้อจำกัดของเรา

คุณรุ่งทิพย์-ใน Board ของ รสส.มีทั้ง สวรส. และสสส. แล้วมีคนภายนอกเข้ามาด้วยใช่หรือไม่

คุณสุอังคนา -ใช่ แต่ไม่มีการประเมินแผน

คุณรุ่งทิพย์-การประเมินถือเป็นธรรมาภิบาลหรือไม่

คุณสุอังคนา -ควรจะเป็น และควรมาช่วยมอง ช่วยให้ข้อคิดเห็น ซึ่งน่าจะทำได้ดี เพื่อที่จะได้เป็นที่ปรึกษา พี่เลี้ยงช่วยงาน แต่ที่ผ่านมาไม่มีการประเมิน มีแต่งานที่ออกมา คนปฏิบัติก็ทำไป ก็ยังคิดอยู่ว่า สวรส.อาจจะไม่เอาแนวคิดนี้ไปทำต่อ

คุณรุ่งทิพย์-ทำไมถึงคิดแบบนั้น

คุณสุอังคนา -ก็ดูเขาไม่ค่อยสนใจ ไม่ค่อยเข้ามาร่วม แต่ช่วงหลังๆ สสส.เข้ามาสนใจ กระตือรือร้น มีข้อเท็จจริงว่ากลุ่มเครือข่ายองค์กรชาวบ้านที่เราไปทำกระบวนการแล้วมันเกิด เขาก็เขียนโครงการขอ สสส. เขียนโครงการเสนอขอท้องถิ่น สสส.เองก็ค่อนข้างที่จะสนใจ และเข้าร่วมกระบวนการบ่อยมาก มีการติดต่อสื่อสารกันอย่างใกล้ชิด สสส.สำนัก 5 ของอาจารย์วิลาสินี เขาค่อนข้างที่จะเข้ามาร่วมกระบวนการ รับรู้ข้อมูลและมีความเข้าใจในเนื้องานในระดับเดียวกันกับทีม แต่ทาง สวรส.เขาห่างไปเลย มาเอาแต่เอกสาร มาหนุนเสริมแค่งาน Admin

10.สัมภาษณ์ ดร.จรวยพร ศรีศศลักษณ์ ผู้จัดการหน่วยบริหารจัดการความรู้ สวรส.

22 กุมภาพันธ์ 2552

อ.เดชรัต คุยกันครั้งที่แล้วมีประเด็นที่อยากจะมาถามเพิ่มเติมอีกสักนิดหน่อย เพื่อที่จะนัดทำออกมาเป็นโฟกัสกรุ๊ปจะสะท้อนสิ่งที่เก็บรวบรวมข้อมูลมาเพื่อที่จะให้ทีมภายใน สวรส. ให้ความเห็นเพิ่มเติม มันไม่ใช่ Draft เพียงแต่ว่าจากที่เราเห็นมามีข้อค้นพบเบื้องต้นอะไรบ้างเพื่อที่จะสะท้อนได้อย่างเต็มที่ขึ้น

คุณจรวยพร คืออยากจะเรียนให้อาจารย์ทราบว่า ณ ตอนนี้จากการเก็บข้อมูล...อะไรไปแล้วบ้าง

อ.เดชรัต พอดีการเก็บข้อมูลของเรา เราจะเน้นจากภาพรวมของ สวรส. ถ้าหากจะแนะนำให้เก็บเพิ่มเติมในแผนงาน ก็โอเค แต่ตอนนี้เบื้องต้นอยากจะดูจากภาพรวมก่อนและก็อีกอันหนึ่งเราอยากจะเห็นจากโฟกัสกรุ๊ปเพื่อที่จะเวลาเราลงไปเก็บข้อมูลในภาพที่มีการเปรียบเทียบ โฟกัสกรุ๊ปนี้ไม่ใช่ที่ทำเสร็จแล้วนำมาโฟกัสกรุ๊ป แต่เพื่อให้เห็นว่าในประเด็นที่ต้องเก็บแยกกันมันมีอะไรบ้าง

คุณจรวยพร เวทีที่จะนัดพวกเราทำโฟกัสกรุ๊ปของพวกเรา สวรส. ประเด็นมีอยู่ว่าในวันนั้นจะสะท้อนข้อมูลให้เขารับรู้ก่อนและก็บอกเขาว่าจะมีการเก็บข้อมูลในประเด็นนี้ด้วยนะ

อ.เดชรัต เพราะฉะนั้นเวลาเราไปคุยในแต่ละคนจะเห็นในเชิงเปรียบเทียบไม่ได้โดยเฉพาะคนแรกๆ แต่ถ้าหากได้ทำโฟกัสกรุ๊ป คำว่าเปรียบเทียบไม่ได้หมายความว่าดีกว่า แต่เปรียบเทียบในแง่มีมิติอะไรบ้างที่แตกต่างกัน ในมิติที่แตกต่างกันนี้อยากจะได้เห็นจากโฟกัสกรุ๊ป

คุณจรวยพร คิดว่าจะจัดเมื่อไหร่คะ

อ.เดชรัต ต้นเดือนมีนาคม

คุณจรวยพร ต้องการจากคนภาคส่วนไหนบ้างเพราะว่า สวรส. แบ่งเป็นหลายส่วน

อ.เดชรัต ภายใน

คุณจรวยพร คือตอนนี้มันจะมี 4 ส่วน จะมีส่วน การเงิน ทีม IRTC นี้บวกเป็นหนึ่งหน่วย ทีมบริหารสนับสนุน ทีมตรวจสอบภายใน และก็ ไอที

อ.เดชรัต คงฝ่ายแรกกับฝ่ายที่ สองนิดหน่อย

คุณจรวยพร โอเค เน้นที่ฝ่ายสนับสนุน

อ.เดชรัต สนับสนุนนี่อันที่สองใช่ไหม

คุณจรวยพร ตะกี้นี้ไออาร์ทีซี อันที่สองคือฝ่ายตรวจสอบภายใน

อ.เดชรัต ฝ่ายที่สองไม่ใช่ที่ว่าบริหาร

คุณจรวยพร โอเค จริงๆอยากจะเรียนอาจารย์ให้ทราบว่าหลังจากที่ทำดัชนีชี้วัดนี่เสร็จแล้วคนที่จะ

ถูกใช้งานมากๆนี่จะเป็น...จริงๆ งานที่เขาทำส่วนใหญ่จะเป็นงานตรวจสอบภายใน การเงินหรืออะไรอย่างนี้ คือ ตั้งชื่อขึ้นมาว่าหน่วยพัฒนาระบบ เพราะพัฒนาระบบไม่ได้มองเรื่องการเงินอย่างเดียวมันต้องรวมไปถึงการพัฒนาระบบบริหารโครงการด้วยซึ่งมันก็เป็นหน้าที่หลักของ RM อยู่แล้วแต่ว่าตรงนี้คิดว่าเขายอมรับตรงนี้ไปใช้ต่อ ก็ต้องเข้ามา in volt กระบวนการตั้งแต่ต้นด้วย ก็เลยในกระบวนการนี้ก็เลยอยากเอา พี่นีนาถ เข้า

มาเกี่ยวข้องด้วย เพราะเขาจะเป็นคนใช้เครื่องมือนี้ต่อ เพราะว่าในการทำดัชนีชี้วัดเสร็จ ไม่ใช่เสร็จแล้วเสร็จเลย หมายความว่าต้องมีการนำไปใช้ต่อ ซึ่งการนำไปใช้ ไม่ว่าจะการทำงาน สวรส. วัด HPPHIA ฯ ทุกที่ทุกตำแหน่งต่างกันที่บริบท

อ.เดชรัต ครับ complex มากเลยครับ

คุณจรวยพร ใช่ เข้าใจอยู่ ต้องขอบคุณอาจารย์ที่อาจารย์รับมันเป็นงานที่ท้าทาย สวรส.เองก็โดน comment เยอะ มันเป็นองค์กรที่ภาพการขับเคลื่อนมันไม่ชัด มันต่างจากเมื่อสิบห้าปีที่แล้วที่มี สวรส.อย่างเดียว ยังไม่มีลูกเยอะขนาดนี้ มีบริบทเปลี่ยนตอนนี้ สวรส.ไม่ใช่พระเอกแล้ว กลายเป็นพระรองเผลอๆไม่ใช่พระรองกลางๆ แต่อาจเป็นท้ายๆ เนื่องจากมี สสส. มี สช ออกมา ตอนนี้เราไม่ใช่ผู้นำแต่ว่าเราต้องอาศัยการทำงานเป็น network เป็นเครือข่ายและก็ผลักดัน Policy ร่วมกัน ยกตัวอย่างงานมหกรรมสุขภาพและชุมชน สวรส.ไม่ได้มีบทบาทเป็นแม่งาน ก็ร่วมกับหลายภาคส่วน

อ.เดชรัต แล้ว ภาพของ สวรส. ออกมาชัดไหมครับจากงานมหกรรมสุขภาพสู่ชุมชน หมายถึงผู้เข้ามาร่วมงานเขามองเห็นเป็นบทบาทของ สวรส.ไหมจากที่ดู

คุณจรวยพร คือ ตรงนี้พูดได้ยากถ้าเราจะเคลมผลงานทั้งหมด เพราะว่าถ้าเอาความเป็นมาตั้งแต่แรก คืองานนี้คุณหมอโกมาตรคิดมาตั้งแต่ต้น เป็นงานที่คุณหมอได้รับ support มาจาก สปสช.เรื่องวัด adduces ทำ toolkit ทำแล็บเขาไปเยอะแล้ว แต่ช่วงหนึ่งที่ผ่านมา คือประมาณต้นปีก่อนเรามีพีแม็คและอาจารย์วิจารณ์ สามสิบปี สามสิบมูลฐานไทย สวรส.ควรจะทำอะไรไหม คุณหมอพงษ์ก็เลยคุยกับคุณหมอโกมาศ สปสช.ไปจอยกับ สวสส.ร่วมกันทำงานขึ้นมาโดยสวรส. นัด เน้นร่วมกันทำงานเรื่องวิชาการ เพราะฉะนั้นเวทีนี้จะแบ่ง section ใหญ่ได้อย่างชัดเจน อันนี้เป็น symposium .ของวิชาการ อีกอันหนึ่งเป็น exposition คุณหมอโกมาศจะเข้าไปดูในส่วนนี้จะมีแต้มเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย แต่ในส่วนวิชาการคุณหมอลัดดา คุณหมอโกวิทดู ภาพที่ออกมา สปสช. ออกมาจัดงานมหกรรมสุขภาพชุมชน แต่ถ้าถามว่าใครทำงาน สวสส สวรส นี่แหละทำ

อ.เดชรัต อย่างที่คุยครั้งที่แล้วมันก็มีคำถามที่ผมค้างอยู่ในใจหลายประเด็น บางประเด็นคงไม่ต้องถามเพิ่มเติมคงต้องคุยกันในโฟกัสกรุ๊ป การเปิดเผยข้อมูลอันไหนเป็นความลับไม่ลับ ผมก็กำลังหาข้อมูลจากหน่วยงานอื่นอยู่เหมือนกัน แต่ส่วนที่จะถามเพิ่มเติมคือส่วนที่จะเกี่ยวข้องกับ effectiveness เกี่ยวกับการวิเคราะห์ความคุ้มค่าการลงทุนของสวรส. กับอีกเรื่องหนึ่งเรื่องของการติดตามประเมินผลครั้งที่แล้วเราคุยเฉพาะภาพรวม วันนี้ก็จะเจาะลงมาที่แผนงานมากขึ้นละนะครับ

คุณจรวยพร ตรงนี้อยากให้คุณหมอลอง explore แผนที่ติดไปด้วย ยกตัวอย่าง เช่น สสวย รู้จัก สสวย ก็คือเผอิญมาปิดเอายุคคุณหมอพงษ์ พี่น้อยเป็นคนดูแลอยู่ effectiveness นี้แหละเขาก็ต้องมองว่าถ้าแผนงานนั้นทำงานได้ตามเป้าประสงค์ของ สวรส. โดยที่มีอาร์เอ็มและ ผอ. ร่วมกันช่วยดู คือตรงนี้ก็ไม่อยากจะพูดมาก ต้องให้อาจารย์เดชรัตสัมภาษณ์พี่น้อย ต้องเรียนให้ทราบกระบวนการของสวรส. ทุกโครงการต้องมีการติดตามประเมินผลถ้าบางโครงการส่งงานล่าช้า บางโครงการผลิต Out put ได้ไม่ตรงตามโครงการที่เขียนไว้ คือทุกโครงการต้อง deliver ให้เราอยู่แล้ว ไม่ใช่ให้เราชิ ให้กับประเทศชาติ บางแผนงานยกตัวอย่าง อสต. ก็มีปัญหา ณ ปัจจุบันนี้ ซึ่งก็เข้าใจว่าจะปิดเหมือนกัน โครงองค์กรพันธมิตรต้านยาเสพติด คุณหมออัตถพงษ์ได้ทุนจาก สสส. 80 ล้าน สามปี แต่ output ไม่ deliver ตามที่เขียนไว้

อ.เดชรัต ปิดในที่นี้ ใครปิดละครับ สสส หรือ สวรส.

คุณจรวยพร สสส คุยกับ สวรส. ก็คุณหมอกฤษฎาคุยกับคุณหมอลัดดา อสต.นี่ตอนนี้เข้าใจว่าคุณหมอลัดดาดูอยู่แต่กำลังจะเปลี่ยน อาร์เอ็มก็มีอาร์เอ็มใหม่มา อาร์เอ็มมีพี่ศรชัยพี่จ๋อ วาจารี มีอาร์เอ็มมาสองคน แต่

ก่อนอสต.มีหมอลัดดาดู ก็ไปให้พี่ศรชัยดู ก็สิ่งนี้ก็เป็นสิ่งแนะนำถ้าพอจะ explore ได้ ทุกโปรเจ็คถ้ามันเป็นไปไม่ได้ตามที่คาดหวังก็ต้องมีการคุยกัน

อ.เดชรัต แต่ทั้งหมดที่เราระบุมันอยู่ในสัญญา (10.23)

คุณจรวยพร ก็คือตอนแรกคิดว่าแผนมี 3 ปี ประมาณ ปี 49 ตอนที่เพอริกันเข้ามาพอดีคุณหมอภกลเข้ามาคุยกับคุณหมอศิริวัฒน์ก็เซ็นสัญญากับ สวรส. กับ สสส. โดยมีคุณอัฉกรหลังจากนั้นผ่านไป 3 ปี คุณหมอพงษ์ก็เช็ค out put ทุกปี คืออยากให้อาจารย์สัมภาษณ์คุณหมอพงพิสุทธ์ด้วย คือประเด็นไม่อยากให้ทุกสิ่งที่ document มาจากแต้มคนเดียว แต้มอยากให้อาจารย์สัมภาษณ์อาร์เอ็มทุกคน เพราะทุกคนที่มีประสบการณ์ในการบริหารโครงการที่หลากหลายโครงการ คือ อาร์เอ็มมีทั้งแผนงานที่ตัวเองดูแลรับผิดชอบ อย่างแต้มเองมี ธรรมาภิบาลในกระจายอำนาจ มีอาร์ทูอาร์และแต้มก็มีต้องประสานงานเช่น HITAP สคม. เราก็ต้องดูว่า direction เป็นยังไง อาร์เอ็มทุกคนก็จะมีซึ่งอย่างคุณหมอลัดดาท่านก็มีแผนของท่านเองเช่นผู้สูงอายุ แผน CPU และท่านก็ต้องดูแล อสต. คืออาร์เอ็มก็ต้องมีแผนดูแลที่ตัวเองรับผิดชอบด้วยและขับเคลื่อนเองด้วย advocacyด้วยดูแลบริหารการนำวิชาการไปใช้ประโยชน์ด้วย คือตั้งแต่ upstream midstream dounstream อาร์เอ็มต้องทำหมด

อ.เดชรัต คือเท่าที่ถามมานี้เราดู document ของ สวรส. มานี้ สิ่งที่จะต้องเป็นเงื่อนไขนำส่ง มันอยู่ในระดับของสัญญาในการให้ทุนรับทุนแต่ระดับที่สูงกว่านั้น ที่เราไม่เห็นปรากฏชัดเจนว่าตรงไหนเป็น effectiveness ที่วางแผนไว้ เช่นอย่างที่เราเห็นแผนปฏิบัติการที่คุณแต้มให้มาเพราะครั้งที่แล้วเราก็คุยกันแล้วว่าเอ๊ะทำไมตัวชี้วัดแล้วมันเป็นแบบนี้ อันนี้เป็นประเด็นและอาจจะโยงมาถึงวิธีการ (12.34) วิธีการของผมที่ไม่พยายามไปเก็บข้อมูลรายละเอียดมากเกินไป ว่าโครงการนั้นมีปัญหาอย่างนั้น เพราะว่ามันจะเยอะมากจะมีปัญหาหลากหลาย แต่สิ่งหนึ่งที่เราคิดว่า สวรส.ขาดอยู่ตอนนี้และช่วยให้ระบบต่างๆมันรันไปได้ให้ดีขึ้นอย่างรวดเร็วก็คือตัวระบบเพราะฉะนั้นผมจึงมองเน้นที่ระบบมากกว่าประสบการณ์ของแต่ละแผนงาน ทั้งส่วนหนึ่งประเด็นของการเป็นระบบคือมันไม่มีภาพรวมเสนอผลงานต่อสังคมนอกจากอยู่ในสัญญาแต่ละสัญญา อันนี้ผมไม่แน่ใจว่าความเข้าใจของผมถูกไหมแต่เท่าที่หามายังไม่เจอ

คุณจรวยพร สิ่งเดียวที่เราเห็นทุกปีในบทเรียนประจำปีในงานประจำปี คนที่ทำเรื่องของแผนเขาจะ explore ทุกแผน ไอ้เนี่ย highlight ของแผน เป็นส่วนที่ประสบความสำเร็จของปีที่ผ่านมา ยกตัวอย่างเช่นปีที่แล้วประสบความสำเร็จเรื่องไข้หวัดนก เขาก็จะดึงไปทำ highlight อย่างเล่มที่เพิ่งแจกไป ก็คือเป็นภาพรวม

อ.เดชรัต แต่คล้ายๆกับว่าในแง่ของ effectiveness เรายังต้องเปรียบเทียบระหว่างสิ่งที่เรา promiseกับสิ่งที่เราทำได้ ไอ้สิ่งที่เรา promise หรือใครแล้วแต่ผมนี้ มันมีคนที่ promise กับ สวรส. แต่ภาพที่ สวรส. Promise กับสิ่งที่ใหญ่กว่า

คุณจรวยพร สำนักงบ

อ.เดชรัต แต่ตอนนี้ยังไม่เห็นภาพนี้ชัดเจนว่าไอ้สิ่งที่ สวรส. promise กับฝ่ายต่างๆมันอยู่ในเอกสารอะไรหรือกระบวนการอะไร ที่จะทำให้คนอื่นในแง่ธรรมาภิบาลเขามาเช็คตัว สวรส. ได้ ว่าสิ่งที่ สวรส. promiseโดยหลักการคืออะไร

คุณจรวยพร คือโดยหลักการที่เราจะ promise อะไรนอกจากจะ promise กับสื่อออกไป ทั้งปวงมันจะผ่านเว็บไซด์ คุณหมอพงษ์จะจุดประเด็นผ่านเว็บไซด์ตลอดแต่สิ่งหนึ่งที่ promise แน่ๆคือเวลาจะไปขอเงินราชการต้องเข้าใจว่าเงินภาษีทุกบาททุกสตางค์คือภาษีของประชาชนเวลาที่เราไปของบประมาณจากสำนักงบมาช่วงที่ของบกันเราต้องบอกว่าปีนี้เราจะ deliver อะไร

อ.เดชรัต มีเอกสารขอยืมดูหน่อยได้ไหมครับ

คุณจรวยพร เป็นเอกสารของสำนักงบได้ไหมคะ เวลาที่เรายื่น

อ.เดชรัต ไม่ต้องอ้างรายละเอียดก็ได้ผมขอดูเวลาที่เสนอ เสนออะไรบ้าง

คุณจรวยพร เดี๋ยวแต้มเอาให้ละกันนะมันเป็นเอกสารชี้แจงของสำนักงบประมาณ เดี๋ยวจดไว้ก่อนว่าจะต้องเอาอะไรให้

อ.เดชรัต อย่างกรณีของ สสส.นี่ก็ ถ้าดูตามแผนหลักที่ดูในวันนั้น ว่าลงไปถึงแผนแล้วปีนี้จะต้องทำอะไร และในสามปีจะต้องทำอะไร ตอนนี้ที่ผมไปช่วยเป็นระบบที่จะเช็คเลยว่าแต่ละช่วงเวลาทำคืบหน้าไปได้ตามเป้าแค่ไหนแล้วก็ยังย่อยเป้าใหญ่ของ สสส. ลงไปสู่แต่ละแผนงานว่ามันเชื่อมโยงกันยังงัย ตรงนี้ผมคิดว่าสิ่งที่ผมยังเห็นไม่ชัดนักก็ได้ความรู้จากพี่แต้มในวันนี้ว่ามีส่วนหนึ่งที่ไปสำนักงบ

คุณจรวยพร ก็คือคนที่จะต้องไป present ที่จะของบมาแต่ละปีคือ ผอ. ซึ่งผอ.ก็จะขอข้อมูลของอาร์เอ็มในแต่ละคนว่า output ที่จะต้องใช้มีอะไรบ้างจากนั้นก็มารวมทีมว่างบประมาณได้ 100 ล้านก็เอามาแจกกัน แต่ทั้งหมดทั้งปวงนี้ ก็อย่างที่เรียนให้อาจารย์ทราบในรายงานประชุมต้องมีความสำเร็จความคืบหน้าตามยุทธศาสตร์อันนั้นคือสิ่งที่ได้ แต่ก็จะเป็นคำถามที่อาร์เอ็มมองกลับไปว่าปีนี้หมอจะเล่น theme อะไร คือ ผอ. ทุกคนก็ต้องมี theme ของเขาเองนะ หมอวิพุธก็จะเล่นในเรื่องของสุขภาพ ในปี 52 คุณหมอพงษ์ก็จะเล่นเรื่องลีโอเร็นติ้ง ท่านสนใจในเรื่อง governance กับเรื่องปฏิรูประบบสุขภาพซึ่งทุกแผนก็ต้องเล่นใน theme นี้แหละ คุณจะทำเรื่องHITAP ก็จะบอกHITAPนะว่าจะเล่นเรื่อง Health promotion คุณจะทำเรื่อง สกม สกม ก็จะทำอย่างไรให้เป็น Health promotion หลังจากนั้นก็จะต้อง synergy แต่ก็ต้องมีเวที ไม่ใช่อาร์เอ็มไปบอกแผน ต้องมี....เช็คกลับไปแล้วมันได้ตามที่ต้องการบ้างไหม

อ.เดชรัต ประเด็นเรื่องการประเมินผลที่พี่แต้มบอกไปแล้วว่าทุกโครงการมีการประเมิลผลและก็มีการติดตาม ระบบมันเป็นยังไง ถ้าเราพูดถึง guildline กลางของ สวรส. ระบบการติดตามของแต่ละแผนงานมันต้องทำยังไงนักวิจัยหรือผู้รับผิดชอบ ของแต่ละแผนงานจะต้องทำอย่างไรครับ

คุณจรวยพร อันนี้มีซอฟแวร์ตัวหนึ่งเรียกว่า MMS อันนี้จะช่วยดูได้ว่า คืออาร์เอ็ม คือยกตัวอย่าง case อาจารย์เดชรัต เริ่มคุยแล้วว่า proposal ต้องการแบบนี้ เรามาคุยกันเพื่อ develop proposal ขึ้นมาหลังจากนั้นที่ทำกันเสร็จเราก็ทำเป็นTOR TORเสร็จ ก็มีงวดงานสมมุติว่าแบ่งเป็นสามงวดงาน หลังจากนั้นผ่านไปสองเดือน สามเดือน ห้าเดือน ทุกอย่างจะถูกบรรจุลงไปในเอ็ม เอ็ม เอส และเราก็ยังมีการติดตามประเมินผล ว่าเราส่งงานตามเวลาไหม ถ้าไม่ ใส่ลงไป มาดูซิปัญหาคืออะไร สมมุติว่าครบ 8 เดือนแล้วอาจารย์ไม่ส่งงานแต้ม แต้มก็จะถามอาจารย์ซึ่งมันจะมีตัวแดงขึ้น เดี๋ยวแต้มจะโชวโปรแกรมตัวซอฟแวร์ตัวนี้อาร์เอ็มก็ต้องเข้าไปดูว่าปัญหาคืออะไรทำไมไม่ส่งงานหรือติดด้วยปัญหาจริงต้องทำจดหมายขยายเวลามาเพราะนั้นคือกระบวนการติดตามประเมินผลของเรา

อ.เดชรัต อันนี้ส่งงานตามเวลาแต่งานไม่เข้าเป้า เราจะดูได้อย่างไร

คุณจรวยพร มันขึ้นอยู่กับอาร์เอ็มว่าเขียนอะไรงวดงานว่าอย่างไรเขาจะ deliver อะไร ขอข้อเสนอแนะเชิงนโยบายยกตัวอย่างงานกระจายอำนาจอย่างนึงให้คุณหมอเล็กทำเรื่องบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในงานด้านสร้างเสริมสุขภาพ อย่างที่บอกทุกแผนงานต้องได้สร้างเสริมสุขภาพเพราะว่าเราต้องการที่จะ synergy กันให้เป็นภาพใหญ่ก็ให้หมอเล็กทำเรื่องทบทวนต่างประเทศด้วย อีกอันนึงคุณหมอเล็กต้องทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายผลักดันเขาสู่สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ อันนี้คือแต้มให้ทำเวลา 10 เดือน เพราะฉะนั้นจะมีอยู่ช่วงหนึ่ง มิถุนา กรกฎา สิงหา ที่เขาจะจัดเวทีสมัชชาสุขภาพ คุณหมอเล็กเอางานนี้พุดเข้าไปในเวที

นั้นให้ได้ อาร์เอ็มหนะไม่ใช่ว่าเขียน ทีโออาร์เสร็จ ที่เหลือหนะเป็นหน้าที่ของนักวิจัยไปทำ ไม่ใช่ อาร์เอ็มต้องเข้าไปมีส่วนร่วมตลอดให้รู้ว่าเขาทำอะไรอยู่ อาร์เอ็มต้องทำขนาดไปลุยทุกอย่างวางแผนว่าต้องลงพื้นที่ดูด้วย อันนี้แบบของกำกับและติดตาม mornitor and evaluation แต่อย่างที่คุยกับอาจารย์ว่า อาจารย์อย่าคุยกับแต้มคนเดียว อาจารย์ต้องคุยกับทุกคนอาร์เอ็มทุกคน การกำกับและติดตามผล

อ.เดชรัต ทำไมถึงมีเสียงคอมเม็นท์มาหลายเสียงอยู่เหมือนกันแต่ผมไม่ได้หมายความว่าส่วนใหญ่ แต่ก็มีหลายเสียงคอมเม็นท์ว่า เวลาคอมเม็นท์กลับไปยัง สวรส. มักไม่ค่อยเป็นลายลักษณ์อักษรส่วนใหญ่มักเป็นการคอมเม็นท์ผ่านที่ประชุม คอมเม็นท์ผ่านอาจจะโทรคุยกันอะไรประมาณนี้ (20.36)มันไม่เป็นลายลักษณ์อักษรที่จะช่วยทำให้เกิดเป็นแนวทางที่ตรงกัน

11.สัมภาษณ์ นพ.วิชัย เอกพลากร ผู้จัดการ สำนักงานสำรวจสุขภาพประชาชนไทย(สสท.)

23 มีนาคม 2552

คุณรุ่งทิพย์-ธรรมาภิบาลหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยในระบบสุขภาพ คือทาง สวรส.ต้องการที่จะให้มีการสะท้อนมุมมองที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการงานวิจัยในระบบสุขภาพว่ามีปัญหาอย่างไร แล้วมีแนวทางในการแก้ไขอย่างไร ก็เลยให้เรามาทำวิจัยในเรื่องธรรมาภิบาล ก็อยากเรียนถามคุณหมอในเบื้องต้นว่า ถ้าพูดถึงคำว่า ธรรมาภิบาลหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยในระบบสุขภาพ คุณหมอจะนึกถึงอะไรเป็นสิ่งสำคัญในเรื่องธรรมาภิบาล

นพ.วิชัย -ก็คงเป็นเรื่องของความถูกต้องในการจัดงานวิจัย เรื่องความยุติธรรมในแง่ของการทำวิจัย ถ้ามองเรื่องการจัดการก็คงต้องจัดการอย่างถูกต้องและมีความเป็นธรรม ซึ่งหมายถึงเนื้อหาที่จัดการ ต้องรับผิดชอบต่อหน่วยงานที่ให้ทุน และสังคม เพราะในงานวิจัยส่วนมากถ้าในแง่ของ Public ได้ทุนจากสาธารณะ จากรัฐบาล ซึ่งเป็นภาษีจากประชาชนก็คงต้องบริหารจัดการงบประมาณอย่างถูกต้อง และตอบสนองต่อความต้องการของประเทศ การจัดการใช้งบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพและได้ผลงานวิจัยที่ถูกต้อง ซึ่งเกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดการ ต้องมี Research Question ที่มันเหมาะสมกับปัญหา และมีการระดมความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะนักวิชาการและผู้ได้รับผลกระทบ การใช้งบประมาณต้องมีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ ผลงานที่ได้มามีประโยชน์นำไปใช้ได้

คุณรุ่งทิพย์-ผลงานที่นำไปใช้ได้ หมายถึงว่าหน่วยงานที่ทำวิจัยต้องเอาไปใช้ได้ใช่หรือไม่

นพ.วิชัย -ผลงานวิจัยต้องเอาไปใช้ประโยชน์อยู่แล้ว แต่จะมีการแบ่งงานเป็นส่วนๆ คือส่วนที่จะเป็นผู้วิจัยหาข้อมูล และส่วนหนึ่งเป็นส่วนใช้ประโยชน์ ถ้าเป็นหน่วยงานขนาดเล็ก คิดว่าจะครบวงจรภายในหน่วยงาน คือเป็นทั้งผู้สร้างข้อมูล และเป็นผู้ที่ใช้ประโยชน์ แต่ถ้าเป็นหน่วยงานขนาดใหญ่ ผู้ที่จัดการ ผู้ที่ทำวิจัยก็จะอาจจะมีหน่วยหนึ่งมาช่วยเสริม อาจจะเป็นการใช้การวิจัย แต่พูดถึงการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยก็อาจขยายความมองถึงว่ามีระดับแค่ไหน คือถ้าเกิดใช้ในระดับเผยแพร่ เช่น การเผยแพร่ในประชาชนวงกว้าง โดยผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ และการเผยแพร่ในรูปแบบวิชาการ ซึ่งหน่วยงานวิจัยควรจะจัดการได้ ส่วนการเอาไปใช้ในระดับ Policy ไปผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลง การพัฒนาเป็นผลผลิตด้านนโยบายที่เกิดจากงานวิจัย อันนี้ที่แท้จริงหน่วยจัดการก็อาจจะมีส่วน แต่ก็ขึ้นอยู่กับหน่วยงานใหญ่ อย่าง สวรส. ต้องมองในภาพรวมก็ต้องจัดการ แต่ถ้าเป็นหน่วยงานที่อยู่ในเครือข่าย สวรส. ผมคิดว่า สวรส.ก็อาจจะเสริมในจุดนั้นได้ ถ้าอย่างหน่วยงานที่เล็ก และไม่สามารถให้เวลากับการใช้ประโยชน์ได้เต็มที่ เพราะเขาต้องมางานอยู่กับการสร้างข้อมูลวิจัย

คุณรุ่งทิพย์-ถ้ามองเปรียบเทียบ หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยในระบบสุขภาพ คุณหมอนึกถึง สวรส.เป็นองค์กรหลักใช่หรือไม่ แล้วเครือข่ายงานวิจัยของ สวรส. คือองค์กรย่อยใช่หรือไม่ แล้วในแง่ของ สวรส. ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยในระบบสุขภาพของประเทศ สิ่งที่คุณหมอพูดมาในแง่ของธรรมาภิบาลทั้งหมด คือสิ่งที่เขาต้องทำใช่หรือไม่

นพ.วิชัย -ในหน่วยย่อยของเครือข่าย สวรส. ก็ต้องทำด้วย เพราะเขาก็ทำงานวิจัยด้วยเหมือนกัน สวรส.ก็ดูภาพกว้าง เพราะเครือข่ายก็จะลงไปแต่ละพื้นที่ แต่เขาก็จัดการงานวิจัยของเขาเหมือนกัน

คุณรุ่งทิพย์-แล้วในแง่ของการกำหนดนโยบาย ควรจะต้องมีภาพของนโยบายในการผลักดันในแต่ละครั้งเป็นอย่างไร สวรส.ได้มีการสื่อกับเครือข่าย สถาบันอย่างไรบ้าง

นพ.วิชัย –ผมมาในสมัยเปลี่ยนผู้อำนวยการ สสท.ตั้งในยุคคุณหมอศิริวัฒน์ ซึ่งตอนนั้นก็กำหนดนโยบายไว้แล้ว

พอมาถึงยุคคุณหมอพงศ์พิสุทธิ์ ได้มีการระดมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้รู้ เพื่อกำหนดทิศทางของเขา ตอนที่ให้เครือข่ายทราบเป็นในลักษณะแจ้งเพื่อทราบ มีการประชุมแล้วขอความคิดเห็น แต่จริงๆ แล้ว สวรส.ก็มีต้นเรื่องอยู่แล้ว เพียงแต่ขอความคิดเห็นเพิ่มเติมจากเครือข่าย

คุณรุ่งทิพย์-การทำงานของ สสท.กับองค์กร สวรส. เราทำสอดคล้องกับเขาในแง่ที่ว่าเขาทำภาพใหญ่กว่าแล้วเราทำแค่ส่วนหนึ่ง หรือว่า เราทำเพื่อสอดรับกับนโยบายเรื่องนี้โดยตรง หน่วยงานเดียวหรือมีบางส่วนที่ สสท.ทำแล้วนอกเหนือจากเป้าหมาย สวรส.ตั้งไว้ หรือมีลักษณะแบบไหน

นพ.วิชัย -สวรส.เขาจะดูกว้าง โดยเฉพาะระบบสุขภาพ การจัดการ แต่สสท.ก็ทำงานสอดรับกันได้ เป็นส่วนหนึ่งของงานที่ตอบสนอง สวรส. เพราะสวรส.ก็ต้องการข้อมูลด้านสุขภาพ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการปรับระบบการจัดการ หรือการวิจัย เพื่อนำไปสู่การบริการเรื่องสุขภาพที่ดี ส่วน สสท.เริ่มจากงาน Health Survey ซึ่ง สวรส.เคยจัด National Health Survey สมัยคุณหมอวิพุธเพราะฉะนั้นเขาก็จะเห็นความสำคัญของการได้ข้อมูลด้านสถานะของสุขภาพที่เกิดจากงานสำรวจ พอมายุคคุณหมอศิริวัฒน์ก็มาตั้งเป็น สสท.

คุณรุ่งทิพย์- ยุคจากคุณหมอศิริวัฒน์มาถึงยุคปัจจุบัน การสื่อสารในแง่ของแนวทางการทำงานของ สสท. เหมือนหรือต่างจากคุณหมอพงษ์พิสุทธ์หรือไม่ว่าแนวทางของ สสท.จะเป็นอย่างไร

นพ.วิชัย -จริงๆ ก็คล้ายกัน แต่อาจจะแตกต่างกันคือสมัยคุณหมอศิริวัฒน์มาถึง ก็มาดูต่อ เพราะมีข้อมูลชุดหนึ่งอยู่แล้ว แต่ผู้ดำเนินคนก่อนหยุดไป เพราะฉะนั้นในช่วงนั้นก็เป็นการเอาข้อมูลนั้นมาเป็นผลิตผลทางวิชาการที่เกิดจากการ survey ครั้งก่อน การเตรียมการในขั้นต่อไป คุณหมอพงษ์ก็มาต่อในเรื่องการให้ความสำคัญก็เหมือนเดิม แต่รายละเอียดของการบริหารก็มีรูปแบบแตกต่างกันบ้าง

คุณรุ่งทิพย์-มีปัญหาอุปสรรคอะไรในการประสานงาน ที่เขาจะบอกแนวทางว่าควรจะเป็นอย่างไร ตอนที่คุณหมอจะต้องมีการเปลี่ยนเฟสในแต่ละช่วงจะมีแนวทางที่มันเปลี่ยนไปหรือไม่ แล้วเขาเข้ามาประสาน พูดคุยหรือพัฒนาแนวทางหรือไม่ว่าต้องตอบคำถามอะไรกับสังคมบ้าง สมมุติว่าปีนี้ สวรส.ตั้งเป้าแล้ว เราจะต้องเปลี่ยนไปหรือไม่จากสิ่งที่เขาตั้งเป้าไว้ เพราะเป้าเขาก็จะเปลี่ยนไปเรื่อยๆ ของเรามันเหมือนเดิม หรือมันต้องเปลี่ยนไปเพื่อให้สอดรับกับของเขา

นพ.วิชัย -เขาตั้งคำถามว่าเราจะทำอะไรที่มันนอกเหนือจากนี้หรือเปล่า แต่เขาก็ไม่ได้มาบังคับ มันอยู่ที่ตัวเครือข่ายของเรา เราก็คิดว่าในช่วงนี้เราจะทำแค่นี้ก่อน คือการสำรวจเราก็จะทำให้ดี อาจจะมีปัญหาเรื่องงบประมาณ แต่เดิมเราก็คิดว่าเราจะได้งบประมาณจำนวนหนึ่ง แต่สมัยคุณหมอเรวัฒน์ เรื่องการผลักดันของคุณหมอสุวิทย์ แล้วทำเรื่องผ่านทางรัฐมนตรีสาธารณสุขในสมัยนั้น เราต้องการให้โครงการดำเนินต่อเนื่องไปเรื่อยๆ พยายามที่จะตั้งเป็นองค์กร เพราะประสบการณ์ของเรื่อง Health Survey ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 มันเป็นชั่วคราวไม่เกิดความต่อเนื่อง การใช้ประโยชน์ก็ไม่ต่อเนื่อง เป็นเหตุว่าถ้ามีหน่วยงานขึ้นมาแล้วตั้งงบประมาณได้ก็จะดี พอทำเรื่องจะของบประมาณที่ Fix เป็นรายปี รัฐมนตรีสมัยนั้นก็ให้เราวางแผน 5 ปี แล้วของบจากสำนักงบประมาณ แต่จริงๆ เวลาของบต้องขอจากกระทรวงสาธารณสุข เป็นมติคณะรัฐมนตรี โดยตั้งผ่าน สวรส. แล้วผ่าน สนย. แต่ถ้าไม่พอก็ขอจาก สวรส. แต่สภาพความเป็นจริงได้มาประมาณ 20 % ของงบที่ได้ ก็มีปัญหาพอสมควร ซึ่งตรงนี้ สวรส.ก็พยายามช่วยให้ดีที่สุดแล้ว แต่เราก็รู้สึกว่าทำไมของบถึงยุ่งยาก

คุณรุ่งทิพย์-หมายถึงว่า งานจะเอาเท่าเดิม แต่ให้งบแค่ 20 % ใช่หรือไม่

นพ.วิชัย -เราก็คงทำไม่ได้ ซึ่งก็ต้องต่อรอง สวรส.ก็เป็นในลักษณะที่ว่างบที่เหลือเดี๋ยวจะไปช่วยคุณหาข้างนอกมา แต่คุณต้องเขียน Proposal จริงๆ ช่วยก็คือว่าเราก็ใช้ชื่อ สวรส. แต่ขอข้างนอกมา เวลาทำจริงมันก็ทำไม่ได้ เพราะพอเริ่มมาปีที่ 2 เราก็ยังติดงานเก่าอยู่ งานของเราก็มีปัญหาเหมือนกัน เพราะงานเราวางแผนผิดพลาด เวลา สวรส.ผ่านผู้จัดการวิจัยมาคุยกับเรา คล้ายๆ ว่างบนี้ต้องจบภายใน 1 ปี แต่จริงๆ งานนี้ไม่สามารถเสร็จภายใน 1 ปีได้ ด้วยเหตุภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม แล้วเราต้องประสานกับเครือข่ายเราข้างนอกเพื่อเก็บข้อมูล ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาเพิ่มนานประมาณ 6 เดือนแล้วงานก็ไม่สามารถเสร็จภายใน 1 ปีได้ เราก็ขอต่อเวลา แต่ก็มีปัญหาเวลาที่เขาประเมิน มันก็ขึ้นมาว่างานเราไม่เสร็จตามแผน คิดว่ามันอาจจะเป็นความผิดพลาดของแผนงานเราเอง ที่เราประเมินแผนในระยะเวลาที่สั้นเกินไป จริงๆ ประสบการณ์ของครั้งก่อนๆ เขาก็ทำกัน 2-3 ปี

คุณรุ่งทิพย์-หมายถึงว่า Health Survey รอบหนึ่งใช้เวลา 3 ปีทำแล้วผลออกมาครั้งหนึ่งใช่หรือไม่

นพ.วิชัย -ไม่ใช่ แต่หมายถึงช่วงที่เก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลเสร็จ ตอนนั้นเราบอกว่าปีหนึ่งสามารถออกมาเป็น Report ได้ น่าจะเกิดจากการที่ สวรส.อยากได้งาน ก็เลยบีบเรื่องเวลา ส่วนหนึ่งเราก็ไม่สามารถทำนายได้ล่วงหน้าว่าเวลานั้นไม่พอ จนกระทั่งปฏิบัติจริง อันนี้ก็เป็นปัญหาของเรา ตอนนี้งานเราก็ทำให้ สวรส. มองว่าเราทำงานล่าช้า ทั้งๆ ที่ งานมันไม่ได้ราบรื่น เช่น พอเวลาเราเก็บข้อมูล ถึงแม้เราจะไป Scan ข้อมูลมาได้ เราก็ต้องตรวจข้อมูลให้ถูกต้อง ซึ่งต้องใช้เวลา

คุณรุ่งทิพย์-ในแง่แผนเดิมที่เราจะทำให้เราไม่สามารถทำข้อมูลบางอย่างได้ เพราะงบมันไม่พอ ตรงนี้ สวรส.ช่วยอะไรบ้าง

นพ.วิชัย -สวรส.ช่วยหางบให้จำนวนหนึ่ง แต่อันนี้ต้องยกผลประโยชน์ให้คุณหมอศิริวัฒน์ และคุณหมอสุวิทย์แล้วมาต่อที่คุณหมอพงษ์ ก็ได้จัดงบจาก สนย. และเราก็ได้งบจาก สสส.มาเพิ่มด้วย แต่เนื่องจากตอนนี้เรายังยุ่งกับงานเก่าอยู่เราก็เลยไม่ได้พยายามหางบเพิ่ม

คุณรุ่งทิพย์-ในช่วงที่ สสท.ทำเรื่องสำรวจเป็นหลัก แต่จริงๆ แล้วเราอยากจะทำมากกว่านั้น ใช่หรือไม่

นพ.วิชัย -นั่นเป็นสิ่งที่คุณหมอพงษ์บอก ว่าทำได้มากกว่านั้นหรือเปล่า เช่น เป็นหน่วยงานที่จัดการเรื่องการ Survey และการประสานงานทั้งหมด

คุณรุ่งทิพย์-ย้อนกลับมาเรื่องงบประมาณ ทาง สสท.ได้งบมาจาก สนย. บางส่วนได้จาก สสส.ด้วย ในการที่เราได้งบจากหลายแหล่งมีปัญหาหรือไม่

นพ.วิชัย -จริงๆ เราได้งบจาก สนย. และได้รับจากกรมอนามัยด้วยบางส่วน โดย สวรส.เป็นคน Contract โดยตรง ส่วนกรณี สสส.เรา Contract โดยตรงกับ สสส. (คือมีแผนงานหนึ่งของ สสส.อยู่ภายใต้ สวรส.)

คุณรุ่งทิพย์-เนื่องจากงบประมาณมาจากหลายแหล่ง แต่งานส่งเป็นเดียวกัน แต่ว่ามันจะมีส่วนบอกว่าทั้งหมด 100 % มาจากงบแต่ละส่วนเท่าไหร่ เวลาเราส่งงานก็ส่งทั้ง 100 % ให้กับทุกหน่วยงานหรือเปล่า

นพ.วิชัย -ใช่ แต่มันมีปลีกย่อยไม่เหมือนกัน แต่จริงๆ Out put ก็คล้ายๆ กัน สมมุติกรมอนามัยขอทุนเขามาอบรม เรื่องการ survey เรื่องโภชนาการ ทำเครื่องมือต่างๆ Out put ก็ยังเป็นส่วนหนึ่งของ Survey ใหญ่ ก็ไม่ค่อยเป็นปัญหาเท่าไหร่ เพียงแต่เราต้องทำรายงานหลายชุด ทั้งๆที่มันคล้ายกัน

คุณรุ่งทิพย์-ในแง่ของการนำผลงานของเราไปใช้ ตอนนี้ได้มีใครเอาผลงานของเราไปใช้บ้าง

นพ.วิชัย -อันใหม่ยังสำรวจไม่เสร็จ ของครั้งที่ผ่านมาเราก็อ้างไม่ได้ว่าเขาใช้ข้อมูลจากอะไร เราก็ต้องมีระบบการเก็บข้อมูลส่วนนี้ไว้ด้วย ที่ผ่านมาคิดว่ากระทรวงก็เอาของเราไปใช้ สสส.ก็เอาไปใช้ เช่น โครงการไร้พุง ข้อมูลเวลาเราไปเผยแพร่ แถลงข่าว แล้วก็ประกาศไป คนก็เอาไปใช้

คุณรุ่งทิพย์-ในแง่ของตัวองค์กร สวรส.เขาใช้หรือไม่ เพราะเราเป็นส่วนหนึ่งของเขา แล้วเขาต้องตอบโจทย์อะไรบางอย่างจากผลงานของเราหรือเปล่า ก่อนที่เขาจะให้ทุนเราทำ คือเขาก็ต้องตั้งวัตถุประสงค์ว่าเราเป็นส่วนหนึ่ง เราต้องตอบคำถามให้ได้ แล้วเขาจะเอาผลงานนี้ไปผลักดันอะไรบางเรื่อง อันนี้เขานำไปใช้อะไรบ้าง

นพ.วิชัย -ถ้าในแง่ของการเผยแพร่ เขาก็ช่วยเราเผยแพร่ ในการจัดงานครั้งก่อนๆ เขาก็ช่วยจัดเวทีให้ สวรส.ที่ดูแผนงานโรคเรื้อรัง หมออรพินท์ก็พยายามผลักดันแผนนโยบาย เรื่องการจัดการโรคเรื้อรัง เรื่องดีเอ็ม เขาก็เอาข้อมูลเรื่องเหล่านี้ไปใช้

สวรส.ทำเยอะ อันนี้ก็เป็นส่วนหนึ่ง และงานของ สสท.มันเกี่ยวกับการหาขนาดปัญหา หาว่าปัจจัยเสี่ยงนี้มีความชุกเท่าไหร่ แล้วมีปัจจัยอะไรเกี่ยวข้อง ถ้าเกิดมีโครงงานอื่นที่มันต้องใช้ข้อมูล เขาก็ดึงข้อมูลนี้ไปใช้

คุณรุ่งทิพย์-ถ้าจะพูดโดยตรงก็คือว่า มันน่าจะมีหน่วยงานที่จะเป็นคนเชื่อมข้อมูลที่คุณหมอทำ ข้อมูลที่ สสท.ทำสู่คนที่ควรจะนำไปใช้หรือไม่ หรือว่าเราควรจะแค่ทำเสร็จแล้วก็ขึ้นเวปไซด์ หรือเผยแพร่เท่านั้น เพราะในสังคมทุกวันนี้มีปัญหาหลายเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคำว่าสุขภาพ แต่ไม่มีข้อมูลที่ยืนยันว่าอันนี้เกิดปัญหาจริงๆ และไม่รู้ว่าข้อมูลอยู่ที่ไหน แล้วจะเอาข้อมูลที่นี่ไปใช้ได้อย่างไร และใครควรจะเอาไปใช้บ้าง เพราะในระบบสุขภาพก็มีคนเยอะที่ทำงานในแผนงานต่างๆ เขาควรจะได้ทราบหรือไม่ว่า มันต้องมีหน่วยงานที่เชื่อมตรงนี้หรือไม่

นพ.วิชัย -ตอนนี้ สวรส.เขาก็มีการเผยแพร่ทางวารสาร มีฐาน Library E-library อยู่ แล้วของคุณหมอพินิจน์ที่อยู่ภายใต้ สวรส. และ สสส. ก็รวบรวมข้อมูลเหล่านี้ไป ผมคิดว่าคนที่อยู่ในแวดวงเขาก็รู้พอสมควรว่ามีฐานข้อมูลอยู่ Report เก่าๆ ก็มีอยู่บนเวปไซด์ เวลาคนไปหาก็ใช้ได้ ส่วนถ้าจะเกิดมีอีกหน่วยงานหนึ่งที่จะคิดเป็นเรื่องเป็นราวก็ได้

อย่างของผมที่ใกล้เสร็จ สสส.ก็คงจะเข้ามาร่วมคิดกับเราในการที่นำข้อมูลนี้ไปใช้

คุณรุ่งทิพย์- Health Survey ที่คุณหมอทำแต่ละช่วงเวลาที่ทำ เป็นคำถามเดียวกันทั้งหมดหรือไม่ หรือเป็นการตอบคำถามเดียวกันหรือเปล่า

นพ.วิชัย -คำถามกว้างๆ เป็นคำถามแนวเดียวกัน คือความชุกของโรคที่เป็นปัญหา ความชุกของปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพจะคล้ายๆ กัน แต่ประเด็น Health Issue จะเปลี่ยนไป สมมุติเรื่องผู้ใหญ่ก็จะมีโรคติดต่อ แต่พอมาช่วงหลังจะเน้นเรื่องของโรคไม่ติดต่อ โรคเรื้อรัง ครั้งที่ 3-4 ก็คล้ายๆ กัน ดูเรื่องปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพ เรื่องงดออกกำลังกาย การกินอาหาร การกินผักผลไม้ ออกกำลังกาย สุรา บุหรี่ และข้อมูลเกี่ยวกับ DM ก็จะออกจากทางนี้เยอะ อย่างตอนนั้นสมัยรัฐมนตรี วัลลภ เข้ามารณรงค์ให้ อสม.เข้ามาวัดความดันทั่วประเทศก็เกิดจากผลการ Survey ครั้งที่ 2 ครั้งที่ 3 ซึ่งพบว่าเกิน 50% ประชาชนไม่ทราบความดันของตัวเอง อย่างเบาหวานเกิน 50% ที่ไปตรวจแล้วเจอเบาหวาน แต่คนไม่รู้ อันนี้ก็เป็นข้อมูลที่ถูกเอาไปใช้ แล้วเกิดความตื่นตัวเรื่องการรณรงค์เรื่องเบาหวาน ความดัน

คุณรุ่งทิพย์-แสดงว่าเรามีเป้าก่อน คือมีแนวโน้มว่ามันจะเกิดอะไร เราก็เลยตั้งคำถามแล้ว Survey เสร็จแล้วก็ผลักดันในระดับหนึ่ง แต่ว่าการผลักดันจริงๆไม่ใช่หน้าที่เราทีเดียว

นพ.วิชัย -ตอนนี้ยังไม่ถึงเฟสนั้น เรากำลังง่วนอยู่กับการทำข้อมูล สสท.ไม่เหมือนหน่วยงานของเครือข่ายอื่นๆ คือ สสท.เป็นหน่วยงานที่ทำวิจัยเรื่องสำรวจ แล้วเราก็สร้างเครือข่ายคนมาช่วยเราทำ

12.สัมภาษณ์ ดร.ถวิลวดี บุรีกุล ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า

วันที่ 26 มี.ค. 2552

คุณรุ่งทิพย์ –อ.เดชรัตรับงานจากสถาบันวิจัยสาธารณสุข ในเรื่องธรรมาภิบาลหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยในระบบสุขภาพ สิ่งที่ต้องการคือการสะท้อนมุมมองจากภาคส่วนต่างๆ เพื่อปรับการทำงานของเขา ในฐานะที่สถาบันพระปกเกล้ามีชื่อเสียงเรื่องธรรมาภิบาล ดังนั้นจึงขอทราบความรู้จากอาจารย์ว่า อะไรคือบทบาทของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยในระบบสุขภาพที่คิดว่าจะเป็นกรณีของ สวรส. และธรรมาภิบาลแต่ละบทบาทเป็นอย่างไร รวมถึงมีตัวอย่างเรื่องการทำธรรมาภิบาลหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยที่อื่นหรือไม่ที่เราจะเอามาเป็นตัวเทียบเคียงในกรณีนี้

ดร.ถวิลวดี- มีประเด็นที่เกี่ยวข้องอยู่คือ เรื่องของ GG เรื่องของ Research แล้วหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยเป็น Research Management หรือ เรื่องของการให้ทุน

คุณรุ่งทิพย์ –หน่วยนี้ไม่ได้ให้ทุนเพียงอย่างเดียว แต่ทำระบบสาธารณสุขของประเทศ

ดร.ถวิลวดี- แล้วตัวชี้วัดธรรมาภิบาลของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยคืออะไร

คุณรุ่งทิพย์- สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุขมีหน้าที่ทำเรื่องนี้ของประเทศ ซึ่งเขาเองมีหน่วยงานย่อยๆ อยู่เหมือนหน่วยที่จะตอบคำถามเรื่องนี้ด้วย

ดร.ถวิลวดี- หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยเป็นหน่วยย่อยของ สวรส. ใช่หรือไม่

คุณรุ่งทิพย์- เขาหมายถึงตัวเขาด้วย และหน่วยย่อยของเขา

ดร.ถวิลวดี- ในกระบวนการทำงานของหน่วยต้องมีธรรมาภิบาล ต้องมีตัวชี้วัด แล้วต้องมี GG แล้วจะรู้ได้อย่างไรว่ามี GG

คุณรุ่งทิพย์- ถ้าในความคิดของอาจารย์ หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยในฐานะที่เป็นหน่วยงานระดับประเทศ แล้วบทบาทของเขาควรจะเป็นอย่างไร และบทบาทของเขาในแต่ละเรื่องต้องมีธรรมาภิบาลอย่างไร

ดร.ถวิลวดี- ต้องดูพันธกิจของหน่วยงานว่าคืออะไร

คุณรุ่งทิพย์- หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยเป็นเหมือนคนที่ชี้นำนโยบายในเรื่องนี้ของประเทศ ภาพของเขาควรเป็นอย่างไร

ดร.ถวิลวดี- สมมุติเขาเป็นหน่วยงานให้ทุน เป็นหน่วยงานจัดการความรู้เรื่องสุขภาพ สาธารณสุข และเรื่องของการ Application แล้วในกระบวนการทั้งหมดต้องมีธรรมาภิบาลในทุกเรื่อง แล้วย้อนกลับถามว่า แล้วหน่วยงานจะได้รับอะไรจากธรรมาภิบาล

- มันมีระบบที่จะนำไปสู่ธรรมาภิบาล เช่น เรื่องของ Transparency เรื่องของ Participation, Rule of Law, Ethics, Value for money, Accountability เพราะฉะนั้นเรื่องของการให้ทุน คุณต้องมี Transparency ต้องเปิดเผยข้อมูล ต้องโปร่งใส ต้องมีส่วนร่วม ต้องให้ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียที่จะใช้ข้อมูล หรือประชาชนในฐานะเจ้าของภาษีที่เสียภาษีได้เข้ามามีส่วนร่วม ต้องมี stakeholder ใครที่เกี่ยวข้องกับเรา หรือเรื่อง Rule of Law กฎระเบียบที่ตั้งขึ้นมาแล้วเราทำตามกฎระเบียบนั้นหรือไม่ หรือเรื่องของ Ethics คนทำ เป็นต้น

ดังนั้นต้องคิดถึงพันธกิจอย่างละเอียด คือที่พยายามคิดกรอบคิดว่า หน่วยงานมีธรรมาภิบาลหรือยัง อันนี้ถึงจะเรียกว่าตัวชี้วัด ในเรื่องของการให้ทุนให้ในลักษณะอย่างไร กับใคร ทำไมถึงให้ ดังนั้นจึงต้องมีคุณวุฒิ ต้องมีคุณสมบัติที่เหมาะสม ต้องมี Justification ที่เพียงพอ ต้องมี Code of Conduct, Code of Practice ของคนที่ทำงานในหน่วยงาน เพราะฉะนั้นมันต้องมี “stakeholder” มีพนักงาน เจ้าหน้าที่ ผู้บริหาร กรรมการ ต้องรวมกันหมด นี่เป็นเรื่องพันธกิจทั่วไป ยังไม่ได้รวมถึงเรื่อง Admin ทั่วไป นี่คือการทำหน้าที่ตามพันธกิจของเรา ทำอย่างไรถึงจะมีธรรมาภิบาล หรือเรื่องของ Value for money เรื่องของการสร้างองค์ความรู้ เรื่องของการจัดการความรู้ และเราจะรู้เรื่องของ Transparency ให้ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีส่วนร่วมในการจัดการความรู้ร่วมกัน หรือใช้ความรู้ร่วมกัน หรือ Apply เอาไปใช้จริงหรือไม่

ถ้าเรื่องของการให้ทุน ส่วนใหญ่ก็เป็นเรื่อง Admin เพราะฉะนั้นมันต้องประเมินเป้าหมายตรงกันแล้วเอาหลักธรรมาภิบาลมาจับจะทำให้มีมาตรฐาน ดังนั้น ในกระบวนการให้ทุนที่สถาบันพระปกเกล้าทำอยู่ เราใช้ “Procedure” เราใช้ Q ระบบคุณภาพมาจับ เพื่อให้งานของเรามี Value for money ให้มี Accountability เราก็เลยต้องมีระบบ QA เข้ามา

เพราะฉะนั้น หน่วยงานวิจัยจึงต้องมีระบบประกันคุณภาพ ต้องมี WI คือ Work Instruction หรือ Quality Procedure เพื่อให้เกิดความโปร่งใส แล้วต้องการให้งานมีประสิทธิภาพ คือ Value for money ว่าคนทำมีความสามารถทำงานได้ ที่สถาบันพระปกเกล้าเรามี Case ของเราอยู่ เพราะเราเป็นหน่วยงานที่ทำวิจัยอยู่ เราใช้ ISO 9001 Version 2000 คือเรามีระบบประกันคุณภาพงานวิจัย กระบวนการวิจัย เพราะฉะนั้นมันจะชัด ทุกคนที่เข้ามาต้องมีสำนึกรับผิดชอบว่าคุณกำลังทำหน้าที่อะไรอยู่ คุณต้องทำตามกระบวนการ ต้องประกาศขึ้นทะเบียนนักวิจัย เพื่อพิจารณานักวิจัยให้ทุนอย่างไร สุดท้ายคุณจะพยายามเพื่องานอย่างไร นี่คือขั้นตอนของเราในแง่การวิจัย แต่อาจมีเรื่องของการทำงานตามพันธกิจ เรื่องของ Management Level เรื่องของ Staff ทั่วไป ดังนั้น ตัวชี้วัดต้องชี้วัดเรื่องของ Management ตัวชี้วัดเรื่องของ Process การทำงาน ตัวชี้วัด Out put , Out come, Impact หรืออะไรก็ได้แล้ว Process ของเราก็คือการให้ทุน จัดการความรู้ การ Apply แล้ว Management เช่น เรื่องของการอำนวยการต่างๆ ซึ่งสถาบันพระปกเกล้าก็ทำตัวชี้วัดในลักษณะนี้เยอะ ก็จะดูว่า Management ทำกันอย่างไร ฝ่าย ผอ.จะทำอย่างไรถึงจะมีธรรมาภิบาลในหน่วยงาน ตั้งแต่เรื่องของการมีส่วนร่วม พนักงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจหรือไม่ ข้อมูลเปิดเผยหรือไม่ มีนโยบายกฎหมายที่เข้ามาเกี่ยวข้อง มีระเบียบปฏิบัติหรือไม่ นี่คือรูปแบบการทำ เพื่อให้ระดับ Management มีธรรมาภิบาลในแต่ละด้าน ซึ่งเราสามารถเอาเรื่องธรรมาภิบาลมาจับได้

คุณรุ่งทิพย์- มีตัวอย่างของการทำธรรมาภิบาลของหน่วยบริหารจัดการวิจัยที่ไหนบ้าง

ดร.ถวิลวดี- ไม่มี เพราะเราไม่ได้เป็นแบบธรรมาภิบาล แต่เรา Apply เช่น เราต้องใช้ QA ระบบประกันคุณภาพ ISO เพื่อให้มีประสิทธิภาพในการทำงาน เรามีระเบียบวิธีปฏิบัติทั้งหมด แม้กระทั่งพัสดุ การทำจัดซื้อจัดจ้าง เราใช้ Quality Manual ทั้งหมด เพื่อการันตีว่าเรามีธรรมาภิบาล

หน่วยงานบริหารจัดการงานวิจัยก็มีขั้นตอน มีการบริหารงานตั้งแต่ Structure เรื่องของระดับ Management การอำนวยการ มีรูปแบบของคณะกรรมการ กระบวนการทำงาน เช่น กรรมการมีกี่ภาคส่วน เพื่อให้มีส่วนร่วมหรือเรื่องของการอำนวยการ ประชุมทำอย่างไร คนเข้าร่วมเท่าไหร่ วาระการประชุม เป็นต้น ซึ่งมีรายละเอียดค่อนข้างมาก

คุณรุ่งทิพย์- เรียนถามอาจารย์ว่า จริงๆ เรามีมาตรฐานอยู่ มีตัวชี้วัดในแต่ละอัน แล้วในความเป็นจริง เราปฏิบัติทุกอันหรือไม่

ดร.ถวิลวดี- เราใช้เป็นแนวปฏิบัติ ดังนั้นเราต้องศึกษาก่อนว่า เรื่องของธรรมาภิบาลคืออะไร หน่วยงานทำอะไร แล้วถึงจะเอาตัวนี้วัดได้

คุณรุ่งทิพย์- จากประสบการณ์ของสถาบันพระปกเกล้า ตอนแรกที่มีสถาบันฯ เราเริ่มมีธรรมาภิบาลมาใช้หรือเปล่า หรือทำทีหลัง แล้วทำไมถึงต้องทำ

ดร.ถวิลวดี- สถาบันพระปกเกล้าไม่ได้บอกว่าทำธรรมาภิบาล มันมีสองอย่าง สถาบันพระปกเกล้า Develop ตัวชี้วัดขึ้นมา สำหรับใช้ในหน่วยงานทั้งประเทศ บนพื้นฐานของ 6 หลัก หลังจากนั้นเราก็ Develop เพิ่มมาอีก 4 ตัว เป็นทศธรรมตามด้วยพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์ และวิธีการ .....ทำไมถึงทำธรรมาภิบาล แล้วธรรมาภิบาลในที่นี้คุณใช้อย่างไร คุณทำตามรัฐธรรมนูญ พระราชกฤษฎีกา ทำตามพระราชบัญญัติ การบริหารราชการแผ่นดินที่บอกว่าต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วม ประชาชนเป็นศูนย์กลาง ก็เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารแนวใหม่แบบธรรมาภิบาล เสร็จแล้วก็ทำตัวชี้วัด

ในสถาบันเราเองก็ไม่ได้บอกว่าทำธรรมาภิบาล แต่มัน Reply อยู่แล้ว เราก็ต้องคิดว่าทำอย่างไรหน่วยงานเราถึงจะโปร่งใส มีประสิทธิภาพในการทำงาน สมมุติ Process วิจัย กระบวนการใน Process วิจัยต้องมีเรื่องของ Admin ที่จะเอื้อต่อกระบวนวิจัย เพราะฉะนั้นจะทำอย่างไรถึงจะมีคุณภาพ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล นี่เป็นตัวหนึ่งของธรรมาภิบาล เราต้องมีระบบ QA เพื่อมีกระบวนการที่จะทำให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะมีการตรวจสอบ ตรวจวัดอยู่ มีพวก Admin ที่ Support เรามีตั้งแต่ระดับ Management และระดับ Staff ธรรมดา

ในเรื่องของ Rule of Law ก็มีกฎระเบียบ เช่น จัดซื้อจัดจ้าง กฎระเบียบอยู่ นี่คือเรื่องของธรรมาภิบาล เราต้องมีตัวชี้วัดความสำเร็จในการทำงาน แล้วก็ต้องทำตัวชี้วัดประสิทธิภาพการทำงาน เพื่อวัดความสำเร็จของเรา ว่าเรามุ่งเป้าเท่าไหร่ เราใช้เงินเท่าไหร่ และเราได้เท่าไหร่ เช่น Value for Money ใช้เงินมีประสิทธิภาพหรือเปล่า เงินเหลือหรือไม่ หรือตัวชี้วัดคนมาร่วมงานกับเรา ทำงานประสบความสำเร็จหรือไม่ มีคุณภาพหรือไม่ งานมีประสิทธิภาพ ซึ่งเรามีตัววัดหมด เราวัดโดย SAR (Self Assessment Report) เราวัดเอง 1.วัดโดย Internal Audit 2. วัด External Audit และสุดท้าย ..... โดย สตง.

คุณรุ่งทิพย์- แล้ว Good Governance สามารถประยุกต์ใช้กับทุกหน่วยงานได้หรือไม่ แล้วเราจะรู้ได้อย่างไรว่าหน่วยงานเราจะเหมาะสม ในการที่จะเอามาจับกับหน่วยงานเรา เพราะมีตัววัดเยอะ แล้วอันไหนเราจะเอามาเป็นตัวหลัก

ดร.ถวิลวดี- ต้องเลือกดูจากพันธกิจว่าเราทำอะไร เช่น หน่วยงานของเราเป็นหน่วยงานให้ทุน คนอื่นจะรู้ได้อย่างไร เราทำดี งานของเราให้ทุนมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล แล้วคนอื่นจะรู้ได้อย่างไรว่าเราให้ทุนด้วยความโปร่งใส

คุณรุ่งทิพย์- ตอนนี้ที่พยายามทำอยู่ แล้วมีตัวชี้วัดทั้งหมด 36 ตัว แต่ไม่รู้จะเจาะตัวไหนดี

ดร.ถวิลวดี- เราต้องมีหลักการว่าเราจะวัดอะไร ธรรมาภิบาลในที่นี้ถ้าต้องดีว่ามันมีอะไรบ้าง อย่างไรถึงจะเรียกว่ามีธรรมาภิบาล เช่น ธรรมาภิบาลหลักหนึ่งคือ ต้องมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล

คุณรุ่งทิพย์- ขึ้นอยู่กับหน่วยงานใช่หรือไม่ว่า เขาจะเลือกตัวไหนมาก่อน แล้วเราค่อยไปดูว่าตัวเลือกนั้นจะวัดอย่างไร

ดร. ถวิลวดี- ขึ้นอยู่กับว่าถ้าเราเลือกเองก็มีข้อเสีย เพราะฉะนั้นต้องมี “Stakeholder” ว่าใครบ้างที่เกี่ยวข้องกับเรา เป็นผู้ให้ทุน เจ้าของเงิน หรือจะมีสำนักงบประมาณ หรือจะมีภาคประชาชนเข้ามา ต้องมาคุยกันเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการทำตัวชี้วัด ซึ่งตัวชี้วัดที่ได้ต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องมาช่วยกันคิด

คือเราต้องเข้าใจว่าธรรมาภิบาล คืออะไร เราจะเอาตัวไหนบ้าง ขึ้นอยู่กับบริบทของแต่ละหน่วยงาน อาจจะมีหลักตรงกัน แต่หลักที่เขาให้ความสำคัญอาจต่างกัน เพราะฉะนั้น ตัวชี้วัดที่ใช้ต้อง Apply ให้เข้ากับบริบทของหน่วยงาน ตัวชี้วัดที่ดีต้องทำร่วมกันในหน่วยงาน

.....ควรจะประชุมแล้วตั้งคำถามว่า ทำอย่างไรถึงจะรู้ว่า สวรส. มีความโปร่งใส สมมุติ ภายนอก Out Site ก็มองในเรื่องของการให้ทุน แต่หลักๆ คือเรื่อง In Site เรื่องของการให้คุณ ให้โทษพนักงาน เรื่องของการบริหารงานบุคคลในองค์กร ต้องมีความโปร่งใส เพราะฉะนั้นต้องมองอย่างกว้างๆ

คุณรุ่งทิพย์- ถ้าเกิดผู้บริหารหน่วยงานอยากให้ทำธรรมาภิบาล แต่คนในองค์กรไม่เห็นด้วย ไม่เห็นความสำคัญจะทำอย่างไร

ดร.ถวิลวดี- ธรรมาภิบาลจะบรรลุเป้าหมาย ทุกคนต้องเห็นด้วย เพราะธรรมาภิบาลที่ดีต้องไม่ให้คนอื่นมาชี้นิ้วด่าตัวเอง แต่ต้องเป็นการทำ เพื่อวัดยกระดับของตัวเอง ต้องเป็นการทำร่วมกัน วัดตัวเองจริงๆ ซึ่งธรรมาภิบาลจะดีได้ถ้าผู้บริหารมองเห็นความสำคัญ และพนักงานให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูล และปรับปรุงทั้งผู้บริหารและพนักงาน เพราะฉะนั้นถ้ามีตัวชี้วัด แล้วไม่เอาไปใช้ก็ไม่มีประโยชน์ หลักเกณฑ์ต้องเปลี่ยนไปเรื่อยๆ ตัวชี้อาจจะต้องปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์

นี่คือปัญหาอุปสรรคที่เกี่ยวกับการยอมรับ ความร่วมมือในการทำ การเอาไปใช้อย่างต่อเนื่อง ต้องมีทรัพยากรในการทำ เพราะต้องมีการให้ความรู้ อธิบาย พอได้ผลก็ต้องนำมาปรับปรุงอย่างต่อเนื่องได้ และที่สำคัญต้องมีรางวัลให้กับคนทำความดี

13.การประชุมระดมความคิดเห็น (Focus group) ผู้จัดการ และเจ้าหน้าที่ ภายใน สวรส.

วันที่ 10 เมษายน 2552 ณ ห้องประชุม 1 สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข

ผู้เข้าร่วมการประชุม

รายชื่อ	ตำแหน่ง
1.ภญ.พรพิศ ศิลขวุทธ์	ผู้จัดการงานวิจัย
2.ดร.จรวยพร ศรีศศลักษณ์	ผู้จัดการงานวิจัย
3.ทพ.จเร วิชาไทย	ผู้จัดการงานวิจัย
4.นางณีนาถ สมหวัง	หัวหน้าหน่วยพัฒนาระบบฯ
5.นางระวีวรรณ ผดุงนานนท์	หัวหน้าหน่วยสนับสนุนทั่วไป
6.นางสุภาวดี นุชรินทร์	ผู้ประสนงานวิชาการ
7.นส.ธนภร ทองศรี	ผู้ประสนงานวิชาการ
8.นส.พัชราภรณ์ พัฒนภูติวงศ์	ผู้ประสนงานวิชาการ
9.นางวนิตา ช่วยปลอด	ผู้ประสนงานวิชาการ
10.นส.บุศราภรณ์ เพชรรุ่ง	ผู้ประสนงานวิชาการ
11.ดร.เดชรัต สุขกำเนิด	นักวิจัย
12.นางรุ่งทิพย์ สุขกำเนิด	นักวิจัย

เนื้อหาการปะชุมโดยสรุปมีดังนี้

การนำเสนอครั้งนี้เป็นการนำเสนอข้อสังเกตเบื้องต้น (ไม่ใช่ข้อสรุป) จากการประเมินธรรมาภิบาล สวรส. มีวัตถุประสงค์ ของการนำเสนอครั้งนี้ คือ

1.เพื่อแจ้งให้ทราบถึงข้อสังเกตเบื้องต้นที่ค้นพบ (โดยประเด็นที่ดีแล้วจะไม่พูดมาก ส่วนประเด็นที่สงสัยจะพูดถึงมาหน่อย)

2.เพื่อนำมาแลกเปลี่ยนกันและรับคำชี้แจงข้อมูลเพิ่มเติมจาก สวรส

3.เพื่อพิจารณาแนวทางในการปรับปรุงธรรมาภิบาล สวรส. เพื่อนำผลการประเมินไปสู่การปฏิบัติ

การนำเสนอข้อสังเกตเบื้องต้น (ไม่ใช่ข้อสรุป) จากการประเมินธรรมาภิบาล สวรส. ซึ่งแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ 1.ข้อสังเกตในส่วนที่ผ่านการประเมิน 2.ข้อสังเกตในส่วนที่ยังมีข้อสงสัย

โดยจะนำเสนอเป็นประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

ก. การกำหนดนโยบาย

1.ความเป็นนิติรัฐ ประเด็นบทบาทกรรมการ สวรส.

- จุดเด่น มีความเป็นอิสระ มีการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน และมีบทบาทเชิงรุก (มีการกำหนดประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาในแง่นโยบาย รวมถึงการติดตามความคืบหน้างานนโยบาย ถ้าเปรียบเทียบกับองค์กรอื่นๆที่มีนักวิจัยเข้าไปเกี่ยวข้องถือว่ากรรมการ สวรส. มีบทบาทเชิงรุกค่อนข้างดีและติดตามการทำงานค่อนข้างใกล้ชิด)

- จุดอ่อน (เมื่อมองจากมุมภายนอก) มีปัญหาเรื่องการเปิดเผยรายงานการประชุม ของบอร์ด สวรส. (เครือข่าย/แผนงาน แจ้งว่ามีการพูดถึงแนวทางของแผนงานโดยอ้างมติบอร์ด แต่แผนงานไม่สามารถหามติบอร์ดมาดูได้) มีคำตอบจากวงใน สวรส.ว่า มีบางประเด็นไม่สะดวกในการเปิดเผย แต่คำถามคือว่ามติบอร์ดนั้น “ไม่เปิดเผย” ได้หรือไม่ในแง่กฎหมาย เพราะเป็นการดำเนินงานของกรรมการ สวรส.ต้องแยกระหว่างการประชุมลับ และบันทึกการประชุม และต้องเขียนมติออกมา ส่วนข้อมูลที่เขียนไม่ได้ต้องมาพิจารณาว่าจะเขียนอย่างไร

โดยสรุป ในเรื่องกรรมการเป็นเรื่องจุดแข็งของ สวรส. แต่ว่ามีบางประเด็นที่ต้องระวัง และเป็นจุดอ่อนที่ต้องระวังและอาจก่อให้เกิดปัญหาได้

2.ความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมจากสาธารณะของ สวรส.

เคยมีคำถามจาก ผอ.สวรส.ว่าต้องเปิดเผยหรือมีส่วนร่วมจากสาธารณะมากน้อยแค่ไหน เพียงใด?

- จุดเด่น การโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของ สวรส. ก็อยู่ในเกณฑ์ที่ค่อนข้างดีอยู่แล้ว โดยเฉพาะเรื่องที่จะเปิดเผยข้อมูลทั้งสองด้าน คือไม่ใช่เปิดเผยเฉพาะด้านใดด้านหนึ่งที่เราอยากจะผลักดันอย่างเดียว ถ้าเกิดมีความคิดด้านอื่นที่เป็นแนวทางวิชาการ สวรส.ก็ไม่ได้ปิดกั้นอยู่แล้ว และข้อมูลที่เปิดเผยก็เป็นข้อมูลในเชิงลึก หรือการใช้ website

- ประเด็นที่เป็นปัญหา อยู่ที่การจัดการระบบในการเปิดเผยข้อมูล คือ สวรส.ไม่ได้มีเจตนาที่จะปิดกั้น แต่เนื่องจากเราไม่ได้จัดวางระบบในการเปิดเผยข้อมูลหลายครั้งก็เลยมีลักษณะคล้ายกับว่าเราไม่ได้เปิดเผยข้อมูล สมมุติว่าเราจะปรับปรุงแผนสามปีของ สวรส.ขึ้นมา ทำอย่างไรที่เราจะจัดประเด็นขึ้นมาเป็นหัวข้อ เพราะฉะนั้นจุดสำคัญคือ เราจะมาจัดระบบในการเปิดเผยข้อมูลอย่างไรให้สามารถขอความคิดเห็นจากสาธารณชน

นอกจากนี้ ยังมีปัญหาเรื่องของระยะเวลา เช่น ถ้าเราจะปรับปรุงแผนหลักของ สวรส.ในปี 2553 เราอาจต้องวางแผนว่าเราจะเริ่มเปิด web เมื่อไหร่ เราจะเริ่มให้ข้อมูลเมื่อไหร่ รวมถึงความต่อเนื่องในแง่ของการเปิดเผยข้อมูลและมีช่องทางที่เขาจะให้ความคิดเห็นได้ ผมมีความเห็นว่า สวรส.สามารถดำเนินการเองได้ เพียงแต่การเปิดเผยข้อมูลต้องจัดให้เป็นเรื่อง เป็นประเด็น

ข. การจัดการงานวิจัย หรือการพัฒนาแผนงานวิจัย

1.สถานะแผนงานและกระบวนการทำงานของแผนงาน

- จุดเด่น ตอนนี้ สวรส.มีความพยายามจะทำให้เกิดความชัดเจนในเรื่องของกฎกติกา กฎระเบียบต่างๆ ของแผนงานวิจัย ซึ่งเกี่ยวข้องกับความเป็นนิติรัฐในตัวชี้วัดซึ่งหลายฝ่ายให้การสนับสนุน โดยเฉพาะแผนงานที่เราไปคุยมาก็เห็นว่าเป็นแนวทางที่เหมาะสม

พอมาถึงเรื่องว่า เมื่อพ้นสถานะจากแผนงานมาสู่กระบวนการทำงานว่า แต่ละปีจะทำงานอะไร ซึ่ง สวรส.ก็ใช้วิธีการรับฟังความเห็นของผู้เกี่ยวข้อง มีการตรวจสอบคุณภาพทางวิชาการ มีการพิจารณาจากผู้บริหาร สวรส.และกรรมการของ สวรส.ในแง่ของความเป็นคุณภาพก็ถือว่าค่อนข้างดี

- จุดที่มีประเด็นข้อสงสัย คือ

1)การเปิดเผยข้อมูลและการมีส่วนร่วมของสาธารณะในการพัฒนาแผนงานแต่ละแผนงานไม่เท่ากัน ซึ่งหลายท่านให้ความเห็นว่าแผนมีขนาดไม่เท่ากัน มีที่ไปที่มาไม่เท่ากัน แต่ควรมีมาตรฐานขั้นต่ำไว้หรือไม่

2) เรื่องเกณฑ์ความคุ้มค่าว่าแผนงานไหนจะดำเนินการแล้วจะเกิดความคุ้มค่ามากน้อยแค่ไหน รวมถึง Accountability จะเป็นอย่างไร

โดยสรุป เวลาพัฒนาแผนงานวิจัย ถ้ามองความเป็นนิติรัฐถือว่าอยู่ในเกณฑ์ดี หรือถ้าใช้กระบวนการคุณภาพก็ถืออยู่ในเกณฑ์ดี เหลือในเรื่องของการเปิดเผยข้อมูล การมีส่วนร่วม เรื่องของความคุ้มค่าและระบบความพร้อมรับผิด ซึ่งมีทั้งที่ดี มีความชัดเจนไปจนถึงตัวที่ยังไม่มีตัวชี้วัดที่ชัดเจน เรื่องนี้เกี่ยวข้องกับระบบข้อมูลหรือระบบการดำเนินการของ สวรส.โดยภาพรวม

ขอตั้งประเด็นไว้ว่า ควรจะต้องมีการพัฒนาให้เป็นมาตรฐานเดียวกันมากขึ้นหรือไม่ หรือควรปล่อยไปตามบริบทของแต่ละพื้นที่

2.การวางแผนจัดการงานวิจัยและการระดมและจัดสรรทรัพยากร

- ความโปร่งใสและการมีส่วนร่วม

ในแต่ละปี สวรส.จะมีการจัดทำแผนปฏิบัติการและแผนการจัดสรรทรัพยากร เพื่อจัดสรรงบประมาณที่ได้รับจากภายในและภายนอก นักวิจัยมีข้อสังเกตว่าการดำเนินงานยังถือเป็นการภายในของสวรส. ตั้งแต่ต้นจนจบ ยังไม่ได้มีการทำให้เป็นเอกสารสาธารณะ ซึ่งหมายถึงใครขอก็สามารถเอามาดูได้ หรืออ้างอิงได้ นอกจากนั้นในเอกสารยังมีตัวชี้วัดความสำเร็จที่ไม่แน่ใจว่าจะวัดความสำเร็จได้จริงหรือไม่ ดังนั้นในประเด็นดังกล่าวจึงไม่แน่ใจว่าควรมีการปรับปรุงหรือไม่

3.การวางแผนจัดการงานวิจัยและกรอบการประเมินผล

- ปัญหาระบบของแผนปฏิบัติการของ สวรส.ยังไม่ได้เชื่อมโยงกับระบบติดตามและระบบประเมินผลที่ชัดเจน

นักวิจัยมีโอกาสไปดูของ สสส. ซึ่งแผนงานหลักของ สสส.ที่ทำมา จุดมุ่งหมายมีลักษณะคล้ายกับของ สวรส. แต่เขามีความชัดเจน มีความโปร่งใสมากกว่า คือเขามีเป้าที่ชัดเจนมีแผนการทำงานที่ชัดเจนคนอื่นสามารถมาเช็คได้ มีความเป็นรูปธรรมมากกว่า

สช.ก็มีเนื้อหาที่ชี้แจงและมีตัวชี้วัดความสำเร็จค่อนข้างชัดเจน ซึ่งส่วนนี้ก็จะไปเชื่อมโยงกับระบบติดตามและประเมินผลด้วย อย่างกรณีของ สสส. เขามี สสส.แล้วลงมาแผน 12 แผน แล้วแยกมาเป็นแผนงาน สำนักเป็นเหมือนหน่วยการจัดแผน ระบบติดตามก็เป็นไปตามตัวชี้วัดจริง สวรส.ก็มีการติดตามแต่เน้นตอนรายงานต่อกรรมการ สวรส. และการประชุมภายในเท่านั้น

- เท่าที่ทราบ สวรส.ยังไม่มีตัวลายลักษณ์อักษรที่ชัดเจน โดยเฉพาะการประเมินในระดับแผนงานและโครงการ

ค.การใช้ประโยชน์จากงานวิจัย

- จุดแข็ง สวรส.ให้ความสำคัญและมีการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยหลากหลายรูปแบบ ทั้งช่องทางที่เป็นทางการ และช่องทางที่เป็นการสื่อสารสาธารณะ

- ข้อสังเกต

1)อาจะมีความเสี่ยงว่ามีความจำเป็นจะต้องมีกรอบแนวทางในการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยหรือไม่ เช่น การตีความงานวิจัย ความรับผิดชอบต่อผลการนำเสนอสู่สาธารณะทั้งผลบวกและผลลบ

2)เรื่องการประเมินผลและถอดสรุปบทเรียนสัมฤทธิ์ผลในการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยยังมีอยู่น้อย

3)การถอดบทเรียนเรื่องการสื่อสารสาธารณะหรือการขับเคลื่อนถึงนโยบาย ซึ่งอาจจะยังไม่ชัดเจน ขอย้ำว่าไม่ใช่การถอดบทเรียนในเนื้อหาที่ทำ ไม่ใช่ถอดบทเรียนเรื่องกระจายอำนาจ แต่ถอดบทเรียนการสื่อสารสาธารณะ เพื่อพยายามผลักดันโยบายนี้ออกไป

โดยสรุป

ข้อเสนอแนะที่เป็นไปได้ 3 ประเด็นคือ ประเด็นแรกเรื่องรายงานการประชุมกรรมการของ สวรส. ว่าจะเปิดเผยได้หรือไม่อย่างไร ประเด็นที่สอง ผมผูกโยงมาเพื่อใช้กระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี 2553 แก้ไขได้ตั้งแต่เรื่องเกณฑ์การพิจารณาเรื่องความคุ้มค่าจะทำให้เป็นระบบได้หรือไม่ หรือเรื่องของการจัดทำเป็นเอกสาร รวมถึงการจัดทำระบบในการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ และการมีส่วนร่วมของสาธารณะ จนถึงระบบการติดตามและประเมินผลในระดับแผนงาน ซึ่งผมเห็นว่าจังหวะเวลาค่อนข้างสอดคล้อง คือ ผมต้องทำงานนี้ให้เสร็จเดือน ก.ค. ประกอบกับแผนการปฏิบัติงานปี 2553 ก็ไล่เลี่ยกัน สุดท้ายเรื่องกรอบการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย

******

<u>สรุปจากช่วงเปิดเวทีแลกเปลี่ยน</u>

- **<u>สรุปข้อคิดเห็นจากที่ประชุมประเด็นการเปิดเผยข้อมูล</u>**

1)ต้องมีกระบวนการกลั่นกรองข้อมูลก่อนเปิดเผยสู่สาธารณะ ต้องกำหนดเวลาในการเปิดเผยข้อมูลหรือขึ้นเวป เพราะเป็นการแสดงความโปร่งใสในการทำงาน

2)ต้องเปิดข้อมูลทุกด้าน (ไม่ใช่เฉพาะด้านที่เห็นด้วยกับ สวรส.)

3)ต้องเปิดเผยผ่านสื่อหลายช่องทางเพื่อให้เกิดความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลของ สวรส.

4)ระบบหรือจังหวะในการเปิดเผยข้อมูล เช่น ในแต่ละเรื่องจะเริ่มเผยแพร่ข้อมูลเมื่อไร ถึงเมื่อไร ช่องทางในการรับฟังความเห็นจะเป็นอย่างไร ใครจะเป็นคนตอบต่อความคิดที่เข้ามา ประเด็นไหนจะต้องเปิดเผยบ้าง

5)อาจเลือกประเด็นในแง่แผนงาน หรือประเด็นเหตุการณ์มาทดลองทำก่อน

➢ **รายละเอียดข้อคิดเห็นจากที่ประชุมประเด็นการเปิดเผยข้อมูล**

สวรส. คิดว่ามันก็ต้องเปิด แต่คิดว่าในกระบวนการต้องมีการกลั่นกรอง เช่น ประเด็นในที่ประชุมคืออะไร และมติที่ประชุมคืออะไรเท่านั้น แต่สิ่งที่กรรมการแต่ละคนพูดอะไรไม่ควรจะเปิด และในเรื่องของเวลา หลังจากประชุมบอร์ดเสร็จจะต้องเปิดเผยกำหนดได้ทันทีว่าจะขึ้น web ภายในกี่วัน คิดว่าเราต้องกำหนดตัวชี้วัดขึ้นมาให้ได้ มิเช่นนั้นก็จะไม่มีตัวประกันในการแสดงความโปร่งใสของการทำงาน

อ.เดชรัต ประเด็นตัวชี้วัด เรื่องของความโปร่งใส จะมีเรื่องของความกว้างขวาง คือจะไม่ได้เปิดเฉพาะข้อมูลที่เห็นตรงกับ สวรส. เพียงอย่างเดียว แต่เราต้องเปิดข้อมูลทุกๆด้าน สมมุติว่า เราดำเนินการเรื่องสุขภาพชุมชน โดยมีงานวิจัยหรือมีข้อมูลข่าวสารอะไร สวรส.ก็เปิดที่จะให้สาธารณะรับทราบ ซึ่งขณะนี้ สวรส.ก็ทำอยู่แล้ว ความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลไม่ว่าจะเป็นห้องสมุด หรือช่องทางในการเผยแพร่อื่นๆ ก็ถืออยู่ในเกณฑ์ดีพอสมควร แต่จุดที่เป็นปัญหาถ้าเอาหลักธรรมาภิบาล เรื่องการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะมาจับจะมีปัญหาเป็นบางครั้ง เนื่องจากระบบในการเปิดเผยข้อมูลยังไม่เป็นระบบในการเปิดเผยข้อมูล ทำให้คนอื่นไม่ได้เข้ามาใช้ข้อมูล หรือสมมุติว่าเราจะระดมความเห็นของสาธารณะ แล้วเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะจะต้องมีการจัดระบบในแง่ของจังหวะเวลาและตัวช่องทาง ถ้าเราเลือกเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น ในปีนี้เราจะทำแผนปฏิบัติการ เราต้องวางแผนว่า เราจะเริ่มเผยแพร่ข้อมูลตั้งแต่เมื่อไหร่ แล้วจะมีช่องทางในการรับฟังความเห็นของสาธารณะอย่างไร ใครจะเป็นคนตอบต่อความเห็นเหล่านั้น แล้วเราจะเปิดเผยข้อมูลถึงเมื่อไหร่ ซึ่งจะทำให้ทุกคนมีโอกาสให้ความเห็นต่อ สวรส. อย่างเต็มที่ครบถ้วนรอบด้าน เพราะฉะนั้นผมคิดว่ามันเป็นปัญหาเรื่องการจับจังหวะในการเปิดเผยข้อมูล ก็คงต้องเลือกเป็นประเด็นไปว่าประเด็นไหนจะเปิดเผยบ้าง

สวรส. ขอเริ่มจากสิ่งที่เป็นปรากฏการณ์ที่เห็นชัดเจน คือนักวิจัยและสถาบันการศึกษา และหลายองค์กรไม่ทราบว่า สวรส.ทำวิจัยเรื่องอะไร ก็จะมีปัญหาเรื่องความซับซ้อนอยู่ตลอดเวลา ถ้าย้อนกลับมาก็ถือว่า สวรส.ขณะนี้ถ้าดูหน้า web จะไม่มีเขียนเลยว่าแผนโครงการแต่ละแผนคืออะไร ซึ่งต้องพัฒนาไปอีกมาก

ประการที่สอง เราดีไซด์ตั้งแต่แรกคิดว่า คนเข้ามาจะ Link ต่อไปยังแผนย่อยๆ ซึ่งแผนย่อยๆก็กลับไม่มีอีกเหมือนกัน เพราะฉะนั้นก็เหมือนกับว่ามีทั้งไม่เปิดเผยมีอุปสรรค ผมคิดว่า หน้า web ที่ดีของหน่วยบริหารวิจัยถ้าดูต่างประเทศก็จะมีว่า ชุดโครงการของแต่ละปีคืออะไร ใครคือผู้รับผิดชอบและหน่วยงานไหนติดต่อได้ที่ไหน ทำเรื่องอะไรอยู่ ความก้าวหน้าเป็นอย่างไร เมื่อไหร่จะเสร็จ ข้อมูลทั้งหมดนี้ควรอยู่หน้า web หรืออยู่ในหน้าที่เข้าถึงได้ง่าย

ประการที่สาม สำหรับกลุ่มคนที่ค่อยเข้า web อาจจะต้องคิดถึงเรื่องการทำโบว์ชัวส์ เพื่อบอกว่า แผนของ สวรส.คืออะไร อย่างน้อยทำปีละ 1ครั้ง

สวรส ที่ไม่มีใน web เพราะข้อมูลยังไม่นิ่ง คือ Infrastructure ภายในยังไม่นิ่ง ความเป็นแผนงานยังไม่นิ่ง

สวรส คิดว่าความไม่นิ่งมันเป็นปัจจุบัน แต่อนาคตเชื่อว่ามันนิ่งระดับหนึ่ง เพราะแผนโครงการที่ สสส.เอาเงินมาผ่าน สวรส.ไปบริหาร เขามีชุดโครงการที่ค่อนข้างชัดเจนตามตัวชี้วัดของ สสส. แต่ตัวของสวรส.มีแต่ภายในเองที่ยังไม่นิ่ง ซึ่งเป็นเรื่องภายในที่ต้องคุยกัน

อ.เดชรัต ในประเด็นนี้ผมมีความเห็นว่า เราอาจจะไม่พร้อมทีเดียวกันทั้งหมด แต่อาจเลือกประเด็นในแง่แผนงาน หรือประเด็นในแง่เหตุการณ์ก็ได้ เช่น จะปรับแผนปฏิบัติการของ สวรส.ก็มาทดลองว่าระบบการจัดข้อมูลเพื่อความโปร่งใส และการรับฟังความเห็นจะดำเนินการอย่างไร

****

- **<u>สรุปข้อคิดเห็นจากที่ประชุมประเด็นวางแผนจัดการงานวิจัย</u>**

การวางแผนจัดการงานวิจัย แผนงานต่างๆบางส่วนยังไม่นิ่ง แต่ปัจจุบันก็มีการปรับให้ชัดเจนในเรื่องของกฎระเบียบ ในแง่ของความเป็นนิติรัฐ ก็เห็นความพยายามชัดเจนในเรื่องของคุณภาพ การตรวจสอบ

คุณภาพทางวิชาการ การฟังความเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจของผู้บริหาร สวรส. บางกรณีถึง กรรมการ สวรส.

แต่จุดที่ยังเป็นปัญหา เช่น แต่ละที่ก็เปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะแตกต่างกัน การมีส่วนร่วมในเรื่องการจัดทำแผนงานก็แตกต่างกัน รวมถึงเกณฑ์ความคุ้มค่า ตัวชี้วัดความสำเร็จที่มีความชัดเจนไม่เหมือนกัน ประเด็นเรื่องตัวชี้วัดความสำเร็จ เกณฑ์ความคุ้มค่า ไม่มีการอธิบายว่าทำไมโครงการนี้สมควรจะทำ หรือโครงการนี้จะนำไปสู่อะไร การลงทุนของโครงการนี้จะทำให้เกิดผลอะไร ไม่ได้ไปกำหนดเกณฑ์ความคุ้มค่าว่าต้องหมายความว่าอย่างไร แต่หมายถึงมีการแสดงออกให้เห็นถึง Judgment ว่าทำไมถึงคุ้มค่า

ในแง่ตัว process ในการจัดการงานวิจัยก็ขึ้นอยู่กับการ Identify needs ของผู้ที่ต้องการใช้ ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับมาตรฐานและการบริหารงานวิจัย สวรส.ต้องเรียนรู้และสร้าง Protocol ภายใน หรือพัฒนาคนภายในให้รู้ว่า แบบไหนเราจะใช้ protocol แบบไหนในการทำงาน

ปัญหาอีกส่วนหนึ่งคือ area base protocol ส่วนหนึ่งเป็น protocol ระหว่างผู้รับสัญญา/ผู้รับทุนกับ สวรส. บางครั้ง สวรส.ได้ข้อมูลมาก็ไม่ได้กระจายออก และทำให้นิ่งเฉย ซึ่งปัญหาส่วนหนึ่งเกิดจากการไม่สามารถนำงานวิจัยที่ยังไม่เสร็จไปใช้ประโยชน์ระหว่างทาง

แนวทางแก้ปัญหาคือ

1)ต้องพัฒนาและทำเรื่องสื่อสารสาธารณะ โดยมีหลายทางเลือกที่ยกขึ้นมาพิจารณา

1.1 การจ้างบริษัท แต่มีเงื่อนไขคือ ต้องเป็นมืออาชีพ ต้องจ้างให้มาเป็นพันธมิตรระยะยาว ต้องมีงบประมาณจำนวนมาก และต้องอดทน เพราะสื่อไม่รู้จักใช่งานวิจัย

1.2ทำ training หรือ workshop โดยใช้งานวิจัยเป็นฐาน เชิญสื่อมวลชนหลายสาขามาคุยให้ฟังเป็นระยะว่าเขาคิดกันอย่างไร ทำกันอย่างไร

1.3 แผนระยะยาวอาจร่วมเป็น partner กับสถาบันการศึกษาเพื่อการสื่อสาร

2)ต้องสร้างคนที่ทำงานสื่อให้รู้จักการสื่อสารงานวิจัยซึ่งประกอบด้วย

2.1 คนที่เป็นสื่อมืออาชีพ

2.2 คนใหม่

3) การนำผลงานไปใช้ประโยชน์ทั้งระหว่างทาง และหลังงานเสร็จ

3.1RM ต้องเป็นนักฉวยโอกาส และต้องคลุกวงในจึงจะเห็นช่องทาง

3.2ต้องหานักวิจัยที่มีความชำนาญในเรื่องนั้นจริงๆคือเป็นทั้งนักวิจัยและเป็นผู้ใช้ประโยชน์จากงานวิจัย

4)ควรมีการจัดทำเอกสารที่พร้อมเผยแพร่สู่ภายนอก อาจไม่เป็นต้องเข้าโรงพิมพ์ แต่ต้องมีรายละเอียดที่มาที่ไปพอสมควรและจบในตัวเอง

- **รายละเอียดข้อคิดเห็นจากที่ประชุมประเด็นวางแผนจัดการงานวิจัย**

สวรส. เวลาแบ่ง Budget จัดสรรงบประมาณในแต่ละปี ก็จะมีแต่เงินของ สวรส.แต่ไม่มีแผนว่าในปีนี้เราจะ develop ตัวประเด็นอะไรขึ้น แล้วจะไปต่อยอดแหล่งทุนอื่นอย่างไร นั่นคือการไม่ได้คิดงานต่อ คือเราจะแบ่งเฉพาะเงินเรา ไม่มีแผนงานที่ชัดเจน

อ.เดชรัต ประเด็น เรื่องของการวางแผนจัดการงานวิจัย ซึ่งอันนี้ก็คือแผนงานต่างๆ ส่วนเรื่องนิ่งไม่ไม่นิ่ง ปัจจุบันก็มีการปรับให้ชัดเจนในเรื่องของกฎระเบียบ ในแง่ของความเป็นนิติรัฐ ก็เห็นความพยายามชัดเจนในเรื่องของคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพทางวิชาการ การฟังความเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจของผู้บริหาร สวรส. บางกรณีถึงกรรมการ สวรส. แต่จุดที่ยังเป็นปัญหา คุณหมอจะเรก็ยกตัวอย่างขึ้นมาว่า แต่ละที่ก็เปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะแตกต่างกัน การมีส่วนร่วมในเรื่องการจัดทำแผนงานก็แตกต่างกัน รวมถึงเกณฑ์ความคุ้มค่า ตัวชี้วัดความสำเร็จที่มีความชัดเจนไม่เหมือนกัน

จุดเริ่มต้นคือ ผู้บริหาร สวรส.ต้องบอกว่าเป็นแผนงานได้ คือ RM. หรือผอ.ต้องพิจารณาว่าต้องเดินหน้าแผนงานวิจัยนี้ หลังจากนั้นถึงจะมีตัว Steering Committee และบางกรณีก็มีการนำเสนอเข้าไปสู่กรรมการของ สวรส.ด้วย แต่กระบวนการในเชิงคุณภาพของ สวรส.ถือว่าค่อนข้างดี เพราะถูกกลั่นกรองหลายด้านจะเป็นปัญหาเฉพาะเรื่องของข้อมูล เรื่องการมีส่วนร่วม และประเด็นเรื่องตัวชี้วัดความสำเร็จ เกณฑ์ความคุ้มค่า ซึ่งผมมีความเห็นว่าไม่มีการอธิบายว่าทำไมโครงการนี้สมควรจะทำ หรือโครงการนี้จะนำไปสู่อะไร การลงทุนของโครงการนี้จะทำให้เกิดผลอะไร ซึ่งผมไม่ได้ไปกำหนดเกณฑ์ความคุ้มค่าว่าต้องหมายความว่าอย่างไร แต่หมายถึงมีการแสดงออกให้เห็นถึงว่าถ้ามี Judgment ทำไมถึงคุ้มค่า

สวรส. ขออธิบายว่าการ set มาตรฐานหรือตัวปกครองของการบริหารงานวิจัยจะมีความแตกต่างกัน แต่ไม่ได้หมายถึงว่าไม่สามารถ grouping ได้ คำว่า grouping ของผมคือ งานวิจัยแต่ละอย่าง สมมุติอันที่ 1 เกิดจากความต้องการภาคการเมืองจากองค์กรนโยบายที่ต้องการใช้งานวิจัยก็จะมีการบริหารอีกแบบหนึ่งที่เห็นชัดเจน คือเร็วและตอบสนองได้ทัน ตัวมาตรฐานถึงจะหย่อยยานไปในระดับหนึ่ง การมีส่วนร่วมก็จะลดลงมา อันที่ 2 คืองานวิจัยที่ต้องการเก็บ stock knowledge ไว้ข้างหน้า มีเวลาเผื่อเหลือเยอะพอสมควร มีกระบวนการค่อนข้างมาตรฐาน

อันที่ 3 คือ ในกลุ่มวิจัยที่ผู้ตัดสินใจนโยบายคิดอะไรไม่ออก แต่ถ่วงเวลาโดยใช้งานวิจัยเป็นตัวถ่วง เรื่องการกระจายอำนาจ ดังนั้นผมคิดว่าตัว process ในการจัดการงานวิจัยขึ้นอยู่กับการ Identify needs ของผู้ที่ต้องการมาเกี่ยวข้องตั้งแต่เริ่มต้น มาตรฐานและการบริหารงานวิจัย ผมคิดว่า สวรส.ต้องเรียนรู้และสร้าง Protocol ภายใน หรือพัฒนาคนภายในให้รู้ว่า แบบไหนเราจะใช้ protocol แบบไหนในการทำงาน

อ.เดชรัต ผมเห็นด้วยกับคุณหมอจเร คือผมคิดว่าตัว protocol ที่สวรส.มีอยู่อาจจะมีจุดเด่น 2 ลักษณะคือ 1. ขาขึ้น ก่อนที่จะเป็นแผนงาน ค่อนข้างมี protocol ที่ชัดเจน 2. ขาลง ตัว protocol ของสวรส.กลายเป็นการบริหารสัญญามากกว่า ซึ่งผมคิดว่าควรมีมาตรฐานขั้นต่ำหรือไม่ คือเมื่อเซ็นสัญญาแล้วจะทำอะไร จะเปิดเผยข้อมูลอย่างไร

ผมมีประสบการณ์เรื่อง area base protocol ส่วนหนึ่งเป็น protocol ระหว่างผู้รับสัญญา/ผู้รับทุนกับ สวรส. บางครั้ง สวรส.ได้ข้อมูลมาก็ไม่ได้กระจายออก และทำให้นิ่งเฉย ประเด็นนี้ผมคิดว่ามันเป็นเรื่องที่สำคัญ

สวรส. มีบทเรียนจากคุณหมอพงษ์พิสุทธิ์ ที่ได้นำเสนอเรื่องความก้าวหน้าการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ 6 เดือน ก็ติดปัญหาว่าระหว่างทางจะนำงานวิจัยที่ยังไม่เสร็จจะนำไปใช้ประโยชน์อย่างไร รวมถึงตอนสิ้นสุดด้วย ซึ่งทาง สกว.ก็บอกว่าเป็นปัญหาเรื้อรังมานาน แล้วในที่สุดเขาก็ใช้บริษัทที่ทำเรื่องสื่อสารมา attract กับองค์กร โดยเขาทำหน้าที่ระยะยาว คือรู้ว่างานวิจัยกำลังทำอะไร ที่ไหน อย่างไร

แล้วก็ดึงข้อมูลมาเพื่อคิดถึงแนวทางในการสื่อสาร ซึ่งเขาก็สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้เต็มที่ หาก สวรส.ลองหาบริษัทมาช่วยเสริมแต่เป็นพันธมิตรระยะยาว ก็ช่วยได้

อ.เดชรัต ผมมีประสบการณ์ส่วนตัวคือ ประเด็นที่หมอจเรพูด คือการเป็นมืออาชีพที่ช่วยเราได้จริง แต่มีเงื่อนไข 2 ข้อคือ 1.เป็นพันธมิตรระยะยาว 2. งบประมาณต้องขนาดใหญ่พอสมควร เพื่อให้เขาอยากจะทุ่มเทกับเรา อีกส่วนหนึ่งที่ผมเคยทำ คือใช้ วิธีการ Training โดยเชิญสื่อมวลชนแต่ละสาขาเข้ามาคุยให้เราฟังเป็นระยะว่าเขาคิดกันอย่างไร แล้วในแง่ของเทคนิคถ้าเป็นวิทยุ จะต้องทำอย่างไร

สวรส. ผมวางแผนแล้วว่า 1.จะมีอย่างที่อ.เดชรัตพูด ในเรื่องของเอาคนเข้ามาพูดคุยแลกเปลี่ยน นอกจากนั้น ผมคิดว่าน่าจะมี Training หรือ workshop ในเรื่องของการเอางานวิจัยขึ้นมาเพื่อ key message ขึ้นมาเพื่อการสื่อสาร 2. เรื่องของ media เราจะใช้ media ที่มีทั้งข้อดีและข้อด้อยอย่างไร แต่ผมคิดแผนระยะยาวว่า สถาบันการศึกษาน่าจะร่วมเป็น partner กับ สวรส. เพื่อการสื่อสาร ผมคุยในเบื้องต้นกับสถาบันการศึกษาแห่งหนึ่ง แต่ไม่ได้บรรจุข้อตกลงอะไร

สวรส. ตอนนี้ก็มีข้อเปรียบเทียบกัน 2 ประเด็นว่า ระหว่างไปจ้างคนนอก เข้ามาทำงานร่วมกับเรา แล้วไปดึงแผนแต่ละแผนงานมา แล้วเขียนข่าว มันต้อง set ขนาดไหน หรืออาจจะเป็น model ที่อ.จเรเสนอ

อ.เดชรัต ประเด็นที่อ.แต้มพูด ผมเคยคุยกับคุณหมอพงษ์ ผม explore ได้อย่างหนึ่งคือ ระยะความต่อเนื่อง ซึ่งในขณะนั้นผู้บริหารเราอดทนไม่พอกับการจ้างมืออาชีพเลยเลิกจ้างไป แต่ตอนนี้เราต้องอดทนพอ เพราะอย่างน้อยที่สุดเขาไม่ใช่คนที่รู้เรื่องงานวิจัย แต่ว่าเรากำลังสร้างคนด้วย

สวรส. อยากจะแลกเปลี่ยนเรื่องการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยในระหว่างทาง ยกตัวอย่างเรื่องการจัดทำระบบยาใน 3 โรค อยากจะเผยแพร่สู่สาธารณะ แต่ สวรส.กับนักวิจัยโครงการต้องเดิน ต้องจัดเวทีทำให้รู้สึกว่าไปเจอเอาเอง กรมควบคุมโรคไปค้นเองว่า เขามีตรงไหน ถ้าเรามีช่องทางตรงนี้ ก็จะช่วยได้เยอะแล้วเรื่องที่ไปจ้างบริษัทมาทำตรงนี้ คือเห็นด้วยแต่ไม่ทั้งหมด คืออยากให้เห็นความยั่งยืน ต้องเป็นคนที่เข้าใจงานหรือเข้าใจบริบทของ สวรส. ซึ่งมันจะมีผลต่อการสื่อสารด้วย

สวรส. ขอตอบในประเด็นนี้ คือ ยุคที่จ้างบริษัทซึ่งตอนนั้นใช้เงินเยอะ แต่ไม่คุ้มค่า เพราะบริษัทไม่ใช่มืออาชีพจริงๆ พอรอบที่ 2 ก็ดีกว่าเดิม แต่ต้องยอมรับว่าเขาไม่ใช่มืออาชีพ ที่สำคัญ สวรส.ยังไม่ใจใหญ่พอที่จะลงทุนเรื่องนี้ อย่างจริงจัง อย่าง smart use ประสบผลสำเร็จได้เพราะเราเห็นว่าเป็นประโยชน์ แต่ต้องทำอย่างต่อเนื่อง แต่สวรส.ยังมีเงินทุนน้อย ใจเล็ก

อ.เดชรัต ในการทำเรื่องสื่อ บางครั้งเรามองว่าเราต้องมีผลงานวิจัยออกมา แล้วถึงจะไปเผยแพร่ เช่น เมื่อตอนปี 2550 ชาวบ้านในระยองเรียกร้องให้มีการประกาศเขตมลพิษ แต่รัฐบาลไม่ยอมประกาศ จนในที่สุดเรื่องก็เงียบไป เราก็ทำวิจัยในเรื่องของสื่อ ก็มีการจัดเวทีวิเคราะห์ถึงปัญหา จึงทำให้เราเข้าใจถึง mentality ความคิดของคนมากขึ้นว่าเขาจะแย้งในประเด็นไหนบ้าง เราก็เอาผลการศึกษาเป็นประเด็นในการแย้ง เป็นการถอดบทเรียนสื่อสาธารณะด้วย และเอามากำหนดทิศทางการวิจัยด้วย

เรื่องงบประมาณ จากประสบการณ์ที่ผ่านมา ในบางงานงบประมาณน้อยก็สามารถทำได้ แต่บางงานก็ทำไม่ได้ ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ของสื่อมวลชนด้วย

สวรส ผมมี 2 ประเด็นที่เชื่อมกับของอ.เดชรัตน์ ผมคิดว่าเรื่องของการนำผลงานวิจัยทั้งระหว่างทางและหลังจากจบไปใช้ประโยชน์ 1. research manager ต้องเป็นนักฉวยโอกาส 2. คือต้องคลุกอยู่กับมันตลอดเวลาใช้เวลาพอสมควรถึงจะเห็นว่าอะไรคือช่องทาง สถานการณ์ปัจจุบันคือ RM. ของสวรส.มี

เวลาให้แต่ละแผน หรือแต่ละชุดโครงการน้อย เนื่องจากแต่ละคนมีภาระงานเยอะ ซึ่งทำให้งานวิจัยที่เรา contact ให้กับอาจารย์ในมหาวิทยาลัยต่างๆ ซึ่งอาจารย์เขาก็มีหน้าที่ทำวิจัยตาม TOR เรื่องของการหาโอกาสไปใช้ประโยชน์ ไม่ใช่กรอบในข้อตกลงเขา และอาจจะไม่ใช่ความชำนาญเขาด้วย ถ้าโชคดีเราอาจจะได้คนประเภทนั้นด้วย ดังนั้นระหว่างเงินกับการจ้างคนมาทำ ผมคิดว่าขอเป็นเวลามากกว่าประการที่ 2 ในงวดต่อไปที่จะมีการคายเพื่อสังเคราะห์ case ที่นำวิจัยไปใช้ประโยชน์ ต้องเชิญอ.เดชรัตมาพูดด้วย

อ.เดชรัต ผมขอยกตัวอย่าง เรื่องเขตเศรษฐกิจพิเศษ ตอนนายกฯทักษิณเลือกตั้งครั้งที่ 2 แล้วเขาก็จะประกาศ พรบ.เขตเศรษฐกิจพิเศษ ตอนนั้นงบประมาณมีแค่ 15,000 บาท และใช้เวลาแค่ 4 เดือน ก็คิดกันอยู่ว่าจะหยุด พรบ.นี้ให้ได้อย่างไร สุดท้ายก็สามารถหยุดได้ ตอนหลังมีคนเอาเล่มที่เราทำมาพิมพ์แจก

เรื่องของการจัดสรร และการกำหนดแผนปฏิบัติการของ สวรส.ก็ค่อนข้างชัดเจนในเรื่องของทรัพยากรของ สวรส. ได้จัดสรรไปที่ไหนบ้าง ด้วยเหตุผลอะไร จะทำงานอะไร ทำไปสู่อะไร มันไม่มีรูปเอกสารที่จะเผยแพร่ไปสู่สาธารณะได้ แต่เป็นลักษณะเอกสารภายใน ดังนั้นผมคิดว่าน่าจะมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาระบบของเอกสาร ซึ่งไม่ได้หมายความว่าต้องพิมพ์แจก แต่เมื่อมีคนทั่วไปมาขอดูเอกสารสามารถสื่อสารกับเขาได้ คือของสวรส.เมื่อเปิดดูต้องมีการถามรายละเอียดอีก ไม่ได้เขียนในแง่ของความเป็นมาแต่ไปเน้นเรื่องหัวข้อ

****

- **<u>สรุปข้อคิดเห็นจากที่ประชุมประเด็นระบบติดตามและระบบประเมินผลในระดับแผนงาน</u>**

ปัญหาระบบติดตาม ของ สวรส.

1)ของ สวรส.มีความซ้ำซ้อนกับ สสส. ทำอย่างไรให้เป็นเนื้อเดียวกัน และเอามาเป็นสาระร่วมกัน

2)บางแผนงานเพียงแค่ให้ สวรส.เป็นทางผ่านทุน โดย งานนั้นไม่อยู่ใต้แนวยุทธศาสตร์ สวรส.

3)ระบบติดตามของ สวรส.ต่อแผนงานยังไม่ชัดเจน และเป็นการติดตามเทียบกับ TOR แต่ไม่ใช่เทียบกับตัวชี้วัดความสำเร็จ

4)ที่ไม่มีระบบติดตามเพราะขาดกระบวนการทำแผนยุทธศาสตร์ และแผนดำเนินการ

ระบบประเมินผลของ สวรส.มีปัญหาในเรื่อง

1)สวรส.ยังไม่มีระบบประเมินผลของตนเอง แต่กำลังเริ่มใช้ของตัวชี้วัดของ ทริส

2)การประเมินผลแผนงานในแง่ของการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยก็ยังไม่มีกรอบ หรืออย่างน้อยที่สุดควรมี guideline ของการนำผลงานออกสู่สาธารณะ

3)ยังไม่มีการประเมินผลแผนงานภายใน

แม้ว่าสวรส.จะมีการรายงานต่อบอร์ด สวรส.เป็นครั้งคราวอยู่แล้ว แต่สวรส.ควรมีระบบติดตามระดับแผนงานที่ทุก 3 เดือน หรือทุกไตรมาสเราต้องรู้ว่า งานทำไปถึงไหนอย่างไร เพราะ สวรส.เป็นหน่วยงานที่เป็นแบบกึ่งๆคือเป็นหน่วยงานปฏิบัติการ และเป็นหน่วยงานให้ทุนด้วยส่วนหนึ่ง ดังนั้นจึงควรที่

จะต้องติดตามและประเมินทั้งคนที่รับทุนจากเรา และแผนงานของตัวเราเอง ดังนั้นจึงเสนอให้มีการทำระบบติดตามและประเมินผลในระดับแผนงาน

สำหรับระบบติดตามนั้นควรมีการประชุมกัน และสะท้อนว่า ใครทำอะไรที่น่าสนใจ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนกัน เพราะฉะนั้นเวลาส่งมาแล้วไม่ใช่ส่งหาบอร์ดอย่างเดียว แต่ถ้าเราเอามาเวียน มาพูดคุยแล้วชื่นชม หรือบางครั้งเราอาจจะตั้งประเด็น เพื่อเป็นเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน ส่วนกรณีที่ไม่เข้าใจ คือไม่ชัดเจนนั้น หลังจากประชุมใหญ่เสร็จ ก็จะมีโต๊ะประชุมย่อยและมีทีมงานไปเคลียร์ในส่วนที่ไม่เข้าใจ หรือบางกลุ่มก็โทรคุยก่อนการประชุม เพราะฉะนั้นถ้าทำระบบติดตาม ต้องมาจากเวทีที่จะชี้ทบทวน

ส่วนการประเมินต้องมีการกำหนดกรอบว่าในแต่ละระดับ ควรจะมีกรอบการประเมินผลอย่างไร ส่วนกรอบของ สสส.เขาใช้เงินเป็นกรอบของ สวรส. เราอาจจะไม่ใช้เงินเป็นหลัก แต่เราจะใช้เกณฑ์อะไรบ้าง เราคงต้องคุยกันในรายละเอียด

- **รายละเอียดข้อคิดเห็นจากที่ประชุมประเด็นระบบติดตามและระบบประเมินผลในระดับแผนงาน**

อ.เดชรัต อีกประเด็นหนึ่งก็คือ ระบบติดตามและระบบประเมินผลในระดับแผนงานซึ่งทาง สวรส.ก็มีความซับซ้อนเพราะในบางแผนงานก็ report ต่อ สสส.อยู่แล้ว แต่เราจะเอามาทำอย่างไรให้เป็นเนื้อเดียวกันได้ หรือเอามาใช้เป็นสาระร่วมกันได้

สวรส. สวรส.ขาดกระบวนการทำแผนดำเนินงานและแผนยุทธศาสตร์

สวรส. สวรส.จะขาดกระบวนการทำแผนภายใน แต่แผนการทำงานของเครือข่ายจะมีขึ้นใน web ว่ายุทธศาสตร์ 3 ปีเขาจะทำอะไรบ้าง

อ.เดชรัต น่าจะไม่ใช่การทำเอกสาร แต่ดูว่ากระบวนการจะเปิดให้เครือข่ายหรือ RM. มีส่วนร่วมอย่างไรในการดันข้อมูลเอกสาร ซึ่งน่าจะเป็นธงนำในการนำไปสู่การปรับระบบการทำงานอื่นๆ ของ สวรส.

สวรส. ผมคิดว่าเราจะต้องหา identify ว่าถ้าเรามียุทธศาสตร์งานวิชาการ เรื่องอะไร แล้วน่าจะไปเกี่ยวข้องกับเครือข่ายอันไหน แล้วเอาเขามานั่งคุยกระบวนการกัน

อ.เดชรัต หมายความว่า บางเครือข่ายไม่ได้รู้สึกว่า แผนปฏิบัติการหรือแผนยุทธศาสตร์ของ สวรส.ไม่ได้เกี่ยวข้องกับตัวเครือข่ายหรือเปล่า

สวรส. เช่น สำนักของ สปส. เรื่องของระบบข้อมูลรักษาพยาบาล กรมบัญชีกลางก็อยากให้เขาทำ แต่เนื่องจาก 1. เขายังไม่เป็นนิติบุคคล 2. มันต้องเปิดปิดอะไรตามข้อตกลงของภาครัฐ เขาก็เลยมาผ่าน สวรส. แล้วสวรส.ก็ให้งบไป ซึ่งอาจจะไม่ใช่อยู่ภายใต้แนวยุทธศาสตร์เดียวกับ สวรส.

อ.เดชรัต ประเด็นหลักๆ ก็คืออยากจะให้เห็นที่มาที่ไป สามารถใช้เผยแพร่สู่สาธารณะได้ และนำไปสู่ระบบติดตามได้ในประเด็นเรื่อง ระบบติดตามระดับแผนงาน คือนอกเหนือจากแหล่งทุนอื่นที่เขาเป็นคนตามแผนงานนั้น อย่างกรณีผู้พิการที่ได้รับทุนจาก สสส. สสส.ก็ตั้งเกณฑ์ในการติดตามแผนการดำเนินงานของแผนงานนั้นๆ ในส่วนของ สวรส.มีความเข้าใจว่า การติดตามในระดับแผนงานยังไม่ค่อยชัดเจนนัก ส่วนหนึ่งเป็นไปตามสัญญา แต่บางส่วนก็เป็นแผนงานของที่ สวรส.ดำเนินการเอง เช่น เรื่องของสิ่งแวดล้อม ระบบในการติดตามก็จะเป็นอีกแบบหนึ่ง ซึ่งยังไม่ชัดเจนนักว่าการติดตามจะเป็น

อย่างไร นอกจากนั้น การติดตามบางส่วนก็เหมือนกับการนำเสนออย่างที่จะรายงาน ไม่ได้เทียบกับตัวชี้วัดความสำเร็จ

สุดท้ายเรื่องการประเมินผล ผมทราบว่ามีการประเมินผลผู้อำนวยการ มีการประเมินผล สวรส. ทุก 3 ปี แต่ว่ารอบที่ผ่านมาบังเอิญมาเจอจังหวะที่เปลี่ยนไปเปลี่ยนมา มันก็เลยยาวกว่านั้น แล้วในระดับที่เป็นแผนงานมีเกณฑ์อะไรหรือไม่ในการประเมินผล อย่าง สสส.ก็จะมีเกณฑ์ เช่น งบประมาณเท่าไหร่ถึงจะมีการประเมินอย่างไร ส่วนของเรามีเกณฑ์หรือไม่ แล้วในระดับโครงการผมก็ไม่แน่ใจว่ามีเกณฑ์การประเมินผลไว้หรือไม่

ประสบการณ์ของผมตอนที่มาช่วยทำเรื่องการประเมินผล area base ก็เป็นการประเมินตามดำริ คือเมื่อมีความเห็นว่าจะต้องมีการทบทวนก็จะมีประเมินครั้งหนึ่ง

สวรส. ในระบบโครงการ เรากำลังจะทำข้อมูลระบบ MMS ซึ่งเราทำตามการประเมินผลของ สกว. แต่ตอนนี้ยังไม่รู้ว่าดำเนินการไปถึงไหน แต่ที่ไม่เคยเห็นคือเรื่องการประเมินผลในภาพรวม การประเมินผลของ สกว.เขาจะเอาตัวชี้วัด ทริส ใส่ลงในระบบเลย และเราก็พยายามทำตัวชี้วัด ทริส ให้เหมือนกัน สกว.

สวรส. มีความเห็นว่า ผมชอบในสิ่งที่อ.เดชรัตทำในส่วนของ สสส. เรื่องของวิจัยเชิงนโยบายแล้วมีตัวชี้วัดเป็นระดับ ผมคิดว่ามันมีข้อดีว่า ถ้าเรามี group เช่น ถ้าเป็นการวิจัยเพื่อมีข้อเสนอในทางนโยบาย อันนี้เป็นการวิจัยเพื่อ stock ของ Knowledge เพื่อทำอะไรต่อ อันนี้วิจัยเพื่อการมีส่วนร่วม ซึ่งถ้ามันเป็นกลุ่มๆ แล้วมีตัวชี้วัดที่แบ่งเป็นเกรด สะท้อนเรื่องปริมาณและคุณภาพ จะทำให้ผู้จัดการงานวิจัย สมมุติจะ due กับนักวิจัย เพื่อทำวิจัยในแต่ละชิ้น เขาจะได้ต้องคิดว่าคุณภาพของงานวิจัยที่ออกมา มันน่าจะมีอะไรบ้าง และทบทวนความเสี่ยงว่า เราสามารถไปถึงตรงไหนได้บ้าง ตรงนี้เป็นเสมือนการทบทวนตัวเองเพื่อเสนอเขียนโครงการที่มันสะท้อนผลลัพธ์อย่างที่คาดหวังได้

อ.เดชรัต ถึงแม้ สวรส.จะมี policy research แต่เราไม่ได้ชี้คำว่า “เกรด” แต่เราใช้คำว่า “องค์ประกอบในการดำเนินงาน แต่ละช่วงเวลา” ซึ่งแตกต่างกัน เวลาเราติดตามการทำงานหรือเวลาจะสรุปผลการทำงาน เราต้องแยกตามองค์ประกอบ แม้กระทั่งในเรื่องของการทำ policy research บางโครงการในปีนี้อาจจะมุ่งหวังและให้ได้ policy proposal แต่บางโครงการ (กรณีของ สสส) มุ่งหวังที่จะมีการผลักดันให้เกิดการตอบสนองของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพราะฉะนั้น เวลาเราจัดระบบ เราก็ต้องจัดระบบว่าในแต่ละงานเขาตั้งเป้าถึงไหน แล้วทำได้ถึงไหน นี่คือระบบติดตาม

เพราะฉะนั้น ต้องใช้เวลาในการพูดคุยเหมือนกัน อย่างของ สสส.ใช้เวลาคุยกันเพื่อให้ได้โครงการมา ใช้เวลาไป 6 เดือน มีอยู่ 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 definition ช่วยได้ อีกส่วนหนึ่งเราใช้ definition ยากมาก อย่างเช่น นวัตกรรม เราก็ใช้วิธีความโปร่งใสเป็นตัวช่วยกรอง จริงๆของมหาวิทยาลัย ผมก็พยายามผลักดันว่า อันหนึ่งที่เป็นเกณฑ์ในการดูว่า อาจารย์สอนดีหรือไม่ ต้องใช้ความโปร่งใสคือให้ส่งข้อสอบมาที่ส่วนกลาง

ยกตัวอย่างแหล่งเรียนรู้ของ สสส. ก็ให้ส่งข้อมูลแหล่งเรียนรู้มาทั้งหมด พร้อมเบอร์ติดต่อที่ชัดเจนถึงจะเป็นแหล่งเรียนรู้ที่แท้จริงได้ สามารถให้ข้อมูล รวบรวมองค์ความรู้ได้จริง

สวรส. ผมมีข้อเสนอว่า ถ้าจบโครงการนี้ อยากให้อาจารย์ช่วยทำให้ส่วนขององค์ประกอบของกระบวนการวิจัยที่เหมาะสม และสอดคล้องกับ สวรส. ตั้งแต่แรกจนจบ ซึ่งจะช่วยทำให้พวกเรามานั่งคิด

กันว่าเวลาเราจะบริหารสัญญาหรือบริหารงานวิจัย จะต้องคิดถึงองค์ประกอบเหล่านั้นอย่างไรที่ research contact และเราจะต้อง manage กับเขาด้วย

อ.เดชรัต กรอบแนวทางในการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย ก็คือ เมื่อคุณทำงานวิจัยสำเร็จ จะนำเสนองานวิจัยออกไป มันมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาในเรื่องนี้อย่างไรบ้าง ผมคิดว่าอันนี้เป็นเรื่องสำคัญคือวิธีการแบบคุณหมอวิพุธก็สุ่มเสี่ยงพอสมควร แต่ไม่ได้หมายความว่าจะต้องมากลั่นกรองทุกอย่าง องค์ประกอบที่ว่าอย่างน้อยก็เป็นข้อ Guideline ว่าเมื่อคุณนำผลงานจะออกไปสู่สาธารณะ การ guideline จะเป็นอย่างไร ผมเสนอว่าจุดที่เราควรจะพัฒนาคือ ระดับแผนงาน

สวรส. ที่อาจารย์เขียนว่า จุดสำคัญอยู่ที่ระบบติดตามระดับแผนงาน นอกจากการรายงานต่อ...

อ.เดชรัต คือคำว่า การรายงานต่อบอร์ด สวรส.เป็นครั้งคราว คือเราทำอยู่แล้ว แต่ที่เราต้องการคือระบบติดตามระดับแผนงานที่ทุก 3 เดือน หรือทุกไตรมาสเราต้องรู้ว่า งานทำไปถึงไหน อย่างไร ผมคิดว่าหน่วยงานที่เป็นแบบกึ่งๆคือเป็นหน่วยงานปฏิบัติการเป็นหน่วยงานให้ทุนด้วยส่วนหนึ่ง เราไปประเมินเฉพาะคนที่รับทุนจากเรา แต่ว่าตัวเราเองไม่ได้ติดตามการทำงานของตัวเราเอง เพราะฉะนั้นผมเลยให้ความสำคัญกับตัวระดับแผนงาน

สวรส. จะใช้คำว่า ระบบติดตามความก้าวหน้าในเรื่องยุทธศาสตร์ขององค์กรหรือเปล่า เพราะคำว่ายุทธศาสตร์จะช่วยทำให้เราเห็นว่า เวลามานั่งคุยติดตามจะทำให้มองภาพรวม แล้วลงระดับย่อย

อ.เดชรัต การติดตามในระดับยุทธศาสตร์ ผมกังวลว่าต้องย้ำว่าทุกแผนงานที่อยู่ภายใต้ สวรส. บางแผนงานเชื่อมโยงกับตัวยุทธศาสตร์ไม่ได้ชัดเจน เพราะฉะนั้นจะทำให้บางแผนงานหลุด ซึ่งเป็นการติดตามตามยุทธศาสตร์ แต่ไม่ได้ติดตามแผนงานจริงๆ ซึ่งผมคิดว่าตัวแผนงานน่าจะเป็น Unit of Analysis มีความสำคัญกับ สวรส.

ตอนนี้ทำกับ สสส.อยู่ เขาเริ่มส่งกลับมาแล้ว หลังจากนั้นเราต้องเชิญประชุม ในระหว่างการประชุมก็มีการสะท้อนว่า ใครทำอะไรที่น่าสนใจ เกิดการแลกเปลี่ยนกัน เพราะฉะนั้นเวลาส่งมาแล้วไม่ใช่ส่งหาบอร์ดอย่างเดียว แต่ถ้าเราเอามาเวียน มาพูดคุยแล้วชื่นชม หรือบางครั้งเราอาจจะตั้งประเด็นเพื่อเป็นเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน ส่วนกรณีที่ไม่เข้าใจ คือไม่ชัดเจนนั้น หลังจากประชุมใหญ่เสร็จ ก็จะมีโต๊ะประชุมย่อยและมีทีมงานไปเคลียร์ในส่วนที่ไม่เข้าใจ หรือบางกลุ่มก็โทรคุยก่อนการประชุม เพราะฉะนั้นถ้าทำระบบติดตาม ต้องมาจากเวทีที่จะชี้ทบทวน

การประเมินต้องมีการกำหนดกรอบว่าในแต่ละระดับ ควรจะมีกรอบการประเมินผลอย่างไร ส่วนกรอบของ สสส.เขาใช้เงินเป็นกรอบของ สวรส. เราอาจจะไม่ใช้เงินเป็นหลัก แต่เราจะใช้เกณฑ์อะไรบ้าง เราคงต้องคุยกันในรายละเอียด

****

- **<u>โดยสรุปของการประชุม</u>**

โดยสรุปมีความเป็นไปได้ที่เราจะใช้กระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี 2553 ซึ่งจะใช้โอกาสนี้พัฒนาในหลายๆ ส่วน ส่วนที่ยังไม่ได้เขียนแต่มีข้อเสนอคือ กระบวนการจัดทำแผน ส่วนเรื่องของการทำเอกสารที่จะเผยแพร่สู่สาธารณะได้ ควรจะมีลักษณะอย่างไร ซึ่งเกี่ยวข้องกับกระบวนการด้วย และจะมีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของสาธารณะ โดยอาจจะผ่านช่องทาง web หรือช่องทางอื่นๆด้วย แล้วแต่กำลังศรัทธาและความพร้อมของคนที่เข้ามาร่วม เช่น คุณหมอจเร ถ้าติดต่อสถาบันการศึกษาเข้ามาช่วยเรื่องสื่อ เราอาจจะดึงให้เขาเข้ามาช่วยตั้งโจทย์ของการทำแผน คือเป็นการทำแผนแบบเชิง out side in ว่าข้างนอก

เวลานี้ต้องการข้อมูลในเรื่องอะไรบ้างเกี่ยวกับนโยบายในด้านสาธารณสุข หรือระบบสุขภาพ นอกจากนั้น เรื่องระบบติดตาม ซึ่งมีผู้เสนอว่าน่าจะทดลองยกประเด็นมาว่าถ้าเราจะติดตามในระดับแผนงาน ควรจะมีองค์ประกอบในการติดตามอย่างไร มันมีลักษณะของแผนงานหรือโครงการที่แตกต่างกันอย่างไร ซึ่งคงจะต้องแตกต่างไปจาก สสส.แน่นอน คือผมต้องไปดูเนื้อของแต่ละแผนงานว่าเขาตั้งใจจะทำงานในอันไหน เมื่อไหร่

ส่วนเรื่องกรอบการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย ข้อเสนอของหมอจเรก็ขยายว่าน่าจะเป็นกรอบในกระบวนการวิจัยทั้งหมดตั้งแต่จุดเริ่มต้นไปจนถึงเรื่องของการใช้ประโยชน์งานวิจัย นอกจากนั้นก็มีแนวทางที่จะมีผู้ให้คำปรึกษาในเรื่องการสื่อสารสาธารณะ ตั้งแต่กระบวนการต้นทางว่าจะสื่อ วิเคราะห์โจทย์ของการสื่อสารสาธารณะ เพื่อมาเป็นส่วนหนึ่งของโจทย์ในงานวิจัย

ในครั้งต่อไปจะเป็นตัวชี้วัดและเป็นข้อเสนอแนะในรายละเอียด ซึ่งอาจต้องใช้เวลาค่อนข้างนาน คือผมจะพยายามไม่ลงไปในลักษณะเนื้อหา เพราะเนื้อหามันถูกเถียงกันได้มาก ว่าวิธีการทำเรื่องนี้เหมาะสมหรือไม่ เช่น CL อาจจะมีคนเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย แต่สิ่งที่ผมเห็นจากในแง่มุมของการทำเรื่องของธรรมาภิบาล คือ บอร์ดของ สวรส.ตั้งประเด็นให้ผู้บริหารเป็นผู้ที่จะต้องตอบและติดตามและผู้บริหารก็มีลักษณะที่จะต้องรับประเด็นจากบอร์ดมา ซึ่งในบางที่จะไม่เป็นในลักษณะนี้

****

สวรส. ไม่รู้ว่า อันนี้เป็นปัญหาของบอร์ด สวรส.หรือเปล่า คือ องค์ประกอบของบอร์ดมัน delocate ตัวแทนยังไม่รอบด้านพอ ส่วนใหญ่เป็นองค์กรของรัฐ เป็นหมอ เพราะฉะนั้นในเชิงข้อมูลของอาจารย์จะพอเทียบกับองค์กรของ สสส. หรือองค์กรที่ใช้ความรู้ไปผลักดันอะไรหรือเปล่า

อ.เดชรัต ในตัวชี้วัดไม่ได้เทียบในลักษณะที่มาขององค์ประกอบ แต่เทียบในลักษณะของการเป็นอิสระที่ไม่ขึ้นอยู่กับผลประโยชน์ทับซ้อน จากการติดตามในรายงานการประชุม ผมเห็นว่า ถ้าเราไม่พูดถึงเรื่องเนื้อหา ยกเว้นแต่เรื่องที่จะต้องตอบได้ว่า บอร์ดจะมีบทบาทเชิงรุกอย่างไร ผมว่ามันจะอยู่ที่การประเมินผล แต่บังเอิญเราขาดการประเมินผลภาพรวมของ สวรส. มาช่วงหนึ่ง ทำให้บอร์ดขาดกลไก Accountability ไปโดยปริยาย คือเวลาเราพูดถึงการประเมิน สวรส. เราเริ่มประเมินตั้งแต่บอร์ด แต่เราขาดประเด็นนี้ ก็เลยไม่สามารถเห็นความรับผิดชอบของบอร์ดอย่างเป็นรูปธรรมได้

14.สัมภาษณ์ ภญ.ศรีเพ็ญ ตันติเวสส นักวิจัยอาวุโส และหัวหน้าฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ HITAP

27 เมษายน 2552

คุณรุ่งทิพย์ : มาจากมูลนิธินโยบายสุขภาวะ ทำงานกับอาจารย์เดชรัต สุขกำเนิด กำลังทำงานเรื่องธรรมาภิบาลหน่วยการบริหารงานวิจัยในระบบสุขภาพให้กับ สวรส. ในงานวิจัยนี้จะต้องมีการสัมภาษณ์ 1. ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัย 2. ผู้ทำงานในหน่วยบริหารงานวิจัยในระบบสุขภาพ 3. ผู้ที่ทำงานเกี่ยวกับธรรมาภิบาล HITAP ก็เป็นหน่วยงานบริหารจัดการงานวิจัยในระบบสุขภาพ อยากจะขอความคิดเห็นว่าถ้าพูดเรื่องธรรมาภิบาลหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยในระบบสุขภาพ อาจารย์นึกถึงอะไรบ้าง

คุณศรีเพ็ญ : ถ้าพูดถึงการทำงานวิจัย HITAP จริงๆเป็นหน่วยวิจัยมีเงินทุนเอามาทำวิจัย โดยส่วนใหญ่จะทำเองที่ HITAP เรา sub contact งานเพียง 2-3 ชิ้นจากจำนวนทั้งหมดประมาณ 30 ชิ้น

คุณรุ่งทิพย์ : การบริหารจัดการงานวิจัย Research Management จะเป็นส่วนหนึ่งของ Research Unit

คุณศรีเพ็ญ : บางครั้งก็ไม่เสมอไป ถ้าเรานึกภาพ สวรส. เป็นหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย คือต้องไปหานักวิจัยที่สนใจจะทำ Project นี้ไปติดต่อประสานงานให้มาเสนอ Proposal แล้วให้มานำเสนอกับผู้เชี่ยวชาญ และติดต่อจัดสรรทุนให้ ติดตามประเมินผลจนกระทั่งได้ผลแล้วให้มานำเสนอ นี่คือการบริหารจัดการงานวิจัย แต่ HITAP ทำงานวิจัยทั้งหมด แล้วพี่ก็เป็นนักวิจัย และคิดว่าพี่ไม่ได้ทำการบริหารจัดการงานวิจัย แต่พี่มีความเข้าใจว่าหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย 1. จะต้องไม่มี Conflict of Interest คือต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน เช่น ถ้าหากว่าหน่วยงานเราจะเลือกนักวิจัยมา contract ไป HITAP ก็เลือกคนที่ไม่มีส่วนได้ส่วนเสียทำการประเมินเทคโนโลยีด้านสุขภาพ จะมียา เครื่องมือแพทย์ มีกรรมวิธีต่างๆ ซึ่งบางเรื่องเป็นเทคโนโลยีที่มีการผลิตขึ้นจำหน่ายเป็นธุรกิจ เพราะฉะนั้น ถ้าเราจะ sub contract ไปให้ใครทำแทนเรา เราจะเลือกคนที่ไม่มีส่วนได้เสียกับสิ่งที่เราประเมิน โดยดูจากการจัดการของ Conflict of Interest คือ 1. ต้องเชื่อใจกัน ให้เขา Declare ก็จะมีแบบฟอร์มให้กรอกว่ามีส่วนได้ส่วนเสีย เคยรับเงิน หรือเคยรับทุนไปต่างประเทศจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ที่กำลังทำวิจัยอยู่มาหรือไม่ ตั้งแต่เมื่อไหร่ แบบฟอร์มอันนี้ เราก็จะใช้กับอาจารย์ที่เราไปขอให้เขามาช่วยในงานของเรา แต่ถ้าหากอาจารย์ท่านนั้นมี Conflict of Interest แต่ไม่ declare เราก็ไม่มีสิทธิ์รู้ได้ เว้นแต่ว่าเรามีเครือข่ายมีเพื่อนอยู่ ซึ่งเขาทำใน area เดียวกัน แล้วเขารู้ว่าอาจารย์ท่านนี้มีส่วนได้ส่วนเสีย เราก็ตัดอาจารย์ท่านนั้นไป

คุณรุ่งทิพย์ : อันนี้รวมถึงพวก detail ยาที่มาคุยกับคุณหมอ และไม่แน่ใจว่า ทีมวิจัยนั้นมีหมอด้วยหรือเปล่า

คุณศรีเพ็ญ : มีคะ ซึ่งถ้าหมอท่านนั้นจะมาทำงานกับเรา เขาก็จะเขียนให้ว่าเคยไปรับผลประโยชน์จากผู้แทนบริษัทยา เขาจะเขียนในแบบฟอร์มว่า ในของขวัญเขาจะรับไม่เกินกี่บาท แต่ถ้าหากว่าออกเงินให้ไปต่างประเทศถือว่าไม่ได้ การ declare มันจะขึ้นสูงสุด และขั้นต่ำสุด เรารับได้แค่ไหน สำหรับงานที่เราจะประเมิน

คุณรุ่งทิพย์ : แล้วใครเป็นคนประเมินในใบ declare

คุณศรีเพ็ญ : เป็นหัวหน้าโครงการและคณะกรรมการบริหาร HITAP ก็จะมีนักวิจัยอาวุโส

คุณรุ่งทิพย์ : HITAP ทำงานวิจัยเองเป็นส่วนใหญ่ ถ้าเรามองในเรื่องของ Research Unit ที่เราทำวิจัยเอง แต่ที่นี่ HITAP ก็ทำงานให้ สวรส. ด้วย และทุนส่วนใหญ่ก็ได้จาก สวรส.ด้วย ใช่หรือไม่

คุณศรีเพ็ญ : ทุนส่วนใหญ่ของ HITAPขอมาจาก สสส.

คุณรุ่งทิพย์ : ความสัมพันธ์ระหว่าง HITAP กับ สวรส. เป็นอย่างไร

คุณศรีเพ็ญ : เรารับทุนจำนวนหนึ่งใน HITAP ตอนแรกเฟรสแรก 3 ปี ปีนี้เป็นปีสุดท้าย ในช่วงสามปีแรกมีคนมาลงขันให้เรา โดยที่เขาไม่สนใจว่าเราจะทำงานวิจัยได้กี่ชิ้น ซึ่งกระบวนการนี้จะไม่เหมือนกับการที่เขาแกร้นเงินให้วิจัยทั่วๆ ไป ปกติเวลานักวิจัยอยากได้เงินมาเป็นทุนวิจัย เราจะเขียน proposal เป็นชิ้น ๆ แล้วผู้ที่จะสนับสนุนวิจัยเราเขาจะประเมินตาม proposal ว่าคุณเป็นอย่างไรซึ่งถือเป็นส่วนใหญ่ที่ สวรส.ให้เงินกับทีมวิจัยเป็นราย project

คุณรุ่งทิพย์ : มีอยู่ 2 ส่วนคือ มีในแง่ของแผนงานที่ออกมาเป็น HITAP หรือออกมาเป็นแผนงานอื่นๆ และมีในแง่ที่ให้ตรงเป็นโครงการ หรือเป็นทั้งสองส่วน

คุณศรีเพ็ญ : สามปีแรกของ HITAP มีคนเอาเงินมากองไว้ให้เรา โดยที่ไม่ได้ดูว่าเราจะให้ผลงานเท่าไหร่ แล้วเราไม่ได้เขียน proposal งานวิจัยไปล่วงหน้า ก็จะมี สสส. สวรส. แล้วก็ สนย. ของกระทรวงสาธารณสุข เพราะฉะนั้นเราก็จะมีเงินก้อนอยู่ในมือ ที่เป็นแบบนี้เพราะเขาเห็นความจำเป็นเรื่องของการพัฒนา Health assessment ในประเทศไทย แล้ว proposal ของ HITAPที่เขียนนอกเหนือจากการทำวิจัยแล้ว เรายังมีการพัฒนาเรื่องของโครงสร้างพื้นฐานที่เป็นประโยชน์ในการทำวิจัย เช่น data base คือฐานข้อมูลเรื่องของ test co (เทสโค) ของการตัดสินใจจะรับเทคโนโลยีนี้หรือไม่ test co เหมือนเป็นคำๆ หนึ่ง แล้วในแต่ละประเทศไม่เหมือนกัน เพราะพัฒนาสังคมไม่เหมือนกัน เราก็จะตั้งคำ test co อันหนึ่งแต่คำ test co จะใช้ได้ทั่วไปไม่ว่าจะเป็นนักวิจัยของสถาบันไหน แต่ขอให้ตั้ง test co ขึ้นมาเป็นของประเทศและหน่วยงานต่างๆ ที่ทำวิจัยในพื้นที่เดียวกันยอมรับในเรื่องนี้ แล้วในการตั้ง test co เป็นการตั้งระดับนักวิจัย นอกเหนือจาก 2 อันนี้แล้วก็จะมีการทำ guide line เราเรียกว่าเป็นโครงสร้างพื้นฐานอีกอันหนึ่งเป็นงานหลักของเราคือ การพัฒนาศักยภาพของนักวิจัย เราจะเห็นนักวิจัยใน HITAP ส่วนใหญ่ 90 % เป็นนักวิจัยที่ไม่เคยมีประสบการณ์มาก่อน ถ้าเทียบกับ TDRI จะเห็นว่า TDRI รับนักวิจัยที่มีประสบการณ์ จบโท หรือจบเอก แต่ต้องทำวิจัยได้ด้วยตัวเอง แต่ของ HITAP รับคนตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นมา จะมีประสบการณ์หรือไม่ก็ตาม เราก็รับเข้ามา โดยมีนักวิจัยอาวุโสดูแล เพราะฉะนั้นเขาก็จะพัฒนาตัวเองให้มีประสบการณ์ขึ้นเอง นี่คืองานส่วนที่ 2 ของ HITAP ก็คือการพัฒนาศักยภาพของนักวิจัย

งานอีกชิ้นหนึ่งคือ งานที่เอาผลงานวิจัยไปสู่นโยบายและการปฏิบัติโดยผู้ประกอบวิชาชีพ และประชาชนก็เหมือนกับการเผยแพร่งานวิจัย ข้อมูลข่าวสาร เพราะฉะนั้นจะเห็นว่า HITAP ทำงานอื่นนอกเหนือจากงานวิจัยอยู่มาก ดังนั้นหน่วยงานที่ให้ทุนไม่สามารถจะ fund เราเป็น project base ไม่ขึ้นอยู่กับจำนวนงานวิจัย เพราะเราต้องใช้จ่ายเงินในส่วนอื่น

คุณรุ่งทิพย์ : ตอนที่เราได้งบประมาณ เรา defend อย่างไรในแต่ละปี แล้วเรากำหนดอย่างไรออกไปว่ามันสำคัญอย่างไร เรื่องไหนเราเลือกก่อน

คุณศรีเพ็ญ :จากเดิมในปีแรกที่เราตั้ง เราไม่มีประสบการณ์ แต่เรื่องที่เราทำวิจัยในช่วงแรกตอนนั้นมีกันอยู่ 4-5 คน ส่วนมากเป็น part time เราเริ่มโครงการแรกตอนเดือนมกราคม 2549 แต่กลางปี 48 เราก็เริ่มทำงานเหมือนกับการ survey ตามหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสาธารณสุข แล้วเชิญให้เขาเสนอหัวเรื่องมาในช่วงปีแรกเขาส่งมา 30-40 เรื่อง เราก็เลือกเอา 10 เรื่องมาทำ (โดยที่เราไม่มีพื้นฐานอะไรเลย) เราก็ทำ short list 20 เรื่อง แล้วเชิญทุกคนมาใหม่ เพื่อคัดเลือกเอา 10 เรื่อง แล้วก็อภิปรายเรื่องหลักเกณฑ์ แล้วเอาหลักเกณฑ์นั้นมาช่วยเลือกเรื่องให้เรา เช่น เรื่องที่มีความสำคัญ มันสำคัญอย่างไร เขาวัดกันในการเลือกเรื่อง

อย่างไร เขาก็เลือกมา 10 เรื่อง เราก็ตั้งใจทำในปีแรก และคิดว่า 10 เรื่องน่าจะเสร็จแต่ปรากฏว่าทำไม่ได้ เพราะเราไม่รู้ว่ามันยืดยาวขนาดนั้น

ระยะหลังเราถึงรู้ว่า เราควรจะแบ่ง project เป็น 3 ขนาดคือ ใหญ่ กลาง เล็ก ตามจำนวนเดือนที่ควรจะเป็นแล้วเราปรับปรุงวิธีการทำ topic selection มาจนถึงปีที่ 3 เพื่อให้มันดีขึ้น ชัดเจนขึ้น และทำให้รู้ว่า 10 เรื่องเราทำไม่ได้เราต้องลดจำนวนเรื่องลงให้เหลือ 5 เรื่องต่อปี แต่ทีนี้หมายถึงเงินที่เราใช้จาก สสส. ในขณะเดียวกันเราก็มีเรื่อง “คุณขอมา” เช่น สปสช. โครงการ 30 บาทรักษาทุกโรค เคยส่งเรื่องมาให้เราประเมิน

เรามีความตั้งใจว่า ผลรายงานวิจัยของเราจะต้องมีผลในเชิงนโยบาย ถ้าผู้กำหนดนโยบายเห็นว่าอยากจะใช้ประโยชน์จากงานวิจัยก็ถือเป็นหน้าที่เราในการส่งเสริม เพราะถ้าผู้ใช้นโยบายไม่ใช้งานวิจัยมันเป็นปัญหา

กรณี 10 เรื่องเราทำไม่เสร็จ เหตุคุณขอมาเป็นเรื่องหนึ่ง คือ บางวันเขามีปัญหาว่ามีคนไข้ไปเรียกร้องขอเอายานี้เข้า แต่ปรากฏว่าเขาประเมินเองไม่ได้ ทำไม่เป็นก็มีคนมาขอให้เราทำ เรื่องพวกนี้จะจรเข้ามาแทรกแซง เรื่องที่เราจัดเป็น priority แล้ว เพราะฉะนั้นจริงๆ เราทำ 10 เรื่องใน 1 ปีได้ แต่ที่เรามาเข้าตามตรอกออกตามประตู เราก็ทำได้แค่นั้น

คุณรุ่งทิพย์ : เราทำปีแรกแล้วบอกว่าทำ 10 เรื่องไม่เสร็จ แล้วเขาประเมินเราอย่างไรในแง่ของหน่วยงานให้ทุน

คุณศรีเพ็ญ : มีการประเมิน เช่น เราต้องไปนำเสนอ ต้องไปส่งรายงานในแต่ละปี เรามีเงินตลอด 3 ปี เพียงแต่ว่าเราต้องเขียน proposal เป็นรายปี แต่ proposal จะไม่มีรายละเอียดถึงขนาดว่าปีนี้เราจะวิจัยอะไร เพียงแต่เราเขียนได้ในพื้นที่อื่นที่ไม่ได้วิจัย เช่น โครงสร้างพื้นฐาน เราเขียนได้ว่า data base จะเสร็จภายในปีแรก guide line ซึ่งเราเขียนและทำได้ เพราะมีตัวชี้วัดชัดเจน หรือเรื่องส่งคนไปฝึกอบรม short course หรือส่งคนไปเรียน ป.เอก ซึ่งตอนนี้เรามีสองคน กลุ่มที่เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร เรานับชิ้นงานที่ report ที่เราจะเขียนเล่มต่อปีได้ เราจะเขียนข่าวลงในหนังสือพิมพ์ เราจะแถลงข่าวกี่ครั้ง เราเขียนได้ ส่วนเรื่องที่เป็นงานวิจัย เราเขียนเป็นจำนวนกี่เรื่องโดยไม่ระบุหัวเรื่อง ชื่อเรื่อง การที่เรารับงานจาก สปสช. เขาถือเป็นการให้บริการทางวิชาการ ซึ่งเป็นหน้าที่นักวิจัย เขาเป็นหน่วยงานระดับประเทศ เขาจะใช้ข้อมูล เพราะฉะนั้น เขาจะไม่รู้สึกว่าเราทำอะไรไม่เต็มที่ หรือทำแล้วไม่มีประโยชน์ เราเขียน proposal ทุกปีตลอดสามปี โดยที่เราก็มองไปข้างหลังว่าปีที่ผ่านมาเราขาดตกบกพร่องอะไร แล้วปรับปรับในปีหน้า ถ้าสิ้นปีทางผู้ให้ทุน สสส. ก็จะเชิญเราไปเสนอผลงานแล้วมีคณะกรรมการประเมินของเขาอยู่ แต่ สวรส. พี่เข้าใจว่าส่งรายงาน แต่ไม่แน่ใจว่าได้ไปนำเสนอหรือไม่

คุณรุ่งทิพย์ : อาจารย์ทราบบทบาทระหว่าง สวรส. กับ HITAP หรือไม่

คุณศรีเพ็ญ : สวรส.เป็นหน่วยงานหนึ่งที่ส่ง topic มาให้ HITAP แล้วเอาไปให้ความเห็น อันที่สอง ทางผอ. และอ.จรวยพร ซึ่งดูแลในงานนี้อยู่ อาจารย์ก็จะเชิญเราไปคุย ก่อนเขียน proposal เช่นปี 52 สวรส. บอก HITAPว่าปีนี้มี theme ที่เป็นหลักคือ Health promotions เขาอยากให้เราทำอะไรบางอย่างที่ support health promotions แต่ไม่ได้ลงรายละเอียดว่า ควรจะหยิบประเด็นอะไรมาทำ แต่พอนักวิจัยทำเขาก็จะมา request เขาอยากจะได้เป็นอย่างอื่นก็ได้คุยกันก่อนที่จะทำงาน

พอดีพี่เป็นคนดูเรื่องเกี่ยวกับการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร เราเคยทำงานร่วมกัน 3-4 เรื่องที่เป็นการเผยแพร่ข้อมูล คือ การจัดเสวนาวิชาการ หรือจัด test compliant เป็นแถลงข่าวจากผลงานวิจัยของเรา ทีมที่ทำเรื่องข่าวประชาสัมพันธ์ของ สวรส. ก็จะมาร่วมงานกับเรา บางทีก็เป็นเจ้าภาพร่วม คือบางทีภาพพจน์ของ

HITAPที่เพิ่งตั้งสู้ สวรส.ไม่ได้ เราก็เชิญเขามาร่วม สวรส.ก็มีวัตถุประสงค์หลักอยู่แล้วว่าอยากจะทำให้นโยบายสุขภาพของเราอยู่บนพื้นฐานของ evidence เขาก็พอใจที่เราทำงานเผยแพร่ไปสู่ผู้กำหนดนโยบายหรือประชาชนด้วย เพราะฉะนั้นเขาก็มาร่วมจัดกับเรา โดยดูแลเรื่องผู้สื่อข่าวก็จะช่วยกันทำงานในลักษณะแบบนี้

คุณรุ่งทิพย์ : เมื่อกี้อาจารย์บอกว่า นักวิจัยส่วนใหญ่ใช้ที่นี่ แต่เราจะรู้ได้อย่างไรว่านักวิจัยแต่ละคน เขาควรจะทำเรื่องอะไร เพราะแต่ละคนจะมีความสนใจไม่เหมือนกัน หรือมีความเชี่ยวชาญไม่เหมือนกัน

คุณศรีเพ็ญ : ในช่วงแรกน้องเขามาสมัคร เราก็รู้ว่าน้องจบสาขาไหน เช่น มีคนจบวิศวะ พอดีตอนนั้นเราทำ pc scan เป็น x-ray ตลอดตัว ก็ขอให้เขาไปทำ เขาก็ยินดีไปเรียนรู้ใหม่ โดยใช้ฐานความรู้เดิมของเขา เพื่อมาเรียนรู้ทางด้านสุขภาพได้ ในที่สุดเขาก็ทำวิจัยได้หลายชิ้น แล้วพอดีเรามีทุนวิจัยก็ส่งเขาไปเรียนในสาขาที่เกี่ยวกับสิทธิบัตร สามารถต่อยอดได้ นักวิจัยส่วนใหญ่ใน HITAP จบเศรษฐศาสตร์สาธารณสุขและเป็นเภสัชฯ ดังนั้นใน area เรื่องยา เขาทำได้ทุกคนและเครื่องมือแพทย์ ส่วนงานวิจัยเชิงนโยบาย เราก็สามารถเลือกได้ เช่น เรามีคนจบด้านสังคมศาสตร์ หรือทางด้านสถิติทางชีวสถิติหรือสถิติทั่วไป ก็สามารถช่วยได้ทุกโครงการ พอขึ้นปีที่ 3 ก็ทำแผนปฏิบัติการว่าในปีนี้เราจะ assign งานอย่างไร เพราะเขาประเมินงาน ตามผลงานที่เขารับ เขาเป็นนักวิจัยประจำ เขามีสิทธิเลือก ส่วนใหญ่เขาจะเลือกตามสิ่งที่เขาอยากจะรู้ บางคนเป็นเภสัชฯ แต่เขาอยากรู้เรื่อง intervention ป้องกันเรื่องสุขภาพจิต เวลาเราไปทำแผนก็ถึงจะรู้ว่า topic นี้จะไปอยู่ขนาดเล็กกลาง ใหญ่คือแต่ละคนเขาดูมากกว่า 1 project บางคนเป็นลูกมือของโครงการใหญ่ แล้วให้ project เล็กให้ทำ 1 โครงการ มันก็มีวิธี assign งานแต่โดยพื้นฐานเราอยากให้เขาสมัครใจทำ

คุณรุ่งทิพย์ : ขั้นตอนการที่น้องแต่ละคนทำ เขาต้องเขียน proposal มาหรือไม่ หรือว่าเราให้ไปเลย

คุณศรีเพ็ญ : ขั้นตอนการทำงาน คือ topic ที่มีคนเสนอมาในแต่ละปี ในบางครั้งเขาบอกเพียงชื่อยาและประเด็นในการวิจัย บางคนไม่ได้ให้มา แค่บอกว่าหน่วยงานมันมีปัญหาเรื่องนี้ แต่นักวิจัยต้องมี researches Question ที่ชัดเจน ขั้นตอนแรกของทุกโครงการจะเริ่มต้นจากเชิญผู้เชี่ยวชาญมา identify คำถามวิจัยให้ชัด เพราะบางครั้ง HITAP ก็ไม่รู้ทุกเรื่อง เราไม่รู้ว่าสิ่งที่เราจะทำมีคนทำไปแล้วหรือไม่ และเราไม่มีเวลา review literature ดังนั้นจึงใช้วิธีลัด โดยเอาผู้เชี่ยวชาญมา พอเรารู้ว่าควรจะทำประเด็นอะไรที่เกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้ก็จะเป็นหน้าที่ของนักวิจัยเขียน proposal และเรื่อง review literature แต่ scope ให้แคบลง

คุณรุ่งทิพย์ : แล้วเวลาเขาเขียน proposal มีขั้นตอนกระบวนการที่ตรวจสอบ เช่น เราส่งโครงการให้ สวรส. เราต้องมีกรรมการมาตรวจสอบ แล้วของเรามีหรือเปล่า

คุณศรีเพ็ญ : เราเป็นหน่วยรับฟังคนอื่น เคยได้ยินหน่วยของ สวปก. หรือไม่ เขาเป็นหน่วยงานให้ทุน แต่เรารับเงินเขาเป็น Project base บน proposal เวลาเราเขียนเสร็จก็ส่งไปให้เขา เขาก็จะจัดประชุมให้เรา present แล้วมีคนมา comment เรา แล้วแก้วิจัย แต่งานของ สสส. ซึ่งเอาเงินมาให้แต่ไม่สนใจว่าเราจะทำเรื่องอะไร ใช้วิธีเชื่อใจกัน แต่จะเป็น Internal process ว่าเขาไม่ได้มี expertise ที่จะมา comment เรา HITAPจะจัดเป็น review ของตัวเอง

คุณรุ่งทิพย์ : หมายถึงว่า review ทั้ง HITAP ไม่ได้ review proposal ย่อย

คุณศรีเพ็ญ : สสส.เขาก็ไม่สนใจงานวิจัยย่อย แต่เขาจะมีภาพรวม HITAP เวลาทำวิจัยเราหวังว่าจะมีคนเอาไปใช้ประโยชน์ เรามีหลักการเรื่องความพยายามที่จะให้ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับงานของเรา หรือกลุ่มที่จะเป็น user ของงานเรา เข้ามาร่วมตั้งแต่ต้นจนถึง identify question แล้ว review proposal จนถึง final report ขั้นตอนงานวิจัยเหล่านี้เราจะเชิญผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามาฟังตลอด เพื่อให้แน่ใจว่าเราทำวิจัยไม่ผิดที่ผิดทาง

คุณรุ่งทิพย์ : ตอนแรกที่อาจารย์บอกว่า คนที่จะมาทำงานวิจัยจะต้อง declare ก่อนว่าไม่ได้มีส่วนได้ส่วนเสียกับใคร แต่เวลาคำถามงานวิจัย เรามีคนอื่นจะมาให้ความเห็นว่า งานวิจัย topic นี้ ควรจะถามในเรื่องไหน ในงานวิจัยเรื่องอะไร แล้วถ้าเกิดผู้ที่เข้ามาเขาจะได้ประโยชน์จากการทำเทคโนโลยีตัวนี้ กลายเป็นว่าผลงานของเราเขาได้ประโยชน์ แล้วอาจารย์คิดเห็นในประเด็นนี้ด้วยหรือเปล่า

คุณศรีเพ็ญ : เราคิดคือ คนที่มีสิทธิ์เสนอ topic ได้จะไม่ใช่ภาคเอกชน แต่เขาจะสามารถมานั่ง observe ที่เราทำ topic selection ได้ ให้ข้อมูลได้ แต่ห้าม vote ห้ามลงคะแนน ให้คะแนน ดังนั้นจะมีคนจากภาครัฐเป็นหลัก คือพวกกระทรวง ราชวิทยาลัย สมาคมแพทย์ และ NGOs จริงๆ เราเคยกลัวอุตสาหกรรม มักจะมีการให้ผลประโยชน์กับแพทย์บางท่าน แล้วเราไม่สามารถบอกได้ว่า คนไหนที่รับเงินบริษัท หรือไม่รับ แต่เราก็บอกว่าเราไม่กลัว เพราะเราเชิญคนมาก ประมาณ 50 คนขึ้นไป NGOs ก็มักจะคานอำนาจอยู่กับฝั่งผู้ประกอบวิชาชีพ และผู้ประกอบวิชาชีพส่วนหนึ่งก็เชื่อถือได้ ส่วนกระทรวงต่างๆ เขาvote อะไรไปก็เหมือนกับหน่วยงานเขาต้องทำ และอยากรู้

กระทรวงหมายถึงระดับกระทรวง อิทธิพลของบริษัทอาจจะไม่ได้เยอะ เขาอาจจะให้สวัสดิการเป็นปกติ แต่เรื่องของคนที่เขาให้มาประชุม ไม่ได้มีอิทธิพลแบบนั้น เพราะเวลาประเมินนักวิจัยก็ประเมินตามวิธีการคุณภาพ คืออาจจะมี topic ที่เข้ามาแล้วมีประโยชน์ แต่มา manage ผลไม่ได้

คุณรุ่งทิพย์ : ถามต่อไปในเรื่องการนำผลงานไปใช้ ตอนนี้มีผลงานอะไรที่เสร็จ แล้วมีการนำไปใช้อย่างไรบ้าง

คุณศรีเพ็ญ : จริงๆ มีคำพูดที่ว่า การที่เราจะมาดูว่าผลงาน HTA จากการประเมินเทคโนโลยีมีผลต่อนโยบายอย่างไร มีการเอาไปใช้ประโยชน์หรือไม่ เขาบอกว่าในโลกนี้มี 2 ระบบ STA แบบหน่วยงานที่เรียกว่า nice ที่อังกฤษ กับเกาหลีใต้ มีหน่วยงานอยู่หน่วยหนึ่งคล้ายๆ HITAP แต่สองหน่วยงานนี้ทำงานแล้วมีผลผูกพันตามกฎหมาย คือถ้าสองหน่วยงานนี้ประเมินว่าเทคโนโลยีนี้ควรจะได้รับการ subsidy โดยประกันสุขภาพหมายถึงผู้ป่วยเบิกได้ ถ้าหน่วยงานสองหน่วยงานตัดสินว่าเบิกได้ กฎหมายก็ให้เบิกได้ แต่ระบบไทยเป็นอีกระบบหนึ่ง

HITAP มีฐานเป็นนักวิจัยเท่านั้น คือเอาข้อมูลไปบอก สปสช. ไปบอกสวัสดิการข้าราชการประกันสังคม แต่หน่วยงานพวกนี้จะเป็นคนตัดสิน เพราะฉะนั้นหน่วยงานประเภทหลัก ไม่สามารถจะ claim ได้ว่าสิ่งที่ทำมีผลต่อการตัดสินใจของเขาแค่ไหน ถึงแม้ว่าบางทีไม่มีข้อมูล หน่วยงานพวกนี้ก็จะตัดสินแบบนั้นอยู่แล้ว เพราะฉะนั้น เขาบอกว่าถ้า claim แบบนี้มันไม่น่าเชื่อถือ ดังนั้นอย่าไปเชื่อมโยงเป็นว่า HITAP ทำงานกี่ชิ้น และมีคนหยิบไปพิจารณาอย่างไร เท่าไหร่ ความพยายามของนักวิจัย HITAP งานของเราจะจบไม่ใช่เมื่อวิจัยเสร็จ แต่เมื่อเรามีโอกาสไปนำเสนอ ไปที่ประชุมของหน่วยงานต่างๆ แล้วเรามักจะได้รับเชิญ

คุณรุ่งทิพย์ : แต่เราไม่ได้มุ่งไปถึงการผลักดัน ถ้าสมมุติว่าเราคิดว่าแนวทางนี้ถูกต้อง แต่ผู้มีอำนาจจริงๆ กลับไม่ได้ใช้ เราไม่ได้ผลักดันหรือพยายามผลักดันในเวทีอื่นหรือ

คุณศรีเพ็ญ : ในขณะนี้มันมีคำถามอยู่ซึ่ง HITAP ยังคลุมเครือ แล้วพอดีเราทดลองทำใน 3 ปีแรก แล้วในเฟสถัดไปเรายังคุยกันว่าจะทำอย่างไรให้ชัดขึ้นเกี่ยวกับเรื่องผลักดันหรือไม่ผลักดัน แต่ที่เราทำถือว่า passive คือมีผลงานไปแล้วถ้ามีคนเชิญมา เราก็จะไปพูดให้ฟัง บางหน่วยงานก็เสนอ topic มาให้เรา พอเราทำเสร็จก็จะเชิญเราไปพูด เขาก็ตัดสินหลายๆ เรื่องตรงกับที่เราเสนอ แต่เราเตือนกันอยู่เสมอว่าอย่าไป claim

ตัวนักวิจัยเราก็อยากจะเห็นงานวิจัยไปสู่นโยบาย แต่เราเป็นนักวิจัย ไม่ได้มีความสามารถขนาดที่จะไปเอาเวลาของเรา ซึ่งเราเชี่ยวชาญงานวิจัย เราเอาเวลาไปทำในสิ่งที่เราไม่ถนัด แต่ก็มีวิธีการ เช่น วัคซีนป้องกันมะเร็งปากมดลูก เราก็ทำวิจัยและบอกว่าไม่คุ้มค่า เพราะมันป้องกันได้เฉพาะคนที่ไม่มีเพศสัมพันธ์

อายุต้องเท่าไหร่ และสามารถป้องกันได้แค่ 70 % แต่คนทั่วไปเขาไม่รู้ พอเราทำวิจัยเสร็จ เราก็มีการแถลงข่าวตามวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ แล้วก็มีผลพอสมควร บางคนที่สนใจก็มาขอข้อมูล เรารู้ว่าสิ่งที่เราทำมันเปลี่ยนพฤติกรรมคนไม่ได้ เราไม่ได้เป็นหน่วยงาน health education

คุณรุ่งทิพย์ : แล้วมันอาจจะมุ่งไปที่จะเปลี่ยนการโฆษณาของคนที่ขายยาพวกนี้ว่า ถ้าคุณให้ข้อมูลแบบนี้มันไม่ชัดเจน ต้องบอกเงื่อนไขด้วยว่าข้อมูลนี้เหมาะกับใคร อันนี้จะไปถึงตรงนี้ได้หรือไม่

คุณศรีเพ็ญ : เราเคยเสวนาผลเรื่องของ .....ของวัคซีนตัวนี้เทียบกับผล screening คือตรวจผลมะเร็งปากมดลูกเปรียบเทียบกันแล้ว เราแนะนำให้ประเทศไทยอย่าฉีดวัคซีนจนกว่าราคายาจะถูกลงมา หรือประมาณ 1 ใน 3 ของเดิม แต่ให้ไป strengthen เรื่องของ scanning ซึ่งเราทำมาตั้งแต่ 40 ปี แต่ก็ยังมีคนตายด้วยมะเร็งปากมดลูกอีกเยอะในแต่ละปี เพราะเขาไม่ตรวจ แต่มีเหตุผลทั้ง demand size กับ supply side ผู้หญิงซึ่งอายหรือไม่เข้าถึงบริการ และฝั่งของคนบริการที่ให้ความแตกแยกกันในระดับ policy เพราะ scanning ทำได้หลายวิธีการ หลาย approach ที่เรียกว่า แป๊บสะเมีย ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของกรมการแพทย์ แต่กรมอนามัยเขาดูแล approach หนึ่งเรียกว่า VIA คือการตรวจโดยใช้วิธีการส่องเข้าไปในปากมดลูก แล้วใช้น้ำส้มสายชูป้ายที่เนื้อเยื่อ ถ้าเนื้อเยื่อบริเวณนั้นมันมีเซลล์ที่ผิดปกติ มันจะเป็นวงสีขาว

กรมอนามัยให้บริการแบบนี้ แต่เขาลงทุน อยู่ไม่กี่จังหวัด แป๊บสะเมีย มีมา 40 กว่าปี และเขาลงทุนมันได้ทุกแห่ง โรงพยาบาลทุกแห่งทำได้ แต่ต้องอาศัยเจ้าหน้าที่ที่ป้ายเซลล์ปากมดลูก เอามาบนสไลด์ แล้วย้อนสไลด์ส่งไปให้คนที่มีความเชี่ยวชาญอ่านเซลล์ แต่ VIA ใช้แค่พยาบาลก็พอ คือด้วยทรัพยากรที่จำกัด และ VIA ถูกต่อต้าน คือสองกรมนี้ไม่ได้ทำงานด้วยกัน

คุณรุ่งทิพย์ : จริงๆ สองวิธีนี้ work ทั้งคู่ใช่หรือไม่

คุณศรีเพ็ญ : work ทั้งคู่ แต่มีเหตุที่ว่า VIA เกิดทีหลัง เข้ามาในไทยประมาณ 10 ปี สมัยเข้ามาใหม่ๆ องค์การอนามัยโลกเขา promote ให้เป็นวิธีการตรวจในประเทศด้อยพัฒนา ประเทศที่มีทรัพยากรน้อย คือใช้ health worker เข้าไปทำงานได้เลย โดยไม่อาศัยนักอ่านเซลล์ ซึ่งต้องไปฝึกอบรม แล้วเมื่อ WHO ตั้งต้นแบบนี้กลายเป็นว่า image ของ VIA คือเวลาเขาพูดถึง resource positing resource poor country ก็ถูกตีความว่าจะต้องจนมาก คนที่ต่อต้าน VIA คือหมอทั่วไปในประเทศไทย เพราะเขาเรียน แป๊บสะเมียมา แล้ววิธี VIA เป็นวิธีที่ให้พยาบาลทำ แล้ว VIA นอกจากตรวจความผิดปกติแล้ว พยาบาลสามารถใช้ความเย็นเพื่อลอกเอาเซลล์นั้นออกได้เลย ถ้ามันอยู่ในขั้นที่ไม่ได้ลุกลาม แล้วพอดี มะเร็งปากมดลูกเป็นมะเร็งที่พัฒนาช้ามาก เป็นสิบปี ตรวจช่วงอายุไหนทุก 5 ปีก็ยังทัน เพราะว่ายังอยู่ในระดับเบื้องต้น แพทย์ก็คิดว่าพยาบาลมีหน้าที่ทำตามที่หมอบอก แต่ VIA พยาบาลก็สามารถทำเองได้

HITAP ทำรายงานอยู่ การทำงานของเรายังมีปัญหาอยู่ที่ระดับนโยบาย พอ สปสช. ตั้งขึ้นมาก็ไม่ได้ดูว่าตั้งขึ้นมาแล้วใครเป็นคนจ่ายเงินซื้อบริการ จะทำอย่างไรที่จะทำให้ของที่เขาแตกสามัคคีกันหันมาสามัคคีกัน แต่กลับไปส่งเสริมให้แตกแยกกันมากขึ้น โดยการให้เงิน VIA กับ แป๊บสะเมีย ต่างกันไปจนไม่มีใครอยากจะทำ VIA

ในงานวิจัยเรา แป๊บสะเมีย มีขั้นตอนที่กลับไปกลับมา แล้วในงานวิจัยก็พบว่า สไลด์บางอันก็หายไป สไลด์บางตัวก็ไม่ชัดว่าเป็นของใคร แต่ VIA รู้เลย ก็มีแรงต้านอยู่ ตอนนี้คนที่อยู่ข้าง VIA ก็อยู่ข้าง สสจ. ที่มองด้าน public health เป็นหลัก แต่สสจ.ทุกคนเป็นหมอ บางคนเป็นคนใจกว้างก็จะรับ VIA เข้าไปในจังหวัด แต่เมื่อนโยบายมันไม่ได้ไปด้วยกัน เพราะเขาทำเป็น permanent stage คือทำใน 1 case เอาเงินมาเบิกกับ สปสช.

เรามีงานวิจัยชิ้นนี้ไปเฝ้าสื่อ แค่ดูแค่บทความในนิตยสาร กับข่าวในหนังสือพิมพ์ เราดูย้อนไปถึงก่อนวัคซีน HPD จะเข้ามาขึ้นทะเบียนในประเทศไทย และเก็บข้อมูลมา 1 ปีกว่า แล้วเราไปดู content ดูว่าข้อมูลที่ให้มา 1. ถูกต้องหรือไม่ มีข้อความอะไรที่บิดเบือน เช่น ฉีดได้ทุกกลุ่มอายุ หรือให้ข้อมูลแบบให้ผู้มีชื่อเสียงทั้งที่อายุของเขาก็มาก มาโฆษณา ซึ่งวัคซีนเขาจัดเป็นยาอันตราย ห้ามโฆษณา แต่โฆษณาต่อแพทย์ และเภสัชกรเท่านั้น และโฆษณาลงคอลัมน์ไม่ได้ แต่ปัจจุบันเขาจะเขียนเป็นข่าว ซึ่งข่าวไม่ใช่โฆษณา แค่เล่า เพราะฉะนั้นเราต้องไปดู content ว่าถูกต้องหรือเปล่า content ครบถ้วนหรือเปล่า เช่น พูดถึงประโยชน์แต่ไม่พูดถึง side effect วัคซีนนี้เป็นวัคซีนใหม่ เพิ่งค้นพบใหม่ และเพิ่งใช้ในขั้นทดลอง 5-6 ปีเท่านั้นที่อยู่ใน trial แล้วเอาออกมาวางสู่ท้องตลาด แต่ผลในระยะยาวทั้งประโยชน์และโทษไม่มีใครรู้ แต่วิธีนี้มันต้องยอม take risk เพราะเป็นวัคซีนที่ทดลองในสัตว์แล้วว่าไม่มีผลข้างเคียงที่ร้ายแรง แต่ในระยะยาวเราไม่รู้ และถึงแม้ฉีดยานี้แล้วก็ต้องไปทำ scanning เพราะวัคซีนนี้ได้แค่ 70 % แต่ข่าวไม่ได้เขียนข้อมูลอย่างครบถ้วน เราไปเก็บจากกลุ่มตัวอย่างของเรา เขาบอกว่าเขาเชื่อ เขาเห็นว่าข้อมูลนี้ถูกต้อง ครบถ้วน และมีคนจำนวนน้อยเท่านั้นที่ไปหาข้อมูลเพิ่มเติม

สื่อมักจะมีปัญหาในการสื่อเรื่องสุขภาพ หรือผลิตภัณฑ์สุขภาพ คือสื่อบางคนก็เขียนข่าวตามที่เขาเข้าใจ ได้ยินมา และการที่เขาไม่ได้เขียนถึงเรื่องอะไรในบางประเด็น เขาก็ไม่ได้รู้สึกอะไรว่ามันผิด

คุณรุ่งทิพย์ : อาจารย์มีการทำไปถึงระดับประเมินหรือไม่ว่า เมื่อเราฉีดวัคซีนไปแล้ว ผลกระทบต่อเนื่องจะเป็นอย่างไร

คุณศรีเพ็ญ : เรามีข้อมูลแค่กลุ่มตัวอย่างที่ไปเก็บ แต่กลุ่มตัวอย่างนี้ไม่ได้ represent อะไร เพราะเรามีข้อมูลแต่ไม่กล้าเหมา เพราะจำนวนตัวอย่างเราน้อยมาก คนที่ฉีดส่วนใหญ่จะเป็นคนมีฐานะ เนื่องจากวัคซีนมีราคาแพง แต่สิ่งที่น่ากลัวคือ ตอนนี้บริษัทที่ผลิตวัคซีนมีการลดราคาครึ่งหนึ่งจากราคาเริ่มต้น ซึ่งจะทำให้คนไปฉีดเพิ่มขึ้น การฉีดสำหรับบุคคลที่ควรฉีดถือเป็นข้อดี แต่ขณะนี้ผู้ที่ได้ฉีดคือผู้ที่สามารถซื้อได้ เพราะเขารู้ว่า สปสช.ซื้อแจกไม่ไหว คนที่มีปัญหาเจอข้อ cancer คือคนจน คนไม่มีการศึกษา แล้วเปลี่ยนคู่นอน เชื้อมาจากเพศสัมพันธ์

HPV infection เป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ส่วนหนึ่งผู้หญิงวัยที่แข็งแรง บางทีติดเชื้อก็รักษาตัวได้เอง หรือถ้าเป็นมะเร็งระยะแรกๆ ก็จะมีการกำจัดเซลล์ที่ผิดปกติออกไปได้เยอะ คนที่สำส่อนหรือมีเพศสัมพันธ์เร็วก็เพิ่มโอกาสในการติดเชื้อ

คุณรุ่งทิพย์ : เรื่อง data base ที่เก็บจะเป็นลักษณะอย่างไร

คุณศรีเพ็ญ : ตั้งแต่เริ่มต้นที่เราทำ HITAP ว่าทำไมเราถึงทำ data base ก็เพราะเดิมนักวิจัยในสาขาที่ไปเรียนในสาขาที่ HTA เวลาเขากลับมาทำวิทยานิพนธ์ในไทย เวลาเขาต้อง Review literature ปรากฏว่าเขาจะต้องไปใช้ข้อมูลต่างประเทศ สมมุติการประเมินยา 1 ตัว ซึ่งยานี้มีอยู่ในไทย แต่ไม่มีการเก็บข้อมูล หรือไม่มี research ในคนไทย ทั้งเรื่อง cost และ outcome ก็ต้องไปอาศัยข้อมูลจากต่างประเทศ ข้อจำกัดอันนี้ทำให้เรารู้ว่าต้นทุนมันขึ้นอยู่กับหลายอย่าง เช่น ต้นทุนยาทางการแพทย์ ต้นทุนที่เป็นค่าเดินทางของผู้ป่วย ต้นทุนค่าเสียโอกาสของคนที่จะต้องลงทุนมารักษาพยาบาล แค่แรงขั้นต่ำเราก็ถูกมาก ค่าเงินเดือนหมอ พยาบาลในบ้านเราก็ไม่สามารถเป็นต้นทุนของประเทศอื่นได้ เป็นต้น เราก็สนับสนุนให้มีงานวิจัยในประเทศเรา แต่เราไม่มีฐานข้อมูลพวกนี้เก็บไว้เลย การสืบค้นฐานข้อมูลวารสารในประเทศไทยก็ไม่ได้ดี เพราะฉะนั้นงานวิจัยจำนวนมาก รวมทั้งวิทยานิพนธ์ซึ่งไม่ได้ตีพิมพ์

ดังนั้น ความพยายามของเราก็คือ อยากจะรวบรวมผลงานวิจัยในพื้นที่ของ Health assessment เก็บไปไว้ แล้วเอามาช่วยกันประเมินว่า งานวิจัยมีคุณภาพอย่างไร มันไม่ดีตรงไหนก็จะได้มาเรียนรู้จากของจริง data base อันนี้มี 2 วัตถุประสงค์หลัก คือเป็นที่อ้างอิงได้ และถ้าเราสนับสนุนให้ทำ STA มากขึ้น แล้วมีงานที่เก็บไว้ใน data base ไทยมากขึ้นก็จะช่วยในหลายเรื่อง เช่นต้นทุนบางอย่างอาจจะไม่ต้องเก็บซ้ำ

คุณศรีเพ็ญ : การประเมิน HITAP ในช่วง 2 ปีแรก เขาก็มาประเมิน เขามีคำถามว่าหน้าที่ advocate policy น่าจะเป็นเรื่องของ HITAP หรือไม่ใช่คือ HITAP มันมี vision mission ซึ่งเขียนไว้ชัดว่า HITAP จะต้องทำงานแล้วเปลี่ยน policy ได้ เปลี่ยน practice ของคนได้ แต่พอมาถึงยุทธศาสตร์ เราก็เขียนว่าต้องมีการผลักดัน

เขาประเมินว่าเราทำครบตาม vision mission และยุทธศาสตร์ แต่ level ไหนที่เราควรจะทำ คือถ้าเรากลายเป็น advocate มันมีปัญหาที่เขาเตือนมาคือเราเป็นนักวิจัย แต่เราไปผลักดันสิ่งที่เราเสนอว่าถูกต้องและจะเสียความเป็นกลาง

คุณรุ่งทิพย์ : เราลองเสนอสิ่งที่เราค้นพบว่าเป็นอย่างนี้ แล้วเขาตัดสินใจเพราะเรามีหลักฐานยืนยัน โดยความร่วมมือกับสื่อ เป็นต้น

คุณศรีเพ็ญ : ของ HITAP เราทำเรารู้ว่าเราทำ แต่คนที่นั่งอยู่รู้ว่าสิ่งที่ตัวเองทำไม่สามารถที่จะเปลี่ยนอะไรได้เยอะเลย ถ้าไม่ใช่ความพยายามมากกว่านี้ และเราก็ยังอยู่กับสิ่งที่ไม่มั่นใจว่าเราควรจะทำเยอะกว่านี้ แล้วการที่เราอะไรครึ่งๆ กลางๆ สู้เราไม่ทำจะดีกว่า ต้องเข้าใจว่าการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ถ้าเราไม่สามารถทำอะไรได้แรงขนาดหนึ่ง มันเหมือนทำแล้วเสียเปล่า สมมุติเราจะเปลี่ยนนิสัยคนไทย 60 กว่าล้านคนเราต้องมีทุนระดับ สสส. โดยหากลยุทธ์ กลวิธีที่ถูกต้อง แต่ต้องลงทุน สื่อก็ต้องสื่อซ้ำเพื่อเปลี่ยนพฤติกรรมและต้องดูว่าสื่อยาวแค่ไหน ซึ่ง HITAP ไม่สามารถเป็นได้ขนาดนั้น สิ่งที่เราทำเราสงสัยว่าไม่ทำดีกว่าหรือเปล่า

คุณรุ่งทิพย์ : สมมุติเราทำงานวิชาการ แล้วทำงานกับคนกลุ่มหนึ่ง เหมือนโฆษณางดเหล้าเข้าพรรษา หรือเมาไม่ขับ อันนี้เป็นการทำกับกลุ่มประชาชนส่วนใหญ่ถือเป็นวิชาการอีกแบบหนึ่ง เราสามารถเลือกทำ เลือกระดับ เลือกจุดที่เราทำได้ ส่วนในระดับที่ต้องโฆษณา ต้องใช้เงินทุนสูง คิดว่ามันต้องมีช่องทางที่ทำได้อยู่แล้ว แต่เราไม่ได้ลงทุนทำ

คุณศรีเพ็ญ : อย่างที่เราทำผ่านมา คือเรามีหน้าที่ในการตีพิมพ์งานวิจัยอยู่แล้ว แต่พวกนั้นจะไปอยู่ในวารสารซึ่งบางคนไม่อ่าน แต่เราก็จะทำหนังสือเป็นเล่มๆ แล้วแจกไปตามห้องสมุด ซึ่งเราก็รู้ว่าส่วนหนึ่งมีคนอ่าน ถ้าไม่มีนักเรียนที่เขาสนใจทางด้านนี้ไปค้น ก็จะไม่มีใครหยิบอ่าน

เราเคยทำเป็นการ์ตูนสอนเด็ก ซึ่งเป็นผลมาจากงานวิจัย แต่เขียนการ์ตูน แต่เราไม่เคยไปประเมิน

คุณรุ่งทิพย์ : กรณีเรื่องมะเร็งปากมดลูกกับวัคซีน ส่วนหนึ่งก็เข้าใจว่าเป็นผลงานของ HITAP ทำ

คุณศรีเพ็ญ : สิ่งที่เราแถลงข่าวเมื่อปีที่แล้ว อาจจะมีการกระตุ้น awareness ได้ประมาณอยู่ในช่วงไม่เกิน 15 วัน หลังจากแถลงข่าวแล้วก็หายไป เพราะเราไม่ได้ทำตามทฤษฎีสื่อที่ต้องมีแรงกระตุ้น แรงเสริม เพื่อจะดำรงพฤติกรรม

คุณรุ่งทิพย์ : อาจารย์อาจจะไม่ต้องทำขนาดนั้น แต่ถ้าอาจารย์มีทีมเขียนลงหนังสือสักคอลัมน์หนึ่งของที่ไหนน่าจะไปถึงคนได้เยอะมันก็ได้

คุณศรีเพ็ญ : ตอนนี้มีงานวิจัยชิ้นหนึ่ง แต่ยังเขียน proposal เพียงแต่ไปทดลองมาหลายครั้ง เราทำเรื่อง social marketing ว่า health promotion ที่ทำในประเทศไทยได้ผลแค่นั้นคืออาจจะให้ข้อมูลแล้วหายไป หรือมันกระตุ้น awareness แล้วก็จบ หรือไปจนถึงเปลี่ยนพฤติกรรม เปลี่ยนทัศนคติ และเปลี่ยน practice ด้วย

เราไม่รู้ และเราพยายามจะวัดว่า social marketing ในบางเรื่องไปเป็น.....ไหนของประชากร แต่พอดีเรื่องนี้ยาก

คุณรุ่งทิพย์ : ในสำนักงานมีการทำงานหลายระดับ policy คือ ตั้งแต่ระดับข้างบน-ข้างล่าง ประเด็นศูนย์อนามัย เขามีเงินแต่ไม่รู้จักวิธีการก็เลยแนะนำเหมือนกับเป็นกึ่งนักวิจัยร่วมกับเขา เพื่อจะสอนให้เขาทำ จนในปัจจุบันเขาทำอย่างมั่นใจ เวลามีเวทีที่ไหน เขาก็เป็นคนพูดในเวทีของเรา เขาก็รู้สึกมั่นใจ กลายเป็นผลงานของกรมอนามัย คือทำให้รู้ว่าเรากำลังสร้าง แต่เขาต้องลงทุน เป็นต้น

คุณศรีเพ็ญ : ก็มีคำถาม นอกจากว่านักวิจัยต้อง advocate แล้วจะเสียความเป็นกลางของนักวิจัย คือเรารู้และมั่นใจว่าสิ่งที่เราทำมันไม่ผิด แต่ถ้าเราออกไปเล่น advocate เวลาคนที่จะมาขอให้เราทำวิจัยชิ้นถัดไปแล้วเราเล่นบทนี้แสดงว่าเราเอียงไปทางไหน คือ เรื่องยา เครื่องมือแพทย์เหมือนกับมันมี item ย่อยๆ มันไม่เหมือนกัน มาบตาพุด แล้วตัวอย่างของนิคมอุตสาหกรรมเหมือนกับไม่ต้องทำวิจัยบ่อย

คุณรุ่งทิพย์ : มีงานวิจัยเป็นร้อยๆ ชิ้นของทุกที่รวมกันที่มาบตาพุด แต่ไม่ถึงจุดที่จะผลักดันและถูกตีกลับจากภาคอุตสาหกรรม หรือภาคเอกชนรวมถึงรัฐบาลเอง ระดับความเข้าใจของภาคประชาชนรวมถึงหน่วยงานของรัฐ เช่น ศาลปกครองก็ยังไปไม่ถึง จนถึงปัจจุบันมีแนวโน้มดีขึ้น แต่ในระดับของแพทย์ยังไปไม่ถึง แพทย์เองกลับเป็นคนไม่ยอมรับว่าเรื่องของแนวโน้มของการเป็นโรคมะเร็ง โรคทางเดินหายใจ และที่สัมพันธ์กับการมีอุสาหกรรม แม้ว่ามันจะมีความสัมพันธ์มากกว่าที่อื่น หรือกรณีสวนส้มฝางคือคนที่เป็นปัญหาคือ แพทย์

คุณศรีเพ็ญ : ถ้าแพทย์คิดว่า เขาต้องการการพิสูจน์ความสัมพันธ์ที่ strong มากกว่านั้น เพราะนั่นคือความเชื่อทางวิชาการทางการแพทย์ หรือเป็นเพราะ area เรื่อง.....mental health, social Health, occupational health เป็นเรื่องที่ไม่ใช่ความเชี่ยวชาญของเขาจึงไม่อยากเล่น อีกประเด็นหนึ่งคือเรื่องของผลประโยชน์

ในเฟสหน้าใครอยากจะทำเรื่องพวกนี้เยอะแค่ไหน หมายถึง Advocate หรือจะเอาแค่ passive ไปเรื่อยๆ แต่วันหนึ่งเราจะต้องถูกประเมิน แล้วเราจะตอบไม่ได้ว่าทำไมเราทำเล็กๆ น้อย

คุณรุ่งทิพย์ : เขาก็ต้องมองว่าทำแล้วมันขึ้นหิ้ง ซึ่งจริงๆ มันไม่ได้ขึ้นหิ้ง แต่กระจายไปน้อยมากก็เลยรู้สึกว่าเทียบไม่ได้กับสิ่งที่ลงทุนไป

คุณศรีเพ็ญ : แต่เรา present ให้ policy maker ฟัง เพียงแค่ 2 กลุ่มหลักๆ คือผู้ประกอบวิชาชีพที่เขาสั่งใช้ยาสั่งใช้เครื่องมือนั่นก็ไม่ได้เปลี่ยน

คุณรุ่งทิพย์ : แล้วภาคประชาชนจะติดตามข้อมูลนี้ได้อย่างไร เพราะเขาคือคนตัดสินใจว่าเขาจะใช้หรือไม่ใช้

คุณศรีเพ็ญ : สิ่งที่เราทำบางเรื่องเราต้องการสื่อภาคประชาชน แต่บางเรื่องเราไม่รู้ เพราะเรารู้ว่าเทคโนโลยีมันไม่ใช่ภาคประชาชนที่เขาจะตัดสิน เทคโนโลยีบางอย่างอยู่ในกำมือแพทย์ จะซื้อหรือไม่ซื้อมาใช้ที่โรงพยาบาล ซื้อมาแล้วจะบริหารอย่างไร เช่น มีเครื่องมือที่แพงมาก แล้วขณะนี้โรงพยาบาลทุกแห่งมีแต่ใช้แล้วไม่คุ้มทุน แต่มีเพื่อ image ของเขาว่าไม่ต้องส่งคนไข้ไปตรวจที่อื่น จริงๆ นักวิจัยคนที่เป็นวิศวกร เขาไปเจอว่าถ้านำเครื่องที่ว่าไปวางไว้ในโรงพยาบาลไหนสักแห่งหนึ่ง แล้วไปจัดคิวให้ใช้เครื่องนั้นได้อย่างน้อย 8 ชั่วโมงต่อวัน จะคุ้มค่ากว่า

คุณรุ่งทิพย์ : คือแทนที่เราจะประเมินแล้วเป็นเหมือน management ของความคุ้มค่าของสิ่งที่เราซื้อมา

คุณศรีเพ็ญ : แต่บังเอิญคนซื้อเครื่องนั้นไปหมดแล้ว แต่ที่จะมีประโยชน์คือโรงพยาบาลรัฐ เช่น ในท้องที่เขตราชเทวี โรงพยาบาลรัฐใหญ่ๆ ตั้งหลายแห่ง ซื้อแค่เครื่องเดียวพอ ถ้าเราพูดแล้วมีคนฟัง ในที่สุด รามาซื้อแล้ว

ราชวิถีก็ไม่ต้องซื้อ เพราะโรงพยาบาลรัฐให้บริการคนจำนวนมากอยู่แล้ว ทำให้คุ้มก็ทำได้ แต่เอกชนสาเหตุเป็นเรื่องอื่น เป็นเรื่อง image

คุณรุ่งทิพย์ : ประเมินไปจนถึงพฤติกรรมของพนักงานโรงพยาบาล หมายถึงห้องพยาบาลด้วยหรือไม่

คุณศรีเพ็ญ : คือในบางเรื่องถ้ามันเกี่ยวข้องกับต้นทุน เพราะส่วนหนึ่งถ้าเป็นเศรษฐศาสตร์สาธารณสุข เราจะดูต้นทุนกับประสิทธิผล แล้วพฤติกรรมของพยาบาล ซึ่งเป็นพยาบาลที่ดูแลเครื่องนี้เป็นกี่คน เช่น ล้างไต ฟอกเลือด ต้องพยาบาลที่เขา train มาแล้วจะใช้เครื่องให้คุ้มได้หรือเปล่า

เมื่อก่อน IHTP มาทำเรื่อง Health System Research เขาก็ประเมินเรื่องบุคลากร การรักษาความลับของคนไข้ เรื่อง dignity เรื่องอาคารสถานที่ เรื่องความสะอาดก็ไปเก็บข้อมูลอยู่ แต่เขาพยายามทำแบบสอบถามมาตรฐาน ซึ่งจะประเมินสถานพยาบาลไหนก็ได้ให้มี process ตรงนี้ให้ครบ แต่ช่วงหลังไม่เห็นเขาทำต่อ เขาไปเล่นเรื่อง performance ดูเรื่อง input output แต่ไม่ได้ดูเรื่องของความรู้สึกที่เป็นการบริการกับคนที่ไปรับบริการ เป็นเรื่องของการ save ต้นทุน เรื่องการบริหารจัดการมากกว่า

ปัญหาคือ HITAP ไม่ได้ประเมินเทคโนโลยีแบบก่อนมันจะมา แล้วก็ไม่ได้มีอำนาจในการอนุมัติหรือไม่อนุมัติให้เอาของพวกนี้เข้ามา ส่วนใหญ่เราทำตอนหลังมันเข้ามาแล้ว เพียงแต่ว่าเราสามารถจะสกัดกั้นมันได้ โดยกรณีที่ให้พวกหลักประกันสุขภาพใช้ข้อมูลว่าจะจ่ายหรือไม่จ่าย

คุณรุ่งทิพย์ : ก่อนหน้า HITAP มีหน่วยงานอื่นที่ทำแบบนี้หรือไม่

คุณศรีเพ็ญ : มี IHPP แต่เขาทำได้น้อยมาก ส่วนใหญ่ทำ finance ตอนนั้นเขาไปสกัดเครื่องมือได้บางอย่างที่กระทรวงจะซื้อ